DECISIONES

SEV CONCLV. AVREE PER R.P. AC Exi.I.V.doct.D.Gulielmũ Cassadorẽ Episcopum Algaren.utriusq; signaturę Refferen. ac Sa. pa. Apo. cau.aud.collect.cum obseruationibus questionũ habitarũ suo tẽpore tã in signatura q̃ in Rota una cũ Sum.et epith.ad maiorẽ studiosorũ cõmoditatẽ, ac indice alphabetico omnibus iuris studiosis non minus utilis q̃ necessarius.

Cautum est edicto Summi Pont. & Caroli V. Imp. ac Regis Franciæ, necnõ Illust.Sen.Veneti, ne quis hunc librum intra decẽniũ imprimere, uendere, aut uenalẽ tenere audeat.

Conuent. S. Mariæ de scala

REVERENDISSIMO DOMINO HIE-
ronymo Verallo per uniuersum Venetorum
Dominium Legato Pontificio.
Michael Tramezinus.
S. D.

X IIS, QVOS IAM PRI-
dem colere, atque obseruare institui, ne-
mo est, in quem mea uoluntas æque, at
que in te, sit propensa, idque multis sanè
de causis fieri intelligo, primum quod
tu is es, cuius uirtus non modo eos, qui
te pro pius norunt, quorũ in numero ego sum, sed eos
etiam qui te nunq̃ uiderunt, amiciores tibi, & beneuolen
tiores reddit, deinde quod humanitate, & comitate tua
id facile assequeris, ut te unum omnes non ament mo-
do, quod quidem tibi cum multis commune esset, ue-
rum etiam admirentur, & uerissimis laudibus in cœlum
ferre non desinant. Quod cum ita sit, & cum eorum, qui
te obseruant, in te colendo nemini concedam, sequi-
tur illud ut doleam, meum in te animum, non mea qui-
dem negligentia, sed quod casus ita tulit, tibi hactenus
non fuisse perspectum, in quo reprehenderer, ita me ex
cusarem, meæ in te pietatis ostendendæ facultatem mi-
hi nullam omnino fuisse, uoluntatem quidem certe nunq̃
defuisse. Nunc autem cum ita acciderit, ut hoc opus, cui
Gulielmi Cassadori Algarenses Episcopi decisiones, seu
conclusiones aureæ titulus inscribitur, multorum doctis-
simorum hominum authoritate, & consilio adductus,
imprimendum curarem, mihiq; ex tam multis, quibus
illud dicari posse uidebatur, deligendus unus esset cum
tu & in utriusq; iuris, de quo maxime hoc in opere agi
tur, & in multarum etiam scientiarum cognitione eorum
omnium, qui nunc sunt, facile princeps & eis, & habearis
ad quem potius, quam ad te, hoc, quidquid est, muneris
deferrem non inueni. Quod quidem si eo animo acci

pies,quo profectum à me est, cum antea tua summa humanitas effecisset,ut omnia,quæ possem, tibi me debere arbitrarer,nunc illud assequeris,ut etiam , quæ non possim,debere me existimem,& quoniam ab eo fortasse animo,de quo tibi supra scripsi, multo maiora expectabas. cum ea me deficiunt,non uereor,quin hac una in re,quæ tua est humanitas,omnia te a me accepisse , quæ ab homine tui studiosissimo desiderari possunt, arbitretur. De opere ipso,quoniam multa hic essent dicenda, ne cui interpretis partis suscepisse uidear,ea hoc loco omittam, illud tantum dicam decisiones has olim a Gulielmo Cassadoro Algarensi Episcopo uiro,sua quidem ætate,peritissimo,non sine maximo labore tam in Rota, q̃ in signatura esse collectas quæ cuiusmodi sint,& q̃ multis emolumento sint futuræ tu facile pro tua sapientia & doctrina perspicies.Ego interim cum te,ut debeo,diligenter colã, tum nullum tuæ summæ uirtutis prædicandæ locum,aut tempus prætermittam. Vale.

PAVLVS PAPA III.

Motu proprio &c. Cum ſicut dilectus filius noſter Michael Tramezinus bibliopola Venetus nobis exponi fecerit ad communem omnium & precipue iuris ſtudioſorum utilitatem ſua propria impenſa diuerſa opera in utroque iure hactenus non impreſſa imprimi facere intendat, dubitetq; ne huiuſmodi opera poſtmodum ab aliis abſq; eius licentia imprimantur quod in maximum ſuum præiudicium tenderet non propterea eius indẽnitati conſulere uolentes motu ſimili & ex certa noſtra ſcientia eidem Michaeli ne queuis opera in utroque iure hactenus non impreſſa & per ipſum imprimenda per decem annos poſt impreſſionem dictorum operum a quoq̃ ſine ipſius licentia imprimi aut uendi ſeu uenalia teneri poſſint concedimus & indulgemus, inhibentes omnibus & ſingulis utriuſq; ſexus Chriſti fidelibus ubiq; tam in Italia q̃ extra Italiam exiſtentibus preſertim bibliopolis & librorum impreſſoribus ſub excommunicationis late ſententie, in terris uero S.R.E. mediate uel immediate ſubiectis etiam ducentorum ducatorum auri & inſuper amiſſionis librorum pena totiens quotiens contrauentum fuerit ipſo facto & abſq; alia declaratione incurrenda ne intra decennium ab impreſſione dictorum operum computandum dicta opera tam iuris ciuilis q̃ canonici hactenus non impreſſa & per ipſum Michaelem imprimenda ſine eiuſdem Michaelis expreſſa licentia dicto decennio durante imprimere uendere ſeu uenalia habere uel proponere audeant, mandantes uniuerſis Ven. fratribus noſtris Archiepiſcopis epiſcopis eorumq; uicariis in ſpiritualibus generalibus & in ſtatu temporali S. R. E. etiam Legatis & uicelegatis ſedis apoſtolice ac ipſius ſtatus gubernatoribus ut quotiens pro ipſius Michaelis parte fuerint requiſiti uel eorum aliquis fuerit requiſitus eidem Michaeli efficacis defenſionis preſidio aſſiſtentes premiſſa ad omnem dicti Michaelis requiſitionem con-

tra inobedientes & rebelles per censuras ecclesiasticas etiam sæpius aggrauando & alia iuris remedia auctoritate apostolica exequantur, inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis non obstantibus constitutionibus & ordinationibus apostolicis cæterisq; contrariis quibuscunq; & insuper quia difficile esset admodum prefatum motum proprium ad quelibet loca deferri, uolumus & apostolica auctoritate decernimus ipsius transumptis uel exemplis etiam in ipsis operibus impressis plenam & eandem prorsus fidem ubique tam in iudicio q̃ extra haberi quæ presenti originali haberetur & q̧ præsentis motu proprii sola signatura sufficiat & ubique fidẽ faciat in iudicio & extra regula nostra in contrarium edita non obstante. Placet. A.

Supplica humilmente il fidelissimo seruitor di uostra Serenita Michel Tramezino che essendo lui per imprimere una opera non piu impressa del Reuerendo domino Gulielmo Cassadoro episcopo Algarense continẽte le Decisione auree collecte per lui essendo auditor, uostra Serenita si degni concederli che per spatio di anni.x. niun'altro che lui possa imprimere o far imprimere si in questa Citta come in tutte le altre terre & luochi del Dominio suo la ditta opera ne quella altroue impressa uendere sotto pena a chi contrafacesse di perder tutte le opere, & pagar ducato uno per cadauna, un terzo della qual sia del accusatore, & un terzo de l'officio doue si fara l'accusa, & un terzo di esso supplicante.

Die. xi. Octobris. 1539. in Rogatis.

Che al prefato fidel nostro Michel Tramezino libraro sia concessa che altri che lui per anni.x. prossimi non possa senza permissione sua stampar ne far stampar l'opera del Renerẽdo domino Gulielmo Cassadoro chiamate le Decisione auree si come ne la supplicatione sua si contiene.

RVBRICE IVXTA ORDINEM decretalium sub quibus Decisiones presentis uoluminis collocate existunt.

INCIPIVNT DECISIONES SEV conclusiones per R.P.D.Gulielmum Cassadorem Episcopum Algaren.utriusq; signaturę referendarium ac sacri palatii Apostolici causarum auditorem suo tempore recollectæ.

De Constitutionibus.

Primæ decisionis de consti. Summarium.

Extrauagans execrabilis.§.qui uero in tit. de præben. priuat curatis non simplicibus beneficiis obtētis licet inhabitet ad obtinenda.

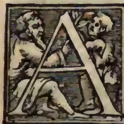
Epithome.

1 Ponit quatuor tempora quibus uaria fuerunt condita statuta contra retinentes insimul plura curata beneficia ecclesiastica.

2 Priuationis pœna inducta per.§. qui uero. extrauagantis execrabilis extenditur tantū ad obtenta curata & alia inibi expressa beneficia citra simplicia inhabilitatis uero extēditur ad omnia obtinēda tā curata q̃ simplicia.

3 An possit quis plura ecclesiastica beneficia simplicia insimul retinere siue exigant residentiam siue non uide remissiue.

Decisio prima de consti.

1

NTE Conciliū Lateranen.quod fuit celebratum ab Alexandro tertio Senen. Anno.M.C.LXXIX. Anto.Io. An.c.cum apostolica de hiis quæ fi.a præla.& c.nemo deinceps de electio. lib.vi.in nouella de quo in.c.quia non nulli de cle.non residen. obtinens plura beneficia curata non priuabatur se

cundo sed habebat optionem retinendi primũ uel secun-
dum.c.referente.c.præterea de præben. Tempore uero
dicti concilii restricta fuit facultas, & statutum ut priuare-
tur secundo,non quod ipso iure esset priuatus ut dicto.c.
quia nonnulli.succesiue per.c.de multa de præben.indu
ctum fuit ꝙ per assecutionem secũdi curati dignitatis aut
personatus & idem uicariæ perpetuæ per cle. unicam de
offi.uic.primũ ipso facto uacaret & si illud retinere cõten
deret quod etiam alio spoliaretur. Vltimo ꝑ extrauagan-
tem execrabilis Ioannis.xxii.in titu. de præben.§.qui ue-
ro fuit statutũ ꝙ recipiens secundum ut supra,nisi post ha
bitam ipsius possessionem pacificam , uel si per eum sta-
ret quominus habuerint.c.cõmissa de elect.c.licet episcõ
pus de præbend.in.vi. dimitteret primum esset priuatus
utroq; & inhabilis ad ordines & beneficia. Hæc quatuor
tempora colligit Abbas in dicto.c.quia nonnulli. Dictam
extrauagantẽ quoad simplicia beneficia intellexit Rota
in una legionen.parochialis de portilleto coram me mil
2 lesimo quingentesimo decimotertio † ut nõ priuetur sim
plicibus obtentis sed curatis & aliis de quibus exprimitur
in.§.qui uero deinceps iuncta glo.in uerbo,quodcunque
clarius & eleganter in.§.statuimus uersi.Alioquin in glo.
super uerb.beneficia sumpto argumento a contrario sen-
su. Et quia inhabilitas inducta in certis beneficiis utputa
in obtinendis non extenditur ad alia, puta ad obtenta de
electio.c.statutũ li.vi.cum debeamus esse contenti pœnis
legibus comprehensis.l.si ita stipulatio.ff.de uerb. oblig.
& ita dicta extrauagans erit contenta suis terminis.l.in
agris de acqui.re.do.l.cum quidam de lib. & posth.l.in-
terpretationi.ff.de pe.regula odia de reg.iur.in.vi.c.i. de
sepultu.& facit glo.in.c.fi.de iur.patro.quanuis ad obti-
nenda inhabilitet, & ita condemnaui Garsiam de horre-
ra possessorem in beneficio simplici habito post incur-
sum pœnæ dictæ extrauag. & absolui in alio quod antea
3 habuerat. An † autẽ insimul posset quis habere plura be-
neficia non curata & simplicia uideatur plenæ Abb.in.c.

extirpandæ.§.q uero in repeti.x.col.de præben.Et si non exigant residentiam col.xv.iii.q.Si uero exigât col.xxiii. ibi quære certum est & de pluribus prębendis atq; simpli cibus etiam in.c.cum iam dudum &.c.cum non ignoras eo.tit.& Gof.in sum.eo.tit.col.ii.

Secundæ decisionis de consti.Summarium.

Extrauagans ad regimen Benedicti.xii.in titu.de præ ben.reseruans beneficia quæ promoti tempore promo tionum suarum ad ecclesias & monasteria obtinebant, lo cum habet etiam in beneficiis quæ post promotionē an te consecrationem dimittunt.

Epithome.

1 Per promotionem ad ecclesiarum cathedralium regimi na nō uacant de iure priora beneficia obtenta per pro motum donec labatur trimestre datum ad petendum munus cōsecrationis hodie tamē papa in promotione cōsistoriali decernit illa uacare eoipso a die promotio nis ubi non datur promoto retentio eorundem. nu.iii.

2 Vt promoti beneficia censeantur reseruata sufficit q; pro motionis tēpore illa obtinuerit promotus etiam si de facto sint retenta dummodo ius & uerus illorum titu lus non sint penes alium.

4 Vbi de fide aut uerbis extrauagantis dubitatur recurritur ad quinternum gratiæ cancellariæ apostolicæ in quo constitutiones apostolicæ extrauagātis solēt annotari.

Decisio secunda de consti.

PRomotus erat qdam ad ecclesiam cathedralē & tē pore promotionis obtinebat quędā beneficia quę dimisit ante trimestre datum ad petendam cōsecra tionem fuit dubitatum millesimo quingētesimo decimo

tertio an caderent sub dicta reseruatione & dicebatur ꝙ
1 non quia † talia non uacant per promotionem ante tēpus cōsecrationis lapsum ut in.c.cum in cũctis.§.cum uero de elec.& ibi Abb.& alii. Ita ergo interpretetur dicta extrauagans, contrarium fuit determinatum ex eo quia in extrauagante reseruantur si tempore promotionis uacarent ibi quæ promoti obtinebant tempore promotionum de ipsis facturam ut patet ex uerbis eiusdē extrauag. ibi quæ promoti per dictum prædecessorem uel eius auctoritate ad patriarchalium archiepiscopalium & episcopaliũ necnon monasteriorum regimina obtinebant tempore promotionum de ipsis factarũ nunc quocunq; modo uacantia & quæ per nos seu auctoritate nostra imposterum ad eadem regimina promouendi tēpore promotionis eiusmodi obtinebũt quouis modo imposterũ uacatura, unde siue tũc siue postea uacent aperta sunt uerba a quibus nō discedimus.l.non aliter de leg.iii.ff. nec interpretatio debet cōtra clarum sensum admitti quæ ex uerbis colligitur ut.d.l.& in.l.cum de lanionis ibi optimũ.ff.de fund.instr. &.l.labeo uers. idem tubero.ff. de suppell. lega.c.fi.cum glo. de success. ab intest.l.si quis filium.C.de libe. præte.
2 † Dũmodo is qui promouetur tēpore promotionis obtineret etiam si de facto teneret secũdum Rot. de elec.viii. in anti.collect.in.c.tuis de præben. & in.c.ecclesia de sortileg.vi.col. Licet contrarium sentiat Bellen. in tracta. de charit.subsi.q.cxxi.cum sequēti.& postea concordet ꝙ si ius beneficii aut titulus non reperitur in aliquo procedat decisio ut reseruatio effectum sortiatur in obtento de facto tantum, aut reperitur & non habeat locum;& hæc distinctio mihi placuit & placet quia nemo dicet ꝙ reseruatio beneficii quod tubero de facto obtinet præiudicet ius habenti. Cōmunis etiam reputatio & possessio ꝙ aliquis fuerit capellanus papæ non sufficiunt ad inducendam reseruationem secundũ Egid.deci.cccccccxii.† Quādo uero
3 papa decernat promouendo ab ipsa die promotionis uacare clarius procedit cōclusio, Et ita fuit iudicatum & uisa

4 † originalis ad regimen extracta ex quinterno gratiæ cancellariæ apostolicæ in qua uerba de quibus supra reperiũtur, quæ in impressis quibusdam deficiunt.

Tertiæ decisionis de consti. Summarium.

Habet etiam locum dicta extrauagans ad regimen in beneficiis quæ uigore dispẽsationum usq; ad obitum seu aliàs retinẽt promoti ꝙ sint reseruata etiam si per obitum & post tempus consecrationis postea uacent.

Epithome.

1 Retentio obtenta ab eo qui promouetur non tollit reseruationẽ inductam per dictam extrauagã. ad regimen.
2 Extrauagans ad regimen est temporalis & non perpetua.
3 Quilibet pontifex renouat extrauagan. ad regimen pro tempore sui pontificatus.

Decisio tertia de consti.

IDem fuit conclusum coram domino Iacobo Simonetta in una archidiaconatus Elbernien. 1519. Si is qui promouetur impetret retentionem beneficiorum simul cum ecclesia aut monasterio ꝙ possit ea ut prius retinere. Nam quomodocunq; postea uacent censentur reseruata etiam si per obitum post tempus consecrationis propter dicta uerba quouis modo imposterum uacatura, ex quo uerũ est ꝙ promotionis tempore obtinebant. Et ꝙ tempore promotionis seu post promotionem uacant etiã si dispensatio referetur ad tempus ante promotionem, quia tempore promotionis uel dispensatiuæ, uel alias obtinebant, ita ꝙ uerificatur secundum tempus constitutionis sicut inspicitur in qualitate uerbi. l. in delictis. §.
2 si extraneus de noxa. l. titius. ff. de mili. testa. † Et nota ꝙ quãuis constitutio ad regimen si temporalis seu ad uitam

3 conditoris non perpetua tamen † quilibet pontifex in prima regula renouat eam pro tempore sui pontificatus in crastinum suæ assumptionis.

Quartæ decisionis de consti. Summarium.

Per eandem extrauagantem ad regimen non reseruantur beneficia uicegerẽtis auditoris cameræ in ciuitate Auinionen.

Epithome.

1 In uicegerente deputato a principe uel uniuersitate in locum absentis uel mortui transeunt omnia quæ habet is cuius uices gerit etiam si habeat iurisditionem & imperium & habet immunitatem quam principalis dũmodo ad omnia deputetur uicegerens, secus in deputato ab inferiore uel non generaliter ad omnia.

2 Quatuor species uices gerentium, uide remissiue.

3 Constitutio apostolica reseruans collationi & dispositioni papæ aliqua beneficia est odiosa & restringenda, & non comprehendit nisi expressa..

4 Rectores terrarum ecclesiæ dicuntur qui in iudicando in ecclesiæ ciuitatibus præficiuntur a papa etiam si legatus de latere in eadem prouincia eorum sit superior & non castellorum præsides.

5 Vicegerens auditoris cameræ in Auinione quãuis sit deputatus a papa non tamen habet eam facultatem & iurisditionem ita amplam ut auditor cameræ in urbe nec potest aliquid ultra concessa.

6 Reseruatio in pręiudiciũ papæ est fauorabilis & amplianda in præiudicium uero impetrantis seu tertii odiosa & restringenda.

Decisio quarta.

VTrum beneficia uicegerentis auditoris cameræ in ciuitate Auinionen. sint reseruata per dictam ex-

trauagantem ad regimen in una Marsilien.præben.coram domino Bartho. de petra sancta. 1520. Fuit dubitatum inter capitulum dictæ ecclesiæ & P. Isuardi. Et pro affirmatiua ponderabantur uerba ibi ac in terris Rom. ecclesiæ rectorum, quasi uicegerens sit rector Auinioni eo modo quo auditor cameræ in urbe. Nec ob.quòd aliud sit esse auditorem, aliud uicegerentem & haberi pro tali.l. si maritus.§.i.uer.ꝙ si quis & ibi Bart.de adulte. glo.in.l. mercis la.ii.ff.de uerbo. signi.ꝙ idem Bar. declarat in.l.si is qui pro emptore in prin. in articulo fictionis inductiuæ xvii.col.ff.de usuca.& But.in.c. nuper de biga.non ord. quia in eo qui constituitur ab ipso auditore uel alio recto
1 re id procederet.l.filius.&.c.uicarius.ff. de lega. † non in eo qui deputaretur a principe uel uniuersitate in locum absentis uel mortui in quem transeunt omnia quæ habebat is cuius uices gerit.l.ii.C.de offi.eius qui uic. alie. iudi.uel præ.ob.&.l.i.§.hii quibus.ff. de lega.iii. ubi etiam Bart. Talis enim est ordinarius habens iurisditionem & imperium sicut ille in cuius locum est substitutus ut in.d. iuribus & habet immunitatem quam haberet si principaliter fuisset creatus rector.l.fi.C.ut dig.ord.ser.li.xii.Bar.in d.l.filius.& in.l.nec quicquam.§.ubi decretum.iii.col.de offi.procõ.l.i.in prin.de offi.eius cui man.est iur.& Alex. super rubrica.d.titu.ff.in.iiii. col. cum sequen. ubi ponit
2 quatuor † species uices gerentium. Sed hic uicegerens erat deputatus & creatus a papa, ergo ordinarius & regens in Auinione prout auditor cameræ uidetur regere in urbe & habere ordinariam secundũ glo.in cle. auditor de rescript.& cle.ne Romani in uerbo expirare de elect. Non enim attenditur uerborum sonus sed potestas & effectus, ut no.in.l.si idem.C. de codi. & ibi Alex.patet etiam in uicariis qui ad terminos.d.tit.de offi.eius qui uices alie.iudi.gerit.non erant legati uel subdelegati sed ordinarii iudices electi ad certum tempus quod erat ordinariis præfixum ut ipsi ordinariorum uices supplerent dicit Gofr. in summa de offi.uica.i.col. Siue ergo dicatur

Auinioni gerere uicem auditoris cameræ de urbe seu sit præfectus perpetuo uel ad tempus ex prædictis uidetur rector & ordinarius, & ꝙ in eo locum habeat extrauagās ad hoc etiam cle. unica de offic. uica. ubi in penalibus & odiosis statuitur idē in uicariis quod in rectoribus quod glo. ibi & Cardinalis.ii.notabili.ac. vi.opposit.& xxv.q. intelligunt ultra casus expressos ex identitate rationis. & si esset omnimoda ratio in uice gerenti quæ in rectore ueniret omnis casus in ui comprehensiua & satis esset ꝙ amplatiue uel extensiue.l. liberti.§. senatusconsulti.ff. de tit. nupt.cle.i.cum ibi not.de elect.glo.in.c. si postq̄ de elect. & in.c.i.de tempo.ord.in.vi.facit uerbum generale quorūcunq; legatorum seu nuntiorum, ac in terris Romanæ ecclesiæ rectorum, quod multum operatur, inquit Fely. in tract.quando literæ apo.noce.patro.in quarta ampliatione, ut inducat reseruationem in regente qūocunq;.l.si quando.ff. de lega.i.c. si papa de priuileg.in.vi. Sed pro
3 negatiua fuit conclusum ex quo extrauagās † in eo quod reseruat est odiosa glo.in.c. præsenti de offi. lega.in.vi.& de uicegerente nō exprimit.l.si seruum.§.non dixit prætor.ff.de acq.hær. Non ob. ꝙ uicegerens habeat omnia quæ auditor cameræ quia quidam ex dominis dixerunt hoc admisso sine præiudicio ueritatis illud procedere in fauorabilibus & ob publicam causam in quibusdam casibus, ut in allegatis iuribus non in odiosis. Alii considerarunt ꝙ loquitur extrauagans de rectoribus ciuitatum ecclesiæ scilicet de uno & principali rectore in qualibet ciuitate, prout est in multis gubernator non habito respectu ad legatum de latere qui præest uni prouinciæ & cui sub sunt gubernatores singularum ciuitatum eiusdem prouin
4 ciæ quia non sequitur † ꝙ illi qui post legatū in unis uerso destinantur gubernatores ciuitatum non dicantur uere & proprie rectores earundem nec etiam inspectis aliis officialibus qui ultra principalem terræ gubernatorem quandoque deputantur in castellis alicui ciuitati subiectis, & in illis regūt seu habent guberniū. Nam si de eis etiam

intelligeretur nimium laxaretur dispositio quæ strictã exigit interpretationẽ.l.iii.§.hæc uerba.ff.de nego. ge.Et secundum istud motiuum cessarent omnia fundamenta affirmatiue. Secundo potest dici ꝙ ẽt auditor cameræ non sit rector in urbe & admittendo ꝙ esset in.d.cle.unica sumus in casu expresso in iure & pœnali qui procedit etiam in nõ expressis ex identitate rationis ut supra & est in simili glo.notabilis in.l.i.C.de condi.inde de casu excepto a regula quæ exorbitat propter regulam & extenditur ad similes.Ita Abb.in.c.fi.de iudi.iiii.col. & in.c.cũ dilecta de confir.vti.uel inuti.& glo.in.l.illud.C.de sacrosan. eccle. Sed extrauagãs nõ dicit de auditore cameræ nec de eius uicegerente aut locum tenente,igitur nõ dicamus.l.regula.C.de colla.siquidem uoluisset dixisset prout de aliis dixit.c.ad audientia de deci.& hoc modo sileret omnia in cõtrarium accedit etiam pro decisione ꝙ iste uicegerens
5 † quamuis deputatus a principe non habebat ea quæ auditor cameræ in urbe ex quo solum ei cõcedebatur ꝙ audiret causas appellationum,& ꝙ possent ei causæ cõmitti sicut qualificatis .c.statutum de rescriptis in.vi.& quędam alia. Vnde ex hiis non dicebatur creatus rector ciuitatis, nec poterat aliquid ultra concessa.c.ad hæc.c. significauit c.Rodulphus de rescript.c.p.&.g.de offi.deleg.l.diligẽter.ff.man.c.porro.c.sane de priuileg. Nec ob.ꝙ reseruationes
6 † dicantur fauorabiles qa emanent a principe & eorũ effectus deriuatur in tertiũ,& propterea largissime interpretandæ ut Io.an.in.c.fi.de uerb.signi.& Gemi. consilio lxix.Quia uerũ est si agitur de præiudicio solius papę qui contra eum latissima sit interpretatio.l.fi.ff.de consti. princi.c.cum dilectus de cõsue.glo.in cle.fi de beneficio. de præbendis secus quando contra tertiũ tunc enim sunt odiosæ & restringendæ ut in.d.glo.d.c.præsenti.

Quintæ decisionis De consti.Summarium.

Extrauagans Pauli secũdi cum detestabile in tit. de simo.

quatenus priuat ipso facto simoniacos non procedit nisi in simonia reali.

Epithome.

1 Simoniaci de iure cõmuni regulariter debent priuari per sententiam, & non sunt priuati eoipso quod hodie fallit in simoniaco reali per extrauagantem cum detestabile & nu. 2.

2 Ad indicendam simoniam paria sunt dare pecuniam seu aliud temporale uel promittere.

3 Præces importune & debiti remissio inducunt simoniã.

4 Vbi sunt duo æquiparata a iure pœna quæ adiicitur in uno uidetur, & in alio adiecta.

5 Maior est pœna excõmunicationis q̃ priuationis beneficii & quod nulla est pœna maior in ecclesia excommunicatione, & qualiter hoc sit intelligendum. & nu. 6.

6 In pœnis debet fieri benigna interpretatio nec in eis ualet argumentum de maiori ad minus, & quid in correctoriis, & quid ubi lex correctoria est pœnalis.

7 Excommunicatio non fertur nisi pro contumacia aut alio graui peccato.

8 Priuatio beneficii non infertur propter mortale, nisi illud sit graue etiam si delinquens sit ꝓpterea excõicandus.

9 Priuatio beneficii perpetua maior pœna est q̃ excommunicatio ratione durationis licet ratione effectus excommunicatio sit maior.

10 Dispositio etiam pœnalis emanantis in fauorem animæ non debet restringi sed dilatari.

11 Vbi est uarietas opinionum non peccat sequens opinionem nõ ueram, aut postea reprobatam, quia sufficit ad excusationem etiam ambiguum iuris & tanta posset esse ambiguitas quod excusaret etiam peritissimos iuris.

12 In ambiguis excusatur qui sequitur quod in Ro. curia obseruatur propter scientiam & tollerantiam papæ.

13 Communis opinio plenæ excusat & sequenda est nec ab

ea licet recedere nisi esset euidenter falsa.

14 In facto proprio non cadit ignorantia licet bene in iuris intellectu.

Decisio Quinta.

CONstitutionem Pauli secūdi cum detestabile in tit. de simo. sicut antiquiores, ut audio ita Moderni patres intelligunt ꝙ quatenus inducit pœnā priuationis ipso facto loquatur in simonia reali non in conuentionali de qua .c. cum pridem .c. pactiones de pac. ꝓ qua sententia ponderatur tex. in uer. statuētes ibi qui quomodo libet dando uel recipiēdo simoniam cōmiscerint, & quia in pœnis &c. l. interpreta. de pe. l. cum quidam de lib. & posth. regula odia de reg. iu. in. vi. Et satis est quod aliqd addat iuri cōi iuxta doct. Bar. in l. iiii. §. prętor ait. ff. de dam. infecto, & per Alex. in l. fi. §. in cōputa. C. de iur. de li. Sed contra hanc interpretationem clamauit sæpius, & exclamauit unus ex aduocatis dicens pœnas priuationis quæ de iure communi contra simoniacos imponebātur per sententiam esse inflictas ipso iure per extrauagantem

1 † in quacunqꝫ simonia de iure autem communi regulariter priuari debent simoniaci per sententias non eo ipso. c. ii. de confes. c. iusiurandum de simo. & ibi doct. c. per inquisitionem cum glo. de elect. i. q. i. presbiter, ubi etiam glo. & Abb. c. Inter dilectos ult. col. de exce. præla. unde in casibus quibus uoluit ius quod priuetur censeatur hodie priuatus pro qua opinione facit prohemium aggrauans scelus simoniace prauitatis tanquā detestabile & arguens mentem. l. fi. ff. de hered. instit. quod uoluit augere pœnā indifferēter ex quo indistincte statuit & hoc ob criminis frequentiam, & ut penitus extirpetur, dicit tex. Et qa a canone tale delictum fuerat iam baptizatum simoniaca rabies heresis pestis & labes. c. si dominus. c. quotiens. c. sicut de simo. & facit etiam tex. d. extrauagan. immediati ibi ac omnes & singulas excommunicationis suspensioni

priuationis & interdicti sententias censuras & pœnas cõtra simoniacos quomodolibet latas &c.ipso facto incurrere uolumus. Dicit ergo aperte de pœna priuationis ipso facto non distinguendo conuentionalem simoniam a reali de qua etiam disponũt iura adducta igitur &c.l.i. §.generaliter.ff.de lega.prestan.xix.di.in memoriam itẽ ius in inducendo huiusmodi crimine nõ distinguit an aliquid detur uel promittatur.c.super hoc de renũci. & ibi
2 Imo.& Abb.colligunt paria esse †ad inducendam simoniam dare pecuniam uel promittere seu aliud temporale ar.l.i.&.ii.ff.de calum.facit.d.c.pactiones,& glo.in.d.
3 c.per inquisitionem notandum quod etiam preces †importune inducunt simoniam et remissio debiti.c.ueniens ei primo de testi.Paulus igitur inducens pœnam priuationis eo ipso nihil alterat tale, sed in omni casu quo ius uoluit aliquem priuari priuat ex quo non uenit ad declarandum quomodo simonia contrahatur,sed innouando addit & auget pœnam & si aliter uoluisset dixisset.l.i.§.si autem ad deficientis.C.de cadu.tollen.c.ad audientiam de deci.Præterea cum dare & promittere sint equiparata ut est dictum quando Paulina inducens pœnam ipso facto loqueretur in uno casu succederet quam inquit Abb. in c.ii.de mut.peti.iii.col.& in c.de multa de præbẽ. col.
4 v.ꝙ ubi a iure duo †sunt equiparata pœna quæ adiicitur in uno uidetur adiecta in alio pro quo tex.cum glo. in c. si postquam.de elect.in.vi.super hoc autem uidendũ an equiparatio procedat per uiam regulæ, ut noua dispositio disponens in uno debeat trahi ad alium ex equiparatis seu prout dicit Bar.in.l.si constante in prin.ff.so.mat. in vii.q.i.partis principa.& Alexan. & alii in.l.ii.de leg.i. nec.§.statuentes uidetur ob.ubi de datione uel receptione dicitur,quia ibi de pœna duntaxat excommunicationis & nihil de pœna priuationis de qua iam edixerat & quo ad dictam pœnam excõicationis tantum declarat restringit seu statuit q̃d antea dictum erat.Pro interpretatio
5 ne tamen maiori occurrit si dici posset q̃d maior † & gra

uior sit pœna excommunicationis q̃ priuationis benefi-ciorum cum excommunicatio liget animam c.per uene-rabilem q si sint legit c.Romana.§.in uniuersitate de sen. excõ.in.vi.Abb.in c.p.& g.de offi.del.anima autem præ ciosior est omnibus rebus.l.sancimus.C.de sacrosanct. eccl.c.cum infirmitas de pe.& remiss. Si ergo Paulus in pœna excõicationis grauiori restrinxit aut declarauit qđ ipso facto quando aliquid datur uel recipitur, fortius ui-deatur uoluisse in pœna leuiori authen. multomagis.C. de sacrosan.eccl.&.c.cum in cunctis in prin.cum ibi not. de elect.Et quia de pœna excommunicationis priuatio-nis & aliis statuerat ipso facto postea declarando in uno uideatur repetiisse & sentire in omnibus sed ad id respõde
6 bitur quod in pœnis † sit benigna interpretatio regula in pœnis de reg.iur.in. vi. & quod non ualet argumentum de maiori ad minus auc.quas actiones cum ibi not.C.de sacrosanct.eccle.Bar.in.d.l.si constante, in. ix.q. i. partis principalis,& ibi Alexan.limitat regulam in correctoriis nisi ratio sit scripta in lege correctoria ut tunc secundum Bal.in.d.auc.fiat extẽsio subiicit hoc intelligi nisi lex cor rectoria esset pœnalis per cle.ii.iuncta glo.de eta.& qua-li.de qua tamen materia, quia periculosa & diffusa post aliqualem progressum se remittit ad scripta per doct.in multis locis & tractatur etiã in.l. si uero. §. de uiro.ff.so. mat.Secundo quod non sequitur ad pœnam excõicatio nis pœna priuationis,n ã ut tradit Abb.in.c.i.de iudi. iii. col.licet sine cõtumacia,& cõsequenter sine mortali pec-
7 cato non feratur † sententia excommunicationis uel fieri debeat pro leui culpa.c.nullus.c.nemo episcoporum.xi. q.iii.non tamen omne peccatum mortale est priuatione beneficii dignum etiam si propter eiusmodi peccatum se quatur excõicatio cum debeat omne graue delictum ut priuationem beneficii exposcat. Nihilominus pia uide-tur maiorum interpretatio & forsan tempore cõditoris cepta ita intelligi propter periculum animarum cum con traria sit dura nimis & animabus periculosa maxime qa

tempore nostro pauci euaderent talem sententiam & tūc sequenda esset & imitanda .l.minime.ff.de legi.contra tamen facit quia in concernentibus animæ periculū in partem deteriorem interpretamur & tutiorem tenemus.c.iuuenis de spon. & ma. glo.in.c.unico de seru. in ord.faci. Gof.ibi in sum. Abb.c.cum tu de testi. Et quia emanat fauor animarum nō debet restringi sed dilatari,ut homines a peccato retrahantur ita Io.And.& Abb.in.c.pe. qui fi.
10 sint legit.inferentes quod † dispositio.c.fi.de clandesti.de spon. licet pœnalis extenditur ex identitate rationis ex quo emanauit fauore animarum facit glo.in.c.sciant cūcti de elect.in.vi.nisi dixerimus quod tutius fuerit non intellectam nec receptam extrauagantem nisi in reali, & quod si aliter uerba sonent saltem quoad tuitionem conscientiæ sufficiat hanc cōpositionem fuisse usu præscriptā,& quod adhuc ab ea non disceditur in palatio quia si non seruans
11 ius præcepti nō peccat ubi † est uarietas opinionum.c.capellanus iuncta glo.de feri.& But.ibi hoc tenens licet forte quis secutus fuerit opinionem nō uerā & postea reprobatam ut non ueram uel non subtiliter loquentem aut inuestigantem minus ille qui cōmuni iudicio innititur dicit glo.in uerbo de cætero de postula.præl.c.unico .in.vi.cū de temeritate argui non possit sequendo maiorū sensum c.ne innitaris de const.& ibi Inno.ius namq; positiuū non afficit probabiliter ignorantes & sufficit esse ambiguū qd iuris ad excusationē dicit Car.Lan.in cle.prima de re. eccle.non alie. subiiciens ad propositum Lau. dicere quod etiam si ante dictam cle.hoc quod dicitur esse iuridicū esset dubium & per inumbratam consuetudinem obfuscatum tale ius nō afficit ignorantes si sit positiuū immo etiā si naturale & secundum Abb.in.c.pastoralis.iii.col.de rescrip.tanta posset esse iuris dubitatio quod habet excusare etiam peritissimos unde magis excusatur qui sequitur
12 & tenet quod in Ro.curia † obseruatur ubi arguitur papę scientia & intelligentia aut saltem tollerantia quam obseruantiam omnes prouinciales sequi debent.§.fi.insti.de sa

tisda.c.cũ non liceat de ma.& obe.c.fi.de spon.duo.Hoc
13 enim plus est q̃ sequi communem opinionem † qui in de pendentibus ab interpretatione prudentum plene excu⸗ sat & sequenda est uel ab ea recedere licet nisi sit euidéter falsa.c.prudentiã de offi.dele.Abb.in.c.i.&.c.ecclesia san ctæ Mariæ ult.col.de consti.& ad.c.iuuenis super eius in tellectu potest dici quod ibi sumus in dubio facti nõ in iu⸗ ris interpretatione & tunc ius caute amplectitur id factum ꝙ est ad animæ saluté securius qa si non faceret,ita qs pos set esse cum una in matrimonio quod putaretur existere, & non esset uel sicut ea quæ esse uera uxor in aliis casibus ita quod faceret contra conscientiam & edificaret ad ge⸗ hennam contra.c.literas de resti.spolia.ex quo unusqsq
14 † factum proprium sit in quo non cadit ignorantia.l.fi.ff. pro suo.c.ab excõmunicato de rescrip.Sed bene cadit cir ca iuris intelligentiam ꝑ me prædicta.Vnde si quote alle⸗ gate simul cũ.d.c.iuuenis respicerent factũ non obstarent cũ simus in intelligentia extrauagãtis clarius auté potuis⸗ set conditor explicuisse mentem cum etiam.§.per electio. nes qui dicit quod nullum ius acquiratur non sit necessa⸗ rius si prius omnem simoniacum priuauerat ipso facto ni si ad maiorem declarationem dictum accipiamus.

De rescriptis.

Primæ decisionis.De Rescriptis Summarium.
Rscriptum aduocatorium iurisdictionis ab alio si sit surre ptitium est ipso iure nullum.

Epithome.

1 Rescriptum ad lites surreptitium non est ipso iure nullum sed ope exceptionis secus in aduocatorio iurisdictio⸗ nis quod est nullum ipso iure.
2 Doctores qui uidentur sibi contrarii debent sicut leges ad concordiam reduci.

Decisio prima.

ICET regulariter rescriptũ ad lites surreptitium nõ sit ipso iure nullũ sed debeat opponi exceptio. Inn.in.c.cũ M.ferrarien.de consti.in fi.But.& Abbas in.c.cæterum de rescriptis glo. & doct.in.c.ad audientiam secundo eo.
1 tit.Tamen quando est † auocatorium uitiat ipso iure ea ratione qa reuocatio literarum papę est odiosa quoniã fit cõtumelia indici q reuocatur secundũ Inno.Ho.& Io.an.in.c.ex literis de offi.de legat.& hoc casu fallit regula dicit Fely.in.d.c.ad audientiã decima fallentia,& tẽpore meo rota hanc fallẽtiam est sequuta in pluribus causis cum nõ obstant quod idem Inn.in.d.cæterum,& But.ibi,& in.c.ex parte,de fo. compe.uideantur sentire contrarium prout idem Fely.refert in dicta fallentia. Et Mil.in uerbo rescriptum ad lites si est obreptitium remittitur ad But.in.d.locis.Quia si bene eorum dicta inspiciantur non contradicunt conclusioni cũ loquantur de secundo rescripto quod non meminit de primo, uel quando est alia surreptitio & materia q̃ ad uocationis a primo indice ut ualeat secundum nisi excipiatur, & sic sumus in casu regulæ de qua Inn.& But.ibi & nihil de rescripto auocatorio de quo clare in.d.c.ex literis dicunt ut supra,& ita intelligo etiam Fely.dum se remittit ad dicta p eum in.d.c.cæterum ubi concludit quod secundum rescriptum non faciens mentionem de primo non est ipso iure nullum sed ope exceptionis, loquitur ergo de alio rescripto quàm aduocatorio ex quo de aduocatione uerbum nullum, unde doct.allegati per Fely. & Mil.in locis prædictis simpliciter loquũtur nõ in casu
2 aduocationis alias essent sibi contrarii,& magis †reducendi sunt ad concordiam.l.unica.C.de inoffi.dot.c.cum expediat, de elect. in vi. & hanc declarationem nota quia uidetur mihi uera licet nullus eã detegat quem uiderim.

Secundæ

Secundæ decisionis de Rescript. Summarium.

Aduocatoriũ non dicitur secundum rescriptum quod de primo nullam facit mentionem nec est ipso iure nullũ aut inducens iurisdictionis defectum.

Epithome.

1 Quando in secunda commisſione nihil dicitur de prima si ne uerbo auocamus inducitur causæ aduocatio.
2 Requisita ad reuocationem primi rescripti remisſiue.
3 Surrogatus auditor uel alius iudex in locum absentis per reassumptionem causæ factam per redeuntem excludi tur tam ipse q̃ quilibet alius surrogatus.

Decisio secunda.

Commissa erat causa episcopo Ceruien. eo absente signata fuit cõmisſio pro quatuor surrogatis & inter alios erat episcopus Signinus corã quo fuerũt omnes termini tenti, & qa una pars allegauerat suspectũ si gninũ fuit habita alia cõmisſio ad alios quatuor surrogatos ob eandem absentiam & unus ex collitigãtibus adiuit Io. andream cafarellum surrogatum, & obtinuit ab eo cõ firmari secundam sententiam latam super præstanda cautione legatorum nomine, iuxta. l. i. & per to. ut lega. cau. ca. Dicebatur coram me. 1519. in una Mediolanen. de nullitate tertiæ sententiæ defectu iurisdictionis ne locus esset executioni secundum cle. ut calumniis: de re iudicata ex eo quod commisſio directa cafarello nõ faciebat mentionem de anteriori directa Signino nec de tela coram eo tenta, & cum uideretur habere uim aduocationis a Signino in aduocatoriis surreptio uitiat ipso iure. Inno. Host. Io. an. c. ex literis de offi. deleg. & dixi in proxima decisione, sed contrarium fuit conclusum ex eo quod hic non cadebat aduocatio expressa Signino de qua nihil tale

1 proponebatur nec tacita quia in secũda cõmissione †nihil dicebatur de prima quo casu sine uerbo aduocamus inducitur aduocatio,ut rot.de rescript. in anti.vii.ac.nõ.vi. ubi ponuntur requisita ad reuocationem primi rescripti, nec obstaret si secũda esset surreptitia ex quo surreptio regulariter nõ uitiat iure ipso sed exceptionis ope,ut in proxima decisione & doct.communiter in.c.cæterum de rescriptis & glo.& doct.in.c.ad audientiam.el secundo eo. titu.tribuit ergo iurisdictionem & ualuit sententia, inquit Inn.in.c.cũ M.Ferrarien. circa fi. de consti.nec refragatur
2 † quod durante absentia Ceruien.radicata fuisset iurisdictio in psonam Signini & aduocata a Ceruien. quoniam non est uerum ex quo Signinus cognoscebat ut surrogatus & rediens Ceruien.ad curiam per reassumptioné excludit eum & omnem alium surrogatum prout etiam fit in rota & obseruatur.

Tertiæ decisionis.De Rescrip.Summarium.

Si committitur causa appellationis iudici qui pronũciauit seu alteri de consensu partium sufficit consensus procuratorum dummodo per aliquem actum positiuum de eo constet uel expressum consensum.

Epithome.

1 Practica rotę & curię obseruat quod procurator nõ uidetur consentire in iudicem etiam si patiatur se citari ad aliquem uel omnes actus & non compareat quia non sufficit sola patientia aut talis tacitus consensus sed est necesse quod expresse consentiat uel actum positiuum faciat producendo iura aut seruando terminum uel faciendo aliquid simile.

2 In onerosis & obligatoriis licet tacens habeatur pro contradicéte tamen si scienter aliquid agit uidetur tacite se obligare & consentire quia interuenit actus positiuus

ultra taciturnitatem. Appellatione partis comprehenditur procurator & quomodo hoc sit intelligendum & nume.3.

3 Non potest procurator cōsentire quod non appelletur nisi ad hoc habeat sufficiens mādatum etiam si commissio hoc contineat de partium consensu sed potest omittere ordinem iudiciarium & alias solemnitates per partem remissibiles uel parui praeiudicii etiam sine mandato non tamen quae non sunt remissibiles per partē & nu.4.

Decisio tertia.

SÆpe contingit quod causa appellationis cōmittitur alicui de consensu partium, & obseruat palatiū meo tempore quod non requiratur ut principales cōsentiant sed sufficiat consensus procuratorum, & ita in pluribus causis tam in secunda q̄ in tertia instantia dixerunt domini etiam quando eidem qui iudicauerat in prima esset commissa in secunda quo casu magis dubitabam ex quo cōmittebatur ei a quo fuerat appellatum quasi grauasset & inique pronunciasset.l.i.ff. de appella. quod intellexerunt si procuratores expresse consenserint uel actum positiuum fecerint producendo iura aut obseruando terminū uel aliud simile secus si aliter passus fuisset citari ad aliquē uel omnes actus & non comparuisset cum sola patientia

1 † nō sit sufficiens aut cōsensus eo modo tacitus & ita praedicatur pro quo facit.c.non iniuste iuncta glo. de procu. ubi non dicitur consentire procurator nisi quando expresse consentit & Car. ibi.v.q. & pro actu positiuo facit.c.fi. eo.ti.& quod Abb.inquit in.d.c.non iniuste quia licet in onero

2 sis tacens habeatur pro contradicente tamen si scienter † aliquid agit uidetur se tacite obligare,& hoc quia ultra simplicē taciturnitatem inter interuenit actus positiuus allegat cle. primā de proc.&.c.ex ore,de his quae fi.a ma.par.cap.ad limitationē.l.filius familias.§.inuitus.ff.de procu.si quod in obligatoriis & onerosis tacens habeatur pro contradi-

cente,ita & Bar.in.l.quo enim.ff.rem ra.habe.&.l.filius fa milias pe.ff.ad mace.ubi per receptionem literarũ in qui bus continetur quod sum debitor alicuius si statim nõ re clamaui uisus sum consensisse facit quia appellatione par tis comprehenditur procurator ait Mil.in uerbo pars alle gando.c.suborta.de re iudi.Sed dubium facit quod Fely. in.d.c.in prin.refert Rotam suo tempore concorditer te nuisse,quod si papa † cõmisit causam cum clausula quod
3 summarie ꝓcederetur & non appellaretur dũmodo acce deret partiũ consensus non posse procuratorem consenti re quod nõ appellaretur quoniã hoc nõ est in mandato, sed quo ad omittendum ordinẽ iudiciarium in solẽnitati bus per partẽ remissibilibus bene potest ꝓcurator,quod pars & dicetur a parte gestum secus in nõ remissibilibus per partem de quibus in.c.de causis de offi.dele. in quo dicit inspicienda esse prægnantia uerba mandati.Et quod fuit etiã conclusum quod aut ea quæ gessit ꝓcurator pos sunt fieri uirtute sui mandati & tunc semper dicentur gesta a parte alias non & sic inspicitur subiecta materia patet in quit in.c.cordi,de appella.in.vi.in uerbo de partium con sensu ad idem.c.quãuis.de elec.eo.li.dictum autem Mil. quod appellatione partis intelligitur procurator intelligit Fely.in sibi cõmissis,item ex interpretatiuo intellectu non proprio secundum Cal.consi.xii.de uerb.signi.allega.l.si quis alium in prin.ff. ne quis eum qui in ius uoca. est.vi. exi.Ad not.in.d.c.non iniuste facile respõdetur quod pro cedunt si essemus in principali qui per actum positiuũ sibi præiudicat.Sed procurator non potest nisi ea quæ sunt si bi demandata cum stricti iuris sit mandatum uis'ergo est aut sine mandato istud posset per procuratorẽ fieri quasi sit de solẽnitatibus remissimibilibus,&parui pręiudicii,& ꝙ propter paruum præiudicium inspiciatur etiam quod ut plurimum in cursu causæ tractantur per procuratores & sic obseruantia fundetur alias commissiones tales de partium cõsensu rarissime possent exequi & in una quam dominus Hugo de spina proposuit de mense Nouemb.

1521.super hoc articulo domini uoluerunt sufficere con
4 sensum † procuratoris per actum positiuũ allegantes Mo
dernos in.d.c.suborta,& quia istud est parui praeiudicii.

Quartae decisionis.De Rescript.Summarium.

Vtrum auditor in Ro.curia possit inhibere extra curiã quando commissio dicit solum cum potestate inhibẽdi.

Epithome.

1 Quod statuitur in citatione locum habet in inhibitione.
2 Argumentum de tempore ad locum est ualidum in iure & similiter de re ad tempus.
3 Quando committitur causa cum potestate citandi in Ro. curia non adiecto & extra eam,tunc arguitur quod nõ potest citare extra eandem curiam nisi in causa appellationis iuxta decisionem.cccxci.in anti.alias.quarta in tit.de fo.compe.

Decisio quarta.

TEmpore Feriarum generaliũ dubitaui in una causa coram me & consului.d.Mercurium de uipera decanum nostrum an si commissio non dabat de inhibitione extra curiam,sed simpliciter habebat haec uerba cum potestate inhibẽdi possem decernere citationem & inhibere extra curiam & respondit quod primo anno quo fuit in rota.d.Breuius episcopus cenenten.locum tenens auditoris tenuit quod non posset inhiberi & alii erãt cum eo pro quo facit quia quasi semper apponitur cũ po
1 testate inhibendi † in Ro.curia & extra eam ad hoc allegauit decisionem primã de procur.in no.quae loqtur de citatione ut idem sit in inhibitione,tamen dixit se reperisse post Fely.in notis cancellariȩ qui dicebat quod Alexandrinus tenebat contrarium per.c.cuncta per mundum.c.

per principalem.ix.q.iii.& quod Alexan.dictum fuit suspendum in rota licet ipse adhæreret primæ opinioni propter dictam decisionem primam postposito stilo qui ex tempore uariatur,ut inquit Lap.allega.li.mihi placet opinio Alex.ex eo qđ clausula cum potestate citandi non restringetur magis extra curiam q̃ intra,& est indefinita,potestas enim committentis est uniformis sine restrictione locorum quo ad hoc, unde ubiq; locũ habeat.l.si pluribus de legat.ii.l.iul.ff.de legat.iii.l.i.§.generaliter.ff.de legat.
2 præstã. † nec est ratio restringens:decisio prima non ob. quoniam in ea sunt hæc uerba Audiat & iustitiam faciat sine clausula cum potestate citandi magis facit pro opinione Alex.dum dicit quod uerbum deuolutas trahitur ad futuras allegando Inno. in.c.dilecti de excep. quia præsens confusum præsentis non tenet usum facit in simili ar
3 gumento dẽ tempore † ad locum quod est ualidum secũdum Bar.in.l.uel singulis cum.l.se.ff.de uulga. & pup.& Abb.in.c.i.de iure patro.sicut etiam de re ad tẽpus.l.miles ita in prin.ff.de mil.test.Quando autem commissio diceret cum potestate citandi in Ro.curia & non subiũgeret & extra eam,tunc magis crederem, quod non posset extra.l.maritum.C. de procur.sicut contra prohibitio in uno est permissio in alio.l.cum prætor.ff.de iudi.c.nonne de præsum.uide quando auditor datur in causa appellationis siue committatur ei principaliter siue in cõsequentiam quod statim potest inhibere etiam in partibus secundum rotam decisione quarta de fo.compe.in anti.& pondera uerba decisionis.

Quintæ decisionis. De Rescrip.Summarium.

1 Inter auditores rotæ illæ iurisdictionem habet cui prius est præsentata commissio quanuis ab alio in citatione præueniatur inter alios iudices inspicitur citatio non præsentatio idem si sit contentio de iurisdictione inter auditores rotæ & alium iudicem extra rotam quod inspiciatur citatio non præsentatio.

Epithome.

1 Consensus coauditorum qui iuxta constitutionem Innocentianam debet accedere ut iurisdictio remaneat penes auditorem cui prius fuit præsentata cõmissio hodie de stilo accedit tacitus nec reqritur aliud expressus.

2 Ad perpetuandam iurisdictionem non sufficit sola præsentatio literarum sine citatione quoniam præueniri possit cum res sit integra ante citationem quod fallit inter rotæ auditores & est in eis speciale.

3 Auditor rotæ in procedendo est ordinarius & in multis habet ampliorem iurisdictionem q̃ delegatus.

Magis dignum attrahit ad se minus dignum quando ueniunt eque principaliter.

4 Dispositio loquens de simplici si exorbitat non extenditur ad casum mixtum, sed tantum suis terminis debet esse contenta.

Decisio quinta.

DEcisio prima de cõstitutionibus in anti.dicit quod si aliqua causa esset cõmissa duobus auditoribus d.uicecancellarium mandasse.1375.quod ille cognosceret cui primo commissio esset præsentata & alter nullo modo,idem uoluit postea constitutio Innocentiana loquens de potestate auditorum rotæ quod si diuersis causarum palatii apostolici auditoribus cõmissiones præsentatas hactenus uel pro tẽpore reperiri contingat in eadem causa eiusdem tenoris uel effectus,licet ad diuersarũ personarum instantiam auditor cui prius commissio præsentata fuit iurisdictionem in procedendo & iudicando retineat absq; alia desuper commissione aliorum coauditorum ad id accedente consensu & istud obseruatũ est tempore meo & antea, & obseruatur non requisito alias consensu aliorũ coauditorũ expresse etiam si tacite dici posset quod accedat,& hoc est necesse pro signatura quę ha

1 bet quod audiat qui prauenit ut inter † rotæ auditores is dicatur pręuenisse cui prius præsentata fuerit commissio. Extra uero rotam ille qui in citatione præuenerit non attenta præsentatione rescripti,& idem si concurrat auditor rotæ cum iudice alio extra rotam,prout coram.d.Hugone de spina in una Romana melioramentorum.1520.de mense Ia.conclusum fuit quam postea.d.Bartholomeus de Petra sancta iudicauit seu ad executionem procesit & in qua eidem.d.Hugoni in rota primo fuerat præsentata commissio,& secundo.d.Constantino de narnia extra rotam in causa appellationis q incitando pręuenerat.d.Hugonem quia ut dicebam & fuit tentum: Constantinus ualide pronunciauit non autem nulliter ex quo ad ppetuan
2 dam † iurisdictionem non sufficit præsentatio sed bene citatio.c.gratum de offi.dele.c.fi.de offi.lega. Vnde sola literarum præsentatio seu assignatio facta Iudici non sufficit neq impedit quoniam præueniri posit cum res sit integra ante citationem, ut dicit glo.in uerbo assignante.c. ut debitus de appella.quam Inn.& Phil.Frãch.ibi sequũtur licet aliqui præsentationem põderent ad decisionem primam & Innocentianam dicendum quod non loquuntur nisi in rota & inter auditores rotæ,& magis faciunt ꝓ conclusione per locum a speciali.l.ius singulare.ff.de leg. uel quia omittunt inter alios recurrimus ad ius cõmune.l. si extraneus de condi.causa da.causa non secu.l.si cũ dotem so.ma.l.cõmodissime.ff.de lib.& post.nec ob.quod uideatur auditor rotæ cui causa cõmittitur honorabilior
4 commissario extra rotam ex eo quia in procedendo † est ordinariis iuxta no.in cle.auditor de rescript.& ut ibi patet,& in dicta Innocentiana ac aliis cõstitutionibus habet ampliorem iurisdictionē in multis q̃ habeant delegati extra rotam quasi debeamus hoc metiri a maiori potentia ar.l.quæritur.ff.de sta.ho.& quod magis dignum trahat ad se & uincat minus dignum.c.quod in dubiis de conse. eccl.uel alta.quod secundum Abb.in.c.extirpande.§.qui uero.ii.col.de præben.procedit quando magis dignum

& minus dignum ueniũt eque principaliter prout in proposito uenit utrunq; rescriptum, & uterq; iudex quia dico quod cum decisio & Innonentiana inter auditores duntaxat disponant militant fundamenta adducta itẽ sumus in casu mixto omisso & non comprehenso in eis simpliciter
4 de auditoribus loquentibus & cum exorbitent † non extenduntur ad casum mixtum.l.præscriptione.§.uim passam de adult.l.ii.in prin.ff.de uerb.oblig.& ibi moderni, & debent in suo tãtum casu intelligi & suis terminis absq; ampliatione contentari.l.in agris.ff.de acqui.re.do.c.primo de sepult.& regula odia de reg.iur.in.vi.ex qubus cõstat quod materia.d.l.quæritur &.d.c.quod in dubiis nõ refragatur nec habeat aliquid commune cum ista.

Sextæ decisionis de rescrip.Summarium.

In commissione causæ super molestatione talis rei uenit etiã causa petitorii,uel si uerba super molestationibus iactationibus impedimentis & similia inducunt tam petitorium q̃ possessorium.

Epithome.

1 Vbi commissione petitur committi causam sup molestationibus beneficii aut talis rei causa censetur commissa tam super proprietate q̃ super possessione,secus ubi dicitur super molestationibus possessionis talis rei uel facta narratiua deiectionis petit committi causam super huiusmodi molestationibus, quia tũc sola causa super possessione censetur commissa.
2 Lis super possessione rei non faciat ipsam rem litigiosam sed possessionem dumtaxat.
3 Si committitur iudici ut compellat aduersarium ne impediat impetrantem pacifice possidere causa possessionis tantum est commissa.
4 Verba ambigua cõmissionis uel libelli deseruiũt utilitati & intentioni impetrantis uel libellantis & recipiunt in

terpretationem secũdum subiectam materiam semper fauore impetrantis uel libellantis etiam si expediat illa impropriando.

5 Causa simpliciter cõmissa utputa sup tali recensetur cõmissa sub utroq;, uidelicet proprietate & possessione.

6 Verba molestatio iniuriarum seu iniuria respiciunt tã proprietatem q̃ possessionem.

7 Si contineat rescriptum causam cõmitti sup occupatione spoliatione & detentatione alicuius rei quã impetrans dicit ad se ptinere, uel ponatur clausula cum incidentibus depen. emergen. &c. comprehenditur petitorium.

Decisio sexta.

Palatiũ sicut tenuit olim, ita nũc tenet q cõmissio sup iactationibus molestatiõibus uel similibus uerbis quæ in causarũ cõmissionibus solent apponi cõcepta

1 tribuant †iurisdictionẽ nedum in possessorio, uerũ etiã in petitorio non obstante concilio Cal. sexto de rescript. Sed pro concordia distingue, aut dicitur sup molestationibus talis rei uel beneficii, uel super molestationibus de & super tali re, & procedit conclusio Rotæ ut sit proprietas etiam in lite & res ipsa ex quo super eius dominio uel quasi lis introducitur auct. litigiosa. C. de litigi. & ibi Bal. Cy. & Bar. in. l. ii. eo. ti. Et petitorium habet in uentre possessorium, aut sup molestationibus possessionis talis rei, uel facta narratiua turbationis seu deiectionis a possessione petitur causa committi super dictis molestationibus. Et in hiis & similibus posset forte procedere opinio Cal.

2 qualiter lis in possessorio † uel sup possessione non faciat proprietatem rei litigiosam sed possessionem dũtaxat. d. auc. litigiosa. & glo. in. c. i. de cõfir. uti. uel inut. & ibi But. & Abb. sunt enim res & causę diuersę. l. naturaliter. §. nihil cõmune. ff. de acqui. poss. & in rub. de causa poss. & proprieta. & per to. ti. de utroq; membro & materia in locis allegatis. & latius per Abb. inc. ecclesia sanctæ Mariæ ut

lit.pen. & milis in uerbo litigiosa res fit,& quid in benefi-cialibus tradit Inno.in.c.cum M.Ferrarien.de constitu.in c.ex parte de arbi.Io.an.in.c.ii.ut lit.pend.in.vi.ubi etiam Phil.Franch.Bal.in.d.auct.Rot.iii.ut lit.penden.in addi. in no.& Mil.ubi supra.& de hiis latius decisione incipien te Rota in antiquis.iii.& in alia maior pars dominorum quod ita senserit Cal.& colligitur ex themate in quo iu-
3 dici committebatur † ut compelleret aduersarium ne im-pediret impetrantem pacifice possidere quod uidetur so-nare super possessione tantum.Item quando uerba essent
4 ambigua deseruirent utilitati † & intentioni impetrantis .l.si quis intentione.ff.de iudi.Abb.in.c. cum uenissent.ii. col.de restit.in integ. glo.etiam.ii.in.c.cum ad sedem de resti.spo. ponens qualiter in principio litis medio & fine sunt accipienda, sed secundum Cal.prolata erant ad cau-sam possessoriam ad quam debent inspecto fine referri.c. ii.de ordi.cogni.c.gaudemus de diuor. Recipiunt nanq; interpretationem iuxta subiectam materiam semper fauo re libellantis etiam si expediat impropriando ea. Abb.c. consuluit.ii.de appellat.facit pro conclusione Rotæ.c.i.
5 de sequestra.poss.& fruct. Vbi causa † simpliciter cõmissa sub utraq; censetur commissa.& glo.exemplificat quãdo cõmittitur super tali re.Idem ergo quando super molesta tionibus talis rei cum non inspiciantur magis ista uerba,q̃ alia,sed res super quibus fit cõmissio, & uerbũ molestare respiciat utrunq; ex quo conuentus super dominio mole stari dicitur super eo. Facit etiam quod tradit Inno.in.c. cũ olim de offi.deleg.ꝙ uigore rescripti in quo habetur
6 ꝙ aliquis iniuriatur † mihi super fundo possum agere rei uendicatione ad fundum & conditione sine causa ad fru-ctus perceptos. Idem si sup nemoribus dicatur iniuriari ut agi posset de dãnis datis possessori in petitorio. Et ibi infert Imol.secundum Inno.ꝙ sub uerbis generalibus re scripti cõprehendi potest petitorium sicut possessorium, paria autem sunt dicere talis iniuriatur mihi super tali re aut me molestat sup ea uel iactat &c. ad terminos etiã.l.

diffamari.C.de inge. & ma.in qbus sentētia uel terminus contra diffamantem exceptionē pararet in petitorio. Itē
7 uenit petitoriū si rescriptum contineat † sup occupatione spoliatione & detentione alicuius rei quā impetrans dicit ad se pertinere Rot.in no.ix.de causa poss.& proprie.& Abb.in.c.i.col.iiii.de seque.pos.& fruc.Sed cōmissa causa petitoria uel possessoria uenit utrunq; secundum.d.decisionē.ix.licet cōmuniter contra ut refert & seqtur Abb. in.d.c.i.col.iii.de quo in allegata decisione incipiēte Rota in antiquis.iii.& pp notata in.d.decisione.ix. quod forte posset ꝓcedere opinio Cal.uel si termini sunt partes secundum communem de qua per Abb.in.d.c.i.

Septimæ decisionis de rescrip. Summarium.

Attenditur magis in commissionibus signatura papæ aut cardinalis q̄ extensio regentis,uel sic,regens cancellariam licet posset extendere & declarare, nō tamen restringere aut alterare signaturam papæ aut cardinalis.

Epithome.

1 Cardinali præposito signaturæ est data potestas signandi etiam concedendi petita,regenti uero tantum extendendi sed non restringendi concessa.
2 In omnibus commissionibus in quibus petitur quod possit procedi summarie solet regens extendere quod ꝓcedatur summarie nisi sit causa iniuriarum.
3 Solent domini auditores palatii in dictis causis in quibus per iniuriam non fuit in extensione per regētem apposita clausula ꝙ possit procedi summarie &c.cū etiam petitum in corpore commissionis ante sententiam, uel etiam post primam & secundam sententias mittere notarium causæ ad regentem ut apponat in originali cōmissione huiusmodi clausulam,& si id regens facere recusaret,nihilominus semper processus per rotam reputatur ualidus.

3 Stilus Ro.curiæ uariatur frequenter quem modo album modo nigrum appellat Lapus allega.li.

Decisio septima.

Contingit in una causa corã.d.Paulo de Capisuchis in alia coram.d.M.de spinosa.1519.& 1520. ꝙ cũ causæ nõ essent summariæ termini erãt tenti prout in beneficialibus & commissio habebat in corpore quod procederetur summarie &c. Cardinalis auté signatura habebat placet domino nostro papę. Regens uero in extendendo solum dixerat audiat procedat & iustitiam faciat fuit dubitatum an signatura cardinalis sufficeret pro summario processu quasi petita concessisset simpliciter respõdendo.§.præterea instit.de inuti.stipula.l.si defensor.§.i. de interrog.act.l.titia.§.idem respondit.ff.de uerb.oblig. Quidam domini uolebant non satis esse, qa tempore Alexandrini & aliorum ante hæc tempora, ut dicebat Cardinalis præsidés signaturæ quãdo uolebat causam esse summariam respondebat. Placet. D.N.Papæ, & ꝙ summarie &c.unde denegasse uidebatur sine uerbo summarie.l.maritus.C.de procu.iuncto stilo q pro iure habetur.c.ex literis de consti.c.q̃ graui de cri.fal.ac consuetudinem principis.l.uel uniuersorum.ff.de pign.act. Item quia regés extendendo omiserat etiam quod summarie interpretando mentem papæ ut eius organum & assistens ad id præpositus. Sed maior pars contra scilicet ꝙ inspiciatur signatu-
1 ra Cardinalis † cui est data potestas nõ regentis ad extendendũ præpositi qui non potest negare quod concessum extat. Neq; in hiis attendimus regentis mentem si omittat de summaria causa concessa per uerbum placet ut supra.d.§.præterea cum si.& Rota de rescriptis in no.ix.ꝙ in commissione signata ueniunt omnia petita, quia esset in facultate sua tollere aut restringere concessa a principe ꝙ non potest inferior:cle.ne Romani de elect.& quasi in omnibus commissionibus in quibus postulatur procedi

2 summarie nisi † sit causa iniuriarum solet extendere ꝙ summarie. Vnde si in aliquibus omittit obliuioni & in aduertentiæ attribuitur. Et ideo Rota in talibus ante sententiam
3 mittit † notarium causæ ad eũ ut apponat in originali cõmissione uerbum summarie post sententiam & post duas etiam sententias idem facit ad cautelã & semper ex more introducto regens ipse apponit ꝙ si non faceret omnino Rota processum ex prædictis saluaret. Ad stilum antiquũ respondetur ꝙ tunc erat in cõsideratione si cardinalis apponebat summarie uel nõ nunc est mutatus, ut dicit Lap.
4 allega.li. ꝙ modo † est albus modo niger, quoniam Cardinalis hoc tempore nunquam apponit ꝙ summarie nisi aliquando ex certa scientia quando non petitur, & ideo regens nisi esset negatum debet extendere si est in corpore rescripti, & ita usq; ad. 1521. inclusiuæ practicaui in quibusdam cõmissionibus corã me etiam in secunda instan. & regens apposuit uerbum summarie &c. Et ex hiis patet non obstare decisionem. Egi. cclxxvi. uel ut est dictum debent practicari, & alia eiusdem Egi. cccxxxviii.

Octauæ decisionis de rescrip. Summarium.

Quando prima commissio habet ꝙ summarie procedatur causa est summaria nedum in prima, uerum etiam in secunda & tertia instan. Vel sic, commissio quæ habet summarium processum seruit in omnibus instantiis causę & toto processu qui fit post commissionem in quo, in palatio quatuor tantum termini sunt substantiales ante sententiam & no. pro obseruantia hodierna, & de uirtute Innocẽtianæ circa sanatiuam reiterationem terminorum ac eius interpretatione.

Epithome.

1 Sicut res semel effecta alienabilis durat alienabilis, ita processus semel effectus summarius durat summarius ad

sequentes instantias quando sumus in eadem re cū de pendentibus & annexis,& ex quo nō urgeat ratio qua re debeat restringi ad illam instantiam.

2 Quando clausula respiciat & præcedentia & sequentia & qualitas adiecta in aliqua dispositione respiciat omnia remissiue.

3 Iudicatum proprie non dicitur quando potest appellari a sententia,sed tunc quando non potest aut transiuit in rem iudicatam.

4 Non est eadem causa appellationis & causa principalis quantum ad iudicium iudicem & instantiam, sed bene est eadem quo ad intentatam actionem quia uentilatur eadem actio.

5 Vbi in commissione conceditur processus summarius extenditur ad surrogatum in eius locum,& in alia instantia,siue hoc concedatur in prima commissione siue in secunda uel ulteriore,& in quacunq; instantia seu parte iudicii,ita ꝙ omnis processus post ipsam erit summarius,sed non ante commissionem.

6 In causis summariis hodie de stilo palatii seruantur quatuor termini qui sunt substantiales ante sententiam uidelicet ad articulandum ad dicendum cōtra articulos & producendum omnia,& ad dicendum contra producta unus quorum si omittatur sententia est nulla, & idem si pars non citetur ad audiendum sentētiā etiam si fuerit lata a principe.

7 Si omittatur obseruatio tritū terminorū uidelicet ad dicēdum contra cōmissionem ad libellandum & ad iurandum de calūnia in causis summariis non propterea sententia esset nulla,bona tamē cautela est ut obseruentur.

8 In causis prophanis requiritur tela & ordo iuris q̃ habetur in.l.prolatam.C.de senten.

9 Quando committuntur causę simpliciter & de plano sine strepitu & figura iudicii, ut sunt causæ beneficiales & aliæ summariæ qualiter sit procedendum.

10 Constitutio Inn.octaui in Rota sanat malam aut nullam.

obseruationem terminorū substantialium reiterando unico contextu & unica audientia eosdem etiam in duabus audientiis tantum tentos, uel alias conculcatos aut puerso ordine aut male uel nulliter seruatos etiam si ipsa obseruatio terminorum fuerit facta per procuratores assertos dummodo in reiteratione sint ueri.

Decisio octaua.

FVit etiam obseruatum & obseruatur ꝙ si prima cōmisio causæ habeat ꝙ summarie procedatur sufficit tela prout in beneficialibus, & totus ꝓcessus est summarius non solum in prima sed etiam in secunda & tertia instan. & usq3 ad finem causæ, eo ꝙ in secunda & tertia seu ulteriori instan. non petatur nec detur summarius
1 processus dummodo non negetur datus sicut res semel † effecta alienabilis durat alienabilis. l. pater. §. quindecim de lega. iii. ff. facit etiam quia clausula in principio posita refertur ad omnia q̄ sequūtur. l. iii. §. filius de lib. & posth. l. talis scriptura in fi. ff. de lega. i. & . c. ii. requiris de appell.
2 de materia tamen quando clausula † respiciat & præcedētia & sequentia, & utrum qualitas adiecta in aliqua dispositione respiciat omnia per Abb. in. d. c. & Bar. in. d. l. talis scriptura. & in. l. præter la. ii. §. eritq; differentia ff. vi bo. rap. Ex quorū dictis colligitur debere in proposito referri ad sequentes instantias quando sumus super eadem re cum dependentibus & annexis, & ex quo non uiget ratio quare debeat restringi ad illam instan. in qua. cōceditur talis processus. Non ob. ꝙ ꝑ sententiam diffinitiuam causa finem accipit. l. i. ff. de re iudi. l. terminato. C. de fruc. & lit. expen. Ita ꝙ in secunda requiratur noua cōcessio summa
3 rii processus, q̄a non dicitur † proprie iudicatum quando a sententia appellari potest. Sed tunc demum quando nō potest uel transiuit in rem iudicatam. glo. est notabilis in uerbo innouata fuissent in. c. non solum de appella. in. vi. quá pro statuto ponderant ibi Domi. & Phil. Franch. & glo. etiam

glo.etiã in.d.l.i. quæ uideatur ad hoc quod Ho.& Abb. uoluerũt in.c.cum dilectus de arbi.ꝙ sententia arbitri nõ dicatur proprie sententia nisi tria cõcurrant, quorũ unum est ꝙ ex ea agi possit.Clarum autem est infra decendium agi non posse,sed attentari quãdo non est approbata sententia.d.c.non solum.&.l.cum antea.C.de arbi. Et si fuerit prouocatum suspendi iudicatum.l.i.in fi.ff.ad turpil.c. uenientes de iureiuran.Nec refragatur ꝙ alia sit causa ap-
4 pellationis † alia principalis seu prima causa.l. eos cum si. C.de appel.quia non est uerum omni respectu. Item non agitur super re diuersa sed eadem de qua in prima ꝙ hic debet attendi.Ita dicit Bal.in.l.qui proprio.§.item quæritur.iii.col.ff.de procu.ꝙ non est eadem quantum ad iudicium iudicem & instan.Sed bene est eadem quo ad intentatam actionem,quia eadem actio uentilatur. Item notandum est finis causæ & princeps super huiusmodi causa talem rem continentem summariam dedit cognitionem,& alias quæstio est sabbatina an sit eadem cum prima uel diuersa causa appellationis . dicit glo.in.l.unica.C. de suffrag.ubi Odo . & alii. & aliquid per Bar. in.l.cum apud sempronium.ff.iudi. sol. & Gof. in sum. de procur.in.v. col.& ad prædicta ac decisionem uideatur Egi. decisio.
5 xli.si papa ubi cõmissio † procedendi summarie uni facta extenditur ad surrogatum in eius locum & in alia instantia, & procedit conclusio siue prima cõmissio det ꝙ summarie siue secũda aut alia in quacunq; parte iudicii seu instantia ut omnis processus post ipsam sit summarius usq; ad finem litis non ante cõmissionem cum eadem sit ratio de ea quæ de prima cõmissione in hiis quæ sequũtur de
6 stilo † palatii circa obseruationem terminorum in causis prophanis summariis , & in attentatis ac aliis est paruus tractatus qui incipit termini causarum in Romana curia seruari soliti,& quicquid ibi dicatur,& decisione.ii.de rescrip.in no.& per Egi.deci.xxvii.qui uult ꝙ tres solũ termini sint substantiales ad ponendum articulandũ ad producendum omnia,& ad sententiã hodie quatuor termini

in summariis ante sententiam tantum sunt substantiales.s. ad articulandum dicendum contra articulos ad producēdum omnia & dicendum contra producta,quorū si unus omittatur nulla est sententia. Idem si pars non citetur ad audiendum sententiam.c.i. de causa poss. & proprie.l.de uno quoque.ff.de re iudi.usqꝫ adeo ut sententia principis etiam sine citatione sit nulla secundum Abb. in.c.uenerabilem de elec.iii.col.& tex.in cle.pastoralis de re iud. Se-
7 cus † si omittantur termini ad dicendum contra cōmissionem & ad libellandum.Item ad iurandum de calumnia q tacite potest omitti.c.i.de iura.calū.in.vi.quamuis cautum sit ut obseruentur. De iure autem communi in prophanis
8 † non requiritur nisi tela & ordo quæ habentur in.l.prolatum iuncta glo.& ibi etiam Bar.C.de senten.Et quando
9 † cōmittuntur simpliciter & de plano ac sine strepitu & figura iudicii est expressus in extrauagante ad reprimēdum quo.in cri.lese ma.proce.& in cle.sæpe de uerb.sig.tales autē eo modo cōmissæ sunt beneficiales & aliæ summa-
10 riæ de quibus in cle.dispendiosam de iu.Et in Rota † Innocentiana sanat terminos substantiales reiterando unico contextu & unica audientia eos nulliter uel male seruatos quod ꝓcedit etiam si ꝑ assertum procuratorem de cuius mandato non constet uel contra assertum procuratorem rei.fuerint tenti dummodo in reiteratione sint principales uel boni procuratores utriusqꝫ, & hoc ꝑꝑ illa uerba male aut nulliter quæ etiam in multis aliis casibus faciūt ꝙ sanetur tela quāuis auditor debeat esse discretus ꝙ si fuerit tenta contra non legitimam personam uel ad instantiam nō legitime expectet reum tanto tempore quantum est necessarium ad obseruandum terminos substantiales sine præcipitatione.Ex quo etiam reiteratio prędicta sanat omnes terminos etiam in duabus uel in una audientia tātum tentos & alias conculcatos ac ordine ꝑuerso seruatos quod pro interpretatione dictæ Innocentianæ no.

Nonæ decisionis.De Rescrip.Summarium.

Cõmissio in causa prophana ꝑ quam conceditur ꝙ termini substantiales seruari soliti etiã male uel nulliter tenti unico contextu reiterentur non sanat si prout in causa beneficiali erant seruati, & non sit hoc expressum. Vel sic. Cõmissio super reiteratione terminorum non sanat processum in prophanis nisi ꝙ ut in beneficialibus & causa prophana tenti fuerint expressum sit.

Epithome.

1 Alia est tela & ordo iudiciarius in ꝓphanis causis & alia in beneficialibus & summariis.

2 Seruans male telam siue ordinem processus iudiciarii tenetur sanare illum aut sua impensa aut per commissionem sanatiuam.

3 Practici & cauti procuratores ne errent & dãnificent clientulum suum in expensis processus debent ponere specifice in commissione reiterationis terminorum ꝙ causa est prophana, & ꝙ termini in ea fuerunt seruati, ut in beneficialibus seu summariis, & tunc reiteratio fit ut in beneficiali & non ut in prophana, atq; in hoc errãt plurimi procuratores non ponentes utrunq;, quia tunc talis commissio non ualet.

Decisio nona.

FRequens est usus cõmissionum sup reiteratione terminorũ unico contextu ac audientia seruandorũ ac super sanatiua processus corã.d.Simonetta.1519.in una Viterbien.salarii erat commissio in prima instantia in qua locumtenẽs auditoris cameræ iudicauerat ꝙ terminis de more s̃eruatis etiã male & nulliter tentis unica citatione & audientia reiteratis procederetur & dubitatur de ualiditate dictæ sententiæ locumtenentis, & ꝓ ea dicebat ponens qui habebat causam in secunda, quod in prophanis solet tela substantialis teneri sicut in beneficialibus, & ita erat tenta in dicta causa quodq; hoc attento satis uidebatur expressum. Et ꝙ papa ita intellexisset.l.quod si no

lit.§.qui assidua.ff.de edil.edic.l.fi.C. de fideiusso. Nam frequens actus inducit consuetudinem in contractibus ut in dictis iuribus. & Bar.in repeti.l.de quibus in.ii.q.prin. vii.col.ff.de legi.& facit regulam.l.suis quoq;.§.puto generaliter.ff.de hære.insti.nihilominus fuit conclusum pro
1 nullitate ex quo † alia est tela in prophanis alia in beneficialibus & summariis & in arbitrio partis est quomodo obseruet,qa si aliter q̄ debeat oportet quod sanet processum sua impensa & quandoq; p̄ commissionem nō obti
2 net sanatiuam quo ad omnia. Vnde qdam † in ꝓphanis seruāt telam prout in eis reqritur ad fugiendum omnem nullitatem & necessitatē,& ideo necesse est ꝙ papa intelligat causam esse ꝓphanam, & in ea telam tentam prout in beneficiali & summarie ad hoc ut sanet & reiteratio ut
3 in beneficialibus proficiat.Et ita † practici ꝓcuratores ponunt in cōmissione utrunq; ex eo ꝙ reiteratio fit sicut est facta obseruatio non ut in prophana quia ita non est facta nec iterari posset quem admodum nec priuatio datur nisi supposito habitu.l.decem.ff. de uerb.obli.§.seruus insti. de capi.dimi.alias papa intelligit iuxta subiectā materiam scilicet tentā ut in ꝓphanis si de causa tali dicat cōmissio. c.sedes.de rescript.c.ut priuilegia de priuile.l.si uno loca. glo.in uerbo tit.in.c.i. de usur.in.vi.& Soci. consi.xxv.& no.qa in hoc uidi plures errare in formādo cōmissiōes.

Decimæ decisionis.De Rescript.Summarium.

Quando in reseruatione pensionis datur facultas transferendi dummodo infra certum tempus denuntietur sub pœna nullitatis. Vel quod eoipso censeatur extincta pensio.In commissione super nullitate uel extinctione secuta translatione non debet apponi clausula solita sine retardatione solutionis pensionis.

Epithome.

1 Vbi ex facie literarum aut instrumenti constat aliqd non

deberi tunc iudex ex officio absq; partis oppositione potest & debet repellere agentem.

2 Pecunia debita ad diem si petatur statim reo nihil excipiē te iudex condemnabit ad diem ex quo istud dari in diē inest obligationi idem de exceptione ex pacto in continenti apposito uel ex tacite intellecto cum insint sui natura actioni & actor deducendo eam proponit cum exceptione secus in exceptione quæ non inest obligationi sed uenit extrinsecus ut exceptio pacti facta ex interuallo.

3 Non est necessaria exceptio facti uel iuris quando ademptio fit in testamēto cū eidem testamento insit nec possit iudici non liquere.

4 Si ex tenore appellationis constat quod est interposita in casibus a iure prohibitis, tunc iudex non reuocat attentata statim nec inhibet antequam incipiat cognoscere an appellatio sit recipienda uel non quia appellans habet ius commune contra se.

5 Publice excommunicatum potest iudex ex officio repellere etiam reo non excipiente, similiter libellum quando ex eius continentia inepitudo apparet.

6 Contra instrumentum guarentigiatum habens executionem paratam & contra quod nulla posit opponi exceptio nisi falsitatis uel solutionis de simulatione excipi potest quæ facit deficere cōtractum nam ex quo deficit consensus non dicitur esse contractus.

7 Quoad ualiditatem nō refert an aliquid fiat sub conditione uel modo quoniam si modus non seruatur subiicitur clausula irritans seu annullans actū cum illud sit pro forma appositū quæ dat esse rei qua non seruata actus est nullus.

8 Non debet retardari aut alias impediri solutio pensionis simpliciter, & de partium consensu præsertim reseruatę super cuius nullitate lis mouetur donec de nullitate aut extinctione sit iudicatum nisi sub modo aut conditione fuisset reseruata quia tunc non uerificata condi-

tione aut modo reus non cõpellitur soluere nisi agens esset in possessione pcipiendi quia tũc cogeretur quia in his non requiritur titulus.

9 Quando in materia rei liquidę aut contra instrumẽta guarentigiata sit locus exceptioni remissiue.

10 Si in actione includit & deducit actor exceptionem suo ligone se percutit & ei incumbit onus probandi exclusionem exceptionis alias incũberet excipienti aliquid ponenti.

Decisio decima.

Casus occurrit in signatura iustitiæ de mense No. 1520. quod. P. consenserat reseruationi pensionis cum potestate transferendi dummodo infra tres menses translatio sibi intimaretur alias esset nulla seu eo ipso extincta. Is in quem erat translata seu ex translatione reseruata agebat cõtra. p. ad solutionem Petrus petiit committi causam nullitatis uel extinctionis fuit dubitatũ an in commissione deberet apponi clausula consueta scilicet placet sine retardatione solutionis pensionis. Et pro affirmatiua quidam ex referendariis allegabat stilum nihilominus pro negatiua dixi & hæc pars obtinuit quod de non pensione aut extinctione constabat ex facie literarũ

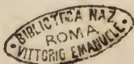
1 reseruationis prioris ac translationis quo casu† iudex ex officio absq; partis oppositione potest & debet repellere agentem. l. lecta. uer. dicebam. ff. si cer. pe. & ibi Bar. di-

2 cens quod si † pecunia debita ad diem petatur statim reo nihil excipiente iudex cõdemnabit ad diem ex quo istud dari in diẽ inest obligationi, & est intus in obligatione. d. uer. dicebam. l. petens cum ma. C. de pac. & in. l. eum qui ita. §. qui ita. ff. de uerbo. obliga. inquit non esse necesse quod opponatur exceptio quæ inest obligationi, prout in pactis incontinenti appositis uel quæ tacite intelliguntur, ut in dictis iuribus & . l. iurisgentium. §. quinimmo. ff. de pact. ita etiã dicit Bal. in. l. bonę fidei circa finem. C. eo quod exceptio quæ est ex eodem contractu id est pacto

incontinenti apposito. non est necesse quod opponatur quia ex figura eiusdem contractus apparet. Nam in istis non est opus quod pars opponat cum insint actioni & actor deducẽdo eã proponat cũ exceptione q̃ sui natura inest unde actionis expressio est sufficiens reo secus in exceptione quæ non inest obligationi, sed uenit extrinsecus prout exceptio pacti postea facti seu alia quæ partium cõuentione non uenit ad idem Inno.in.c.i. de plus peti.& in.c.pastoralis de except.Abb.in.c.exceptionem eo.titu. iiii.col.Bar.in.l. si ita scriptum.ff. de lega.i. inquiens non
3 esse necessarium † exceptionem facti nec iuris quando ademptio fuit in testamento cum eidem testamento insit nec possit iudici non liquere, & Bar.etiam in.l. naturaliter.§.nihil commune.ff. de acqui.poss.in.ii.q. principali. iiii.col.& quod Phil.Franch. post Domi.concludit in.c. non solum.i.col. de appella.in.vi. quod quando constat
4 † ex tenore appellationis qđ est interposita in casibus a iure ꝓhibitis tunc iudex non reuocabit attentata statim nec inhibebit antequam incipiat cognoscere an appellatio sit recipienda uel non quia appellans habet ius commune contra se & quod in.iii.col. in prin. allegando Deci. primam in no.eo.titu.subiicit ad hoc.c.pia de excep. eo.tit.
5 & li.ubi publice † excommunicatum potest iudex ex officio repellere etiam reo non excipiente, idem de libello quando ex eius continentia ineptitudo apparet.c. exanimata cum materia de iudi. Et quando extra seriem libelli est notorium secundum But.in.c.i. de offi. uica. sed in proposito agens ad pensionem producit literas ex quarum contextu depræhenditur nullitas uel extinctio aperte si lapsus fuerat terminus trium mensium prout erat, igitur nisi de intimatione in tempore doceat seipsum excludit, & a iudice repelli debet etiã reo tacente accedi quod
6 contra instrumentum guarentigiatum † & statutum habẽs executionem paratam & quod nequeat opponi nisi exceptio falsitatis ac solutionis & nulla alia, potest excipi de simulatione cum simulatio faciat deficere contractum ex

quo enim deficit consensus non dicitur esse contractus.l. prima de pac.& Bar.in.l.i.§.& parui refert.ff.quod vi aut clam.bona ergo est exceptio non esse contractum, & sic legitimam non esse pensionem,nec literas pensionis quæ nō habent animam nisi secuta intimatione in tempore & docto de ea, item pensio est reseruata in euentum translationis sub conditione intimationis, sed statutum disponens ut instrumenta guarentigiata habeant paratam executionem,& quod nulla possit opponi exceptio intelligitur dummodo conditio cōtractus sit adimpleta.Bal.in.l. si causam.C.de exce.rei iu.& alii ad quos refert & sequitur Alex.consi.113.primo uol.Igitur ante uerificationem intimationis constat iudici non esse pensionem ac ius ita excipiendi saluum est parti cum conditio nihil ponat inesse.§.ex cōditionali insti.de uerb.obli.c.i.de spō.in.vi.Nō ob.si ponderetur quod non sumus in conditione, sed in
7 modo per dictionem dummodo quia nō refert † quoad in ualiditatem fiat sub cōditione uel modo quando si modus non seruetur subiicitur clausula irritans seu annullans actum.c.uerū de condi.appo. tunc siquidem illud est pro forma appositum qua non seruata actus est nullus, quoniam dat esse rei sicut in.l.si unus.C.de testa.l.an inutilis de acceptil.l.i.§.siquis ita ubi Bar.de uerbo.oblig.& Bal. ad hoc in.l.i.ff.de libe.& posthu.Nec etiam obstat quod ab initio tenuit reseruatio & eius uigore est facta solutio quæ non debet retardari donec de nullitate seu extinctione sit iudicatum.c.quærelam de elect.c. consultationibus de iure patro. ne interea priuetur commodo possessionis.c.i.ut lit.pen.quia procederet si nulla trāslatio facta esset uel si absq; tali modo aut cōditione transferendi facultas data fuisset quibus casibus de partium consensu papa
8 reseruat simpliciter & tunc † nō impeditur pensionis præstatio propter superuenientem litem sup nullitate uel extinctione ex eo quod litere sunt liquide,& ex cōsensu partium ad quem papa respexit firme quousq; contra eas sit res iudicata secus si a principio fieret reseruatio sub con

ditione si talis consentiret,seu alia aut sub modo ut supra, nam tunc non uerificata prius conditione aut modo non posset reus ad solutionem compelli nisi agēs esset in pos sessione percipiendi.d.c.quæ telam cum simi. quoniā in hiis titulus nō requiritur.c.in literis,& ibi Abb.post alios de resti.spo.Idem ergo quando adiicitur in euentū trans lationis ex quo & papa & partes agunt, ut per translatio nem extinguatur & cesset si intimatio in tempore non se quatur. Vnde de extinctione notorie cōstat ex literis trās lationis. Ita ꝙ fundata est rei exceptio cum nō agatur ex primis literis reseruationis,sed ex secundis translationis, seu nouæ & secūdæ reseruationis cum forma sit quod ex tinguitur prima & denuo similis reseruatur persone nomi nate potest itaq; dici non est pensionis aliqua reseruatio si cut excipi quod asserta sententia non est sentētia, & quod non est publicum instrumentum & si diceret statutum de rogatum posse iurare opponi quod non est talis secundū
9 Bar.in.l.diuus de testa.mili.& in materia † rei liquide uel non & quando contra guarentigiata locus sit exceptioni ultra prædicta uideatur Bart.in.l.pro inde.§.notandū.ff. ad.l.aqui.Abb.in.c.ex parte.ii.de offi.deleg.& doct.alle gati per Alex.in d.consi.Ad hunc sensum facit etiā quod ait Inno.in.c.super literis de rescrip.ult.col. quod si actor
10 † in actione includit & deducit exceptionem suo ligone se percutit & ei incumbit onus probandi ad exclusionem exceptionis alias incumberet excipienti aliquid ponēti.l. i.de excep.l.ii.ff.de proba.cum glo.ubiq;,& Gof.in sum. eo.titu.ii.col.cū reddat actionem suam dubiam qnimmo in propositione destruit eā & se excludit ex quo assertio sua & negatio aduersarii reperiuntur simul & in eadē scri ptura per expressum. Ex quibus infertur non debere po ni clausulam sine retardatione solutionis pensionis quæ quasi pro regula in similibus commissionibus apponitur. Et hoc not.ut quotidianum ut inqt textus in.l.legatū.ff. de libe.lega. & habes unam limitationem seu fallentiam ad exceptionem ad stilum rescribendi cum dicta clausula.

Vndecimæ decisionis de rescrip. Summarium.

Bona est commissio ut condemnatus per tres confor mes audiatur super earum nullitate reseruatis expensis & fructibus in fine litis constito de paupertate oratoris pari to quo ad possessionem.

Epithome.

1 Non liberat.c. Odoardus de solutio. clericum a debito sed solum a molestia creditoris præstando cautionem quòd soluet si peruenerit ad pinguiorem fortunam sicut per cessionem bonorum non dicitur cedens sol uere, sed tantum liberatur ne carceretur & remanet ob ligatus ad soluendum quandocunq; soluere posset de ducto ne egeat.

2 Lex aut capitulum debet regulariter facere ad titulum in quo ponitur licet non semper de necessitate.

3 In multis casibus in iure paupertas nocet & minuit homi nis fidem non tamen hoc debet extendi extra casus a iure expressos cum prosit etiam in multis & inspicit lex aliquando, magis personarum fidem q̃ facultatem.

4 Sententia adiudicatoria in beneficialibus nõ dat titulum, sed declarat ius ad uictorem pertinere.

5 Dominium quando transferatur per sententiã remissiue.

6 Ad probandum stilum signaturæ adducuntur quandoq; commissiones alias signatæ in casibus similibus.

Decisio undecima.

PRoposui in signatura iustitiæ. 1519. an deberet con cedi q condemnatus p tres conformes audiretur sup earũ nullitate, fructibus & expensis in fine litis reseruatis constito de pauptate cõdemnati parito quoad possessione si uigore rei iudicatæ parendum sit, & dice bam q sic, tum quia a iure cõceditur beneficiũ.c. Odoar

dus de solu.tum quia in Rota uideram quasdam cōmis-
1 siones similes quasi filius † talis esset qui pro iure habetur c.ex literis de constitu.c.q̄ graui.de cri.fal.& in hunc sen-
sum fuit ēt.d.Io. Antonius de Triuultiis decanus & qua-
tuor alii,reliqui uero cōtradicebant eo fundamento,quia
2 non debet prius condemnatus † audiri quàm fuerit eua-
cuatum iudicatum quo ad omnia cle. ut calumniis de re
iudi.in uerbo plenarie iun.glo.quæ allegatur.c.reintegrā
da.iii.q.i.ad.d.c.Odoardus licet debeat facere ad titulū.l.
imperator.ff.de in diem adiec.dicebatur non esse uerum
3 ꝙ habeat uim solutionis cum solum liberetur † clericus a
molestia creditoris præstādo cautionem si peruenerit ad
pinguiorem fortunam.Ad hoc.§.fi.insti.de act.ubi p̄ ces-
4 sionem † bonorum non dicitur cedens soluere,sed libera
tur ne carceretur & remanet obligatus quando satisface-
re possit deducto ne egeat similiter in.l.sunt personę cum
se.ff.de re iudi.quo ad priuilegiatos de quibus ibi . Nam
inanis actio dicitur q̄ debitoris excludit inopia.l.nā & is
.ff.de dolo.c.olim.ii.de resti.spo.Posset & aliter respōde
5 ri ad id quod lex † debeat facere ad titulum ubi situatur
iuxta.d.l.imperator.& no.in.c.i.&.c.si super gratia de of
fi.deleg.in.vi.de quo etiam Abb.in prohe.decret.ult.col.
& in.c.bone de cōfir.uti.uel inuti.in fi. quod satis dicitur
facere.d.c.Odoardus.ex quo decidit ꝙ ob inopiā ad so-
lutionem non cōpellitur.Item ꝙ non est de necessitate ut
semp̄ faciat ut in.§.fi.iūcta glo. insti.de obli. quæ ex qua.
cōtrac.& in.c.potuit loca.ubi.& glo.pro cōmissione etiā
uidebatur ꝙ si sententiæ essent nullæ & inique locupleta-
retur cum aliena iactura uictor si uictus nō audiretur ante
plenam paritionem cōtra æquitatē.l. nam hoc natura.ff.
6 de condi.indeb.c.locupletari de re.iu.in.vi.& paupṫas †
quæ non est de genere malorū præstaret impedimentum
ut agi nō posset,& eo modo periret ius suum.Paupertas
autē potuisset esse in uicto sine culpa uicti, unde lex puni-
7 ret † eum sine culpa obligādo ad impossibile quod tene
retur ad totalē rei iudicatæ euacuationē contra regul.i.c.

cognoscentes de cōsti.& l.fi. quæ sentē. si.appel.rescin.l. imposibilium.ff.de re.iur.& quanuis in casu l. testium in
8 prin.ff.de testi.& pluribus aliis.In iure † paupertas diminuat de fide hominis & noceat extra tamen expressos id non est extendendū,cum etiam in multis ꝓsit & alias magis lex fidem inspicit personarum q̃ facultates.§.fi.inst.de suspec.tuto.Sed pro negatiua potest dici ꝙ præsumptio quæ est pro tribus cōformibus tollat omnem iniquitatē,
9 cum etiam in una sentētia † pręsumatur ꝙ omnia rite processerint,& tāta est iudicialis auctoritas ut sempet pro eo præsumi debeat donec contra eū aliquid legitime probetur.c.in præsentia de renū.c. cum inter.de re iudi. & ut sit finis litium.l.properandū.C.de iudi.c, finē litibus de do. & contu.& si in una uel duabus cōformibus cōcederetur cōmisio non contra tres cōformes ratione calūniæ quā considerauit dominus Clemens.d.cle.q̃d in una uel dua
10 bus non est cautū ꝙ de nullitate † sine paritione dici nequeat cū nec mereātur nomen sententiæ neq̧ executionē si sint nullæ.l.iiii.§.condemnatū.ff.de re iudi.c.fi. eo.tit.in vi.Et dato sine præiudicio ꝙ sine culpa nō tamē sine causa pateretur & a iure cōsiderata p.d.cle.c.quoniā frequenter.§.sunt & alii ut lit.non contesta. Et p prædicta tolleretur quod dicebatur de nutriendo peccato in uincente habente forsan scientiam q̃d contra ueritatē obtinuisset, &
11 quia sententia † facit ius inter partes.l. ingenium.ff.de sta. ho.d.c.cum inter.& ibi Abb.ii.col.licet in beneficialibus sententia adiudicatoria non det titulū, sed declarat ius ad uictorem pertinere,de quo quādo esset priuatiua quādo declaratiua & de eius effectu.Idem Abb.in.c.i.de conce.
12 præben.& de materia & quando † p sententiam trāsferatur dominiū uideatur Bar.in.l.ex hoc iure de iusti.& iur. in.l.miles.§.fi.de re iudi.tex.in.l.sicuti.§.sed & si quæratur.ff.si serui.uendi.in.c.forus iun. glo.in uerbo iuris status de uerb.signi.¶ Pro affirmatiua uidetur etiā facere ꝙ iura loquentia de partitione debeant accipi data posibilitate sicut & cōmoditate alias p remedia & priuilegia iu

ris.l.nepos proculo.ff.de uerb.sig.& ꝙ Clem.simpliciter loquens declaret & se referat ad paritiones a iure concessas, licet ex aduerso dictum sit quantũ ad hoc ꝙ nutriretur maior calumnia in multis qui sub clipeo inopiæ post tot sententias & dispendia iterum ad causam uenirent quicqd sit in ueritate in alia signatura fuerunt adductæ quædam
6 † cõmissiones signatæ & cõcessæ prout in themate, & ita fuit conclusum ꝙ ista admitteretur: stilus autem potuit respexisse ad fundamenta pro affirmatiua considerata.

Duodecimæ decis.de rescrip. Summarium.

Cõmissio ꝑ uiam monitorii contra eum qui succedit in beneficio de cõsensu alterius pensione onerato dat iurisdictionem ad causam solutionis absq; intimatione literarum reseruationis pensionis non super pœna censurarum, nec priuatione beneficii. Ideo non est limitanda dũmodo literarũ pensionis intimatio facta sit aut fiat, uel cõstito de intimatione literarum. Vel sic. In cõmissione aut monitorio super solutione tantũ pensionis non est ponenda clausula constito de literarum intimatione.

Epithome.

1 Si agitur contra titium ut hæredem Gaii obligatũ ex contractu non cogitur actor intimare titio cõtractum obligationis, sed sufficit facere eum in ius uocare ut hæredem obligatum ex tali causa, & probare postea in iudicio ꝙ Gaius erat sibi debitor, & titius est hæres ipsius Gaii, aut alias tenetur pro eo.

2 Si pensionarius uult agere ad pœnas contentas in literis apostolicis pensionis tunc est necessaria earundem literarum intimatio ubi quis non cõsensisset uel per alium præstitisset consensum.

Decisio duodecima.

PRoposui etiam cõmissionem eodem anno .1519. in qua Petrus Males fecerat intimari monitoriũ de sol-

uendo pensionem sibi reseruatã cuidam.I.qui successerat in beneficio grauato,& qui non consenserat reseruationi pensionis,& quia.I.per procuratorem comparuerat.petebat.P.ꝙ non obstante commissione præinserta in qua fuerat additum ut auditor cameræ procederet cõstito de intimatione literarum pensionis auditor procederet non obstan.ꝙ literæ non essent intimatæ,attento ꝙ non agebatur ad pœnam priuationis nec incursum censurarũ,sed ad solutionem d intaxat debitarum pensionum,& dixi
1 debere concedi,& ita fuit conclusum sicut si agerem † cõtra titium ex aliquo contractu ut hæredem Gaii obligatum cum actiones transeant actiue & passiue in hęredem .l.i.C.ut act.ab hære.& con.hære.inci.non cogerer ei intimare cõtractum obligationis sed sufficit citari facere eũ ut hæredem obligatum ex tali causa,& in iudicio postea probare ꝙ Gaius erat mihi debitor & titius citatus,uel alias comparens per procuratorẽ est hæres Gaii aut alias tenetur pro Gaio,satis est etiam ostẽdere apud acta.I.obtinere beneficium cum fructuum perceptione super quibus est reseruata pensio non obstante ꝙ dicitur successorem non obligari nisi literis sibi intimatis ex quo probabiliter ignorat alium consensisse.l.si.ff.pro suo.c.ab excommunicato cum ibi no.de rescript.quia hic agitur ut soluat pensionem quæ debetur ex fructibus quos percipit; quo casu nõ reperitur ꝙ requiratur obligationis intimatio ad iurisdictionem cũ sit satis in citatione talia exprimi ꝑ quæ plene intelligat monitus super quo cõuenitur cle.ii.ut lit.
2 pen.Secus † si ageret ad pœnas iam dictas,tunc enim necessaria esset intimatio literarũ quando quis non consensisset,uel per alium consensisset non per se ipsum. Nam propter grauitatẽ præiudicii & cẽsuras & spiritualia quæ ligant animam principaliter,ut inquit Abb.in.c.p.&.g.de offi.dele.c.ueritatis de iureiur.& propterea in rem inanimatam proferri non possunt.c.romana.§.in uniuersitatẽ de sen.excom.in.vi.est necessaria certa & indubitata notitia ad no.Inno.qui solet cõmuniter allegari in.c.si.de eo

qui mit.in pos.causa reiser.ut Ludo.Ro.allegat consilio cccclxxxii.quod est necessaria personalis citatio facit glo. pe.in.c.qui ad agendum de procur.in.vi.quoniam absq; monitione personali non debet irretiri censuris cum non esset in contumacia sine qua excõicatio non infligitur ab homine.xi.q.iii.episcopi si sacerdotali, & ibi no. Abb.in c.i.de iud.iii.col.& in.c.reprçhẽsibilis de appel.& de hiis uide quæ postea annotaui in illa decisione Rotæ q; consentientes per se reseruationi pensionis incurrunt pœnas excommunicationis & priuationis si non soluant in tempore secus si per alium,& ibi latius incipit dubitaui in una Vladisladien.

Tertiædecimæ decis.de rescrip.Summarium.

Non datur commissio quod sit locus executorialibus decretis uigore primæ sententiæ quæ transiuit in rem iudicatam si aduersus eam sit concessa restitutio etiam si prima fuerit confirmata p unam aliam uel duas usq; ad rẽ iudicatam inclusiue,sed debẽt nouæ executoriales decerni.

Epithome.

1 Per restitutionem aduersus sententiam impediuntur literç executoriales ne illarũ uigore executio sẽtẽtiç fiat cũ restitutio in pristinum statum reponat restitutum.

2 In causis agitatis in Ro.cu.& maxime in Rota ferè semp uictus uictori condemnatur in expensis.

3 Quando prima sententia cõfirmatur ex eo quia reperitur bene iudicatum,tunc ex secunda sententia oritur actio non ex prima & secundus iudex debet facere executionem & hoc etiam obseruat stilus signaturæ in commissionibus executionum.

4 Delegatus principis potest de iure exequi sententiã absq; ulteriori cõmissione, tamen in curia Romana propter præsentiam papæ & derogationẽ regulæ quod exe-

cutoriales literæ aliter q̃ sub plũbo expedite non arctent semper solet commissio impetrari iudici posterioris sententię etiam pronũcianti illam bene latam, aut appellationem ex lapsu fatalium esse desertam.

Decisio tertiadecima.

HAbuerat. T. sententiam quæ transiuerat in rem iudicatã & obtinuerat decerni literas executoriales cõdemnatus impetrauit restitutionem aduersus eam in qua restitutione fuere latæ duæ sententiæ confirmatoriæ primæ usq; ad alium transitum in rẽ iudicatã petebat. T. uolens excusari ab ulterioribus expensis quod primæ executoriales seruirent & possent intimari pinde ac si uirtute ultimæ sententiæ decretæ fuissent, fuit negatum in si
1 gnatura iustitiæ pro qua negatiua facit quia † per restitutionem uidentur euacuate executoriales prædictæ & impedita executio sententiæ, nam restitutio reponit in pristinum statum. l. quod si iunior. §. restitutio. ff. de mino. l. unica. C. in integ. restitu. postul. ne quid no. si. & l. i. & l. fi. de senten. pas. c. suscitata, & ibi glo. de resti. in integ. ¶ Petitio tamen saporem innuebat ad uitandum expensas supfluas, & ex eo quod condemnatus non sensisset damnum quin potius exonerationem & diminutionem expensarũ
2 ex quo in curia † ut plurimũ & in rota semp uictus uictori cõdẽnatur in expen. & præcipue quãdo agi posset ex cõfirmato sicut ex confirmante uel ex utroq; prout ex declarato agitur. l. asse. toto de hęre. insti. & ex impleto non ex implente. l. cum enim. ff. de nouati. ¶ Super quo articulo ex qua sententia oriatur actio uideatur tex. in. l. actori de reb. cre. glo. in. l. eas in uerbo iniustã, & ibi Bar. C. de appella. & idem Bar. in. l. i. ff. de re iudi. ¶ Et quis iudex exequatur per eundem in. l. a diuo pio in prin. eo. titu. & per docto. in. l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pact. & ex
3 dictis Bar. colligitur oriri † actionem ex secunda non ex prima sententia quando confirmatur prima quia reperitur bene

tur bene iudicatum,& tunc secundus iudex debet exequi quod facit ꝑ decreto signaturæ, & hoc etiam quod licet
4 de iure delegatus † a principe possit exequi sententiam absq; alia commissione.c.quærenti de offi.delega.Bar.in d.l.a diuo pio.Nihilominus in curia semper habetur cōmissio forsan etiam ultra præsentiam papæ ob derogationē regulæ quod executoriales literæ aliter q̃ sub plumbo expedite non arctent in casibus in quibus disponit,& uidemus quod commissio executoriales dirigitur iudici qui ultimo iudicauit non inspecto quod cōfirmauit tanquam bene latam uel quod ex lapsu fatalium pronuntiauerit appellationem desertam aut alias ex ea causa confirmauerit unde signatura potuit ad huiusmodi stilum respexisse.

Quartædecimæ decis.de Rescript.Summarium.

Processus est summarius si in signatura Papæ Cardinalis aut Regentis dicatur quod summarie &c. quāuis uerba alia simpliciter & de plano &c.non sint in corpore cōmissionis dummodo petatur quod summarie respectu signaturæ regentis quia respectu signaturæ Papæ aut Cardinalis non requiritur petitio de summario processu.

Epithome.

1 Etiam parte non petente in rescripto seu commissione si Papa uel Cardinalis dicit placet quod summarie &c. aut quod appellatione remota in causa ꝓcedetur summarie & remota appellatione.

2 Si in commissione petatur per uerbum summarie aut alia uerba equipollentia quod processus sit summarius & regens cancellariam apostolicam in signatura seu extēsione sua posuerit quod possit procedi summarie &c. quāuis in signatura Papę aut Cardinalis sit solum uerbum placet causa dicetur summaria.

3 Vbi non petitur quod posset procedi summarie signatu-

ra Papæ aut Cardinalis p uerbum placet non cōcedit causam summariam sed petita duntaxat. Nec tunc regens potest extendere quod summarie possit procedi.
Hodie nil refert an sit in signatura regentis quod summarie &c. uel sine dictione &c. licet antiqui exigerent dictionē &c sine qua dicebant quod non ueniebant alia uidelicet de plano sine strepitu & figura iudicii cum essent diuersa & unum sine alio sæpe committeretur.

Decisio quartadecima.

OBseruatum est meo tempore qđ in quacunq; causa prophana & alias non summaria, & iniuriarum quæ non includitur in cle. dispendiosam de iudi. declarata p extrauagantē ad reprimendum quo in cri. le. ma. proce. & p cle. sæpe de uerb. signi. sufficiat ꝑ summario processu quod in signatura Papæ aut Cardinalis dicatur placet quod summarie &c. etiam si † pars petiisset tantū quod summarie absq; eo quod subiunxisset simpliciter & de plano sine strepitu & figura iudicii uel sola facti ueritate inspecta terminis ēt non seruatis uel alia uerba de quibus rota deci. secunda de rescrip. in no. Idem si nec uerbū summarie procedi uel aliud circa processum summarium potuisset in rescripto cum solius principis sit causam summariam cōcedere & appellatione remota, petat pars uel non secundum glo. in. c. fin. de hæreti. in. vi. & in. c. quod translationem de offi. lega. & Abb. in. c. i. de transact. & in c. pastoralis. ii. col. de appella. & dicitur etiam summaria causa † si regens cancellariam in signatura sua seu extensione posuerit procedat summarie &c. quāuis in signatura Papæ uel Cardinalis esset solū uerbum placet quia de more non solet ponere quod summarie hodie, dūmodo hoc casu in commissione summarius processus per uerbū summarie uel per alia uerba sit petitus ex quo hodie inoleuit stilus ut sufficiat, & per tale uerbū sine aliis summarius processus intelligatur peti & concedi. Nam † si nō

esset petitum Cardinalis aut Papa per uerbum placet nō dedisset causam summariam sed petita dūtaxat & regens ad extendendum signaturam præpositus ex se id non pos
4 set nec facias uim an in signatura † uel extensione quod summarie sit dictio &c.his caracteribus poni solita uel nō sit quia licet antiqui istud exigerent ad summariam cognitionem concessam pro quibus deci.28.in no.de rescript. & Egi.338.In causa dicens quod per uerbum &c.omnia petita uidentur concessa.Moderni tamen sine tali dictione transeunt si quando in aliqua commissione omittatur quod raro contingit, & inaduertenter & operatur dictio &c.quod p̄ eam uult quis idem quod omittit, dicit Bart. in.l.gallus.§.idem credendum de lib.& posth.& per hæc declaratur quomodo sint practicandæ hoc tempore decisiones.2.&.9.ac.28.de rescrip.in no.cum si.& di. decisio Egi.338.ac.394.cum in commissione.

De Consuetudine.

Vnice decisionis.De Consue.Summarium.

Valida est consuetudo quod sacerdos curatus habeat lectum cuiusq; capitis domus moriētis & meliorē uestē.

Epithome.

1 Possunt clerici exegere a laicis prætextu cōsuetudinis aliquid temporale etiam si repletionem uentris uel aliam utilitatem priuatam respiciat ut in Britannia tertiā partem mobilium in fabricam ecclesiæ aut pauperibus distribuendam & talis consuetudo est laudabilis & sufficit quod nō sit irrationabilis hoc est peccati inductiua. 1
2 Vbi clericis aliquid temporale longo tempore soluerunt laici præsumitur se ad id uolūtarie obligare nec habet uitium immo potius laudabile fundamētum quod ex mera uoluntate populi introductum est, nō tamen petetur aliquid pro sacramentis quæ prius libere confert

ri debent sed quod prætextu consuetudinis laudabilis est debitum.

3 Etiam si tempore sacramenti aliquid consuetum si exhiberi huiusmodi consuetudinis prætextu peti potest ex eo quia præsumitur populum uoluisse spontanee obligare longo tempore istud seruando in recompensationē spiritualium cognoscendo deum in donis suis atq; elemosinis peccata redimendo.

4 Vbi exactio præcedens dedit causam consuetudini tunc non ualet talis consuetudo.

5 Sufficit tempus decem annorum ad inducendam consuetudinem præfatam contra laicos & uide remissiue de modis probandi huiusmodi consuetudinem.

6 Quando sumus in dicta consuetudine inducenda magis præsumitur quod ex cupiditate procedat nisi de contrario constat quando uero in inducta nec appareat de origine nec ex qua causa sit inducta tunc præsumimus inductam ex liberalitate aut ex alia causa approbata a iure puta loco decimarū census cathedratici uel alterius iuris.

Decisio unica.

ON est respuenda cōsuetudo q; rector curatus seu parrochialis habeat lectū & meliorē uestē mariti uel uxoris aut alterius morientis qui sit caput domus ut conclusit palatiū de mense no. 1521 in una coram domino Bartholomeo de Petra sancta per.c.ad apostolicam de simo.cū clerici † possint a laicis aliqd temporale prætextu cōsuetudinis exigere etiā si repletionem uentris aut aliam priuatam utilitatē respiciat ut in.d.c.&.c.Iacobus eo.ti.& ubiq; doct.cōiter exemplificantes de tertia mobiliū tempore mortis quę in Britannia soluitur in opus ecclesiæ uel pauperū. Itē q; capellanus habeat caput bouis a nubentibus uel ei offeratur

cādela grossa cū denariis uel aliud qd certi. Ita Inn. Host. collect. Io. an. Car. But. & Abb. in. d. iuribus. Itē Ho. in. d. c. ad apostolicā & Henri. Boich. in. d. c. Iacobus exemplificant ēt in sacerdote ut habeat lectū uel uestes mortui talis enim consuetudo ut inquiūt laudabilis est & sufficeret quod non esset irrationabilis hoc est inductiua peccati ait Egi. consi. 31. quod mulier col. iii. non ob. quod uideatur præsumi cupiditatis causa, & ex radice auaritiæ ꝓcessisse .c. non satis. c. cum in ecclesiæ eo. tit. cum si. & Egid. in. d. consi. Vbi multa pro dānata consuetudine considerat qa
2 ut doct. præfati ubi supra dicunt ex quo † laici aliqd tanto tempore soluerunt præsumuntur se ad id uoluntate obligasse non quod pro sacramentis quæ prius libere conferri debent aliquid petatur, sed quia gratis a laicis fuit exhibitum ex vi cōsuetudinis postulatur quod quando ex mera liberalitate & deuotione populi introductū est non habet uitium quin potius laudabile fundamentū & ualet secundum Abb. in. c. suam eo. tit. quia non est magnum nec mirum si ab eo metuntur tēporalia qui seminant spiritualia. c. cum ex officii de præscrip. & in. c. si episcopus de off. ordi. in. vi. ad hoc tex. in. d. c. ad apostolicam ibi laudabilem cōsuetudinem pia deuotione fidelium introductā.
3 Item idem † si tempore sacramenti aliquid exhibebatur ut uideatur populus longo tempore istud seruādo se uelle spontanee obligare in recompensationem spiritualium recognoscendo deum in donis suis atq; peccata eleemosinis redimēdo de pe. di. i. medicinam. Ita Abb. ubi supra,
4 & Io. de ana. in. d. c. ad apostolicā. Si † uero exactio præcedens dedit causam cōsuetudini tunc nō ualet dicit Abb. Ponit etiam Abb. in. d. c. suam modos probandi consue-
5 tudinem in istis spiritualibus putans sufficere † tempus decem annorum ad eam contra laicos inducendam, ideo
6 quando sumus in inducenda præsumendum est † magis quod ex cupiditate ꝓcedat nisi constet de cōtrario, quando uero in inducta nec apparet de origine ex qua causa præsumamus inductam ex liberalitate aut alia causa ap-

probata a iure puta loco decimarū census ca.seu alterius iuris uel quod sit in diuinū cultū cōuertendū, ut dicit Io. de ana.post alios in.d.c.ad apostolicā ex hiis causis & similibus consuetudinē habere cōpulsionē uel quod causa nō inducat peccatū secundū Egi.in.d.cōsi. & qa in dubio ex iuxta potius occasiōe q̄ iniusta,&,p ualiditate.l.merito .ff.p soc.l.quotiēs.ff.de reb.dub.&.c.Abbate de uer.sig. Egi.aūt in.d.cōsi.loquitur in alio casu,& non contradicit conclusioni.

De Renunciatione.

Primæ decis.de renunciatione.Summarium.

Resignatio cum prouisione beneficii supplicationē signata & data uiuo resignāte ualida est, licet cōsensus præstetur per procuratorem post obitum resignantis.

Epithome.

1 Voluntas & mandatum licet morte finiantur actus tamen cessionis seu resignationis prouisionis per solam signaturam est perfectus ex quo habet consensum cedentis per procuratorem facientem supplicationem & porrigentem illā papæ qa tunc perinde est ac si cedens porrexisset ex quo eius mandato fecit.

2 Antequam admittatur cessio & fiat prouisio beneficii resignari potest cedens reuocare & mutare uoluntatē quę si non reuocatur durare præsumitur.

3 Sufficit ad ualiditatem actus consensus undecunq; collectus & potest ad præstandum ipsum compelli de iure resignans qui supplicationem Papæ porrexit licet hoc in practica non seruetur.

4 Procurator resignātis mortuo ipso resignāte possit astringi de iure ad præstandum consensum in cancellaria uel camera pro expeditione literarum cum talis cōsensus nō sit nisi executio ad actum pfectum nec quoad hoc expirauit mandatum.

5 Cepta adimplere tenetur ꝓcurator & multo magis facta conseruare, & pro illorum executione quicquid expedit aut necessarium existit facere noua tamen inchoare non tenetur.

6 Consensus qui præstatur in camera uel cancellaria dummodo alias posset legitime probari non est de substantia resignationis, sed tantum ad ipsius probationem cũ ꝓpter regulam cancellarie litere apostolice sine eo seu probatione uel ostensione illius expediri non possunt. Et ob eam rem huiusmodi regula nõ est de dandis cũ respiciat expeditionem literarum.

7 Sicut in cedente exigitur cõsensus ut cessio sortiatur effectum, ita in cessionario requiritur etiam consensus seu acceptatio ut beneficium posit dici suum quia inuito non datur beneficium.

8 Due extrauagantes seu declarationes fuerũt edite p Alex. vi. & Leonem. x. quibus determinatum fuit consensum præstari posse per procuratorem post obitum constituentis dotata & signata supplicatione uiuo resignãte & bulla declarationis Alex. fuit producta in quadã alia causa & secundum eam iudicatum.

Decisio prima.

Onclusum fuit in una Senen. parrochialis coram domino Martino de Spinosa. 1513. quod consensus ad beneficia resignata potuit præstari post obitum resignantis dummodo supplicatio esset signata ac dotata uiuo resignante, prout erat nam licet † uoluntas & mandatum morte finiantur. l. iiii. ff. loca. c. si gratiose. de rescriptis in. vi. §. recte. institu. man. actus tamen cessionis & prouisionis per solam signaturam erat perfectus ex quo habebat cõsensum cedentis per procuratorem qui fecerat fieri supplicatio

nem & porrigi Papę quod perinde est ac si cedens porrexisset cum mandato suo fecisset.l.i.ff. de procur.regula q facit per alium de reg.iur.in.vi.quo casu non est dubium ualere cessionem ad partis supplicationem admissam &
2 hoc † nisi constaret quod ante admissionem & prouisionem cedens reuocasset mutata uoluntate alias uoluntas durare præsumitur.c.maiores de baptis.in fi.ubi glo.allegat concor.facit.l.cum tacitum de proba.& quod Bar.in
3 .l.fideicommissa.§.si rem.ff.de leg.iii. Vndecunq; † enim colligatur consensus sufficit ad ualiditatem actus & potest quis ad id compelli.c.quidam de renunci.& ibi But.
4 nam procurator † mortuo cedente posset ad consentiendum in cancellaria uel camera pro expeditione literarum astringi ex quo talis consensus non est nisi executio ad actum perfectum, & ad hoc non expirauerat mandatum cum istud sit declaratio nihil addens rei perfectæ non disponens de nouo sed factum exequens ac significãs.l. hæredes palam.§. siquid.ff. de testa.c.pastoralis.§. fi. de appella.& ibi Abb.in prin.ad hæc.l.nam & Seruius.§. si ui
5 uo titio.ff.de nego.gest. Vbi procurator † tenetur cepta adimplere nõ noua inchoare multo ergo magis facta cõseruare, & pro illorum executione ac expeditione quidquid expediat aut sit necessarium facere non ob.l.bonorum.ff.rem ra.habe.quod extrema essent impedita propter mortẽ inter datam & consensum quia procederet si de consensu in uita ut supra non constaret uel si is in can
6 cellaria † aut camera præstatur esset de substantia non ad expeditionem seu probationem, nam regula de beneficiis resignatis dicit quod literę nullatenus expediãtur nisi resignans expeditioni huiusmodi consenserit, & non est de dãdis cum respiciat expeditionẽ nec refragatur quod notarius recipiens consensum dicit quod talis consentit cessioni & literarum expeditioni quia optime facit cum respiciat ad tenorem supplicationis & cessioni etiam uere consentiat & si antea nõ esset præstitus aut probari nõ posset, tunc esset ad essentiam & de substantia ex quo in

isto actu sicut in omni alio necessarius est consensus.l.i.ff. de pact.Sed si prius fuisset præstitus,& de eo cõstaret tũc esset ad expeditionem literarũ iuxta regulam quis enim diceret non esse perfectam gratiam cum consensu necessario.Si ergo porrigo Papæ supplicationem in qua cedo ut in ea dicitur & alius petit prouideri postquam Papa admittit quanuis secundo loco coram notario præstem cõsensus certe nullus. Nec ob.c.si tibi absenti de præben.in vi.ibi ut tuus dici ualeat quoniam sicut in cedente respe
7 ctu † cessionis consensus exigitur, ita in cessionario cui prouidetur ad hoc ut sit suum requiritur acceptatio nihilominus quoad cessionem sufficit consensus cedentis mo do iam dicto quoad prouisum ut in.d.c.& in l.absenti.ff. de dona.quia inuitum non radicatur beneficium regula inuito de regu.iur.ff.l.nec emere.C.de iure deliberandi.
8 Pro decisione ultra prædicta est extrauagans † Alex.vi. determinans consensum posse præstari post obitum cui declarationi in dubio iure est standum inquit Pau.de ca. in.d.§.siquid Anch.consi.293.Fely.in.c.cum olim de re iudi.& dum de consensu prædicto in camera aut cancellaria præstatur in signatura Papæ de anno.1520.fieret uerbum papa Leo meminit semper audiuisse, ita fuisse tentũ & mihi & aliis disceptantibus dixit & quod ea pars sibi placebat.

Decisionis secundæ de renuncia.Summarium.

Data prouisionis beneficii non trahitur ad diem consensus in camera aut cancellaria antea præstiti. Idem si post datam prouisionis præstetur sed magis cõtra uel sic. Per consensum qui præstatur in cãcellaria uel camera coram notario non abdicatur titulus ante admissionem uel sic si pro duobus,diuersis diebus super eodem beneficio consensus præstetur potior erit qui postea sibi prouideri prius,aut eodem die cum alio in prouisione concurrens gratificationem meruerit.

Epithome.

1 De stilo curie & de more cardinalium est quod ipsorum consensus præstatur ab eis in resignationibus per cedulam propria manu subscriptam proprioq; obsignatam sigillo quæ postea præsentatur notario cancellarie aut cameræ apostolicę.

2 Vbi in gratia seu literis Apostolicis apposita est clausula gratificationis præfertur prouisus per illas alteri prouiso etiam apostolico eiusdem date & possessori non habenti similem gratificationem alias data paritate præfertur possessor.

3 Per resignationem beneficii factam in manibus superioris admittentis eandem resignans amittit nedum possessionem, sed etiam proprietatem & titulum, sed si fuerit facta in manibus priuati ualet in præiudicium cedentis & non superioris sine cuius admissione non perditur proprietas nec titulus licet amittatur possessio.

4 Resignans beneficium in manibus priuati si spoliatur potest illud repetere a spoliante tanquam habens ante admissionem superioris uerum ius & titulus in eo, non tamen contra ordinariũ qui potest cessionem approbare uel reprobare.

5 Si resignãs beneficium in manibus priuati impetrat aliud beneficium ante admissionem superioris tenetur facere mẽtionem de beneficio taliter resignato, propterea quia adhuc nõ dicitur titulus a cedente abdicatus, nec dicitur resignans ecclesiæ perditus donec superior resignationem admittat.

6 Notarius cancellarie aut cameræ nõ præficitur ad admittendas uel reprobandas resignationes beneficiorũ, sed tantum ad recipiendum seu testificandum resignãtium consensus iuxta tenorem supplicationum signatarum aut signandarum cum ad solum papam spectet resignationes in Ro. cu. factas admittere uel reprobare.

7 In præiudicium superioris currit tempus ad cõferendum ob negligentiam suam a die renũciationis in manibus

priuati facte & non a die ratihabitionis.

8 Consensus siue præstetur ante datam prouisionis siue po
stea semper trahetur ad diem date ipsius prouisionis.

Decisio secunda.

Cardinalis Cibo cessit canonicatui & præben. Fri
singen. in fauorem duorũ diuersis diebus p cedu
lam de more cardinaliũ corã notario cancellarie
1 propria † manu subscriptã, proprioq; sigillo sigillatã, papa
postea eadem die signat supplicationẽ pro utroq; gratifi
cando uni ex eius tantum fuit dubitatũ corã domino Sta
phileo de mense Mai. 1521. cui deberentur & conclusum
2 † q habenti gratiam gratificationis ex quo de prioritate
non constabat licet pro non habente gratificationem con
sensus prius fuisset præstitus sicut non data gratificatione
respiceretur possessio. c. si a sede. de præben. in. vi. nc ob.
q pro non gratificato prius Cardi. consenserat quasi a se
omnia abdicasset secundum Ro. de renun. in no. iiii. uo
3 lenq; p renunciationem factam in manibus † superioris ui
deatur amissa etiã proprietas, & q amissio superioris nõ
est nisi quædam absolutio uel dimissio a sua iurisdictione
p quam non confertur nec aufertur ius seu titulus in bene
ficio. Et q superior potest dici notarius cancellarie aut ca
meræ ad recipiendas resignationes aut earum consensus
præpositus. Idem q contra renunciantẽ potest excipi ẽt
de tacita renunciatione. glo. c. ex ore. de hiis quæ fi. a ma.
par. capi. & c. quod in dubiis de renũcia. Ita q primus cõ
sensus tantum sit in consideratione non secundus, quia re
spondetur q ante admissionẽ bene ualet cessio etiam in
manibus non habentis potestatẽ in præiudicium cedẽtis
non superioris. c. fi. eo. tit. & Card. & Imo. in. d. c. ex ore.
Item q non perditur proprietas sine licentia & admissio
ne prælati q̃uis pdatur possessio tanquã nihil habens spi
ritualitatis neq; uinculi indissolubilis, & quia facilius amit
tit. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acqui. poss. Ita Inno. &

But.in.d.c.quod in dubiis.& Rot. Bisignet.iii.&.iiii.de
4 renū.in antiquioribus firmans cedentē † posse agere quo
usq; fuerit priuatus & beneficium repetere ab intruso ut
ius habentem dūmodo non agat cōtra ordinarium,& ꝙ
ante admisſionem ſequutā interea remanet uerum ius &
titulus in beneficio ſecundum Inno.in.d.c.ꝙ in dubiis.Et
ex hoc infert Fely.in.c.in noſtra.xxxiiii.cor.de reſcrip.ne
5 ceſſe eſt facere mētionem † de beneficio taliter renūciato
in impetratione alterius beneficii, quod non eſſet ſi ius &
proprietas non remanerent.Titulus nanq; nō dicitur a ce
dente abdicatus nec cedās eccleſiæ perditus donec papa
admittit,quia ſecūdum Gof.in ſum.eo.ti. licet perdat ec-
cleſiam non perditur eccleſiæ niſi ſuperiore uolente . Ita
etiam But.in.d.c.ſi.ꝙ ſuperior poteſt approbare uel re-
ꝓbare,& quod dicit Hen.Boich.in.d.c.ꝙ in dubiis.&.d.
c.ſi.ex quibus patet non obſtare ceſſionem fuiſſe factam
niſi fuiſſet admiſſa per habētem poteſtatem poteſt etiam
6 dici ꝙ notarius † in cancellaria aut camera non ſit appoſi-
tus ad admittendas uel reprobandas reſignatione benefi-
ciorum,ſed duntaxat ad recipiendum earum cōſenſus iu-
xta tenorem ſupplicationū ſignatarum uel ſignandarum,
ſolius enim Papæ eſt admittere uel negare nō notariorū
coram quibus præſtantur conſenſus ad probationem ſeu
expeditionem literarum ſtante regula ꝙ literę apoſtolicę
non expediantur niſi reſignans conſenſerit ut dixi in pro-
xima deciſione.Ideo nota.cōſenſus eſt ꝙ talis cōſentit re
ſignationi & literarū expeditioni quāuis in aliqbus cedu-
lis Cardinaliū apponatur ꝙ cedit & reſignet ꝙ ex prædi-
ctis non obſta.deci.ad deciſionem primam de elec.in anti
quior.Biſignet.ubi inſpicitur dies ceſſionis nō admiſſio-
nis dixi ꝙ data eius ueritate ibi illud eſt in præiudiciū ſu-
perioris qui poterat admittere & non admittere renuncia
7 tionem factam in manibus priuati,&ꝓpter eius † negligen
tiam in non ratificando ſeu approbando uel reprobando
huiuſmodi reſignationem tempus Lateranen.concilii ad
conferendum incipiat currere ſibi a tēpore renūciationis,

& non a tempore ratihabitionis, sed ex hoc non sequitur ꝙ ante admissionem ius & titulus non remansissent ut su pra. Item in papa id non cadit qui probabiliter putat cõ
8 sensum nõ procedere, & magis est ꝙ consensus † trahatur ad diem date supplicationis q̃ data ad diem consensus pa tet quia literę dicunt hodie in manibus nostris &c. Vnde quando consensus procedunt non uidetur effectualis ces sio nisi in die admissionis, licet notarii recipientes consen sus in hoc referant & representent ꝑsonam Papæ habito tamẽ respectu ac relatione facta ad supplicationẽ signan dam, & eius tẽpus si sequũtur trahũtur retro ad diẽ date.

Tertiæ decis. renuncia. Summarium.

Gratia in qua papa ex nunc admittit resignationem & uacationem percessum seu alium dimissionem etiam in suis manibus uel notarii publici ac testibus factam intelli gitur de simplici cessione non in fauorem certe persone si in curia fiat.

Epithome.

1 Sicut ab usu paterfamilias sic ab usu papę ualet argumen tum in resignationibus qui non solet admittere illas ꝑ aliis personis q̃ pro illis in quorum fauorem fiunt.

2 Admissio papę resignationum factarum in fauorem cer tarum ꝑsonarum ac illarum scientia & tollerantia quæ arguitur ex diuturno & quotidiano usu earundem om nem simonie labem purgat siue datam supplicationis admissionis sequatur cõsensus resignantis siue præce dat, propterea quia tales resignationes passim hodie fiunt & admittuntur in curia Romana.

3 Consensus præstitus ante uel post datam supplicationis se refert ad supplicationem signatam uel signandã sine qua non præiudicat resignanti uolenti cedere in fauo rem certe persone cũ trahatur ad datã supplicationis.

Decisio tertia.

Confirmauerat papa creationē in canonicū ecclesię collegiatę sancti Angeli de urbe factā p Cardinalē Surren. de psona Ricardi de Bartholinis, & admiserat prouidendo ex nunc prout ex tunc. qprimū cano. & pręben. uacarent p cessum uel decessum seu quāuis aliam dimissionem etiam in manibus suis aut coram notario & testibus factam cōtigit: q Angelus de accusinis decimaseptima Sep. cessit urbe in manibus notarii cameræ apostolicæ in fauorē sui nepotis sequenti die fuit admissa cessio, & facta ꝓuisio nepoti. Ricardus corā domino Paulo de Capisuchis, & Camillo de Ballionibus qui posuerunt causam in rota de mense Octobris. 1522. dicebat suam ꝓuisionē subintrasse statim facta cessione quasi papa admisisset cessionem & prouidisset in euentum cessionis, ita q admissio in sequenti die dicitur secunda & sine effectu, & prouisio nepoti de beneficio pleno. Nam papa qui iura non ignorat. l. omniū. C. de testa. c. i. de consti. in. vi. & scit q ante admissionē superioris cessio nō abdicat titulū. c. admonet. c. fi. Inn. & But. in. c. q in dubiis de renuncia. & Rot. Bisignet. in antiquior. iii. & iiii. eo. ti. Fely. in. c. in nostra. xxxiiii. corr. de rescrip. & latius dico in alia decisione q p consensum qui præstatur in cancellaria nō abdicatur proprietas, & incipit Car. Cibo supra eo. & uidetur a tempore confirmationis prouidendo ex tunc aut eo ipso secuta cessione eam admisisse per necessariū antecedens sicut econtra. l. ad rem mobilem. l. ad legatum de procu. l. oratio de sponsa. l. illud. ff. de acqui. hęre. & suspensio omnium gratiarum in ꝓuisione nepotis uenit tarde post admissionem iam dictam et prouisionem Ricardi. Hiis non obstan. conclusum fuit gratiam Ricardi procedere in simplici resignatione non in ea quæ fit in fauorem certe psone, & hoc ab usu papæ † q non cōsueuit pro alio q̄ pro eo in cuius fauorem est facta cessio admittere ipsam. l. uel di uersorum. ff. de pigno. act. c. illo uos in fi. de pigno. c. cum marthe iuncta glo. in uerb. probabilius de cele. miss. Non

ob.ꝙ quia in fauorem uidebatur symoniaca glo. in.c.ex parte.i.de offi.dele.& nō abdicans ius a resignante.Inno. in.c.cum uniuersorū de re.pmu. Rot.de renun.in antiq. vii.& sic ꝙ uacasset p obitum Angeli non p resignationē prout annotaui in alia decisione incipiente conclusum est
a in una coram domino Hugone scientia tollerantia † & admissio papæ purgat maculam & passim admittuntur tales cessiones in curia siue psonaliter siue per procuratores fiant ex quibus & tam longissimo & quotidiano usu colligitur euidentissime notitia papæ queadmodū inquit Fely.in.d.c.in nostra cor.v.ꝙ si reseruatio esset generalis & publice nota præsumitur papam scire illam, & eius expressio est supflua,& ꝙ reseruatio inducta p regulas præsumitur nota papę cui non refragatur ꝙ id locum habeat quando cōsensus sequitur datam quasi papa sciens & prudens iam purgauerat nō si antea erat præstitus,quia uidemus ꝙ quandocunqꝫ fit cōcepta cessio in fauorē admittitur & omnino idē est cū possit cōsensus præcedere & sequi.c.cura.c.suggestū de iur.patro. Rot. de re.permu.v. in no.doc.in.l.siqs mihi bona.§.iussus.ff. de acqui. hære. non enim ignorat papa ꝙ aliquādo præcedunt aliquādo sequuntur cōsensus quodqꝫ in curia oēs fiunt in fauorem nō alias,nec cedentes incurrant periculum pdendi beneficia tantis quæsita laboribus.c.sup hoc de renun.l. cum in debito.ff.de proba.& ꝙ in cessionibus conceditur latissima suspensio quarūcunqꝫ gratiarū pro securitate.Item ꝙ
3 consensus ante uel post se † refert ad supplicationē signatam uel signandā,& ꝙ sine ea nō præiudicet,& de hiis in allegata decisione Cardinalis Cibo,& ꝓpterea noluerunt domini ꝙ noceret,quia notarius per errorem posuit Angelum cessisse aut cedere secundum supplicationē signatam sub tali data cum in ueritate signata nō esset. Item ꝙ non obstaret etiam clausula ꝙ Angelus cedere proponit prout cedit de præsenti,& re uera pridie resignauerat, ex quo de more taliter cōcipiuntur supplicationes cessionū, sit uel nō præstitus cōsensus & aliter non soleat præstari ꝗ

in fauorem & papa non magis respicit ad sequẽtem q̃ ad precedentẽ cõsensum cum ignorat an sit præstitus necne & si sequentem solum respiceret nõ uerificaretur ꝙ cedit quis de præsenti nisi constaret ꝙ is qui cedit per se uel ꝓ curatorẽ aut alium de eius mãdato supplicationẽ signari porrexisset ut pono in illa decisione incipiente cõclusum fuit in una Senen. & ualet gratia signata supplicatione uiuo cedente, licet consensus ꝑ procuratorem præstetur eo mortuo. Et ex prædictis constat nõ obstaret quod uoluit Egi. quem refert & sequitur Alex. i. q. i. ordinationes pe. col. & ult. ꝙ quando in fauorem requiritur ꝙ papa faciat ex certa scientia ut purgetur uitium. Nam ꝙ taliter faciat est notorium ut est dictũ. Et ita in curia practicatur ut ibi Alex. etiam subiicit, & si aliter cõcluderetur deciperentur multi qui sequentes stilum curie putant cedere secure in fauorem & ante uel post cõsentire iuxta tenorem supplicationis signandę aut signate, ac interim darentur, & cederent in grauissimũ curie præiudicium, quoniam pauci resignarẽt. Item si teneremus ꝙ nisi papa expresse intelligat facta in fauorẽ nõ uideretur admittere cessionẽ omnino non subintrasset gratia Ricardi ante obitũ Angeli statim facta cessione ut supra. Per obitum autem non uacant ex prædictis, & sic stat conclusio. Item notarius admittendo seu recipiendo cessionem & cõsensum in fauorẽ alicuius ex stilo prædicto atq; sciẽtia & approbatione papę refert ac representat ipsius ꝑsonam in proposito, habito tamen respectu ad supplicationem signatam aut signãdam non obstan. ꝙ supplicatio dicat Angelum cedere absq; expressione ꝙ in fauorem talis qui supplicat sibi prouideri, nam in talibus ꝙ in fauorem fiat inspicitur prout ex consensu declaratur, & utplurimum ita cõcipiuntur supplicationes cessionum in fauorem.

De pactis.

Vnice decisionis de pactis. Summarium.

Concordata germanice cõprehendunt etiã coadiutorias cum

rias cum futura successione, sed non regressus & clausula præseruans accessus & regressus, ac de consensu coadiutorias intelligitur respectu uerbi de consensu in coadiutoriis duntaxat.

Epithome.

1 Quia regressus habent causam iuris de præterito & non simpliciter de futuro, ideo non continentur nec sub indultis Cardinalium, nec sub concordatis germanice, secus est in coadiutoriis cum futuris successionibus quæ nihil habent de præterito.

2 Concordata germanice sunt latissime interpretanda in fauorem ordinariorum & contra cōcedentem, quia per illa fit reductio ad ius commune.

3 Accessus nullam habent præambulam causam iuris præteriti, ut habent regressus, quare cauti curiales pro illo qui cedit maxime iuri liti & causæ indecise reseruante sibi regressum petunt in supplicatione concedi regressum accessum siue ingressum, ut si non sit locus regressui subintret accessus non supponens ius aliquod præexistens.

4 Quando Papa in resignatione quæ fit in manibus suis suspendit ad illius effectum omnes expectatiua speciales uel generales reseruationes uniones nominationes & alias similes gratias citra accessus etiam sine consensu non suspenduntur, coaditorie uero sine consensu sic, quia uerbum de consensu positum in huiusmodi limitatione supplicationum refertur ex stili interpretatione tantum ad coadiutorias.

Decisio unica.

Oncordata germanie generalia tollunt materias præuentiuas in sex mensibus concessis ordinariis. sed an tollant etiam coadiutorias quæ hodie dantur cum futura successione dubitatur in una Ratislanien. 1514. co

ram domino Ioanne Antonio de Triuultiis, & pro negatiua allegabat quod regressus & accessus non subiiciebantur quasi non esset in eis simplex reseruatio, ergo nec coadiutoria. Nihilominus maior pars dominorum te-
1 nuit affirmatiuam considerando quod regressus † habent causam iuris de præterito non simpliciter de futuro, ideo non continentur sub concordatis nec sub indultis Cardinalium, ut dicam in sequenti conclusione secus in coadiutoria nihil habenti de præterito. Item ob. prægnantia uerba concordatorum excluden. expectatiuas reseruationes ac quanuis aliam &c. importantia quancunque dispositionem de futuro etiã dissimilem propter dictionẽ quanuis ut per docto. in l. pe. C. qui admitti. & in c. sedes de re
2 script. Item quia concordata † reducunt ad ius commune sunt fauorabilia ac plenissime in ordinariorum fauorem & cõtra concedentẽ interpretanda l. si unus. §. quod & in specie de pact. l. non statim cum ibi not. ff. de pecul. xxxv. dist. ab exordio. c. cum dilectus de consue. glo. in cle. si de beneficio de præben. & Cal. cõsi. xxii. eo. ti. & de rescript. vii. Abb. in. c. super eo. de offi. deleg. & in. c. fi. de pe. & remis. Anch. consi. xxxi. ad excusationem & Lud. Ro. 237. clarum est. Cæterum autem coadiutoria aut est simplex reseruatio & cadit sub concordatis aut mixta, & quia in fauorabilibus uenit casus mixtus l. si ita scriptum de lib. & post. l. ii. in prin. ubi Moderni. ff. de uerb. obligatio. Sed ante quia illa consideratio de causa iuris præteri-
3 ti non uera in accessu † cum nullam habeat præambulam, licet in regressu contra qui supponit ius pristinum & dependentiam a præterito sicut priuatio habitum l. decem. ff. de uerbo. obliga. & §. seruus institu. de capi. dimi. Vnde curiales caute petunt regressum accessum & ingressum, ut si non sit locus regressui subintret accessus non supponens ius aliquod præexistens nisi diceremus peculiare esse in eis ex quo semper præseruantur ut non subiiciantur concordatis quemadmodum regressus. Sed considera quia etiam coadiutorie de consensu præseruantur

per hanc clausulam præter uel circa accessus & regressus ac de consensu coadiutorias quo attento nō deberent cō
4 cordatis subiici. Quod uerbum de consensu † ad coadiutorias tantum refertur, & ita stilus accipit pro quo facit. c. cum dilecti de donati. alias clausula in principio medio uel fine posita si potest refertur ad omnia. l. iii. §. i. de libe. & posth. de quo per docto. ibi & in. l. talis scriptura, & ibi Bar. ff. de leg. i. & in. c. secundo requiris, & ibi Abb. de appella. tantum enim præseruantur coadiutorie de consensu & suspendantur alie non habentes consensum. Regressus uero & accessus etiam sine consensu dati præseruantur, nam in regressibus est consideratio primeui iuris, & in accessibus & coadiutoriis causa ac compositio, quoniam si gratis aliquibus dantur habetur respectus ad labores & merita talium qui maiora merentur in recompensam laborum pro sede apostolica, aut pro concedente impensorum prout alias opera alicuius pro pecunia ualet in sti. de soci. §. de illa. Ratione autem compositionis uidentur sapere & quasi habere uim contractus inter subditum & principem ad. c. primum cum materia de proba. & esset graue quod per concordatam euacuarentur. Sed tunc nec coadiutorie continerentur in concordatis quia etiam cōponuntur & ad materiam. d. c. i. potest dici quod si saperent uim cōtractus non minus concordata quę etiā ob publicam utilitatem sunt firmata & pro maiori bono quàm regressus & accessus. Item si coadiutorie prædicte non præseruarentur per dictam clausulam omnino si sunt de natura materiæ præuentiuæ succumbunt concordata ut supra. de accessu nihil affirmo cum pendeat lis in rota & ueniat disputandus iste passus qui occasione concordatorum ac indultorum Cardinalibus concessorū est quotidianus, & haberet ex præmissis considerationes hinc inde maxime quia non sicut causa accessus & quidem plures hoc tempore conceduntur. De coadiutoria uero quæ sine successione datur est ti. de cle. egro. & tex. in. c. grandi de sup. negli. præla. in. vi.

Primę decis.de procuratoribus.Summarium.

Procurator eius qui succubuit per tres conformes po test impetrare restitutionem aduersus ipsas si in mandato cum quo litigauit erant ista uerba ad agendum defenden dum appellandum & supplicãdum.Et generaliter ad om nia & singula alia &c.uel sic ad petendam restitutionẽ in integrum principaliter & causam ꝓsequendo sufficit man datum ad agendum appellandum & supplicandum.c.

Epithome.

1 Ex gratia principis & supplicatione impetrantis procedit in integrum restitutio, & licet ex toto non dependeat a gratia cum innitatur iuri habet tamen gratiam anne- xam dependentem potius a iure q̃ a iudice.

2 Procurator in Ro.cu.est obligatus pro principali suo ab sente ad soluendũ expen.registri.

3 Speciale mandatum requiritur ad petẽdam restitutionem in integrũ principaliter nihilominus tamen sufficit spe- ciale comprehensum sub generalitate uerborum & si dicatur ad transigendum & generaliter omnia & singu la faciendum quæ requirunt speciale mandatum quia ad transigendum etiam requiritur mandatum speciale.

4 Ex stilo curie nunc ualide & absq; pena falsi impetrãtur li- tere apostolice ad lites & ad earum impetrationẽ ad- mittuntur absq; speciali mandato non obstante dispositione.c.nonnulli ad fi.de rescrip.

Decisio prima.

Ccurrit dubium in una Caurien.hæremito- rium coram me penden. de mense Aprilis. 1516. An procurator eius qui succubuerat ꝑ tres diffinitiuas cõformes uigore sui man dati in causa dictarum sententiarum in quo erant ista uerba ad agendum & defendendum appellan-

dum & supplicandum & generaliter ad omnia alia facien dum &c. potuerit impetrare restitutionem in integrũ ꝓut obtinuerat & proseq causam absq alio mandato & unus ex dominis dicebat quod uerbum supplicandum restrin gebat ad terminos auct. quæ supplicatio. C. de præci. im
1 pe. offe. Sed alii contra ex quo † restituere in integrũ pro cedit ex gratia principis & supplicatione impetrãtis licet non ex toto dependeat a gratia cum innitatur iuri habens gratiam annexam potius a iure q̃ a iudice, inquit Abb. in c. suscitata. iii. col. & ult. de resti. in integ. & causatur a qua dam equitate eius cui datur secundum Ange. in l. qui pro prio. §. item quæritur. ff. de procur. & hoc mihi placuit qa licet mandata sint stricti iuris. c. qui ad agendum de proc. in. vi. & cle. non potest eo. ti. & Rot. deci. xiii. in no. eo. tit. tamen quando uerbum sui natura est aptum natum com prehendere impetrationem restitutionis prout est uerbũ supplicare ut patet in omnibus etiam mere gratiosis, hoc non est discedere a naturali uerbi significatione quinim mo in uim comprehẽsiuam omnia complecti. l. libertum. §. senatusconsulti. ff. de rit. nup. cle. i. iuncta glo. de elect. nec est a iure alienum ita intelligere si natura uerbi id pa tiatur etiam in genere quando ambiguum est uerbum a proferente, & in eius utilitatem declaratur & accipitur. l. siquis decurio. C. de falsi. l. siquis intentione ambigua. ff. de iudi. quod uidetur declarari procuratore impetrante restitutionem & litem prosequentem cum impensa & la bore quod sine domini scitu fieri aut factum non præsu mitur cum dominus qui tenetur procuratori non iactet de facili nec procuratori pro domino perdere uelit qui in
2 curia pro expensis principalis † absentis soluendis pro re gistro est obnoxius. l. cum de indebito. ff. de proba. c. su per hoc de nunci. Rot. de procur. in no. xxiii. ad hoc fa
3 cit quia quanuis ad petendam † restitutionem in integrũ principaliter requiratur speciale mandatum. l. illud. §. i. ff. de mino. & ibi legiste glo. in. c. suscitata de resti. in integ. & ibi Abb. post alios secũda col. qui dicit hoc communiter

teneri.& glo.in.c.qui ad agendum de proc.in.vi.&.c.coram de resti.in integ.nihilominus sufficit speciale comprehensum sub generalitate uerborum, ut inquit idem Abb. in.d.c.coram.ii.col.subiiciens se plus putare quod sufficit si dicatur ad trãsigendum & generaliter omnia faciendũ quæ requirunt speciale mandatum.c. qui ad agendum.de procur.in.vi.l. sed & si quis.§. quæsitum cum ibi no.ff.si quis cauti.cum satis comprehendatur casus restitutionis ex quo istud non est præiudiciale nec continet penam respectu domini. Et mandatũ generale ad petendum restitutionem in integrum sufficit sine expressione alia secũdum decisionem Egi.xxxii.facit.c.si.de except.secundum eundem Abb. quod procurator etiam generalis potest † sine alio speciali mandato literas impetrare in causis in quibus ex suo mandato agere potest de quo se remittit ad dicta per eum in.c.nonnulli de rescript.& si potuit impetrare & prosequi ex quo in ea causa habet facultatem agendi & defendendi sicut appellationem prosequendi si uult licet non cogatur.c.non iniuste de procur.ibi Abb.etiam.l.inuitus.C.eo. quam impetrationem autem generale rescriptorum ad lites stilus curie non obseruat dispositionem.d.c.nõnulli in fin.& ita etiam not.ibi glo.quia unusquisque sine speciali mandato ualide,& absque pena falsi admittitur.

4 (margin number beside "dem Abb.")

Secundæ decis.de procura. Summarium.

Procurator actoris uel rei qui obtinuit rem iudicatam potest & tenetur uigore mandati in causa iudicata defendere in causa restitutionis impetrare aduersus eam.

Epithome.

1 Si aduersus sententiam postulatur restitutio in integrum primæ causæ procurator non indiget speciali mandato quia est de incidentibus & appendiciis ac depen-

denti. primæ causæ in quibus mandatum speciale non est necessarium secus uero ubi petitur in integrum restitutio.

2 Procurator rei seu defendentis causam restitutionis in integrum non indiget speciali mandato.

3 Si ad causas deuolutas fuit quis constitutus procurator, tenetur defendere causam commissam in curia de speciali mandato Papæ.

Decisio secunda.

Dvbitandi etiã in una mindoniẽ. hæremitorii quæ coram me pendebat eodem tempore. An procurator actoris qui obtinuerat rem iudicatã posset & deberet absque nouo & sufficienti mandato defendere principalem suũ in causa restitutionis impetrate a reo
1 † ex quo procuratorium de causa restitutoria nihil dicebat & uidebatur expirasse finita lite .l.i.ff. de re iudi.l. terminato. C. de fructi. & litis expen. quia etiam ea non finita compellitur causam appellationis prosequi.l. inuitus .C. de procur. c. non iniuste eo. tit. & alia uidetur causa restitutionis & noua a prima. Et quia in impetranda restitutione principaliter requiritur speciale mandatum ut in proxima decisione dixi, & fuit conclusum quod poterat & tenebatur defendere per.l. qui proprio. §. item quæritur. §. ff. eo. secundum quintam lec. Accur. quam sequuntur ibi inter alias & ueram saltem in se. Ange. Pau. de ca. & alii & declarat Bal. melius dicens quod mandatũ causæ principalis porrigitur ad causam restitutiõis in integrũ quæ petitur contra sententiam quæ est secundarium iudi
2 cium consequens. Quando enim postulatur † restitutio aduersus sententiam procurator primæ causæ non indiget speciali mandato secus ubi petitur in integrum restitutio.l. illud. §. i. ff. de mino. ratio differentiæ quia restitutio contra sentẽtiam quodammodo uenit incidenter ex prius actitatis & in incidentibus non est opus speciali mãda

to.l.fi.C.ubi & apud quem cogni.in integ.resti. agitan.ff & .c.suscitata cum ibi not.de resti.in integ. non ob.d.l.inuitus quia ut inquiunt glo.& Bal.in.d.§.restitutio in integrum est de appendiciis primæ causæ & non mutatur ibi forum eiusdem iudicii sicut in causa appellationis unde primo casu non secundo prætenditur mandatum.l.præfecti.ff.de mino.Ita etiam Ias.in.d.l.inuitus in quarta limitatione ad idem.vi.lec.ultramontanorum quam Bal.in allegato.§.declarat quod mandatum in causa integra habet locum in causa integrata per restitutionem in integrū aduersus sententiam latam contra minorem in exemplo qd ponitur & non dicitur noua causa sed eadem & secūdum lec. quintam prorogatur mandatum de una causa ad aliā secundum istam sextam prorogatur de una causa ad seipsam,facit etiam.l.quod si de speciali.ff.de mino.quod ꝓcurator eius contra quem petitur restitutio sustinet partes rei & debet cauere,ut dicit ibi Bar.& per eundem tex. inquit Inno.in.d.c.suscitata quod talis procurator admittitur sine speciali mandato ubi Abb.iii.col.firmat idem dicendo se intelligere ut requiratur speciale mandatum ex parte petentis restitutionem non ex parte defendentis ad hæc etiam.l.seruū quoq.§.ait prætor.ff.de procu.& pro præmissa est firma conclusio, & non obstant cōtraria nec hoc quod dicit.d.§.Item quæritur secundum dictas lec. loquatur in procuratore actoris ex generalitate etiam.d.l.quod si de speciali, & ex hiis quæ Bal.sine destinatione scribit super dicta quinta lec.&.vi.in.d.§.& x eeo etiā qa procurator ad agendum ut dicatur idoneus debet habere potestatē ad defendendum.c. accedens iuxta glo. de procura.& quando est simpliciter ad agendum datus uidetur in quadā consequentiam constitutus ad defendum pro quo & conclusiue.d.l.seruum quoque.§. ait prætor &.l.inuitus.§.pena.cum glo.ff.eo facit in ar.c.i.eo.titu.& c.qui agendum in.vi.& Abb.in.d.c.accedens & sic ista cōclusio ut postea legendo decisiones Egid.inueni fuit obtenta de primo anno domini Guil.gal.ut dicit Egid.de

cisi.283.procurator, In procuratore constituto ad agen-dum uel defendendum per. d.§. Item quæritur & no.
3 etiam quod procurator † constitutus ad causas deuolu-tas tenetur defendere in causa commissa in curia de spe-ciali mandato secundum Rotam decisio.xxxiii.in antiq. de procur.

Tertiæ decis.de procur. Summarium.

Pro mandato sententiæ antiquissime præsumitur uel sic solemnitas mandati ad actum necessarium præsumi-tur in antiquissimis.

Epithome.

1 Et si non præsumatur alias extrinseca solemnitas, tamen ex antiquitate nedum centum, sed etiam triginta uel.xl. annorum præsumitur etiam si de alterius præiudicio principaliter tractetur.

2 Mandatum & cõpromissum præsumuntur in laudo ual-de antiquo præcessisse.

3 Quanuis pro sententia recenti non præsumatur sine pro-cessu, tamen pro ualde antiqua ac illius processu & nar-ratis in ea præsumitur, quanuis acta non reperiantur absq; alia probatione & multo magis.

4 Præsumitur actus requirens impensam factus de manda-to eius cuius interest, & hac ratione præsumitur pro mandato eius qui soluit pensionẽ illi qui erat in quasi possessione percipiendi etiam si nullo modo cõstet de mandato illius qui dicitur pensionem debere nu.4.

5 Dominus qui uidet causam suam agi & non contradicit præsumitur dedisse mandatum.

6 Etiam si cum sententia esset productus processus in quo deficeret mandatum præsumitur in antiquis uel anti-quissimis ratihabitio aut scientia uel patientia domini uel simile præsumptum mandatum.

7 Vbi transactio fuit diuturno tempore obseruata præsumitur capituli consensum interuenisse in ea licet instrumẽtum nihil dicat de consensu.

Tertia decisio.

LAta erat sententia in una Tridentina cõfiniũ pro Nacensibus contra Arcẽses a.cc.annis citra opponebatur de anno.1516.coram domino Iacobo Simonetta de nullitate & defectu mandati cum sententia posset ꝑpetuo dici nulla usq; ad mille annos si de mandato non constet secundum Bal.in.l.ii.si ex fal.instru.& in.l.i.C.de rebus alie.non alien. post prin. Alex. in.l.sciendũ.iiii.col. de uerb.oblig.in.l.qui in aliena.in prin.ii.col.ff.de acqui. hęre.& consi.i.pe.col.iiii.uol.ad hoc.c.quoniam contra. de proba. Et ita in una Ilerden.disputando fuerat dictum sed non iudicatum:nihilominus in ista conclusum fuit oppositum & pronunciatũ per dictũ dominũ Iacobũ cuius sententia fuit per duas confirmata,moti fuerunt domini ꝑ conci.Curtii.lxxvii. ubi refert Bal. sibi contrarium fuisse præsumi pro instrumento mandati procuratorii in consi. in primis uidendum est,& ibi uerius q̃ in.d.l.ii.&.i.In quibus cum sequacibus loquitur sine lege.Ita ꝙ eius dictum

1 erubescit.l.illam.C.de colla. Nam licet alias † solemnitas extrinseca non præsumatur glo.Bar.& alii in.d.l.sciendum per.l.quæcunq;.§.fi.de publi.& in.c.sicut de re. iudi.ubi Fely. post alios .& Canonistę in.c.cum in iure de offi.dele. bene tamen præsumitur nedum ex antiquitate centum annorum uerum etiam.xxx.&.xl.etiam si principaliter tractatur de alterius præiudicio per text. singularẽ secundum intellec.glo.in.c.peruenit de emp.& uẽ.& ibi etiam Imo.iiii.col.uer.& no.ex prædictis &.vi.uer. Item quòd emptrix: per quem limitatur.l.si filiusfamilias cum ibi no.C.de peti.hære.ubi longum tempus sufficit.& dictũ tex.dicunt sing. Ang.& alii post eum in.d.l.sciendum. Bar.Ang.Imo.Roma.& moderni in.d.l.q aliena.& plu-

res alii adducti per Curti. in.d.consi. & nullibi cauetur maius tempus requiri, facit quia in facto ualde antiquo
2 † ut subiicit etiam in laudo præsumuntur mandatum cum compromisso præcessisse cum consi.v.inter consi.Cal.de rescript.& But.consi.xxiiii. quæstio hæc ac pro sententia antiqua præsumitur quanuis non reperiantur acta Inno. in.d.c.cum in iure.Bar.in.l. admonendi.uer. quæro quid si reperiuntur dicta testium col.x.ff. de iureiuran. in facto etiam de antiquo sufficit præsumptiua probatio glo. in.l. qui ex liberis.ff.de bo.pos.sec.tab.& alias uerba enunciatiua probatur secundum But.in.c.fi. de succes. ab intesta. Saly.& Alex. adducentem multas auctoritates in.l. cum aliquis.C.de iure delibe.& dicit Bal. post Cy.in.l.emanci
3 patione.C. de fide instru. quòd si sententia † est multum antiqua statur illi in narratiuis & enunciatiuis quomiã iuuatur tempore pro quo tex.in.c.bone.de elec.& Papien. in sua practica informa diffinitiue. xiiii.col. cum se. declarando dicta docto.in.d.c.cum in iure, inquit ea procedere in sententia de recenti lata, secus si esset de longinquo, & eius probatio foret difficilis ut tunc indistincte pro ea pro processu,& in ea narratis præsumatur absq; alia probatione inducens Ho.ibi Inno.in.d.c.quoniam contra.& Cy.in.d.l.emancipatione.magis ergo id procedit in antiquissimis.cc.annorum facit quia difficillime probationes iustificare antiquissimam sententiam cum mandatis quæ in multis locis non registrantur, & in curia post cursum tanti temporis plura registra causarum pererint & non inueniũtur,& idem de iuribus productis quæ finita lite partibus si petant restituuntur. Si igitur in instrumento sententiæ de mãdato fit mentio dicamus illud præsumi. pro quo ait Curti.glo.in uerbo sine speciali mãdato tex.in.c. ex parte decani de rescrip.qnando pauci põderant uolentes rescriptum præsumi impetratũ ab eo qui de hoc ha
4 buerit mandatũ. Accedit quia actus † requirit impensam ideo præsumitur factus de mandato & nomine eius cuius interest.Bar.& Alex.in.l.cum seruus.ff. de uerb. obli.

& de prædictis latius Curti.in.d.consi.Item uult Deci.cõ si.xxxvi.quòd mandatum syndicatus probetur ex instrumento in quo dicitur in principio de cuius syndicatu apparet manu &c.&hoc inter easdem personas.l.optimam de contra.& con.stip.Bar.in auct.siquis in aliquo ult.col. C.de eden.& uideatur Abb.in.d.c.sicut col.iiii.& procedit conclusio secundum Deci.in suo casu, quia mandatũ erat necessarium ad actum per But.in.c.illud de præsum. ubi ét Abb.iii.col.Ita hic ad ualiditatem sententiæ quãdo lis per procuratores est agitata, & ut est dictũ in antiquissimis uerba enunciatiua instrumenti probant, de quo & Bal.in.d.l.cum aliquis.& Alex.consi.vi. circa fi. uiso themate li.i.& .lxxiiii.uisis li.iiii. & propterea satis probatur mandatum sindicatus per uerba instrumenti etiã si essent enunciatiue,& ꝙ dicitur mandatum nõ probari etiam ex maxima diuturnitate tẽporis procedit.Inquit Deci.quando allegatur simpliciter & nulla ratione iustificatur quẽad modum Bald.loqtur in.d.l.ii.Secus quando instrumentũ narrat dicendo aliquem habere mandatum quin talia uerba adiuuantur ex antiquitate tẽporis ex qua facilius probatio confortatur & suppletur q̃ ex toto inducatur. facit quod no.Inno.in.d.c.cum in iure.& Bar.in.l.i.C.de rela. &,Bal.in.d.l.i.de reb.alie.non alie.ubi uult mandatum ex coniecturis probari. Item secundum Rot.ii. in antiq.de causa pos.& proprie. præsumitur pro mandato eius qui soluit pensionem illi qui erat in quasi possesione pcipiendi etiam si nullò modo appareat de mandato illius qui dicitur pensionem debere cum non sit uerisimile quòd soluens uoluerit iactare suas pecunias.l. cum de indebito.ff. de proba.c.super hoc de renun.& præsumitur ꝙ gerens talem actum egerit de mandato domini. Ad no.per Inn. in.c.nonnulli super uerbo mandato de rescrip. non enim est actus ad quem uerisimiliter qs sine mãdato accederet
5 quinimmo talis quẽ sine eo non faceret. Præterea † si dominus uidet causam suã agi per alium nomine suo & nõ contradicit creditur ꝙ ex mandato agat secundum Inno.

in.d.c.ex parte de cani.Et si apud aliquem reperiantur instrumēta causæ præsumitur ꝙ sit procurator. Bar.in.l.iii. §.causæ.ff.de carbo.& in materia plura allegat Ias. in.l.i. in fi.C.de procur. quod locum habet & in defendendo quando dicit dominus ꝙ aliquis defendit eum absq; mādato ut præsumatur habere mandatum, uel dominus patiendo tacite mādare uideatur. Abb.in.c.quærelā.iiii.col. de elec.quis autem dicet uel non fuisse uerum mādatū in actis aut unū ex istis non interfuisse, sit uel non productus processus ex quo sententia cum re iudicata præsumitur rite & recte lata.d.c.bone.&.c.in præsentia de renunci.d.c. sicut.&.c.cum inter de re iudi.& ibi Abb. ac Fely. in.d.c. quoniam contra in.v.char.loquens de uirtute rei iudicatæ. Nā in antiquis & minus in antiquissimis non loquitur d.c.quoniā contra & debeat sententia iustificari ex actis, ad hoc ut habeat fidem, ut ibi in.d.c. cum in iure communiter tenetur. Vna tamē pars dominorū tenebat ꝙ si cum
6 sententia† esset productus ꝓcessus in quo deficeret mandatum ꝙ tunc non præsumeretur ex quocunq; longissimo tēpore pro eo. Secus si processus non produceretur, & hoc per consilium Pauli de cast.xlviii.in causa quę uertitur.v.col. quod adducit Fely. in.d.c.sicut col. xix. allegando no.per Inno.in.c.proposuisti.de proba. & Alex. incidenter consi.cccclxxxv.pōderat ad quod uideatur ait Aret.in.d.c.quoniam contra ad fi.uer.& quia superius. Sed istud non tollit quin potuerit interuenire unus ex casibus mandati seu ratihabitionis supra deductis ex sciētia & patientia domini aut iurium cōmunicatione facta ei qui nomine suo tractauit causam, & istud simul cum tanti temporis progressu ac præsumptione sententiæ sufficit absq; processus productione ad præsumendum ualiditatem & iustitiam rei iudicate per omnia cū regula præsumens nō reperiatur limitata in hoc casu mandati procuratorii, unde a regula non discedendum qui enim habet regulam ꝓ se transfert in aduersarium onus ostēdendi quòd in eo casu locus regulæ non existit, dicit glo.super rub.de reg.iu.

In.vi.circa fi. & Bal.in.l.si tutor.C.de ser. pign.da. manu in fi.Item in hoc contradicit Anch.consi.cxxxv.ex consi
7 liis uolens ꝙ licet instrumentum nihil dicat † de consen-su capituli nihilominus præsumatur si transactio fuit diu-turno tempore seruata.& Alex.cõsi.lxxix.uol.i.circa pri-mum de quo quæritur.vi.col. quando transiuit longum tempus,ut prosequitur Fely.in.d.col.xix.dicens id esse su stentabilius,quia si a principio actus fuisset nullus non est uerisimile ꝙ fuisset tolleratus sicut nec sententia sed impu gnata &.ii.col.dicitur stare præsumptionem in antiquis quando in instrumento non est aliquid ineptum sed in eo non dicitur de solemnitate licet subiiciat ꝙ quando appa ret instrumentum etiam antiquissimum & solénitas in eo est expressa non debito modo & inepte adeo ꝙ actus ab initio nõ tenuit cessat præsumptio quia sumus certi quòd actus caruit solemnitate & non potest præsumi ꝙ soléni-tas fuerit perfecte adhibita cum scriptura detegat eius ine ptitudinem ex quo in incertis est locus coniecturis non in certis.l.continuus.§.cum ita.ff.de uerb.oblig.& secũdum eum ita loquitur Pau.de cast.in.d.consil.& fuit de mente Bar.But.& aliorum quos ad hoc adducit.Sed prout dixi potuit dominus mandasse aut ratum habuisse ꝙ simul cũ præsumptione sententiȩ & temporis est præsumendũ na tura.& in allegatione Lap. lxxxix. in fi. de cuius man. & Mil.in uerbo Beneficium impetrans.& Ancha.cõsi.cxvii. & in illa decisione pono latius ꝙ dicta allegatio practica-tur ut sufficiat prędecessorem triennio possedisse & per di cta Lapi allegatio deciditur ꝙ præsumendum sit pro titu lo prædecessoris qui decessit in pacifica possessione ꝙ ti-tulo canonico possederit etiam si nullus titulus ostenda-tur a successore uel sit ostensus inualidus ex quo potuit su peruenisse ualidus quod præsumitur quia diu aut saltem triennio tenuit & possidet sine cõtradictione præsumitur habere titulum.d.c.illud.& ibi docto.de præsumpt.Item Fely.fatetur ꝙ nullus illorũ quos adducit in allegatis lo-cis per eum loquitur de facto antiquo sicut ipse uoluisset

ad probandum id quod dixerat,unde eius dictū non procedit.ꝙ ultra prædicta in materia præsumendę solemnitatis extrinsece.facit etiā Aret.cōnsi.xxxvi.Soci.pulchre cōsi.cclxvi.li.ii.xii.col.& quod Fely.accumulat.in.c. Albericus de testi.pe.& ult.col.ubi multa colligit ad propositū quæ dicit non esse tradenda obliuioni.& ibi uideas,ex quibus omnibus patet ꝙ siue producatur ꝓcessus sententiæ. siue non,siue in instrumento sententiæ enuncietur mandatū siue non, & quando enunciatur siue aperte siue inepte præsumitur pro mandato ꝙ iustificatur non solū ex tempore sed etiam ex præsumptione rei iudicate,& prout est deductum . Ita ꝙ non ob.dictum Deci.in.d.consi.quando mandatum allegatur simpliciter si est uerum.

De restitutione in integrum.

Primæ decisionis de resti.in integ.Summarium.

Vtrum minori seu ecclesiæ restitutio aduersus tres cōformes dari debeat & data executionem impediat.

Epithome.

1 Restitutio conceditur etiam ubi appellatio denegatur.
2 Ius cōmune potentius est ad excludendum q̄ priuilegiū.
3 Rota ob restitutionem prout de iure minori aut ecclesiæ concessam non uult executionem triū sententiarū tot dispendiis laboribusq; habitarū impediri ut sit aliquando litiū finis ac improborum malitiis occurratur,secus ubi præsumptio malitiæ cessaret ex iuribus de nouo repertis uel alias.

Decisio prima.

Estitutio minori uel ecclesiæ aduersus tres cōformes an debeat dari & si detur executionē impediat Bal.l.unica.C.ne lice.ter.ꝓuo. 1
tenet ꝙ nō nisi facta plenaria executione ut in cle.ut calūniis in uerbō plenarie de reiu.

q̃ est in pupillo ait & in ecclesia loquitur Saly. ibi contra
1 ex quo † restitutio conceditur etiam ubi appellatio dene gatur glo.l.unica.C.si de mo.poss.fue.app.& cle. loquitur quando nullitas proponitur non quando qs uult iuuari ratione etatis de beneficio speciali. Alex.l.iiii.§.condẽnatum ult.col.de re iudi.putat opi.Bal.posse sustineri, qa si cle.tollit beneficium nullitatis quod est de iure communi: fortius beneficium restitutionis extra ordinarium .l. eius militis.§.militia missus de mil. test.l.in onorariis de act.& obli.Bar.l.si constãte.§.quotiens circa si.so.ma.Cũ
2 fortius † sit ius commune ad excludendum q̃ priuilegiũ. Idem Bar.in.l.si arrogator.xi.col.ff.de adop.Item inquit Alex.extensum locum esse cum cle.limitet.& in ea sit ratio expressa ad tradita per Bar.d.l si constante in prin. ix. q.i.partis.& cle.i.cum glo.de elec.& per Bal.auctẽ. quas actiones de sacrosan.eccl.&.l. maximũ uitium.C.de lib. præte.Mil.in uerbo executio trium sententiarum dicit cõtra Bal.sentire Laud.ut refert Car.in.d.cle.& ipse prose
3 quitur. Rota † meo tempore in restitutione prout de iure quam solet in hiis concedere signatura sæpe opinionẽ Bal.& Alex.est secuta etiam eo attento ut aliquando sit litium finis.l.properandum.C.de iudi.c. finem litibus . de do.& contu.& ne tot sententiæ cum tanto dispendio labore & tempore habite ludibrio sint quia sic etiã malitiis plurimorũ occurritur.l.si prætor cum si.ff.de iu. Aliquando uero opinionẽ Saly.quando iuxta casuum uarietatem prçsumptio malitiç cessabat prout nouissime in una Ro. inter filium Pauli de Alexiis restitutũ,&illos de Mattutiis coram domino Iacobo Simonetta fuit dictum , post aliã causam Segobien.in qua opinio Alexan.seruata fuerat. Sed pro opinione Saly.simpliciter uidetur,quòd motiuũ Alexan.destruatur per glo.in.d.l.unica si de mo.pos.fue. app.uolentem quod restitutio & appellatio non ambulent pari passu.& Bar.ibi seq̃tur glo.ubi arguebatur sicut arguit Alex.quo stante remanet fundamẽtum Saly.quod sonuit in aures meas.& cum eo intrepide tenerẽ quando

ex nouis

ex nouis aut antiquis aliquid appareat ꝙ præsumptionē calumnie silere faciat.ad quod no.per Mil.in.d.loco.ubi de intellectu cle.magistraliter quo casu extensio non procederet quæ secundum Alex.inspecta ratione fieri debet quoniam cessaret ratio malitiæ & militarent fundamenta Mil.qui uideatur etiam in uerbo restitutio in integrum ad appellandum,& inferius dum dicit restitutio ita datur minori & ecclesiæ contra plures sententias conformes sicut contra unam.allegat.l.minor autem.ff.de mino.&.c.tum ex literis de integrum resti.

Secundæ decis.de resti.in integ. Summarium.

Vtrum regula de triennali possessore non molestando obstet petēti restitutionē in integrū,&qd de quadriennio.

Epithome.

1 Vbi iusto metu & qui cadere poterat in constantem uirū impeditus culpa aduersarii uel etiam iudicis cessante metu impetrat restitutionem in integrū non obstat sibi nec regula de triennali nec quadrienniū secus uero ubi metus fuisset leuis & condemnandus.

2 Contra regulam de triennali Papa non concedit commissiones ne ludibrio pateat & fit elusoria.

Decisio secunda.

AN regule de triennali.Item lapsus quadriennii obstaret petenti restitutionē in integrū habenti in commissione restitutionis signaturā prout de iure fuit dubitatū,& in una Messanen.coram domino Jacobo Simonetta.1515.tentū ꝙ non. Sed maior pars hoc uoluit ex eo quod probatur ne dum impedimentū & impotentia agendi eo modo quo poterat, uerū etiam mine facte ad instantiam Cardinalis Regini qui tuebatur causam sororis monialis testibus ac procuratoribus aduersariæ re

stitutionem postulantis tam in Cilicia ubi Cardinalis erat potens & eius cominationes timende q̃ in curia taliter ꝙ fuerit periculosum cōmisionem impetrasse restitutoriã & eo uiuente citationem exequi fecisse, & quia testes exa minati super metu pungebant contra quędam ad dãdum cerum processum, & ita etiam in una Parmen.archipres byteratus.1519.coram.d.Hugone de Spina idem fuit cõ clusum a dominis ex quo Bonifacius de Oldigeris pro babat minas crudeles secundũ naturam personarum quę solite erant eas exequi factas contra ipsum & suos procu ratores ad instantiam Cardinalis sancti Seuerini ac eius fra tris,adeo ꝙ iustus metus concipiebatur ex minis & iacta tionibus iuxta qualitatem personarũ. ad no.per Bar. in.l. metum.C.de hiis quæ ui metusue cau.fi.&.c.cum dile ctus.& ibi glo.Inno.Hosti.& Abb.eo.titu.Nam impedi
1 tis † ex culpa uel facto iudicis seu aduersarii nõ currit qua driennium ad petendum restitutionem concessam.c.cum ex literis.& ibi Abb.col.v.de resti.in integr. & propterea in utraque causa, & quia ut etiam in iudicio restitutionis constitit, suspitio erat de falsitate testium examinatorum in iudicio pro parte eorum contra quos fuit admissa resti tutio & transiuerat primũ iudicium in rem iudicatam per tres conformes, sed idem esset si cum una computato triennio aut quadriennio a fine litis dicit decisio Rot.ii.in no.de resti.in integ.a die ultimæ sententiæ non est miran dum quòd Rota pro maiori parte inclinauerit in hanc sententiam mota equitate ne quis in sua iustitia opprima tur, sed magis ueritas manifestata locum habeat iuxta illud Psal.Cognoui domine quia equitas iudicia tua.&.l. quod si ephesi.ff.de eo quod cer.lo.ac in prohe.decre ta.& viii.di.ueritate.In aliis uero causis ubi potuissent par tes experiri in iudicio ac restitutionẽ impetrare minasque contemnere atque litem ante lapsum triennii quod pau cissimis demptis est facile & infra quadriennium facilius absq; metu prædicto incipere ac finire domini negassent,
2 prout est neganda † restitutio ne dicta regula euacuetur,

contra quam Papa commisſiones non concedit ut inquit Fely.in.c.ſicut col.xviii.char.pe.de re iudi.ſi enim conce- deret deſtructa & eluſoria eſſet. Et ne ſit etiam ludibrio tex.in.c.i.de in integ.reſti.in.vi.cum cle.unica.eo.tit. cum ibi no.ex quo etiam eccleſia negligens infra quadrienniū non auditur poſt quadriennium,ut in.d.iuribus. & Abb. in.d.c.tum ex literis. ſicut eſſe non debent ut in.l.ſi præ- tor.in fi.de iudi.&.l.fi.ff.ne quid in lo.pub.Ideo in hiis & ſimilibus iudices ſunt circunſpecti,ut ex probationibus & aliis forment animi motum ad inclinandum in unam uel aliam partem,ut habetur in.l.teſtium.§.i.ff.de teſt.& in.c. in præſentia de renun. Nec iudicia curaui annotare ne qs trahat in exemplum ea ſimpliciter aſſerendo palatiū ob- ſeruare partem negatiuam dubii ac quæſtionis.

De iudiciis.

Primæ deciſionis de iudi.Summarium.

Non eſt ſummarius proceſſus ſi agitur ſuper pertinen- tia iuris uiſitandi uel ſuper ipſa uiſitatione.

Epithome.

1 Nemo citra principem poteſt concedere ꝙ in caſibus nō conceſſis expreſſe a iure procedatur ſummarie.

2 Nō debet procedi ſummarie in omni cauſa ſpirituali, ſed tantum in expreſſis a canone qui non omnem cauſam ſpiritualem complecti uoluit.

Deciſio prima.

E RAT quæſtio inter duos ad quē ius ui- ſitandi ſpectaret. Item inter uolentem ui- ſitare & negantem quòd non debeat nec poterat uiſitare fuit dubitatum. 1514. an tela tenta prout in beneficialibus eſſet

sufficiens, ita q in talibus processus diceretur summarius. & qdam tenebat q sic, attento q causa erat spiritualis & sup re spirituali.c.cu ex officii de prescri.&.c.fi.episcopus de offi.ordi.in.vi. Sed a maiori parte contrariu fuit coclusum cu casus isti no contineantur in cle. dispendiosam de
1 iudi. Vnde regulae standu nisi a principe † esset concessus processus summarius cu alius id non possit glo.in.c.fi.de haere.in.vi. Nec ob.qd agatur de re spirituali, qa.d.cle.no fuit omne causam spiritualem copletti, & ex quo restringit debet esse contenta suis terminis in casibus secundum glo.ibi in uerbo subscriptis, nec refragabatur q aliq dicebant q de una causa spirituali debebat fieri extesio ad alia quoniam cu cle.corrigat & exorbitet non est amplianda uel habilitanda, inqt ibidem glo.in uerbo decimis.& facit tex.in.c.i.de sepul. Nam si uoluisset expressisset de istis sicut de aliis in.c.audientiam.de deci.l.i.§.fin aute.C.de ca
2 du.tollen.& ita glo.in uerbo † restringere excludit omne casum non expressum. Nec ob.uerbu tangentibus causas spirituales quomodolibet, qa ista non tangit causam aliqua expressam, & circa expressa id procedit prout in beneficialibus inqt Car.post Pau.ibi.q.xxxvi.quado quaeritur de aliquo quod determinari & examinari neqt absq cognitione electionis postulationis aut prouisionis seu tituli illius quia alias non uenit sub tali uerbo.

Secundae decis.de iudi.Summarium.

Sufficit pro obseruatione terminorum substantialiu ad dicendu contra articulos. Item ad dicendu contra producta q datis articulis pars citetur ad dicendu contra articulos datos & productis iuribus ad dicendu contra iura producta, licet non dicatur in termino substantiali nec ad secundam nec ad primam.

Epithome.

1 Licet pars citetur ad producendum aliqua iura specifice etiam si aduersarius seruauerit terminu, si omiserit ob

seruationē termini substantialis ad producendū omnia processus & sententia sunt nulli, licet secus sit si datis articulis pars citetur ad dicendū contra articulos & productis iuribus ad dicendum contra producta.

2 Actus non uiciatur quamuis iuris solemnitas omittatur in totum quando satisfactū est menti legis solemnitatem inducentis, quia sufficit satisfacere menti legis, licet uerbis non fuerit satisfactum.

3 Citatio non requiritur si pars est in iudicis præsentia, nec etiam quando est certum nullam defensionem absenti competere. nam cum citatio fiat ut se defendat satis est eam esse pręsentē aut esse notoriū sibi defensionē non competere.

Decisio secunda.

Memini etiam. 1514. cū diceretur de nullitate unius sententiæ quia terminus substantialis ad dicendū contra producta non erat seruatus quod Rota sustinuit sententiam † ex eo quod in productione iuriū parte citata ad dicendum contra producta fuerat seruatus terminus licet non fuisset pars citata neq; obseruatio facta respectu termini substantialis de quo nihil dicebatur ad secundam nec in termino substantiali, sed ad dicendum contra iura ꝓducta &c. quasi lex requirens termini obseruantiam habeat intentum suum ex quo pars fuit citata ad dicendum cōtra producta, & potuit facere defensiones nec habeat de quo conqueratur. Et ita d. Dominicus de Iacobatiis dixit esse transeundū. Et idem in termino ad dicendū contra articulos prout in una Mediolanen. abbatissatus corā me. 1521. de mense Martii domini memores trāsierunt saluādo primam sententiam, licet hoc sit uerū, nec cadat in termino ad producendum omnia cuius omissio annullat sententiam secundū Rot. decis. pen. de iud. in antiq. Pro hoc facit qa sufficit ꝙ satisfiat menti cōstitutionis licet uerbis non fuerit satisfactū l. scire oportet. §. aliud de excu. tuto l. mulier. ff. ad trebellia. & l. fi. C. de dona. quæ

2 sub mo.nec uitiatur † actus quāuis iuris solemnitas omittatur in totum quando menti legis solemnitatem inducētis satisfactum est.l.cum hii.§.eam.ff.de transac.Ita.Lud. Ro.consi.ccccxxxiii.nam & forma est relaxabilis p equipollens.Fely.in.c.cū dilecta de rescript.xv.col. ubi uide.

3 Item quādo pars † est in præsentia iudicis non requiritur citatio,nec quādo est certum nullam defensionem absenti competere secundū Abb.in.c.i.de causa pos.& ,pprie.i. col.& in.c.cum olim de re iu.col.pe.facit.l.ii.§. quod de frumentaria.& ibi Bar.ff.de admi.re.ad ci.perti.cum citatio fiat ut se defendat.Ideo satis est partem esse præsentē.l.de unoquoq;.ff. de re iudi.&.C.quo. & quā.iud.in rubro.& in.l.si ut proponis.ii.a cōtrario sensu.c. qualiter.ii. §.debet de accusa.de quo late Phil. Franch.in.c.fi. post alios de elec.in.vi.& facit Rota deci. xxii.in no. de testi. & Bonifa.de Vital.in fi.cle.pastoralem de re iu.Ergo nec obseruatio termini formalis scilicet ad dicendum contra producta fuerit quis citatus,& sic habuerit tempus ad impugnandum.

Tertiæ decis.de iudi.Summarium.

Quando agitur ut beneficium unum uniatur alteri ad uitam obtinentis causa est beneficialis,uel sic, si agatur de canonizando mandatū de uniēdo beneficiū alteri beneficio ad uitam uel quādiu obtinuerit causa est summaria.

Epithome.

1 Vbi agitur de canonizatione unionis perpetuæ unius beneficii ad aliud causa non est beneficialis,secus de unione ad uitam aut ad certum tempus.

2 Si prouisus de beneficio quod aliud prætendit perpetuo unitum alteri agat,causa censetur beneficialis,quia iudicium metitur ab actore, secus si conueniatur ab eo qui agit super canonizatione unionis perpetuæ.nam cum

beneficium quod unitur alteri efficiatur membrũ illius
& transeat in temporalitatem & extinguatur titulus il-
lius causa illius non est summaria.
8 Vnio ad uitã est palliata dispensatio, sicut commenda ad
uitam nec titulum beneficii extinguit sicut perpetua, il-
la q; dissoluta beneficiũ uacat eo modo quo antea ua-
cabat.

Decisio tertia.

AGebatur coram me de anno. 1516. in una causa Caurien. canonicatus & præbẽ. inter Didacum de Paternina & Cardinalem Arboren. Et dicebatur sententiam domini Bartho. de Petra sancta esse nullam ex quo actum erat super canonicatu & præben. ecclesiæ prædictæ uniendis cuidam archidiaconatui ad uitam Ioã-
1 nis de Torres & literæ † unionis erant canonizate, cum te-
la tenta ut in beneficialibus quasi nõ simus in causa super beneficio sed super membro beneficii, & quadam tempo-
ralitate ex quo beneficium quod unitur efficitur membrũ alterius & transit in temporalitatem Rot. de exce. præla. in no. ii. & quod Car. in cle. unica de sequest. poss. & fruc.
2 viii. q. quia iudicium ab † actore metitur. l. i. ff. si pars hæ-
re. peta. cle. autem dispendiosam de iudi. loquitur de cau-
sis super beneficiis aut titulo beneficiorũ aut tangentibus ea ut quãdo quęritur de aliquo quod examinari & deci-
di neq; absq; cognitione electionis postulationis aut pro-
uisionis seu tituli secundum Pau. & Car. ibi. q. xxxvi. & cũ exorbitet non debet extendi secundum glo. ibidem. Sed pro ualiditate sentẽtiæ fuit conclusum & dictum Rotam alias idem tenuisse tanquã agatur super beneficio ex quo
3 unio † ad tempus seu ad uitam non est extinctiua tituli, sed magis quædam palliata dispensatio sicut cõmenda. c. dudum el. ii. de elec. in consilio Gemi. xxxviii. quia respi-
cit fauorem personæ cuius beneficio uel per eam obten-
to fit & est temporalis. decisio uero ii. & Car. ubi supra de perpetua unione & extinctiua tituli loquuntur & con-

ferunt ad conclusionem quæ collegi in illa decisione ꝙ ꝑ dissolutionẽ unionis ad uitã nõ datur uacatio, sed eo modo quo prius uacat,& ꝙ talis unio nõ extinguit,& ibi latius de natura unionis incipit facta erat unio,&uide in alia incipiẽte cõmendauerat.

De mutuis petitionibus.

Vnicę decis.de mutu.pet. Summarium.

Vtrum conuentus ad summam certam ad quam in forma cameræ cũ iuramento obligatus existit audiatur si reconueniendo super mercede petat absolui a iuramento etiam ad effectum compensationis duntaxat.

Epithome.

1 Alimenta non patiuntur dilationem cum nemo uiuat ex uento negareq; illa esset necare homines, quapropter sunt priuilegiata & concessa eorũ fauore, ad piam causam dicuntur concessa.

2 De stilo signaturę iustitię nõ datur absolutio iuramenti aduersus iuratã obligationẽ in forma cameræ ẽt ad effectũ agendi qa cõtra instrumẽta habentia executionẽ paratã nõ admittitur nisi solutionis uel falsitatis exceptio.

3 Sola ratio naturalis licite allegatur in decisionibus causarum,& possumus uerba legis restringere per eam.

4 De iure uidetur uerior opinio ꝙ in casu pręmisso recõuenienti super mercede deberet dari absolutio a iuramento ubi soluta summa obligationis maxima pręmeretur inopia & cogeretur mendicare cum periculo uite.

Decisio unica.

f Vit negata in eadem signatura commissio ei qui conueniebatur pro certa summa ad quam se obligauerat in forma cameræ cum iuramento & petebat absolui ad effectũ reconueniendi super mercede & salario personæ suæ ratione seruitii saltem ad concurrentem quanti

tatem cõpensando & non ultra nam & si mercedes ex su⸗
dore seruitii deberentur uel q̃a fuisset procurator aduersa
rius aut alias, & sic ut ex tali sudore uultus sui uiueret &
1 hoc sapiat naturã alimentorũ quæ † non patiũtur dilatio
nem cũ nemo uiuat ex uento.l.fi.C.de ali. pup. præstan.
& ista negare sit homines necare.l.necare.ff. de alen.uel
agno.libe.qnod esset crudele ac contra charitatem & non
debet fieri quin potius subueniri. lxxxvi. di. pasce fame
morientem cũ ibi no.c.pe.de cõsue.c.cũ haberet in fi. de
eo q̃ dux.in ma.quam pol.p̃ adul.c.quante in glo. de sen
ten.excom.cũ multis aliis.& ꝓpterea alimenta sunt priui
legiata prout plura specialia de eis ponit Bar.in.l.mela.ff.
de alimen.& ciba.ubi glo.dicit ꝙ habent causam fauora⸗
bilem & concessa alimentorũ fauore uidentur cõcessa ad
piam causam secundum I ud. Ro.i.l.si uero.§.de uiro in
xxiiii.fal.ff.sol.ma.quem refert Fely.in.c.nonnulli in pri⸗
ma ampliatione col.vi.de rescript. Nihilominus fuit re⸗
sponsum quod iuramentũ ligans animã pretiosiorẽ cor⸗
pore ac rebus omnibus præferẽdã.l.sancinus.C. de sacro
sanct.ec.c.cũ infirmitas de peni.& remis. est magis priuile
giatũ considerabile & quando potest seruari sine interitu
eternæ salutis seruandũ est.c.si uero de iureiu.Item dixe⸗
2 runt præsentes illi signaturæ esse de stilo † non dari abso⸗
lutionem aduersus obligationem iuratã in forma cameræ
ẽt ad effectũ agẽdi et recõueniẽs agit.l.cũ papinia.cũ auc.
& consquen.C.de senten.c.i.&.ii.de mutu.peti.& contra
habentia executionem paratam non admittitur nisi exce⸗
ptio solutionis & falsitatis de quo Bar.in.l.i.§. & parui re
fert.ff.ꝙ vi.aut clam. Et dixi in illa conclusione quæ inci⸗
pit fuit in signaturæ iustitiæ &c.ubi uide, & facit ꝙ Alex.
inquit in.l.stipulatio ista in.§.alteri pe.col.ff.de uerb.obl.
& sic maior pars uoluit commissionem non esse signan⸗
dam. Sed posset pro commissione dici ꝙ iuramentum
tunc debeat excludere ad solutionẽ,& ante omnia serua⸗
ri quando eius obseruantia potest fieri absq̃ destructione
corporis & animæ,& ita loq̃tur.d.c. Si uero in glo. uide⸗

mus enim ꝙ iura ne ꝓs pereat in carcere aut fame in mul tis casibus prouidēt ut supra & in iuribus adductis in alia conclusione incipiente ꝓposui in signatura nisi quia facit c.si quis ꝑꝑ de furt.& ꝙ cōmuniter tenent Canonistę quē excusari a pena non obstante iuramento quādo fecit quic quid potuit,ut refert Ias.licet contrariū sentiat in.d. stipu

3 latio in prin.iiii.col.& sufficit † ratio naturalis ad limitatio nē legis.l.scire oportet.§.sufficit.de excu.tut.l.cū ratio.ff. de bo.damna.c.cū uobis in fi.de elect.ibi tam rationes ꝗ canones.c.secundo requiris de appella. in fi. ubi Abb.ii. col.ponderat ꝙ sola ratio naturalis licite allegatur in de cisionibus causarū,& ꝙ ꝑ eā possumus restringere uerba legis secundū eum in.c.ut debitus ult.col.eo.ti.Ratio aūt & miseratio est maxima ꝙ si cogitur prius soluere & men

4 dicare cū periculo uite forsan.Item postea † sine faculta tibus nudus & impotens non poterit sup sibi debita mer cedere contendere ut dicitur de spoliato.in.c.frequēs de resti.spoli.in.vi.Item ꝑꝑ famē & dotem quæ succedit lo co alimentorū disceditur a regulis iuris in multis casibus sufficiat pro nunc.l.obes iuncta glo.C.de præd.mino.

De dilatio.

Primæ decisio.de dilatio.Summarium.

Dilatio cōceditur reo in curia citato etiam si agatur de beneficio reseruato reseruatione.c.ii.de pręben.lib.vi.Idē si mutetur persona & etiam & quando eadem uenit cum iure de nouo obtento.

Epithome.

1 Procuratori speciali in curia citato non datur dilatio ad consulendum dominum an debeat cedere uel conten dere secus procuratori generali uel ipsi reo in curia personaliter appræhenso quibus datur ad partes dila

tio consueta.

2 Actori non datur dilatio quia debuit ab initio uenire instructus ad causam.

3 Beneficia iuris patronatus laicorum ex dotatione & fundatione etiam si illorum beneficiati decedant apud sedem apostolicam, non tamen propterea sunt reseruata nec sub reseruatione.c.ii.de præben.li.vi.aut extrauagan.execrabilis continentur.

4 Si mutatur persona quæ in ius alterius surrogatur uel si eadem impetrat ius nouum datur dilatio propter nouã instructionem quæ tunc requiritur respectu noui iuris & noue persone.

5 Sequestrum non datur ei qui est surrogatus in locum habentis unam sententiam pro se cum contra surrogationem possint dari multæ exceptiones eam annullantes ut quod surrogatus contraxit matrimonium carnale uel est alias inhabilis & quia iura surrogati non sunt discussa sicut alterius qui habuit sententiam.

6 Omnia beneficia ecclesiastica præsumuntur libera nisi ius patronatus siue seruitus illorum probetur.

Decisio prima.

VANDO reus appræhenditur in curia datur ei dilatio ad partes consueta ad habendum iura ad se formandum & instruendum ac deliberandum &c.procu-

1 ratori † etiam generali nõ speciali in curia citato conceditur ad consulendũ dominum in causa de qua non potuit uerisimiliter informari.c.dilectus de procur. Rot. Bisignet. in antiq.i.de dilat.

2 in no.xxx.de procu.de do.& contu.dec.xiii.in fi. † Actori uero dilatio deliberatoria ab initio non datur quia debuit uenire instructus glo. & Abb. in.c. præterea.iiii.col. de dila.qui in.c.i.eo.tit.ulti.col.ponit de pluribus speciebus dilationum ubi uide & prædicta dilatio in pluribus

causis fuit concessa reo in curia apprehenso super benefi cio uacante in ea non obstan. c.ii.de præben.in.vi.qd est clarū ad solum Papa dispositionem ptinere & sic uidebatur calumniosa petitio dilationis.Sed fuit consideratū qd forsan erat seu esse poterat beneficium de iure patronatus
3 laicorum † quod sub reseruatione dicti c.non continetur prout communiter ibi contra glo.doct.censentur in.c.dilectus de offi.lega.Sicut in extrauagan.execrabilis in titu. de præben.non continentur talia quoad reseruationes ut Rot.Bisignet.in antiquioribus.ix.de præben.& facit qd Fely.adducit super regula in tracta.quan.lite.ap.noce. patro. Item ꝗ nō uacasset ex persona eius qui obiit in curia quasi non haberet titulum nec possessionem uel alterum ex eis quibus casibus & similibus probatio & iura de par
4 tibus sunt habenda. Ita in simili quando † mutatur persona quæ surrogatur uel eadem ius nouum impetrat fienda est intimatio & danda dilatio cum requiratur noua instructio & non uenerit quis instrictus nisi respectu iuris qd aduersarius intentauit & contemplata persona aduersarii non alia ut habetur in di.deci.xiii.& in terminis cle.i.de sequestra.pos.& fruc.in quarta quæstione ibi dicit Car.non
5 dari † sequestrum ei qui est surrogatus in locum habentis unam sententiam pro se ea ratione quoniam possunt dari exceptiones contra surrogationem iura autē habentis sententia iam erant discussa nec sic iura surrogati. Ex multis nanq; causis potest esse quod non tenet surrogatio etiam ob inhabilitatem surrogati & hoc semper meo tempore fuit tentum & dictum posse opponi quod surrogatus contraxerat matrimonium carnale, & ita de aliis inhabilitatibus ad beneficia, puta quod professus fuerat religionem mendicantium & similia licet ista non sint uerisimi
6 lia quemadmodum nec illud de patronatu laicorum † ex eo quod libertas omnium beneficiorum præsumitur nisi seruitus probetur. Cum sufficiat esse possibilia neq; locū habeat in his beneficialibus per rationes iam dictas quod glo.in.l.edita.C.de eden. inquit ex noua actione nouam

dari dilationem deliberationis nisi ubi in secunda potest esse quis instructus ex deliberatione primæ, nam loquitur in prophanis in quibus prædicta non cadunt uel si caderent non daretur eadem instructio respectu personarum si esset respectu eiusdem iuris. Item ratione iuris posset considerari diuersitas de qua in dicta deci. xiii. & hæc nota in practica.

Secundæ decis. de dilatio. Summarium.

An & quando in spolio conuento sit danda dilatio.

Epithome.

1 Vbi pro parte agentis super spolio est facta aliqua probatio ipsius licet non plena reo dilatio denegatur cum tunc præsumatur gratia differende litis ac confouendi se in intrusione illam petere, si uero nulla conceditur idem in remissoria, ut in sequenti decisione dicetur, idẽ etiam in attentatis ut dicetur infra in. iiii. decisi. huius tituli & fi.

2 Ante terminum ad articulandum de stilo palatii regulariter debet peti post quem bene seruatũ communiter denegatur.

Secunda decisio.

Dubitatum etiam fuit an in spolio prætenso spoliatorii deberet concedi dilatio & ego dicebã quod non ex quo petebatur ad confouendam occupationem quę sonat in delictum cũ nec competat restitutio. l. auxilium. §. fi. ff. de min. facit. c. bone de elect. c. fi. de immu. eccle. c. quia frustra de usur. c. primum de delic. pue. Item aut in ueritate erat spolium & merito negabatur aut non erat uerum & petens non indigebat cum ueniret absoluẽdus, unde frustratoria uidebatur dilatio cuius expe

ctatio & finis non commodũ sed dispendiũ potius utriq; parti erat allatura ar.l.aliquando.§.si sub cõditione.ff.ad uelleia.c.cũ contingat iuncta glo.pe.de offi.deleg. & hãc partem qdam etiam gustabant. Alii contra ex eo quod si reo daretur dilatio forsan haberet testes instrumẽta & alia adminicula interea qbus a prętenso spolio se defenderet. Et si negaretur posset succumbet ex falsis probationibus ac sine culpa damnari contra regulam.c.cognoscentes de
2 consti. Tandem fuit conclusum quod si ex parte † agentis erat facta aliqua probatio spolii licet nõ plena negaretur si nulla concederetur, & istud est magis cõtingens ex quo
3 ut plurimum postulatur ante † terminum ad articulandũ post quem bene seruatum negatur. Propterea mouebatur agens & quanto citius aliquid de spolio probaret ad detegendum quod gratia differende litis ac confouendi se in intrusione postulabatur, & sic ad excludendũ dilationem.l.satis aperte.C.de fal.& reus ad ostendendum contrarium ut attentis probationibus alterius seu utriusq; daretur aut negaretur prout auditores ex eis animi motum informarent.l.testium.§.ideoq; &.§.se.ff.de testi.c.in præsentia de renuncia.c.constitutus in fi.de fideius.

Tertiæ decisio.de dilatio.Summarium.

Quid de remissoria in terminis proximæ decisionis secundæ de dilatio.

Epithome.

1 Sicut dilatio respectu loci & termini est arbitraria ita & remissoria in causis ciuilibus cuius materiam uide hic remissiue.

2 Propter dicta testium etiam nulliter in partibus examinatorum excludentia spolium ac suspitionem malitiosæ dilationis conceditur remissoria reo prætenso spoliatori.

Decisio tertia.

SVb eisdem considerationibus in causa spolii quibus in dilatione prout in præcedenti conclusione fuit cõcessa uel negata remissoria prætenso spoliatori ha‑
1 bent enim similitudinem, nam sicut dilatio † in pluribus dilationum speciebus etiam respectu termini ac loci est arbitraria.l.ii.& ibi Bar.ff.de re iudi.glo.in.c.præterea de dila.Abb.in.c.i.ii.col.eo.titu.colligens species dilationum col.ultima. Item & remissoria in ciuilibus.l. iudices cum auth.seq.apud eloquentissimum & in corpore unde sumitur.C.de fide instru.cle.i.de offi.delega.Anch.& Ioan.an.in.c. præsentium & ibi Phil. Franch.v. col.de testi.in vi. Et materiam istam remissionis declarat Pau.in tracta. de offi.& pote.capi.se.uacan.in.x.q.primæ partis principalis quarta col.uer. & aduerte quia auditores in curia Rom.&c. Quæ remissio tunc negatur quando iudex calumniam concipit aut præsumitur quod malitiose petatur ad not.Inno.in.c.post electionem de conce.præben. & Bald.in.d.l.iudices & in specie Ludo. Ro.consi.273. clarum est de qua calumnia in hoc casu & aliis plura cumulat Fely.in.c.de cætero.iii.col.in fi.cum se. de re iudi. ponens cautelam pro iudicibus formantibus eorum animum in præsumpta calumnia, ut si non constet de ea in actis ex quo ne dum ex dictis uerum etiam ex gestis & aliis formantur animis in similibus.d.l. testium.§.i.cum se.de testibus not.in.c.i. de testi.cogen.faciant eam redigi apud acta propter.c.quoniam contra cum materia de proba.& ita nouissime in una Regien.aqueductus super spolio in qua.d.Io.Anto.de Triuultiis primo ego secundo pronunciaueramus contra communitatem Regien.tanquam spoliasset in fauorem Herculis Esten.ut spoliati in tertia.D. Camillus de Ballionibus ex decreto maioris partis dedit remissoriam de mẽse Ianuarii.1519.
2 quia † erant testes in partibus nulliter exanimati quorum dicta excludebant spolium ac coniecturam dilationis malitiosæ & faciebat præsumptionem pro bona fide peten‑

tis quam euentus probauit quoniam examinatis legitime testibus. Idem dominus Camillus reuocauit prædictas duas sententias, & sententiā domini Camilli confirmauit de mēse No. 1521. Dominus Mercurius de uipera Decanus noster ita qđ iustissima fuit cōcessio remissorie & iniusta fuisset negatio, fuit ēt concessa remissoria in Hildesemē. Argētifodine corā domino Bartholomeo de Petra sancta in secūda instan. de anno. 1522. licet cū obligatione de stando unicæ sententiæ ac si esset tertia nō ob. tex. in. d. auct. apud eloquentissimū qa in criminalibus & ciuilibus quando ꝙ datur quandoq; negatur prout iudex ex uariis causis arbitratur cū ab eius pēdeat arbitrio secūdū Bal. & Pau. de ca. ibi & hoc ēt de iure ciuili, nā de iure canonico id permittitur, ut in. c. in archiepiscopatu de rapto. etiam si necessitas non immineat inquit Pau. de ca. super. d. l. iu dices. & di. auct. & ibi de causis & materia remissionis.

Quartæ decisio. de dilat. Summarium.

In attentatis nō semp nec in omni casu negatur remissoria & uide quando dari & denegari debeat & quomodo succurritur p cōmissiones contra agentes dolose sup spolio uel attentatis.

Epithome.

1 Remissio ad partes olim non dabatur ad probandum attentata hodie tamen aliquando datur.

2 Agenti super spolio aliquando datur remissio ad probandum spolium & nu. 4.

3 Attentatorū iudiciū cām petitorii & possessori suspendit.

5 Per commissionem de præfixione termini succurritur cōtra gentes super attentatis seu spolio.

Decisio quarta.

1 IN attētatis ad probandū ea† nō dabatur remissio ad partes sed admittebatur in curia ꝓbatio: inquit Rot. de proba.

de proba.7.&.36.in antiq.&.4.in no.ut lit.penden.in additi. Sæpe tamen fuit data meo tempore ad excusandum attentata sicut ad excusandum prætensum spolium quasi prohibitio intelligeretur quando postulatur ad probandum pro quo.l.absentem in prin.ff. de pe.Sed aduerte, si
2 agenti † spolio aliquando datur ad spolium probandum, ut in proxima decisione fortius debet dari ad probandũ attentata quæ sunt magis odiosa & puniẽda.c.cordi.in fi. de appella.in.vi. Non enim minus est subueniendum offenso post litis pendentiam q̃ ante. Præterea auferretur probãdi facultas si in partibus tantũ probari possent quæ non est coarctanda nec auferenda sed amplianda.l.quoniam.in fi.de hære.l. generaliter in prin.C.de reb.cre.facit.c.fi.cum ibi not.de testi.cogen.& nõ deficeret ius, sed probatio iuris.l. duo sunt titii.ff. de testa.tute. Nec ob.
3 † quod attentatorum iudicium causam petitorii suspẽdat & possessorii ex quo ante omnia ueniunt reuocanda attentata.c.ex parte.ii.de appella.&.c.non solum eo.tit.in. vi.cũ si.quia si hæc esset ratio negandi remissoriam ex eo quod possent dolose diferri alia iudicia agendo super attentatis.Idem considerari posset quando intentatur possessorium suspendendo petitoriũ.c.pastoralis de cau.pos.
4 & propri.& tamen prætendenti † spoliationem remissoria non negatur ad probandum contra prætensum spoliatorem.Item solet succurri contra taliter agentes super at-
5 tentatis aut spolio uel utroque uia † commissionis quod præfigatur terminus ad probandũ prætensa attentata aut spolium quo elapso & non probato super utroque simul uel petitorio duntaxat procedatur seu reiectis attentatis aut spolio uel utrisq; tanquam calumniosis quando prætenditur spolium lite pendente in petitorio iudex procedat,prout ex diuersitate causarum ac temporum ut quando prope uacantias paschatis aut generales Iulii Augusti & Septembris talia iudicia proponuntur signatura occurrit uno modo uel alio.Quo uero ad conuentum iudicio attentatorum debet dari & negari ad exclusionem atten-

tatorum & excusationem super eisdem motiuis qbus prę téso spoliatori datur uel negatur remissio, ut in proximis duabus decisionibus est dictum quæ omnia no. pro hodierna obseruantia, & ad limitationem seu declarationem antiquarum decisionum.

De cau.pos.& proprie.

Primæ decisi.de cau.poss.& proprie. Summarium.

Intrusio in beneficio contra habentem regressum seu accessum aut coadiutoriam cum futura successione & decreto irritanti tenetur ad fructus a die intrusionis nõ a die litis tantum, idem in intruso contra decretum.c. secundi de præben.in.vi.

Epithome.

1 Reseruatio generalis seu specialis inficit ne dum titulum sed etiam possessionem quando habet decretum irritans & impedit restitutionem.

2 Intrusus contra generalem seu specialem reseruationem condemnatur in fructibus a die intrusioris non autem litis mote stante decreto irritante.

3 Condemnatio in fructibus quomodo & quando fieri debeat uide remissiue.

Decisio prima.

Voniam decretum.c.ii.de pręben.in.vi.
1 † inficit possessionem & Rot.iii.de rest. spoli.in no. equiparat decretum ad certum corpus beneficii speciale ad dictum decretũ generale & notoriũ ut in utroq; impediatur restitutio ut in decis. ꝓuisus ab ordinario cum sequen.infra ti.proxi. in una coram.D. P.de capisuchis.1520. de mense Maii facta fuit equipara-
2 tio in condemnatione fructũ ut sicut intrusus † cõtra gene-

ralem reseruationem.d.c.tenetur & condemnatur ad fructus a die spolii non a die litis mote duntaxat. Ita intrusus contra habentem regressum accessum aut coadiutoriam cū futura successione dummodo in dictis gratiis sit decre-
3 tum irritans, & de materia quando quis † teneatur ad perceptos, uel percipiendos, uel a die litis contestate solū seu etiam perceptionis seu possessionis & quando ad fructus etiam qui percipi potuerūt cū distinctione fructuū & bone fidei possessoris aut male uideantur text.in.l.& ex diuerso cum glo.ff.de rei uendic.& ibi Bar.& glo.instit.de re.diui.§.si quis a non domino & de offi.iud.§.i.l.certum .C.de rei uendi.ubi etiam Cy.tex.cum glo.in.c.grauis de restitu.spoli.ubi & Abb.post alios secunda col. cum se.& Rot.eo.ti.in no.iiii.&.v.&.x.& in antiq.x.& ulti.

Secundæ decis.de cau.pos.& proprie.Summarium.

1 Allegatio Lapi.89.practicatur ut sufficiat prædecessorem triennio pacifice possedisse ad hoc ut successor sit tutus absq; iustificatione tituli prædecessoris. Idem in succedente ex causa cessionis.

Epithome.

1 Successor an teneatur iustificare titulū sui prædecessoris & quid quando litigiosum & de surrogatio in litem.
2 Regula de triennali est contenta titulo præsumpto.
3 Ordinarii omni anno debent uisitare ecclesias sibi subiectas.
4 Impetranti beneficiū per resignationem non cogitur docere titulum sui auctoris.
5 Petenti beneficium ex causa permutationis sufficit probare cum permutantem pro tali habitum.
6 Seruat Rota ad hoc ut successor non teneatur docere de titulo sui prædecessoris sufficere cedentē uel decedentem triennio pacifice possedisse.

Decisio secunda.

LAp.allegatione.89.per plura fundamenta uult suc-
1 cessorem in beneficio non teneri † ad iustificandum titulū sui prædecessoris qui decessit in pacifica possessione secus si in lite quia tunc cessant motiua & præsumptiones & ita de surrogato in litē & ius dicit Egi.dec.112. quod tenetur iustificare & utrunq; est in uiridi obseruantia. Nam si quis nō astringitur ad docendum titulum suæ possessionis.l.cogi.C.de peti.hæredi.super quo articulo Abb.c.cum super in fi.de causa pos.& proprie.& Rot.de resti.spoli.in no.prima circa fi.& in additione minus ad iustificandum ti. auctoris quando longo tempore possedit cum sufficiat communis reputatio & non sit pronuntiandum super eius iure Egi.deci.645.Ad idem Anch.consi. 117.Vbi casus de possessione.xvii.annorum & de possessione decem annorum in propria persona non auctoris in.c.illud cum materia de præsump.quia ex possessione tanti temporis causatur præsumptus titulus ut declaro
2 in illa decisi.quod regula de triennali † est contenta ti.præsumpto incipit quāuis regula & dicunt Inn.Ho.Car.But. Abb.& Fely.in.d.c.& Fely.etiam in.c.sicut de re iud.Domi.in.c.ordinarii de offi.ordi.& in cōsi.87.tertia col. quo
3 niam non permisissent ordinarii † qui omni anno debent uisitare.d.c.ordinarii ecclesias tāto tēpore possideri absq; canonico titulo. Quod obseruatur etiam in eo qui impe-
4 trat † per resignationem ut non cogatur probare titulum prædecessoris iuxta no.per Inno. & Host.in.d.c.illud & in.c.innotuit de eo qui furti.ordi.rece.Cum eadem sit ratio in morientem ciuiliter quæ in naturaliter Rot.28. de procur.in no.facit etiam Rot.in no.de re.permuta.quar-
5 ta ubi petēti † beneficium ex causa permutationis satis est probare compermutante pro tali habitum & ad ista.l.si filiusfamilias.C.de peti.hæredi.& Bar. in.l.solent.§.fi.pe. col.de offi.proconsul.quando ex cursu temporis & patiētia titulus præsumatur & in.l. cum de in rem uerso.ff.de usur.col.ii.Phil.Franch.in.c.unico de iure patro.in vi.iii.

col. Alex. in l. sciendum. ff. de uerb. obli. & Fely. in d. c. illud tertia col. cum seq. & in d. c. sicut. xv. col. Sed palatium meo tempore in causis quæ occurrunt seruauit prout seruat, & in una Spoletan. coram. D. Simonetta uoluit sufficere † cedentem uel decedentem triennio pacifice possedisse attenta breuitate uitæ nostri temporis, & a simili regulæ de triennali quæ optima consideratione tuetur pacificum possorem per triennium, & secundum hanc obseruationē intelligatur Egi. d. decisio. 645. & . 594. ubi uult regulariter sufficere communem reputationem auctoris dummodo possessio sit aliquandiu continuata, & sic de similibus decisionibus.

6

Tertiæ decis. de cau. poss. & proprie. Summarium.

Si concurrant uerus & putatiuus qui impetrat per obitum putatiui decedentis in pacifica possessione triennali uincit uerum cum non teneatur iustificare titulum putatiui.

Epithome.

1 Impetratio per obitum putatiui triennalis pacifici possessoris ualida reputatur etiam concurrens cum uero ex quo ei litem non mouit.
2 Titulus bonus præsumitur superuenisse putatiuo triennali quem impetras iustificare non compellitur.
3 Communis reputatio sufficit ad probandum titulum prædecessoris triennalis.
4 Probatio tituli inualidi prædecessoris nō concludit q nō habuerit alium titulum.
5 Veritatem opinioni præferendam esse in beneficialibus qualiter intelligatur.
6 Si cedens uel decedens saltem triennio possedit impetrās ex tali uacatione potest beneficium petere nec cogitur iustificare titulum sui auctoris.

7 Peius est titulum infectum producere quàm nihil de titu-
lo allegare.
8 Tituli possunt multiplicari.

Decisio tertia.

ITem fuit tentũ in una Teruisina Cano.& præben. co-
ram domino Do.de Iacobatiis ad declarationem di-
cte allegationis Lap.cum materia ꝙ licet ti.uerus præ
feratur putatiuo in concurrentia.c.susceptũ de rescript. in
vi.& ibi Moderni tamẽ qa putatiuus obierat in possessio
1 ne pacifica trium annorũ ad minus ualida † fuit iudicata
impetratio per obitũ putatiui cui non præfertur uerus qui
concurrebat cũ putatiuo ex quo litem ei non mouerat qa
2 præsumitur ꝙ titulus † bonus putatiuo superuenisset quẽ
impetrans iustificare non compellitur:contra quod uide-
tur ꝙ Lap.in dicta allegatione loqtur quando unus est so
lũ impetrans petens beneficium,& ibi.vii.col. Nam si es-
sent duo tunc ueritas ad completum negotium declara-
ta præfertur opinioni.viii.di.ueritate. Vni autem soli petẽ
ti beneficiũ uacans de iure & de facto qui expressit modũ
uacationis putatiui.Nihil obstat & ita do.& Phil. Frãch.
sentiunt in.d.c.susceptum ex quibus aduocatus partis qui
succubit uolebat ꝙ quia uerum concurrebat cum putati-
uo & uicisset cum ita uincat impetrantem per obitum pu-
tatiui cum quo nunc etiam concurrit & ꝙ allegatio Lap.
procedit in unico impetrante per obitum putatiui & limi
tatio eiusdẽ uerificetur quando duo ex persona unius ta-
men impetrarunt,unus cũ expressione ueri modi uacan-
di per resignationem alius putatiui per obitum : ut uerus
præfectatur etiam in data posteriori & si secus quando ex
persona duorum . Sed hanc differentiam non perpendo
nec puto ueram , nam si Lap. loquitur in uno impetrante
per obitum putatiui oportet dicere quod aduersarius im
petrantis prætendat ius uiuente putatiuo sibi competiisse
& competere seu det de iure tertii cui uere non putatiue
cõpeteret & tunc sumus in casu decisionis ut simili ꝑ quo

allegatio faceret. Si uero admitteremus quod loquitur in uni co impetrante cum quo non concurret alius ex persona nec daret de iure tertii sed solum exciperet iustifica titulū auctoris tui alias uolo absolui restringeret nimiū & esset contra fundamenta per eundē Lap.adducta maxime pe. & ult.col.dū asserit qđ in probatione alicui titulo cōmu-
3 nis † reputatio sufficiat & non compellitur qs talem titulū probare quinimmo productio renunciationis, & sic non tituli non excludit præsumptionem quæ causatur ex tem pore iam dicto pacifice possesionis quod potuit obtine re nouum & bonū titulū pro quo obtento facit commu- nis fama & putatiuum reputauit uerum prout forsan fuit quāuis non constet sic nec sententia illegitimatis noceret cum potuisset superuenisse dispensatio ut dicit Lap.quod etiam Mil.in uerbo beneficiū impetrans firmat in casu for
4 tiori in quo † probaretur aliquem habuisse titulum inua- lidum & sic de nullitate tituli ostenderetur. Cum ex hoc non concludatur quod ius non habuerit cum potuerit habere alium titulum ualidum ita Abb. in.c. sollicite. 2. col.de restitu.spoli.& quod Anch.in dicto consi.117.In- no.& Ioan. an.in.c. super hiis de accusa. Fely.in.c. Illud de præsumptio.&.c.sicut de re.iudi.& tex. in.c.i.de con- sue.rec. feu. in usi. feudo. quod sicut ibi per solutionem & receptionem census præsumitur reuocatio ita hic per perceptionem fructuum beneficii pacifice cum commu- ni reputatione aut bonus aut nouus titulus ualidus ut su- pra: illud uero quod fiat distinctio an ex persona unius, uel duorum duo impetrent unus uere alter putatiue non habet saporem cum utroque casu extra terminos decisio- nis præferatur uerus.d.c. ueritate &.d.c. susceptum, & quod duobus impetrantibus ueritate declarata ante com
5 pletū negocium ueritas opinioni † præferatur locū habet si uerus modus tempore uacationis appareret nō si puta- tiuus reputabatur uerus communiter & uerus erat occul- tus. Nam si patebat putatiuus tanquam uerus & latebat uerus ut in casu conclusionis in quo populus non existi-

mabat beneficiatum nisi eum q possidebat in pace & perseuerauerat sine contractione usque ad obitum utiq̃, putatiuus est in consideratione & opinio præferenda ueritati ut potentior ex iam dictis & ita declarando lap.&.d.c.susceptum dicit domi.in.d.c.quod no. Nam secundū istam declarationem & rationem potentiæ cum præsumptione quod fuerit uel superuenerit titulus canonicus & alia adminicula ad id deducta iuncta hodierna interpretatione triennalis possesionis istud tantum est inspiciendū an ce
6 dens † uel decedens pacifice triennio saltem possedisset ut obtinens ex tali uacatione sit tutus & possit petere beneficium absq̃ eo q̄ cogatur iustificare titulum auctoris si ue sit solus impetrans cōtra quē excipiatur uel alius ei opponat dando de iure suo uel tertii quod esset uerū & ortū tempore possesionis putatiui seu cōcurrat alius impetrans secundū uerum modum uacandi cū eo ex eadē aut diuersis personis uel ex uacatione eius q erat uerus titularis qa imputasset sibi uerus quare tacuisset tāto tēpore & permisisset putatiuū posidere, & tunc si triennio obstitisset ei agenti contra putatiuū si egisset dicta regula de triennali si decennio.d.c.illud cū materia,nullo ergo magis debet obstare allegatio uenienti ex eius p̄sona,& ad hanc intelligentiam reducende sunt hodie decisiones Egi.533.&
7 646.ac similes & hiis nō obstan.alia.287.quod peius † est titulum infectum producere q̃ nihil de titulo allegare ex quo non cessat ratio uisitationis ordinarii q̄ non permisisset sine titulo Canonico &c.Item quod potuit superueniri alius & præsumitur ex tempore ac cōmuni opinione quod uerus fuerit & quia producens unum non excludit nec dicit quod non habuerit alium præcipue quia titulus
8 † potest multiplicari.c.post electionem de conces.p̄rębē.c.ii.de arbi.& ubiq̃.Abb.Roma.consilio.433.

Quartæ decis.de causa pos.et proprie.Summarium.

Eadem allegatio procedit etiam si uera uacatio fuerit

in Curia per resignationē eius qui post eam pacifice pos-
sedit licet de nullo titulo ipsius superuenienti q̄ præsum-
pto successor doceat.

Epithome.

1 Nouum titulum præsumitur supuenisse resignanti, si post resignationem illud per triennium possedit.

2 Gratia an dicatur perfecta signata supplicatione.

3 Supplicatio an sit sufficiens pro colorando titulo in pos-sessorio recuperande.

4 Affectio & reseruatio an sit extincta supplicatione pfecta.

5 Præsumptio ꝙ potuit prædecessor habuisse titulum uali-dum cum possessione dicit probata probatio.

6 Titulus ualidus intelligitur habere q̄ habuit ab eo qui ua-lide dare potuit.

7 Regula de triennali est personalis.

8 Si nō datur uacatio beneficii morte ciuili uel naturali triē-nali successor iuuari non potest alleg. Lap.

9 Decennalis possessio facit præsumptione tituli in possi-dente.

Decisio quarta.

Voluerunt domini pro maiori parte in una Toleta. parrochialis de Relas coram me de mense Mar-tii de anno.1521. ꝙ collegium sancti Illefonsi de Alcala ꝙ uigore unionis apostolicæ possessionem appre henderat dicte parrochialis uacantis per assecutionem ar chidiaconatus incompatibilis cum parrochiali quem ar-chidiaconatum assecutus fuerat Franciscus zapata.1513. qui etiam tunc parrochialem pacifice possidebat non te-neretur iustificare titulum dicti Francisci nō obstan. quod dictus Frāciscus eam parrochialem.1508. in manibus Pa
1 pæ resignauerat † ex cuius resignatione Egidio Gundisal-ui in curia præsenti fuerat prouisum qui in eadem literis

non confectis obierat. 516. & Alfonsus de Segouia per obitum & resignationem Francisci in curia impetrauerat ex quo Franciscus a die cessionis usque ad diem assecutionis prædictarũ pacifice possederat, ita quod præsumebatur supervenisse titulũ ex adductis in proximis cõclusionibus. Nec refragatur quod durare proponebatur uacatio in curia, & sic reseruatio. c. ii. de præben. in. vi. quæ non uidebatur expirasse ex quo Egidius non probatur aliquas expediuisse literas iuxta decisionem Egid. cũ suis motiuis. 112. 609. & 644. cũ si. & quia cancellaria non dat uacationem ex persona taliter pro nisi quasi Papa nõ plene prouiderit nisi literæ conficiantur. Etiã si beneficiũ non sit impetrabile propter pendulitatem nisi prius seruata forma. c. si tibi absenti de præbẽ. in. vi. quoniam domini pro maiori parte etiã
2 tenuerunt quod sola † supplicatio perficit gratiam ad no. per doct. in prohe. vi. & est elegans consi. Gemi. cvi. de quo in
3 illa decisione quod supplicatio † est sufficiens pro colore in possessorio recuperandæ incipiente quãuis ad canonizationem sub ti. de resti. spo. ad quod Rot. de rescrip. ult. in antiq. de quo pro & cõtra Mil. in repertorio in uerba gratia apostolica non censetur perfecta. Supposita ergo pro-
4 uisione perfecta per supplicationem † extincta est quælibet affectio & reseruatio. c. inter dilectos. ubi Inn. & Abb. post alios de exce. præla. & in. d. decis. ulti. & de præben. in antiq. xiiii. & in no. xi. facit quia passim iudicatur secundũ supplicationes in possessoriis & quo ad absolutorias prout in illa decisione incipiẽte obtentũ est in palatio sub tit. de sen. & re iudi. Sed contra conclusioné facit dicta decisio ult. Intelligendo eam sicut Fely. in rub. de const. col. iiii. quod licet uacet beneficium per eius obitũ qui habebat solam supplicationem. Non tamen per hoc expirauit reseruatio seu non probaretur reseruatione ex sola signatura supplicationis expirasse, quia oportet eam probare per transumptum registri apostolici pro conclusione dicas omittendo an istud sit uerum ex hic adductis, & in locis remissis, & quia fuere opiniones ut refert Rot. iii. de feri. in

antiquis ꝙ posito sine pręiudicio ita esset, tamen tenendo ꝙ titulus ei qui resignauerat superuenisse præsumatur, & quidem alius q̃ esset antequam cederet cessat obiectus cũ præsumatur ab eo qui dare potuerit, & sic quòd reseruatio expirauerit. & per hoc etiam respondetur ad uerã uacationem in curia. Nam rationes allegationis Lap. sunt plures & generales ex quibus satis est ꝙ militet una concludeus. §. affinitatis insti. de nupt. l. liberorum. § .i. cũ glo. de hiis qui no. infa. Bart. in. l. i. col. pe. ff. solu. ma. & Abb. in. c. cum cessante. i. no. de appel. & in proposito hoc est illa sufficiens quam considerat Mil. in uerb. beneficiũ impetrans quod non obstet si probaretur etiam inualidus titulus quasi istud sit peius quàm si nullus appareret secũ
5 dum Egi. decis. cclxxxvii. quia potuit habuisse † ualidum in quo attenditur potentia ex qua cũ possessione id præsumitur, ut etiam Inno. & Abb. dicunt in. c. solicite de resti. spo. & talis præsumptio est probata ꝓbatio nisi quod ualde difficile est, probaretur non titulus aut non bonus concludentissime, ut dicitur in dicta allegatione in fine. ua
6 lidus † autem necessario intelligitur ab eo qui ualide dare potuit alias non esset iuridica præsumptio, unde licet cessaret illa ratio quòd ordinarius passus sit resignantem possidere post resignationem quia eam potuit probabiliter ignorasse non facit cessare præsumptionem allegationis stante alia ratione. Nec ob. quod dicebatur non sufficere quinquennium ad allegationem, quia si in aliis Rota fuit cõtenta triennio in hoc casu facilius ubi erat quadriẽnium & aliqui menses ultra. Nec sequitur ex hac restrictio
7 ne triennii regulam † de triennali quæ est personalis fieri realem hoc modo quia non possum obtinere contra possessorem triennalem propter regulã sed bene potero contra succedentem in possessione cui regula non suffragabitur quod non potero si dicta allegatio eum iuuet, quia respondeo ꝙ sumus in diuersis uidelicet in terminis allegationis in putatiuo ac pręsumpto titulo respectu alterius. s. prædecessoris cũ respectu successoris debeat esse cano-

nicus & uerus quāuis sufficiat ex uacatione per obitū prę decessoris seu quāuis aliā dimissionem habitus. In termi nis uero regulæ in proprio personæ suæ non alterius titu lo, ex quo tunc etiam cōstat non obstare ꝙ regula reqrat titulū saltem coloratū, & ꝙ hoc nullus esse uideatur quin re uera est præsumptus & uerus respectiue ut est doctū, &
8 sic plusquam coloratum. Item † si triennalis possessor pos sessionem amiserit aliter q̄ morte naturali aut ciuili seu di missione ex qua nō detur uacatio beneficii nec cadat pro uisio in aliū tunc succedentem in possessione non iuuabit allegatio a quo poterit euinci possessio nullo fomentata colore. Possumus tamen uti temperamento & quodam modo uia media inter antiquam obseruantiam quæ lon gum tempus in hoc exigebat, ac modernam quæ trien nio est contenta prout sæpe fecerūt legumlatores ut in. §. fi. insti. qui ex li. cau. ma. nō pos. & l. solent. §. fi. iuxta glo. l. nec quicquam. § . circa de offi. procon. l. obseruādam. ff. de offi. præsi. c. i. de offi. custo. & c. quærenti de offi. dele. cum no. ibi. Nam ne dum in opinionibus sæpe accipitur media uerum etiam in iustitia. iiii. di. denique. Item in ser mone ut. xliii. di. si rector. faciunt no. in. c. clerici. ii. & ibi Car. de vi. & ho. cle. uidelicet ut non esset possessio trien nii sufficiens ex eo ꝙ ad causandum communem reputa tionem non uidetur sufficere possessio minus recens secū dum Egid. decisi. ccccc xciiii. & . cccccc xlv. sed requirere tur quinquennium aut ad minus quadriennii, & differret allegatio in omni casu a regula quæ tunc nec per indire ctum nec cōtemplato effectu uideretur realis, nec esset ne cessaria decennalis longi temporis ex quo ad præsumen
9 dum † titulum in posside nte uiuo satis sit ꝙ decēnio pos sederit. c. illud cum materia de præsump. ubi doct. & in. c. licet hely. de symo. de quo dico ad saturitatem in illa de cis. ꝙ regula prædicta requirens colorem & cōtenta hoc titulo præsumpto ex decennali possessione causato inci pit quanuis regula. Allegatio enim superuacanea esset si decennium exigeret. Minori igitur tēpore concludatur

& non parum minori postquã de alieno titulo præsumen do loquitur non de proprio. Et postq̃ super alieno nõ est pronuntiandum, & ad hoc conferunt aliqua fundamenta Egid. de quibus in proximis decis. & .l.cogi.C.de peti.hę re.& quod ait Abb.in.c.cũ super in fi.de cau.pos.& proprie. loquens etiam in actore, & in materia etiam beneficiali quando teneatur quis ex quando non titulum suæ possessionis ostendere, ac sufficiat consensus etiam tacitus, uideatur text.in.c.ex insinuatione. & glo. & Inno. de procur. Abb.in.c.cum nostris in fi.de conces.præbend.& Rot.de resti.spo.in no.i.& in additione.

Quintæ decis.de causa poss.& proprie. Summarium.

Procedit etiam dicta allegatio sic restricta contra habẽtem regressum uel accessum si locum esse regressui sciuit & alium possidere passus fuit.

Epithome.

1 Regressum habens & patiens alium postquam regressui factus est locus pacifice per quadriennium possidere sibi præiudicat.

2 Decennium requiritur ad hoc ut dicatur quis habere titulum pro derelicto.

3 Scientia & patientia iuris proprii in alio uel in lite præiudicant.

Decisio quinta.

IN terminis prædictis etiam fuit conclusum cõtra Cardinalem sanctæ Crucis in una Caurien.can.& præben. 1517.in qua.d.Iaco. Simonetta pronunciauit q̄ non
1 erat † locus regressui eiusdem ex quo cõstabat ipsum sciuisse quando is per cuius cessum habebat regressum resignauit beneficium & passus fuerat prouisum ex resignatione possidere pacifice quatuor aut quinq; annis prout

contigerat quia sicut successor talis possessoris exclusisset ius petendentē ex alio titulo q̄ regressus seu accessus. Ita tutus est aduersus regressum habentem etiam si de eo clare appareret, & non obstante ꝙ saltim decennium requiri
2 tur † ad hoc ut quis dicatur habere titulum pro derelicto in sui præiudicium ꝙ tempus etiam ad obliuionem inducendam est necessarium, & ad ciuilem possessionē amittendam.l.si de eo.§.i.cum ibi no. etiam per Alexā.col.ii. & Pau.de ca.in.l.i.in prin.col.iii.ff.de acqui.pos. & Abb. in.c.contingit col.ea.de do.& contu. Nam militant motiua dictæ allegationis per quæ præmissa non obstant. Itē coniunguntur cum materia.l. sæpe.ff. de re iudi. &.c.pe.
3 eo.ti.ac aliorum iurium uolentium ꝙ scientia † & patientia iuris proprii in alio uel in lite præiudicant.

Sextæ decis.de causa pos.& proprie.Summarium.

Possesio beneficii habita cū executore uigore executorialium Rotæ absq; intimatione literarum & citationis partis condemnate non uitiat surrogationē licet talis possesio ex stilo in Rota reuocetur & pena.l.meminerint.& c.eum qui non procedit in possesione apprehensa absq; uiolentia.

Epithome.

1 Clausula dummodo in ea intrusus non sis solet apponi in omni surrogatione.
2 Sententia potest mandare executioni non citato ulterius appellante quando appellatio est deserta.
3 Iudex an posit cōmittere ut habenti rem iudicatam propria auctoritate ingrediatur possesionem.
4 Nuntius an quis posit esse in re sua.
5 Nuntius an posit constitui per iudicem aduersarius ad actum citationis.
6 Apprehendens possesionem plenam sine uiolentia an dicatur attētare & si locus pene.c. eū qui de præbē.in.vi.

7 In possessione tradita per executorem uel iudicem etiam iniuste non est locus pene.d.c.cum qui.

8 Causa bestialis a dolo & pena excusat.

9 Executor habens armatos non dicit inferre uiolentiam cum iuris executio iniuriam non habeat.

10 Executoriales litere de stilo sunt intimande & re producende. auditori in Rota qui seruatis terminis procedit usq; brachium seculare.

11 Canonica possessio dicitur illa quæ apprehenditur uigore brachii secularis uel mandati executiui.

Decisio sexta.

GRatia surrogationis an sit surreptitia aut alias nulla si surrogatus habens rem iudicatam in Rota habuerat possessionem cum executorialibus Rotæ per electũ executorem non intimatis executorialibus condemnato nec eo in executione citato. Et in una Brixien. parrochialis coram.d. Iaco. Simonetta de mense Martii. 1521. dicebatur ꝙ sic attento ꝙ Rota reuocat talem pos-
1 sessionem. ideo uidetur intrusus † & ob. clausula dummodo intrusus non sis in omni surrogatione poni solita. Cõ-
2 trarium fuit conclusum. Nam † quando lapso termino deserta est appellatio potest mandati sentẽtia executioni nõ citato ulterius appellante. Inno.c.cum super de re iud.c. ex ratione de appel.& Abb.c.cum causa.de re iudi.quod est uerum generaliter si fiat executio in eadem re, super qua est iudicatum ut non requiratur citatio partis. Bar.l. a diuo pio.§.in uenditione.ff.eo.titu.& l.meminerint.C. unde vi.ubi ita intelligit opinionem Inno.& hæc sententia est communior. Licet cõtraria uideatur uerior. Inquit, Alexan.d.§.in uenditione.x.col.post opiniones hincinde adductas, quæ tamen in utroq; dicto limitatur ut ibi p eũ. & Fely.c.cum causa.eo.ti.ii.col.cũ se. Item potest iudex
3 † parti habenti rem iudicatam cõmittere executionem ut propria auctoritate ingrediatur possessionẽ & ualet etiam

si communis modus sit per executorem . dicit Bart. post Ol.& Iaco.de Are.l.iuste possidet de acqui.poss.l.si fini-
4 ta.§.iulianus col.v.de dam.infec.Cum posset quis † nun-tius esse de re sua.l.eum qui.§.si epistola.ff. de fur.Et hæc est etiam legistrarum communis conclusio, ait Abb.c.de cætero ult.col.de re iudi.pro qua.c.cum dilecti.de do.& contu.ubi colligit in notalibus post Abb. antiquum ꝙ ad
5 uersarium potest iudex † constituere nuntium ad actũ ci-tationis & procedit secundũ eundem.d.de cætero quan-do cõmittitur mera & nuda executio, secus si oporteret adhiberi causę cognitionem.ad quod Bar.l.nequicquam .§.ubi decretũ de offi.procõs.in fi.&.l.intra diem.ff.de re iu.multo ergo magis si pars fuisset citata & ei executoria-les intimate & sine alio progressu capta possessio quod
6 proculdubio procedit quãdo uacua apprehẽditur† pos-sessio, quia etiam quando plena dũmodo sine uiolentia non attẽtatur nec succedit pena.d.l.meminerint neq;.c.eũ q.de prębẽ.in.vi.ut Rot.de cau.pos.& proprie.ult.in no. & post glo.& Ioan.an.Phil.Franch.d.c.eum qui quanuis Arch.& Lap. quos refert cum sequacibus contra.& hæc pars benignior quæ dominis in aliis causis placuit. pro qua quod Bar.ait in.d.l.iuste.& Abb.d.c.cum dilecti.ibi. dummodo non reperiat resistentiam.Nam etiam quãdo cum uiolentia sunt opiniones & lis sub iudice ac de super cogitandum ut late Fely.cum.c.cum causa.ii.&.iii.col.de
7 offi.de leg.Nam quando possessio†per executorem tra-ditur cessant dictæ penæ etiam si iudex hoc faciebat iniu-ste . Bart.& Ange.d.l.meminerint.& Fely.d.c.cum cã.ii. col.uer.tertio limita.& Bar.d.l.iuste. dicit cõmunem esse dictum aduocatorum ꝙ siue iustis siue iniustis rationibus cadit excusatio,licet in statuto simpliciter loquente putet
8 debere puniri ex lata culpa facit quia si a dolo † & pena bestialis excusat causa.l.igitur.§.potest de lib.cã.ff.c.cum uenerabilis iuxta glo.& no.ibi per doc.de consue.magis debet excusare factum lege permittente licet contra sti-lum maxime quia stilus Rotæ procedit solum respectu possessionis

possessionis ualide uel inualide non in aliis casibus contra iura sicut dicitur tantum præscriptum quantum possessum.c.cum olim.c.cũ contingat de deci. Bal.l.i.§.si quis .ff.de iti.actuq; priui.& Abb.c.auditis.iiii.col.de præscripti.&.c.cum inter. de re iudi. & col.iiii.Et executor † bene potest secum habere armatos ad exequendum sine impedimento & propulsandum iniuriam non ad inferendũ, & tunc non dicitur inferre uiolentiam cum iuris executio non habeat iniuriam.d.l.iuste,& l.iii.quod me causa.l.iniuriarum.§.i.ff.de iniur.c.cum ecclesia uulterrana de elec. cum ibi not. Item ad excusandum facit quia in executorialibus due uie proponuntur una per executorem ut supra,alia quam obseruat Rota de qua infra, unde non uidetur peccare eligens alteram ad literam.l. graccus.C.ad .l.Iuli. de adulte. & per hoc tenuissime etiam non debere reuocari huiusmodi possessionem, & aliqui bene gustabant sed præualuit stilus qui in omnibus causis fuerat obseruatus.c.ex literis de constitu.l.minime.ff. de legi.&

10 etiam quod debent † intimari executoriales parti & reproduci intimatio auditori in Rota ac seruari quatuor termini de quibus Fely.c. ad probandum de re iudi. & declaratur si non potuerit aut se legitime excusauerit incurrisse excommunicationis penam ac alias penas in literis executorialibus contentas & successiue proceditur ad aggrauationem reaggrauationem interdictum & usque ad

11 brachiũ seculare inclusiue.Et ita habetur canonicæ † possessio non alias, nisi loco executorialium decernat Papa mandatum executiuum quod fit in quibusdam casibus, & pro stilo facit quod Abb. saltem respectu citationis in casu dubio tenet in.d.c.ex ratione ult.q.& col. postquam retulit opinionem Inno.& aliorum, sed citatio personalis aut certa aut indubitata notitia est necessaria propter sententiam censurarum ad doctrinam Inno.in.c. si. de eo qui mitti. in poss. causa rei seruan. quæ non esset quando uia executoris ad possessionem eligetur si stilus non repugnaret.

Septimæ decis. de cau. pos. et proprie. Summarium.

Per sententiam non quæritur quasi possessio iuris eligendi aut præsentandi ante electionem seu præsentationẽ uel sic ex sola sententia non quæritur nec trãsfertur quasi possessio ẽt in incorporalibus nulli corpori coh꜕rẽtibus.

Epithome.

1 Possessio seu quasi sine apprehensione non habetur nec recuperatur etiam per fictionem iuris.
2 In quasi possessione iuris incorporalis quæ requirantur.
3 Possidere quando quis incipiat post sententiam.
4 Ex possessione castri an censeatur acquisita possessio iuris præsentandi ad ecclesiam.
5 Possessio dum acquiritur est facti licet acquisita sit iuris.
6 Laicus ex præscriptione acquiri potest ius patronatus.
7 Allegans titulum quid probare debeat.
8 Per præsentatiõnẽ acqritur quasi possessio præsentandi.
9 Absurdum detegere satis est ad impugnationem unius actus.
10 Possessio non acquiritur nec acquisita probatur per illa uerba in literis ꝓuisionis apposita & executoribus directa ꝙ faciat illum pacifice possidere sed bene potestatem intrandi & acquirendi.
11 Possessio in incorporalibus an acquiratur ꝑ sententiam.
12 Actus corporalis est necessarius in acqrenda possessione.
13 Confirmatus in prælatura licet possit agere & possessorio & petitorio, non tamen dicitur esse in quasi possessione.
14 Actus electionis est necessarius ad acquirendã quasi possessionem.
15 Præsentatio est fructus iuris patronatus.
16 Si agitur simul possessorio & petitorio utrunq; debet terminari una sententia.
17 Verbalis est illa restitutio quæ ponitur in sententia talem

restituendum fore & restituimus.
18 Possesio regulariter non transit sine apprehensione corporali.
19 Extẽsio fieri debet ad casum similẽ rationem habentem.

Septima decisio.

VTrum sententia quæ fertur super proprietate iuris patronatus in beneficialibus trãsferat eoipso quasi possessionem in eum pro quo est lata coram domino Bartholomeo de Petra sancta.1521.de mense Martii in una maioricen.Capellanie undecim millia uirginum sæpius posita causa fuit disputatum. ubi casus erat quod ei cui fuerat adiudicatus patronatus mota erat lis postea a tertio ante aliquam præsentationem super eodem iure ita quod asserebatur ipsum præsentare impeditum nisi ex solo actu pronunciationis cepisset posidere & tamen quinque ex octo domini inter quos ergo tenuere negatiuam pro qua facit regula.l. deniq; ex qui cau. ma. &.l.cũ
1 hæredes.ff.de acqui.pos.quod possesio † seu quasi cum sit facti etiam per fictionem iuris non recuperatur nec habetur sine apprehensione & procedit sine distinctione.l. i.§.generaliter.ff.de lega. præstan. Secundo facit doctrina Inno.in.c.ii.de in integr.restitu.& Cal.consi.xii. de iu
2 re patro.uolen.in quasi † possesione huiusmodi iuris,incorporalis quinque aut sex requiri uidelicet præsentare & bona fide & quod sortiatur effectum cum aliis requisitis ergo exigitur actus præsentationis. Tertio ad hoc est tex.iuncta glo.in.c.si uero de iur.patro. Vbi fit repræsentatio per eum qui per sententiam ius obtinuerat patronatus quæ nihil iuris tribuit instituto sed fit ut uerus patronus possesionem prꝑsentandi adipiscatur post uictoriam in lite,ita Anch.Car.& Abb.post glo. ibi ubi nemo aliorum quem uiderim sentit oppositum igitur per solam sententiam non fit translatio. Quarto facit.c.fi.de iudi. secundum But. & Abb. colligen.ibidem practicam exequen

di in materia ut iudex uerbo restituat & ad pristinam possessionem reducat.c. cum ecclesia sutrina de cau. poss. & proprie. & per executorem partem compellat ad præstãdum patientiam exercitii talis iuris. Quinto facit quod Bart. tradit in.l. miles.§. qui iudicati.ff. de re iudi. quod
3 solum incipit † quis post sententiam possidere in casibus quibus sententia trahit secum executionem paratam absque eo quod sit necess. aliqd fieri & ponit exempla quod non est in proposito casu in quo solum sententia dat facultatem eligendi aut pręsentandi adueniente uacatione, ita quod præsentatione opus est. Item ut dixi hoc tenet expresse Inno. in.c. cum nostris de conces. præben. quem omnes quos uide communiter sequuntur, ut Host. Ioan. an. Anch. Car. de Io. de imol. & But. dum ait quod in his incorporalibus ubi nihil corporale attingit ut in electionibus & similibus statim lata sententia actor potest ingredi possessionem & uictus eam amisit si constat eum non habere. Cum potentia differat ab actu.l. multum.C. si quis alte. uel sibi &.c. cum super de offi. deleg. Pertinenter etiam facit ad casum de quo agitur decisio prima in
4 no. de iure patro. ubi ex possessione castri † non censetur quæsita quasi possessio præsentandi quasi esset si per litem sequentem non impediretur.c.i. ut lit. penden. & ex communi sententia secundum Abb. in.c. ex literis de iure patron. de quo etiam Roch. in eodem tractatu super uerbo. competens alicui. xxiii.q. Item omnis possessio
5 † dum acquiritur facti est & in facto consistit quanuis acquisita sit iuris.l.i. in princi. & ibi legiste.ff. de acqui. poss. & Canoniste in.d.c. cum nostris unde facti ministerium requirit. Præterea sine possessione præscriptio non procedit.l. siue possessione.ff. de usu. ca. & tamen quan-
6 do quærimus an laicus † ius patronatus ex præscriptione quæsierit prout quæri potest ad ea quæ scribit Io. an. in regula quod alicui in mercu. in. vi. Inspicimus ad initium quasi possessionis antiquiorem actum præsentatio-
7 nis. Nam † allegans titulum & uolens probare ex tem-

pore necesse est ostendat quod actus fuerit factus ex eo. titu. & causa quam allegat & si prætendatur immemorabilis omnino est necessarium quod presentationum actus probentur licet præsumatur tunc absque aliqua probatione facti ex causa ti. Ita Fely. in. c. causam de præscript. unde etiam si termini non sint partes ex quo de tit. non constat ualido quando ad præscriptionem quis recurrit. c. ueniens de præscript. tamen pro quasi possessione requiri-
8 tur † præsentatio & si titulus nouus bonus sine præscriptione sufficiat non tamen ex eo sequitur possessio etiam si nullus alius probetur fuisse aut esse in quasi possessione sicut nullus erat in casu isto. Vlterius ex affirmatiua sequeretur quod si statim lata sententia uictor esset in possessione alicuius: non patronus præsentans spoliaret habentem sententiam hoc autem esset absurdum uel illud quod non esset dare concursum inter proprietarium nudum & quasi possessorem quando quis esset proprietarius per sententiam quem concursum docto. prædicti considerant indistincte in. d. c. consultationibus & aliis locis. Item alia contra iuris regulas sequeretur ut supra est ostensum & patebit infra ad impugnationem
9 autem unius partis seu actus satis † est detegere absurditatem quæ inde resultaret. l. fin. C. de usu. rei iudi. in auct. de non eligen. secun. nuben. §. cum igitur circa fi. col. i. c. solite, de ma. & obe. & c. noua de peni. & remiss. & ibi Abb. facit. c. in genesi: de elect. Validum est enim articulum pe reductionem ad inconueniens. l. debitor, & ibi Bart. ff. de lega. ii. Item tantum quærit quis prælatura per electionem & confirmationem quantum per sententiam in patronatu arguendo a pari uel maiori potentia quoniam non requiritur maior potestas data iudici in hoc quàm cōfirmanti sed per electionem & confirmationem non quærit quis possessionem sed facultatem, sic ea administrandi & iurisdictionalia exercendi secundum communiorem opinionem. Inno. Ho. & Io. an. quam sequitur Abb. in. c. transmissam de electi. Igitur nec per sen-

tentiam niſi poteſtatem utendi omni fructu iuris patro-
natus. Et licet But. & Abb.in.c.ſecundo de renunci. no-
tent per tex. ibi quod ex inueſtitura beneficii uidetur quæ
ſita quaſi poſſeſſio beneficii ſeu translata tamen hoc non
eſt uerum, ut patet ex dicta communi ſententia & etiam
ſecundum alium intellectum tenentium contra commu-
nem & ſecundum ea quæ Abb. proſequitur in.d.c. tranſ-
10 miſſum & illa † uerba in.d.c.ii.quibus Papa mandat ut
faciant inueſtitum beneficium pacifice poſſidere non pro
bant translationem poſſeſſionis nec acquiſitionem ſed
poteſtatem tantum intrandi pacifice non obſtante lite
quæ terminatur prout ibi, & ideo But. & Abb. non ui-
dentur firmare pedes & ſe remittere ad no.in.d.c. tranſ-
miſſam & in.c.ii.de conſue. Non ob. quod tres domini
pro affirmatiua allegabant.d.c.de iud.ubi Franc.de Are.
quem refert & ſequitur Fely. colligit quod incorpora-
11 libus ſententia lata † eſt unus modus qui transfert poſ-
ſeſſionem ciuilem & naturalem ipſo iure & loquitur tex.
de facultate eligendi, & ad idem Ange.in.l.qui reſtitue-
re de rei uendica.& in.l.iii.§.i.de publi.& Floria.in.l. ſer-
uitutes de ſerui.urba.prædi.Et idem Franc. de Aret.l.iii.
in prin.iiii.col.ff.de acqui.poſſeſ.& Bal.in.l.traditionibus
.C.de pact.in.l.Barbarius de offi.præto.in.l.iubere caue-
re de iuriſ.om.iudi.& in ſua margarita in uerbo poſſeſſio
in fi.& in.d.c.cum eccleſia ſutrina: cum inquiunt quòd in
hiis quæ non ſunt mere incorporalia ſed corporalia uel
inſunt corporibus ut ſeruitutes requiritur actus facti ad ac
quirendam poſſeſſionem.l.ſciendum.§.ſi fundum qui ſa
tiſda.cogan.l.non eſt mirum.§.ſciendum de pigno. acti.
&.l.qui uniuerſas.§.item cum præter.ff.de acqui.poſſeſ.
ſecus in hiis quæ nulli inſunt corpori, ut in iure præſen-
tandi & eligendi ut tunc ſecundum eos tranſeat quaſi
poſſeſſio ex ſolo actu uerbi iudicis pronunciantis tan-
quam ibi conſiſtat quaſi poſſeſſio in ſola licētia iuris quæ
per ſententiam quæritur, & hæc appelletur ciuiliſſima
quę iure ipſo transferatur abſque aliquo actu uero uel fi-

cto de uno in alium ita quod simus in incorporalissimis & quod per hoc sit casus notabilis secundum capram in d.c.cum ecclesia sutrina, ut Franc.de Aret. refert in.d.l. iii.ubi Papa per sentẽtiam reducit spoliatos ad quasi possessionem quia respondi unico uerbo quod omnes prædicti docto.in secundo membro confugiunt ad Innocen. in.d.c.cum nostris ubi Inno. & alii sentiunt oppositum ut est ostensum ergo necesse est intelligamus eorum dictum iuxta quo tam allegatam.l. Imperator de in diem adie.& Bart.in.l.non solum.§.si liberationis uerba.ff.de libe.lega.aut fateamur quod equiuocauerint aliter intelligentes quàm Inno.& alii senserint qui pro negatiua senserunt ut declarat But.post alios ibi dum dicit Inno.finaliter residere quod per solam sententiam non acquiritur quasi possessio iuris eligendi nisi habeatur a superiore licentia ad eligendum & quod alii uolunt ut sine licentia ingredi possint licet primum securius sit. Unde secũdum utrunq; sensum stat conclusio decisionis & Inno.seipsum declarat in.c.ex literis de rest.spo.ult.col.ibi possessio aũt eligendi non uidetur posse quæri nisi eligat & ab eo electus:habeatur pro electo ab his q potestatem habent eligendi uel ad minus eis scientibus patiantur eũ esse in possessione eligendi sustinendo electum aut saltem non contradicendo altero illorum modorum ait quos notaui in

2 c.ii.de in integ.restitu.subiiciens q actus † corporalis necessarius est in acquisitione possessionis.l.i.in prin.ff.de acqui.pos.cum si.quam.l.etiam in istis incorporalissimis iuxta materiam intelligit. Non ob.l.i.& quod Bal.ibi scribit.C.de dona.qa interuenit traditio instrumenti. Item res erat in præsentia:licet secundum aliam lecturam speciale sit in donatione ut ibidem per eũdem Bal. Nec ob. q cõ

3 firmatus in prælatura potest agere in petitorio † & possessorio ante apprehensionem possessionis ut.d.c. transmissam.quasi cõfirmatio trahat secũ possessionem & sententia idem faciat,quia ex hoc non sequitur quòd sit in quasi possessione. Item permittitur nõ nomine suo sed nomine

& fauore ecclesiæ apud quam uniuersalem uel singularē mortuo prælato proprietas & possesio remanent cum nunquam moriatur, sicut nec sedes apostolica. c. si gratiose. de rescrip. in. vi. uel dicuntur esse apud ipsum q uiuit in eternum, ut dicunt Inno. & Abb. in. c. cum super. de causa poss. & proprie. & Inno. in. d. c. in literis. & Rota deci. x. in antiq. de causa pos. & proprie. & . i. in no. de resti. spolia. Respondens ad. d. l. cū hæredes. sed si hæredi id non permittitur post aditam hęreditatem cum esset ratio fauoris. ad dicta Bal. in diuersis locis ultra præmissa dic ꝙ contrarium sentit in. l. ii. C. de serui. & aqua. Intelligendo eū simpliciter. nam ponit regulam conformem huic decisioni ꝙ possesio in iuribus quæritur rebus ipsis & factis non sola animi cogitatione qa actus corporalis in quo illud ius re præsentatur necessarius est, & sic in seruitutibus requiritur
14 uisus rei & in iure eligendi † actus electionis. Item in. l. fi. C. de edic. di. Adria. tol. inquit se credere ꝙ hæres possit præsentare sine aliqua misione quia sufficit ius habere in puris incorporalibus, ut no. per Inno. in. c. cum nostri de concess. præben. Vnde intelligit Inno. ut supra dixi ad sen
15 sum negatiue & decisionis ut posset præsentare † & uti fructu q in præsentatione cōsistit, & in electione, ut no. gl. in. c. cū olim de ma. & obe. & Abb. in. c. cū olim de causa pos. & proprie. Nam ad executionem huius iuris non est necesse quem possidere aliter sequeretur ꝙ hæres patroni post aditionem hæreditatis ex quo non esset possessor non posset præsentare. Nec is ad quem transiuisset uniuersitas sub qua esset pertinentia iuris patronatus ad. c. ex literis cum materia de iure patr. & sic de habente sententiam qui antea non possedisset. Item Bal. & post eū Aluarot. & Alex. in. c. i. de consue. rec. feu. in usibus feu. inquit ꝙ in incorporalibus est una quasi possesio quæ consistit in habitu, & hæc acquiritur ex potestate conferentis. Alia consistit in actu & executione, & hæc quæritur operis effectu, ut in. c. transmissam allegato. Ista est conclusio in habitu quæ per sententiam non quæ actu. Nec ob. ꝙ unus ex do

minis ponderabat de patientia quam uictus tenetur præ-
stare uictori quasi respiceret impedimentum continuatio-
nis quia respicit quod in acqsitione quasi possesionis te-
neatur præstare patientiam & succesiue in cõtinuatione.
Ad Aret.in.d.c.fi.de iudi. dicas ꝙ supponit unum quod
non est uerum ex prędictis.s.ꝙ non existens in quasi pos-
sessione nequeat præsentare cum ad id sufficiat ius in pro-
prietate & quasi possesio in habitu ut.d.c.transmissam in
suis terminis. Et hoc est quod dicit Inn.in uerb.potest in
d.c.cũ nostris.& Bal.in.d.l.fi.ad.d.c.cum ecclesia sutrina
dicas ꝙ magis probat negatiuam iuxta glo.in uerb.redu-
centes.s.uerbo non re ut sit uerbalis & non realis nec effe-
ctualis restitutio possesiõis,& dicit Abb.ibi col.viii. post
Cal.ꝙ ad nullũ actum possesionis uel quasi facta fuit re-
stitutio. Sed papa prius cassauit electionem & postea re-
stituit clericos, nec restitutio operatur effectũ cassationis,
ex quo sine cassatione aliqua est reuocanda electio facta
aliquibus contemptis & exclusis prout erat in casu.c. ꝙ si-
cut.&.c.bone el.ii.de elec. Et super possessorio pronun-
ciatio facta fuit etiam si de proprietate absorbente posses-
sionem cõstaret ut satisfieret iuri uolenti ꝙ de qua re fuit
cognitũ de ea ꝓnũciari debeat.l.de qua re.ff.de iud.&.d.
c.cum super. Nam iuxta regulã.c.cũ dilectus.eo.ti.quan-
16 do simul agitur † petitorio & possessorio una sentẽtia de-
bet terminari utrunq;,sed possessoruim præcedit in deter-
minando seu pronunciando, in exequendo uero proprie-
tas. Item propter fructus facta fuit ut ibi.& in.c.seq.iuncta
glo.ii.&.c.significauerunt iuncta glo.fi.de testi.quamuis er-
go non operetur acquisitionem possesionis non dicitur
inanis ex prædictis.de more etiam est ꝙ in sententiis resti-
17 tutoriis ponitur clausula talem restituendum † fore & re-
stituimus,& tamen uerbalis est tantũ restitutio. Ex quibus
omnibus satis constat pro affirmatiua nullũ esse textũ.un-
de erubescit.l.illam.C. de colla. & in auct. de trien.& se-
mis.§.cõsideremus col.iii.& in auct.de non eligen.secun-
do nuben.§.cum igitur.uer.sin autem non uoluerit col.i.

ibi.nec quælibet est lex aliquid tale dicens quinimmo negatiua habet omnes regulas pro se ut supra & rationem naturalem quæ sine lege sola sufficeret ad .l. scire oportet .§.sufficit de excu. tut. & .l.cum ratio.ff.de bo. damna. & xxviii.q.i.sic enim.& no.glo.i.q.i.sicut urgeri quæ restringit & ampliat.l.cum pater.§.dulcissimis.ff.de leg.ii.& habet tex.iuncta glo.in.d.c.si uero.cui non contradicitur responsio quæ pro affirmatiua considerabatur ꝙ repræsentatio fieret ad possessionem facti, fit qppe respectu patroni ad acquisitionem possessionis quæ non erat licet respectu instituti profit ut non uexetur de facto & dicatur fieri ad cautelam,ut Abb.ibi post glo.declarat.Cæterum non
18 reperitur cautum ꝙ transeat possessio † sine apprehensione nisi in casu.l. raptores.§. siñ autem diaconissam,C.de episc.& cleri.ubi ciuilissimam possessionem propterea docto.appellant.ergo stat regula in aliis a iure non exceptuatis in contrarium.l.nam quod liquide.§.fi.ff.de pe.lega.et in auc.non alie.aut permutan.§.ut autem col.i.Sola enim lex est quæ fingit dominiū & possessionē quæri absq; traditione non homo Alex.cōsi.i.uol.v. Nec est ratio ꝙ iste
19 casus exceptuatus extendatur ad casum † decisionis cum non habeat similem rationem quo casu fit extensio secundum glo.notabilem in.l.i.C.de cond.inde. & no.Abb.in c.fi.de re iud.iiii.col.& est tex.in.c.cū dilecta. & ibi etiam Abb.v.not.de confir.uti.uel inuti.& in ultima disputatione.d.Iac.Simonetta qui tenuerat affirmatiuam motus auctoritate tantorum legistarum uictus rationibus & argumentis mutauit uotū pro negatiua pro qua etiam ponens sentiebat qui secundum eam pronunciauit.

Octauæ decis.de cau.poss.& proprie.Summarium.

Possessio canonicatus apprehendi & tradi debet capitulariter alias non est canonica nec restituibilis nisi successiue per patientiam canonicorum ante spolium iustificata fuerit.

Epithome.

1 Possessio canon. & præben. capitulariter tradi debet alias non est canonica nisi aliud sit de consuetudine.

2 Possessio præben. qualiter acquiratur. uide remissiue.

3 Possessio iustificatur per patientiam canonicorum & per ad actus canonicis tantum competentes factam admissionem.

Octaua decisio.

VT legitima sit possessio canonicatus ecclesiæ cathedralis aut collegiate non sufficit quod sit tradita a canonicis qui sunt de capitulo ut in .c. cū olim de
1 re iudi. & ibi doc. Sed requiritur † quod capitulariter tradita fuerit, & ita obseruat palatium nisi aliud sit de consuetudine. ad hoc Inno, Ioā. an. & But. in .c. in literis de restitu.
2 spo. ubi etiam tradunt qualiter † acquiratur præben. possessio. & Rot. eo. titu. in no. xii. aliter nunquam habita non est considerabilis neque restituibilis nisi successiue ex
3 patientia † canonicorum ad actus canonicales canonicis tantum competentes iustificata fuerit secundum Inno. in d .c. in literis. & in .c. ex parte col. ult. eo. tit. & Alex. iii. q. i. c. i. col. v. quæ iustificatio si agatur possessorio recuperande debet præcedere spolium ad .l. bonorum .ff. rem ra. habe. & But. in .c. cum uenissent in fi. de resti. spo. & Rot. eo. tit. in no. ix. ac Alex. & Imo. in .l. qd meo in prin. col. ii. ff. de acqui. pos. & ita in una nouissime coram domino Hugone de Spina de mēse Martii. 1522. fuit conclusum, put idem recolo in actis tentum.

Nonæ decis. de cau. poss. & proprie. Summarium.

Possessor beneficii non dicitur habere pacificam possessionem si super beneficio iudicialiter molestetur. Vel sic ad hoc ut quis dicatur pacificus possessor non suffi-

cit de facto posſidere, ſed requiritur q ſibi ſuper benefi-
cio aut iure in eo lis non moueatur.

Epithome.

1 Pacificus poſſeſſor quis dicatur.
2 Poſſeſsio pacifica reſpectu.c. de multa.&.c. licet canon quomodo intelligatur.
3 Lis ſuper beneficio an operetur circa poſſeſsionem & eã afficiat.
4 Reſtitutio an competat intruſo contra formam.c.ii. ut lit. pen.lib.vi.ſi fuit ſpoliatus uigore executorialium.
5 Intruſio contra formam.d.c.ii.etiam ex cauſa permutatio nis uel alias an uia attentatorum ſit reuocanda.
6 Cauſa ſimpliciter ſuper beneficio commiſſa ſuper petito- rio & poſſeſſorio cõmiſſa cenſetur, & in optione acto ris eſt intentare quam malit.
7 Cauſa quando eſt ſimpliciter commiſſa admittitur quan- docunq ſuſpenſio petitorii & termini ſemel tenti ſer- uiunt etiam in poſſeſſorio.
8 Cauſa ſuper moleſtationibus beneficii commiſſa includit etiam cauſam petitorii.
9 Rem ſiue beneficium pacifice posſidere quis non dicitur ſi ſibi ſuper ea mouetur quæſtio iudicialis.
10 Lis ſuper poſſeſſorio intentata non facit proprietatem li- tigioſam.
11 Proprietas uel poſſeſsio aut res ſeu actio etiam in mate- ria beneficiali quãdo cenſeatur litigioſa uide remisſiue.
12 Iudex datus ſimpliciter ſine aliqua dictione taxatiua ſeu excluſiua ſuper proprietate iuriſdictionem habet etiã in poſſeſſorio, quia petitorium habet in uentre poſſe- ſſorium, non autem econtra.
13 Cauſa appellationis a grauamine cum inciden. dependẽ. & connexis commiſſa includit negociũ principale etiã de eo mentione non habita.
14 Poſſeſsio nec eius commodum tollitur per litem.

15 Quare Rota uariat in suis decisionibus.
16 Stilus ex tempore recipit uarietatem in dubiis iuris.
17 Iuri scripto potius adherendum esset q̃ stilo Ro.cu.propter illius uarietatem.

Decisio nona.

1 Rota in antiqs.iii.de causa poss.& proprie. & in no.iii.in additione de præben.uoluit ꝙ si quis sit † in possessione beneficii licet ei moueatur lis sup beneficio non ideo minus dicatur habere pacificam possessionem quasi satis sit de facto possidere pro possessione pacifica,quanuis super iure controuersia superuenit. allegat Inno.in.c.constitu.de appel.el.ii.qui idem tenet in.c.de multa.de præben.& l.sciendum.§.si fundũ.qui satisda.cogan.ac l.intra.ff.de di.& tem.præscrip.Sed hanc decisionem meo tempore non memini obseruatam quinimmo potius contra,& propterea uolui annotare, & reperio ꝙ eam ad terminos.d.c.de multa.Arguit Egi.decisi.cccccxcvii.ut non sit locus pene nisi secunda assecutio fuerit pacifica de facto & de iure, idest si non litigiosa secundum Archi.& Io.an.in.c.commissa de elect.in.vi. reiecta
2 † opinione Inno.Intelligendo tamen dummodo in limitibus legitime possessionis lis sit mota quo casu non uidetur pacifica ad glo.in.d.c.commissa.quod interpretatur si infra duos menses lis superueniat per ea quæ Lap.in.d.c.uoluit ut Rot.in dicta additione non si postea: quo uero ad faciendum se promoueri ad sacros ordinis in tempore sub pena priuationis ut in.d.c.cõmissa.& c.licet canon.eo.ti.& lib.sufficit habere pacificam possessionẽ & exercitium cure licet non habeatur maior pars bonorum, secus in assecutione secundi ut incurrat quis ipso iure priuationem primi in quo ultra pacificam possessionem exercitii cure requiritur possessio omnium fructuum uel maioris partis.c.si tibi concesso.de præben.eo.tit.& glo.dicit ibi esse speciale ne clerici mendicare cogantur ꝙ primum beneficium simile non uacet, sed ne pereant animæ.

promoueri tenetur.& ita Io.an. Domi.& Philip.Franch. in.d.c.commissa.& Rot.in.d.addi. firmant, & eo modo intelligunt.c.cum in cunctis.§.cum uero.de elec.pro hodierna obseruantia etiam facit tex.in.c.ii. ut lit.penden. in
3 vi.ubi lis † super beneficio & sic super iure operatur & circa possessionem & afficit eam taliter ꝙ non competit restitutio,ut Rot.in no.iii.in.ii.addi.de restit.spo. nec intru
4 sus contra.d.c.ii. agit ad restitutionem † contra eum qui obtinuit in possessorio & uigore executorialium spoliauit ipsum Rot.eo.ti.in antiq.xvii.& Bisignet.iiii. quinim
5 mo intrusio † est uia attentatorum reuocanda Bisignet.ut lit.pen.i.Ita possessionis trãslatio etiam ex causa permutationis uel alias lit. pen. in alium per reum facta Rot.iii. in no.&.iii.in antiq.eo.tit. Quod procedit etiam quando
6 † simpliciter committitur causa super beneficio non expresso ꝙ super titulo uel possessione aut utroq; ut sit cõmissa possessionis causa ar.l. ordinarii.C. de rei uendi. & c.pastoralis de causa pos.& proprie.& est tex.notabilis in c.i.de sequestra.pos.& fruc.ubi etiam glo.& Abb.dicens ꝙ est in optione actoris a qua causa incipiat, & ꝙ actore ingrediente possessorem reus eo inuito potest uti petitorio.Nam & petitorium sicut absorbet & trahit ad se, ita habet in uentre inclusum possessorium ut in.d.iuribus.& in.c.cum dilectus.cum materia de causa poss. & proprie.
7 Abb.in.c.i.ii.col.de sequest.pos.& fruc. & causa † simpliciter super beneficio commissa admittitur suspensio petitorii prout in.d.c.pastoralis,& tela simpliciter tenta seruit etiam in possessorio taliter ꝙ post suspensionem petitorii non est necesse ut seruetur denuo ut obseruat palatiũ. Itẽ
8 commissio † causæ super molestationibus beneficii absq; alia declaratione inducit etiam causam petitorii,quicquid super ultimo censeatur Cal. consi.vi.de rescript.ꝙ in alia decis.declaro incipiente Palatium sicut tenuit subti. de rescript. Item quando agitur super titulo beneficii dicitur agi super quasi dominio.c.ii.de dona.iuxta.c.si tibi absenti de præben.in.vi.Lis autem super dominio uel quasi est

ficit rem litigiosam auc.litigiosa.C.de litigi.Cy.& Bar.in
.l.ii.C.eo.ad idem.c.i.de confir.uti.uel iuuti.ubi non dici
9 tur quis rem pacifice † possidere si sibi super ea mouetur
quæstio.& hoc no.& ibi Abb.est etiã tex.in.c.ii.de renũ.
ubi But.& Abb.notant φ non uidetur quis beneficiũ paci
fice possidere super quo patitur controuersiam iudicialẽ.
Siue igitur agatur super re uel iure,aut super dominio seu
quasi possessio sit litigiosa seu non pacifica.Nõ φ contro
10 uersia super possessorio † faciat rem ipsam litigiosam ut
in.d.auc.hoc est proprietatem,sed bene possessionem ex
quo agitur de dominio possessionis non de dominio rei
secundũ But.Et Abb.in.d.c.i.& de quinta specialiter in il
la decisione incipiente maiori pars dominorum & confe
runt no.in alia incipiente palatium sicut tenuit supra addu
11 cta.Sup quo quando proprietas † quãdo possessio quan
do res quando actio sit litigiosa,& in materia ultima But.
& Abb.in.d.c.i.uideatur glo.in.d.auc.& in.d.c.i. Et Bar.
in.d.l.ii.Abb.in.c.ecclesia sanctæ Mariæ ut lit.pend.Et in
materia beneficiali etiam Inn.in.c.cũ.M.Ferrarien.de cõ
sti.c.ex parte de arbi.Bal.in.d.auc.Phil.Franch.in.d.c.ii.
Mil.late in uerbo litigiosa res sit.Rot.de.iii.in.d.addi.in
no.ut lit.pen.& Oldr.consi.ccxcix.allegans Inno.& Cõ
post.in.d.c.cum.M.Ferrarien.Et prædicta seruiunt ad
cle.unicam de sequestr.poss.& fruct.& regulas de annali
& triennali ac similes dispositiones requirentes pacificos
possessores qui tales non sunt si de iure uel de facto iudi
cialiter aut extraiudicialiter molestentur secundum Pau.
de liaza.in cle.gratia de rescript.& Rot.in.d.decisi.iii.de
12 præben.in addi.Item iudex † datus super proprietate ha
bet etiam iurisdictionem super possessione qa commissa
causa possessoria uel petitoria sine dictione taxatiua tantũ
aut simili uidetur utrunq; commissum secundum Rot.de
ci.ix.in no.de causa poss.& proprie.licet communis opi
nio sit in contrarium ut refert sequẽdo eam Abb.in.d.c.i.
de seques.pos.& fruct.col.iii.per.l.si de proprietate.C.si
a non compe.iudi.Cui tamen respondet ex dictis doct.

modis quatuor in.d.c.pastoralis col.ii.quæ responsiones faciunt pro decisione Rotæ:quæ mihi placet ut in cōmissione proprietatis absq; dictione exclusiua ueniat possessio pro quo glo.ii.in.d.c.pastoralis & not.supra non econtra per ea quæ habentur in allegata decisione maior pars dominorum & sentit collector in.d. decisione
13 ix.Sub uerbis autem † cum incidentibus dependentibus & connexis includitur principale negocium in causa appellationis a grauamine etiā de principali negocio mentione non habita secundum Egi. deci.619. dummodo sit eiusdem naturæ iuxta decisio.eiusdem.328. redeundo ad terminos dictæ decisionis tertia de cau.posses.& proprie. dico quod ad iura in contrarium adducta in dicta decisione .iii. ex præmissis patet responsum & non ob.§. si fun
14 dum: quia lis † non tollit possessionem nec eius commodum.c.i.ut lit.pendenti. nimirum si possessio litigiosa releuat sicut pacifica ab onere satisdandi nec in dicto.§. ibi dicitur quod sit pacifica.l.si intra non facit ad causam loquens de ciuili interruptione secundum unam lecturam, quæ interruptio non prodest omnibus de quo uidendum per Bar.in.l.naturaliter.ff.de usuca.& Abb.post But.ponentem opiniones in.c.illud ulti.col.de præscrip. Nec mireris quod aliud senserit tunc aliud nunc Rota
15 † sentiat ita enim reperitur in pluribus decisionibus tam nouis quàm antiquis & procedit ex mutatione auditorū uarie sententium. Nam ut inquit Persius satyra quinta uel le suum cuiq; est nec uoto uiuitur uno cum tot sint quandoque sententiæ quot capita sic ex uarietate temporum statuta uariantur humana. Nec id reprehensibile.c. non debet de consan.& affi.& meo tempore in quibusdam articulis iuris aliud uoluerunt domini quàm antiqui usque ad ea tempora indicassent prout in expectatiua in forma pauperum quod non capiat canonicatum & præben. in collegiata cum prerogatiua regulę ut in illa decisione pono incipiente dicebant maiores & ibi aliquid ad excusandum utrunq; iudicium ex quo contrarium reperiebatur iudicatum

iudicatum & idem in unione inquit Mil.in uerbo unio fa
cta ex falsa causa,quod tunc noui auditores tenuerunt eã
nullam ipso iure , & quod contrarium antiqui tenuerant
circa quod quid hodie obseruetur uide cum distinctione
unionis apostolicę ab ordinaria decisione incipiente unio
ex falsa causa . Et sicut in ista ita in qbusdam aliis inuenies
annotatum & istud non ad detrahendum maioribus sed
quia stilus ex tempore recipit uarietatem & in dubiis iu-
16 ris † quilibet cogitur sequi suam intelligentiam etiam si er
raret in uotando ne alias edificet ad gehennam.c.per tuas
el.ii.de simo.q̃ si errorem deponere non potest & sit au-
ditor in ea causa remittat causam ad cancellariam iudican
dam ab alio qui sentiet cum uotis maioris partis aut om
nium iuxta decisionem.xiiii.de concess.præben.in no. Se-
cundum collectorem ibi in fine quia etiam in illo articulo
in quo iudex tenetur iudicare secundum allegata & pro-
bata non secũdum conscientiam.l. illicitas.§.ueritas.ff.de
offi.præsi.& ibi Bar.de quo Abb.post glo.in.c.pastoralis
.§.qa uero de offi.deleg.omnino laborare debet ut exo-
neretur & pati omne incommodũ ut alius non ipse pro-
nũciet,ut ibi doct. Item sæpe reuelatur paruulis quod oc
cultum fuit magnis & uni quod latet aliis quia etiam de-
tegitur hodie quod non fuerat cognitũ est singularis tex.
in.l.ii.§.Sed neq;.C.de uete.iur.enucleã.& magis ꝑ Mo-
dernis quam antiqoribus præsumitur iuxta illud Prisci̇a-
ni quanto iuniores tanto perspicaciores glo.in.l.gallus in
prin.ff.de lib.& posth.ex quibus excusatur qd dicit Host.
in summa de restitu.in integ.ut refert Lap.allegatione.51.
post prin. uarium esse Romanæ cu. stilum & quod ideo
potius iuri scripto adherendũ sit quàm consuetudini Ro
17 manæ curiæ † ex eo quod est fragilis & incerta nunc al-
ba nunc nigra ac frequenter uaria,suis tamen temporibus
est sequenda etiam extra curiam in casu.§.fi.insti. de satis-
da.& facit.c.cum non liceat de ma.& obe.

De restitutione spoliat.

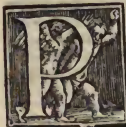
Primæ decis. de restit. spolia. Summarium.

Agenti recuperande interdicto obstat decretum reseruationis regulæ Leonis reseruantis beneficia in sex mensibus uacatura.

Epithome.

1 Prouisus ab ordinario in uno ex mensibus reseruatis per regulaa cancellarie si spoliatur an debeat restitui.
2 Decretum Papæ irritans quando inficiat titulum & possessionem.
3 Decretum hominis sic afficit sicut iuris.
4 Restituitur prouisus ab ordinario si spoliatur ab expectante habenti inhibitionem & decretum.
5 Statuta & extrauagantes licet post publicationem arctent non tamen nocent partibus nisi in iudicio producantur.
6 Restitutio impeditur quando notorie constat de non iure agentis in petitorio.
7 Possessores de iure citari debent.
8 Papa apponens manum prouidendo aut reseruando inficit omnia in contrarium facta, & per eius decretum ligat etiam ignorantes.
9 Restitutio in beneficialibus non datur sine titulo colorato ne detur uitiosus ingressus.
10 Possessio sola nihil operatur si titulus est notorie nullus.

Prima Decisio.

1
Rouisus ab ordinario † an deberet restitui contra prouisum a Papa de beneficio quod uacauerat in uno ex sex mēsibus reseruatis p regulas cancellarie. 1518. primo coram domino Iacobo Simonetta: secūdo corā domino Paulo de capisuchis fuit disputatum & tandem maior pars domi-

norum uoluit quod non. Primo quia decretum ne dum
2 inficit† titulum uerum etiam possessionem prout uidetur esse de mente Rotæ decis.ii.de resti.spoli.& de cau.poss. & proprie.xi.&.xii.in anti.& I gi.342.&.536.ad quas decisiones unico uerbo respondebam quod debebant intelligi, prout loquitur tertia de restit.spoli.in no.quando sumus in speciali reseruatione de certo beneficio uel in generali notoria.c.ii.de præben.in.vi.non in aliis puta collectorum sub collectorum capellanorū &c. Nam cum de hiis posset dubitari an essent seu fuissent tales,& sic eorum beneficia reseruata inquit ibi collector,dicerem non obstare agenti possessorio.ar.not.p Inn.in.c.constitutus de fil. præsby.hæc autem de qua agitur siue diceretur generalis non esset notoria siue specialis non esset de certo beneficio igitur &c.Sed maior pars supposuit non esse differentiam inter decretum de certo & de incerto, in hoc seu
3 quod ita afficit decretum † hominis sicut iuris ut econtrario equiparando ponderat Rot.de rest.spo.in antiq.xvii. allegando.l.si libertus.ff. de iure patro . ad hoc facit quia Can.mitius agit quàm iuris minister, dicit glo.in.c.apostolice de excep.& iudex est lex animata quæ durius agit q̃ inanimata not. glo.in.c.dilectus secundo de præben.l. celsus cum ibi not.ff.de arbi. decretum uero legis inficit d.c.ii.&.c.i.&.ii.ut lite penden.in.vi.& Rot.de restit.spo. vii.in antiq.ergo & principis quæ est lex animata . tamen non uidetur quod decretum super incerto ita astringat.c. i.uer.sub incertum de conce. præben. in.vi.cle.i.secundo responso eo.tit.quanuis in.§.secus propter appositionem temporis ligentur omnium manus ne ualide prouideant item in expectatiuis habentibus inhibitionem & decre-
4 tum non causatur talis infectio quin expectans † teneatur ad restitutionem pro uiso ab ordinario spoliato ut in dies practicatur.Quidam dicebant ad hoc quod expectatiua non est super certo sed eadem consideratione nec regula reseruans beneficia certis mensibus, uacatura & sicut requiritur probatio extrinseca quod collector fue-

rit aliquis tempore quo habuerit beneficium, ita in pro-
posito quod constet beneficia uacasse tempore expresso
in regula, ergo idem iudiciũ.l.illud.ff.ad.l.aquil. Nec ob.
ꝙ etiam in reseruatione.d.c.ii.est necesse probari quod
uacauerit in curia, nam ibi ex quo est in corpore iuris no-
toria id operatur notorietas facta probatione, non sic in
decreto hominis in quo non est tanta nec par ratio sed
longe inferior cum non sit ita patens nec tam notorium
iura enim ab omnibus sciri debent.l.leges.C. de legibus
5 unde habentur pro notoriis. statuta † autem & si post pu-
blicationem arctent non tamen sunt ita notissima nec de
eis curant iudices nec partibus nocent nisi in iudicio pro-
ducantur sicut nec extrauagan.c. pastoralis cum materia
de fi.instr. Bart.in.l.cum prolatis.ff.de re iudi. Abb.& Fe-
ly.in.c.i.eo.tit.nam in casu isto poterat etiam dubitari an
essent concesse expectatiue quia regula reseruabat usq; ad
generalem expeditionem expectatiuarum sed si quando
6 notorie constat † de non iure agentis in petitorio impedi
tur restitutio.c.ad decimas de resti.spolia.in.vi.no. Inno.
in.d.c.cõstitutus per Spec.in tit.de peti.& pos.§.i.quia su
pradictum est ex productione regulæ & probatione ua-
cationis in tempore constare de non iure in petitorio &
procederet conclusio maioris partis. Verum quia domi-
ni dixerant Rotã hoc nõ obseruare in his terminis quod
no. quia contrarium dicit decisio secunda de restitu. spo-
lia.in antiq. Sed potest dici quod eo casu quo infecta esset
possessio, & sic non daretur restitutio in spolio conside-
retur non ius. non quando daretur restitutio etiam si alias
de non iure constaret ex causa quæ non discolorat posses
sionem, & quod hodie ita practicetur quicquid alias fue
rit tentum & tunc adhuc dubia est conclusio præsertim
quia per eam paratur uia ad spolia. Et si possessores cita-
rentur forsan aliquid releuans exciperent, ideo ius uoluit
7 citari † possessores & quod nullus propria auct. ius sibi
dicat.l.meminerint.C.unde vi.c.licet episcopus de præ-
ben.in.vi.&.C.ne quis in causa ius si.di.in rub.& nigro fa

cit tamen pro conclusione.c.si eo tempore de elect.in.vi. ubi decretum irritans afficit omnia quæ sequuntur post ipsum ut effectum careant & iuris fomentum non habeant, ergo & possesionem. cui dici potest quod loquatur in diuerso casu & non sit generale istud patet in decreto expectatiuarum,ut est dictum,idem in decreto reseruationũ per literas Papæ reseruantes beneficia usq; ad certum ualorem & Aret.in.l.naturaliter.§.nihil commune.ff. de acqui.pos.pe.col.respondet quòd.d.c. intelligatur de hiis quæ sequuntur,ita ad electionem ut electio quæ præcedebat decretum, & sic ualebat sine ea esse non posset prout est confirmatio & translatio iuris in illo beneficio in quo non potest quæri ius sine institutione canonica regula prima de reg.iur.in.vi. possesio uero bene potest haberi sine illo iure.c.in literis.c.Item cum quis de restitu.spol. & in dicto loco Are.impugnat dictam decisionem.iii.in no. de resti.spol.quam tamen defendit Soci.ab impugnationibus Aret.in.l.rem quæ nobis.ix.q.principali.ff. de acq. pos.ad doctrinam Inn.& aliorum in.c.ut nostrum de ap
8 pella.in.c.inter dilectos de excess.præla.ꝙ appositio † manus Papæ ex certa scientia inficit omnia quæ in contrariũ fuerint, & ꝙ decretum ligat etiam ignorantes. Videtur ex prædictis responsum non procedere generaliter in omni decreto in casu spolii, considerabat etiam pro conclu
9 sione unus ex dominis ꝙ in beneficialibus restitutio † non datur absq; tit.colorato secundum Inn.in.d.c.in literis ne detur uitiosus ingressus.c.unico de eo q mitti.in pos. cau
10 sa rei ser.in.vi.& cum titulus † sit notorie nullus sola possesio non operatur pro quo facit quod Bal.in.l.i.C.si de momen.pos.fue.app.ii.col.quòd in possessorio beneficii oportet allegari titulus,& idē si allegatur possesio iurisdictionis quia iuris adminiculum desiderat, ideo mixtum est possessorium.Sed supra dictum est Rotam nō seruare quando notorie constat de non iure in proprietate. Item sufficit titulus coloratus licet alias nullus qui quando sit talis uel non tradit Abb. post alios in.c. cũ nostris de con

ce.præben.ult.col. Item non diceretur cōstare notorie ex productione regulæ si uera sunt motiua Are.in.d.§.nihil commune super quo notorio, quoniam ampla est materia uideatur Bar.in.l.scriptus.ff.de reli.& sumpti.fune. & c.uestra.& ibi Abb.de cohab.cle.& mu.ad regulas de beneficiis collectorū &c.fuit dictum pro conclusione ꝙ nō habent decretū sicut habet regula de qua in themate propterea non inficiūt. Audiui tamen a domino Thoma Regis quod in literis prouisionis beneficiorum collectorum dicitur dudum beneficia collectorum reseruauimus decernentes irritum &c.in forma sicut quando prouidetur de uacan.in curia quasi habeat regula tale decretum pro quo facit quia post regulas reseruantes beneficia plurimorum ponitur in ultima clausula decreti quæ uidetur respicere omnes præcedentes ad.l.iii.§.i.ff.de libe.& posthu. ut dicamus quod omnes regulæ habeantur pro una lege loquente de reseruatione beneficiorum & quælibet regula reputetur unus.§.cogita quia quatuor domini contra conclusionem senserunt & est dubius passus.

Secundæ decis.de restitu.spoli.Summarium.

Decretum super certo corpore beneficii inficit possessionem & in regressu & accessu ac coadiutoria cum futura successione.secus in decreto alternatiue concesse ordinario & hoc in decreto beneficii uacaturi non in prouisione uacantis.

Epithome.

1 Decretum Papæ appositum in reseruatione speciali super certo corpore beneficii inficit titulum & possessionem nec datur restitutio aduersus decretum.

2 Eadem ratio militat in literis accessus & regressus ac coadiutorie cum futura successione quæ in reseruatione speciali.

3 Decretum Papæ in alternatini concessa episcopo apposi tum quare non inficiat sicut in reseruatione.
4 Alternatiua in beneficialibus quid sit.
5 Inhibitio apponitur in reseruatione ad uacatura in simul cum decreto non in uacanti.
6 Decretum habet implicitam inhibitionem & inhibitio decretum.
7 Decretum & inhibitio equiparantur in iure.
8 Prouisio dicitur esse magis notoria quàm reseruatio.

Secunda decisio.

Decisio tertia in no.de resti.spo.de qua in proxima
1 conclusione ꝙ quando sumus † in speciali reser
uatione de certo corpore beneficii uacaturi ut de
cretum appositũ in ea inficiat etiam possesionem & non
sit restituibilis procedit etiam in literis accessus & regres
2 sus † ac coadiutorie quæ solet concedi cum futura succes
sione qa de iure non ita dabatur patet eo.ti.de cler.egro.
&.c.grandi de supplen.negli.præla.in.vi.prout in duabus
causis coram domino Marti.de Spinosa fuit conclusum
quia militant in eis rationes quæ in reseruatione sed con
3 trarium fuit dictum in decreto † alternatiue concesse epi
scopo in una corã domino Paulo de capisuchis de mẽse
Maii.1521.ea consideratione quia est super incerto & nõ
notorio sicut decretũ in corpore iuris & regularũ quæ pu
4 blicantur in cancellaria.Item qa † alternatiua non est pro
uisio de aliquo beneficio sed facultas prouidendi cum re
motione obstaculorum,licet ex aduerso faciat ꝙ ita alter
natiue habet decretũ cũ inhibitione in sex mensibus sicut
regula de qua in proxima conclusione.Item quod nec di
cta regula prouidet,sed inhibet, & decernit & simul cũ al
ternatiua est consideranda regula quod episcopus nõ po
test uti alternatiua si prius usus fuerit regula de quatuor
mẽsibus ergo si usus non fuerit irritũ est ꝙ fit ab alio ẽt si
episcopus nõ ꝓuideat in illis sex mẽsibus, ut ingt Fely.c.

cum ex offi.de rescrip.ult.col.Sed ad dictum Fely.fuit responsum quod procedit ut operetur decretum respectu proprietatis non possessionis regula uero non fuit considerata ex quo inhibet & decernit nullum usum quatuor mensium post usum alternatiue & econtra quæ ad ordinarium habentem alternatiuam.Et intellige in decreto beneficii uacaturi non in decreto ꝙ apponitur in ꝓuisione beneficii uacantis qa istud non inficit possessionem. Et cum huius dicti peteret rationem unus ex dominis qdam dice
5 bant hoc esse propter inhibitionē † quæ ponitur in reseruatione ad uacaturū simul cum decreto quæ non apponitur in prouisione de uacanti pro qua differentia facit quia in.c.Si eo tempore de elect.in.vi.dicitur ꝙ Papa inhibuerat & decreuerat irritum &c.Sed non uidetur concludere quoniam iura & doct.decretum irritans ponderant ad infectionem absq; eo ꝙ uelint inhibitionē cum decreto esse necessariam.De decreto cū inhibitione est etiam tex.in d.c.si hii contra quos lit.penden.in.vi.de inhibitione si
6 ne decreto in.l.non dubium.C.de legi. decretum † enim habet implicitam inhibitionem & inhibitio implicitū decretum cum sufficiat legislatorem aliquid inhibuisse uel irritum decreuisse absque inhibitione expressa,ut in.d.iuribus ad hoc quia in terminis cle.unice in.§.secus de cōce. præben.sufficit sola reseruatio & acceptatio tempore limitata cum decreto nec est necessaria inhibitio cum solū sit necessaria quando in iure exprimitur.c.tibi qui.de re
7 scrip.in.vi.alias decretum † & inhibitio executoris equiparātur ut in.c.si soli de cōce.præbē.eo.lib.ita dicit Imo. post glo.in.d.cle.col.vi.Alii considerabant ꝙ reseruatio est de iure uacaturo.Et quod post uacationem apprehenditur possessio, & sic decretum est ante uacationem prouisio uero est de iure uacaturi quæ non ita afficit.Sed hoc non est generale, nam respectu possessionis quæ apprehenderetur post diem prouisionis de uacanti ita deberet operari decretum in uacanti, sicut in uacaturo, & tamen non operatur. Et reperio quod Rota. Bisignet.in antiq.

vii.& in antiq.xxv.de concess.praeben.dicit non uidere rationem diuersitatis inter uacantia & uacatura quando uenit casus uacationis licet in casu decisionis.xiiii.ut lit.penden.in no.consideretur differentia.sed nō tenetur,& consideratio est de uacanti ad uacatura respectu pure & conditionalis dispositionis. Alius dixit ꝙ ratio est quia in reseruatione de uacaturo decretū est notoriū & istud quod inficiat operatur notorietas quae non est in decreto de uacanti.Sed dubitari potest in quo consistat huiusmodi notorietas,siquidem in eo quod ex discussione & productione statim potest cōstare notorie de non iure agentis possessorio absq; aliquali discussione.c.in literis de resti.spo. prout in una consideratione habetur in.d.decis.iii. in no. de restitu.spo.ii.col.uti q;.Idem erit in discussione & productione prouisionis sicut reseruationis si in eo quod producantur iura ante suspensionem petitorii, ut considerat Egi.deci.ccccciiii.cum se. Et utroq; casu possunt produci & non est differentia si in hoc quod de uacaturo est magis certum q̄ de uacanti apud Papā posset esse magis certum qui scit ꝙ ei cui reseruando prouidet ius competit & non alteri & est certus ꝙ nullus inferior quicquam in tali beneficio potest non sic in prouisione de uacanti, quia licet Papa prouideat cū decreto potuit ordinarius in partibus antea prouidisse quod Papa ignorat,& similia quae facti sunt.c.i.de consti.in.vi. Sed ex hoc non surgit notorietas maxime si inspicimus omnes alios a Papa magis
5 est notoria † prouisio de uacāti quae transit ordinarie per multas manus & solitas.c.ad audientiā.i. de rescrip. q̄ reseruatio quae per pauciores, & utplurimum fit occulte & sine supplicatione uel quando cum ea non semper registratur nisi dixerimus ꝙ Papa in decreto ad uacaturū respectum habet ne dum ad titulum sed ad possessionem quia supponit titium possidere non in decreto de uacanti in quo nihil tale considerat cum posset credere ex experientia ꝙ aliquis in partibus possessionem habuerit,quando extra curiam uacatio datur ut sic non apponat decre

tum nisi pro Titio. Sed nec istud concludit ex quo in prouisione mandatur prouisum poni in possesione, & Papa præmissa non aduertit ex quibus patet, & in hoc passu, & in proximis decisionibus huius materie uix apparere rationem concludentem pro decisionibus nec contra decisiones. Ideo considerandum ultra ne cogantur recurre ad.l.non omnium.ff.de legi.

Tertiæ decis.de restitu.spo.Summarium.

In possessorio recuperande in beneficialibus uia attentatorum probatio tituli colorati non est necessaria. sed si de non iure petentis notorie constet non reuocantur attentata ad eius instantiam licet ex iudicis officio reuocari possint & soleant.

Epithome.

1 Restitutionem petens in iudicio uia attentatorum an teneatur docere ut allegare titulum coloratum.
2 Restitutionem petens in iudicio uia attentatorum quid probare sibi sufficiat.
3 Attentatorum iudicium & recuperande in quibus differant remissiue.
4 Si notorie constet de non iure petentis an ad ipsius instantiam reuocari debeant attentata.
5 Possessor licet de eius iure nõ cõstet non est amouendus quin potius absoluẽdus si de iure actoris nõ appareat.
6 Attentata ex mero officio iudicis reuocari possunt.

Tertia decisio.

1 PEtens restitutionem beneficii † attentatorũ iudicio an obtineat si non coloret titulũ Egi.deci.cclxxxvi. dicit ꝙ non contrariũ uult Rot.decis.ii.in no.de restit.spo.Et ista fuit in obseruantia palatii meo tempore ne dũ in meris attentatis ut ante omnia reuocentur sic ut debetur in pristinum reponi statum.c.ad præsentiam.bone.

de ap.&c.non solum.eo.ti.in.vi.& si est res iudicata su-
per attentatis executioni ante omnia demandari debet an
tequam ueniatur ad negotiū principale. Inquit Rot.deci.
ii.de re iudi.in no. Verum etiam si agatur spolio lite pen.
facto, ut idem Egid.sibi contrarius inquit decis.xlix.alle-
gans.c.cum.M.Ferrarien.ꝙ ibi no.per Io.an. de constit.
ea ratione quia in attentatis magis inspicitur contemptus
superioris lesio partis ac iuris.c.cordi.in fi.de ap.in.vi.Itē
2 integritas status causæ cum sufficiat † probare petentem
simpliciter possedisse beneficium ut in dictis iuribus. & in
c.ex parte a.de testi. quàm ius agentis. Et hoc est quod
ponderat additio ad.d.decis.ii.dicens satis esse probare
solum statum causæ. & ꝙ iste est unus mirabilis effectus
ac differentia inter attentatorum iudicium & interdictum
3 recuperande. & ibi colligit differentias † quatuor. Abb.
uero in.d.c.bone.col.v.cum se.ponit quinq;.Phil.autem
Franch.col.iiii.colligit septem, ubi etiam affirmant prædi
cta teneri communiter declarando materiam. Sed si no-
4 torie † de non iure petentis restitui constaret, tunc sunt de
cisiones plures Egid. ccclvi.ac.cccxciii.&.cccccliii. Item
Rotæ.vii.in antiq.&.ii.in no.ut lit.pend.& habetur etiam
dic.decis.ii.de resti.spo.& decis.xii.de caus.pos.& ꝓprie.
in antiq.ꝙ ad ipsius instantiam non fit attentatorum reuo
catio etiam per uiam attentati ne iudex petentem aucto-
rizet in delicto secundum glo. Inn.in.c. significasti de di-
uor.ut dicit Rota in antiq.de restitu.spol.xiii. pro quo.c.
cum inter R.de elec.ubi nullus auditur appellans nisi ejus
intersit.c.cum super.de re iudi.c.a collatione. iuncta glo.
de app.in.vi.nec etiam communis ordinatio ecclesiæ im
peditur per eum cuius non interest.c.ex ore.de hiis quæ
fi.a ma. par. cap. & in terminis ne cum peccato detur ad
beneficium uitiosus ingressus.c.i.de eo qui mit. in poss.
causa rei ser.in.vi. Accedit doctrina Inn.in.c. constitutus.
5 de fil.presby. Et istud ꝙ reus † de cuius non iure constat
non est a possessione amouendus. Si etiam de non iure
actoris apparet quin potius absoluendus.l.loci.§.fi.ff.

si ser.uendi.l.qui accusare.de eden. & l.si.C.de rei uen. & est decisi.iiii.in no.de re iudi. & hoc ut notorius defectus iuris obstet in beneficialibus, est commune secundū But. in.d.c.bone.col.pe.Domi.in.c.ad decimas de restit.spol. in.vi.col.iii.ac Phil.Frāch.in.d.c.bone.in.vii. differentia. ubi uide de materia,&quid in aliis.Et pro hoc decisiones Rotæ.ii.&.xxiiii.in antiq.de resti.spol.uolentes ut obstet in beneficialibus subiicien.quod secus uideretur in re pro phana.ad idem Abb.in.c.solicite.& in.c.in literis.eo.titu. ubi dicit in col.pe. differri restitutionem & admitti exce ptionem quando ita est notoriū quod certum est uel satis uerisimile nullū ius competere.Alex.in.iii.q.i.c.ii.col.iiii. hoc cumulat in beneficialibus matrimonialibus & simili
6 bus.& ibi de materia.Bene uerum est ꝙ ex † officio iudi cis possunt talia attentata reuocari ut in allegatis decis. & decis.v.ut lit pend.in antiq.&ita obseruat Rota, & quan do reuocat contemptū animaduertit & solet sequestrare absq; eo ꝙ possessio restituatur notorie ius non habenti prout.d.decis.ii.tenet Ant.de Bu.& Phil.Franch.in alle gato.c.bone.& no.etiam ꝙ non restituitur spoliatus qui fuerat possessionem lit.pend.assecutus secūdum Rotam Bisignet.decis.iiii.in antiq.de resti.spo.&.xvii.in antiq.

Quartæ decis.de restitu.spo.Summarium.

Vtrum resignans beneficiū in fauorem Titii posset age re interdicto recuperande possessionis cōtra tertiū &uide quomodo intelligitur illud nemine posse sibi mutare cau sam possessionis nisi causa extrinsecus superueniat.

Epithome.

1 Exceptio renunciationis an obstet agenti interdicto recu perande contra tertium qui eum spoliauit post resigna tionem factam in fauorem alterius.
2 Renuncians beneficium licet amittat possessionem iuris,

tamen si incumbit possessioni realiter & de facto, si a tertio spoliatur est restituendus.

3 Renuncians beneficio an non solum abdicet a se dominium uerum etiam ciuilem & naturalem possessionem.& nu.10.

4 Violentus possessor si incontinenti fuit deiectus non aget spolio.

5 Successor non tenetur iustificare titulum sui praedecessoris triennali pacifici.

6 Renunciatio facta per spoliatum post spoliationem an sit impedimento si uult agere ad restitutionem.

7 Restitutio in beneficialibus non competit sine titulo colorato ne detur uitiosus ingressus.

8 Possessor non tenetur ostendere titulum suae possessionis alicui nisi sit ordinarius.

9 Agenti possessorio in quibus terminis obstet exceptio renunciationis etiam ex causa permutationis.

10 Renūcians amittit omnem possessionē, si postea incūbit animo continuandi illam de nouo acquirere uidetur.

11 Possidens quō possit mutare causam suae possessionis.

12 Accumulari an possit quis possessionem possessioni sicut accumulatio permittitur titulorum.

Decisio quarta.

FVit dubitatum corā.d.Ioā.Staphileo.1516.in unā Segobien.archidiaconatus an.N.de Roias q cesserat archidiaconatui † ut prouideretur.T.cui fuit
1 ꝓuisum,& postea incubuit possessioni & a tertio fuit eiectus posset agere ad recuperandam possessionem contra tertium, & maior pars dominorū inclinauit ꝙ sic per decisi.de renun.in no.& Inno.in.c.super hoc ac Cal.consi.
2 iiii.eo.tit.ubi dicitur ꝙ licet † perdatur possessio iuris nihilominus cedens potest incumbere possessioni realiter & de facto inquit deci.Et si spolietur tali possessione restitueretur,quia secūdum Cal.incumbens postea posset re-

tinere naturalem sed perdet ciuilē. Sed contra.T.non pos set cum ad eū uoluerit transferri etiam possessionē non ad alium.& ita fuit iudicatum. Nam domini libenter iuua runt cedentem quia is qui deiecerat capiebat archidiaco natum uigore cuiusdam gratiæ exorbitātis quæ male ole bat,ut patet in registro causæ huius. Aduertendum tamē
3 in themate & materia quia per cessionem † beneficii abdi cat qs a se dominiū & possessionem. Ita Inno.in.d.c.sup hoc.& idem Io.and.Imo.& Abb.in.c.solicite de restitu. spo.est tex. in.l.iii.§.in amittenda &.l.si quis vi.§.differen tia.ff.de acqui.pos.ubi & Alex.infert ꝙ renūcians benefi cio uidetur etiam renunciare possessioni beneficii quod procedit nedū in possessione ciuili uerum etiam in natu rali,solo enim animo utraq; perditur etiam priusquā qs exeat de fundo dūmodo habeat animum discedēdi ꝑut habet cedens iuri secūdum Alex.in.d.§.in amittenda. ubi tex.solū animum considerat & incipiendo ab animo, om nis possessio amittitur,dicit ibi glo.quam sequitur Bar.& alii cōmuniter secundum Alex.ibidem quo fit ut nequeat cedens agere spo[illegible] deficiente primo extremo . ut not.in c.consultationibus de offi.delega. Non ob.dictum Inno. in.d.c.sup hoc qa non loqtur in beneficialibus sed in pro phanis ut constat ex iuribus allegatis secundū quod de bet intelligi.l.imperator de in di.adiec.& Bar.in.l.non so lū.§.si liberationis.ff.de lib.lega.Ideo Abb.in.d.c. solici te declarans dicit ꝙ non spoliatur q statim post renuncia tionē eiicitur seu nō admittitur ex quo ꝑ renunciationem spontaneā amisit dominiū & possessionem sicut ille non
4 agit interdicto unde ui q uiolenter † cepit possidere & in continenti fuit spoliatus.l.iii.§.cū ergo.ff.de vi & vi ar.c. olim.i.de resti.spo. Sed si post cessionē incubuit possessio ni & ex interuallo deiiciatur potest prætendere spoliatio nem cū etiam is qui ut cepit possidere non possit ex inter uallo expelli & si appellatur poterit intētare interdictum. Ita ait Inn.in.d.c.super hoc.cuius dictū in beneficialibus non putat uerū ex quo obstat cedenti exceptio defectus

proprietatis notoria quæ impedit restitutionem petentem secundũ eum.c. constitutus.& ibi Inn.de filius præsby.& idem Abb.in.c.in literis col.pe.de restit.spo.dicens differri restitutionem & admitti exceptionem quando ita est notorium quod certum est uel satis uerisimile nullum ius competere petenti restitui.& Alex. iii.q.ii.c.ii.col.iiii. loquens in beneficialibus matrimonialibus & similibus. & uide in decisione incipiente petens restitutionem sub hoc tit.& ut lit.pend. Credit tamen uerum ꝙ si longo tēpore post cesfionē steterit in possesfione tunc præsumetur iusta,quia potuit acquirere ius de nouo quod est uerisimile ad.c.illud cum materia de præsump.Et quia ordinarius non sustinuisset eum sine titulo tanto tempore, ut Lap.allegatione.lxxxix.Mil. in uerbo beneficium impetrans.Et Anch.consi.cxvii.ex quibus patet ꝙ dictũ Inno. potest procedere in beneficialibus (ut dixi de eis non sentiat) in casu possesfionis longi tēporis,& hodie si triennio post cesfionē possedisset,ex quo Lap. allegatio ad id tē-
5 pus in practica restringit meo tempore ut sufficiat † ꝙ prędecessor pacifice triennio possederit ne successor cogatur iustificare eius titulũ,& in proposito ꝙ præsumatur in tali tempore titulũ superuenisse, ad quā interpretationem facit regula de triennali possessore non molestando ut in decisione incipiente Lap.allegatio sub ti.de causa poss.& proprie.In minori uero tempore sustineri nequit, quia ultra prædicta etiam contra.d.c. solicite quod probat clare
6 † impediri restitutionē si spoliatio anterior renunciatione non sit impedimento.Proprio nanqꝫ facto atqꝫ contractu perfecto amittens possesfionem non habet etiam remedium.c.reintegranda.iii.q.i.ut incipit Soci. in.l.rem quæ nobis in.ii.q.prin.col. pe.ff.de acqui. poss. decis.i. de renun.non ob.quia uerum est cum q liti causæ ac beneficio renũciauit teneri ad fructus si possesfionem de facto non amittat,ad dimittendũ autem tenetur neqꝫ potest retinere aut fructus percipere, ut dicit Io. and.in.c.fi.de renun.& ibi omnes in hoc concor.cum hiis quæ cõsideraui .& fa-

cit contra id quod est tentū,cum propterea teneatur quia sine titulo & quia de facto tenuit quod est sine iure & re ipsa sicut quilibet alius etiam laycus incapax qui detinuisset, potuisset percipere fructus & teneretur ad restitutionem uel habenti ti. uel ecclesiæ.c.si.cum ibi no.de offi.ordi.in.vi. cum ad eum non spectent spoliatum omni tit. sine quo canonico obtineri non potest beneficiū.c.i.de reg.iur.in.vi.& certum sit ad alium pertinere.l.cum quæratur.C.unde vi.nec restitutio † in beneficialibus competit sine titulo colorato ad no.Inno.communem in.d.c.in literis de restitu.spo.quam obseruat palatium licet Abb. ibi contra .& Lap. allegatione.lii.letatus sum in fine saltem ex Rot.decis.vii.in no. de proba. Immo sine colore tit.non fit restitutio Egi.decis.xlix.cum se.&.xcix. de quo in illa decisione incipiente quanuis ad canonizationē sub eo.ti.& est etiam decis.v.ut in antiq.de resti.spo.quę dicit ꝙ hanc partem seruat curia Rom.& decis.xx.eo.ti.Idem concludens in causa spirituali, & hoc ne alias daretur uitiosus ingressus.c.unico de eo q mit.in pos. causa rei ser. in.vi. & quia iuris adminiculum desiderat . dicit Bal. in.l. unica.C.si de mo.pos.fue.appella. col.ii.ex quo apparet Inno.in loco allegato per Rotam in prophanis loqui.Et per hæc omnia respōdetur ad illud quod sine executore quis nequeat possesionem ingredi.c.eū qui de præben. eo.ti.cum materia.nec sine citatione quenquā a possessione amouere.l. meminerint.C. unde vi.c. licet episcopus de præbē.in.vi.nec sibi ius dicere.C.ne qs in sua causa ius di.in rubro & nigro qa satis est quomodocunqꝫ sit habita possesio seu facta eiectio ꝙ eiectus agere impediatur cū absqꝫ titulo saltem colorato non detur restitutio ad possessionem seu detentationē in beneficialibus.Nec ob.qd Cal.ait in.d.cōsi.iiii.& Bu.in.d.c.solicite.q.ult.ꝙ incūbendo retinetur naturalis quia utraqꝫ est perdita ut est probatum.Et non cadit retentio nec etiam naturalis iūcta etiam cum ciuili sufficeret sine tit.in proposito neque ex possessione unius aut duorum annorū cautum reperitur præsumi ti.

mi ti.l.illam.C.de colla.& ut est dictum text. sunt aperti. in.d.c.solicite.&.c.accepta.eo.ti.simpliciter loquētes nec distinguentes an postea cedentes incumbant possessioni statim uel ex interuallo ꝑ quod & sequentia tollitur quod sub dubio forte tentat But.in.d.c.solicite in fi. nec an pro
8 uisus aut tertius reperiatur possessor † qui non habenti ti. coloratum neq; aliquem titulum:etiam si esset prædo potest dicere quo ad te libere possideo.l.loci corpus.§.fi.ff. si ser.uendice. quæ exceptio realis est aduersus quēcunq; ti.non habētem nisi sit ordinarius qui tenetur inquirere.c. ordinarii de offi.ordi.in.vi.& potest deiicere non habentem titulū,cui non obst.regula de triennali secundū Abb. in.c.dilecto de præben.Fely.post alios in.d.c.illud de præsump.& in.c.sicut de re iudi.& domi.in.d.c.ordinarii, &
9 idem Inn.in.d.c.super hoc inqt ꝙ in hiis † terminis agenti possessorio ob. exceptio renunciationis, & ita adducit eum additio ulti.ad deci.tertiam de restitu. spol.in no. & uoluerunt etiam indistincte decis.secunda in no.de re.per mu.ꝙ resignanti etiam ex causa permutationis non cōpetat unde vi.nec reintegranda, & allegat etiam Inn.in.d.c. super hoc & quarta de renunci.in no.etiam in resignatione de beneficio reseruato facta in manibus ordinarii & secunda in anti.cum aliis,ergo sine distinctione accipiamus .l.de pretio.ff.de publi.Et ex hiis constat non competere
10 interdictum,& ꝙ per renunciationem † est amissa omnis possessio quod si cedens incūbat postea non dicitur continuare, sed magis posset dici de nouo acquirere si quam possessionem quærat ex eo ꝙ animus continuandi operatur nouam acquisitionem secundum Bart.Ang.Inn.&
11 Alex.in.l.iii.in prin.ff.de acqui.pos.Alias possidens † non potest sibi mutare causam possessionis nisi causa extrinsecus adueniente.l.cum nemo,C.de acqui.pos.& solo animo non potest desinere quis possidere ex una causa retenta possessione & incipere possidere ex alia sed opus est ut alteri tradat & a se abdicet quoniā antiqua possessione remanēte impossibilis est mutatio, & quod ex no-

ua causa possideatur tex.est singularis in.l. q bona.§.fi.ff. de acqui.pos.quem ita declarant ibi Rapha.cu.& Pau.de ca.ac Ang.in.§.nouissime instit.de usuca. quicquid dixerit Bisignet deci.i.de resti.spol.in antiq.referendo opiniones de antiquo possessore &c. quia nisi desinat possidere ut supra non est dicendum quod de nouo possideat sed
12 magis accumulet † possessionem possessioni secundum Pau.de ca.in.d.c.fi.quem ad modum permissa est accumulatio & multitudo titulorum post electionem de conce.præben.& ibi Abb.& eandem rem possumus ex pluribus causis possidere.l.iii.§.ex pluribus.ff.de acqui.pos. licet non sit curandum an continuaret accumularet aut de nouo quæreret in casu de quo quæritur in quo possessio sine ti.non sufficit in interdicto unde vi.

Quintæ decis.de restitu.spo.Summarium.

Remedio Canonis reintegranda non obstant in beneficialibus regula de triennali,nec allegatio Lap.89.neque doctrina Abb.in.c.contingit de do.& contuma.

Epithome.

1 Spoliatus etiam post longissimum tempus potest agere remedio canonis reintegranda etiam contra quẽcunq; successorem.
2 Regula de triennali nec allegatio Lapi.89.non defendũt spoliatorem nec in uitium succedentem.
3 Obliuio quo tempore inducatur.
4 Sententia in beneficialibus non tribuit ius & licet transeat in rem iudicatam respectu partis contra quam est lata non autem superioris.
5 Regula de triennali nõ uult aliquem in petitorio nec possessorio molestari.
6 Regula de triennali non habet locum in eo qui obtinuit causam committi.

Quinta decisio.

IN una Fesulana parrochialis coram domino Iacobatio erat casus quod unus tenuerat cum ti.pacifice parrochialem per aliquot annos & successiue alii qua
1 tuor usq; ad † annos triginta tituli enim erant in actis .ille qui primo tenuerat agebat spolio petens reintegrari fuit conclusum a maiori parte quod non obstaret ei cursus lõgissimi temporis ut in proxima decisione nec allegatio Lap.lxxxix.cum qua Mil.in uerbo beneficium impetrans & Anch.consi.cxvii. Cum sequacibus de quibus in alia decisione super intellectu dictæ allegationis scilicet quod non tenetur quis iustificare titulum sui prædecessoris pa
2 cifici . Incipit allegatio Lapi, minus regula † de triennali possessore non molestando parans exceptionem pacifico possessori . Nec doctrina Abb.in.c. contingit col.iii. de do.& cõtu. Cum hæc non procedant in Spolio quod not. Sed aduerte quia Abb. in.d.c. loquitur indistincte non se restringens ad proprietatem & materia ibi est pro portionabilis ad possessorium & petitorium dum dicit Abb.quod Clericus bonafide & ti.possidens beneficium alterius per decennium inter præsentes & annos.xx.inter absentes præscribit in præiudicium ueri rectoris allegat Io. an. in simili in regula sine possessione de regu.iur. in vi.in mercur.Et quia ex lapsu tanti temporis uidetur quis habere beneficium pro derelicto in sui præiudicium ad no.in.l.si de eo.§.i.ff.de acqui.poss. Vbi etiam Alex.col. ii.dicit φ ciuilis possessio perditur ob negligentiam tan
3 ti temporis ex quo resultat obliuio . † Et est quando per decennium quis per se uel alium non accedit ad naturalẽ possessionem secundum Pau.de cast.in.l.i.in prin.col. iii. eo.titu.dicitur enim perdere ait Abb. potius ex facto suo quàm possidentis qui nec acquirit ex natura rei in præscri
4 ptibilis adducens simile de sententia † quæ transit in rem iudicatam respectu eius contra quem est lata non contra superiorem qui potest inquirere de. defectu tituli ex quo

ius non tribuit.c.i.cum ibi not. etiam per Abb. de conce. præben. subiungens istud esse notandum quoniam si uerum est nouum est atq; mirabile dictum & satis coloratū uideatur tamen Soci.in.l.rē quę nobis.ii.q.principali uer. secundo dubitatur.ff.de acqui.pos.dum inquit q̄ negligē tia decem annorum amittit quis possessionem & remedium Canonis reintegranda.iii.q.i.ergo nisi probetur diligentia aut accessus ad naturalē seu aliud excludens obliuionem uidetur ex adductis hic & in conclusione proxima dubium quod simpliciter super dicto Canone est in utraq; tentum ideo ulterius cogitandum & quoad regu-
5 lam de † triennali facit dubium quod regula prædicta ex tracta ex conci.Constantien.approbata in conci.Basilien. incipien.Quicunq; non uiolentus secundum tex. ubi uult quod non posset triennalis possessor nec in petitorio nec in possessorio a quocunq; molestari: sed propterea dico
6 in alia decisione quod regula †ipsa non habet locum pro eo qui obtinuit committi causam licet non processerit nisi ad decretum citationis duntaxat ubi rursum pondera: & incipit uoluerunt domini in una Parmen.

Sextæ decis.de restitu.spo.Summarium.

Vtrum remedium seu actio possessoria.c.reintegrāda iii.q.i.competat perpetuo etiam ultra.30.&.40.annos.

Epithome.

1 Spoliatus quandocunq; potest petere restitutionem cum remedium canonis reintegranda sit perpetuum.

2 Tempus non debet esse in causa ut quis alienum detineat & locupletetur cum damno proximi.

3 Leges licite allegantur in foro ecclesiastico nisi canonibus contradicant.

4 Præscriptio si simpliciter tollatur per legem aut statutum de qua intelligatur.

5 Indefinita equipollet uniuersali.

Sexta decisio.

AN possessorium remedium Canonis reintegrāda iii.q.i.competat solum usq; ad annos triginta aut quadraginta uel supra aut perpetuo una pars do-
1 minorum tenuit quod ei præscriberetur † & esset perpetuum hoc est usq; ad annos triginta allegando Soci. in l. rem quæ nobis.q.viii.ff. de acqui.pos. & ita intelligantur Canoniste qui in.c.solicite de resti.spol. dicunt super glo. ultima, quod non est differentia in hoc inter canones, & leges ad idem optime l.sicut & l.omnes.C. de præscrip. xxx.uel.xl.an.alia & maior superans in uno uoto tantum uoluit perpetuo dari & ultra tempus prædictum sine præfinitione tali,affirmando hanc esse communem opinionē d.glo.ac Canonistarū in.d.c.uide quomodo sentiant doctores quia Gofre.col.iiii.& Ho.in sum.a quo peti possit in sum.eo.tit.aiunt dari non obstante quacunq; temporis conditione Jo.an.in.d.c.in fi. simpliciter transit cum glo. Butr.dicit de iure ciuili procedere glo. ut sit annalis actio quoad penam perpetuam quoad rei persecutionē de iure autem Canonico uideri sibi ut debeat competere perpetuo quando agitur conditione ex dicto Canone Car. & Abb.Ibidem dicunt non esse differentiam inter leges & Canones cum leges dent annum in interdicto quia est prætoria actio.l.in honorariis.ff.de acti.& obli. & intesti. de perpe.& tempo.acti.in prin. dictus uero Canon procedit quando agitur conditione ex eo & sic non pretoria actione & secundum Abb.ibi ita uoluerunt Gofre.& Io. an.asserētes finem dictæ glo. procedere in conditione ex dicto Canone Inno.sentit q; nulla prescriptio habeat obstare agēti possessorio de iure Canonico & q; ista sit mēs Gofre.& But.licet secus sit de iure ciuili.l.si quis emptionis.C.de præscrip.xxx.uel.xl.anno.l.i.in prin.ff. de vi & vi.ar.pro prima opinione posset dici quod uerba ut non

obstet aliqua temporis conditio sunt dicti Canonis quæ ad metam longissimi temporis a iure terminantur & eo modo dicitur perpetua actio.d.l.omnes &.d.l.sicut,alias ad uitam alicuius ut in.l.i.iuxta glo.ff.pro soc.& quod differentia cũ declaratione doctorum ad id tendat uel sit intelligenda taliter ut in prætoriis anno finiatur, in non prætoriis sed ciuilibus aut aliis prout in conditione dicti canonis quæ non est prætoria durent ꝑpetuo uidelicet usqꝫ ad xxx.uel.xl.annos duntaxat ut in dictis iuribus quãuis pro secunda.facit uerbum generaliter quacunqꝫ.l.i.§.generali
2 ter delega.præstan.& quod † tempus non debet esse causa detinendi alienum & quod locupletetur quis cũ damno proximi contra naturalem equitatem.l.obligationum.§.placet de acti.& obli.l.nam hoc natura.ff.de condi.inde.&.c.fi.de præscript. Sed pro prima responderi potest per.c.quo iure.viii.di.& per to.ti.de usuc.& de præscrip. insti.ff.&.C.ac in decre.in.vi.& ad uerbũ quacunqꝫ quod per prædicta sit restrictũ & quod hoc modo euitatur correctio cum concordia.l.i.C.de inoffi. doti. Nam legibus stãdum est nisi canoni contradicant expresse.c.i.cum ibi. no.per glo.& docto.de ope.no.nunci.& gl.iii.in.c. cum dilecti de elec. Abb. in.c.ii.& in.c.in causis de testi.l.san
3 cimus de testa.&.l.præcipimus in fi.de appel. Nam † leges in foro ecclesiastico licite allegantur etiam ubi in eadem dispositione concurrunt Canones.c.a nobis de testi. & ibi Abb.col.i.&.c.dudum uer.nos igitur de præben.in vi.Et pro hiis & prima parte multum astringit tex.cũ glo. singulari in.c.i.de capi.cor.in feud.uolens quod si statuto
4 † caueatur aut lege ꝙ certo casu nulla currat præscriptio non censetur sublata nisi præscriptio longi temporis decẽ aut uiginti annorum ita firmat etiam Abb.in.c.ad audientiam col.iiii.de pręscrip.& in.d.c.fi.col.vii.ne uideatur statuens iura de longiori præscriptione loquentia unico uerbo tollere.l.si quando.C.de inoff.testa.subiiciens illã glo. sequi ibi Bal.& teneri Io.an. in additione Specu. in ti.de feu.col.ii.referendo Dy.ita consuluisse quod ait etiã mea

ti tenendum & hoc quando statutum potest uerificari in præscriptione longi temporis secundum Bal.in.d.c. quia si non posset nisi in longissima ut in personalibus actionibus uel rebus ecclesiæ.d.l. omnes &.c. de quarta.c. illud c.quia iudicante cum si. de præscript. tunc excluderetur etiam longissima ut aliquid operaretur.l.si quando.ff. de lega.i.c.si Papa de priuileg.in.vi.Bar.in.l.iiii.§.prætor ait .ff.de dam.infec.& Abb.in.c.pastoralis in prin. de appel. Verum hoc alias in una ex conclusionibus meis confiderabam non procedere per text. iuncta glo.in.l.auus.ff.de requi.re.&.c.uigilanti.de præscrip. ubi dicitur nulla dierũ possessio & intelligitur prohibita etiam longissima pro quo Bar.in.l.cum satis.C.de agrico.& cen.lib.xi. ex quo simpliciter loqtur quòd nulla currat.l.de pretio.ff.de publi.fortius Car.in cle.ii.q.viii.& in fi.de re.eccle.non alie. & Fely. in.c. cum causa uer. fallit prio. col.iiii.de re iudi. quòd quando ius resistit consuetudini locum habet illa solum quæ est temporis immemorabilis cum sit alterius naturæ ac fortioris potentiæ ait Abb.in.d.c.fi.de qua tex. in .l.hoc iure.§.ductus aquæ.ff.de aqua.quot.& esti. tollen. c.super quibusdam de uerb.signifi.&.c.i.cum se. de præscrip.in.vi.Sed si ius expresse reprobet non uidetur etiam prædicta locum habere esto quod non dicat de qua uis
5 consuetudine cum indefinita † equipolleat uniuersali.l.si pluribus de leg.ii.l.Iulianus.ff.de leg.iii.c.solicite in fi.de ma.& obe.c.quia circa de priuileg.c. ut circa . de elec.in vi.glo.& Abb.in.c.ii.de coniug lepro.quando uero materia esset sui natura in prescriptibilis,omnis etiam tollitur præscriptio.c.cum ex officii ubi etiam Abb.col.i.&.iii. de præscrip.&.§.furtiue insti.de usuca.faciunt ad hæc.c.cum non liceat iuncta glo.&.d.c.si.eo.ti.ac.c.possessor. de re. iur.in.vi.si ergo sumus in terminis in quibus expresse non reprobetur præscriptio attentis ultimis fundamentis erit locus præscriptioni immemorabili contra Canonem reintegranda secundum uero Car.& sequaces etiã si ius resistat inspecta autem opinione dicti.c.i.cum glo. de ca

pi.cor.& sequentium eam tunc etiam processerit longissima præscriptio saltem super quo ex deductis hic & quę deducam in decis.sequ.Cogitandum & quę pars dubii sit uerior non obstante quod in una Fesulana quinq; contra quatuor perpetuo competere tenerent ut est dictum.

Septimæ decis.de resti.spolia.Summarium.

Competit etiam reintegranda contra cum titulo possidentem etiam si absq; uitio res ad eum peruenerit secundum communiorem sententiam.

Epithome.

1 Remedium canonis reintegranda competit etiam contra eum qui cum titulo & bona fide possidet.

2 Remedia in possessoriis & eorum diuersitate uide remissiue.

Septima decisio.

Concluserũt domini in una Romana officiorũ quæ primo fuerat coram domino Antonio de monte. Deinde coram domino Breuio, & ultimo coram domino Iacobatio, q; quidam de scaputiis qui emerat of
1 ficia † a camera apostolica, & posidebat non excluderet Cecchum moricom prętendẽtem se spoliatum & petentem reintegrari propter titulum emptionis cũ Canon reintegranda detur etiam contra titulo possidente etiam si ad eũ res sine uitio peruenerit. Et ista est communior opinio secũdum Alex.in.d.l.rem quę nobis.ff.de acqui.pos. qui in iudiciis ait practicatur, & pro ea ibi Ias.abunde col. v.cũ se.referens opiniones. Et pro cõmuniori multa motiua adducens ac consilia Alex.plura & aliorũ concludẽs eam esse tenendam non obstan.q; Franc.de Aret.ibidem col.ult.& Abb.in.c.cũ ad sedem de restit.spo.dicant q; in bonefidei possessore conuento uidetur cessare ratio pec

cati,quod non est tutum ex quo quando constat ei de mala fide auctoris militat contra ipsum consideratio pecca-
2 ti.c.illud.X.c.fi.de præscrip.Et de multis † remediis possessoriis & eorũ diuersitate ac natura uideãtur Bar. Alex. & Ias.post alios in.d.l.rem quæ nobis . & Gofre.ac Hosti.in sum.de resti.spo.

Octauæ decis.de resti.spo.Summarium.

Agenti interdicto recuperãdę pro titulo colorando in beneficialibus sufficit producere supplicationem signatã & datatã absq3 alia literarum expeditione.Vel sic, regula qua cauetur ꝙ non iudicetur iuxta tenorem supplicationis,sed literarum desuper expeditarum nõ habet locum in possessorio & restitutione, quia in spolio supplicatio non ut canonizetur aut iudicetur super ea,sed pro titulo colorato producitur.

Epithome.

1 Supplicatio signata & data sufficit ad colorandum titulũ pro spoliato.
2 Agenti interdicto recuperandæ in beneficialibus non debet ꝓbare titulũ,sed iustificare possesionem ex titulo.
3 Possesio habetur pro canonica cum sola supplicatione cum literæ non ad effectum gratiæ sed ad illius probationem requirantur.
4 Resignatio beneficii potest probari per testes.
5 Possesio nec bonorum administratio in cathedralibus & monasteriis capi non potest sine literis.
6 Confesio tituli facta per spoliatorem sufficit ad colorandum titulum pro spoliato.
7 Supplicatio ad obtinẽdam absolutoriam in petitorio pro possessore est sufficiens.
8 Supplicatio est titulus & non expirat mortuo cõcedente.
9 Beneficium uacat per obitum illius qui habebat solam

supplicationem licet aliter obseruet cancellaria.
10 Supplicatio dicitur in formis ante confectionem literarũ respectu executorum.
11 Gratia an dicatur perfecta & expiret reseruatio ex sola si- gnatura.uide remissiue.
12 Executor datus licet recipiat iurisdictionem in habitu nõ tamen illam exercere põt ante receptionem literarum.
13 Supplicatio ad docendum de iure tertii in iudicio produ cta est sufficiens.
14 Regula ꝙ nõ iudicetur iuxta tenorem supplicationis sed literarum non habet locum in possessorio.

Octaua decisio.

QVamuis ad canonizationẽ tituli apostolici requi- rantur literæ propter regulam qua cauetur ꝙ nõ iudicetur iuxta tenorem supplicationis sed litera-
1 rum desuper expeditarum. Tamen ad † obtinendum in interdicto recuperandæ possessionis uoluerunt domini duobus exceptis qui tandem consenserunt ꝙ sufficiat sup plicatio seu gratia signata & datata supplicatione absq; li- terarum expeditione pro titulo colorato qui in beneficia libus reqritur secundum Inn.cuius opi.cõmuniter appro batur in.c.in literis de restitu.spo.& in palatio obseruatur quicquid ibi Abb.sentiat in contrariũ qui tamen ibi dicit
2 cõmunem esse opinionem ꝙ non debet agens † probare titulũ sed iustificare possessionẽ ex titulo, uel aliter colo- rare. Ita etiã ibidem But.col.vi.& Alex.iii.q.i.c.ii.col.v. ac Rot.decis.v.in antiq.de resti.spolia.quę dicit ꝙ hoc te net curia Rom.& dicit decis.xx.eo.ti.ꝙ procedit in causa spirituali ut debeat iustificari uel colorari titulus ante resti tutionem. Nam & possessio haberi canonice potest cum
3 † sola supplicatione cum ad essentiam gratiæ non requi- rantur literæ sed ad probationem & canonizationem sic secundum Archi.Io.an.Domi.& Phil.Franch.in prohe. vi.in fi.& Abb.in.c.in nostra de rescri.& Gemi.pulchre cõ

4 fi.x.& Bal.l.humanum.C.de legi.Item † collatio benefi-
cii sicut renunciatio potest probari per testes.c.solicite.&
ibi Bal.in fi.de rest.spo.& Rota de proba.in antiq.xxxix.
ergo non requirit literas.Secundo probatur per locum a
speciali.l.ius singulare.ff.de legi.in extrauagā.iniūcte Bo
5 nifa.viii.in ti.de elec.quæ in † cathedralibus & monaste-
riis improbat possessionem ante literarū expeditionē.er-
go in inferioribus beneficiis ostendit non esse necessarias
literas.Tertio sufficit ad colorem in spolio producere col
lationem factam per uicariū episcopi & probare per eun-
dem ꝙ ad conferendum habuit potestatem, ut uult Egi.
decis.50.quam Rota sequitur fortius debet sufficere gra-
tia signata & facta ꝑ Papam de cuius potestate nullo mo
6 do dubitatur. Quarto si † pro colorato titulo etiam suffi-
cit confessio tituli facta per spoliatorē secundum Rotam
de resti.spo.xix.in no.quæ etiam est in uiridi obseruantia
multo magis signatura Papæ per quam proculdubio de
gratia constat & sic de titulo de quo per confessionem in
fallibiliter non apparet. Cæterum tempore meo Rota in
7 pluribus causis absoluit † possessores in petitorio haben-
tes solas supplicationes contra actores qui ti. produxerāt
per literas & canonizari obtinuerant prout late in alia de
cis.ostendo incipiente obtentum est in palatio sub titu.de
senten.& re iudi.Si istud sit in petitorio in reo contempla
ta possessione debet etiam fieri in actore ut recuperet pos
sessionem cum non sit minus priuilegiatus spoliatus su-
per recuperanda possessione quàm conuentus actore nō
probante super habenda absolutione si iura super hiis pō
8 derentur. Item supplicatio † est titulus patet quia gratia
per eam facta non expirat si moriatur Papa antequam
9 scriptura de super facta sit:& beneficium habentis † solam
supplicationem uacat per eius obitum. Ita Archi. Ioan.
an.& Phil.Franch.in prohe.vi.circa fi.& Rot.de rescrip.
ulti.in antiq.quæ etiam est in practica firma in palatio cau
sarum,ut uidemus in beneficiis uacantibus pleno iure ce-
den.uel decedentibus hiis quibus gratiæ reperiūtur factæ

sola supplicatione, licet cancellaria aliter obseruet p quæ respondetur ad Egi. decis. 619. & 644. quæ non seruantur non ob. Rot. de conce. prçben. in no. xix. q ante cōfectas
10 literas † gratia dicitur quædam res informis, quia in hiis terminis non loquitur nec esset uera si loqueretur p prædicta. Nam procedit respectu executoris qui datur in gratia quo ad eius potestatem quā non habet ante literas cū ab earū forma eius potestas pendeat, patet qa in uno summario etiam ibi dicitur q gratia semper in tempore præcedit bullas, & propterea bulle nō sunt de esse substantiali gratiæ: & ad hunc sensum uideatur Milis in reptorio in
11 uerbo gratia † apostolica non censetur perfecta ubi pro & contra an dicatur pfecta ex sola signatura per quam an expiret reseruatio uideatur aliqd saltem remissiue in decisione incipiente uoluerūt domini pro maiori parte sub ti. de causa pos. & proprie. Et licet Bisignet. iiii. eo. ti. uelit q ualet acceptatio & prouisio ante literarū expeditionem, & sic contradicat alteri decisioni, & si uera esset faceret p ista conclusione. Nihilominus decis. xix. est post eā & magis tuta & fortificatur per decisionem sequen. Secūdo q
12 executor † a die dationis recipit iurisdictionem in habitu non in actu nec in exercitio nisi literæ fuerint præsentatæ. Et hoc est quod no. Io. an. in. c. eam te. in fi. de rescrip. loquēs in delegato q a tēpore date sortitur iurisdictionem quanuis illā non exerceat ante receptionē. c. super eo el. ii. de ap. facit. c. pastoralis. §. quoniā de rescrip. Tertio potuit habere respectū Rota ad regulā cancellariæ q nulla sit acceptatio nulla prouisio literis non expeditis per quā regulam probatur conclusio q sufficit supplicatio, quoniam sufficeret etiā in expectatiuis nisi esset regula ad acceptandum & prouidendum, & in episcopatibus ac monasteriis ad possessionem si non superuenisset dicta extra uagās iniuncte: qa gratia sola signatura perficitur, ad hoc
13 quia sufficit † ad docendū de iure tertii producere supplicationem ut dico in dicta decisione incipiente obtentum
14 est. Regula uero q non iudicetur † secundū tenorem sup

plicationis semper fuit intellecta in petitorio & adiudicatione tituli non in possessorio & restitutione, & ita intelligitur & merito, quando enim agitur super spolio nō iudicatur iuxta supplicationis continentiam, nec canonizatur supplicatio quæ tantū adducitur pro colore ti. qui nō inquiritur an sit bonus uel non. Sed duntaxat utrū sit coloratus ad regulas traditas p Abb. post alios in.c.cū nostris in fi. de conce. præben. de titulo colorato & non colorato. Nam sup. recuperanda possessione est iudicium & fertur sententia non de petitorio & probatio reqritur solum ad reddendam intentionē agentis coloratam & sufficit de titulo probare summarie quando de titulo non agitur ad finem pronuntiandi super illo. dicit Egi. decis.l. & .xcix. & hoc clarius quando esset cōfessio spoliatoris de titulo aduersarii ut suprà ex quo tunc de titulo discuti nō potest. Et ita in una Lanzanen. corā me fuit conclusum de mense Ianuarii. 1519. q̄ cōclusio mihi placuit & eā adiuui, ut supra, & successiue sic a d. P. de Capisuchis & aliis fuit firmatū.

De dolo & contumacia.

Primæ decis. de do. & contu. Summarium.

Publicatio acceptationis uigore expectatiue si non potest fieri in loco beneficii propter non tutū accessum &c. in alio loco facta prodest. Vel sic regula quæ requirit publicationem in certo loco satisfit si fiat in alio quando in loco requisito fieri non potuit. Et citatio decreta per edictum in pluribus locis in curia & in partibus, requirit duo loca in curia & duo in partibus, nec est satis q̄ in uno fiat in partibus & in alio in curia, uel q̄ in duobus tantum, in curia uel in partibus.

Epithome.

1 Publicatio acceptationis in alio q̄ beneficii loco facta dato iusto impedimento an sufficiat.

2 Citatio per edictum constito de non tuto accessu decreta in quibus & quot locis exequi debeat.

3 Citatione per edictum in pluribus locis executa post lapsum tempus ultimae executionis ad comparendum & non antea proceditur.

Prima Decisio.

1 Egula de†publicatione & insinuatione requirit ꝙ post acceptationem & prouisionem uigore gratiae expectatiuae infra tres menses a die prouisionis acceptatio in loco beneficii publicetur, alias gratia prouisio & acceptatio sint nulle. Haec in pluribus causis intellexit Rota si in eo loco fieri potuit, & dato iusto impedimento ꝙ sufficiat facere in alio, & sit satisfactum regulae per plura fundamenta quae Lud. Ro. adducit consi. cccccxxxiii. Idem in intimatione appellationis extraiudicialis cle. causam. §. uerũ de elec. ubi tex. quando ob metum uel potentiam citandi quis impediretur. Et quando ꝑ edictum decernitur citatio† in curia con
2 stito de nõ tuto accessu ut solent fieri nõ est satis ꝙ in uno loco quicunq; esset fiat. Sed debet fieri in duobus ꝓpter formam quae datur in pluribus cum numerus pluralis nõ uerificetur in uno & ad minus requirat duo l. si. ad trebel li. l. ubi numerus. ff. de testi. non obstante ꝙ alias si non esset forma sufficiebat fieri in uno, ut dicit glo. in d. §. uerũ in uerbo aliquo. & licet in forma apponantur tria loca sufficit executio in duobus. Ita dicit Rota de. v. in no. de rescrip. xxxii. in antiq. ac de do. & contu. viii. in no. Et Egid. ccxciiii. ꝙ intellige in duobus ex tribus in curia & totidẽ in partibus, & sic in quatuor locis cum non sufficiat ꝙ in curia tantũ in duobus uel in partibus, aut ꝙ in uno in curia in alio in partibus in quo decipiebatur unus procurator ponderans uerba decisionum de quibus supra ꝙ sufficit in duobus, quia esse cõtra formã decreti, & cõtra cle. i.

de iudi.ubi de pluribus locis ubiq; & copulatiue nõ disiũ ctiue seu alternatiue. Ergo &c.l.si hæredi plures de cond. insti.l.si qs ita stipulatus.de uerb.obli.l.diligenter.ff.man. c.cum dilecta.de rescrip. Et pluries seruamus ꝙ si in partibus reperiatur facta executio, & nullo modo in curia habemus processum pro nullo, & facimus fieri in curia in
3 duobus saltem locis executionem & lapso † tempore ad comparendum a die ultimæ executionis incipit ualidus processus. Et ita de mense No.1522.in una coram.d.Paulo de Capisuchis fuit dictum ꝙ nõ sufficiebat factam esse executionem in partibus in duobus locis, & in uno in curia. De materia citationis per edictum ad intellectum præmissorum & an sit speciale in Papa. Et quid & in quibus casibus possint alii uideatur Fely.in.c.quoniam frequenter.§.porro.i.&.ii.col.cum se.ut lit.non contest. Et ꝙ speciale est in Papa in casu.d.cle.i.ꝙ citatio lectio & affixio arctent dicitur in dicta decis.viii.in additione.

Secundæ decis.de do.& contu.Summarium.

Citatio per edictum decreta contra unũ probato non tuto accessu ad eum, non arctat alium contra quem nihil tale est doctum etiam si citetur uigore clausule omnesq; alios nisi non tutus accessus generaliter ad unam ciuitatẽ seu locum esset probatus, non contra certos tantum.

Epithome.

1 Accessus non tutus probatus contra unum an afficiat aliũ uigore clausule omnesq; alios &c.
2 Testes examinati super non tuto accessu sufficit ꝙ dicant ꝙ credunt non esse tutum citare eos.

Secunda decisio.

SI contra unũ est decreta citatio per edictum & doctũ de non tuto accessu ad eum, & citetur alius per edictũ non personaliter cõtra quem non est probatum

aliquid tale citatio huiusmodi non arctat nec deuoluit,
1 quia de unius † metu seu de non tuto accessu nõ infertur
ad alium. Et ita in una coram me habui processum pro
nullo, & cum a dominis requirerem responderunt ita fuis
se tẽtum pro quo facit quia alias puniretur alius pro alio
quod esse non debet l. si quis in suo. §. legis. C. de testa. re
gula non debet de reg. iu. in. vi. & pena non egreditur de
linquentem l. sancimus. C. de pe. c. ii. de hiis quæ fi. a ma.
parte capi. alias puniretur qs sine culpa contra regulam. c.
cognoscentes de consti. Nec ob. clausula omnesq; alios
de qua in. c. cum in multis de rescrip. in. vi. ubi text. uult ꝙ
citandi per eam exprimantur in primo citatorio ad tollen
das fraudes. Rota uero contentatur, & ita practicatur ꝙ
possint nominari & citari in partibus de dolo & contu. in
no. xviii. licet fuerint opiniones tunc, nunc talis est obser-
uantia, & utplurimum cõmissiones habent clausulam cũ
potestate citandi. N. omnesq; alios in decreto seu execu-
tione in Ro. curia seu extra eam nominandos &c. quo-
niam dicta clausula cum sua interpretatione nõ operatur
in citationibus per dictum quando probatur non tutus ac
cessus contra certos, sed si probaretur non tutus ad unam
prouinciam seu ciuitatem contra quoscunq; q in ea essent
citandi, & si generaliter uel propter dicta aut seuitiã prin-
cipis, uel alias non contra eos qui citantur, tunc posset ip-
sa clausula operari. Et quando conceditur per commissio
nem ꝙ citentur aliqui per edictum iuxta cle. dudum de iu
2 di. Sufficit † ꝙ tunc testes dicant ꝙ credunt esse imposibi
le uel non tutum citare eos, ut inquit decisio. xxii. de re-
scrip. in antiq. Sed idem obseruatur licet in commissione
d. cle. dudum non exprimatur cum solum dicatur ꝙ con
stito de non tuto accessu possint citari per edictũ. Ad hoc
etiam sunt decisiones de dol. & contu. xvi. & xx. in antiq.
uide eas & licet decisio. xxi. eo. ti. põdere si signetur com-
missio ut petitur in forma ut tunc debeat fieri informatio
iuxta tex. d. cle. secus si non dicatur in forma, tamen ho-
die hoc non attenditur.

Tertiæ

Tertiæ decis.de do.& contu.Summarium.

Sufficit in una causa inter eosdem q in prima commis-sione fuerit decreta citatio per edictum & executa,licet in commissione executoriali decreta & intimata etiam per edictum de non tuto accessu non sit doctum, uel sic pro-batio nõ tuti accessus in prima commissione seruit etiam ad commissionem executorialem ut non sit necesse pro bare iterum nisi constaret q de medio tempore cessasset causa metus & esset tutus accessus.

Epithome.

1 Voluntas durare præsumitur nisi mutata probetur.

2 Probatio semel facta in causa super non tuto accessu de-seruit etiam in commissione executoriali.

3 Executio est quodãmodo accessoriũ & fructus sententię.

Tertia decisio.

Voluit palatium in una Anagnina coram me q in-timatio executorialium facta per edictum arctaret eum contra quem pronunciaueram diffinitiue, & sententia transiuerat in rem iudicatã quamuis in cõmissio-ne uel uigore cõmissionis executorialis etiam per edictũ decrete non esset probatũ de non tuto accessu ex quo pri ma cõmissio habebat q posset per edictũ citari & erat do

1 ctum non esse tutum accessum. Nã sicut præsumitur † du-rare uoluntas nisi probetur mutatio.l.eum qui.ff.de pro-ba.c.i.de his quæ vi metusve cau.fi.c. maiores circa fi. cũ ibi no.de baptis. & eius effec. Ita præsumitur durare ti-

2 mor & metus,& sic q non sit tutus † accessus ex quo se-mel hoc est probatum & cõcessum, & quia nõ probatur contrarium sufficiat una probatio. & hoc nisi constaret q causa timoris & metus cessasset ante tempus decrete exe cutorialis & esset tutus accessus,tunc enim debuisset fieri intimatio aliter q̃ per edictum iuxta not. in dictis iuribus.

Sed quid si commissio executorialis nihil diceret ꝙ per editum esset magis dubitabile, quia quando utraqꝫ commissio habet ꝙ possit fieri per editum satis uidetur satisfactum quod semel fuerit probatũ nihilominus quia exe
3 cutio † est fructus & quodammodo accessoriũ & effectus sententiæ non incõuenit quod in eo sapiat naturã senten tiæ ut nõ exigatur mentio nisi in prima cõmissione. quo niã & potestas delegati durat ad annũ ad exequendũ. c. quærenti. de offi. deleg. licet auditores Rotæ sine speciali cõmissione propter præsentiã principis non exequantur.

Quartæ decis. de do. & contu. Summarium.

In executione citation. quæ debet legi & affigi uidetur seruata forma si notarius dicat affixi & publicaui. uel sic uerbum publicare importat lecturã actus qui debet legi.

Epithome.

1 Citatio per editum decreta debet legi & affigi ac affixa dimitti per aliquas horas.
2 Executio an sit bona si in ea non dicatur ꝙ legerit sed tantum ꝙ affixit & publicauit.

Quarta decisio.

FVit etiam tentum in una Fauẽtina uallis Hamonis coram me de mẽse Ianuarii. 1520. ꝙ quãdo in exe cutione alicuius citationis requiritur ꝙ tenor lega
1 tur, sicut de citatione quę decernitur † per editũ quod debet legi & affigi. Inquit decis. viii. de do. & contu. in no. ꝙ
2 si notarius † exequens uel alius dicat in instrumento affixi & publicaui sit bona executio & satisfactum forme, licet non dicatur ꝙ legerit uel explanauerit aut similia. ꝑ quo facit cle. causam post prin. ibi perlecto iuncto. §. ꝙ si forsan in uerbo publicari de elect. & glo. in uerbo publice in

cle.i.de sepultu.& quod Abb.in cõsi.xcix.primo uol. Et ꝙ in tali citatione per edictum requiratur lectio uult dicta decis.& Mil.in uerbo citatio quando cõmittitur uni uerbo.& Bar.in extrauã.ad reprimendum in uerbo publice. ac Mar.Soci.in tracta.cita.xxiii.articulo.viii.q.in fi. Quod tamen palatium in quibusdam causis non seruauit cõtentũ sola affixione quasi affixio sufficiat cle.i. de iudi. licet in certis moti dicta decisione uoluissent ꝙ ultra affixionem erat necessaria lectio.& hoc mihi multũ placet sicut placebat, quia aliter posset quis affigere tali hora, & in ecclesia ubi esset ad diuina audiendum congregati ignorantes, quod uerisimiliter non perueniret ad notitiam eorũ qui citantur quãuis alias uox pręconia paucis innotescat auc. qui semel.C.quomodo & quando iu.

Quintæ decis.de do.& contu.Summarium.

Citatio decreta per edictũ publicum tẽpore quo sunt audientiæ potest exequi tẽpore uacationũ, & econuerso.

Epithome.

1 Executio citationis per edictum, quandocunq; decrete passim etiam tempore feriarum fieri potest.

2 Citatio decerni & exeq etiã per edictũ potest die feriato.

Quinta decisio.

ITem dixerunt domini ꝙ si citatio ꝑ edictum fuerit decreta tẽpore quo sunt audientiæ, & legũtur citationes publicæ in audientia contradictarum potuit fieri & sustinetur executio facta tempore uacantiarum pascatum, aut generalium de mẽsibus Iulii Augusti & Septembris, seu aliis uacationibus quibus audientia contradictarum quiescit. & hoc per affixionem & alias prout in curia solet fieri tempore uacantiarum in duobus locis ad minus

ut in dictis decisionibus.v.in no.xxxiii.in antiq.de rescrip. Et idem si erit decreta tempore uacantiarum ut ualeat facta & executa tempore audientiarũ.s.legendo in contradictis & affigendo, ita ꝙ reperiatur in duobus locis quocunq; tempore facta in curia executio. Licet uideretur cõtra quod non potuerit recedi a forma.l.diligenter.ff.mã. c.cum dilecta.de rescrip.quæ est tẽpore uacantiarũ quod ubiq; per affixionem ex quo tunc cessat lectio in contradictis & tempore audientiarũ quod legatur in contradictis & affigatur &c.quasi iudex decernendo sequatur tempus decreti, non tamen astringendo partem ad illud. Sed ut
1 quandocunq; fiat secundũ possibilitatẽ † exequatur alias sequeretur ꝙ si decretũ fieret in fine audientiarũ de mense Iunii seu in principio Iulii non posset exequi tempore feriarum & cogeretur pars expectare ꝑ tres menses uel habere aliam commissionem quod posset exequi &c. Item si fieret in fine feriarum generalium non posset exequi tẽpore audientiarum & oporteret expectare aliquod tempus uacantiarum quod non est admittendum, quia differrentur lites quę debent quanto citius terminari.l.properandum.C.de iudi.c.finem litibus de do.& contu.& propterea non inspecto tempore decreti fiunt passim executiones quandocunq; prout tẽpora patiuntur & stilus ha
2 bet rationem.c.q̃ graui de cri. fal. Executio † enim citationis siue ad personam siue ad domum facti est & die feriato exequi potest cum non fiat per iudicem nec cum causæ cognitione sed per nuncium uel literas, unde citatio potest decerni uel exequi tempore feriato ob necessitatẽ hominum & exequi per edictum. Inquit Rot. decis.i. in no.de feri.& ibi habetur ꝙ unus locus succedit loco alterius, prout dicitur de maiori ecclesia loco audientiæ.

Sextæ decis.de do.& contu.Summarium.

Citatio per edictum uigore commissionis ꝙ possit fieri in locis uicinioribus dominii regis in cuius terris citan

dus degit,intelligitur uiciniorib9 loco ubi citandus habi tat nõ de remotioribus minus de remotisſimis in quibus facta non arctat.

Epithome.

1 Vicina loca quo ad effectum exequendi citationem per edictum quæ intelligantur.
2 Verba ſequentia declarant præcedentia,& econuerſo.
3 Citatio cum termino nimis breue non arctat citatum etiã poſt terminum.

Sexta deciſio.

PRæſentata erat cõmiſſio.d.Paulo de Capiſuchis. 1514. ꝙ procederetur per edictũ ad inſtantiam.V. contra magiſtrum Martinum Garſiam inquiſitorẽ hæretice prauitatis in regno Aragoniæ, & ꝙ citatio propter non tutum acceſſum fieri poſſit in terris uicinioribus dominiis catholici Ferdinandi regis &c.fuerat executa in Terracinen.& alia eccleſia uicina ipſi Terracinẽ.uolebant tres domini ꝙ ualeret ex quo ſeruata erat forma commiſſionis ad literã.Sed dixi non ualere quia licet Terracinen. & alia eccleſia eſſent uiciniores Regno Siciliæ ſubiecto
1 præfato regi, tamen debebat ſanè intelligi † de uicinitate terrarum regno Aragoniæ in quo citandus moram faciebat, & ſic debuit fieri in terris regis Franciæ uicinis dicto regno . & hoc indicant uerba locorum uicinorum, ſeu ſi diceretur in locis circũuicinis.ſ.illi patriæ in qua citãdus habet domicilium, quia in omnibus ſubiungitur ꝙ ſit uериſimile ut de facili ad notitiam puenire ualeat.In propoſito autem eſt quaſi impoſſibile ꝙ unquam aut ſaltem ꝙ infra.xl.dies ad notitiam ueniat cũ diſtet regnum Aragonie a Terracina per octingenta milliaria uel circa ſi nõ per plura , & a lege dentur uicina millia paſſuum pro.d.l.i.ff. ſi quis cau.eſſet enim abſonum dicere Papam ita intellexiſſe contra.l.nam abſurdũ.ff.de bo. liber.l.ſi.C. de uſur.

rei iudi. Item loca non sunt uiciniora nec quidem uicina immo remotissima ab habitatione citādi. Itaq̃ uerba nō uerificantur, quæ omnia simul coniungi debent, cum se
2 quentia declarentur † p præcedētia, & econtra. l. si seruus plurium. §. fi. ff. de leg. i. finis nanq̃ principis est quod de facili possit scire citādus ne ignorantiā aliquā quomodo libet allegare ualeat, quā in hoc casu plus probabiliter & iuste prætēderet, immo ad impossibile teneretur cōtra. l. fi. quæ sen. si. app. rescin. & l. impossibiliū de regu. iur. ff. & .iiii. di. c. erit autem. Sic etenim potuisset fieri in terris regis Burgie ex quo in eis Ferdinādus rex habet dominiū unius ciuitatis quod esset absurdissimū, & etiā in aliis terris infideliū aut fideliū uicinis pluribus insulis & terris firmis subiectis eidē regi, unde accipiūtur omnia ciuiliter & cōmode data facilitate notitiæ & cōmoda possibilitate. l. nepos proculo. ff. de uerb. sig. Ad hoc optime facit q̃ ci
3 tatio † quæ habet terminū ita breuē q̃ impossibile est cōparere in termino non arctat citatū etiā post terminū quoniam fuit temeraria. l. autē qui aliter. ff. quod vi aut clā. & ibi Bar. & Abb. in. c. dilecti de dol. & contu. vii. col. quod procedit siue sit iuris uel facti impossibilitas. dicit Frā. de Aret. in. l. si mihi & tibi. §. si qs seruos in fi. ff. de lega. i. & uideatur etiā Spec. in ti. de citatione §. i. uer. Item q̃ facta est. & ita in una Cathanien. legitimationis corā. d. Barth. de Petra sancta. 1519. tenuit Rota nō ualuisse citationem executam in Terracinen. & ut supra cum termino. xv. dierū ad comparendū contra eum qui erat in insula Siciliæ, & maior pars cōclusit citationem non arctasse dictū Martinum Garsiam, quæ conclusio locum habet siue commissio dicat ut supra siue nihil tale, sed solum q̃ per edictum &c. ut exequi debeat in locis, ut superius est dictum.

Septimæ decis. de do. & contu. Summarium.

Lis dicitur calumniosa si obtinens hodie decretum citationis exequatur in partibus eam etiam per procurato

rem post sex octo aut plures menses contra possessorem beneficii egrotantem pauloante quàm citatus moriatur & de aliquo iure non docet, & talis lis ordinariũ in prouisione non impedit.

Epithome.

1 Lis iniuste mota non inducit uitium litigiosi.
2 Calũnia apertissima est sine aliquo iure litẽ introducere.
3 Opinio uehemens habetur pro certitudine.
4 Ex pluribus coniecturis resultat plena probatio.
5 Probabilis litigandi causa an excuset a condẽnatione expensarum.
6 Confidens de iure suo non debet illud temere deserere.
7 Dolus licet cõsistat in animo tamẽ detegitur p exteriora.
8 Probatio præsumpta sufficit ubi clara & liquida haberi nõ potest.

Septima decisio.

Conclusit Rota in una Astoricen. parrochialis de aguilar duobus solum dubitantibus. 1520. de mense Martii ꝙ ualuit prouisio ordinari non obstãte citatione executa contra febricitantẽ triduo priusqñ decederet prout contigerat, qa licet stante lite bona prouisio ordinarii nõ ualeat. c. i. & . ii. ut lit. pen. in. vi. Tamẽ quãdo
1 habetur pro calũniosa non impedit † ordinariũ nec inducit uitiũ litigiosi, & quando mouetur lis iniusta maliciosę tale uitiũ non inducit secundũ Bisignet. decis. ii. de re. permu. allegat in articulo no. in. l. i. §. i. ff. de liti. habuerũt aũt domini pro calũnia ꝙ hominẽ morti proximum quis citari fecerit ut surrogari posset, & ꝙ de nullo iure ostendat aut omnino inualido. nã prout erat in facto fuerat annus, aut circa a die impetratc cõmissionis usq; ad diem executionis citationis. Idem si post semestre facta fuisset ut supra, quoniam constaret de expectatione & dilatione executionis usq; ad tempus periculi & infirmitatis ut præsumatur maliciose conceptum quo casu succedit quod in

quit Phil. Franch. in d. c. i. post prin. ut non procedat tex. ibi quando lis in fraudem mota esset. & Inno. in c. de cætero de cle. nō residen. loquens de clerico procurante ire ad seruitia domini ut fructus percipiat, ac But. in c. significante de pigno. & Barbat. plura cumulās de causa procurata consi. lvii. cum se. in prima parte consiliorum. Et pro conclusione est text. quem ponderaui in l. dolum. iuncta glo. C. de dolo. & in c. ii. de renun. in vi. ubi unicum indiciū sufficit ad coniecturā doli & fraudis ut dixi per quod respōdi ꝙ quāuis gl. fi. in d. c. i. in qua duo domini se fundabant uelit ꝙ etsi appareat superstiti ius nō competere, non propterea cōualescit electio ex quo sine aliquo iure lis moueri potest quæ qualiter procedat declarant ibidē Lap. Domi. & Phil. Franch. qui uideantur propter dicta per Bisignet. ubi supra. nihilominus quia ultra id quod de iure non ostendebatur concurrebat præsumpta calumnia
2 satis erat & apertissima est † etiam calūnia absq; aliquo iure litem introducere, sicut uidemus hac tempestate a quibusdam sine fundamento iuris moueri lites, & sunt isti plures q̃ expediret, unde iā similia clamores prouocāt. Ideo iura in materia loquentia sunt applicanda ad istud magis præsumendum cum deseruiant tempori. c. fi. de transac. xxix. di. c. fi. Sic enim duo possent inter se litem fingere ut ius tertii impedirent l. i. ff. de litig. & dicit Io. an. in. c. non solum ul. col. de appel. in vi. Ita & magis ac facilius unus ut noceat ordinario ac sibi putet prodesse uia surrogationis aut alia, & euentus mortis citati hic cum surrogatione quam sine alio titulo petebat qui litem mouerat canonizari causant uehementē coniecturam calūniæ ac malæ cōscientiæ. Sicut ait glo. in l. si quis extraneus. §. fi. ff. de acq. hęre. in casu fortiori in quo secundū Anch. cōsi. cliiii. præcedens & uehemens opinio seu uerisimilis cōcurrēs cum ueritate quæ postea sequitur facit ipsam uehementē
3 † opinionem haberi pro certitudine. Et in hoc dicto inqt Ias. in l. certum. ii. col. ff. si cer. pe. ꝙ Anch. habuit aliquid ultra hominē, & pro euentu etiam considerando est tex.

in auc.de nup.§.quia uero in fi.col.iiii.quis autem in casu isto non opinetur calũniam & non credat ac habeat pro certo litẽ malitiosam stante non iure actoris citatione exe cuta cõtra mortis proximũ qui post paucos dies obiit & secuta surrogatione, certæ nullus quia ex tot coniecturis
4 † resultat una plena probatio calũniæ,ut in simili no.glo. in.l.ii.§.etas.ff.de excu.tuto.l.instrumenta.C.de proba.in c.fi.in uerbo testis de success.ab intesta.in.c.cũ causam.& ibi etiã Abb.de proba.ꝙ singula quæ non sufficerent col lecta probant sancta ergo fuit conclusio & adiuuanda ad præcludendam uiã malitiis.l.ii.de indi.uidui.tollen.l.me minerint.C.unde vi.Nec citatus arctabatur ad comparen dũ.l.quæsitũ.ff.de re iudi.immo si iudex sciuisset impedi mentũ sententia fuisset nulla si ignorasset ualuisset,sed da retur restitutio inquit ibi Bar.& Abb.in.c.quærelã de pro cur.ult.no.neq; excludebat calũniam si fuisset uerũ ut di cebatur qđ obierat citatus morbo pestis cõtagioso quasi non sit credendũ ꝙ pro omnibus mundi beneficiis aude ret quis ire ad citandum, quia quod laborasset ea egritu dine potuit ignorasse procurator.Item non ipse solus sed notarius & testes ad actum citationis accesserunt. Præte rea sufficit legere & citare a remotis & tanta distantia qua citatus audiat & intelligat uel dicamus ꝙ sitientes calum niose beneficia hæc & maiora tentant maxime quia pro pter breuem moram cum aliqua distantia non timent in fici, sed bene excluderet calumniam si ante motam litem ostenderet de aliquo iure non procurato malitiose ad ef fectum surrogationis aut tribulãdi possessorem prout ex liuore auaritiæ aut ambitione faciunt quidam præcipue contra senes aut ualitudinarios & cum uitę discrimine co gantur uenire ad curiam,uel cũ eis componere redimen do lites,& uexationes prout experientia docet,sed quod esset aliquantulum dubitabile licet non bonum de quo in
5 telligat gl.in.d.c.i.& de tali dicitur ꝙ probabilis † litigãdi causa excusat a condemnatione expensarum ut no.glo. in.c.finem litibus de do.& contu.in no.nam sicut diffidẽs

de iure suo debet dimittere rem quam tenet.c.bone.ii.de
6 postu.præla.iuncta glo.ita confidens † de eo uel omnino non desperans non debet illud temere deserere nec relinquere indiscussum.l.illud.ff.de peti.hære. & tunc lis esset impedimento ordinario & non obstaret executio citationis facta, ut supra ex quo credulitas talis qualis iuris excusaret calumniam si aliunde non induceretur in quo peritus iudex ex facie detecti iuris, & aliarum cōiecturarum informabit animi sui motum ad præsumendum uel non
7 calumniam cum dolus † consistat in animo & detegatur per exteriora.d.l.dolum &.d.c.cū ibi.nota. quoniam ipse magis hoc scire poterit.l.testium usque ad.§.item diuus Hadrianus.ff.de test.c.in præsentia de renunci.c.con
8 stitutus in fi.de fideius.& in his in quibus non potest † haberi clara seu liquida probatio sufficit quod iudex ex uehementi opinione inducatur.l.non omnes.§.a barbaris.ff.de re milita. Bart.in.l.illa prima in fi.ff.de uerbo.obliga.& ratione difficilis probationis est sufficiens præsumpta probatio secundum Bald.in auct. quas actiones ulti.col.C.de sacrosanct.eccle.& lex est contenta inditiis & argumentis secundum eundem in.l.si quis in hoc genus de sacrosan.eccle.& in.l.quicunque col.penul.alias ult.C.de ser.fugi.

Vt lite pendente.

Primæ decis.de ut lite penden.Summarium.

Surrogatus gratiose in ius & litem petitoris sustinet ueram litem & impedit prouisionem ordinarii etiam si postea moriatur possessor uel absoluatur citatis tantum interesse putantibus dato quod de surrogatione iudici non constiterit supposita ignorantia surrogati secus in eo qui est mādatus surrogari antequam sit admissus a iudice uel sic quod abstinendam litem ex persona surrogari differūt surrogatio,& mandatum de surrogando.

Epithome.

1 Surrogatio gratiosa quæ sit.
2 Lis dicitur durare in personam gratiose surrogati.
3 Surrogatio gratiose concessa admittit surrogatum in locum defuncti sine ministerio iudicis.
4 Lis ita dicitur pendere per admissionem sicut quando citatio est legitime executa.
5 Lis prius uiuere in personam illius qui surrogari mandatur non dicitur q̃ per iudicem sit facta admissio.
6 Prouisio ita differt a mandato de prouidendo sicut uenditio a promissione de uendendo.

Prima Decisio.

Lex. de lecanus in casu decisionis incipiente dubitaui in causa Taurié. sub ti. de re iudi. quia fuerat surrogatus in ius ad litem Latini ante latá sententiá per. d. Martinũ de Spinosa & surrogatio erat gratiosa p uerbũ surroga-
1 mus † non mandatũ de surrogãdo p uerbũ surrogari mãdamus surroges uel similia. uoluere domini quod mortuo postea Antonio panis, patronus non potuerit præsentare nec ordina-
2 rius instituere cum lis sustineretur † & uiueret in personá surrogatim gratiose sicut duraret uiuente eo in cuius locũ est facta surrogatio. c. i. & . ii. ut lite penden. in. vi. & cle. i. eo. tit. sapit etenim naturam eius in cuius locum surrogatur. l. si cum. §. qui iniuriarum si quis cauti. l. si stipulatus. ff. de usur. & . c. ecclesia sanctæ Mariæ ut lite penden.
3 Papa † nanq; surrogando gratiose admittit surrogatũ & ponit in locum defuncti absque eo quod sit necesse aliquo ministerio & perinde est ac si fuisset a iudice admissus, cum non sit minor potestas Papæ q̃ iudicis in ho[c]
4 ita † inducit pendentiam litis sola admissio sicut [ci]tio legitime executa dicit Egid. decis. 545.

tum super col.ult.de re iudi.secus in mandato de surro-
5 gando in quo ut habens. † Illud dicatur esse in causa &
ex eius persona lis uiuat requiritur admissio iudicis, ꝑut
in simili in restitutione aduersus rem iudicatam rigorosa
prout de iure restitutus non dicitur esse in lite nec res liti-
giosa donec inducat eius uigore litem coram iudice ut sę
pius est tentum licet pendente lite an debeat restitui nihil
posset innouari & attemptata ueniunt reuocanda Ro.de
appel.in no.51.quæ est in obseruantia non.lxii. illi contra
ria eo.ti.pro ista differentia facit quod dicit Egi.deci.609.
6 ubi ad propositum uult aliud esse † prouisionem aliud de
prouidendo mandatum sicut aliud est uendere aliud pa-
ctum seu promissio de uendendo inquit Ias.post alios.l.
in bonafidei.ff.de eo quod cer.lo.Et uide quando tertius
surrogatur quid iuris in decis.x.ut lite pend.in no.an pos-
sit agi super attemptatis &c. Verum quia sententia transi-
uerat in rem iudicatam, si Alex. de lite sciuisset potuisset
etiam ei nocere ad l.sæpe.& ibi Moderni.ff.de re iudi.&
c.quanuis eo.ti.ac.l.Caius.ff.de pig.acti. cũ materia &c.c.
ex literis cũ ibidem no.& per docto.de transacti. de quo
statim uideas.

Secundæ decis.ut lite pen.Summarium.

Surrogatio motu proprio uel ad instãtiam euentualis
non inducit nec probat scientiam litis in surrogato.

Epithome.

1 Surrogatio in lite facit præsumptionem notitiæ litis in sur
rogato.
2 Surrogatio in lite motu proprio facta non arguit scientiã
litis in surrogato.
3 Surrogatio in euentum litis apposita in prouisione ad sup
plicationem illius qui surrogatur non infert notitiam li
tis in eo nisi aliunde probaretur.

Secunda decisio.

SVrrogatus fuerat in ius & litem Latini de beneffays Alexander de Iecanis antequam dominus Marti. de Spinosa ferret sententiam absolutoriam in fauorem Antonii panis ut patet in casu decisionis incipientis dubi-taui in causa Caurinen. sub ti. de re iudi. Et quia idē Ale-xander non uenerat ad causam nec appellauerat a senten
1 tia infra decennium dicebatur litem † extinctam fuisse etiā quo ad eum ex quo surrogatio fundata in lite arguit scien tiam litis prædicte unde est ei imputandum ad allegata iu ra & no. per Abb. & Fely. in. c. cum super de re iudi. Sed
2 quia † erat motu proprio cessauit motiuū stante ꝑ Alex. regula. l. uerius. ff. de proba. & c. præsumitur de regu. iur. in. vi. idem si fuisset ad eius instantiam ex quo post proui-
3 sionem Papa in euentum litis † surrogabat. Ita quod ex gratia, scientia non inferebatur, nisi aliunde probaretur cū de lite diceretur euentualiter non assertiue, ex quo colli-ge cautelam tu Curialis ut nec in supplicatione surroga-tionis nec in literis dicas affirmatiue de lite sed euentuali-ter.

Tertie decis. ut lite pen. Summarium.

Si alter ex collitigantibus in curia super beneficio de iu re patronatus laycorū moriatur ualet ꝓuisio Papæ licet iuri patronatus non deroget nec de eo mentionē faciat.

Epithome.

1 Prouisio seu surrogatio Papę de beneficio litigioso in cu ria uacante de iure patronatu laycorum existen. nulla de eo mentione habita an ualeat & nu. 5.
2 Lite pendente patroni præsentare ac ordinarii instituere seu prouidere non possunt.
3 Gratia surrepticia reputatur si in ea non exprimātur om-

nia quæ principem ad dandum uel negandum moue-
re possent.

4 Derogatur iuri patronatu laycorum per Papam si de eo
mentio fiat attenta lite.

5 Lis per sententiam aut morte ciuili uel naturali collitigan
tium finitur.

6 Prouisio in deuolutis nulla de iure patronatu mentione
habita ualida reputatur.

7 Clausula derogatoria iuris patronatus in litigiosis & de-
uolutis ad cautelam non necessario ponitur.

Decisio tertia.

1 Solet Papa quando beneficia † quæ sunt iuris patro
natus laycorum super quibus lis pendet uacant in cu
ria ea conferre & derogare iuri patronatus huius-
modi, sed si non fiat mentio nec derogatur fuit dubita-
tum coram me.1519.in una Glasquen. in tertia instantia
an ualeret & prætendebatur beneficium esse de iure pa-
tronatus Regis Scotiæ. & quidam ex dominis quòd nō
quia difficilius derogatur in hiis etiam si in curia uacent
ne retrahantur layci a fundatione talium beneficiorum di
cit glo.pe.in.c.cum dilectus de iure patronatus. & quam-
2 uis durante † lite patroni præsentare nequeant.c.i.&.ii.ut
lite penden.in.vi. tamen lite finita & sic remoto impedi-
mento possent nam in fortiori scilicet in impedimento
proueniente culpa impediti hoc procedit.c.quia diuersi-
tatem de cōce.præben.unde uidetur quòd patronis præ-
iudicetur. Et licet ipsi tempore litis quo Papa prouidet
habeant manus ligatas nihilominus si fuisset expressum
quòd erat de iure patronatus laycorum maxime regum
ducum Marchionum de quibus in regula cancellariæ uo
lente quod de talibus expressa mentio fiat, forsan Papa
non prouidisset ei cui prouidit, sed alii uel non derogas-
set etiam attenta lite aut difficilius. quibus casibus gra-
3 tia † dicitur surreptitia, quoniam omnia debent exprimi

quæ possent mouere ad dandum uel negandum.c. postu lasti.&.c.super literis de rescrip.& no.ibi Abb.& in.c.pa storalis.§.præterea de offi.de leg.& Egi.decis.iiii. Vlteri
4 us uidemus quod sit † mentio & Papa derogat attenta li te ergo si non fieret aut non derogaretur non ualeret.nec alias dicamus quod clausula attenta lite frustra ponatur. Signatura enim quæ cū misterio apponit clausulam istam nō utitur superfluis,quia frustra membranas occuparet.l. iiii.ff.de usu.c.solite de ma.& obe.uer.sed interpositū & xix.di.in memoriam.Sed omnes domini præter duos uo
5 luerunt † prouisionem ualere eo fundamento quia stante lite nec patroni præsentare nec ordinarii possunt institue re nec prouidere.d.c.i.&.ii.Ita quod nulla eis sit iniuria nullum præiudiciū de quo possint conqueri aut propte rea retrahi.Papa autē habita uacationis notitia statim pro uidet ne diutina uacatio noceat ecclesiæ.c.ii.de cōce.præ
6 ben.& lis † non finitur nisi per mortem ciuilem aut natu ralem litigantis.Item per sententiam inquit Mil. in uerbo lis finitur & in cle.i.ut lite pen.cum ibi no.unde raro con tingeret quod stante lite tempore uacationis cessaret lis ipsa ante prouisionem pro quo.l.nam ad ea.ff.de legi.fa
7 cit etiam pro conclusione quia in † deuolutis non est ne cesse de huiusmodi patronatu facere mentionem atten to quod Papa ad quem ob negligentiam patronorum fa cta est deuolutio potest sine aliqua præsentatione proui dere quanuis posset dici quod deuolutio causetur ex cul pa patronorum uel negligentia non autem lis, clausula
8 † uero derogationis attenta lite fuit dictum ꝙ ad caute lam ponitur non necessario.l.testamentū.C.de testa.quæ etiam in deuolutis apponitur sine necessitate nec expres sio iuris patronatus etiam Regis retraxisset principem in tellecta lite prout uidemus quod non retrahit. Et istud ostendit stilum dictæ clausulę, neq; cautum est quod indu catur surreptio in istis terminis allegabatur etiam pro de cisione consi.Cal.i.ut lit.penden.sed solum dicit.d.c.i.co. titu.habere etiam locum in præsentationibus audiui po

ftea in fignatura gratiæ a domino Anconitano ꝙ iſta con clufio erat uera & ſemper in Rota tenta.

Quartæ deciſ.ut lit.pen.Summarium.

Lis ſuper poſſeſſorio beneficii non facit beneficium litigioſum nec impedit ordinariū prouidere uel ſic.c.i.& ii.ut lit.pen.in.vi.cum cle.i.eo.ti.nō procedunt in lite poſſesſionis duntaxat.

Epithome.

1 Lis ſuper poſſeſſorio tantum non facit beneficium litigioſum nec eſt impedimento ordinarii quin posſit occurrente uacatione prouidere.

2 Lis ſuper poſſesſione beneficii eſt quaſi ſpiritualis &de foro eccleſiaſtico.

3 Exceptio criminis cum infamia,ſurreptionis, prouiſionis aut poteſtatis defectus in prouidente an admittatur in interdicto adipiſcende.

4 Teſtamenti uitium inuiſibile non impedit hæredem mitti in poſſesſionem.

Quarta deciſio.

MAior pars dominorum concluſit in una Brixien• coram do.Io.Antonio de Triuultiis de menſe Iu
1 nii.1521. litem † ſuper poſſesſione beneficii non inducere litem in proprietate neq; facere rem litigioſam reſpectu tituli & iuris in beneficio nec impediuiſſe ordinarium quo minus potuerit prouidiſſe non obſtan.c.i.&.ii. ut lit.pen.in.vi.cum cle.i.eo.ti. tanquam iſta uera & communis opinio de qua tex.in auct.litigioſa ubi etiam Cyn. & Bal.ac Bar.in.l.ii.C.de litig.Inno.& But.in.c.cum.M. Ferrarien.de cōſti.Io.an.& Abb.in.c.eccleſia ſanctæ Mariæ,& in.c.fi.ut lit.pendē.& dico plenius in illa deciſione

incipiente Rota in antiq.tertia.quod tunc demum res efficitur litigiosa quando super dominio uel quasi prout in beneficialibus est mota quæstio non si super sola possessione quo casu possessio fit tantum litigiosa & quasi dominium possessionis non proprietatis ut But.& Abb.declarant in.c.i.de confir.uti.uel inut.&.d.c.i.&.ii.ut lit.pen den.in.vi.non loquuntur in lite super possessione secundum Io.an.in.d.c.ii.ac Pau.& Car.in.d.cle.& alios quos ad utrunq; refert Mil. in uerbo litigiosa res fit. Non ob. ꝙ tres domini pro contraria parte allegabant Abb.in.c.li teras de iura.calũ. quod quæstio possessoria beneficialis
a † sit spiritualis & fori ecclesiastici quia in hiis terminis secundum eum dicitur quasi spiritualis, sed esto quod esset spiritualis uel quasi & fori ecclesiastici ut dicebã, aliud est esse de foro ecclesiastico & spirituali aut quasi uel mixtũ aliud quod res ipsa seu rei possessio etiam spiritualis dicti fori sit litigiosa, nam ratione mixture spiritualitatis ut in iure patronatus uel quia saltem de colore tituli sit uidendum ut in possessorio recuperande & similibus.c.quanto de iudi.& Inno.in.c.in literis de resti.spo.& ex aliis causis de quibus per Abb.in.d.c.literas.causa tam possessoria q̃ petitoria participat in aliquo aut sit tota spiritualis & sic iurisdictionis ecclesiastice, non autem propterea res ipsa litigiosa cum de spiritualitate causæ & fori ecclesiæ non infe ratur ad rem litigiosam.l.naturaliter.§.nihil commune.ff. de acqui.pos.l.neq; natales.C.de proba.&.c.in pręsentia eo.ti.nec refragatur Bisignet.in antiquior decis.iiii. de restitu.spo.quia in principio dicit ꝙ lis erat super petitorio ex quo litigabatur de beneficio. quanuis postea dicatur ꝓ nunciatum in possessorio, hoc enim potuit cõtingere uel ob suspensionem petitorii uel remanente alias indecisa lite super petitorio.c.pastoralis de cau.poss. & proprie.& tunc procedunt.d.c.i.&.ii.quando uero loqueretur deci. Bisignet.de causa solius possessorii fuit tentũ contra eam propter cõmunem sententiam ut supra.& hæc pars mihi placuit non obstan.quod Lap.quem refert Mil.in.d.loco

uoluerit oppositum & ex equitate Mil. ut ait idem tentet circa finē licet non uideatur firmare pedē: nec etiā obstat
3 si essemus in interdicto † adipiscende possessionis in quo disputatur de tit.& obstat agenti exceptio criminis cū infamia.c.attendēs de accus.& ubi allegatur surreptitia prouisio seu per falsas obtenta,aut potestatis defectus in prouidente,non prius prouisus possessionē nanciscitur q̄ de ualiditate tituli fuerit discussum & admittitur exceptio defectus proprietatis si continenti offeratur,&plures alie de quibus,& in materia Abb.in.c.cum olim pe.& ult.col.de causa poss.& proprie.& in.c.cum olim col.ulti. de do.& contu.quoniā sufficit principaliter agi de possessione etiā si aliqualiter in casu & casibus discutiatur titulus, sicut est dictum ꝙ coloratus requiritur in interdicto recuperande, sed non ad effectū pronunciandi super eo,ut inquit Egid. decis.l.&.xcix.&dico latius in illa decisione incipiēte quāuis ad canonizationem tituli de resti.spol.& id inspicitur ꝙ principaliter aut principalius agitur.l. qui exceptionē. & ibi glo. de condi.inde.l.i.&.l. ꝙ dicimus in prin.ff. de aucto.tut.c.de cætero cū ibi no.de homi.Et ita ad propositū dicit Abb.in.d.c.literas de causa quasi spirituali quando agitur de possessorio habente causam proprietatis annexā ex quo in tali est fienda aliqualis probatio super ipso iure,ut in restitutione coniugis & similibus. Et propterea non dicitur mere spiritualis cū principaliter tractetur de uiolentia non de iure ipso spirituali.Et ad hoc Mil.etiā in allegato loco,sed prout dicit Abb.in.c.consti.ii.de appel.col.ult.agens adipiscende in beneficialibus intentat interdictū sicut hæres aut bonorū possessor effectus dominus rerū hæreditariorū & tamen uitium † testamenti inuisibile non impedit hæredē mitti in possessionem, & si appareat legitimus contradictor procedit sicut in.l.ii.&.l.fi. cū ibi not.per glo.Bar.& Bal.C.de edic.di.adria.tol.Sed
4
aduerte qa de anno.1526.de mense Martii.d.Iacobus Simonetta qui erat ponens dixit in quadā causa ꝙ lis super possessorio impediebat ordinarium, reprobata seu non

tenta in hoc gl.d.c.i.ut lit.pen.in.vi.in qua opinione erat etiam dominus Ioannes Staphileus ex quo saltem requirebatur color,& sic aliquid attingebatur de titulo. Sed ad hoc supra responsum est, articulus non fuit aliter disputatus. ego uero dixi tentum in una causa contra opinionem prædictorum & erat ista & est uera & cōmunis ut patet.

Quintæ decis.ut lite pen. Summarium.

Lis in qua per annos .xviii. aut uiginti uel circa nihil est actum, an dicatur neglecta taliter ꝙ non iuducat effectus litis pendentiæ.

Epithome.

1 Lis in qua nihil est actum per .xviii. annos an impediat ordinarios & sit locus dispositioni.c.i.&.ii.ut lit.pē.in.vi.

2 Lis non finiri aliter q̃ per sententiam an recipiat aliquam limitationem.

3 Litis motio iniusta non inducit uitium litigiosi.

4 Tempus ad litem finiendam de iure canonico quo ad litigantem non est præfixum.

Quinta decisio.

1 ERat in una lite Giennen.benficii quæ coram.d. Iacobo Simonetta pendebat per annos .xviii.†& forsan pluries cessatum in eius prosecutione absq; eo quod fuisset ad aliquem actū præintroducta in litem processum. dubitabatur an esset neglecta, ita ꝙ nō impediret ordinarium, nec induceret uitium litigiosi ad terminos.c.i.&.ii.ut lit.pen.in.vi.& cle.i.eo.tit.ut habetur per totum ff.&.C.de litig.& per Egid.decisio.547.licet per appellationem, colligentem sex edicta in materia litis pendentis. Et idem de aliis effectibus iuris ꝙ uera lis pendens operatur.& una pars dominorum inclinauit pro affirmatiua,

per tex.iuncta glo.& doc.cum ea in uerbo non prosequi
tur in.d.cle.i.item quia per decennium præsumitur ac in-
ducitur obliuio l.peregre.ff.de acqui.pos.glo.in.l.i.C.de
ser.fugi.& quod tenet Abb.in.c.contingit de do.& cõtu.
col.iiii.ibi.Secundo ex.d.glo.no.& Soc.in.l.rem quæ no
bis in.ii.q.prin.col.pe.ff.de acqui.possess. ꝙ priuauit quis
possessione negligentia annorum decem.Sed dubitatio-
nem facit decisio Rotæ.x.in no.ut lit.pend.per quam alii
2 domini dicebant contrarium ut non finiatur † lis nisi per
sententiam:uerũ pro qua opinione facit quia in una con-
iectura ad præsumendũ calumniosam ac dolosam litẽ suf
ficit.l.dolũ iuncta gl.C.de dol.&.c.ii.de renun.in.vi.quæ
ex longi temporis diuturnitate hoc est decẽnii.C.de præ
scrip.lon.tempo.x.uel.xx.an.& sic multo magis.xviii.an-
norũ colligitur ex quo non est uerisimile ꝙ si instantia es-
set aut dubitabilis aut ab omni malitia calumniaq; libera
fuisset tanto tempore neglecta quæ sic uidetur pro dereli
cta habita cũ nemo iactare præsumatur.l.cũ de indebito
in prin.ff.de proba.c.cũ sup hoc de renun.Nec ius quod
bona fide prætenderet, indiscussum tanto tempore dere-
linquere,l.illud.ff.de peti.hære.quinimmo potius dicen-
dũ ꝙ rediens ad cor conscius non iuris aut ꝓbabiliter dif
fidens a lite cessauerit. nam qui diffidit de iure suo debet
dimittere rem quam tenet.c.bone.el.ii.iuncta glo.de po-
stu.præla.fortius nihil tenens sed petens tenetur discede-
re a lite si non expresse saltem tacite. Ex quibus arguitur
3 potens coniectura qua stante litis † motio malitiosa non
inducit uitium litigiosi secundum Bisignet.decis.ii.de re.
permu.in antiq.in fi.Item quando esset mota in fraudem
secundũ Phil. Franch.in.c.i.post prin.facit quod no.But.
in.c.significante de pigno.& Inno.in.c.de cætero. de cle.
non res.quando dicit de clerico procurante ire ad seruitia
domini ut fructus beneficii recipiat, & plura cumulat Bar
bat.de causa procurata consi.lvii.cũ se.in prima parte con
si.coadiuuatur hæc pars. quia per eam finis litibus inpo-
nitur quæ alias possent fieri immortales.l.properandũ in

prin.C.de iudi.&.c.finem litibus de do.& contu.&.c.fur gantiū de re iudi.Sed aduerte quia illud quod si nullus litem prosequatur lis extinguatur,intelligit Mil.in repertorio in uerbo litis pendentia non finitur &c.si facta sit renūciatio coram iudice ad no.per Cy.& Bar.in.l. non solum §.si liberationis.ff.de lib.leg.in.l.postquā liti.C.de pact.& But.in.c.cū pridem.de pact.Cum alias ridiculum esset dicere ꝙ eoipso ꝙ superstes litem non prosequitur lis fi

4 niatur ex quo iure canonū ad litem finiendā non est † certū tempus præfixū.c.pe.de iudi. Subiungit tamen in uerbo lite pendente quo ad litigantē quod de animo ac mēte partiū ꝙ noluerit litem prosequi sufficit si constat quando id exprimant in iudicio uel extra uerbo. Sed cōsidera ꝗa docto.allegati non dicunt esse renūciationē necessariā in hiis terminis.Sed ꝙ.d.l.postꝗ liti loqtur in renunciatione ꝗ fit in iudicio seu præsente iudice, licet ratio uideatur astringere etiā ex eo ꝙ lis fundata ex actore reo & iudice c.forus cū ibi no.de uer. sig. non debet ita de leui ex sola taciturnitate tolli, maxime quia etiā interest Papæ ꝓpter d.c.i.&.ii.cum.d.cle.i.Secus in amissione possessionis dependente a solo animo perdētis & cuius solius interest.l. iii.§.in amittenda.ff.de acqui.pos.Potest tamē pro prima opinione dici ꝙ sicut superstes solus potuisset expresse renunciando,ita possit tacite negligendo tanto tempore ꝙ ex tali negligentia arguatur animus habendi litē pro derelicta prout possessionē & beneficium per iura & motiua adducta.& no.per Abb.in.d.c.contingit cum taciti & expressi idem fit iudicium.l.cum quid.ff.si cer.pe.uel saltem hoc procedat in terminis.d.cle.i. ut Mil. in.d. uerbo lite pendente prosequitur & declarat. Et ita maior pars in.d. causa Giennen.tenebat non esse impeditū ordinarium in cōferendo propter eiusmodi litem per prima fundamenta, quanuis in alia causa memini fuisse tentam.d. decis.x. Ita ꝙ iuxta uarietatem casuum facile est nunc concludi unum nunc aliud contemplata ubiqꝫ equitate atqꝫ hominum & temporū malignitate quēadmodum dico in de

cis.incipiente conclusit Rota referente ad materiam istius sub ti.de Causam tamen seu litem in causa Giennen.propter uarietatem opinionũ concordare studuit.d. Iaco.Simonetta,&tandē concordauit ut ab eo audiui.

Sextæ decis.ut lite penden.Summarium.

Mortuo altero ex collitigantibus super beneficio procedi potest citatis interesse putantibus etiam omisso procuratore defuncti domino litis effecto. Sed quando constat de aliquo certo contradictore non potest ualide procedi eo omisso citatis interesse putantibus.

Epithome.

1 Mortuo altero ex collitigan.citatis sua interesse putantes per audientiam contradictarum proceditur.
2 Absentia procuratoris probata proceditur per audientiam contradictarum.
3 Procurator defuncti dominus litis effectus in beneficialibus citari debeat.
4 Proceditur per audientiam contradictarum cum procuratore minus sufficienti præfixo termino ad docēdum de sufficienti mandato.
5 Cõiuncta persona in causis beneficialibus & spiritualibus etiã cũ cautione de rato nõ admittitur pro coniuncto.
6 Processus per audientiam contradictarum contra interesse putan. inualidus reputatur contradictore legitimo apparente omisso.

Sexta Decisio.

1 Mortuo altero ex collitigantibus etiam possessore dirigi potest petitio contra interesse putãtes † inquit Egid.decis.clvi.& ita proceditur ipsis citatis per audientiam contradictarum,ut Rota decis.viii.in no. ut lit.penden.& etiam proceditur per audientiam contra
2 dictarum absentia † procuratoris probata etiam ex causa

recreationis decisio est.v.in no. de iudi. & reo citato non cōparente,ut decis.xiiii.de do.& contu.in no. Sed in una urbeuetana prioratus sancti Spiritus,quæ coram me pendebat quærebatur an deberet etiam citari procurator de
3 functi † qui ante obitum principalis erat dominus litis effectus uel omisis interesse putantibus esset,omnino contra talem procuratorem procedendum,quasi non esset reuocatus ex quo non,agebatur de causa ecclesiæ sed persone,quia super titulo beneficii secundum intellectum glo. quem sequitur Car.in cle.si.q.i.de procura. Et uoluerunt domini ꝙ bonus esset processus factus per audientiā cōtradictarum contra interesse putan.quanuis ad cautelā potuisset citari procurator,ad glo.d.cle.dixerunt ꝙ non est uera eius opinio uel non seruatur, de quo dubitaui alias ꝑut posui mouendo in decisione incipiente.Nota ꝙ uo
4 luerunt domini sub ti.de appel.potest etiā procedi † per audientiam contradictarū,& cū procuratore minus sufficienti simul præfixo sibi termino ad prouidendū de sufficienti mādato.ait Rot.xviii.de do.& cōtu.in anti.Sed ad cautelā fit quæ non obest.l.testamētū.C.de testa.nec abūdans malā fidem inducit.l.pe.C.de euic.facit.c.bone.el.ii.de elec.non necessario ex quo constat de insufficientia
5 procuratoris,cū in beneficiali causa † & spirituali non admittatur coniuncta persona pro coniuncto etiam cū cautione de rato si non habet mandatum,ut no.in.c.corā de offi.delega.& ibi Abb.col.ii.& in.c.cū pridem.col.iii. de pac.ac in.c.accedens col.ii.de præben.& est decisio Rotæ.vi.in no. de procur.licet secus sit in prophanis.l.sed & hæ persone.ff.eo.& quando est dubium de mandato in.l.i.C.eo.& de hiis ac materia per Abb.in.d.c.coram.Si uero
6 esset mandatū sufficiens constaret de legitimo † contradictore & cōtra eum debere procedi nominatim uel contra eius procuratorem habentem sufficientem potestatem omisis interesse putantibus contra quos nequit ualide procedi si omittatur contradictor de quo cōstet ad.c.si,cum materia de elec.in.vi.& ibi Domi.col.iii.dicens ꝙ

quando est certus non sufficit uocatio per edictũ, sed re-quiritur specialis.facit gl.in uerbo nominatim in cle.i. de vi.& ho.cle.& auct.si omnes. & ibi Bal. & alii.C.si ut ab hære.se absti.Et no.quod dicitur in principio etiam pos-sessore mortuo,quia nedum sententia adiudicatoria uerũ etiam absolutoria ualide proferri potest in hiis terminis, ut noto in alia decisione incipiente dubitaui in causa Tau rinen.ubi uideas motiua conferentia sub ti.de re iud.

De sequestra.pos.& fruc.

Primæ decis.de seque.pos.& fruc.Summarium.

Ex sententia super titulo beneficii in causa restitutionis lata pro eo qui habuerat contra se prius rem iudicatã nõ decernitur sequestrum. Vel sic, Sententia super petitorio beneficii lata quæ transiuit in rem iudicatam excusat a se-questro licet fuerit executioni mandata,& postea in iudi-cio restitutorio feratur contraria. Idem de duabus & tri-bus cum re iudicata etiam absolutoriis.

Epithome.

1 Sequestrum nõ decernitur quando restitutus aduersus rẽ iudicatam in petitorio,obtinuit sentiam pro se.
2 Clementina unica de sequestra.pos.& fruc.in quo casu lo quatur & intelligatur.
3 Restitutionis causa eadem cum prima reputatur,& corã eodem iudice terminari debet.
4 Restitutoria sententia contraria primæ reuocat expresse primam,alias non ualet.

Prima decisio.

O Btinuerat quidam in una causa Elnen. bene ficii sententiam & rem iudicatam in petito-
1 rio in adiutorio † Rotæ & eius uigore pos sessioné, aduersarius restitutus obtinuit aliã pro se fuit cõclusum ꝓ uirtute secunde non

debuit decerni sequestrum, de quo in cle. unica. de seque. pos.& fruc. ea ratione qa si sententia a qua appellatur excusat, fortius illa quæ trãsit in rẽ iudicatã, & multo magis
2 ipsa res iudicata ad hoc tex. in. d. cle. † loquens de una sententia uel eius uigore fiat sequestratio sic contra eam alia non sit ꝓmulgata, prout declarat Car. ibi in. iiii. q. post Io. an. Et ꝙ sententia quæ parit sequestrũ intelligitur de prima, nec distinguitur an fuerit ab eo appellatũ, quod nota pro intelligentia. d. cle. & tamen uerum est sententiam in causa restitutionis reperire aliam prius latam, & licet posset dici prima inspecto iudicio restitutorio, nihilominus uere est secunda quãuis possit respectiue appellari prima uel secunda. prout in formandis sententiis poni solet. Nã
3 † causa restitutionis censetur eadem cum prima & debet expediri coram eodem iudice. l. perfecti. & l. illud. ff. de mino. & procurator in prima tenetur eam prosequi non sic causam appellationis ubi persona iudicis & tribunal mutantur. Ita Ange. & Pau. de ca. in. l. qui proprio. § item quæritur. ff. de procura. post glo. & Ias. in. l. inuitus. C. eo. ti. & Bal. in. d. § itẽ quæritur sup. v. lec. Accur. & vi. ultramontanorũ declarat quando dicatur, & quo respectu noua causa, quando eadẽ nec identitatem, & alia excludit ꝙ corã diuersis quandoqꝫ iudicibus expediuntur, quoniam
4 istud præuenit ex cõmissione principis, & sententia † in restitutorio contraria primæ reuocat expresse primã, uel alias non ualeret quia esset sententia cõtra sententiã. l. i. C. quando prouo. non est nece. c. inter monasteriũ de re iu. ubi glo. fi. & Abb. v. col. cum se. ponunt septem casus fallentiæ ad hanc regulam declarando materiam. & idẽ de cõpromisso & laudo contra rem iudicatã ut non ualeãt, dicit Bal. in. l. si diuersa. ad fi. C. de trans. Et in una Parmẽ. archipresbyteratus coram domino Hugone de Spina in qua erant late tres conformes absolutorie super petitorio cũ impositione perpetui silentii de more palatii contra Bonifacium de Aldigeris, & pro Iacobo Cola pro quo Bonifacio restiuto fuit postea pronunciatum cano

nizando gratiam apostolicam eiusdē domini. Negarunt sequestrum.1519.de mense Martii memores cōclusionis facte in dicta causa.

Secundæ decis.de seque.pos.& fruc.Summarium.

Ex sententia prima super petitorio lata pro petitore decernitur sequestrum in terminis.d.cle.unicæ non obstan. ꝙ contra eum per unam uel plures sententias esset prius in possessorio res iudicata quæ fuerat executioni mandata. Vel sic ex sententia in possessorio non præsumitur ad petitorium ad exclusionem sequestri.

Epithome.

1 Sequestrum decernitur una sententia lata in petitorio pro eo qui contra se sententias & rem iudicatam obtinuit in possessorio.
2 Sententia in possessorio non facit præsumptionem contra obtinentem in petitorio.

Secunda decisio.

1 FVit una alia causa beneficiali cōclusum ꝙ si habēs † contra se rem iudicatā sup possessorio cui paruerat postea pro se primam sententiam super petitorio obtineat eius uigore debuit decerni sequestrum cum sententiæ super possesfione habuissent finalem exitum & si fuerat sequestrum debuit relaxari uictori ut in.d. cle. sed attenta ista ratione in proxima decisione contrarium debuisset concludi licet possumus dicere, ꝙ ibi sumus in casu diuerso & habente diuersam considerationem ut pa
2 tet & ideo alia est melior ratio quia sententia † in possessorio non facit præsumptionem contra obtinentem in petitorio secundum doct.in.d.cle.ex quo sunt diuersa & de uno nō infertur ad alterum.l. naturaliter.§.nihil commu

ne.ff.de acqui.pos.nec præiudicat petitorio ut dicit Car. in.d.cle.in secunda op.iii.col.cum se.Et cum ratio primæ sententiæ contra alias ad negandum sequestrum sit fundata in præsumptione quæ oritur ex ea secundum Car.ibi declarantem.iiii.q. Ista prima non faciens præsumptionem non obstat secundæ quòd no.in materia & pro eo quod dicitur in tex.de finali uictoria ac pro prima ratione ut intelligatur finalis quando agitur possessorio illa quæ desuper transit in rem iudicatam non expectato iudicio proprietatis nec eius fine. Secus si possessorium & petitorium simul fuerit deductum ut finalis dicatur uictoria sententia quæ super proprietate fertur prout distinguit idem Car.in.q.xxix,

Tertiæ decis.de sequestra.pos.& fruc.Summarium.

Exceptio possesionis triēnalis de qua in dicta cle.unica ad excludendum sequestrum non defendit possessorem simoniacum uel sic possesio simoniaca est discolorata & sine fomento iuris.

Epithome.

1 Sequestrū decerni potest contra simoniacū triennalē si cōtra se reportauit sententiam tanquā uitiosus possessor.
2 Regula de triennali non defendit habentem simoniacum ingressum.
3 Simoniaca electio est nulla etiam ignorante electo.

Tertia decisio.

ITem.1516.in una causa beneficiali Lunen. Sarzanen. coram.d.Martino Spinosa conclusum fuit quod condemnatus in terminis di.cle.unicæ qui triennio pos-
1 sederat pacifice non gauderet † exceptione quæ ponitur ad casum.d.cle.nec euitaret sequestrum si erat simonia-

cus tanquã uitiosus & possidẽs sine colore pro quo Inn. in.c.nisi cũ pridem de renunci.in prin.dicens ꝙ simoniacus & intrusus sunt fures.i.q.i. ordinationes nec habent titulum licet sibi uideatur ꝙ non debeant dimittere eã possessionem facti quam habent absq; licentia & ibi uideatur But.hoc tenens in simonia in promotione per se commissa facit etiam quod Fely.in.c.in nostra de rescrip.scribit in materia intrusionis & possessionis non colorate secundo cor.& in.c.insinuatum de simo.circa finem. Item quia regula de triennali possessore non molestando quæ habet similitudinem cum dicta exceptione & uidetur ab ea orta & requirit ac est contenta

2 † titulo & possessore coloratis excipit habentem simoniacum ingressum tanquam incoloratum & carentem iuris adminiculo unde in eo qui ingreditur per simoniam ab ipso uel alio eo sciente commissam stat conclusio etiam secundum But.Car.& alios in.d.c.nisi & Fely.in.d.c.insinuatũ ac Mil.in uerbo simoniacus est ab omni &c. Abb. tamen in.c.pe.de elect.indistincte notat quod electio

3 † facta simoniace est nulla etiã ignorante electo quia uitiose facta & idem in collatione de quo per doc.in.d.c.ordinationes & ubi supra.

Quartæ decis.de sequestra.poss.& fru.Summarium.

Eadẽ exceptio dictæ cle.proficit triennali possessori pacifico priuationẽ incurrenti ob non solutionem pẽsionis.

Epithome.

1 Sequestrum non decernitur contra triennalem qui sententiam priuationis contra se ob non solutionem pensionis reportauit.

2 Priuatus beneficio non est amouendus a sua possessione nisi præmissa citatione & iuris ordine seruato.

3 Regula de triennali fraternizat cum cle.i.de seque.poss.& fruct.

4 Titulus coloratus qui & quando dicatur. uide remissiue.
5 Constitutio execrabilis an obstet agenti possessorio.
6 Restitutio an Canonico regulari spoliato cōpetat de beneficio seculari cum prouisione ordinarii.

Quarta decisio.

1 FVit etiam conclusum in una coram.d.Io.an.de Triultiis quod triennalis † possessio pacifica eius q declarabatur priuatus beneficio quia non soluerat pēsionem in tempore excluderet sequestrum per tex. iuncta glo.in.c.licet Episcopus de præben. in.vi. uidetur tamen obstare ratio de non colorato possessore ad regulam q tradit Abb.in.c.cū nostris col.ulti.de conce.præbē.quod quādo inducitur priuatio a iure uel ab homine possessio dicitur incolorata &.d.c.licet Episcopus loquitur de nō
2 amouendo possessore † quantuncunq priuat & eius beneficio alteri iam collato absque citatione & iuris ordine prout etiam in.l.meminerint.C.unde vi.non autem an sit coloratus possessor nec ne & quando de colore diceret Abb.in.d.c.cum nostris ad probandum priuatum nō habere colorē allegat dictum.c.licet episcopus &.c.de mul
3 cta.de præben.Item quia regula de triennali † fraternizās cum text. dicte cle.non debet prodesse nisi habenti titulū & possessionem coloratam ex uerbis regulæ & eius antiqua interpretatione.titulus autem qui ante priuationem erat euanuit adueniente incursu priuationis ex iuris dispositione & est redactus ad non titulum sola possessione remanente quæ cum sit facti non potuit a iure infirmari.l. deniq ex qui.cau.ma.l.i.§.si uir uxori &.l.cum hæredes. ff.de acqui.poss. quod autem Domi.in.c.felicis de pe.in vi.& aliunde Fely.in.c.Rodulphus in uerbo sed declaratoria & ibi citatur etiam pars pe.& ult.char.de rescrip.inquiunt & no.in additione ad decis.iii.de restit.spo.in no. quod in sententia iuris,requiritur declaratio & non impedit spoliati restitutionē posset dici intelligi requiri quoad

facti probationē ut a possessione amoueatur & ad alios effectus de quibus in dictis locis non quod de iure nō sit uere priuatus,pro decisione tamen facit quod ipsa regula uidetur omni colore contenta quod simoniace aut contra.c.ii.de præben.in.vi.habitus ut in ea,de quo & quan-
4 do dicatur † titulus coloratus & possessio & quando nō & ad materiam tango in illa decisione quod dicta regula procedit in habente titulum ab ordinario de prima dignitate in cathedrali post pontificalē aut principali in collegiata non obstan.concordatis Germaniæ & regula cancellariæ talia beneficia reseruante incipit proponebat sub ti.de Illud uero quod titulus uideatur per priuationem resolutus procedat intelligendo de iusto cum titulo saltem iniusto possideat inquit glo.in.d.c.licet Episcopus.qui si sufficiat in terminis regulæ secundum quos sufficit possessio cum titulo colorato,& propterea excōmunicatus defenditur a regula ex quo est capax possessionis quæ est facti & a iure nequit infirmari,licet si spoliatur non restitueretur quia obstaret exceptio excommunicationis prout sentit glo.super.d.regula:ergo & cle.quæ ad uitandam sequestrationem fuit contenta possessione triennii ad similitudinē usucapionis quæ terminatur triennio:& quia per lapsum dicti trienni aliquando acquiritur ius ecclesiæ possidenti prout declarat Cardi.ibi.viii.not. & quæstione.xi.Additio autem ultima distinguit sententiam hominis a sententia iuris & disputat si restitutio com-
5 petat & an execrabilitas † obstet agenti possessorio,quod quæsiui a quibusdam dominis in una causa coram me & erant opiniones nec fuit aliquid firmatum licet reperiam decisionem.xv.de resti.spo.in antiq.pro parte affirmatiua & opinionem in dicta additione ubi ultima est pro negatiua.Item quia sumus in una sententia per appellationem suspensa alias extincta.l.i.in fi.ff.ad turpil.c.uenientes de iureiur.ex quo petitur sequestrum possumus dicere non dum condemnatum esse priuatum quousqꝫ contra eum sit res iudicata cum hoc sit de quo agitur an sit priuatus

uel non.facit etiam decisio.ix.de resti.spolia.in antiq.uo-
6 lens quod Canonico † regulari spoliato beneficio secu-
lari quo habuerat ab ordinatio competat restitutio & se-
quitur Fely.in.c.dilecta.de rescrip.ulti.char. & limitatio-
ne . super ueritate cuius fuit etiam dubitatum in una corã
do . Silbinicen.de mense Maii.1521. & super eius intelli-
gentia ac.c.cum de beneficio.de præben.in.vi.uideantur
Lap.& Domi.in.d.c. & Fely. in.c.in nostra col. pen.uer.
ii.de rescrip.

Quintæ decis.de sequestr.pos.& fruc.Summarium.

Violans sequestrũ incidit in penas cle. ad compescen-
das non obstante appellatione a diffinitiua cum inde se-
cutis seu a diffinitiua & quocunq; alio grauamine absque
expressione causæ.

Epithome.

1 Sequestrum an impediatur per appellationem & an uio-
lans sequestrum sub tali prætextu sit locus pene cle.ad
compescendas.
2 Appellatio ab interlocutoria in scriptis & cum expressio-
ne causæ fieri debet.
3 Sequestrum in beneficialibus regulariter est permissum.
4 Appellatio ab interlocutoria cuius iniquitas detegitur al-
legationibus iuris sine expressione causæ fieri potest.
5 Appellans a decreto sequestri debet inserere causam in
appellatione.
6 Remissoria ad probandam uiolationem sequestri an re-
gulariter concedi debeat.

Quinta decisio.

Dubitatũ fuit corã Mercurio de uipera in una be-
neficiali Mediolanen. de uillegio.1520. de men-

se Maii an appellatio interposita a diffinitiua cum inde secutis seu a diffinitiua & quocunque alio grauamine impediat quominus sequestrum decretum ante appellationem iuxta formam cle.unice de sequestra.pos.& fruc.po
1 tuerit exequi † & si fuerit uiolatum locum habeat pena d.cle.& quidam domini tenebant nō debere exequi nec esse locum pene cum appellatio suspendat iudicatum.l. i.in fi.ff.de turpil.c.uenientes de iureiur.& quòd per illa uerba cum inde secutis uidebatur a decreto sequestri appellatum ex quo aliud non fuerat secutum post sententiam.l.ii.de lib.& posthu.l.fundum qui locatus cum.l.se. ff.de fun.instruc.cum ibi not.& licet regula uelit quod in
2 appellatione † ab interlocutoria sit exprimenda causa.c. cordi de appel.cle.appellanti.eo.titu.& decretum huiusmodi dicatur interlocutio super quo quando sit diffinitiua aut diffinitiue uim habens uel interlocutoria est glo. in.d.cle.& ibi docto.& tradit Bart.in.l.titie.ff. de accusa. Alexan.super Rubrica de re iudi.ff.& Abb.etiam super rub.eo.tit.in decreto limitatur secundum Bal.in.l.minoribus.C.de hiis qui.ut indig.& Phi.Franch.in.d.c.cordi in.iiii.limitatione quando constat de grauamine iuris presumptione aut per allegationem iuris ut si iudex mandet sequestrum fieri quod est regulariter prohibitum.C. de prohi.sequestra.per.l.nimis propere.C.de exe.rei iudi. &.c.i. de sequestra.pos.& fruct.tunc enim non requiritur causa.sed maior pars contrarium conclusit : & ego fui in hac opinione & hoc per decisionem Bisignet.in antiquior.ii.quæ est prima in antiquis eo.titu.de sequestra. posses.& fruct.ubi plura uideas fundamenta per quæ tolluntur contraria, & ad dictum Bal.respondebat unus ex
3 dominis quod in beneficialibus sequestrum † regulariter est permissum, quod non uidetur tutum cum Car.in.d. cle.unica.iiii.col.dicat quòd per cle.iste casus debet addi ad alios casus fallentiæ not.per glo.in.l.unica.C.de prohi.sequestra.pec.& in.c.ii.de sequestra.pos.& fru.unde dicas aliter quòd cum in re tam aperta quando sequestrum
quod ius

quod ius prohibet decernitur superuacua sit expresſio cau ſæ ut inquit Bal.in.d.l. minoribus ar.l.ſi conſtat.ff.de appell.quoniam iniquitas talis interlocutorie detegitur per allegationē iuris ita in hoc caſu requiratur expresſio quod ſumus in re clara & ad cle.præmiſſa & magis iniquitas appellationis colligitur ex hoc quod iure permittente decretum eſt ſequeſtrum & ceſſat præſumptum uitium interlocutionis per rationem expoſitorum.l. & ſi contra in fi. de uulg.& pup.l.fi.ff.de leg.iii.Ratio ergo Bart. concludit ad caſum quando ius aperte facit contra interlocutionem non quando ei aſſiſtit ſicut in propoſito ſiue cle. ponat regulam ſiue exceptionem. Neq; obſtat ꝙ quia condemnatus forſitan poſſiderat triennio pacifice non fuiſſet locus ſequeſtro,ut in.d.cle.quia ſaltem iſtud debebat allegari & cōſtare iudici ex probationibus facti & non proficeret niſi ex deductis appareret manifeſte ſecundum Bal. in.d.l.minoribus dicentem ꝙ quando ſumus in interlocu
4 toria † cuius iniquitas detegitur per allegationem iuris non eſt neceſſe inſerere cauſas appellationis ar.l.primę in fi.ff.de dot.prælega.& ita debet intelligi Inno.c.fi.de no. ope.nunc. Sed ubi debet detegi ex probationibus facti, ita ꝙ eſt quæſtio facti & non iuris ut in his terminis tunc procedit quod appellans ab interlocutoria habet neceſſe exprimere cauſam quare ſententia ſit iniuſta ita etiam ſentit Phil.Franch.referendo Bal.in.d.l. minoribus in.c.i.de
5 appel.in.vi.col.ii.ex quibus conſtat ꝙ omnino † cauſa in appellatione erat exprimenda hic ſicut quando appellatur ab executore excedēte.c.ꝙ ad conſultationē de re iudi.iuxta glo.& declaration.Abb.ibi.& aliorum.Præterea nunquam eſſet locus ſequeſtro ſi per uerba cum inde ſecutis ſeu a quocunq; grauamine & ſimilia abſq; explicatione cauſæ & grauaminis cenſeretur appellatum a decreto ſequeſtri, & ſuſpenderetur iuriſdictio cum decretum ſequeſtri ſoleat fieri ſtatim lata diffinitiua eadem audientia uel ſequenti. Sic enim eluderetur prouiſio cle. de facili, cum dicta uerba ſint in uſu ad cautelam, uel facilia cuiquā

contra l.si prætor.de iud.&l.fi.ff.quod vi aut clam.Cæterū siue sequestramus iuste & bono zelo moueamur siue sit dubiū debet obtemperari, ut ait Car. post Laud.& Zenz.in.d.cle.unica dūmodo sit lata sententia sufficit resistentia facti, ut ibi.xi.col. Nam non debet quis propria temeritate uiolare ex quo uiolat possesionem quæ est facti, ut in dictis decisionibus.ii.&.i.& factū ac præsumptionem & contemptū punit cle.sicut alias factum ipsum.Lex etiā si non producat iuris effectum.l.quid ergo.§.cū autem.ff.de hiis qui no. infa.&.c.nuper de biga. & in causa
6 prædicta fuit data remissoria † ad probandum uiolationē sequestri habito articulo pro concludenti, cum alias dari non debeat nec consueuerit.

De probationibus.

Primæ decis.de probationibus.Summarium.

Fama sufficit ad probandum ꝙ collatio pertinet ad inferiorem episcopo quando non agitur cum eo nec prouiso ab ipso nec directe super pertinentia.

Epithome.

1 Collationis pertinentia ad inferiorem pertinere quomodo probetur.
2 Fama regulariter non facit plenam sed semiplenam probationem.

Prima decisio.

Ertinentia collationis ad archidiaconum decanum priorem seu alium episcopo uel archiepiscopo seu alio ordinario inferiorem ad quē de
1 iure non spectat probatur † per famā secundum Rotam decis.iii.in no. de proba. quod procedit quando ordinarius non est in causa nec prouisus

ab eo, sed alius habens a Papa uel aliunde. Nã contra ordinarium uoluerunt domini ꝙ sufficeret in una Parmen. parrochialis sanctæ Christinæ quam proposui de mense Martii. 1520. In qua agebatur inter ꝓuisum ab uno canonico Parmen. qui contulerat ratione præbende de Sorbulo & ꝓuisum a Cardinali de Farnesio administratore ecclesiæ Parmen. nisi fama esset adiuncta alia specie probationis prout erat, quæ intelligentia mihi placuit. Nam pro ea facit quod uult Egi. decis. 570. dũ intelligit famam sufficere nisi directo agatur super pertinentia uel super collatione facta ab ordinario. Et si aduersarius negaret huius
2 modi collationis pertinentiam non habeat. Nam †fama regulariter non facit plenam sed semiplenam. c. i. ubi glo. de appel. sup quo quando plene quãdo semiplene quando nihil tale inducat, habetur saltem remissiue in illa decisione ꝙ famã probat ius patronatus antiquissimum incipit fama regulariter, in proposito autem probat modo quo supra. & facit quod Egi. decis. cxxviii. & quod Bar. dicit de fama in. l. celsus. ff. de usucapio. ꝙ inducit iustum errorem & tribuit causam præscribendi, ac inducit titulũ putatiuum secundũ Abb. in. c. de quarta. & c. ad audientiam ult. col. de præscrip. facit qa aliud est quando agitur contra eũ cui ius non assistit aliud si ei non assistat. c. ad decimas de resti. spo. c. i. de præscrip. in. vi. cũ ibi no. ad idem Fe. de Se. consi. ccxliii. ubi aliud sentit quando agitur inter plebem in cuius plebanatu sita est capella, & patronos qs eorũ præsumatur esse in possessione, cum neutri ius assistat. Aliud quando esset quæstio inter patronos & ordinariũ cuius intentio esset fundata de iure cõmuni. xvi. q. vii. omnes Basilice cũ. c. se. & c. i. de cap. mona. c. de xenodochiis de relig. domi. ac. c. cum ex iniuncto in fi. de hæret.

Secundæ decis. de proba. Summarium.

Sicut dominium antiquissimum probatur per famam ita ius patronatus, & uide de uirtute probationis famæ & eius potentia.

Epithome.

1 Fama habito respectu ad indicia & præsumptiones unde fama traxit originem an plene uel semiplene probet.
2 Dominiũ antiquissimum an per solam famam probetur.
3 Dominium quomodo probetur,& an sit differentia inter antiquum & antiquissimum.uide remissiue.
4 Fama an sufficiat in ꝓbando iure patronatu antiqssimo.
5 Fama in hiis quæ metam humanę memorię excedit satis probat.
6 Patronus ille dicitur cuius antecessores per centum annos præsentarunt.
7 Ex pręscriptione temporis immemorabilis an acquiratur ius patronatus.

Secunda decisio.

1 FAma regulariter † non facit plenã sed potius semiplenam probationem.l.iii.§.eiusdem quoq; iuncta glo.ff.de testi.& uoluerũt aliqui ut refert Bar. in.l. admonendi.ff.de iureiur.& glo.in.c.i.de appel.c.præterea de testi.c.illud de præsump.c.ex literis de iureiu.& ꝙ semiplene probet in ciuilibus.Inqt Franc.de Aret.in consi.lv.col.ii.adducens plures docto.ad hoc ꝙ qualiter procedat tradit Phil.Frãch.in.d.c.i.col.ii. qui omnino uideatur in materia,quinimmo secundũ Bar.in.l. de minore.§. tormenta.ff.de quæsti. quando inditia & præsumptiones ex quibus fama traxit originem non multum urget arbitrabitur iudex quod non faciat semiplenã. Et quando habet ortum ab inimicis de ea non est curandum.c. licet ex quadam de testi.c.cum in iuuentute de præsump.c.qualiter & quando el.ii.de accusa.Et in quibusdam casibus solum coadiuuat absq; eo ꝙ faciat aliquem gradum probationis Abb.in.c.ueniens.i.de testi.ul.col. Dominium autẽ
2 † antiquissimum bene probatur per famã solam.l.at qui natura.§.cum me absente . ubi glo.ff.de neg. gest.quã ita declarat ibi Ang.ad Aret.& sequitur consi.xxxvi.& Pau. de cast.in.l proprietatis,C.de proba.Soci.consi.cclxxxiii.

col.iii.& Bal.in.l.conuenticulam.C.de epi.& cle.dicit in factis multū antiquis opinionem generalem haberi pro ueritate. Rota uero de re iud.xv.in no.dicit dominiū non probari per famā aut communem reputationē & posses-sionem prædecessoris, sed oportet ꝙ probetur per ueras causas, & hoc est uerissimum. sequitur Abb.in.c.cum ad sedem de resti.spo.vii.col.licet bene releuet ab onere pro bandi negatiuam illum qui alias probare tenetur secundū eam decisionē.xv.alias ult.in no.de proba. Sed Alex.sim pliciter loquendo dicit solam famam sufficere ad proban dum dominium in antiquis in.l.rem quę nobis.vii.col.ff. de acqui.pos.ubi adducit ita tenere multos & esse cōmu-nem opinionem omniū in.c.cum causam de proba.ubi
3 uideatur † an de tali antiquo quod differat ab antiquissi-mo uel sine tali differentia loquātur Bar. etiam tradit in.l. .qdā in suo.ff.de cōdi.insti.quomodo probetur dominiū, & super intellectu glo.in.d.§.me absente. & plures casus ponūt Abb.in.d.c.ueniens.& Anch.in.c.ueniens.de uer. sig.in.vi.vii.col.cū se. In quibus sola fama probat plene, & sicut probatio domini difficilis. Inquit Cy.in.l.cum res .C.de proba.& Abb.in.c.sæpe de resti.spo. Ita ius patro-natus cū non sufficiat probatio.xl.annorū & ultra conti-nue possessionis, ex quo certis modis acquiritur de qui-bus Inn.& Abb.in rubr.de iure patro. & diuersa sunt esse patronum quia respicit petitorium, & esse in quasi posses sione cū respiciat possessoriū.dicit Phil.Franch.in.c. uni-co.ii.col.eo.titu. Videntur enim in hoc fraternizare, & in
4 eo ꝙ in probando † patronatu antiquissimo fama sufficit quemadmodū in dominio.& hoc sequitur Rota meo tē pore tenendo opinionem Bald. in.l.cum super.C.de rei uen.& uideatur idem Bal.in auc.quas actiones circa fi.C. de sacrosan.eccle.& Inno.in.c.ueniens der uerb.sig. Pro qua obseruantia & sententia facit quod idem Bal.in cōsi. cccx.v.uol.sup hoc an patronatus ecclesiæ probetur per
5 literas antiquas, dicit ad propositū ꝙ in hiis † quæ metam humanæ memorie excedunt famā, satis probat ad idem

Deci.consil.clxxiiii.ꝙ per indicia & famam probatur ius patronatus antiquissinum.& allegat Fede.de Se.consilio 334.super primo col.ii.dicentem negari non posse illum
6 † esse patronum cuius antecessores iam per annos centū præsentauerūt. Ad hęc doctrina Io.an.in regula ꝙ alicui
7 de re.iu.in.vi.in mercur.ꝙ ex † præscriptione tēporis immemorabilis acqritur ius patronatus,licet Archi.contra, & opinionem Io.an.seqtur Abb.in.c.i.de relig.do.quando laycus fuit longissimo tempore in quasi possessione præsentandi.Nam difficile est probare patronatum antiquum.& Fely.in.c.causam de præscrip.iii.col. quando allegatur titulus patronatus, & ad probandū inducitur tempus immemorabile non ꝙ præscribendo ait acquiratur ius patronatus per laycum,sed quia ex tali tēpore præsumitur titulus, & tunc nō putat necessariū probare famam tituli quod est no. tam circa patronatus q̃ circa dominiū.

Tertiæ decis.de proba.Summarium.

Fama probatur per testes deponentes de auditu publico secundum Rotam Bal.& sequaces,secus secūdū Bar. & sequentes eū & liceat nequeat per duos induci potest, tamen per duos testes probari.

Epithome.

1 Testes deponentes de fama qualiter deponere debeant ut concludant.
2 Fama,rumor,communis reputatio notorium & manifestum quomodo inducantur,& in quibus differant.
3 Duo testes probant famam & notorium.
4 Publice exponit Bal.idest coram populo unde testis dicens ꝙ publice audiuit dici probat famam.& nu.7.
5 Testium dicta sunt adiuuanda non cauillanda.
6 Testis deponens præsumptiue ex præsumptione iuris sufficienter probat.

8 Probatio præſumptiua quando ſit concludens.
9 Teſtis deponens de auditu a pluribus, & ꝙ ſic cõmuniter dicebatur ſufficienter probat cõmunem opinionem.
10 Teſtis ꝙ teneatur reddere cauſam ſui dicti quando locũ habeat.

Tertia deciſio.

1 AD hoc ut teſtes qui deponunt de fama neceſſe eſt ꝙ dicant ſe audiuiſſe a maiori † parte hominum ſeu gentium talis ciuitatis uel oppidi cũ ex eo colligatur quod maior pars populi ita ſentit nec ſufficit dicere audiui a maiori parte populi quia non concludit ubi ſit iſta fama & dictum teſtis debet neceſſario concludere.l. non hoc.C.und.legiti. Ita Bart.in.l. de minore.§.plurimum.ff.de quæſti. ſubiiciens ſis ergo cautus ut deponat quod eſt publica uox & fama quia publice dicitur per ciuitatem ſeu a maiori parte populi talis ciuitatis caſtri ſeu uille & quod non probat teſtis dicendo quòd eſt publica uox non reddit cauſam per aliquod quòd ſenſu percipiatur non enim dicit quòd audierit a maiori parte populi, ſed ꝙ hoc dicitur,idem ſi dicat audiuiſſe publice dici cum eſſe poſſit ꝙ unus publice dicebat hãc opinionem ſequitur Ange.in.l.iii.ad mace.& Bal.in additione Spec. in tit. de ſenten.vi. col. & Alexan. conſil.xxv. uolu.iiii. in cauſa uerten.inter Antoniũ pen.col.&.cxvii.uiſu proceſſu cauſæ uertentis inter dominam Luciam prout refert Iaſ.in.d.
2 .l.non hoc facit quia fama † communis reputatio manifeſtum & notorium non inducuntur ab uno uel duobus ſed ab omnibus aut a maiori parte populi.l.i.C.de teſt. & in plus ſe habet fama ꝗ rumor.c.ſuper eo cum ibi not. de eo qui cog. conſan. uxo. ſue. ubi Abb. dicit quod fama proprie eſt quando tota ciuitas ſeu uicinia aut maior pars reclamat. Rumor uero quando aliqua pars puta tertia,uel quarta & de fama. Rumore manifeſto communi opinione & notorio quid ſint in quo differant & de ma

tertia per Bart. in l. scriptus. ff. de religi. ut sump. fune. & Abb. in c. uestra de coha. cle. & muli. & text. ac doc. in fi. eo. tit. & aliquid per Inno. & Anch. in c. ueniens de uerb. signi. in vi. Sed aduerte quod quanuis fama & notorium
3 nequeant induci per duos testes possunt † tamen probari per duos glo. iiii. q. iii. testes. §. item sæpe. Abb. in c. tertio loco de præsump. & c. quia nos de appella. Bal. uero in
4 c. per tuas de proba. post prin. in uerbo publice † exponit, id est coram populo & uicinis subiungens facere ad dictum testis dicentis quod publice dici audiuit ut probet famam & tenet etiam contra Bar. in c. præterea ulti. col. de testi. sufficere testem deponere quod audiuit a maiori parte populi cum intelligatur de populo illius ciuitatis, & interdum sufficit fama uicinie tex. est ait hic no. quod popularis fama intelligitur illius populi uel uicinalis illius uicinie & satis est si dicat quia publice dicitur per maiorē partem populi & alias non affirmet de suo auditu quia sufficit quod reddat causam per sensum corporis præsumptū per locum a communiter contingentibus, nam si dicatur publice & est unus de populo præsumitur audiuisse quod
5 ab omnibus dicitur. c. i. de postu. præla. quia † dicta testiū non sunt cauillanda nec calumnianda quin potius iuuanda & sustinenda pro uiribus. c. cum tu. de testi. l. quotiens. ff. de re. dub. Ad hoc Bar. in l. i. ff. si cer. pe. iii. col. ubi uult satis esse quod dicat scio quia uicinus, quia & si non infe-
6 rat necessario cum possit esse uicinus & ignorare † sufficit quod concludat præsumptiue ex præsumptione iuris tali quæ ad condemnationem sufficiat præsumitur autē scientia ex sensu corporis sufficiens ad condemnationem, ut in iuribus adductis ibi per Bar. ita etiam Lanfranch. in repetitione. c. quoniam contra in uer. testium depositiones col. iiii. & secundum Bal. in d. c. præterea. Ita cōsuluit Dyn. ad idem. c. literas de præsumpt. ibi publica uoce ex quo etiā
7 tex. infert Bal. ad dictum testis † qui dixit se audiuisse publice dici quia intelligitur publica uoce dici a populo & sic probat famam. Ita enim est aptior expositio secūdum

communem intellectum loquentium ad quem est recur-
rendum.c. ex literis el prio de sponsa.l.labeo uer.uerum
.ff.de suppellecti.lega.ita etiam referendo Bal.transit Ias.
in.d.l.non hoc & opinionem Bal.ac sequatiū seruat Ro-
ta admittendo probationem fame per depositionem te-
stium de publico auditu quòd in pluribus causis audiui a
dominis. Et in una Roman. domorum coram domino
Camillo de Ballionibus.1519.inter Mattheos & Capite-
ferros in qua quærebatur an esset probata fama p quinq;
testes prout statutum requirebat, & contentabatur taliter
probari posse metum,cum allegaretur Bart. ubi supra q
nō sufficiebat dictum de auditu, fuit a domino Mercurio
de Vipera &.d.Iacobo Simonetta,& quibusdam aliis re-
sponsum q contra opinionem Bar.erat obseruantia.pro
qua facit quia in probanda fama non sumus in probatio-
ne necessaria,ad quam inferunt rationes Bar.sed sumus in
præsumptiua in qua satis est q sequatur per sensum iuris
præsumptione,ut per Bar.in.d.l.i.& Bal.in.d.c.præterea.
& late in.l.conuenticulam.C.de epi.& cle. ubi in.iiii.col.
8 inquit q in probatione † præsumptiua aut uolumus pro-
bare actū in genere,puta q aliquis sit male fame. aut pau
per & similia,& tunc sufficit ratio quia sum uicinus, quo-
niam concludit per communiter contingentibus. Si uero
actum in specie,& tunc aut est actus a cōmuniter acciden-
tibus qui consueuit esse notus uicinis,ut mors & etas.ad
idem.l.ortam.ff.unde cog.aut non consueuit esse notus a
cōmuniter contingentibus uicinis uel habet se pariter ad
notum & ignotum ut homicidium Petri uel furtum de re
Martini,& tunc non probat in fama,uel sumus in proban
do actu in genere uel in specie qui consueuit esse notus ui
cinis cum non causetur,ut est dictum,nisi a toto uel maio
ri parte populi unde non est necessaria. Ita exacta proba-
tio nec per sensum uerū,quod no.in materia ad hoc per-
tinenter facit quod dicit inno.& post cum Ancha.in.d.c.
ueniens de uerb.sig.in.vi.v.& pe.col.q licet in probanda
9 cōmuni opinione † debeat testis dicere se a multis audi-

uiſſe,quos interrogatus,ſi nominat bonũ eſt, tamen ſi reſpondeat non habere memoriam de aliquo, quia nec recordatur de certo,ſed quòd cõmuniter dicebatur. Videtur nihilominus ualere teſtimonium allegata l. in ſumma .§.idem labeo.ff.de aqua plu.arcen.Item a communi uſu loquendi uidetur teſtes aperte deponere de cauſa ſcientiæ dicendo ſic cõmuniter audiui dici. Et probat quanuis non repetat dicto tempore uel in dicta ciuitate.Nã deponendo contenta in articulo eſſe uera, quia ſic cõmuniter audiuit dici intelligimus rationem dicti ipſius teſtis de eiſdem loco & tempore contentis in articulo non de aliis, ne alias eſſet ſibi cõtrarius.& in falſum incideret atq; eius dictum non ualeret.d.c.cum tu.cum uulgaribus. & tanto magis procedit opinio Bal.& Rotæ,quando teſtis reſpõdens de publico auditu uel de publica fama non eſſet interrogatus quomodo ſcit,qa quanuis dictũ teſtis ſine red
7 ditione † cauſæ non probet.l.ſolam.C.de teſti. tamen eſt uerũ in hiis quæ percipiũtur iudicio intellectus non quæ ſenſu corporeo, dominium nanq; & in corporalia cum ſimilibus iutellectuali iudicio percipiuntur, & in talibus teſtis debet dicere cauſam ſui dicti etiam non intterogatus ad hoc ut probet in aliis quæ per ſenſum corporeũ quis percipit ualet dictum ſine ratione quando non interrogatur de ea,ſed ſi interrogatus non redderet uel non bonam asſignaret non ualeret. Ita Inno.in.c.cum cauſam.eo.tit. Pau.de ca.in.l.proprietatis.C.de proba.& Bal.in.d.l.ſolam ſubtiliter declarans & diſtinguens id quod eſt notum quo ad plenam notitiam per ſenſum corporis ut per uiſum auditum & cæteros eiuſdem generis in quibus ſenſus non decipitur circa obiectum proprium, ſicut in contractu uel maleficio de quibus plena habetur notitia per uiſum & auditũ ab eo probando quod non eſt obiectum ſenſus ſed intellectus,ut dominium & ſimilia.& de utriſq; eſt tex.inſti.de re.corpo.& incorpo.in princi.& uſq; ad finem.ſed fama quæ eſt obiectum fit nota per ſenſum corporeum exteriorem.ſ. per auditũ non per interiorem ut

hoc termino utar, ergo probat sine causa ut supra. Nec sumus in casu in quo plurimũ laboret rem intellectus licet in facto consistat ut in probando aliquẽ ebriosum uel furiosum, nec ubi requiratur prædominiũ intellectus supra sensum in quibus non creditur testi. nisi applicet rationem concludentem ex sensu quod est in omnibus quę sunt difficilis probationis ex eo quod uideri uel sentiri non possunt directe, ut adulterium & reliqua eiusdem qualitatis quæ Bal. per regulas & exempla tradit in. d. l. solam. cum fama non sit eiusmodi ut patet. & conferunt etiam ad hãc conclusionem motiua quæ adduco super illo dubio incipiente pluries coram domino. M.

Quartæ decis. de proba. Summarium.

Impetrans beneficium quod asserit esse de iure patronatus laycorum tenetur pro ualiditate gratiæ probare ꝙ sit in pręscriptioue siue consuetudine secus si per uerba ut asseritur uel equipollentia aut si asserat esse laycorum aut clericorum alternatiue quia tunc dicente esse laycorum incumbit hoc probare & quod sit ex constructione fundatione seu dotatione ad nullitatem gratiæ.

Epithome.

1 Verbum ut asseris uel ut asseritur in gratia appositũ quomodo oneret uel releuet ab onere probandi narrata & nu. 6. & 8.
2 Fundatio constructio & dotatio equiparantur in iure.
3 Prouisio Papæ etiam motu proprio facta nõ præiudicat iuri patronatu laycorum.
4 Ius patronatus si ex præscriptione acquiritur quibus noceat.
5 Iuris patronatus laycorum ex consuetudine seu præscriptione an in literis prouisionis uel expectatiuis mentio sit facienda.

7 Beneficium an præsumatur liberum uel seruum a natiuitate.

9 Verbum ut asseritur tanquã generale & impersonale non censetur prolatum per impetrantem.

10 Probatio asserentis beneficium de iure patronatu laycorum uel clericorum esse an sibi uel impugnanti incumbat & nu. 12.

11 Derogatio aut mentio iuris patronatus clericorum in literis necessaria non existit.

Quarta decisio.

HActenus obseruatum est ut audio ab antiquis patribus & meo tempore in palatio quod si in impetratione beneficii dicitur tale beneficium quod ut
1 asseris † de iure patronatus laycorum existit impetranti incumbat onus probandi ꝙ sit ex præscriptione uel consuetudiue ut sic excludat quod non ex fundatione uel dotatione aut cõstructione alias prouisio sine derogatione & absq; patronorum consensu est nulla.c. decernimus.xvi. q.vii.secus si dicatur quod baneficium ut asseritur de iure patronatus laycorũ existit uel per alia uerba equipollentia.tunc enim asserenti patronatum laycalem etiã possessori beneficii ad exclusionem prouisionis & si impuganti eam incumbit probare ꝙ sit laycorum & ex constructio
2 ne † fundatione aut dotatione cum in hoc isti tres equiparentur ut no.glo.in.c.pie mentis ea.q.Inno.& Abb.super rubrica de iure patro. ratio nullitatis est ne layci a constructione fundatione uel dotatione retrahantur secundũ gl. in.c.nobis & in.c.cũ dilectus ubi etiam Abb.eo.ti.& But. in.c.dilectus de off.leg. propter quam rationem Papa in dubio non uidetur uelle præiudicare iuri patronatus laycorum nec potestate quam habet in derogando etiam si
3 prouideat † motu proprio secundum Rotam decisione lxxi.in antiq.de rescript.Ita quod concluditur inualiditas quæ ut inquit Fely.in tracta.quã.lite.apo. no.patro.col.i.

non reperitur iure scripta sed eam sumpserũt iure scribentes ex ratione dicti.c. cum dilectus ac iurium similium & ipsam fortificat Fely. per multa similia & bonas rationes quæ satis mentem iuris aperiunt.l. scire oportet.§. sufficit .ff.de excus.tuto.But.uero in.d.c.dilectus allegat ad hoc tex.in cle.per literas de pręben.qui re uera in alia materia loquitur licet in simili bene faciat.prædicta autẽ ratio cessat quãdo est ex consuetudine uel præscriptione dicit Bu. in.d.c.dilectus & ibi Car.etiam & Fed. de sen. consi.lxiii. alias.lxiiii.incipiente infrascripte quæstiones ac alii quos refert & sequitur Fely. in.d. tractatu in.xi. limitatione firmantes eo casu posse legatum de latere conferre quanuis contrarium sentiat Innocen. in.d.c. dilectus in fi.quasi etiam hiis casibus possent retrahi layci a benefaciendo ecclesiæ cuius opinio est contra communem & consideratio falsa secundum Alexan.consilio.lxxiiii.col.ul. uo

4 lu.iiii.dicentem quod layci † non retrahuntur a fundatione ecclesiarum quando de suo proprio non posuissent ad tale ius quærendum immo potius est præsumendum ut non multum curarent de præscriptione quærenda uidentes parum eis prodesse licet pro ueritate prosit saltẽ contra collationes ordinariorum contra quos est præscriptũ ut tenet But.Car.& Imo.in.c.dilectus & Alexã.in.c.hortamur.lxxi.di.in fi.sed nihil contra papam aut legatos de latere ex quibus patet quod opinio Imo. quam Deci. sequitur consi.126.non subsistit nisi forsitan in uno casu ad quem Deci.uidetur se restringere & ipsum tentat Fely. sub dubio forte in.d.xi.limitatione pro quo facit quòd Io.an.adducit in regula quòd alicui de regu. iur. in mercur.col.ult.& Abba.in.c.quærelam.col.iii.de elec. & idẽ Fely.qui uideatur in.c.causam quæ col.iiii.de rescript. & Alexan.in.d.c.hortamur.lxxi.di. col.ulti. dum dicit utile esse uendicanti ius patronatus quod ad illud præsumendum alleget præsentationes plurimas in cursum temporis & sic in eo casu posset defendi opinio Imo. nõ tamen simpliciter uerũ esset de iure ex communi sententia quod

Deci.ait in allegato consi. & Fely. in.d.xi.limitatione iuxta sensum Modernorum tunc Rom.cu.refert ut in curia Roman.præualeat quod non differat patronatus ex fundatione a patronatu ex præscriptione, quinimmo hoc tépore iudicatum est quòd de iure patronatus laycorũ ecclesiæ ratione non autem patrimonii. Item laycorum ex
5 † consuetudine uel præscriptione in literis collationũ Papæ seu expectatiuis non sit necessaria mentio prout in decisione quæ incipit memini sub titulo de iur.patron. alias de proba.dixi quam uideas quia confertur ad istam & cõsideratio Alexan.in.d.consil.lxxiiii.ut layci non retrahantur ex quo nihil ponũt de suo proprio quam etiam Car. Alexan. ponit in.c. hortamur.lxxi.di.facit ad id quod in d.decisione tetigi. Quid si ius patronatus competeret ex priuilegio & pro decisione ista & aliis adductis est uulgatum consi.Car.Zab.lxix.uim faciens & distinguens
6 uerba † ut asseris a uerbis ut asseritur. In primo nanq; casu asserens patronatum laycorum habet contra se quod sit ex constructione fundatione seu dotatione ex eo quòd beneficia non nascuntur,sed fiunt unde in dubio constructa fundata aut dotata per patronos uidentur ad hoc tex. in.d.c.quærelam & ibi.Abb.iii. col. ponderans ipsum & idem Abb.consi.lxxvi.&.cvi.uol.ii.quo stante asserens tenetur probare esse aliter patronatum beneficium quàm ex constructione fundatione seu dotatione cum modis præmissis uel uno ex eis existere asseruerit & huiusmodi expressio sit pars gratiæ ex quo uerba ùt asseris referuntur ad impetrantem & sic causa intentionis suæ ad regulã .l.ii.ff.de proba.& no.Io.an.in.c.i.ut lite non conte.in.vi. quam sequitur Abb.in.c.ii.col.ii.de præsumpt. & ad collecta per Fely. in.c.ad aures in.iii.conclusione & col. de
7 rescript. Et omissio an beneficium † magis præsumatur a natiuitate liberum quàm seruum de quo Rocch. in trac. de iur.patro.in uerbo construxit in quæstio.xx.ubi pro & contra qui uideatur & eo quod no. Bal. in.c. significauit de testi.quod si tempore edificationis nascitur liberũ nun

quam postea recipit seruitutem licet secus ecõtra dato tamen patronatu semper placuit mihi hæc pars ut in dubio potius præsumatur quòd sit uno de tribus modis prædictis uel duobus aut omnibus quàm ex præscriptione uel consuetudine, quoniam occurrit præsumptio quòd beneficia non nascuntur. Item tollitur coniectura libertatis de præsenti & etiam ab origine cum ex præsenti statu patronatus præsumatur in præteritum. l. circa de præla. l. liberis. §. fi. ff. de liberis cau. Egid. decisione. 591. & l. ex persona. C. de proba. iuncta glo. & ibi Bal. magistraliter regulam istam declarat firmans eam procedere in materia contingenti qualis est ista, quãdo præsens status seruitutis potest concurrere cum naturali ueritate antecedentis, ut si præsumamus constructionem seu dotationem ab exordio & consequenter seruitutem sicut præsumere debemus per tex. in. d. c. significauit a contrario sensu prout rota intelligit & decisione tertia in antiq. de iure patro. sicut & in iuribus allegatis præsumitur de libertate, & de non facultatibus & sicut alias ex præteritis circa futura. c. mandata de præsump. uel saltem onus probandi libertatem transfertur in asserenter propter dictas coniecturas seruitutes arguentes. l. si possidetis & ibi glo. C. de proba. & c. unico ubi etiam glo. allegans concor. in uerbo actore ut eccle. benefi. si. di. confe. & Rota deci. xv. & si. de iud. in no. Aduerte tamen qa attento fundamento quod beneficia fiũt & non nascuntur, item ꝙ dotantur ꝙ sine fundo non daretur existentia quòd omnia beneficia mũdi essent patronata, tamen uidemus ꝙ pro maiori parte sunt libera, ideo dixi supra supposito ꝙ reperiatur ius patronatus ut tunc motiua quæ adduxi militent. Secundo uero casu quando
8 uerba † ut asseritur uel per alia non assertiua dicitur de patronatu laycorum impetrans nihil affirmat quod sit laycorum, nimirum si possessor beneficii uel alius asserens esse tale in hoc dicitur esse actor & tenetur probare quòd asserit ut est dictum per iura & regulas allegatas & bene seruiunt motiua Car. in. d. consi. lxix. & per hoc rota opti

9 me decis.lx.in antiq.de rescrip.dicens quod uerba † ut asseritur in gratia circa expressionem ualoris posita sunt generalia & impersonalia & ideo nō adstringunt partes nec uidentur prolata per impetrantem secus in uerbis ut asseris quæ ad partem referuntur & alia.lxxvi.eo tit.ꝙ suppli catio signata per Papā ꝑ uerba ut asserit est surreptitia nisi ita sic secus si per uerba ut asseritur.Tertio casu quādo di
10 citur ꝙ beneficium † ut asseris de iure patronatus laycorum uel clericorum existit tunc etiam probandi onus ꝙ esset laycorum incumberet impugnanti literas prouisionis ex quo impetrans nō fundat se nec firmat pedē quod sit laycorum cum loquatur alternatiue uel clericorum in quo loquendi genere sufficit alteram partem esse ueram .l.si quis ita stipulatus fuerit.ff.de uerb. oblig.& regula in alternatiuis de reg.iur.in.vi.& si esset clericorum solet derogari ex stilo quinimmo quando esset laycorum & clericorum simul quia dicitur in derogatione si laycorū tantum & ex fundatione uel dotatione pro medietate alias in totum quo ultimo casu nisi derogaretur præponderat qualitas laycalis in mixtura annullans prouisionem ut plene ꝑ Fely.in.d.tracta.quā.lite.apo.in.vi. ampliatione col.
11 v.Sed in primo † non est necessaria mentio nec derogatio unde omissio non uitiat prout est communis usus & firmat Fely.post Rot.in.d.tracta.iii.limitatione col.vii.&
12 annotaui in allegata decis.incipiēte memini & ita † in una causa corā domino Martino de Spinosa in qua erat clausula alternatiua fuit conclusum de anno.1523. de mēse Iunii quod menti tene ad limitationem seu declarationem præfacti consi.Car.lxix.uel qa est tertius casus ibi non expressus & sæpe contingens ac utilis merito notandus inquit tex.in.l.legaui in prin.de lib.lega.& non aspernēdus ait in hiis terminis Bar.in.l.uerus.§.duorū in fi.de leg.ii.

De præsumptio.

Vnicæ decis.de præsump.Summarium.

Pro

Pro processu & iurisdictione præsumitur quando sententia in qua recitantur acta fuit lata parte præsente & non appellante.

Epithome.

1 Ad ualiditatem sententiæ, processus & iurisdictio sunt necessarii.
2 Præsumitur pro processu in sententia lata parte præsente & non appellante.

Vnica decisio.

Icarius qui dicebatur de Boltanya oscen.dioc. impugnabat sententiam
1 † quæ contra eum producebatur in causa dicte uicarie super crimine hæresis quo erat condemnatus per inquisitores hæretice prauitatis sub pretextu quod non doceretur de processu quem inquisitores non concedunt dari alicui. Item quia de potestate & iurisdictione inquisitorũ non apparebat.l.unica.C.de man.prin.c.cũ in iure de offi.deleg.gl.in.c.i.de cen.in.vi.c.quoniã contra de proba. auc.si qs in aliquo.C.de eden.non obstante quod acta recitabantur in sententia, sed coram.d.Hugone de Spina.
2 † 1514.fuit cõclusum quod præsumebatur pro processu ex sententia ex quo fuerat lata cõtra ipsum præsentem & nõ appellantem per doctrinam Inn.in.d.c.cum in iure communiter approbatam ubi etiã Abb. & Bar.in.l.i.C.de relati.& Abb.post alios in.d.c.quoniam contra col.xv.

De iureiurando.

Primæ decis.de iureiuran.Summarium.

Ad iurandũ per horrescentiam sufficit clausula de quocunque licito uel honesto iuramento præstando maxime si

detur potestas iurandi de calumnia ac cuiuscꝫ alterius li-
citi aut honesti iuramenti præstandi fortius si necessarii.

Epithome.

1 Iuramentum perhorrescentiæ potest præstari per haben-
tem de super speciale mandatum.
2 Clausula ad pręstandum quolibet licitū & honestum iura
mentum est sufficiens adiurandam perhorrescentiam.
3 Iuramentum perhorrescentiæ licet debeat præstari ab ini
tio tamen uirtute innocentiane in rota potest præstari
quandocunꝫ.

Prima decisio.

Octrinam Io.an.& sequacium de qua in.c.ut circa in fi.de ele. in.vi.quod in casu.d.c.&.c.statutū.§. cum uero de rescri.eo. lib.ubi de iuramento † perhor
1 rescētiæ ꝙ possit præstari per alium qui habeat de super mā-datū meo tempore seruat Rota quāuis Archi.teneat contrariū ponderando uerba per proprium iuramentum.Domi.uero post Io. an.magistraliter in.d.c.ut circa distinguit ꝙ aut iura requirunt ut quis iuret simpliciter & potest per aliū,ut patet incle.i.de iureiur.cū autem exigunt iuramentū alicuius in propria persona uel proprie manus ipsius & non potest per aliū secundū Io. an.aut requirunt propriū iuramentum illius qui facit actū & tunc aut ipse facit actū in propria persona & per se iurare debet aut facit per aliū & per eum iurare potest dum tamen habeat speciale mandatū quia ut dicit Io.an. quāuis tua persona uel tua manus non sit mea tamen iuramentū quod speciali mandato in animam meam præstas meum est patet quia si sit falsum censeor periurus.c.ii.de iureiur.

in.vi.& prædicta secundum Domi.faciunt ad no.in.l.ii.§. quod obseruari ubi etiã Cy.& Bal.C.de iura.calum.& ita in una gerũden.mansi coram domino Martino de Spino sa.1516.& in alia Ianuen.pluriũ milium coram me.1518.
2 Rota uoluit ad iurandũ † perhorrescentiam sufficere mandatum in quo dicatur ꝙ possit prestari quodlibet licitum uel honestum iuramentum in animam constituentis,cum tale iuramẽtum sit licitum. Item honestum a iure approbatũ, & in uerbo quodcunq; ueniat illud.l. si pluribus.ff. de lega.ii.& fortius si esset uerbũ necessarium ex quo necessarium est quando rescriptũ fundatur in perhorrescentia & signatura respondet præstito iuramento prædicto,
3 quia alias iudex nisi præstaretur † ab initio non haberet iurisdictionem ut.d.§.cum uero.& ibi no.licet uirtute Innocentianæ in Rota præstari posset in fine primæ aut secundæ sentẽtiæ refectis expensis,& hoc securius si esset facultas ad iurandũ de calumnia & quodcunq; alterius generis licitum & honestum aut necessarium iuramentũ præstandũ,quoniã & si procurator generalis iurare nequeat, ut no.glo.pe.in.d.c.ut circa.& non sit specialitas ad iurandum de perhorrescentia in dictis uerbis, expressius casus iuramenti calumnie requirens speciale mandatum.c.fi.de iura.cal.& no.glo.in.c.qui ad agendum. de procur.in.vi. subiecta clausula generali de quocunq; alio iuramento, quo casu ueniunt alii similes etiam pares,ut in.c.sedes. de rescrip.&.d.c.qui ad agendum cum ibi no.& satis esset ꝙ iuramentum perhorrescentiæ non esset magis q̃ calũnie.

Secundæ decis.de iureiu.Summarium.

Dispositio penalis.l.si quis minor.C.de transac.fundata in periurio procedit etiam in contractu censuali & alio quocunq; contra iurantem non contra eius successorem uel hæredem.

Epithome.

1 Pena.l.si quis minor.C.de transac.an habeat locũ in omni contractu iurato.& nu.7.

2 Census an habeat caducitaté ob non solutionem. & nu. 6.
3 Iuramentum an debeat regulari secundum naturam contractus cui est appositum.
4 Pena specialis quæ a iure non est expresse statura imponere non debemus.
5 Pena certa a iure inducta & non alia est imponenda.
6 Vasallus amittit feudum in solis casibus in quibus id iura disponunt.
7 Periuriũ an faciat qué cadere a iure contractus ipso facto.
8 Iuramentum ex parte iurantis est personale & non transit ad hæredem.
9 Iuramentum non facit hæredem & de foro ecclesiastico si alias non est.
10 Hæres ex iuramento defuncti periurus non existit.
11 Iuramentum ex parte recipientis & personale & reale esse potest.

Secunda decisio.

QVod cadat qs a iure contractus censualis iurati si non soluat ratione periurii in una Valētina castrorum. 1519. coram. d. Io. an. de Triuultiis inter magistrum & ordinem sancti Iacobi de Spata & N. de Guyl. militem castrorum possessorem, tenuit maior pars domi
1 norum † per l. si quis maior. C. de transac. prout in omni contractu intelligunt eam docto. quos ibi refert & sequitur Iaf. ii. col. Aliqui tamen ex dominis cōtradicebant cũ uideretur eis rigorosum ꝙ in penis fieret extensio l. cum quidam de lib. & posth. l. interpretatione. ff. de pe. c. odia
2 de reg. iur. in. vi. maxime in ipso contractu census † q non habet caducitatem ob non solutionem. c. constitutus. ubi glo. & docto. de relig. domi. & propterea iuramentũ de
3 bebat † regulari secundum naturam contractus. l. fi. C. de non nu. pecu. Pro quorum opinione considerabam non inducere perditionem iuris nec priuationem quod nõ est lege cautum. tex. est notabilis in auc. de non eligen. secun. nuben. §. cum igitur col. i. quem ponderat Bal. in auc. ex

testamento ult.col.C.de secun.nup.& quia erubescimus, & est periculosum in hiis terminis sine lege expressa hoc firmare.l.illam.C.de colla.in auc.de tri.& semi.§.conside remus col.iii.Item quia non debemus imponere penam
4 † specialē quæ a iure expresse non est statuta.glo.est men ti tenenda ad propositum in.c.fi.de iur.patro.quam sequi tur ibi Abb.& in.c.quærelam.iii.col.de iureiur. Et quan-
5 do † certa pena est a iure inducta non est alia imponenda nisi per habentem plenitudinem potestatis.c.bone.ii.iun- cta gl.de elec.ubi Abb.& in.c.uenerabilis.viii.col.uer. cir ca primū de except.pena ergo statuta in transactione non inducatur in hoc casu.Ad idem quia si esset in materia feu
6 di uasallus † non perdit feudū licet ueniat contra iuramen tum fidelitatis nisi in casibus in quibus id iura dicunt. text. est in.c.i.§.illud.ii.quæ fuit pri.cau.benefi.amit.in usi.feu. Ita Alex.cōsi.ciii.uidetur prima consideratione pe. col.i. uolu.adducens plura facientia ad istam partem,nec etiam cadit ob non solutionē annue pensionis debite proferen do secundum communiores cōclusiones, ut inquit idem Alex.in consi.xix.uiso themate uol.iii.nam & casus pena les sunt stricti iuris.ideo non extenduntur.l.in testamento la.i.ff.de condi.& demon.& in eis clara & plena exigitur probatio secundum Bal.in.c.i.col.fi.quali.domi. propri. feud.pri.qui notat primū in.l.cum proponas col.fi.C. de hære.insti.Et nihilominus pro sententia maioris partis fa- cit.c.quærelā de iureiur.& ibi glo.i.& fi.ac etiam Bal.no-
7 tans ꝙ periuriū † facit quē cadere a iure contractus ipso facto.& Alex.consi.lxxxv.non puto.i.uol.ubi dicit cōmu niter teneri penam.d.l.si quis maior habere locum in om ni cōtractu iurato.& quòd dispositio exorbitans tendens ad maiorem obseruationem iuramenti extenditur de ca- su ad casum ex identitate rationis,ut no.per glo.& doc.in auc.sacramenta puberū.C.si aduer.uend.& Ias.consi.cvi. Magnifice prętor.v.col.iii.uol.ac idem.Ias.in.l.ii.in.ix.q. .C.de iure emphy. ubi firmat non inuenire contradicen- tem . & tenendo hanc partem potest responderi ad.d.§.

illud. quod loquitur in iure consuetudinario feudorũ singulari contra regulas iuris cõmunis. ideo non est trahendum in consequentiam. l. quod uero contra cum se. de legi. Ita Bart. in. l. ut iusiurandi. §. si liberi. ff. de ope. liber. & ad illud de pena ꝙ periuriũ non est proprie pena sed crimen propter quod pena infertur, ut ait Bal. in. l. obseruare. §. proficisci. iii. col. ff. de offi. proconsul. hoc tamen non est excludere quin simus in materia penali. Verum est ꝙ d. l. si quis maior exigit dolum sine quo periuriũ non incurritur. l. qui iurasse in prin. ff. de iureiurã. xxii. q. ii. quæritur. §. itẽ opponitur. de quo in terminis. d. l. si quis maior. Bal. in. d. §. proficisci. & Alex. qui uideatur in. l. fi. ff. qui satisda. cogan. quælibet autem causa etiam iniusta excusat a dolo. l. igitur. §. potest. ff. de libe. cau. & Ias. in. d. l. si quis maior. i. col. Supposita autem parte affirmatiua pro communi fuit ab omnibus conclusum ꝙ si in cõtractu censua-
8 li iuramentum † litigabat iurantem non tamen eius hæredem nec successorem. c. ueritatis de iureiu. ubi non est ille casus, sed conclusio est uera quam tenuit Io. an. in. c. fi. de sepult. i. col. dicens ꝙ hæres non obligatur ex iuramento
9 defuncti, neq; eius occasione potest † trahi ad forũ ecclesiasticũ & doc. communiter firmant in. d. c. ueritatis ut refert & sequitur Abb. ibidem ulti. col. ꝙ iuramentum non transit in hæredem etiam si quis iurasset pro se & successo-
10 ribus ac hæredibus. Et tales nunquã sunt periurii † ex iureiurando defuncti ac. c. pe. eo. ti. Nam in spiritualibus ligatur anima quæ sine proprio consensu ligari non potest. Idcirco in eis requiritur speciale mandatum. c. fi. de iura. cal. in. vi. Secus in temporalibus in quibus obligatio transit in hæredes. l. unica. ut act. ab hære. & con. hære. Inci. l. ueteris. C. de con. & cõmitten. stipu. Quãuis ergo iuramẽ-
11 tũ † ex parte recipientis quandoq; sit personale quãdoq; reale ex parte tamen iurãtis semper est ꝑsonale, prout cõclusiue infert Abb. in. d. c. ueritatis. Sed prędicta procedũt non ligari hæredes quoad censuras & penas animæ, sed respectu pene caducitatis ac resolutionis contractus. Sunt

uarie doctorum sententiæ sicut domini fuerunt uarii.

De exceptionibus.

Primæ decis. de except. Summarium.

Obiectus dare non potest regulariter ueniens ad causam uigore clausule omnesq; alios post terminum ad articulandum bene seruatū nisi contra iura quæ post ipsum terminum quandocunq producūtur in obseruatione termini ad dicendum contra ea.

Epithome.

1 Tertius ueniens ad causam pro suo interesse post terminū ad articulandum bene tentum, an admittatur ad dandos obiectus.
2 Obiectus quando post terminum ad articulandum dari possunt. & nu. 4.
3 Admissus a iudice ad causam & non antea potest uidere regestrum.
5 Obiectus contra iura quecunq post terminum exclusiuū producta dari possunt.

Prima decisio.

1
Trum ueniens † ad causam uigore clausule generalis oēsq; alios post terminum ad articulandum bene tentum post quem Rota non admittit obiectus ut est decisio. viii. & . ix. de exceptio. in antiqui. & . xxxiii. de proba. & de testi. xxvii. quæ fecit differentiam inter causam spiritualem & prophanam posset dare materiam obiectiuam corā domino Sibínicen. de mēse Aprilis. 1521. fuit dubitatū in una causa. N. & mihi uidebatur prima facie q posset quia quādo

uenit ad causam dicitur habere eius notitiã non ante, unde quia prius non potuit liceat cum primũ potest a simili eius qui post terminũ exclusiuũ ex noua scientia & causa admittitur.l.de etate.§.ex causa.ff.de interrog.act.c.pastoralis de excep.& facit.c.insinuante de offi.dele.&.c.ut circa in uer. nisi aliquid de elec.in.vi. Et quia sine culpa non debet excludi.c.cognoscentes de consti. Item quia etiam
2 post terminum † ad articulandum Rota admittit obiectum quando ante dictum terminum dari non poterat,ut si producat gratiam post terminum prædictum citatus ad dicendum contra gratiam,potest tunc obiicere contra eã etiam si omnes terminis essent tenti sed caueat ut statim in eo termino obiiciat, quia postea non audiretur, pro-
3 pterea nemo † admittitur ad uidendum regestrum nisi admissus a iudice a causam, ita ꝙ statum litis antea ignorauit. Scientia enim non præsumitur.l.uerius.ff. de proba. & uidens causam agitari contra alium quæ ad eũ spectabat uenit ad iudicium inuitatus & inuitus.l. inter stipulantem.§.i.ff.de uer.obli. Sed fuit a maiori parte conclusum quòd non posset quia admittitur ad statutum si petiit & sine petitione & iure.c.si hii contra quos ut lite pendẽ. in.vi.& quia gaudet beneficio status litis debet cum qualitate esse admissus & onus pati.l.eum qui.ff.de iureiur.Itẽ in potestate sua erat uenire uigore noue commissionis & non clausulę generalis, & tali casu non arctari ad statum causæ cũ suis qualitatibus.Imputet ergo sibi regula damnum de reg.iu.in.vi.&.l.ii.§.quod diximus.ff.si quis caut.
4 Posset tamen dari post terminum † obiectus quando de nouo peruenerit ad notitiam super quo statur iuramento partis.c.ut circa.ut supra de elec.in.vi. & cle. constitutionem.eo.ti. Item in proposito ueniendo cum noua commissione de nouo ad causam non utendo statu, uel cum commissione aduersarii citando in ingressu aduersarium ad dicendum contra commissionem, & successiue ad libellandum, quia non est tunc quòd imputetur uenienti ad litem,nec de quo conqueratur aduersarius. Item si in-

5 ſtrumenta ab alterutra partium aut iura† quecunque poſt terminum excluſiuum etiam in calculo ferende ſententiæ producantur contra talia poteſt dari obiectus quando pars citatur ad dicēdum contra, quoniam ante citationem non uidentur producta iura ut arctent ad opponendum & faciant fidem. glo. & Bar. in extrauagan. ad reprimendum in uerbo de plano quo in cri. le. ma. proce. facit deciſio Egid. xxvii. & Lud. Ro. conſil. 519. Pars ergo producens ſtatim citet aduerſarium ad contradicendum & ſeruet terminum. Et citatus ſi terminus ad articulādum erat tentus contradicat in termino qui tenetur quo ad iura nouiſſime producta, alias poſtea non audiretur prout practicatur.

Secundæ deciſ. de except. Summarium.

Non eſt mere obiectus quo probato excludo & includo meum titulum, uel ſic quando obiectus conſeruat ti. obiicientis eſt de iure dantis.

Epithome.

1 Exceptiones articulate ſiue articuli includentes etiam per indirectum ius dantis non dicuntur mere obiectiue.
2 Per reum & poſſeſſorem obiectus etiam ſine titulo dari poſſe quomodo intelligatur.

Secunda deciſio.

1 IN eadem cauſa fuit tentum† non eſſe mere obiectum ſi data inualiditate prouiſionis aduerſarii probata profesſione & religione ſubintret & ualeat prouiſio mea non obſtan. quod Old. ſubtiliter oppoſitum ſentiat conſi. cxvi. & clxx. & ibi ꝙ ſit de iure dantis quādo directe canonizat titulum non quando indirecte & exemplificat ga pluries uidi practicari quod quomodocunque oſtendam

aduersario ius non competere & includam ualiditatem tituli mei etiam per indirectũ totum sit de iure meo & hoc per decis.xviii.&.xix.de excep.in anti.pro qua obseruantia & decisionibus facit quia non est mere obiectus, ideo debet admitti facit.d.cle.constitutionem de electi.uel si esset materia obiectiua admitteretur tamen nõ ut obiectus, sed ut ius partis ut dicit Rota.i.in no.de sequestra.pos.& fruc.& de testi.in antiq.xxvi.& Fely.in.c.olim de rescrip. pe.col.declarans materiam,& decis.vii.&.viii.de except. in antiq.& secunda in antiquior.Bisignet.dum dicitur etiã reum & possessorem posse dare obiectum sine ti.ut intelligatur nisi esset lapsus terminus ad dãdum obiectus quia non renouabitur ad dandum omissos nisi inferant ne dũ ius non competere aduersario:sed etiam competere danti obiectum uide ibi melius quàm alicubi:& in materia loquuntur decisiones.xiii.xiiii.xix.&.xx.de testi.in antiq. cũ aliis pluribus sequentibus.

De sen.& re iudica.

Primæ decis.de sen.& re iudi.Summarium.

Sicut adiudicatoria,ita absolutoria sententia in beneficialibus ualide ferri potest pro superstite mortuo collitigante citatis interesse putantibus & extinguit litem si ex noua persona surrogata non sustineatur.

Epithome.

1 Docto de obitu actoris proceditur per audientiam contradictarum citatis interesse putantibus.
2 Sententia nedum adiudicatoria uerum etiam absolutoria contra interesse putantes mortuo actore ualida reputatur.
3 Permissum esse uidetur quod non reperitur expresse prohibitum.

Prima decisio.

d Vbitaui in causa Taurinen. Cappellanie quae erat mihi commissa inter Alex. de lecanus & Anto. de romagnano an sententia absolutoria lata per do. Martinum de Spinosa in fauorem Antonii panis cum impositione perpetui silentii de more palatii, ut de re iudi. in
1 antiq. xxvi. citatis † interesse putantibus per audientiã contradictarum docto de obitu latini de Benassais actoris esset ualida & litem extingueret quia licet procedi possit ad adiudicationem secundum Rotam. ut lit. pend. viii. in nouis tamen ad absolutionem, nam mortuo actore reus est consecutus suum intentum quia re ipsa ab actoris petitione absolutus ex quo mortuo actore moritur cum eo sua petitio cum sit personalis in auc. de nupt. §. deinceps col. iiii. unde dicitur lis finita sine sententia ut inquit Egid. decis. clvi. & Io. and. in. c. si hii contra quos ut lite penden. in vi. in no. & ita affirmabat dominus Thomas Regis procurator Alex. se audiuisse a domino Alexandrino quando erat auditor Rotae quòd pro reo absolutoria dari nõ poterat, quoniam nec intererat, sed domini uoluerunt.
2 1521. de mense Maii ualere sententiam † dicentes quòd dicta decis. viii. non negat quin peti posset etiam ad effectum absolutionis & hoc propter multos effectus & maxime si casu procederet illud ꝙ non finitur lis nisi per sententiam ut Rot. x. eo. ti. in no. Item Egi. dicit finitam litem nisi reus uelut prosequi & ita Io. an. intelligit in. d. c. ii. & est tex. in cle. i. eo. ti. §. si uero etiam mortuo petitore dummodo possessor seu alius cuius interfit litem prosequatur potest ergo prosequi & non dicetur lis finita & ualebit sententia & se onerare expen. quando ita placuerit etiam si non cõsequetur aliquid ultra absolutionem sicut est in optione quod lis extinguatur magis per sententiam quàm per renunciationem uel mortem aut per taciturnitatem non prosequendo ut dicit glo. in. d. clemen. i. quod

prosequitur Mil.in uerbo litis pendentia non finitur nisi p sententiam & in uerbo litis pendente quoad litigãtem & ibi lis finitur & uitium litigiosi purgatur &c.nisi restringen do prædicta diceres possessorem posse litem prosequi ad effectũ adiudicationis tantũ non absolutionis prout etiã Egi.sentit decis.lxxv.xcv.cum tex.& docto.simpliciter lo quuntur & Egi.in.d.decis.ꝙ non sit uerisimile reum uelle se expen.& litibus fatigare,asserit non quod nequeat & in allegata decis.xcv.inquit se magis dubitare. Item aut apparenter nõ prodest absolutio & omnino cautela talis nõ nocet.l.testamentum.C.de testa.maxime cum ita placeat quo casu utile iudicatur inspecta uoluntate sicut nocere diceretur si id obtinere non posset uel fieret contra eius uoluntatem.§.præterea si quis generaliter insti.de act.l.si. de usu & habita.Bar.l.ii.iiii.col.ff.so.ma.& glo.super uer bo meliores in.c.fi.de consue.in.vi.aut apparenter ꝓdest in aliquo uel prodesse potest & multa latent in quibus for san necessaria aut expediens erat seu esse poterat absolutio & consilium fuit eam obtinere.Ita quando quis dubitat posse probari contra se uti potest cautela.l.si qdem.C. de excepti. prout in casu dubitari posset an noceret non habere absolutionem uel prodesse habere de pręsenti aut in futurum. Propterea non reperitur † expresse prohibitum ergo permissum.l.i.de procu.l.i.de testi.ff.&.c. cum apud despon.& mat.cum simi.de quo Brocardo & econ trario est tex.iuncta glo.in.c.corporalia super uerbo non inuenitur de transla.epi.& pro ista decis. uide aliam quæ incipit mortuo sub ti.de .

Secundæ decis.de sen.& re iudi.Summarium.

Absolutoria pro reo in beneficialibus,ita potest & debet dari cum sola supplicatione in secunda & tertia instan.sicut in prima uel sic sola supplicatio absq; literarum expeditione sufficit reo ad reuocandam adiudicatoriam contra eum latam & obtinendum absolutoriam etiam si

ex aduerso literæ apostolicæ sint expedite & producte ac canonizate.

Epithome.

1 Supplicatio sola si per eam constet de non iure actoris etiam in secunda & tertia instantiis sufficit ad absolutoriam obtinendam.

2 Litere per actorem producte & canonizate non sunt impedimento quin reus docto de non iure possit absolutoriam obtinere.

3 Sententia condẽnatoria reuocari potest p absolutoriam.

4 Supplicatio iuris ꝓprii uel iuris tertii exclusiua iuris agentis procedũt a pari quoad absolutoriam obtinendam.

5 Regula ꝙ nõ iudicetur iuxta tenorem supplicationis, sed literarum quomodo procedat & interpretetur.

Secunda decisio.

OBtentum est in palatio ut reus qui fuerat condẽnatus lata contra eum canonizatoria tituli aduersarii absoluatur diffinitiue cum perpetui silentii imposi-
1 tione in secunda aut tertia instan. in qua det † supplicationem signatam & datatam per quam constet de non iure aduersarii & literas canonizari non debere & hoc cum reuocatione primæ aut secundæ sententiæ prædicte, nõ obstan. quod tres domini clamabant id fieri non posse aut non esse in usu sine expeditione literarum quando literæ
2 † ex aduerso erant in actis & canonizate per diffinitiuam quæ necessario pro absolutione erat reuocãda quia. l. qui accusare de edend. l. si. C. de rei uendi. c. unicum ut ecclesia. benefi. si. di. confe. cum aliis quæ dicunt debere reum absolui actore non probante non requirunt a reo ut aliquid producat pro absolutoria unde etiã si ex productis tantũ per actorem constaret de non iure actoris uel quia reus ad nullitatem gratiæ solum daret de regula reuoca-

toria seu de publicationis defecto proculdubio absolue-
3 retur † in quacunque instantia & reuocarentur condẽnato-
rie sententiæ ergo & quando supplicatio detegit non ius
4 attoris quia idem si per supplicationem † appareat de iu-
re tertii exclusiuo iuris agentis.l.loci corpus.§.fi.si ser.uẽ-
di.& Bar.l.ii.ff.de exce.rei iudi. quo casu tentum est satis
esse producere supplicationem iuris tertii sine literis hoc
est plusquã eo modo docere de iure proprio & ita.1521.
de mẽse Maii in una redonen.parrochialis sancti Helerii
corã domino Triuultio in prima & do. Breuio in secun-
da cum registrum uiderã pro causa Gebenen.parrochia-
lis de Ochia quæ pendebat coram domino Hugone de
Spina super illo articulo an in temporali unione detur ua-
catio ut prius per dissolutionem & remaneat affectio nec
ne retuli prout uideram uere dominus Antonius de mon
te reuocauerat sententiam domini Triuultii Canonizato-
riam in prima gratiæ si neutri & absoluerat Iacobum qui
dederat de iure tertii cum supplicatione & absque literarum
productione ut in futurũ non dubitaretur quin etiam anti
5 qui patres ita obseruassent quod placuit. Regula † aũt quod
non iudicetur secundum tenorem supplicationis, sed lite
rarũ desuper expeditarum procedit in adiudicatoria nõ
in absolutoria, & sic est interpretata ad conclusionẽ & pre
dicta facit decis. Rot.iiii.in no.de re iudi.& alia quam an-
notaui cum motiuis in utraque incipiens quanquis ad cano
nizationem sub ti.de resti.spo.& prima, ac tertia etiam in
no.de re iudi.

De appellationibus.

Primæ decis.de appellatio.Summarium.

Appellatio seu intimatio extraiudicialis per quam cau
sa beneficialis deuoluitur ad sedem apostolicam non re-
quirit affixionem idem in citatione quæ fit etiam in aliis
causis uigore commissionũ de curia aliter quam per edictum

publicum non reperta persona citādi iuxta terminos cle. causam de elect.

Epithome.

1 Intimatio appellationis in casu cle.causam.§.qđ si forsan facta absq; eo q affigatur est bona & causam deuoluit.
2 Citatio per edictum decreta necessario est affigenda.
3 Executio citationis quomodo fieri debeat.
4 Forma tradita in.d.cle.causam est seruanda in executione citationis uigore commissionis decrete.
5 Differentias inter appellationem iudicialem & extraiudicialem uide remissiue.
6 Lis per appellationem extraiudicialē nō dicitur pendere.

Prima decisio.

Entum fuit in una Redonen. parrochialis de curia coram me. 1520. de
1 mense Maii q intimatio † appellationis extraiudicialis facta in duobus locis non reperta persona in casu cle. causam.§.quod si forsan de elec.erat bona licet non fuisset affixa in eisdem cedula appellationis, ex quo text.d. cle. solum requirit quòd porrigatur seu perlegatur tenor appellationis, & detur copia si petatur quo facto fit deuolutio ad sedem apostolicam. & hoc quando est in personam domini uel procuratoris & in eorum absentia quòd fiat publicatio & porrigatur copia si petatur, & est in frequenti usu iste modus citandi & deuoluendi. Quan-
2 do uero decernitur † per edictum probato non tuto accessu, tunc ex affixio necessaria cle.i. de iudi. & Rota de do.& cōtu.viii.in no.& alias iuxta formam citationis decrete in qua dicitur fiendam esse in locis designatis affigendam publicandam & exequendam &c. Sed quando

non decernitur per edictum nihil dicitur de affixione,sed
3 mandatur ꝙ executio † fiat & citatio in propriis personis
si commode haberi possint, alioquin in hospitiis habita-
tionum suarum si ad has tutus pateat accessus & in par-
rochiali &c. uel in cathedrali & parrochiali, nec non in
parrochialis seu parrochialibus sub qua uel quibus de-
gunt aliisve ecclesiis & locis publicis infra missarū & alia
rum diuinarum horarum solemnia stante populi multitu
dine ad audiendum diuina seu alias legitime congregata,
& ꝙ publice alta & intelligibili uoce fiat taliter ꝙ uerisi-
militer sit ad citandorum notitiam indubitatam perueni-
re ne ignorantiam aliquā quomodolibet allegare ualeāt,
& hanc formam palatium habuit ex.d.cle.causam cū ma
teria nedū quando de partibus appellatur ad sedem apo-
stolicam ut supra,uerum etiam quando uirtute commis-
sionis decernitur in palatio citatio forma & modo præ-
missis sufficit publicatio absq; affixione.Loquitur autē.d.
cle.in beneficialibus non in aliis causis realibus & perso-
nalibus.d.Car.ibi in.d.§.viii.q. Sed in omnibus causis ui-
4 demus ita seruari. Ideo Rota † xxii.in no.de rescript.di-
cit fuisse ordinatum ꝙ si causa committitur cum potesta-
te citandi in partibus seruanda est forma cle. causam &
alias de appellatione extraiudiciali loquūtur text.in.c.i.c.
ut circa.c.procurator.de elec.c.concertationi de appella.
in.vi.& dicitur appellatio extraiudicialis prouocatio ad
causam incipiendam quando fit extraiudicium causa non
cepta.c.cum sit Romana de appel.Et ibi Abb.ponens ali
5 quas differentias † inter appellationem iudicialem & ex-
traiudicialem.& in.c.dilecto.de except.pe.colum.ac in.c.
cum.I.&.A.de re iudi.colum.iiii.& magistraliter colligit
xiiii.in.c.bone.de appel.& ꝙ generaliter in duabus con-
6 ueniunt.Sed per extraiudicialem † appellationem lis non
dicitur pendere secundum Rotam eo.titu.lxix.in antiq.
an autem attentata post extraiudicialem appellationē sint
nulla uel annullanda. Videatur post Butr.& Abba.Phil.
Franch.in.c.consuluit.&.c.sæpe eo.ti.& latius in.c.bone.
Secunde

Secundæ decis. de appella. Summarium.

Appellatio procuratoris eius qui cessit liti & causę nõ est admittenda a diffinitiua sententia quando procurator sciuit dominum cessisse, secus si ignorauit. Vel sic per cessionem litis & causæ inducitur tacita reuocatio procuratorum quo ad ipsam litem.

Epithome.

1 Appellatio procuratoris post cessionem litis & causæ factam per dominum non est admittenda & nu. 8.

2 Reuocatio procuratoris tacite intelligitur esse facta si dominus liti & causæ cessit.

3 Mortuo principali proc. etiam effectus dominus litis non est citandus si proceditur contra interesse putan.

4 Procura. dominus litis effectus an possit reuocari, & nu. 5. & 6.

5 Procu. efficitur dominus litis ad domini nõ sui cõmodũ.

6 Rescriptum auocatorium si sit surrepticium est nullum ipso iure quia auocatio est odiosa.

7 Renunciare liti & causæ & renunciare iuri qd importent.

9 Iudicum seu actus cum procuratore reuocato quando teneat & nu. 12.

10 Sententia si fertur non uisis actis est nulla.

11 Sententia lata contra iam defunctum non tenet.

13 Procura. recte agit etiam in fauorem reuocantis donec certificetur.

14 Certificatio an sit in consideratione quãdo agitur de præiudicio reuocantis.

Secunda decisio.

Nota ꝙ uoluerunt domini. 1519. de mense Octo. in duabus causis corã domino Mercurio de uipera
1 & Nicolao de Aretio ꝙ quia principalis † in causa beneficiali cesserat liti & causæ ante sententiam diffinitiuam eius procurator a tali sententia contra suum principa

lem lata appellare non potuerit ea ratione quia per cesſ-
2 ſionem uidetur tacite reuocatus † licet iuri non ceſſerit ex
quo quantum ad litem & cauſam cesſit & habuit animũ
non litigandi, uel ſaltem declarauit illam litem proſequi
nolle pro qua cõcluſione facit cle.ſi.de procu. ꝙ ſicut ibi
per obitum rectoris eccleſię reuocatur procurator,ita hic
per cesſionem cum locum habeat etiam in moriente ciui
liter ex identitate rationis Rot.in no.xxviii.eo. tit.& hoc
intelligendo cle.etiam ſi ageretur ſuper propria cauſa nõ
ſolum ſi pro eccleſia prout ſecundo modo glo.ſentit. &
Car.ibi in.i.q.qui etiam uideatur in prima.Et Egi.deciſ.v.
in ſi.declarat quòd proſecutio tituli beneficialis non com
petit nomine eccleſiæ,ſed proprio. Nihilominus me du-
3 bitante in una alia an mortuo † principali in cauſa ſuper ti
tulo beneficii potuerit decerni proceſſus contra intereſſe
putantes abſq; eo quod citaretur procurator mortui qui
erat etiam effectus dominus litis,fuit reſponſum ꝙ ſic, &
ꝙ ita fuerat intellecta.d.cle.& erat in pratica quæ intelligẽ
tia uidetur contra prædictos. Ideo conſiderabis non ob-
ſtante quòd procedant præmiſſa quando liti renunciare-
tur,quia uerum eſt remanere ius,& ſuper eo de nouo agi
poſſe nõ amplius quo ad cauſam & inſtantiam cui eſt per
cesſionem renunciatum. Nec refragatur quod expreſſe
4 reuocari nõ potuiſſet procurator † dominus litis effectus
.l.ante litem cum ſe.ff.de procu.ergo nec tacite,eſt enim
ſeu reputatur una perſona cum domino. dicit glo. in.l.ſi
procurator.ff.de do. ma.except. quia ſecundum Zenze.
quem refert & ſequitur Car.in.d.cle.iiii.opinione hoc nõ
5 eſt ad commodum † procuratoris ſed domini ꝙ per con
teſtationem efficiatur litis dominus.l.qui proprio.§.pro-
curator ut in cæteris.ff.eo.& cum nullum effectum domi
nii habeat nõ poteſt dici priuatus aliquo iure dominii.Itẽ
dicitur ſolum factus dominus inſtantiæ quo ad hoc ut ſi-
ne cauſa reuocari non posſit,ut in dictis iuribus.ſed in ta-
cita reuocatione non cadit conſiderare cũ cauſa uel ſine
unde ualeat reuocatio, & in eo plus operatur tacita ꝗ ex-

pressa,quod est mirabile secundum Zenz.in.d.cle.& con
tra regulam.l.cum quid cũ ibi no.ff.si cer.pe. quinimmo
ut subiicit Car.in dicto loco etiam expresse reuocari po-
test post litem contestatã taliter ꝙ reuocatus postea nihil
potest,quia si se ingereret esset suspectus.l. quæ uiã.ff.eo.
de procur.Cũ tantum id possit uelle quòd causa cogno-
scatur an sit iuste reuocatus,& hoc pro conseruatione suæ
famæ quæ uidetur grauari de facto quando sine causa,un
de istud non impedit effectũ reuocationis. Ita in.d.l.quæ
omnia.uer.nisi forte . & hæc interpretatio congruit iuri-
bus adductis & alias placuit. pro qua in simili facit quod
Inno. Ho. & Io. an. dicunt in.c.ex literis de offi.delega.
6 ꝙ auocatorium † rescriptum si sit surreptitium est ipso iu
re nullum,quia reuocatio est odiosa,quoniam fit cõtume
lia iudici qui sine causa reuocatur, iudicis enim & procu-
ratoris non interest ꝙ reuocentur dummodo cum causa
& sine cõtumelia,in procuratore uideatur.c.ii.&.c. si quẽ
de procur.in.vi.& ibi doc.Goffr.in sum.eo.ti.v.col. intel
ligit etiam ut solum audiatur procurator uolens probare
falsam causam suspitionis quã dominus prætendit, & ea-
tenus audiatur ut estimationẽ suam defendat non ut pro-
curatione uti uelit subiungens tamen ꝙ is contra quem
procurator institutus est auditur in hoc cum eius intersit
diuersis procuratoribus non impugnari.d.l. quæ omnia.
Decisio autem Rotæ.xxv.de procu.in anti.facit differen-
tiam inter secundam instãtiam & primam ea ratione quia
diuersa est causa principalis a causa appellationis uide ibi
redeundo ad casum si procur.erat tantum dominus instã
tiæ nimirũ si quantũ ad illam instantiam & litem nihil pos
sit post cessionẽ : quinimmo si essemus in prophanis per
renunciationẽ litis esset renunciatum instantiæ causæ &
iuri in iudicium deducto adeo quod ad eandem denuo
redire cedens non posset ex quo per renunciationem es-
set finita.l.postquam liti.C.de pact. quam ita declarat ibi
7 Alex.& de cessione litis ac † litis & causæ.Item litis cau-
sæ & iuris & quid importent per Bart. in.l.naturaliter.§.

nihil cõmune col.iiii.ff.de acqui.pof.& Abb.in.c.dudum ii.de elec.iiii.col.in.c.cum pridem de pact.in prin.c.pastoralis de causa pos.& propri.col.iiii. Sed quia sumus in beneficiali titulo & super eo agitur non inducitur renunciatio titu.nec iuris super eo nisi fiat in manibus habentis potestatem.c. admonet.c. quod in dubiis.c.dilecti, cum ibi not.de renun.& in materia est elegans decisio.iii.eo.titu. in no. quæ practicatur prout dicit quòd renunciatio litis debet fieri coram proprio auditore qui non admittit cessionem iuris si fieret: quia nec potest, sed litis & causæ tantum, & iuris corã superiore alias facta non ualet & prout inter ea differentiam. Conclusionem autem intellexerunt
8 domini ut non admittatur † appellatio procuratoris si sciuit dominum cessisse secus si ignorauit, sed si tacite reuocatur procu.p cessionem quid refert sciat procurator uel ignoret & ad.l.si procuratorem in fi.ff.de procur.l. unica .C.de satisda.c.mandato de procur.cum materia.&.c.ex parte decani quatenus loquitur de iudicialibus de rescri-
9 ptis quod tenet † iudicium cum procuratore reuocato si reuocationem iudex & aduersarius ignorauerũt potest dici quòd in iudicialibus nõ attenditur scientia aut ignorantia reuocati sed tantum aduersarii uel iudicis aut utriusq; unde sumus in diuersis casibus non aduersis.l.fi.ff. de calumnia. & quando essemus in similibus non obstaret tenendo opinionem glo.& Bar.in.d.l.unica quòd quando iudex sciuit iudicium sit nullum si cessio fiat in manibus iudicis ut supra uel sit in actis quæ non licet iudicem igno-
10 rare † ex quo non uisis eis sententia est nulla glo.& dicto.in.c.ecclesiæ sanctæ Mariæ de consti.c. tum ex literis. cum ibi no.de restitu.in integ.& est longa apostilla Alex. ad Bar.in.l.prolatam.C. de sententiis & quærimus an iudex debeat uel non admittere appellationem. si uero tenuerimus opinionem glo.in.d.c.mandato.& Abb.ibi in c.ex insinuatione &.c.in nostra eo.ti.quòd sufficeret alterius scientia, idem dicit in iudice ut est ostensum non cadat hic ignorantia quando uero daretur casus quod iu-

dex ignorasset & pars sciuisset & esset uera opinio glo.& Bar.in.d.l.unica. quòd ualeret sententia, potest secundo dici quòd ibi sumus in expressa reuocatione in qua id est quòd potest imputari reuocanti quare non certiorauit iudicem aut aduersarium seu utrunq; secundum uarias opiniones. At in tacita reuocatione a lege inducta nihil tale potest imputari,& hoc attento Bart.in.d.l.si procuratorem.& Abb.in.d.c.mandato uolunt quòd indistincte non teneat iudicium & quod iura loquentia in expressa non
11 habeant locum in tacita, nam † nec sententia lata contra defunctum tenent.l.de qua re.§.ii.de iudi.l.pe.ff.quę sen.si.appel.rescin. Aliud est in scientia partis uel iudicis aliud in scientia procuratoris de qua uel ignorantia in iudicialibus iura non curant non obstan.cle.i.de renuncia.&.d.c. ex parte decani inquātum dicit de extraiudicialibus quia
12 habet uarias lecturas ubi actus ualet nisi † peruenerit reuocatio ad notitiam superioris uel procuratoris reuocati. Quia primo respondetur quòd procedunt in expressa non in tacita reuocatione secundo in extraiudicialibus non in iudicialibus,an autem in tacita reuocatione locum habeat quod re integra uel non idest ante litem contestatam uel post inducatur reuocatio & quid in expressa uideatur Car.magistraliter in.c.quoniam. Abb.de offi.deleg.v.vi.&.vii.q. Sed pro distinctione dominorū reperio Abb.in.d.c.ex parte ultimo not.dicētem quod quicquid
13 agit procur.reuocatus ante † certificationem reuocationis etiam in fauorem domini tenet ita quod aduersarius non potest allegare illam reuocationem in præiudicium reuocantis & in hoc habet text.pro not.dicens quòd idē uoluit ibi glo.& Inno. nisi dicamus quod loquitur in extraiudicialibus cum in iudicialibus doc.solum respiciant ad notitiam iudicis uel partis non autem procuratoris reuocati prout de mat.per eundem Abb.ibi.iiii.col.& uerbum aduersarius potest uerificari in eo cuius interest ualere uel non actum extraiudicialem uel qui postea propterea litigaret & sic esset aduersarius, & si Abb.intelle

xiſſet de actu iudiciali & eius dictum eſſet uerũ poſſet re⸗ſponderi quod loquitur de expreſſa non de tacita reuoca tione,ſed hoc non obſtaret in propoſito ex quo in tacita per mortem militat ratio Bart. & Abb.de qua ſupra non in tacita per ceſsionem in qua eſt quid imputetur cedenti ſicut expreſſe reuocanti ideo in utroq; idem ſit.l.illud.ff. ad.l.aquil.c.inter corporalia de transla.epi.c.cum dilecta de confir.uti.uel inuti.c.cum marte.§.fi.de celebra.miſſa. & tunc uis eſſet an Abb.de iudicialibus ſenſerit an uerum ſit & ad illud ꝙ iudex non poteſt ignorare in iſto caſu poſ ſet dici non eſſe uerum quando coram alio iudice uel in manibus Papæ eſſet facta ceſsio licet ſit reſtringere & poſ ſet ad dictum Abb.conſiderari quod quicquid ſit poſt re uocationem alicuius etiam ſi cedat in eius cõmodum di⸗catur fieri contra eius uoluntatem,& ſic iudicetur incõmo dum & non ualeat per tex.in.§.præterea ſi quis generali⸗ter inſti.de uſuca.& Bar.in.l.ii.in prin.iiii.col.ff.ſo.ma.qa ſicut non cogeretur recipere contra ſe non debet admitti cõtra alium quin poſſet allegare reuocationem & uolun⸗tatem ne claudicet actus.l.fi.C.de fruc.& lit.expen.& ita glo.in.d.c.ex parte ſentiunt nec bene perpendendo quod glo.& Inno.dicunt id ꝙ colligit Abb.ex tex.quinimmo quomodocunq; ſentiat Abb.cõtra eius dictum in glo.ii. in.c.ii.de proc.in.vi.ꝙ indiſtincte ualeat reuocatio in præ iudicium reuocantis & Ho.in.c.auditis ac Rot.eo.tit.in antiq.xi.ꝙ conſtituens nouos procuratores ad acceptan⸗dum uidetur primus reuocare eſto quod non ſint certifi⸗
15 cati cum certificatio † non inſpiciatur quando agitur de præiudicio reuocantis & ſumus ibi in extraiudicialibus & idem Abb.in.d.c.mandato colligit in principio ꝙ nõ ua let procurator reuocatio poſt litem conteſtatã ſi ipſe pro curator tantum fuit certioratus & hoc in præiudicium ad uerſarii qui debuit certificari,ſed ualuit in præiudicium re uocantis quia non poteſt prætendere defectum ignoran⸗tiæ, ut no.in.d.c.ex parte & loquitur in iudicialibus . Ad idem Fely.in.d.c.ex parte.iii.fallentia.x.col.dicens fallere

regulam ubi agitur solũ de præiudicio constituentis, quia ualet reuocatio etiã non intimata & gesta per ipsum sunt nulla etiam si sententia esset lata. Allegat post alios Pau. de cast. in.d.l.si procurator qui loquitur in iudicialibus. Aduerte tamen quia Car. in.d.cle.v.q.inquit tex.ibi procedere siue fiat reuocatio procuratoris tacite siue expresse & hoc nisi taciti & expresi esset diuersa ratio, sed Bart. in.l.si quis.§.Iul.ff.de procur.& Abb.in.c.non iniuste eo.ti.col.i.firmant ꝙ per constitutionem secundi procuratoris quando est lis contestata non reuocatur primus quia nec potest sine causæ cognitione quæ causa in reuocatione tacita non cadit ex quo opinio Pau.de ca.in.d.l.si procuratorem uidetur destrui hoc casu. & uide in materia distinctionẽ Bart.in.l.mutari.ff.eo.& adducta supra & circa reuocationem procuratoris in iudicio & extra iudicium ad negocia uideatur in.iiii.col.cum se.& Bal.in.c. audita. de resti.spoli.& in.d.l.unica.Imo.& Abb.in.d.c.ex parte & Rot.de procur.in no.ii. iuxta additionem quando agitur cum certa persona quando cum incerta & Imo.etiam in.d.c.mandato eo.ti.

Tertiæ decis.de appellatio.Summarium.

Condemnatus qui appellauit corã alio iudice uel honesta persona tenetur ad expẽsas in negocio executionis contra eum factas quousqꝫ appellationem produxit quã iudex qui pronunciauerat & pars quæ sententiam pro se obtinuerat ignorabant idem si non constet de mandato appellantis quod extabat tempore appellationis quoad expensas executionis usqꝫ ad productionem ipsius & sic in similibus.

Epithome.

1 Appellatio absente uel impedito iudice coram honesta persona interponi potest.

2 Appellans in absentia iudicis tenetur ad expensas in arti-culo executiuo factas quousq; appellationẽ produxit.
3 Expense contumaciales semper præstantur etiam si con-tumax iustam habuerit causam litigandi.
4 Expense executionis facte post appellationem procura-toris de cuius mandato non constabat usq; ad produ-ctionem mandati solui debent.
5 Clericus si ante sententiam non excipit de priuilegio cle-ricatus tenetur ad expensas.
6 Attentata post appellationẽ extraiudicialem an & quan-do ueniunt reuocanda.

Tertia decisio.

SÆpe impedito iudice qui diffiniuit corã alio uel ho nesta persona appellatur legitime Rot. de appel. in no.I.Mil. in uerbo appellatio fieri debet & dico in alia decisione incipiente. Appellauerat quidam. contingit ꝙ habẽs pro se diffinitiuam processit ad executionem & condẽnatus post aliqualem processum produxit appella
1 tionem fuit conclusum ꝙ ad expensas † in articulo execu tiuo factas usque ad terminum in quo appellationem ta-lem exhibuit appellans appellato teneatur ex quo appel latus & iudex exequentes in nihilo peccarunt appel-lationem ignorantes post terminum autem appellatio-nis producte tenetur appellatus. l. si quis inficiatus. ff. de-po. & no. Bal. ibi ad utrunq; quod quis potest habere iu-stam causam litigandi usque ad certam partem iudicii & usque ad certam non: quod inquit tene menti propter ex
2 pen. refectionem. † Appellans uero a culpa aut dolo ne quit excusari quia passus est expensas fieri & ad executio nem procedi, ideo sibi imputetur. l. quod quis ex sua cul-pa. ff. de regu. iur. c. damnum eo. titu. in. vi. ad hoc. c. ex-ceptionem de except. c. i. in prin. eo. tit. in. vi. ubi differens excipere de excommunicatione condemnatur in expen-sis pro quo in simili. c. finem litibus de dol. & contu. & ibi

3 glo.in uerbo expen. notans quod omnes expen. † quæ fiunt ob contumaciam alterius partis indistincte præstantur qualemcunq; litigandi causam habueritis cui præstatur ad quod allegat multa iura facientia ad propositum nec uidetur carere suspitione malitiæ qui citatus sup executione distulit opponere de appellatione forsan ut aduersarii laboribus & expen.fatigaret & de nullitate actorum ageret ac dictorum iurium aut saltem est culposus quod sufficit & forsitan non libera contumacia pro qua & qualibet etiam ante peremptorium fit in expen. condemnatio & post peremptorium etiam excommunicatur cum sit delictum ita glo.in.c.i.de do.& contu.in.vi.c.i.cum ibi not. de iudi.l. omne delictum.§.contumacia.ff. de re mil.facit.c.i.in fi.& ibi Phi.Franch.de appella.in.vi. &.l. eum quem temere iuncta glo.ff.de iudi. ubi temeritas ad idem obligat ac libelli confusio secundum unam le

4 cturam & hoc etiam accidit quando quis appellat † pro alio & uere est procura. & de mandato non docet siue non possit siue nolit quoniam eius principalis soluet expẽsas executionis usq; ad diẽ productionis mandati uel ex dolo culpa aut negligẽtia sua aut procuratoris de qua etiam regulariter tenetur.l. & eleganter.§. si dolo.l. arbitraria.§.dolo.ff.de dolo.l.si procurator.C. de procuratoribus.c.i.iuncta glo. ut lite non contesta.c. cum olim de cau.posses.& proprietatis. ubi glo.&.c. significante cum glo.de appella.& Philip.Franch.in.c.ex ratione col.viii. eo.tit.& istud in pluribus causis absq; aliqua disceptatio

5 ne memini firmatum quod etiam † in clerico non excipiente de priuilegio clericatus ante sententiam sed postea ad impediendum executionem allegante se clericum ac processum inualidum fuit alias tentum ut actori in expensis satisfaceret ut colligit Egi.decis. ccxxvi. & in una Saonen.Ianarum.1518.coram domino Iacobo Simonetta & etiam obseruatum ad hæc facit pertinenter Rot. xxviii.

6 in no.de appella. quod † attentata per iudicem uel partẽ post appellationem extraiudicialem ante notificationem

eiusdem eius factam non ueniunt per modum attentati re uocanda propter iustam ignorantiæ causam.

Quartæ decis.de appella.Summarium.

Non censetur deserta appellatio ex eo quod fuerit pręsentata commissio iudici ad quem die.xi.si.x.uel anteriori fuerat data cursori ut præsentaretur eidem.

Epithome.

1 Appellatio nō dicitur deserta si in termino ad prosequendum appellationem assignato commissio cursoribus licet non iudici fuit præsentata.

2 Terminus hominis quando succedit loco termini iuris quomodo intelligatur.

Quarta decisio.

DE more est in palatio quod appellāti a diffinitiua dantur apostoli reuerentiales quia ius defert & nō deferēs punitur.c.de priore.cum ibi no.de appel. c.cū appellationibus eo.ti.in.vi.& hoc cum termino decem dierum in forma solita, ita quod si infra decendium causa appellationis non reperiatur commissa deserta est
1 appellatio,sed licet sit præsentata cōmissio † causæ appellationis iudici ad quem die.xi.conclusum fuit in una Rofcē.1515.coram domino Antonio de Triuultiis quod nō esset deserta dummodo die.x.probaretur data cursori ut præsentaret eam ex quo constat de diligentia cui conclusioni non ob.l.fi.§.illud.C.de tempo.appel.& fa. stol.dubio.xxxvii.quod ulterior instantia & maior prosecutio requiruntur quia loquuntur in tempore appellationis finiende non prosequende,ut hic quo casu sufficit itineris arreptio.c.cum causam de re iud.ac rescripti impetratio.c.ex parte.c.dilectus.ii.de rescriptis. Itē inchoatio ultima die

seu alia quælibet prosecutio Rot. Bisignet. in antiqor. xx. de appel. cũ non assignetur terminus ad prosecutionem appellationis complendã, sed inchoandam decisio est ul. alias .lxvi. eo. tit. in no. & Abb. post alios in. c. personas. ii. col. uer. ii. casu & Phil. Frãch. col. iiii. ibi secundũ principale. & ibi. secundo casu & facit. c. ad hæc. ii. ubi etiam Abb.
2 & Io. an. in. c. sæpe eo. titu. dicens quòd terminus † hominis proprie est ad inchoandum iuris uero ad finiendum & quanuis simus in termino statuto in curia & exigatur maior diligentia quàm sit dictum secundum Abb. & Phi. Frãch. in. d. c. personas ad. d. decisionem. xx. nihilominus ut ibi satis est a dire Vicecancellarium aut locum tenentẽ uel eum qui pro tempore ad signaturam commissionũ est præfectus & si erit impeditus protestari, unde probare porrectam commissionem successiue signatam atq; cursori exhibitam ut præsentet facta collegio cursorum solutione est ostendere omnem diligentiam & prosecutionẽ & plusquam adiuisse signare debentem ac ultra quàm in uno actu protestari aut saltem protestationi equipollens & ita Egi. inquit decisione. 593. sufficere q; in una hora cõgrua fuerit quæsitus qui signat commissiones & non potuerit congruo loco reperiri ex quo tempus istud non datur ad complendum, sed ad aliquam diligentiam faciendam quæ præmisso modo probatur & si essemus in casu dubio Rota inclinat semper pro non desertione secundum no. Pau. de ca. in. l. i. ff. si quis cautio.

Quintæ decis. de appella. Summarium.

Si dolo aut negligentia procuratoris appellatio deseratur in curia etiam si causa beneficialis seu alias spiritualis sit quæ extimationem non recipiat Rota procedit ad executionem non obstan. restitutione prout de iure.

Epithome.

1 Appellatio deserta dolo aut negligentia procuratoris nocet domino.

2 Agi poteſt ad intereſſe contra procuratorẽ per cuius ne-gligentiam appellatio eſt deſerta.
3 Reſtitutio aduerſus deſertionem cõpetit domino ſi pro-curat.cuius cauſa appellatio dicitur deſerta non eſt ſol uendo.
4 Res ſpiritualis an recipiat extimationem.
5 Reſtitutio an impediat executionem.

Quinta deciſio.

1 REgula iuris eſt ꝙ ſi deſeritur† appellatio dolo aut negligentia procuratoris non excuſatur dominus, nec propterea competit ei reſtitutio.l.& elegãter .§.ſi dolo.l.arbitrio.§.dolo.ff.de dolo.Ita tenet Spec.tit. de appel.§.nũc breuiter.uer.quid ſi pars.Pau.& Car.cle. ſicut eo.ti.Ang.& Imo.l.ab executore.ff.eo.no.Inno.& Ioan.an.c. cum olim de offi.dele. quos refert & ſequitur Phil.Franc.c.ex ratione de appel.iii.char.uer.circa quar-tum impedimentum.& glo.pe.poſt prin.in.c.cum acceſ-
2 ſiſſent de reſti.in integ.Sed poteſt agi contra † procurato-res ad intereſſe,ut in.d.iuribus cum ibi no.&.l.a procura-tore man.l.ſi procurator de procur.C. Fallit regula quan
3 do procurator † non eſſet ſoluendo, tunc enim reſtituere tur dominus.d.§.ſi dolo.& glo.ſi.d.§.dolo.& pe.d.c. cũ uoluiſſet.& ibi Abb.v.col.pro regula & fallentia. Card. in.d.cle.ſicut allegat ad ſi.§.i.ff.de eo per quẽ fa.erit.Old. conſi.clvii.& Phil.Franch.in.d.c.ex ratione differentiam non eſſe ſoluendo in beneficialibus quæ non recipiunt ex timationem glo.c.coram.de offi.deleg.ubi etiam Abb.& in.c.cum olim remiſsiue de cau.poſ.& proprie.&.c.acce dens de conce.præben.in quibus locis ponit an ſaltem in
4 directe res ſpiritualis † recipiat aliquam exiſtimationem & poſſet in beneficiis prætendi aliquod intereſſe eſtima-bile.Hanc fallentiam Rota non admiſit meo tempore & ſi conceſſa ſit reſtitutio cõſueta prout de iure ex eo quòd cauſæ beneficiales & ſpirituales ſunt in curia quotidiane,

ut plurimum tractantur per procuratores unde impedirẽtur executiones cum magno partium dispendio ex quo
5 † restitutio regulariter impedit executionem.l.unica.C.in integ.resti.po.nequid no.fi.& Abb.c.suscitata.de restit.in integ.ita ꝙ stilus interpretatur commissionem ad quem commissio uidetur se referre.c.ex literis de consti. & proceditur ad executionem nisi in aliquibus causis alia iustificatio aut excusatio coadiuuans aut mouens iudicem cõcurrat.l.i.ff.ex qui.cau.ma.& ita practicatur.

Sextæ decis.de appellatio.Summarium.

Paupertas excusat ab appellando & prosequendo.Idẽ in infirmitate morte procuratoris uel alio legitimo impedimento saltem per uiam restitutionis & ad eam obtinendam & in curia datur biennium ad prosequendum & finiendum dummodo aliquid fiat infra annũ,& uide quomodo paupertas seu usq; ad quam summam consideretur,& in quanto pauperi prouideatur.

Epithome.

1 Paupertas an excuset ab appellando & appellationẽ prosequendo.
2 Publicatione testium denegata an ex hoc sententia impugnari potest.
3 Paupertas ne afflictio addatur afflicto est iuuanda.
4 Infirmitas an præbeat iustam causam excusationis.
5 Restitutio an competat si propter obitum procuratoris sententia transiuit in rem iudicatam.
6 Pauperi quomodo prouideatur quando agitur ut rei iudicate pareat.
7 Pauper quis dicatur.uide remissiue.
8 Appellans de stilo curie dummodo infra annum aliquid fiat habet biennium ad prosequendum & finiendam appellationem.

Decisio sexta.

Firma est propositio ꝙ excusatur quis † ab appellando & si non fuerit appellationem prosecutus propter paupertatem.l. si procuratorem.§. si ignorantes.ff.man.cum materia tenent glo.l.inuitus.C.de procu. c.non iniuste eo.ti.ubi legiste & canoniste communiter.s. Abb.anti.Ho.collect.Io.an.Car.Imo. Bal. & Inno.in.c. ex ratione.de appel.Et ibi etiã Abb.col.i.& Fely. in prin. Licet Bar.in.d.l.inuitus contra ex quo potest appellari uiua uoce sine impensa.l.i.in fi.cum le.ff.de appel.l.litigatoribus.C.eo.intelligens.d.§. loqui tantum de appellatione exercẽda quam quis tenetur prosequi nisi ob inopiam excusetur qui uere loquitur solũ de interponenda in omni sui parte cum de exercenda uerbum nullum.& ita Pau. de ca.in.d.l.inuitus dicit & intelligit.d.§. quando ex forma uel alias appellans tenebatur pro appellatione soluere gabellam prout per statutum soluitur in ciuitate Lucana ut inueni in regestro unius causæ Lucan. domus coram me quod esset restringere & diuinare. Vnde Alexan. melius ibidem secundum Odof. Rich.malum. & Saly.in d.§.quod potest intelligi quando non poterat appellari uiua uoce.Sed hoc non est generale & restringitur. Ideo Abb.in.d.c.non iniuste intelligit quando uiua uoce fuit appellatum incontinenti. Et hoc puto uerius non distincto an potuerit uel nõ. Nam secundum Fulg.in.d.§.ut inquit Alex.in.d.l.si non uult quis statim sed caute & consulto aduocato appellare, quo casu necessarius est in scriptis libellus.d.l.i.& in eo formando & concipiendo impensa.dicit Odof.in sum.de procur.ulti.col.& Imo.in.d. c.non iniuste.iiii.& ibi Collect.& Car.& reperitur una additio ad collect.in.d.c.quòd etiam quando fuisset appellatum statim paupertas proficeret ut uoluit.Inquit Bald. in.l.ii.ff. si qs caut. & in.l. acceptam.C. de usur.& Mathe sil.singulari suo ultimo. Sed si appellauit statim uiua uoce non uidetur quòd in eo profit in aliis uideantur quote allegate. Item beneficium decendi ad appellandum ad

hoc datur inter cętera & non est coarctandum, quia sic auferretur regula indultum de regu.iur.in.vi.cum nec reperiatur cautum ꝙ in aliquo casu astringatur quis statim appellare.l.illam.C.de colla. & ita dicit Imo.in.d.c. ꝙ non arctatur cum in eius sit electione uiua uoce uel in scriptis appellare.posset enim pauper qui minus prouidus & potens est q̃ diues habere patrocinium & alia. & quid quo modo & quando pro omni tuitione sit appellandũ igno
2 rat erraret de facili si fuisset ei denegata publicatio † testium & diffinitiue pronuntiatum si a diffinitiua duntaxat appellasset non a denegatione, quoniã non posset impugnare sententiam propter denegationem.c. cum.I.& A. de re iudi. Et ibi Abb. & sic de aliis multis præmature & sine consilio factis, excusatur etiam qui ob paupertatem non est protestatus nec potuit, & pro protestante habetur ait Bal.c.cæterum de rescrip. Et si Bart.bene uideatur aliter senti in.d.§.ignorante q̃ in.d.l.inuitus.& uidetur dicere quòd paupertas etiam in appellãdo excuset. Sed an currant uel non tempora appellationis prosequende propter paupertatem. Alexã.in.d.l.remittit ad no.per Inno. in.d.c.ex ratione de appella. & Bald.in.l.fi.C.de condi. infer.Ias.uero ibi allegando eosdem.& Bal.etiam in aliis locis uult quòd paupertas nedũ excuset a prosequendo, uerum etiam efficiat ut non currat tempus datum ad prosequendum. Adducit etiam ad hoc glo.in.c.cum dilecti de dol.& contu. & in.c.egrotans.ii.q.iii.subiiciens Bald. dicere in.l.ii.§. si quis in iudicio in fi.ff. si quis cau. quod Guil. de cu. euasit quendam pauperem a pena furcarum qui appellauerat, & præ inopia appellationem prosecutus non fuerat.Et non obstan.ꝙ aliqui domini considerabant auditores Rotæ posse prorogare fatalia uigore Innocentianę cum modica aut nulla impensa,& ꝙ esset eludere plures res iudicatas impedire executionem ratione paupertatis.Rota admisit hanc excusationem & admittit & habetur cõmissio in similibus, prout de iure uel cõstito de legitimo impedimento ad appellandũ uel prosequen

3 dum &c. Et merito in istis quia † iuuanda est paupertas ne afflicto addatur maior afflictio l. diuus. ff. de offi. præsi. c. ex parte de cle. egro. & compatiendum ac benefaciendum. c. licet de censi. & glo. in. c. ad audientiam de cleri. non resid. alias si non excusaretur pauper perderet forsan quicquid parum superest, & esset necare eum contra l. necare de alen. uel agnos. libe. Videamus enim quòd coguntur impotentes deserere causas redire ad partes nullos dimittere procuratores aut aliquos qui negligunt cum nudi & inermes nequeant contendere. c. i. frequens de restit. spoli. in. vi. Pecunia nanque est neruus belli, & ut plurimum excluduntur uel non ita audiuntur ab hiis qui eos deberent benigne iuuare iuxta Iuuenal. Satyra. iii. inquit. Nihil habet infelix paupertas durius in se quàm quod ridiculos homines facit & plurima sunt quæ non audent omnes homines per tusa dicere leua, profit, ergo in proposito paupertas prout in aliis prodest. §. sed & propter paupertatē instit. de excu. tuto. l. si quis ad declinandam. C. de epi. &
4 cle. cum ibi not. idem dicamus de infirmitate † ut præstet excusationē uel præbeat iustam causam restitutionis pro quo. §. item propter aduersam ualitudinem institu. de excu. tuto. c. in tua qui man. accusa. pos. ita Ho. & Ioan. an in. d. c. non iniuste, & de utroque scilicet paupertate & morbo etiam Bal. uideatur in. d. l. ii. §. si quis iudicio. ff. si quis cauti. & Bart. in. l. quæsitum de re iudi. & Abb. post glo. in. c. quærelam de procura. facit etiam glo. in. d. c. si egrotans & Goff. ubi supra. Item si quis procuratorem dimit-
5 tere non potuit uel dimisit † & obiit & sententia transiuisset postea in rem iudicatam dicatur nemine appellante aut prosequente uel prorogari fatalia petente & in aliis casibus si quis legitime fuerit impeditus uel sit saltem iusta causa ad obtinendam restitutionem quæ, ut supra proficiat. l. i. l. sed & si prætorem. §. i. iuncta glo. & ibi Bar. ex qui. cau. ma. & Bart. etiam in. l. fi. col. ii. ff. de in integr. restit. & glo. in. d. c. si egrotans & de casu mortis procuratorum sæpius fuit obseruatum in Rota habita commissione ut

ne ut est dictū. Sed quomodo consideratur paupertas ad
6 uertendum & in quanto debet prouideri † pauperi quia
quando agitur ut rei iudicate quoad fructus & expensas
pareatur si opponitur beneficiū.c.Odoardus de solu. Ro
ta cuiquam clerico quātūcunq; infimo assignat annuatim
pro uictu & uestitu sine quibus uitam ducere non possu-
mus.c.si quis ꝓpter de fruc.ducat. auri de camera. xxiiii.
& si quid ultra habeat consignatur uictori usq; ad integrā
satisfactionem nisi condemnatus esset miles doctor aut
alias qualificatus cui ex arbitrio auget qualitatem perso-
ne & patrie ubi habitat fertilitatis & sterilitatis habita con
sideratione prout in constitutione dotis inspecta quantita
te patrimonii & dignitate persone.l. cum post.§.uero.ff.
de iur.do.& etiam commune remedium cessionis bono
rū ad fugiendos carceres & de eo insti.de act.§.fi.in.l.i.C.
qui bo.ced.pos. iuncta.l.fi.eo.tit. quæ de dilatione quin-
quennali ac creditorum alternatiua electione disponit &
Rot.xxii.de resti.spo.in antiq.&.xxxi.de re iudi. & in ma
teria.c.olim.ii.de restit.spoli.& ibi Io.an.ultra remedium
d.c.Odoardus & in practica pro clericis beneficiatis re-
medium.c.peruenit.de fideius.quo beneficiorum fructus
condemnati assignantur uictori deducta summa,ut est di-
ctum ne uictus egeat est & aliud ex benignitate canonica
cōcessum delinquenti de quo.l.di.studeat ne fame pereat
pro quo.c.cum haberet de eo qui dux.in ma. quam pol.
per adul.& facit.c.henricus de cle.pug.in duello alias au
7 tem quis † dicatur pauper traditur per Bar.in.l.si constan-
te in prin.ff.sol.ma.ii.q.col.iii.& Abb.in.c.i.de accusa.ubi
habetur ꝙ in casibus quibus a iure expressum statur ex-
pressioni quando non in rebus leuis præiudicii stamus
opinioni uulgari si magni relinquitur iudicis arbitrio secū
dum qualitatem personam causarum & terrarum. Et quia
de assecutione & desertione appellationis est dictū ne sti-
lus palatii antiquus & qui est in uiridi obseruantia obliuio
ni tradatur insti.de testa.in prin. Sciendum quod licet ap-
8 pellāti † regulariter detur anuus ad prosequendū & finien

dum & ex causa bienniũ auctẽ.ei qui appellat.C. de tem po.appella.c.cum sit Romana de appella.in curia tamen sine tali causa datur biennium forsan ex eo quod frequen tiores sunt causæ forensium qui nõ modico tempore ad ueniendum & conducendum testes ac portandum instru menta indigent. Item quia multitudo est causarum ma xima de uniuersis christianorum regionibus & satis est ita esse introductum quod procedit dũmodo infra annum in aliquis actus fiat prout seruatur & ponit Fas. dubio Rotæ.xxxvii.quãdo uero deseritur appellatio lapsu bien nii non uidi dari triennium eo modo quo extra curiam ex causa tribuitur biennium quia nec simpliciter curia ad mittit biennium sicut ius commune annum cũ uelit quod aliquid fiat ut est dictum quod non est sic de anno iuris ut requiratur infra semestre aliquid fieri cum sufficiat etiam in ultimo induciarum termino anni comparere auct.item si appellatione.C. de tempo. appella. quod qualiter in telligatur uideatur ibi Bart.& Abb. post Ioan. an.& But. c. ex ratione.v.q. de appella. uerum est quòd.d.c. ex ra tione prouidet ex causa de tertio anno. Et ita ibi decla rat Phil.Frãch.col.viii.uer.circa tertium impedimentum sed si ut ferretur sententia quis summa ope insteterit non labitur fatale biennii.l. fi.§. illud de tempo. appella.C. Rot. xxxviii. de appella. in antiq.& cauti procuratores petunt semel bis & ter, pronunciari parte citata & anno tari in regestro petitionem per notarium causæ.c. quoniã contra de proba.& si aliud prætendatur impedimentum habetur commissio constito de legitimo impedimento uel prout de iure & recurritur ad.d.c.ex ratione cum ma te.alias habetur commissio quod decernantur executo riales, & taxentur expense si sententia non fuerit habita in biennio cum conclusio non sufficiat, ut in.d.decis.xxxviii. quoniam licet posset auditor pronunciare super desertio ne secundum Rot. iiii. de appella. in no.ix.xiiii.&. xxiiii. cum aliis tamen non solet & rarissime id facit meo tem pore & ut dicunt antiquiores pro posse est abstinendum

pro partium commoditate & minori diſpendio.

Septimæ deciſ. de appellatio. Summarium.

Vtrum prorogatio fatalium quam auditores Rotę ad inſtantiam partis concedunt ualeat ſi ad uidendum prorogari fatalia non uerus, ſed putatiuus ſeu alias non procura. fuerit citatus.

Epithome.

1 Prorogatio fatalium facta procuratore putatiuo citato an ualeat.
2 Auditor Rotæ uigore innocentianæ poteſt prorogare fatalia.
3 Iudicem poſſe ſupplere defectum tutoris quomodo intelligatur & quid agere & ſcire debeat.
4 Motu proprio principis aliquid eſſe factum non præſumitur niſi id exprimat.
5 Appellanti ſi auditor dat reuerentiales quæ concurrere & interuenire debeant ut uere eos dediſſe uideatur.
6 Arbiter & arbitrator qua poteſtate uſum eſſe uideatur ſi ſimpliciter pronunciauit uide remisſiue.
7 Clauſula omni meliori modo quando ſubiungitur in aliqua diſpoſitione in qua eſt expreſſus ineptus quid operetur.
8 Fatalia etiam ſine citatione partis in uim bulle innocentiane prorogari poſſunt.
9 Fatalia ſi prorogantur in uim commisſionis legitima citatio partis an ſi neceſſaria.

Septima deciſio.

QVǎuis auditor rotę uigore innocẽtianæ posſit ꝓrogare fatalia uel de nouo concedere tamen ſi ad
1 partis †inſtantiá prorogat & nõ procurator ſeu q

putabatur uel qui non acceptauerat ad uidendum proro gari citatus reperiatur dubitatũ est in una Roman. domo rum coram.d.Hugone de spina de mẽse Martii.1521.an prorogatio ualeat & una pars dominorum dicebat quod sic quia Rota aliquando transiuerat in dubio pro non de sertione ad doctrinã Pau. de ca.l.i.ff.si quis cauti. adhoc potest adduci quia si aliunde q̃ per innocentianam uel qa extat commissio poterat auditor prorogare debet tenere ex capite utili nõ inspecto inutili & eo modo quo potest regula utile de reg.iur.in.vi.& Bar.in.l.i.§.si quis ita.ff.de uerb.obli.Nam quod non tenet ex una potestate sustine tur ex alia.l.iii.ff.de mili.testa.& actus ab ea gestus præsu mitur secundum modũ quem potest substineri no. Abb. c.nisi essent.i.col.de præben.de quo Inn.& post alios la te Fely.c.cum ex officii de præscrip.ix.col.cum se.usq; ad ult.char.& licet Papa in prorogatione per commissionẽ
2 manum apponat nihilominus potest auditor † uigore In nocẽtiane prorogare.l.iii.ff.de mili.testa.& ita fuit in Ro ta obtentũ aliquando, aliquando & nouissime ualde du bitatum quando sequitur commissionem an teneat in ca su dubii alia pars tenebat quod non quia in istis requirun tur scientia & uoluntas de qua constet prout inquiũt Bar. Saly.& Pau.de cast.l.si curatorem.C.de in integ.resti.mi.
3 quod licet iudex † quando tutor haberi non potest pos set eius defectum supplere ar.l.si longius de iudi.l.si cum dotem.ff.sol.ma.tamen hoc intelligitur dummodo sciat quod tutorem non habet & id faciat ea intentione ut sup pleat ideo debet exprimi in actis sciens tutorem non ha bere & uolens supplere quod non est in proposito ad hoc Ang.in tracta. malefi. in uerbo ex eius mero officio &.c.si motu proprio de præben.in.vi. quod non dicitur
4 facere princeps † motu proprio nisi exprimat & hæc pars mihi placuit pro qua facit q quando dat auditor reueren
5 tiales in forma appellanti † & petenti apostolos uidetur dedisse eos si a diffinitiua & intra decenniũ ac a legitima persona appelletur & petãtur alias refutatorios & ite est

ftilus palatii & si appellans non erat principalis nec procur. sententia transit in rem iudicatam nec uidetur appellationi delatum licet iudex alias posset deferre ut uidemus, ergo non sustinemus actum ex capite possibili patet quia auditor noluit uti Innocentiana sed partis instantiam respexit neq; de Innocentiana a parte nec iudice aliquid dictum & per hæc non obstant motiua pro affirmatiua, & quia sumus magis in claro q̃ in dubio, quam potestatem pars & auditor elegerint cessat doctrina Pau. de ca. allegata & alia fundamenta qa etiam coniecture .l. continuus .§. cum ita. ff. de uerbo. obli. & subintrat illud quod potuit uoluit & c. l. multum. C. si quis alt. uel si. c. cum super de of fi. dele. & quod dicitur de procuratore & aliis agentibus ex capite in congruo qui poterant ex congruo & ualido .l. habebat. ff. de insti. Lud. Ro. consi. 446. & .496. ubi plu
6 ra ad propositũ. Item quando arbiter † & arbitrator simpliciter pronunciat non expresso an ex altera uel utraq; potestate communitate dicitur quod debent inspici acta per quæ etiam si simus in dubio mens declaratur iudicantis refert Fely. d. c. cum ex officii. col. xv. unde etiam si essemus in dubio ex actis apparet quod nihil in uim Innocentiane, sed magis ex alia facultate facit etiam quod uoluit Spec. in ti. de actore uniuersitatis uer. Sed pone quem refert & sequitur Abb. in. c. petitio in fi. de procu. quod constitutus sub nomine syndici actoris procu. & nego. gesto. intelligitur facere iuxta subiectam materiam, ut etiam Fely. in. d. c. cum ex officii. xi. col. Ergo & auditor iuxta tenorem petitionis in qua de Innocentiana uerbum nullũ. Itẽ quia etiam quando sumus in casu in quo aliquid fit cum
7 † clausula omni meliori modo si est expressus modus ineptus non operatur nisi in expresso quando modus aptus nõ descendit ex expresso Cal. cõsi. i. de accusa. Anch. consi. 357. Fely. d. c. cum super ulti. col. sed in casu isto est expressa uia commissionis uel alia separata ab innocentiana ergo conclusio fuit, quod societas confalonis contra quam Maria obiiciebat de re iudicata impetraret restitu

tionem aduersus desertionem ob culpam aut negligentiam procuratoris. Pro aliquali concordia occurrit quod affirmatiua procedat quando nulla est commissio super prorogatione & citatur bonus uel putatiuus procurator
8 † ad uidendum prorogari fatalia in uim bulle Innocentiane quia & pars iudex ad Innocentianam respexerunt maxime quando ex alio capite prorogare non possit ut non uitiet citatio de non legitima persona facta quādo & sine ea ualuisset prorogatio qua casu etiam sine citatione non diceretur iuxta Innocentianam, sed simpliciter ad uidendum prorogari. Idem etiam & seruirent ad hæc prima fundamenta & frequens usus procuratorum ad Innocentianam recurrentium tanquam ad promptum & securum remedium. Negatiua uero quando est super prorogatione commissio & citatio fit ad prorogandū iuxta tenorem commissionis & reperitur facta contra non legitimam personam ut in secundis fundamentis nisi quis dice
9 ret quod uirtute commissionis † hoc fieri posset sine citatione quod non uidetur, quoniam nec commissio fidem faceret nisi parte citata ad glo. Bar. in extrauagan. ad reprimēdum super uerbo de plano quo. in cri. lese ma. proce. Egid. decis. xxvii. & Lud. Ro. consi. 519.

Octauæ decis. de appella. Summarium.

Non deseritur appellatio ex eo quod appellās biduo ante lapsum decendii absente iudice a quo coram honesta persona appellationem interposuit nec postea iuerit ad eundem iudicem pro apostolis nec aliter eum in momento probauerit impeditum.

Epithome.

1 Appellans si non inuento iudice a quo corā honesta persona appellauit an teneatur redire ad eundem pro apostolis uel probare ipsum in momento impeditum & nu. 3. & 5.

3 Appellationis modus quando iudicis præsentia haberi non potest.
4 Appellans termino iuris assignato & interim &c. tenetur pro apostolis iudicem adire antequam labantur dies triginta.
5 Iudex de apostolis respondere absq; ad ultimum momẽtum non tenetur.
6 Appellatio in absentia iudicis a quo coram honesta persona quomodo fieri possit & debeat.
7 Domicilium iudicis dicitur congruum locus ad appellando & apostolos petendum infra tempus debitum.
8 Apostoli quando in absentia iudicis appellatur an necessario peti debeant.
9 Triginta dies ad recipiendum apostolos quando currere incipiant uide remissiue.
10 Iudex non deferens appellationi interposite a diffinitiua puniri potest.

Octaua decisio.

1 APpellauerat quidam biduo ante cursum decendii coram honesta persona quæsito iudice a quo & non inuento † nec curauerat postea redire ad iudicem ipsum pro apostolis, nec probare ꝙ fuisset in momẽto impeditus, fuit a maiori parte dominorum conclusum in una corã domino Hugone de Spina.1519.ꝙ non esset deserta appellatio. & pro conclusione allegata decisio Egid.381. Et quia passus est dubius & casus quotidianus attingam exemplo legislatorũ.l.legaui in princ.ff.de lib. lega.aliqua motiua hincinde pro uiribus. Et pro affirmatiua & desertione quam aliqui tenebant facit.c.ab eo de appella.in.vi.ubi dicitur ꝙ a iudice sunt exhibendi apostoli alias præsumitur appellationi renuntiare appellans si infra tempus petere prætermittat.ad hoc in simili.c. si tibi absenti.uer.sed si episcopus de præben.eo.tit. Item uidemus in curia quãdo nõ reperitur iudex intra decendium

cauti procuratores ueniunt ad eius habitationem tempo re momenti, & si nequeunt habere eius copiam appel
2 lant aut petunt † responderi de apostolis coram quocunque notario & testibus cum protestatione de absentia aut impedimento iuxta.c.fi.de appell. quasi stilus innuat non esse satis ita appellasse si in momento data iudicis copia non redeat ad ipsum appellans pro apostolis. ad idem quod inquit But.in.c.ex ratione.uer.ex hiis deciditur.eo. ti.quod appellante quis non possunt habere copiam Papæ debent protestari de impedimento secundum glo. in uerbo proposita.in.c.cupientes.§.ꝙ si per uiginti de ele. in.vi.Subiiciens non esse satis ꝙ semel fuerit impeditus, cum oporteat ꝙ durauerit & constet durare, quia si hodie non potuit habere copiam Papæ habebit crastina. Et quod Ang.ait in auct.sed lis.C.de tempo.appella.uidelicet.ut causa appellationis in terminis.d.auc.remaneat intacta absq damno more si appellans fuerit solicitus ad in troducendum eam in consistorio principis & non potue rit ex quo aditum ad principem non habuerit. pro quo tex.in.l.fi.§.illud.C.de tempo.appella. ibi summa ope ni xum litem exercere quasi usq ad finem termini iuris quo
3 tiens detur facultas debeat redire ad iudicem pro † appel latione seu apostolis.ad idem Bal.in.auc.item si appellatione.& Saly.in.d.§.illud eo.ti.ꝙ licet regulariter sufficiat una interpellatio.l.titia seya.§.seya. de leg.ii.&.l.mora.in prin.cum ibi no.per Bar.ff.de usur.in causa tamen appellationis non sufficeret,ideo debet cum ea instantia & diligentia cum qua sunt petendi apostoli. Item si fieri potest appellandū est coram iudice a quo & ab eo petendi apo stoli ut eidem honor debitus tribuatur.l.omnem honorem.C.quando prouo. non est neces.&.c.ut debitus de appel.habita ergo copia ipsius usq ad ultimum momen tum adiri debuit facit quod referendo Mathesil. sequitur Fely.in.c.ex transmissa.circa medium de præscrip. qui ap pellans coram honestis uiris ob defectum contingentem in persona iudicis a quo debet altera die requirere iudi

cem. Et ita consuluit Alexan. consil. xix. uol. x. ibi circa se-
cundum uolens q interim debeat requiri dicens probari
in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori cum ibi no. per Bar.
op. iii. ff. de no. ope. nun. faciunt no. per gl. in uerbo expe-
ctandi in. i. c. de consue. rec. feud. Propterea quãdo iudex
4 † assignat terminum iuris & interim quãdocunq; tenetur
appellans ante fluxum. xxx. dierũ adire iudicem pro apo
stolis sub pena renunciationis appellationis aut desertio-
nis & iudex sub pena dare. l. iudicibus. C. de appel. l. uni-
ca iuncta glo. ff. de libel. dimisso. &. d. c. ab eo. & si ante ul
timum momentum requiratur potest dicere prout practi
5 catur si uelit differre nolo adhuc respõdere † quia sum in
termino cum possit intra tempus iuris tenere impeditum
appellantem cle. quanuis. §. pe. & fi. ubi etiam glo. de ap-
pel. unde uidetur fauore & beneficio iudicis terminus ap
positus, & consequenter appellans astrictus ad expectan-
dum ultimam horam pro habendo iudicis præsentia aut
probanda absentia seu impedimento ut est dictũ. Pro con
clusione uero ac ualiditate appellationis absq; desertione
6 † facit quia si iudex se absentet a loco iudicii sufficit appel
lare coram persona auctentica, nec tenetur appellãs sequi
alibi iudicem pro intimãda appellatione & petendis apo
stolis. l. ii. §. biduum. uer. dies. ff. quando appellan. sit. & sa
tis est prosequi' coram iudice ad quem secundum Egid.
in dicta decisi. 381. Et appellari potest ac peti apostoli in
absentia iudicis coram aliis protestatione de absentia. In-
quit Mil. in uer. appellatio fieri debet. Item satis semel
requirere iudicem congruis loco & tempore, & si fue-
rit absens potuit appellari in loco tribunalis tanquã con-
gruo, ut in. d. §. biduum cum se. & uoluerunt Archi. & Io.
and. in. d. c. ab eo. ad hoc Rot. 50. in no. eo. ti. uolens satis
esse iudicem in absentia congruis loco & tempore fuisse
requisitum & protestari q libenter appellaret ac aposto-
los peteret a iudice a quo si eius præsentiam habere pos-
set & non astringitur appellationem etiã quando potuit
7 iudici intimare. Item q locus domicilii iudicis † fuit con-

gruus ad appellandum & petendum apostolos infra tempus debitum quo non inuento in domo ibi coram honesta persona fuerat appellatum & petiti apostoli saltim testimoniales unico contextu iuxta formam dicte cle. quanuis. & sic iuri satisfactum fortius firmat Phil. Franch. in
8 d.c.si.q.xiii.quòd quando † appellatur in absentia iudicis non sunt de necessitate petendi apostoli secundum Spec. eo.ti.in.iiii.parte.§.sequitur uidere.uer.notandum. Igitur quanuis ad cautelam ab honestis uiris posfint, & ꝙ non sit necesse tenent etiam Bald. & Ang.in.l.ii.C.de hiis qui per met. iudi. non appella. ea ratione quia reuerentiales aut refutatorios apostolos nullus alius dare potest quàm iudex a quo in.d.c.ab eo.&.c.ut super eo.tit. & lib.nec a iudice ad quem si coram eo esset appellatū peti deberent ex quo dare non potest. Super hoc autem sunt opiniones in contrarium, uoluit Rot.decisione prædicta ꝙ apostolorum petitio nequeat omitti ex eo ꝙ apostoli sunt pars & de essentia appellationis alias frustra doctores disputarent in.d.c.ab eo. & in.d.cle. quanuis an.xxx. † dies pro
9 apostolis currerent a die prolationis sententiæ uel appellationis interposite. quicunq; ergo sit appellans quando nō petierit reputabitur non appellasse, ut in dictis iuribus & aliis ibidem adductis.& opinionem dicte decisionis in hoc ut ueram tenet Domi.in.d.c. ab eo. & cum ea etiam transit ibi referendo Rot. Phil. Franch. quanuis ex aduerso forsan dici posset disputationem fore utilem & necessariam quando appellatur a iudice in eius præsentia ut tūc sunt petendi apostoli postquam dare potest non quando in absentia. Vide tamen Archi. & Io.an.in.d.c.ab eo tenētis ꝙ non sit de substantia ut peti debeant apostoli in ipsa appellatione dummodo infra.xxx.dies petantur, redeundo ad casum decisionis subiūgit Phil. Franch.in.d.q.xiii. ad propositum quod non est necesse reuerso postea iudice redire ad eum pro petendis iterato apostolis cum sufficiat ꝙ semel fuerit requisitus.& ita antiqui domini ut inquit Fely.in.d.c.ex transmissa tenebāt.quibus tamen pro

affirmatiua ipse respondet ut ibi. Nihilominus etiam pro
10 negatiua facit † quia ius defert appellationi a diffinitiua, & iudex non deferens punitur. c. de priore. cum ibi no. de appel. c. cum appellationibus eo. tit. in. vi. Igitur satis esse debet semel appellasse & apostolos petiisse cum a iure ui deatur delatū. Nec ob. ꝙ bis ad minus peti debuissent ut dicūt scribentes in. d. c. ab eo super uerbo sæpius. Nam illud erat ante. d. cle. quãuis quæ unica petitione est contenta. Et ad dicta Bal. Ang. & Alexan. & aliorum potest pro negatiua responderi ꝙ loquuntur de tempore appellationis prosequende anni uel biennii ad materiam. d. auct. sed lis. & auc. ei qui de appel. eo. tit. prout etiam loquitur tex. in. d. §. illud. Et hoc est satis diuersum a terminis appellandi & apostolos petendi. l. papinianus exuli. ff. de mino. Et quòd cauti uiri expectent momentum & non uidetur ex prædictis necessarium, sed fit ad abundantem cautelam quæ non nocet & tollit omnem dubitationem. l. testamentum. C. de testa. & c. bone el. i. de elec. ex quo non reperitur expressum ꝙ debeat expectari momentum. l. illam. C. de colla. Nec dicatur quòd appellans posset captare iudicem impeditum tertia sexta, aut nona die, & tūc appellare coram honesta persona post factam diligentiã de iudice reperiendo & eo modo uitare ne coram eo appellaret si semel ante momentū absentia uel impedimentum sufficeret quinimmo fugere refutatorios apostolos quos forsan habuisset quod non debet posse esse in potestate partis contra honorem iudicis ac in præiudicium aduersarii, quoniam potest dici non esse absonum ex quo durius esset tenere condemnatum cuius fauore est datus a lege terminus appellandi & apostolos petendi uel saltē ita eius contemplatione sicut & iudici taliter impeditum ꝙ omni die cogeretur cum dispendio & labore data absentia inquirere iudicem etiam usq; ad ultimum momentum. quid enim si ob causam super qua lis uertitur aut alia negocia impelleretur statim post sententiam aut in diem sequentem seu ulteriorem prope finem decendii longius

peregrinari utiq; lex debuit esse contenta tali diligentia p quam iudici honor est tributus absq; cõtemptu & magis absentiæ iudicis in dubio est imputandum partiq; subueniendum quàm fraudi ascribendum ar.c.fi.cum ibi no.de præsump. Ad d.cle.quanuis cum glo. dicendum q licet appellans iudice nolente respondere ante finem termini iuris de apostolis cogatur expectari si per totum terminũ eos offerre uoluerit ar.c. si a iudice de appella.in.vi. cum non dicatur morosus iudex ante lapsum termini,tamẽ appellans non tenetur iterum adire iudicem postea quàm semel infra terminum petiit per quam petitionem uidetur iuri satisfecisse prout glo. & Car.inquiunt in.d.cle. Nam eiusmodi terminus pro apostolis communis est tam appellanti quàm iudici,& ab eo tempore quo incipit currere appellanti & iudici a quo,ut no.Phil.Franch.in.d.c.ab eo in prin.uerum pro affirmatiua ad illud quod sufficiat in absentia appellare & apostolos petere absq; eo q iterato iudex sit adeundus dici posset ut procedat quando fuit in ultimo momento appellatum non si ante momẽtum uel quando ante si fuisset doctũ de absentia aut impedimento iudicis etiam in ipso momẽto. Et quòd in hiis casibus duntaxat uerificentur dicta eorum qui uolunt quòd non debeat iterum adiri ac Fely.in.d.c.ex transmissa. non obstante q pro negatiua in dubio pro ualiditate appellationis accipimus.l.quotiens.ff.de reb.dub.& in.c.abbate de uerbo.signi.& pro non desertione ad doctrinam Pau. de ca.in.l.i.ff.si quis caut.& q hoc tenendo nil alicui tollitur cum ueritas perquiratur quæ magis inuestigatur, & si manifestetur ei omnia credere debẽt.viii.di.ueritate. possent etiam alia pro utraq; parte considerari,& utilis esset principis declaratio.

Nonæ decis.de appella.Summarium.

Vtrum fatalia in causa appellationis currant' durante termino remissorie,ita q deseratur appellatio. 1

Epithome.

1 Fatalia an currant pendente termine remissorie.
2 Cautela optima pro quocunq; uolente diffinitiue pronunciare.
3 Fatalium cursus publico fauore introductus existit.
4 Tẽpus in dubio pręsumitur pręfixũ instantię non iudice.
5 Appellanti an currant tempus si facto iudicis uel parti fuerit impeditus.
6 Impedimentũ appellati petentis remissoriam excusat appellantem.
7 Pendente partiũ compromisso tempus nõ currit ad prosequendam appellationem.
8 Solẽnitates iuris quando non sint remissibiles per partes.
9 Iurisdictio quando possit prorogari de tempore ad tempus per partes. uide remissiue.
10 Terminus præfixus instantiæ debet intelligi si infra dictũ terminum causa potest expediri.

Nona decisio.

AN esset deserta appellatio in una coram domino Camillo de Ballionibus. 1519. fuit dubitatum ex
1 eo quod durãte termino † remissorie date ad partes pro examinandis testibus iuxta. c. præsentium de testi. in. vi. lapsum est biennium quod in curia datur ad prosequendum & finiendum dummodo infra annum aliquid fiat prout dico in decis. incipiẽte firma est propositio sub ti. de appella. & ponit Fasto. dubio Rotæ. xxxvii. Et una pars dominorum uolebat non esse desertam nec decurrisse fatalia ex quo pendente dilatione iudicis officium quiescit. l. siue pars. C. de dil. & iudex debet expectare donec sit finita dilatio & sic non est quid imputetur parti appellanti ad hoc dictum Cyn. & Dy. quod refert Bal. in l. si cum ipse. ff. de excu. tuto. ꝙ caueatur statuto ꝙ qualibet causa infra tres menses decidatur & aduersarius ad lõginquas partes gratia testium producendorum dilatio-

nem petat quæ ultra dictũ tempus extendatur quod non obstan. statuto pars debet audiri & post menses tres de causa cognosci quod est notatu dignum ait Bald. accedit quod scribit Spec.in ti.de appel.§.nunc breuiter transcurrendum est uer.quid ergo si appellatur colum.ii. quod in causis totius orbis ad supremum tribunal per appellationem delatis non potest iuris rigor per omnia seruari cum quandoq; oporteat remissiones ad prouincias remotas super uariis articulis fieri quæ non possunt infra breuis termini spatium expediri nihilominus inquit de hiis sæpe excipi uidemus, sed raro pronunciari. Pars alia forsan maior tenuit oppositum quasi id non sit iure cautum.l.illam ,C.de colla. Secundo quia esset nimium differre causarum expeditionem quæ quanto citius finiende sunt.l.properandum.C.de iudi.&.c.finem liti.de dolo & contumacia. Tertio quia est quid parti imputetur quare passa est talem concedi dilationem quæ biennium excederet esset longa uel breuis inspecta eo quod superat de biennio concessionis tempore arg.l.si.§. quid diximus.ff.si quis cautio.Seu quia non petiit prorogari fatalia quod unicuique petenti in Rota conceditur uigore Innocentiane & etiam paruo dispendio ac breui spatio fit per uiam commissionis. ad.l.siue pars, respondebatur quod iudex potuisset pronunciare reuocando dilationem remissorie sicut de
2 more † in palatio auditores pronunciant diffinitiue reuocatis prius dilationibus & datis refutatoriis quibuscunq; appellationibus & est optima cautela pro quocunq; diffiniente in quocunq; tribunali no.eam uel secundo licet iudex debeat finem dilationis expectare q; non ideo minus
3 currunt fatalia quorum † cursus est publico fauore inductus ut no. Abb.in.c.ex ratione col.ii. circa finem de appella.ad no.per Bal.in.d.l.si cum ipse quem sequitur Ias. in.l.properandum in prin.col.vi.in.v.limitatione.C.de iudi. fuit responsum procedere quando terminus præfigitur liti secus si præfigatur iurisdictione prout præfigitur in causa appellationis secundum Alex. qui ad hoc fuit alle

gatus consi.ciiii.uol.v.ut tunc nequeant per eiusmodi di-
lationes prorogari ad no.Inn.in.c.de causis de offi. dele.
quem ad modum Bal.sentit in.d.l.& Fely.in.c.uenerabi-
lis, in secunda conclusione col.v.de iudi.ubi ait quod in
4 dubio tempus † præsumitur præfixũ instantiæ & non iu-
dici, quia hoc modo obuiatur immortalitati litium secun
dum.Io.an.in addi.ad Spec.in tit.de leg.§.restat quod se
quitur Imo.in.d.c.de causis dicens esse menti tenendum
Spec.uero ut dicebat pars ista non loqtur in istis terminis
uel non figit pedes quod fuerit pro nõ desertione iudica-
tum.Mihi placet prima opinio cum sufficiat appellantem
5 a † iudice uel a parte citra culpam suam fuisse impeditũ
cui non potest imputari quando stat per iudicem uel par
tem.l.fi.§.illud.C.de tempo.appell. &.d.c. ex ratione cũ
ibi no.ob iudicis enim aut partis impedimentum appel-
lans habet secundum fatale ut est communior sententia
quam refert & sequitur Phil.deci.in.d.c.uer.Secundus ca
sus & uer.quartus casus col.iii.& vi.& in effectu firmat ad
propositum quod si appellatus petiit longiores dilatio-
nes ut currerent fatalia seu appellauit ab interlocutoria
uel quid simile tunc habet appellans secundum fatale &
ad hoc subiicit multa facientia pro hac parte fortius er-
go concurren.impedimento partis petentis remissoriam
& iudicis concedentis, ut in.d.l.si cum ipse ad hoc opti-
me Rota decisione.vii.in no.de app. dicens quod impe-
6 dimentum † appellati petentis remissionem excusat ap-
pellantem legitime, nanque impedito tempora iuris uel
hominis non currunt.l.i.in fi.C.de anna. excep.in auc.de
sanc.epi.§.si quis episcopus. uer. si uero col.ix.c. ne pro
defectu de elec.c.i.&.c.illud de præscrip.c.quia diuersita-
tem de concess. præbend.c.si electio de elect. in.vi. & cle.
sicut in fi.de appella. Ita concludit Rota decisione.ii. de
dila.in no.super illo articulo quod terminus duorum uel
trium mensium ad testes recipiendos assignatorum non
7 currit pendente † partium compromisso & ita tunc fuit
decisum nõ obstante quòd quidam ponderabant contra-

Decisionem ꝙ terminus erat appositus decisioni non iurisdictioni ut habetur in.d.decis. Nec refragatur quod dicant docto.de impedimento occurrēte in.l.fatali ex quo in curia regulariter datur biennium:ut supra.&.d.c. ex ratione propter impedimentum concedit ultra & prouidet de triennio ut firmat idem Phil. Deci.in.d.c.neque curarunt iura quod propterea differatur causarum terminus cum hoc iustius consueuerint quàm sine culpa ex facto partis uel iudicis appellantem plectere.c. cognoscentes de consti.quoniam nec poterat appellans iudicem in tali concesfione impedire nec est curandū quod non sit usus prorogatione remedio innocentianæ facili aut uia cōmissionis in tempore cū idem habeamus in excusatione ob paupertatem quanuis etiam pauper posset in una citatione absq; alia impensa prorogationem obtinere uigore dictę innocentianę & tamen si non obtinuit est excusatus ut in dicta decis.firma est propositio ubi hoc corroboratur ex multis sufficit respondenti dare instantiā & est satis etiā ad aliquid probandum.i.q.i.c. sicut urgeri & ibi glo.c.cū marthe.de cele.missa.glo.in.c.si.de sup.negli.prela.in.vi. & Car. in cle. ne Romani col.iiii. de elect. & constat per casum paupertatis & sic impotentiæ esse eiusdem generis & in causa appellationis per quæ patet quod licet terminus de quo agitur afferatur publico fauore inductus secundum Abb.d.c.ex ratione.ii.col. quem ad modum de tempore instantiæ sentit glo.in.d.l.properandum in prin.

8 & iuris † solemnitates non sint p partes remissibiles quando pro publica utilitate sunt introducte alias sic secūdum Inno.in.d.c.in causis ante fi.super quo uideatur Bar. post alios in.d.l.properandum & Abb.in.d.c.ex ratione ac in c.penulti.colum.v.de re iudi. & canoniste in.d.c.in causis. Item etiam si concedatur quod sit iurisdictioni præfixus cum Alexan. in allegato consil. loquatur de termino dato per statutum in causa appellationis & dicat quod erat præfixus instantiæ & Io.an.faciat duo membra in.d.c.in causis ut aliud sit quando terminus adiicitur decisioni uel

ni uel diffinitioni aliud quando iurisdictioni super quo uideatur etiam Abb.in.d.c.in causis colum.i.super.i.glo. & col.ii.ibi dubium est cum quæstione seq. de statuto op ponente certum terminum infra quem debeat causa ex pediri & in.c.significasti eo.titu.post prin.& latius in.d.c, pe.col.v.ubi colligit magistraliter quid iuris quando tem pus adiicitur parti quando iudici quando instantiæ quan do actioni quod nihilominus etiam in hiis casibus & si milibus ac in pluribus aliis ex uariis causis durat instantia seu cursus fatalium cessat absque desertione appellationis multos casus similes accumulo in.d.decisi. firma est pro positio plures alios ponunt Abb. & Phil.Deci.in.d.c.ex ratione, & non est pars seu iudex qui proroget, sed lex in hac materia ita disposuit, & pro hac similiter motiua ex aduerso. Vnde illud quod nequeant prorogari tem pus nec sit post terminum iurisdictioni appositum cogno scendi nec diffiniendi potestas intelligitur nisi ex causa ut hic ratione impedimenti prædicti, ut in.d.l. si cum ipse & in.d.c.ratione & in iuribus adductis in allegata decisio ne firma est propositio & secundum Bald.in.d.l.quando

9 utraque † pars consensisset potuisset prorogari iurisdictio de tempore ad tempus. Non obst. Rot.Bisignet.i.de ap pel.in antiquior.quod si post conclusionem labantur fata lia deseritur appellatio, quia ideo est ex quo non stat per iudicem sed per partem quæ debebat petere ferri senten tiam, ut dicitur ibi & in.d.§.illud unde potius dicit pro prima opinione ut contra culpabilem & negligentem de sertio fiat non contra impeditum quæ opinio proculdu bio est uera supposito prout erat quod ad petitionem ap pellati remissio concessa fuerat. Adde etiam secundum Abb.quòd quãuis iudex nequeat finito tempore aliquid facere si terminus sit præfixus iurisdictioni uel iudici & iu risdictioni iuxta tradita superius &per Abb.in.d.c.pe.col. v.nihilominus prout concludit col.iii.quando lis protra hatur ultra terminum a iure communi uel statuto præfixũ non ex impedimento alicuius, sed ex magnitudine cau

R

se uel propter plures in casibus maioribus ab interlocu-
toria. Item si statutum præfigat duos menses & actor di-
cat se habere testes ultra mare taliter quod requiritur ma-
ior dilatio quàm sit terminus totius instantiæ credit quod
posit pronunciari ex eo quod non potest imputari par-
10 tibus uel iudici quoniam † terminus debet recipere inter
pretationem a iure uidelicet si causa infra terminum expe
diri posset ꝙ de commoda & possibili iuxta materiã sub
iectam expeditione ciuiliter accipiendum est, data compe
tenti dilatione ne probationum necessarium copia & fa-
cultas subtrahetur aut coarctetur. l. nepos proculo. ff. de
uerbo. signi. & l. quicunq;. C. de hæret. & hæc pars prima
ex prædictis habet etiam equitatem quæ si essemus in du
bio coadiuuatur per dictum Pau. de ca. in. l. i. in prin. ff. si
quis cautio. ut in ambiguo præualeat sententia pro non
desertione quod semper obseruauit Rota meo tempore
& dato sine præiudicio ueri quòd staret secunda opinio
negari tunc non posset aduersus cursum fatalium deser-
tionem q; restitutio ex tam iustissima causa ad quod suffi-
ceret lex. i. ff. ex qui. cau. maio. & conferunt ea quæ Phil.
Deci. ex mente & dictis docto. refert ac sentit in hiis & si-
milibus casibus in. d. c. ex ratione circa secundum & quar
tum casum & quæ in præfata decisione firma est proposi
tio annotaui facientia optime ad utrunq;, omitto quod
uoluerunt duæ decisiones Rotæ. xxxiii. & xxxvii. de te-
sti. in antiq. ex quo se fundant quod remissoria decreta est
Bullata licet dicant quod auditor non potest sine noua
cõmissione ulterius in causa procedere ex quo Papa ma
num apposuit. c. ut nostrum de appella. quasi expirauerit
eius potestas. Nam hodie uigore Innocentiane decernũ
tur absq; plumbo.

Decimæ decis. de appella. Summarium.

Terminus mensis qui datur ad intimandam appella-
tionem in casu cle. causam de elect. censetur datur siue par

ti siue speciali procuratori fiat intimatio uel utroq; absen te in domo seu ecclesia &c.

Epithome.

1 Tempus ad intimandam appellationem iuxta formã cle. causam præfixum intelligitur quomodocunq; intimatio fiat.

2 Clausula in principio alicuius dispositionis apposita quando respiciat casus sequentes.

Decima decisio.

1 MEnsis † infra quem appellatio extraiudicialis in terminis cle.causam de elect. debet intimari parti uel procuratori specialiter constituto aut tempus in quo quàm cito cõmode fieri possit post lapsum mensis censetur præfixus etiam quando prin.& procura. non inueniuntur & intimatio fit in domo uel in ecclesia cathedrali ac in ecclesia nel beneficio de quo agitur quia eadẽ est ratio in utroq; casu.l. illud ad.l.aquil. &.l.a titio.ff. de
2 uerbo.obliga.Nam illa clausula † tunc demum ad sedem eandem deuolui censemus ponitur ante omnẽ casum & iuncta cum tempore præfixo ad intimandum respicit omnes casus qui sequuntur prout dicitur de clausula quæ ponitur in principio alicuius dispositionis in.l.iii.§.i.ff.de liber.& posthu. Et dato ac non concesso quòd non esset tempus appositum secundo casui in uer.quod si forsan non uideretur repetitum ex quo inter secundum & primum ratio diuersitatis non apparet maxime quia si Papa uoluisset quod in secundo casu quandocunq; posset publicari utiq; dixisset arg.l.unica.§.sinautem ad deficientis .C.de cadu.tollen.& ita dixerunt domini in una nannetẽ. parrochialis coram me.1519.in qua una pars oppositum tentabat & pro conclusione facit uer.intimatio uero & ibi infra tempus prædictum ubi glo.ita declarat.

Vnicæ decis.de confir.util.uel inuti.Summarium.

Confirmatio Papæ in forma communi de receptione in Canonicum cum promissione uacature præben. facta per capitulum non afficit nec impedit quin collatio alteri, de prima præbenda facta ualeat.

Epithome.

1 Collatio præben. uni per capitulum non obstante receptione ac promissione prius alteri facta tenet etiam si receptus confirmationem in forma communi a Papa habuerit.
2 Confirmatio in forma communi nullum ius de nouo tribuit.
3 Confirmationum apostolicarum diuersæ species cũ suis effectibus, uide remissiue.
4 Capitulum conferens alteri q̃ recepto punitur.

Vnica decisio.

Eceperat capitulum casalen. quendã in canonicum cum promissione præbende primo uacature receptus obtinuerat a Papa confirmationem in forma communi postea capitulum primam uacantem alteri contulit fuit cõclusum.1516. coram domino Ioan.antonio de Triuultiis ualere † collationem, receptio enim in canonicum auctoritate capituli, nec dat nec dare potest ius ad uacaturam præbendam afficiens quominus libere teneat alteri facta prouisio secundum Inn.& communiter docto. dicit Abb.in.c. inter cætera de præben.Idem in mandato Papæ de prouidendo.c.dilectus.ii.eo.titu. Nec ob.c.si apostolicæ eo. ti.in.vi.quia loquitur de alia confirmatione quàm in for

2 ma communi quæ cõfirmatio † in forma communi sicut & innouatio priuilegii nullum ius de nouo tribuunt parũ uel nihil operando.c. quia diuersitatem de conces.præ ben.c.i.c.examinata & ubiq; glo.& Abb.in.c.cum dilecta de confirm.uti. uel inuti.c.quia intentionis de priuileg.& glo.in uerbo confirmatum in.c. cum accesissent de con sti. Nam qui confirmat non dat.l.& quia cum ibi no.ff.de iurisdi.om.iudi.&.c.inter dilectos de fide instru. quando
3 autem dicatur † confirmatio in forma communi, uel ex certa scientia & de effectu utriusq; ac materia traditur in allegatis locis & mil.in uerbo gratia non potest dici sur reptitia & per Bart. latius & magistraliter in.d.l.& quia col.ii.& per Abb.in.d.c.i.&.d.c.examinata.in.c.porrecta & in.c.pe.eo.titu.& in.d.c.quia diuersitatem col.ii.inquit causa quæ est ex certa scientia operari tres effectus notabi les & de effectu triplici est ibi glo.in uerbo communi. & in.d.c.cum accesissent & Abb.etiam in.c.cum super col. i.cum se.de caus.poss.& proprie. Nec refragatur.c.si capi tulo.&.c.si soli.cum si.de conces.præbend.in.vi. quando ibi proceditur ultra quàm ad simplex mandatum de re
4 cipiendo aut cõferendo ut patet Punitur † tamen capitu lum alteri conferens quàm recepto.d.c. inter cætera & d.c.dilectus,ubiq; Abb.declarans ex quo receptus a capi tulo debet habere præbendam recepto nanq; in canoni cum ad primam uacantem ius acqritur canonie licet præ bendam ex promissione prohibita petere non possit. Be ne potest iure communi ratione canonie quia canonicus sine præbenda esse non potest.d.c.relatum.c. dilectus pri mo. &.d.c. dilectus.ii. ubi Abb.c.cum super de conces. præben.& Gofr.ibi in sum.

De cleri.non residen.

Vnicæ decis.de cle.non residen.Summarium.

Indulgentia de fructibus qui residentibus in ecclesia

dantur uel de toto eo quod quis perciperet si in ecclesia resideret non continet quotidianas distributiones.

Epithome.

1 Distributiones quotidiane an debeantur habenti indultũ de percipiendi fructibus cum ea integritate cum qua il los perciperet si in ecclesia resideret.
2 Distributiones quotidiane dantur pro sola interessentia.
3 Distributiones quotidiane nullis interessentibus applican tur ecclesiæ.
4 Verba latino sermone concepta quomodo sint interpre tanda.
5 Verba ista residere & interesse differunt etiam secundum communem usum loquendi.

Decisio unica.

1 Abebat prior ecclesiæ Oxomen. breue apostolicum de percipiendis † fructibus q residentibus in ecclesia dan tur uel totum quod quis perciperet in ecclesia residendo cuius prætextu petebat quotidianas distributiones. pro quo allegat glo. in. c. cum dilectus de cle. non residen. & c. excommunicamus. §. catholici de hęre. Ho. & Io. de ana. in. c. ad liberandum. de iud. Vbi de priuilegio cruce signatis con cesso ꝙ integrę fructus perciperent, ac si essent in ecclesia residentes, & ibi concludunt uenire etiam quotidianas distributiones quod sequitur Imo. in. c. i. de cleri. non residen. in. vi. quando in ecclesia non essent alii quibus huiusmodi distributiones deberentur. Et ista opinio simpliciter placebat aliquibus ex dominis. pro quo facit quia usus lo quendi communisq; intelligētia uidetur ut residere in ecclesia sonet & sapiat interessentiam ac seruitium in diuinis

quæ etiam in odiosis est sequenda.l.librorum.§. quod tamen casfius de leg.iii.l.cū delanionis.§.asinam.ff.de fun. instruc.c.inter corporalia.uer.sed neq; de transla. episcopi.c.maiores colū.iii.de baptis.c.ex literis.i. de sponsa.c. unica.iuncta glo.de iniur.in.vi.Bart.in repeti.l.omnes populi in.ii.q.vi.quæstionis principalis de iusti.& iure.in.l.talis scriptura in prin.de leg.i. & in.l.i.in princi.ff.ad.l. falci. Abb.in prohe.decreta.ii.&.iiii.col.in.c.ii.de arbi.in.c. ex tenore in.fi.de fo.compe.in.c.per tuas colum.ii. de proba.& in.c.ii.de accusa. Coadiuuatur hæc pars quia cum fructu & effectu est accipiendum quod aliquis in ecclesia resideat non quòd dormiat & nihil agat. Item alias non operaretur concessio uerbi in ecclesia.l.pen.§. docere.ff. ne quis eum qui in ius uoca.est vi.exi.c. relatum de cleri. non residen.& in.c.si Papa de priuileg.in.vi. Sed maior pars tenuit oppositum in causa oxomē. fructuum coram domino Sbinicen.1521.de mense Nouemb. Cum aliud sit residere aliud diuinis interesse pro qua interessentia
2 non pro sola † residentia quotidiane distributiones dantur & sunt inuente: ut in.d.c.i.& tenent collect. Ioan.an. But.Card.& Abb.in.d.c.cum dilectus.& glo.in uerbo affuerint &.d.c.i.& ibi Ancha. Domi. & Philip. Franch. & communiter doct.& quod sit ista opi.communis fatetur Io.de ana.in.d.c.ad liberandam licet contra eam sentiat est etiam uera quòd non. omnis residens in ecclesia interest diuinis nec de primo infertur ad secundum neq; canoni esset ex sola residentia satisfactum. Item ratione solius residētię in ecclesia in aliquibus locis datur aliquis quòd non residētibus in ea negatur & tamen differt ab eo quòd datur interessentibus horis canonicis, & sic a dictis distributionibus nec uerbum integre includit quotidianas distributiones quæ non sunt fructus proprie de quarum natura aliquid uideas in illa decisione incipiente lite pendente & satis operatur priuilegium respectu fructuum quos priuilegiati non perciperent & quando non essent alii in ecclesia non propterea deberent tales distributio

3 nes † dari nisi interessentibus: sed magis applicari si non essent quibus deberentur ecclesiæ ad not.in.c.si.de rescri. in.vi.secundum Domi.& Phil. Franch.in.d.c.i.communis uero loquendi usus potest negari esse talis ut supra & quando esset in sermone uulgari ex quo indulgentia est
4 latine † concepta uenit interpretanda secundum artem literarum aut grossum loquẽdi modum literaliter ait Bal. in.l.lege circa fi.C.de legit.hęre.allegãdo Cy.in.l.si cum ante.C.de dona.ante nup.talia nanq; uulgaria in latinum redacta debent iuxta intelligentiam iuris ac mentem loquentis exponi inquit Bar.in.l.si quis filiabus.ff. de testa. tute.& Alex.consi.v.uo.iii.Modus autẽ literalis iuridicus est ut non sufficiat residentia & per distincta uocabula
5 quòd requiritur interessentia quodque ista † aperte differunt residere & interesse etiam secundum loquendi modum ac decidendi in iure quem princeps indulgens dicitur sequi non uiolare: ut in.d.c.i.cum aliis adductis & si breue exprimat de fructibus quotidianæ distributiones non sunt in numero fructuum sed alterius generis stipendia prout in dicta decisione lite pendente ubi ad propositum.

De præbendis.

Primæ decis.de præben.Summarium.

Collatio beneficii facta excommunicato etiam occulto & excommunicationem ignoranti est nulla nec per sequentem absolutionem conualescit.

Epithome.

1 Collatio beneficii facta excommunicato etiam occulto non tenet & nume.5.
2 Ignorans se excommunicatum an beneficium & literas apostolicas impetrare possit & nume.6.

Prima decisio.

1 On ualet collatio † beneficii facta excommunicato etiam occulto.c.postulastis de cle. excom.mi. & Rot.v. in no.de concess.preben.& ita.d.Iac. Simonetta iudicauit in una tolleta.cano.& præben.pro Benedicto Gẽtili contra Troiani & nouissime.1522.de mẽse Maii in alia plocẽ.cano.& preben.coram domino Paulo de Capisuchis fuit firmatum. Duo tamen ex dominis in dicta causa plocen. considerabant quia sententia censurarum erat lata in tribunali auditoris camere cõtra absentem a curia uigore obligationis in forma camere citato uno ex pluribus procuratoribus ad confitendum debitum constitutis iuxta stilum in similibus & excõmunicatus id ignorabat ꝙ temperaretur cõclusio ut ualeret sententia ad effectũ exactionis debiti confessati non respectu pene nullitatis prouisionis pro quo facit quod dicitur de decreto Papæ ligante quoscunqꝫ ordinarios & ignorantes quoad nullitatem actus qui in contrarium geritur non autem obligante eos ad culpam neqꝫ ad penam secundum Io.an.in.c.tibi qui ad fi. de rescript. in.vi.& ita alii etiam in aliis casibus quos refert Fely. in.c. cæterum in uerb.prima restrictio eo.ti.& ad hoc ponderabant in.c.apostolicæ de cle.excom.mini. Rot.in antiq.
2 xliii.de rescript.quod ignorans † se excommunicatũ pos

sit impetrari beneficium seu litteras apostolicas. Item Hostien. Ioan.an.cum sequacibus in.d.c. apostolicæ ac Gar.consil.xl.ubi dicit quòd quando excommunicatio est omnino occulta remanet ualida saltim absolutione sequuta, ulterius ex quo in contrahenda excommunicatione requiritur uera & indubitata notitia ac personalis citatio non uidetur sufficere denunciatio facta procuratori ad doctrinam Inno.uulgatam in.c.fi.de eo qui mitti.in pos. cau.rei ser.quam allegat & sequitur Lud. Ro. consi.482. & est apostilla ad Bar.in.l.si quis inficiatus.ff.depo.Nam
3 ut incidat † quis in excommunicationem dolus est necessarius dicunt Innocen. & Ioan. and.in.c.quanto, de sen. excom.Taliter quòd si ignorantia ex prædictis non sufficeret ad inualidandam excommunicationem seu ab ea non præstaret excusationem ad minus proficiat ad euitandam penam nullitatis collationis. Sed pro conclusione quam cum maiore parte tenui est communis theorica quòd
4 occultus † excommunicatus non differt a publico in his quæ gerũtur iure priuato siue enim excommunicatus aliqua faciat uel cum eo gerantur non ratione publici iuris seu officii sed priuati concernentia eius priuatam utilitatem seu alterius si acta huiusmodi sint alias excommunicato prohibita non ualent etiam si putaretur non excommunicatus.c.cum dilectus ubi glo.& Innocẽ. de consue. Egid. decisione.lxvi. Abb.in.c.pastoralis.§.uerum col.v. & Phil.Franch.col.ii.de appella. Allegantes ad hoc Io.
5 an.in.c.i.de rescript.in.vi.& inferunt † non ualere collationem beneficii factam excommunicato etiam si putabatur non excommunicatus aut ignorabat se talem ad idem Imo.ibi & Abb.in.d.c.postulastis ac Fely.in.c.ad probandum colum.pe.de re iudi.& ad hoc est quòd super.d.c.apostolice Hosti.Io.an.Bu.& alii dicunt quòd etiam omnis oc-
6 cultus † nõ potest eligere neque eligi cum isti sint actus qui nullo modo cadunt in excõmunicatos uel suspensos per iura quæ adducũt ita nec collatio beneficii cadit per.d.c. postulastis cum si. cũ etiam excommunicato nedum ab

honorabili uerum etiam a uili repellat officio in excōmunicati odiū.c.post cessionem & ibi Abb.col.ii. de proba. facit etiam.c.bone.cum glo.de eta.& quali.c.quia diuersitatem de concess.præben.nec præfati docto. allegati in.d. consi.per Car.dicunt ualere collationem quin potius contra inducendo ut supra & in hunc sensum uideas eundem Car.in.d.c.apostolice col.i.Circa uero impetrationem literarū Io.an.& Abb.in.d.c.apostolice tenent etiam contra glo.per.c.i.de rescrip.in.vi.& respondet ad.d.c.apostolice & iura similia ꝙ procedunt respectu pene irregularitatis & aliarum penarum nō respectu inualiditatis actus ac uinculi censurarum ex quo constat ignorantiam satis operari circa excusationem a dictis penis & ꝙ non debet prodesse circa ualiditatem actus in quo agitur de lucro cum iura diuersam habēt rationem lucri a damno.l.fi.C. de codi. Ita in simili dicimus de concubinario ꝙ est suspensus in directa suspensione quando est notorius alias solum quoad se & saltem quantum ad eum suspensus occultus est secundū But.in.c.quia circa de biga. Ita occultus excommunicatus quoad se & eius utilitatem inhabilis est & non obstat de certa notitia ad ualiditatem excōmunicationis necessaria quoniam. ad id se astrinxit in obligatione in forma camere. Item in terminis conclusionis supponitur ualiditas sententiæ excōmunicationis ex qua nullitas resultat collationis ut est probatū quæ ex sequen
7 ti † absolutione non conualescit.c.non firmatur de regu.
8 iur.in.vi.circa acceptationem † autem quæ fit per talem excommunicatum Rot.d. decisione.v.dicit ualere cuius oppositum Felyn.uult in.d.c.ad probandum uideantur motiua Lap.allega.viii.

Secundæ decis.de præben.Summarium.

Prouisio seu commenda quæ fit Cardinali de beneficio non ascendente ad ducentos ducatos auri de camera se. cō. ext. est inualida obstan. constitutione generalis

concilii Lateranen. Tertio no. Maii anno .ii. Leonis publi
cata.

Epithome.

1 Beneficia minoris ualoris .cc. duca. Cardinalibus per con
cilium Lateranen. nouisfime celebratū conferri & cō
mendari prohibentur.
2 Reseruatio cum prouisione facta in fauorem Cardinalis
si fructus non excedat .cc. duca. non tenet.
3 Nullitas actus an ex sola inhibitione resultet.
4 Papa non ligatur decretis conciliorum quia supra ius &
concilia esse dignoscitur.

Secunda decisio.

INter cætera capitula generalis concilii Lateranen. in
ix. Sessione .iii. non. Maii anno .ii. Leonis .x. publicata
1 statuitur † q̄ de cætero Cardinalibus sanctæ Ro. ec
clesię non commendentur aut conferantur beneficia quo
rum fructus .c. duca. au. de ca. se. co. ex. ua. an. non consti
tuunt uel attingunt, uoluere domini eodem anno in una
2 coram domi. Pau. de Capisuchis q̄ reseruatio † cum pro
uisione facta Cardinali Cibo de beneficiis inferiorū ua
lorum non esset ualida quia si non haberet concilium ge
nerale decretum irritans satis est legislatorem prohibuis
se. l. non dubium. C. de legi. Item ratio concilii uidetur
fuisse ut de inferioribus beneficiis prouideretur pauperi
bus & aliis non cardinalibus quodq; pluralitas & ambi
tio in eis cessarent & quia decens est ut maiora maioribus
minora minoribus beneficia conferantur unde hoc tan
quam fauorabile erat adiuuandū interpretatione regula
odia: de reg. iu. in. vi. cum uulgaribus. & idem in alia cau
sa coram domino Sibinicen. de mense Aprilis .1521. fuit
dictū sed prout dubitaui adhuc de ueritate decisionis du
bito ex quo solum dicitur q̄ non prouideatur non q̄ si
fiat sit nulla prouisio. Nam non est simpliciter uerum ex

3 sola inhibitione induci † nullitatem quoniam quãuis no-tarius non matriculatus prohibeatur facere instrumenta ab statuto si tamen fecerit ualent & si facere nõ deberet ex quo statutum non processit ultra annullando ita Bar.in.l. uniuersos per illum tex.C.de decur.lib.x. ad idem de clerico cui officiũ tabellionatus interdicitur cuius instrumenta si rogetur de eis ualent.c.sicut ubi Io.an.ne cle.uel mona.& plura ad id cumulat deci. consi.xvii.eodem modo dicendũ ut Cardinalibus prouideri non debeat sed si prouideatur prouisiones ualeant cum Papa nõ liget seipsum ꝙ quando uult exprimit ut in indultis Cardinalium & regulis ꝙ non teneant prouisiones etiam per suam sanctitatem facte &c.& tunc requiritur expressio cum derogatione ad materiam l.si quis in prin.ff.de leg.iii.cum igitur nõ dixerit uoluit.c.ad audientiam de deci. nec sibi legẽ edidit a qua recedere nequeat.l.pe.ff.de arbi.eadem enim & maior potestas apud eum remanet.c.dudum de præben. in.vi.uoluntatis quippe & decentiæ est pro obseruantia cõcilii non necessitatis.l.digna uox.C.de legi.cũ non astrin
4 gatur † a concilio supra ꝙ est sicut supra ius.c.significasti de elec.c.proposuit de conces.præb.Præterea multa sunt capitula in eodem concilio & sessione contra quæ in dies fit ualide & minus durum esset concludere ꝙ non ualerẽt in omnibus tamen uidetur idem iudicandũ quasi una determinatione & consideratione dicantur.l.nam hoc iure .§.ii.ff.de uulg.& pupil.l.hæreditatem.C.eo.Pro decisione tamen facere uidetur ꝙ Papa reddit se difficilem Cardinalibus in prouidendo & quando prouidet derogat cõci. quasi aliter non ualeret & ex hoc potuit interpretatio induci & ex eo quia Papa in signatura respondet sæpe sicut respondit semel me præsente uni petenti pro Cardinali ꝙ non poterat si ad ducentos non ascendebat, eius ergo fuit interpretari cuius fuit condere.l.fi.C. de legi.c.cũ uenissent de iudi.licet dici possit quòd difficultas fiat ratione decentiæ & obseruantiæ ut supra derogatio uero ad cautelam l.testamentum.C.de testa.& uerba Papæ ad

terrorem neue Cardinales ipsum molestent & patienter sustineant obseruari ꝙ cum tãta maturitate simul cum eo fecerunt, uideatur tamen si in concilio aliquod decretum irritans concernens etiam casum istum quia ex quo domini fuerant præsentes sessioni prædicte & eius publicationi facte in sessione & uidebant obseruari etiam a Leone .x. Ita uoluerunt contenti copia impressa absq; productione originalis.

Tertiæ decis. de præben. Summarium.

Proxima decisio procedit etiam si data gratia commẽde facte cum clausula ex nunc prout extunc & econtra de beneficiis quæ Cardinalis infra mensem duxerit acceptanda præcedat ipsam cõstitutionem conciliarem dummodo eam sequatur acceptatio & est conditionalis propter uerba quæ acceptauerit: uel sic clausula ex nũc prout extunc & econuerso in gratia conditionali seu quæ acceptationem expectant nihil iuris tribuit tempore date nec uidetur tunc facta sed quando extat conditio uel fit acceptatio &.d. constitutio conciliaris loquens de beneficiis comprehendit etiam præstimonia quæ dantur in titulum perpetuum ecclesiastici beneficii sed an data nullitate cõmende remaneat reseruatio posito quod sit conditionalis sicut commenda.

Epithome.

1 Gratia reseruans beneficia quæ duxerit acceptanda cum clausula prouisionis ex nunc prout extunc & econtra per sequentem ruocationem irritatur quia dicitur esse in pendenti ante acceptationem.

2 Expectanti cum clausula acceptandi ius in re nec ad rem ante acceptationem quæsitum non existit.

3 Ius in re & ad rem quomodo acquiratur & an de eo alteri quæsito in prouisione Papæ sit facienda mentio.

4 Prouisio seu commenda ex nunc prout extūc &c. non dicitur uere facta tempore date, quia conditionalis existit respiciens tempus uacationis & acceptationis.

5 Appositio mensis in gratia conditionali operatur ut decretum in ea appositum statim liget.

6 Gratia in forma pauperū & quælibet alia expectatiua conditionalis & incerta existit.

7 Gratia ad uacatura cum clausula acceptandi est super incerto & dat decretum incertum, sed per acceptationē ad certitudinem reducitur.

8 Decretum ratione inicii & finis certum & incertum iuxta uarios casus existit.

9 Incertitudinem in gratia modo præmisso concessa duplicem esse consideratur.

10 Gratia ad uacatura cum clausula acceptandi quare cum sit incerta pro speciali & non generali reseruatione capiatur.

11 Relatiuum quis uel qui iunctum uerbo futuri temporis quando faciat suū antecedens conditionale & nu. 13.

12 Relatiuum iunctum uerbo præsentis temporis importat demonstrationem.

14 Clausula quæ duxerit acceptanda est conditionalis & facit gratiam decretum & omnia ex conditione pendere & ideo in ea tempus existentis conditionis & nō date inspicitur.

15 Clausula ex nunc prout extunc &c. licet inchoationē temporis notet non tamen in conditionali operatur quin tempus conditionis implete & non sermonis prolati attendatur.

16 Actus conditionalis non operatur ante aduentum conditionis.

17 Fictio quælibet habet duo extrema finis, scilicet & principii & requirit habilitatem in utroq;.

18 Principium quando & quomodo trahatur ad finē actus & econuerso.

19 Conditio quæ dependet ex facto tertii non ita grauat si

cut illa quæ dependet ex existentia rei uel uoluntate eius pro quo est scriptum.
20 Dominium in beneficialibus & ultimis,uoluntatibus sine traditione acquiritur.
21 Retrotractio non fit nisi per fictionem & fictio non operatur nisi suadente equitate.
22 Fictio nulla eqtas suadet ꝙ locũ habeat in beneficialibus.
23 Verbum de cætero respicit futura.
24 Papa si prouidet,si detur executio in actu prouisionis,dicitur exequi suam prouisionem cum in beneficialibus habeat plenitudine mpotestatis.
25 Acceptatio in mandatode prouidendo est actus ad productionem gratiæ necessarius.
26 Reseruatio an expiret si commenda aut prouisio cuius contemplatione uidetur esse facta effectum sortiri non posit,& nu.28.
27 Taxa beneficii an tempore date uel uacationis attendi debeat,uide remisiue.
29 Reseruatio expirat per solam prouisionem Papæ.
30 Doctor consulens per uerbum forte dicitur quæstionem quo ad se decidere.
31 Clausula suspensione ad effectum an referatur non solum ad commendam uerum etiam ad reseruationem.
32 Dispositio conci.Lateranen.nouissime celebrati ut beneficia ecclesiastica.cc.duca.ua.an.non ex . Cardinalibus non conferantur aut commendentur an uendicet sibi locum in præstimoniis ac pensionibus.
33 Beneficii appellatione de stillo in expectatiuis nõ ueniũt præstimonia.
34 Præstimonia ad hoc ut beneficii appellatione ueniant an sufficiat ꝙ sint solita dari in titulum perpetui beneficii.

Tertia decisio.

1 SVper gratia motu proprio facta † in qua Leo reseruabat beneficia usq; ad summam duorum milliũ duca.quæ

ca.quæ Cardinalis surrentinus infra mensem post uaca- tionis notitiam duceret acceptanda & sic acceptata ex nunc prout ex tunc,& ex tunc prout ex nūc eidem com- mendabat quamuis data gratiæ præcederet constitutio- nem conciliarem de qua in proxima decisione. Nihilo- minus ex quo uacatio beneficiorum & consequenter ac- ceptatio necessario contingit post ipsam constitutionem fuit de mense Maii.1523.in una abulen.præstimoniorum coram domino Iacobo simonetta penden.conclusum p dominos duobus primo contradicentibus & uno solo tandem in contradictione permanente quod commenda non ualeret eo præcipuo fundamento quod prouisio & gratia præcedens irritatur per reuocatoriam sequentem quando adhuc erat in pendenti uel nondum conditio ex titerat.c.ii.& ibi Io.mo.Io.an.Anch.& magis commu- niter docto.de conce.præben.in.vi.& Fely.in.c.fi.colū. ii.cum se.de constitu. Peruenit enim commenda ad ter- minum acceptationis a quo ualide non incepisset stante prædicta constitutione anteriori & hoc quo ad præstimo nia & beneficia infra ualorem ducentorum duca.quo ca- su actus ēt inceptus nondum consumatus nec perfectus uitiatur.l.p parte & ibi glo.de seruit.l.& qa.ff.ad.l.aquil. & docto.in.d.c.ii.ac Oldra.consi.lviii.fortius ergo & fa- cilius nondum inchoatus,nam Cardinali surrentino ante
2 acceptationem † nullum ius in re neq; ad rem erat quæ- situ unde nihil habebat præter spem,ut inquit Car.in cle. unica.§.secus in.i.opi.de conce.præben.loquēdo de gra tia conditionali qualis est ista,ut ostendam infra nimirū si constitutioni subiecta erat.c.fi.eod.titu.in.vi.Simile habe mus in expectatiua cum eadem clausula acceptandi per quam nec quidem ad rem ius quæritur,sed spes tantum
3 cum † ad acquisitionem iuris ad rem requiratur accepta- tio & iuris in re prouisio de quo iure ad rem in collatio- ne papali non est necessaria mentio iuxta Rote opinionē quæ est in obseruantia, ut in.d.c.fi.&.c.si postquam ubi Phil. Franch. de præben.eo.lib.& Rote decis.xxvi.&

xxvii.in antiq.de conce.præben.& .xvi.in nouis de præ-
ben.Egid.decis.clxvii.Cal.consi.viii.in fi.de rescrip. Mil.
in reperto.in uerbo gratia per quam prouidet Papa.&
Fely.in.c.causam quæ in uerbo clausula anteferri char.
ult.& in.c.in nostra corre.xxviii.de rescrip.Hinc est quod
Ioan.and.& alii in.d.c.ii.dicunt ꝙ ius Creatum in re uel
ad rem non tollitur per illam constitutionem quæ id non
exprimit,sed bene reprobat constitutio spem atq; ius ha-
biturum in re uel ad rē.Nec quod talis gratia seu ius ne-
queat impediri per inferiorem neq; prouisio infra men-
sem etiam non data acceptatione fieri,ut in.d.§.secus cō-
muniter intelligendo prout dicit Fely.post alios in.c.cū
ex officii char.pe.& ulti.de præscrip.causat quod com-
menda sit facta in ius in re seu ad rem quæsitum sed ope
ratur ut ligentur manus inferiorum ob temporis ap-
positionem ut inferius subiiciam. Et propterea teneas
4 † non esse uerum quod Papa commendauerit tempo-
re date quia tunc commenda præcederet cōstitutionem.
Nam uere facta est sub conditione de futuro prout uo-
lunt docto.in.d.cle.unica ubi Imo.in pluribus locis &
in col.ulti.& Anch.in opi.ix.col.xv.ac Car.in.d.§.secus
post Pau.& Lap.colum.i.cum se.non obstan.quod Bo-
nifa.de uitali.ibidem uelit quod.d.§.ponens clausulam
acceptandi infra mensem loquatur de gratia pura non
de conditionali quasi differat in iure & facto a casu præ-
cedenti, quoniam idem Bonifa.fatetur esse aliquos &
communiter omnes sentientes,ut aduersetur in iure non
5 in facto uidelicet,ꝙ appositio † mensis in gratia condi-
tionali efficiat ut decretum statim liget etiam ante condi-
tionis aduentum & procedit ad.§.secūdum Car.ibi post
Pau.colum.iii.& Rot.decis.ii.de conce.præben.in no-
nedum in forma gratiæ uerum etiam pauperum ut ait.
Sed quod sit conditionalis aperte uult Bellenzi.in tract.
de chari.subsi.q.pe.alias.cxxiii.exemplificans in expe-
ctatiuis in quibus ait emanant reseruationes speciales cū
clausula quæ infra mensem duxeris acceptandum, ut in

c.i.de conce.præben.in.vi.& in.d.§.secus ad idem Rota
6 ta decis.i.eo.tit.in anti.dum dicit quod gratia † in forma pauperum & quælibet gratia expectatiua habeat conditionem.l.iii.qui & a quib.ma.li.non si.l.unum ex familia in prin.de leg.ii.&.l.cũ ita.ff.de opti.leg.idẽ tenet Oldr. in consi.clxviii.ad primam allegans eadem iura quod in se est uerum,ut ex prædictis patet & clarius demonstrabo statim, licet ad.d.l.iii.& consimilia iura responderi posset prout respondet Bar.in.l.meuius in.§.duorum in opi.iiii.iii.partis principalis colum.vi.cum se.de leg.ii.& in.l.ii.§.i.col.ulti.ff.de uerb.obli. Non obstat si dicamus dispositionem collatam ad diem incertam quia tunc etiã sumus in conditione paria nanq; sunt dicere cum morieris,& cum acceptaueris seu quæ uel quando acceptaueris ex quo incerta est dies uacationis & mensis ad hoc tex.in.l.i.& in.l.dies incertus iuncta glo.ac in.l.eum qui de condi.& demon.& in.l.interuenit cum glo.ff.de lega. præstan.& Oldra.in.d.consi.lviii. Item secundum Rot.
7 decisi.xxv.de conce.præben.in antiq.gratia † cum clausula ad acceptandum est de uacaturo & dat decretum incertum & super incerto ꝙ demum ligat quando ad certitudinem per acceptationem ducitur.c.dudum.§.considerantes de præben.in.vi.&.c.i.uer.subincertum de con cess.præben.eo.ti.& ꝗuis apposito mense statim liget, ut in.d.§.secus non tamen temporis appositio tollit incertitudinem & satis est quod ordinarios impediat & hoc operetur.l.si quando.ff.de leg.i.&.c.Abb. de uerb.signi. & est mirabile atq; equũ ꝙ istud inducat, ait Car.in.d.§. secus, col.iii.& licet ibi in.q.iiii.secundum Pau.subiiciat
8 quod iuxta uarios casus quandoq; † decretum est incertum ratione initii & finis quandoque ratione alterius, & quandoque certum ratione utriusq; non per hoc tol
9 litur incertitudo † quæ hic est duplex.Prima si & quando occurrit dies uacationis & mensis. Secunda an tunc & quo die mensis acceptet Cardinalis quorum utrũq; cum sit de futuro non est certum naturæ nec legi quę certa di

citur de eo quod est non de eo quod futurum est cũ non sit certa nisi de eo de quo potest certus esse homo non de futuro seu de eo ꝙ ex futuro pendet euentu soli deo patens.c.nouit de iudi.in.l.si pater cum ibi not.de solu.& in.l.quidam.§.suum & ibi Bar.ff.de acqui.hered.Abb.in c.super questionum.§.fi.de offi.delega.& in.c.pastoralis in prin.col.iii.de appella.& dico latius distinguendo certitudinem naturæ & legis in decisione incipiente quidam de reg.cau.Pro hiis facit quod idem Car.secundum eundem Pau.in.d.§.secus.ii.col.inquit & Imo.col.vlt.ꝙ gra
10 tia † uirtute clausulæ quod duxeris acceptandum ante acceptationem est incerta quantuncunqꝫ capiatur pro speciali non pro generali ex quo in uno beneficio debet consumi etiam si afficiant beneficia quæcunqꝫ & si opponeretur non inspici incertitudinem respectu uacationis cum mors beneficii cessio & alii uacationum modi non destinentur ad finem gratiæ nec ideo ueniant ut gratia effectuetur,dic sufficere quod inspiciatur respectu acceptationis q̃ est correspectiuata ad tempus quod prius supponit existere.Hoc etiam quod sumus in dispositione conditio
11 nali ostendit natura † relatius quod uel quæ iuncti uerbo futuri temporis acceptaueris uel acceptanda duxeris cũ tunc faciat conditionem.l.stichum qui meus erit.ff.de lega.i.facit enim secundum glo.ibi & Bar.suum antecedens conditionale ac totam dispositionem quando in eo substantia dispositionis consistit prout hic beneficium & commenda seu commenda beneficii sicut ibi res legata & persona in quibus substantia extat,secus si antecedens non erat substantia,sed qualitas ut distributio partium de qua in.l.ii.ff.de hered.insti.Item secus secundum Bart.& Alexan.in.d.l.stichum si fieret relatio magis ad executionem quam ad substantiam actus.l.si decem cum petiero,& l.si ita quis in prin.ff.de uerbo.oblig.ꝙ non est in casu isto ubi tota clausula acceptandi refertur & fit propter cõmendam in qua persistit substantia & gratia quæ tunc fit quando sequitur acceptatio,unde non cadit executio nec

executionis consideratio in actu acceptationis, ut declara
12 bo inferius. Quando uero relatiuum † esset iunctum uer
bo pro præsentis temporis importaret demonstratio-
nem ex eo quod non haberet tractum ad futurum.l.cum
ad præsens.ff.si cer.peta.quem tractum habet casus no-
ster.& quando essemus in uerbo præsentis temporis in
quo non sumus adhuc iuxta fallentiam primam quam
ponit Alexan.in.d.l.stichum ad regulam de demonstra-
tione uitiaretur commenda ex quo demonstratio acce-
ptationis denotata per relatiuum faceret deficere essen-
tiam. Idest commendam non facta acceptatione. Et hoc
13 † ut relatiuum quis uel qui conditionem inducat in pro-
posito considerat ut uidi postea Anch.in.d.cle.col.xviii.
secundum doctrinam Bar.in.l.eum qui.§.qui stipulatum
.ff.de uerbo.obliga.hoc modo uidelicet.quod aliquan-
do dies apponitur conditioni affirmatiue & tunc uidetur
apposita causa limitande obligationis ut cōditio ueniens
infra tempus faciat committi obligationem secus si post
tempus ex quo infert quod in gratia de qua loqui-
tur tex.in.d.§.secus tempus apponitur conditioni affirma
tiue cum idem sit dicere quod infra mensem duxerit acce
ptandum ac si diceretur si infra mensem acceptauerit ex
quo relatiuum iunctum uerbo futuri temporis conditio-
nem inducit, ut in.d.l.stichum. Item successiue inueni
Oldr.consi.ccxxix. Hæc sunt dubia super quarto dubio
14 colum.vlti.quia clausula † quod duxeris acceptandum est
conditionalis, ut in.d.l.cum ita & in.d.cle.quodque decre-
tum & omnia ex conditione pendent.d.c.i.de concess.
præben.unde etiam si gratia diceretur pura penderet ta-
men ex conditione ex quibus liquet dispositionem esse
conditionalem qua conditione supposita sequitur con-
clusio quod conditionalis gratia, nihil ponit in esse ante
conditionis existentiam, sed solam spem tribuit ideo in ea
tempus existentis conditionis inspicitur non date uel pro
lati sermonis.l.itaque.ff.si cer.peta.§.ex conditionali insti.
de uerbo.obliga.c.i.in fi.de sponsa.in.vi.& in.d.cle.per

totum & habetur in dicta decisione.x.& idem quando etiam sub die incerta ut est dictum & tenet Oldra.in.d. consi.lviii.&.clxviii. Cui conclusioni non ob.dictio ex
15 nunc prout ex tunc † & econtra inchoationem temporis notans quasi uideatur fieri seu facta commenda tempore date & ex hoc arguatur mens Pape quæ etiam in actu conditionali primum debet obtinere locum argu.l. in conditionibus.ff.de condi.& demon.& in hoc multū se fundabant aduocati don Arnaldi de uelasco do.Ioan. Baptista de senis & dominus Melchior de baldassinis qa ut eis dicebam dum Papa commendat beneficia q̄ Car. acceptaret attentis etiam uerbis magis colligitur quod ante acceptationem non commēdet & ex uerbis intētio deprehenditur.l.labeo.§.idem tubero.ff.de suppellec.lega.&.xxii.q.ii.Is autem item in actu conditionali obiectus non procedit cum clausula ex nunc prout ex tunc &c.non operetur ex tempore date,sed ex tempore acceptationis duntaxat taliter quod terminus conditionis implete attenditur non sermonis prolati,ex quo constat cōmendam non existere tempore constitutionis sed magis in tempus acceptationis fore collatam glo.est nota.in,d. cle,in prin.super uerbo ex nunc quam Car.Anch.Imo. & Bonifa.de uitali.ibi sequuntur dicentes ꝙ suppletur & habetur pro subintellecta dictio ex tunc extremum tempus denotans.l.iiii.ff.de condi.& demon.scilicet, ut ualeat ex tunc, nam & iurisdictio delegati inquit Card.ibi. q.x.est sine effectu ante conditionis euentum & per prædictis tollitur ꝙ Alexan.dicit in.l.i.C.de condi.inser.allegans quotas plures quod quando uerba ex tunc prout ex nunc adiiciuntur in aliqua dispositione effectus uidetur collatus in tempus præsens quo uerba proferuntur & ad illum actum qui fit tempore prolationis uerborum quia procedit in dispositione pura non in conditionali ex prædictis ut patet ultra ea in.c.præterea el.ii.de appel l.i.ubi Inno.& Ioan.and.post Io.& Abba.antiquum colum.iii.& Abb.siculus col.pe.dicunt quod actus trahitur

ad diem conditionis ut antea non operetur non facta dif-
ferentia in terminis excommunicatiõis ibi siue sit dictum
ex tunc prout ex nunc seu ex nunc prout ex tunc tota igi
tur dispositio pendet a futuro & conditionis implemen-
tum desiderat cum dicatur facta per uerba futuri tempo-
ris non obstante uerbo commendamus ex nunc &c. ex
quo refertur ad tempus conditionis prout cõsiderat Ol-
dra. in. d. consi. ccxxix. qui uideatur neq; potest actus con
ditionalis qui purificatur per acceptationem trahi retro
ad tempus date & prolationis uerborum ad. l. qui Bal-
neum cum si. ff. qui potio. in pigno. habe. ex quo superue
nit impedimentum concilii medio tempore inhabilita-
16 tem extremorum inducens cum in fictione † & retrotra-
ctione utriusq; extremi a quo & ad quod exigatur habi-
litas iuxta. l. bonorum rem ra. habe. & tradita per Bar. in
l. si is qui pro emptore in prin. col. vi. cum se. ff. de usuca.
c. tanta. cum materia qui fil. sint legi. c. si pro te. de rescrip.
in. vi. & in. c. literas de tempo. ordi. ubi etiam But. notat
quod quælibet fictio habet duo extrema principii uide-
licet & finis & quandoq; finis trahitur ad principium quã
doque econtra. Et hoc est quod. Io. mo. Ioan. and. & se-
17 quaces dicunt in. d. c. ii. quod conditio † quæ extat post
constitutionem non trahitur retro ut dispositio ualeat ex
eo quod non inuenit rem in eadem causa, sed potius in
causa mutata sicut etiam habetur in. l. i. in prin. ff. si ex no-
xa. cau. aga. & c. quem ad modum cum si. de iureiuran.
Et si hic daremus principium respectu actus & prolatio-
nis uerborum & esset in aliqua consideratione cum respe
ctu commende nullum sit ius tributum omnino magis
18 traheretur principium † ad finem q̃ ecõuerso & finis at-
tenderetur secundum Theoricam dictæ decisionis. x. q;
quando initium dat esse perfectum actui & est causa ne-
cessaria omnium tũc potius quam finis inspiciatur. l. iii. §.
scio. ff. de min. quod non cadit hic ubi nihil est ceptum ne
dicam perfectum ante existentem conditionem ut supra
quando uero finis dat esse perfectum & præcedentia

ordinantur ad finem prout reseruatio & commenda sunt ut Car. effectualiter habeat beneficia reseruata & commendata ex quorum fructibus possit onera Cardinalatus substinere & fit atque perficitur in eodem instanti acceptationis uel statim postea quod inesse uideatur. l. lecta. uer. dicebam. ff. si cer. pe. & l. petens. C. de pact. & sic per secũdum extremum seu finem uel eo tempore prout est dictum tunc potius finis q̃ initium consideratur ut in fundamentis pro hac parte in dicta decisione adductis facit etiam ad hoc tex. in. d. l. cum qui. ff. de condi. & demon. ubi in legatis conditionalibus tempus instantis conditionis inspicitur ad. d. l. interuenit in auct. de nup. §. quia uero hactenus col. iiii. quæ iura Oldra. ponderat in. d. consi. ccxxix. ad prædicta confert quod in fortioribus terminis tradit Barto. in. l. patre furioso. ff. de hiis qui sunt sui uel alie. iur. dum distinguit an retractetur ex superuenienti quod est legitime factum dicens quod quando causa impediens prout hic constitutio respicit causam finalem prout ad propositum commendam tunc sicut impediret ne fieret, ut in casu isto accidit, ita & quod factũ est quod est fortius, ita etiam sentit Oldra. in. d. consi. lviii. secus inquit Bar. si causam efficientem respiceret, ut non tollatur iam factum hoc autem nihil erat factum ut supra est ostẽsum nec sub prætextu quod simus in conditione mixta fit retrotractio ad. d. l. qui Balneum & l. si filius cum ibi not. per Modernos. ff. de uerbo. obliga. quia esset contra præmissa. Secundo quia magis uidemur esse in potestatiua si personam concedentis attendamus, & tunc seruit glo. in. d. c. si pro te. Idem si personam Card. Consideremus a cuius uoluntate dependet prout Imo. considerat in. d. cle. col. iiii. ibi secundo interdum pendet ex existentia rei prima conditio si cõstiterit quod sit uite laudabilis uel ex uoluntate ipsius pro quo scribitur ut in secunda conditione scilicet de accceptando, quam in col. seq. prosequendo articulum potestatiuam appellat quæ non debet trahi retro ad not. in. d. l. si filius & per Bar. in. d. l. si is

qui pro emptore in prin.l.questio.v.prin.circa fictionem translatiuam in col.xx.ubi assignat rationem ꝙ ideo nõ trahitur retro ex quo deficit equitas cum esset in potesta te partis implere,ut in.l.potior.in prin.&.§.i.ff. qui pot. in pigno.hab.habet ergo Imo.conditionem pro potesta tiua in hiis terminis acceptationis faciende non ignarus opportere supponere uacationem sine qua acceptatio se qui non posset quæ uacatio non contingit nec destinatur ad finem commende,sed solum inspicitur uacatione oc currente an acceptet uel non per declarationem animi & hoc dicit & ponderat tex.in.d.cle.unde etiam Bonifa.de uitali.ibi col.iii.inquit ꝙ non ita grauat conditio depen
19 dens † ex facto tertii ut in.d.c.si pro te sicut quæ depen det ex existentia rei uel uoluntate eius pro quo est scri ptum ex quo no.in hac materia factum partis ac rei exi stentiam inspici quæ tamen a facto eius pro quo scribitur pendeat prout laudabiliter uiuere est in arbitrio libero & similia non autem inducit ministerium mors quæ certa est licet dies incertus:ut in.l.i.ff.de condi.& demon.nec resignatio beneficii aut professio religionis ex quibus se quitur uacatio beneficiorum cum non neniant ut gratia commende effectuetur contemplata permissione diuina aut facto hominis ulterius ex alio tollitur obiectus si ue rum est ꝙ Anch.considerat in.d.cle.opi.vi.col.xii.quam uis super principali articulo sint opiniones dum pro opi. Old.& Lap.quam copiose prosequitur inter alia motiua ponderat ꝙ.d.c.i.de conces.præben.in.vi.arguit de ulti mis uoluntatibus ad hanc materiam beneficialem & ꝙ
20 in utraqꝫ dominium † absqꝫ traditione quæritur sed in ultimis uoluntatibus existens conditio non trahitur retro .l.i.§.serui.ff.ad sylle.ergo nec hic trahatur sed desuper uideatur Bar.in.d.q.v.in.d.l.si hiis qui pro emptore ubi dicit delegatis quando trahantur retro uel non & in qui bus differant a contractibus.Secundo ponderat ꝙ retro
21 tractio † non fit nisi per fictionem.d.c.si pro te cũ si.neqꝫ fictio sine equitate quæ eam suadet.l.postliminium circa

prin.ff.de capti.& postu.re.& declarat Barto.in.d.l.si is qui pro emptore in opi.iii.& col. Sed in beneficialibus
22 † nulla equitas suadet fictionis cum simus in ambitiosis. c.quamuis de præben.in.vi.ergo strictæ debent accipi & metiri effectum ex tempore diei cessionis non retro & in proposito ex tempore existentis conditionis & si procedit motiuum adiuuari potest ꝙ collatio beneficii non debet esse in pendenti.c.in electionibus.c.ut quis duas de elec.in.vi.& regula actus legitimi de reg.iur.eo.lib.cum
23 si. Verbum etiam de cætero † post ꝙ sequitur beneficia non commendentur de quo in constitutione non contradicit tanquam initium actus non executionem respiciens de futuro ad not.per glo.& Anch.in.c.licet canon.& in c.prouida.ubi Ancha.de elec.in.vi.quia satis est demonstratum commendam non præcedere cõstitutionem sed sequi per quod respondetur ad tradita per per Bart.in.l. omnes populi in.v.q.princi.ff.de iusti.& iu.& per Imo. in.c.fi.de consti.dum in colum.vi. allegat.c.fi.de sponsa. duo.&.c.i.de postu.præla.iuncto glo.super uerbo de cætero in.vi.& ad.l.iubemus.C.de testa.quia loquitur in casu habente complementum ex parte agentis per omnia quamuis pro effectu testamẽti & executione cum sit ambulatoria uoluntas debeat expectari mors per quam firmatur testamentum licet tunc non fiat.l.iii.in fi.de adi.lega.&.l.i.ff.de testa.nec cadit consideratio ꝙ in eo dicatur expectari sola executio quasi non requiratur nisi uacatio cum acceptatione quorum primum nequit impediri & secundum cum sit facti potest etiam per excommunicatum fieri cui etiam nequeat ualide prouideri secundum Rot.decis.v.in no.de conces.præben.c.pastoralis de cle. excom.mi.& ideo in decisione incipiente non ualet de præben.uel si solum acceptationis factum attendatur illud impedit constitutio quæ nec Cardinalem forsan inhabilitat licet commendam destruat uel impediat quia sufficienter est ostensum ꝙ non expectabatur post datam gratiæ executio commende tanꝗ factæ sed magis ut fieret

ita ꝙ uacatio acceptatio & commenda per constitutionē ueniunt neq; hic acceptatio est executio commende & si diceremus commendam præcedere & acceptationem expectare quia potius ueniret ad complementum uel cō
24 seruationem. Nam quando Papa † prouidet per seipsum dicitur exequi suam prouisionem cum sit executor executorum & ordinarius ordinariorum concurrens cum omnibus & habens totū orbem pro territorio ac in beneficialibus potestatis plenitudinem.c.ii.c.si a sede de præben.in.vi.cle.i.in fi.ut lit.penden.c.proposuit de conces. præben.ix.q.iii.cuncta per mundum &.c.per principalem:& sic idem est qui commendat & exequitur si executionem hic consideremus uel si non detur executio in actu prouisionis seu commende cum præambulis tunc considerabitur in traditione possessionis & institutione supra curam ac in fructuum perceptione de institutione auctorizabili respectu cure ponit But.in.c.cum satis de offi.Archi.de effectu possessionis est tex.in l.titia.ff.de solu.cum si. Quando uero mandat per alium prouideri tunc ille exequitur.c.si super gratia de offic.deleg.&.c. executor de conces.præben.in.vi & hoc casu acceptatio
25 † non est executio nec effectus gratiæ sed actus ad essentiam seu productionem gratiæ necessarius ut ex prædictis patet non obst.ꝙ Fely.colligit in.d.c.si.in declaratione.ii.char.pe.de consti.dum ponit ꝙ non datur destructio in futuris quæ nullatenus sunt separata sed penitus connexa cum præteritis habentia omnimodam dependentiam & talem ꝙ non posset cōstitutio respicere actus futuros quin etiam tangeret præteritos quia ultra iam dicta hic nihil est considerabile quo ad acquisitionem iuris de præterito. Item sumus in separatis quorum quodlibet potest stare per se & producere effectus diuersos stat
26 enim reseruatio † absq; commenda & acceptatio etiam sine ea & per reseruationem impediuntur ordinarii cum non expiret sicut nec affectio quousque Papa prouiderit ut Rot. decis. xiiii. de præben. in antiq. &. ix. ac

xi.in no.& ut superius est firmatum per acceptationem quæritur ius ad rem quod operatur ut ordinarius illud tollere nequeat.d.c.si post quam & ibi Phil.Franch.post alios & pono in decisione incipiente Nuntius de præb. & prout est dictum acceptatio non impeditur per consti tutionem & causat alios effectus ad terminos dicti.§.se cus & alias etiam si non sequeretur prouisio uel sequuta destrueretur.Item ad nullitatem commende non sequi tur in omni casu etiam nullitas reseruationis ita quod nõ omnia præterita tangerentur nec daretur connexio esto quòd esset facta ante constitutionem quod nõ est ex quo tota gratia dicitur conditionalis & per fundamenta pro decisione adducta & solutiones habes responsa ad præ dicta & alia obiecta & quando utrunque est sub condi tione tam reseruatio quàm commenda non est leuis du bitatio an tunc sublata commenda remaneat reseruatio cum suspensione unionis perpetue quę unio erat facta ec clesiæ Sabinen.cui Cardinalis sanctæ Crucis præerat qui habebat in gratia unionis ad reseruata sine clausula acce ptandi quia ex aduerso don Arnaldus de Velasco cui e rat prouisum excessione Cardinalis Surrentini prætende bat quod sua prouisio subintrauerat per clausulas genera les data subsistentia reseruationis cum suspensione unio num & pro negatiua adiicitur Inn.in.c.inter dilectos de exce.præla.ꝙ in conditionali non remaneat uinculum impediens ad hoc conferunt deducta pro gratia ꝙ sit cõ
27 ditionalis &.d.decisio Rot.x.loquens de taxa † quæ erat una tempore date & alia tempore uacationis quæ secun da ibi attenditur & Oldra.in allegatis consil. lviii.clxviii. &.ccxxix.ac Ludo.ro.consi.cccxxv.& Bellenzi.in alle gata.q.pe.Item quia Papa non uidetur reseruare succe dente acceptatione nisi sit utilis respectu commende pro pter quam sit ut uerba cum effectu accipiamus.l.pen.§. docere.ff.ne quis eum qui in ius uoc.est vi.exi.&.c.rela tum de cle.non resi. Nam & sententia intelligitur de ua lida & alia etiam de quibus in.c.fi.de re iudi.in clem.pa

ftoralis eo.titu.in.l.iiii.§.condemnatum eod.titu. & in.l. non putauit.§.non quæuis.ff.de bo.pos.contratab.& qd Anch.dicit in pluribus casibus consi.lviii.circunspectis re
28 gulis ut remaneat † reseruatio procedat in pura reserua tione non in conditionali uel in proposito si nullitas re sultat aliunde quam ex ualiditate acceptationis uel cōmē de uel quia Papa commendabat suspendendo alias gra tias ad effectum præ.entium tunc data inualiditate com mende cesset reseruatio quasi limitata causa.l.in agris.ff. de acqui.re.do.uel causa cessante de appella.& quando hoc esset ꝙ reseruatio remaneret dicebatur ꝙ non impe diebat expectantes seu auctoritate apostolica uenientes qualis erat Cardinalis sanctæ Crucis ueniens ex unione seu alius ex eius iure cesso secundum opi. Ludo. Ro.in d.consil.& Bellenzi.in.d.q. pen.in opi.ult. quoniam in prima uult ut differat decretum super certo beneficio ua caturo ab apposito super incerto ut non afficiat hoc casu ultimo nisi iuxta.d.§.secus pro affirmatiua uero allega tur.c.ut nostrum de appel.&.d.c.inter dilectos cum ma teria & ibi concludit Abb.post Ioan. an.& compo.in.c. ꝙ sicut de elec.ꝙ si collatio non habeat locum uel effe ctum ob surreptionem literarum aut persone in dignita tem ordinarius est pro ea uacatione impeditus ar.c.si eo
29 tempore de elect.in.vi.& sic remanet reseruatio † quæ so lum per prouisionem expirat & ad Inno.in.d.c.inter di lectos respondebatur ꝙ refert opi.non bene firmans pe des sed magis secundum me uidetur sequi ꝙ de condi tionali est dictum per illa uerba alii dicunt & forte melius ex quo sub dubio forte respondent sæpe periti.l.si duo & ibi glo.de arbi.l.iii.in prin.de an.lega.l. quante auda cie.ff.de public.& uectig.&.c.accedens el.i.ut lit.non contest.& ita Bar.dicit in.l.societatem.§. arbitrorum co lum .v.ff.pro so.& prout Ang.inquit in.l.in substitutione .ff.de uulga.& pupil.quem refert & sequitur Soci.consi.
30 xciii.colum.x.si doctor consuluit † per uerbum forte di citur quæstionem quoad se decidere q̄uis sit dubitatio

nis nota ꝙ menti teneas in practica & dum dicit & meꝭ lius satis se declarat Inno.ꝙ inclinat in eam partem,& ita intelligit eum Bellenzi.in.d.q.pe. Quo stante reperio ꝙ Anch.in.d.cõsi.lviii.ubi per plura fundamenta tenet afꝭ firmatiuam in multis casibus ibi collectis ex scriptis Ioã. and.ut dicit in.d.c.inter dilectos ponit inter cæteros quã do prouisio seu de prouidendo mandatum reperitur nõ sortiri effectum ob conditionis defectum & sic contra Inno.ad hoc.d.decisio.i. cum addi. ad consi. Lud.Ro.& Bellenzi.in opin.ii.respondetur ꝙ fundant se in falsa causa & defectu potestatis qui defectus hic cessat cum conꝭ cilium non impediat reseruationem motu proprio fieri nec summus in falsa unde seruiunt magis motiua colleꝭ cta per Lud.ro.pro affirmatiua & esto sine ueri præiudiꝭ cio ꝙ non essent impediti auctoritate apostolica uenienꝭ tes tunc tenentes affirmatiuam dicebant ꝙ ex quo Carꝭ dinalis Surrentinus acceptauerat ligate essent manus etiã istorum & omnium,quinimmo ꝙ per.d.§.secus absque dicta acceptatione infra mensem nullius teneret prouisio quando Don Arnaldus infra mensem fuisset prouisus ꝓ quo Rot.in antiquio. Bisignet.de conces.præben.vii.& in antiquis.xxv.& si post quod omnino obstabat reseruatio quæ remanebat facta acceptatione cum clausulis susꝭ pensionis inhibitionis & decreti,ad illud de suspensione
31 † ad effectum præsentium considero ꝙ licet in una charꝭ ta utrunqꝫ scriptum sit due tamen erant gratiæ sicut alias in.l.patris & filii de uulg.& pup.& in.l.scire debemus.ff. de uerbo.obliga.una uidelicet reseruationis cum suspenꝭ sionibus inhibitionibus & decreto alia commende cum eisdem clausulis & in utraque erant illa uerba ꝙ suspenꝭ debat Papa ad effectum præsentium itaqꝫ suspensio huꝭ iusmodi in gratia: & parte commende apposita non reꝭ ferebatur ad reseruationem & primam gratiam quæ erat diuersa & poterat esse sine secunda.Item quia iam habeꝭ bat eandem clausulam ex qua demonstrabatur ꝙ Papa in omnem euentum reseruare intendebat ad.l.iii.§.i.de

libe.& posthu.&.l.talis scriptura & no.ibi per Bart.ff.de lega.i.ad ministerium in se debent importare ne alias essent superflua & frustra membranas occuparent ex eo ꝙ satis fuisset ea in secunda gratia commende apponere si ad omnia præcedentia etiam respectu gratiæ reseruationis inferrentur.l.iiii.ff.de usur.&.c.sollicite de ma.& obe. quod an ita uoluerit Papa ex uerbis utriusque gratiæ & mente ponderare & elicere licet.l.nominis.§.uerbum ex lege.ff.de uerbo.significa.ex prædictis negari non potest quin passus sit dubius & fuerit etiam apud antiquos & ex hiis etiam quæ habentur decisi.xiiii.ut lit.penden.in not.& per Egid.consi.xxxiiii.colum.iii.cum seq.ubi facit differentiam inter decretum ꝙ apponitur pro certa persona & decretum ꝙ apponitur pro incerta pro quo etiā Ancha.consil.cccxcix.intentio domine & in materia distinguit idem Ancha.in.c.is beneficia de præben.in.vi.& quia coram Adriano vi.desuper do.de Rot.disputarunt & etiam super intellectu cuiusdam breuis ad instan.dicti Don Arnaldi producti ad partem affirmatiuam iuuandam & multis utrinque adductis domini fuere diuisi & adhuc sub iudice articulus pendet indecisus ideo omissis aliis quæ adduci possent pro utraq; parte pro nunc lassus ultra non progredior non tamen prætereo ꝙ cum lis etiam sit super quibusdam præstimonis proponebat Don Arnaldus ꝙ constitutio cōciliaris loquitur ne commendentur parrochiales ecclesiæ dignitates aliaq; bene-
32 ficia † ecclesiastica ut sic non uideatur comprehendere præstimonia tanquam fuit alterius naturæ ac quædam stipendia prout in expectatiua tenet Abb.consi.xlvii.uolu. ii.quem sequitur Fely.in.c.postulasti in uerbo.iiii.declaratio de rescrip.non obstan.dictione alia quæ refert similia expressis & licet diuersitatem referat in supposito refert nihilominus idem uel consimile in substantia uel qualitate.l.si fugitiui cum glo.C.de ser.fug.c.sedes.iuncta glo.de rescrip.Ioan.an.post Ioā.mo.in.c.cum in illis in fin.de præben.in.vi.& Rot.de rescript.in antiq.liii.&

quatenus impedit cōmendari Cardinalibus uidetur exor bitare & stricte prout uerba sonant debere intelligi.l.iii.§.hæc uerba el.ii.de neg.gest.l.si seruum.§.non dixit prętor.ff.de acqui.here.& regula odia.de regu.iur.in.vi.& cum non habeat uerbum generale quæcunq; non continet præstimonia nec pensiones nisi inquantum de eis exprimit iuxta tex.cum glo.in cle.i.de uita & ho.cleri. Sed contrarium fuit conclusum quia constabat dicta præstimonia esse dari solita & data in titulum perpetuum beneficii ecclesiastici per ea quæ Ioan.an.dicit in.d.c.postulati.ubi describit præstimonium quasi præstans nimium & Mil.Cumulat in repertorio in uerbo beneficii appellatione & facit quod dicit Oldr.consi.cxl.in ecclesia Calaguritan.in fi.& Anch.in regula beneficium de reg.iur.in.vi.
33 & ad Abb.in allegato consi.† Quidam ex dominis respō debant q̧ quando procederet in expectatiuis esset propter stilum cancellarie si expectans creetur in canonicum non si non esset creatus de stilo tamen non fuit doctum an ita sit in creatis uel etiam in omnibus ut in expectatiuis non contineantur præstimonia sub nomine beneficioꝝ nisi de eis fiat expressa mentio credo tamen q̧ non suffi
34 ciat † præstimoniū dare in titulū ꝑpetuū benefificii ecclesiastici nisi habeat annexū aliquod onus spirituale taliter q̧ intitulatus arctetur ad aliquod seruitiū ecclesiasticū q̧ nequeat fieri ꝑ laycū ut tunc dicatur ecclesiasticū beneficiū de quo sicut de beneficiis ecclesiasticis debeat mētio fieri & ueniat appellatione beneficii & nō alias prout cōcor.opi.distinguit Gemi.cōsi.lxxxix.suꝑ dubiis præmissis & ad hūc sensum faciūt q̄ Old.præmittit in prin.in.d.cōsi.cxl.& ad hoc cognoscēdū attendēde sunt qualitates præstimoniū & onera de quoꝝ natura uidēdi in dictis locis & per Car.q.xi.& Bonifa.de uitali.col.ul.in cle.ii.de offi.ordi.

Quartæ decis.de præben.Summarium.

Impetratio beneficii ecclesiastici secularis aut regu laris

laris electiui uel curati si sit manuale non ualet etiam per uiam unionis seu commende tacito de manualitate secus in alio regulari nisi esset perpetuum & de perpetuitate nihil diceretur.

Epithome.

1 Beneficii manualis impetratio aut unio siue commenda qualitate huiusmodi non expressa est surreptitia.

2 Beneficia secularia de iure communi perpetua & nõ temporalia præsumuntur.

3 Beneficia regularia licet naturaliter manualia existant tamẽ si sint curata aut electiua de iure ꝑpetua reputãtur.

4 Beneficium seculare & regulare curatum seu electiuũ requirit manualitatis expressionem si manuale existit.

5 Beneficium regulare non curatum nec electiuum non indiget manualitatis expressionem.

6 Qualitas quæ in facto consistit non autẽ quæ de iure inest exprimi debet.

Quarta decisio.

QVod impetratio unionis de beneficio ꝙ erat manuale et ad nutũ supioris amouibile esset subrep-
1 titia de manualitate † non habita mentione conclusum fuit ꝑ ea quæ Cal. in simili tenet in reseruatione consi. xxvi. de præb. Item in simplici impetratione in titulũ uel commendam seu alia dispositione eadem consideratione intelligendo tamen ꝙ tale beneficiũ esset seculare quoꝝ
2 secularium natura † est ut sint perpetua & perpetuo non ad tempus censeantur collata. lv. dist. præcepta, c. ueniens cum ibi not. de fil. præsby. glo. in. c. pe. de cle. ægro. Lap. alleg. ix. & Cal. in. d. consi. dat † regulare curatum seu ele-
3 ctiuum ꝙ etiam à iure est perpetuum ꝗuis alia regularia naturaliter manualia existãt prout utrunqꝫ patet in. c. ii. de sta. mo. & ibi Abb. notans prælatos regulares esse perpe-

tuos ex quo eliguntur ab eorum capitulis cle.ne in agro.§. ad hæc ubi ét glo.in verb.ad claustrã eo.titu.cle.i.ante fi. de sup.negli.præla.c.cum singula iuncta glo.in uerbo ineligibilis de præbẽ.in.vi.Egi.decisione.cciii.& Abb.in.c. constitutis.ii.not.de elec.Papa enim iuris conscius facti ignarus.l.omnium.C.de test.&.c.i.de consti.in.vi.neces-
4 se est ut in omnibus † secularibus ac in regularibus electiuis seu curatis intelligat quãdo sunt manualia quod sint talia ad ualiditatem gratiæ per rationes Cald.in.d.cõsi. Nam secundum iuris dispositionẽ putat ea esse perpetua ideo
5 si beneficium † quod impetratur esset regulare nõ curatum neque electiuum & uere manuale non indigeret manualitatis expressione bene indigeret si esset perpetuũ ex eo quod
6 non sunt exprimende qualitates † quæ a iure communi beneficio insunt sed ille duntaxat q̃ de facto ex consuetudine uel statuto aut alias sicut Lap.ponit in.d.allegatione ita Fely.post alios in.c.in nostra cor.iiii.de rescrip.facit Rot.xxxi.in no.eo.ti.& plura motiua ad hoc pono super dubio illo incipiente pluries ubi uideas omnino.

Quintæ decis.de præben.Summarium.

Clausula quouis modo posita in prouisione dicente quod uacabat beneficium quia ad sedem apostolicam iuxta dispositionem lateranen. concilii erat deuolutũ absque alterius uacationis expressione operatur virtutem suam etiã si deuolutio non probetur dummodo ad causam deuolutionis gratia se non restringat.

Epithome.

1 Clausula seu alio quouis modo apposita in impetratiõe beneficii quod exprimitur per deuolutionem uacare concernit omnem modum uacandi.
2 Probatio deuolutionis non est necessaria quando inest clausula illa generalis quæ comprehendit omne mo-

dum uacandi.

3 Clausula restringens se ad modum uacandi expressum arctat impetrantem ad illum probandum alias nullus alius comprehenditur.

Quinta decisio.

QVando prouisio fit de beneficio uacãte certo modo & dicitur in ea tanto tempore uacasse q̄ collatio secundum statuta lateranẽ.concilii est ad sedẽ apostolicam deuoluta.c.ii.de concess.præben.c.sicut.c.licet.c.literas &.c.fi. de supplen.negli. prælа.& subiicitur
1 clausula quouis † modo & ex quauis causa uacet uenit omnis uacationis quæ in uim præfate clausule continetur.& omnis modus uacandi de cuius uirtute est decisio. i.Rot.de rescrip.in no.&.lii.de concess.præben.in antiq. si Papa ac bisnegt.xii.in antiquior.de præben.etiam si de
2 uolutio † non probetur neq; in gratia alius uacandi modus sit expressus præter modum deuolutionis cũ dicta
3 generali clausula dũmodo non sit aliqua alia clausula † q̃ ad deuolutionem se restringat prout aliquando ponitur quando deuolutio datur in literis dispositiue quia tunc nisi de ea constaret nullus alius modus comprehenderetur cũ limitata sit prouisio.l.ne in agris.ff.de acq.re.dom. &.c.i.de sepul.& per hoc ultimum responde ad id quod ex aduerso proponebatur q̄ cancellaria non daret quando sit expeditio uel de deuoluto principaliter si deuolutio non appareret nam procederet quando esset dictum duntamen deuolutum sit uel dummodo eius collatio de uoluta sit ut præfertur prout in una causa Taurinen.cappellanie legi literas cum tali clausula alias frustra membranas occuparet clausula generalis quæ quando non sit restrictio debet aliquid & quicqd potest operari.l.si quãdo.ff.de leg.i.c.Abbate de uerborum significa.c.si Papa de priuileg.in.vi.c.sollicite de maiorita.& obedien.cum simili.

Sextæ decis. de præben. Summarium.

Gratia beneficii in qua non dicitur de distributionibus quotidianis sine canonico tit. perceptis sustinetur etiam contra regula. lxi. quæ expressionem ualoris secundum communem æstimationē requirit uel sic taciturnitas quotidianarum distributionum perceptarum uigore prouisionis ordinarie lite pendente factis non uitiat gratiam apostolicam.

Epithome.

1 Impetrans de infecta possessione ac fructibus male perceptis tenetur facere mentionem & ista duo equiparātur, & nu. 4

2 Super fructibus male perceptis de stilo soluitur compositio Papæ.

3 Beneficium occupans pendente lite ad fructus etiam qui percipi potuerunt sicut uiolentus tenetur.

5 Impetratio de distributionibus quotidianis indebite & sine titulo percepitis mentione non habita ualida fuit reputata.

6 Distributiones quotidianæ non cōputantur inter fructus respectu regule de exprimendo ualore.

7 Ordinarius potest inquirere super fructibus male ꝑceptis.

8 Noua prouisio an purget uicia præterite occupationis ut fructus illicite quæsitis sui remaneant.

9 Collatio ordinarii iuxta canonicas sanctiones dicitur legitima licet reseruationes ipsam impugnent.

Sexta decisio.

Lite pendente super Cano. & preb. ecclesiæ Taurien. Cuterius de treyo prouisus ab ordinario ꝑcepit distributiones quotidianas ꝑ aliquos menses postea obtinuit à Papa prouideri & nihil dixit quod distributio-

nes percepiſſet. Arguebam cũ duobus ex dominis ꝙ nõ ualeret gratia ex quo tit.ordinarii ob litis pendentiã erat penitus diſcoloratus cum poſſesſione.c.ſi hii cõtra quos ut lit.pend.in.vi.& Rot.deciſ.ii.in additione de reſti.ſpo.
1 in no.& tunc tenetur † quis facere mentionem tam de infecta poſſesſione q̃ de fructibus male perceptis ad no. per Hoſt.& Io.an.in.c.dudum el.ii. de elec.cũ ſit fur & latro dicit tex.ibi nec excuſat quod dantur ratione ſeruitii & in recõpenſam ſolicitudinis diuinoꝝ officiorum,ut in.c.i.de cle.non reſi.in.vi. & quandoq; manualia & quandoq; uictualia appellantur & ibidem in.c.de cætero eo.ti.in antiqui.&.c.licet de præbẽ.& per Car. conſi.liiii.& Fely.in.c. cum olim in prin.de re iudi.quia ſi.C.nõ eſſet canonicus aut non reputaretur pro canonico proculdubio eas non habuiſſet quæ ſi tanq̃ tali cũ ſtallo in choro & loco in capitulo conceſſa fuere unde ſi abſq; tit. perceperat tenebatur dicere. Idem ſi cum reprobato & ſine iuris fomento, quia paria ſunt.l.nulla.ff.de auct.tuto.&.c.tue de cle.non reſiden.facit etiam.c.conſtitu.de procur.ubi non eſt differentia uel ꝙ non ſit conſtitutus procur.uel ꝙ minus ſufficienter conſtituatur, & ita Abb.ibi colligit pro hoc facit quia negari non poteſt quin rem alienã contractauerit furtum committendo uel rapinam dicit in.d.c.dudum ſciebat nanq; aut ſcire debuit cũ iuris ignorantia nõ releuet.l. leges.C.de legi.ꝙ non erant ſue nec ei debite diſtributiones niſi canonice eſſet inſtitutus regula prima de reg.iu.in vi.& quod uitioſe percipiebat ꝙ Canon prohibet. c.unico de eo qui mitti.in poſ.can.rei ſer. eo.titu.quodque ad alium ſpectabant.l.cum quærebatur.C.unde vi. & neceſſe habere iniuſte habita reſtituere,quoniam non ſufficit huiuſmodi dominium agendo penitentiam in ſola oratione & ieiunio eiicere ut inquit Ho.in.d.c.dudum. Si ergo Pa
2 pæ † dixiſſet uerisſimiliter uoluiſſet ut componeret prout ſtilus docet & illud de ſeruitio perſonali non excludit quin in caſu.d.c.i.de cler.non reſi. cogatur ad reſtitutionem diſtributionum quaꝝ dominium non acquiſiuit nec

suas fecit & idem esse debet in omni casu male pceptio-
nis non considerato ꝙ seruiuit & laborauit & quod os
bouis triturantis ligari nõ debuit.c.extirpande post prin.
de præben. Quia labor attenditur a iure in habenribus le-
gitimum ingressum & residentibus in casibus locis &
temporibus permisis non in prohibitis alias præstaret
peccandi occasionem contra.d.c.unicum de eo qui mit-
ti.in pos.&.l.ii.cum si.C.de indi.uidui.tollen.quod su-
mus in prohibitis patet ex prædictis & ex eo quod occu
3 pans † beneficium pendente lite tenetur etiam ad fructus
qui percipi potuerunt sicut uiolentus vt Rot.iiii.&.v.in
no.de resti.spoli.Item si parti teneretur ad restitutionem
quotidianarum distributionum condemnatus per sentẽ
tiam super Cano.& præben.quo casu potuit habere iu-
stam causam litigandi.& tit.coloratum sicut in una corã
domino Bartholomeo de petrasancta domini uoluerũt
& in alia Burgen.si memini coram domino Iaco.simo-
netta ex quo per condennatũ stetit quo minus obtinens
sententiam pro se resederit & interfuerit licet in una Iller-
den.quã proposui postea dubitauerint & petierint infor
mari quod factum non fuit multomagis in casu isto.G.te
4 netur Pape explicare perceptionẽ. Vlterius ista duo † ui-
dentur equiparari.s.quod fiat mentio tam de occupatio-
ne beneficii q̃ de fructibus male perceptis ex eo vt not.
Phil.franch.in.c.cum qui.de præben.in.vi.& Fely.in.c.
in nostra in fi.de rescrip.Et post hæc dubitaui inspecto ri
gore iuris q̃uis equitas multum me inclinaret ad ualidita
5 tem † gratiæ & quod non subintraret impetratio Petri
de ualentia cõtra gratiam apostolicã.G. Sed magis esset.
G.excusatus quod maior pars tenuit pro qua sententia
facit quia aut consideramus respectu regule de exprimen
6 do ualore fructuum & non computantur † distributiones
quottidiane in fructibus secundum Rot.vii.in no.de præ-
ben.Old.consi.cxviii.& Fely.in.c.ad aures.xiii.conclusio
ne de rescrip.nec de eis soluitur annata. Aut inspicimus
ꝙ debeantur Pape & non uidetur cum applicentur capi-

tulo seu dentur deseruientibus pro absentibus iuxta ua-
rias ecclesiarum consuetudines. Nec refragatur quod ui-
deatur rem alienam occupasse quia si non est debita Pa-
pe omisio non inducit nullitatem cum remaneat actio
hiis quibus debentur. Secūdo & tene menti. Istud etiam
mero iure non reddit prouisionem nullam licet ordina-
7 rius † posit inquirere de fructibus male perceptis cum
sola taciturnitas uitiosi ingressus etiam quando sumus in
impetrāte beneficium quod quis temerarie assecutus erat
operetur nullitatem secundum Fely. in. c. postulasti de
rescrip. pen. col. in quo casu dicit procedere opinionem
Abb. & sequacium quā curiose refert. Si uero teneamus
opinionem Pet. de anch. & Card. in cle. si Romanus de
præben. ꝙ non uitietur etiam si quis scienter taceat ꝙ se
intrusit nisi acceptasset a seculari penitus incapaci ut per
eundem Fely. in. d. loco sumus in terminis clarioribus,
quod non est fienda mentio de uitioso ingressu nec de
perceptione fructuum qa ut ait ad propositum noua p-
8 uisio operatur † ut ex nunc in futurum non autem purgat
uitia præterite occupationis ut remaneant sui fructus illi-
cite quæsiti in casu uero de quo agitur erat clausula ꝙ
posset exprimere causas infectiuas, sed super fructibus
uerbum nullum. Et propterea ponente dicto Iacobo si-
monetta de mense Martii. 1520. causam dubitatum fuit si
omisio uiciabat. Tertio esto sine præiudicio ueri quod
de fructibus esset fienda mentio iura & docto. de ueris &
propriis fructibus loquuntur non de distributiōibus quę
inter fructus non computantur ut supra. Præterea hic nō
sumus in eo qui se temerarie intruserit quia habuit ab or-
dinario & satis uidetur excusari habito respectu ad co m-
9 munes Canones secundum quos collatio † ordinarii di-
citur legitima quamuis ius specialis reseruationis ipsam
impugnet dicit Egid. decis. cxvi. si petens facit quod de
anno. 1514. in una Ciuitaten. Cano. & præbē. uoluit Rot.
post plures disputationes dominum Franciscum de oso-
rio excusatum esse ex quo non potuit probari quod ha-

buit notitiam litis quãdo ordinarius ei prouidit, Et sic q̃d esset in mala fide quãdo postea obtinuit prouisionẽ apostolicam in qua tacuit de perceptione fructuum. Itá ꝙ fuit absolutus ab in petitionibus Io.porres.non ob.ꝙ in eo malam fidem habet q contra iura posſidet.l.quemadmodum.C.de agri.& censi.lib.xi.&.c.q contra de reg.iur.in vi.& quod decretum.d.c.si hii contra quos ligat ignorantes.c.si eo tempore cum ibi not.de elect.eo.lib.Quia ꝓcedit quoad incipiendam usucapionem in qua error et iuris ignorantia non proficiunt quoniam requiritur bonafides positiue secus est in acquisitione fructuũ in qua sufficit malam fidem abesse,ut in.l.sed & si lege.§.scire.ff.de pet.here.& ibi Bar.hoc aũt aberat ob ti.ordinarii & litis ignorãtiam uel dicamus quod nõ sumus in ignorantia iuris, sed facti ex eo quod ignoratur existentia litis & tunc lucratur quis fructus et succedit quod scribit Abb.in.c.ad nostram ad fi.de re.eccle.non alie.etiam in.c.dilecto.ii.col.de præben.quod si contractus est nullus cũ errore iuris non præstat excusationem etiam à perceptione fructuum quin debeat fieri restitutio quia ius aperte resistit secus quãdo ius non resisteret nec assisteret,ut tunc error excusat & procedat doctrina Bar.in.d.§.scire si uero erretur in facto lucrẽtur fructus ex bona fide, nã & ex contractu nullo facit qs suos fructus propter bonam fidem ut dicũt Inno.& Car. in.d.c.ad nostram et decretum nullum quia ex causa falsa interpositum præstat tenendi colorem inquit Bal.in.c.diuersis fallaciis de cle.coniuga.loquens de episcopo dispẽsante super beneficio. Vltimo quando admitteretur sine præiudicio quod non faceret. C.suas distributiones satis esset pro decisione ꝙ propterea non uitiaretur impetratio iuxta collecta per Fely.in.d.c. postulasti secundum utranq; opinionem maxime, quia si in causa pro dicto Frãcisco de osorio fuit hoc tentum ubi eramus in ueris fructibus fortius sit in distributionibus quotidianis quæ nõ cõputantur in fructibus,& id debet duntaxat exquiri an sciens & prudens nihil iuris habere ꝑcipiat.seu potius igno

ret quo deprehendatur malam fidem abesse quod si forsan non prodesset a uitanda restitutione proficiat saltem ad nullitatem gratie fugiendam ex fundamentis adductis ex quibus tentari potest sub dubio forte ꝙ illud quod non defenderet in fructibus excusaret in distributionibus quotidianis in quibus supponeretur notitia litis pro utroque facit quia materia est penalis propter nullitatẽ actus .l.senatus.ff.de contra.emp.& uendi.c.dispendia.in fi.de rescrip.& glo.in.c.decet.§.ordinarii de immu.eccle.in.vi. Et consequenter benigne pro ualiditate in dubio interpretanda.l.quotiens.ff.de reb.dub.c.Abb.de uerb.signific.l.in penis.ff.de regul.iur.& regula odia.eod.titu.in.vi.ut
6 iura † quæ de fructibus loquuntur de ueris intelligantur non de hiis quæ requirunt persone sudorem dato quod largo modo fructus dici possent, ut in.l.iii.§.hæc uerba .ff.de nego.gest.

Septimæ decis.de præben.Summarium.

Procedit etiam proxima decisio in fructibus quando fructus essent debiti tertio,& non Papæ ut eorum taciturnitas non uitiat gratiam.

Epithome.

1 Prouisio nulla de fructibus indebite perceptis quãdo tertio debentur mentione habita ualida reputatur.
2 Compositio super fructibus indebite perceptis facta cum Papa licet uniuersali uel particulari ecclesiæ debeantur plene liberat.

Septima decisio.

Item in una Calagurritan. coram domino Staphileo de mense Maii.1521.dicebant domini pro maiori parte satis posse defendi ualere prouisionem sine mentio

1 ne fructuum quando tertio † & non ecclesie essent debiti quia si pro hiis teneretur quis componere cum camera apostolica omnino teneretur etiã tertio. Ita quod cogeretur bis soluere & purgare cõtra mentem iuris uolentis quod etiam in bina promissione eiusdem rei sufficiat una solutio.l.qui bis idem.ff.de uerb.obli.& quod semel absolutus de crimine. Iterum non accusetur.c.de hiis criminibus de accusa.& faciunt not.ibi per glo.quando uero
2 ecclesiæ † deberentur seu uniuersali seu particulari Papa potest pro se capere & facta cum eo compositione plene liberat allegabatur ad hoc Hosti.in.d.c.dudum el.ii. de elect.xii.col.uer.nec sufficeret etiam si in isto casu alias fuisset dubitatum & procedit hoc etiam in ueris fructibus pro quo faciunt adducta in proxima decisione secũdum unam opinionem ibi relatam.

Octauæ decis.de præbendis. Summarium.

Beneficiũ reseruatũ quod Car.habens indultum in sua ecclesia & dioce.remotiuum reseruationum negligit infra sex menses conferre cadit sub gratia in qua Papa prouidet ut de deuoluto dispositiue.

Epithome.

1 Prouisio Pape de deuoluto ad sedem apostolicam comprehendit reseruatum ꝙ Cardinalis ex indulto conferre poterat si infra sex menses conferre neglexit, & nu.4.
2 Tempus de iure ad conferendum præfixus non currit impedito.
3 Beneficia reseruata per regulas cum in eis inferiorum negligentia non detur deuoluta dici non possunt nec impetratio de eis tanq̃ deuolutis admittitur, & nu.8.
5 Beneficia exemptoꝶ data eorum negligentia deuoluuntur statim ad Papam.

6 Indulta & alternatiue per quæ tolluntur obstacula ordinariis concessa fauorabilia existunt quia illos conseruant in sua propria iurisdictione.

7 Conferendi tempus Pape præfixum non existit.

9 Ordinarius resignationem beneficii reseruati admittere, sed non conferre potest.

10 Reseruatio non tollitur per indultum, sed facultas conferendi per eum ac si non esset facta reseruatio conceditur.

11 Reseruationis uinculum statim etiam ante uacationem censetur esse iniectum.

12 Reseruationis & non uacationis tempus attenditur.

Octaua decisio.

1 PApa contulerat†Ioan.de madrigal parrochialem de ualde pēnas Tolletan.dioces.dūmodo esset ad sedem apostolicam deuoluta.Ita ꝙ ut cōtineretur in gratia necesse erat quod daretur deuolutio cū alii modi uenientes sub clausulis quouis modo non operentur propter clausulam restringentem ad deuolutioné ut notaui in alia decisione incipiente uoluerunt domini in una coram me.& facit quod habetur decisiōe.x.de iu.patro. in antiq.opponebatur non esse taliter deuolutam ex quo erat reseruata.Et Cardinalis Tolletan.habebat indultum cum facultate prouidendi perinde ac si regulæ ac gratiæ reseruantes nō emanassent,& qa infra sex menses Archiepiscopus Cardinalis neglexerat conferre deuoluebatur facultas conferendi ad capitulum.c.ii.de conce.præben. & de capitulo ad alios gradatim ꝑut ibi Abb.post alios

2 declarat uerum quia omnes†erant impediti ratione reseruationis eis non currebat tempus.l.i.in fi.C.de anna.excep.&.c.quia diuersitatem de conce.præben.nec erat ꝙ eis imputaretur cum nō possent tollere impedimentum c.fi.de elect.iuxta not.ibi per Abb.& facit decisio.ii de cōce.præben.in antiq dormiebat ergo interea terminus

q̃ ad Papam ꝓuisio de reseruato spectaret cum seipsum non liget & sit plene dominus.c.dudum de præb. in.vi.l. digna uox.C.de legi.cle.i.in fi.ut lit. pend.& not.docto. in.c.quæ in ecclesiarum de consti.Ita ꝙ Papa non dicitur
3 prouidere tanq̃ sit deuolutum.Facit quia † in reseruatis per regulas,ut in prima dignitate post pontificalem & princi pali in collegiata non dat signatura de deuoluto quia nõ datur negligentia alicuius inferioris:nec transitus de per sona in personam . Pro parte Ioannis fuit consideratum & hæc pars obtinuit quod sicut quando sumus in exem
5 pto † potestas ab eo deuoluitur ad Papam cum non supe rior nequeat supplere negligẽtiam alterius.c.licet de sup plen.negli.præla.& per Abb.in.d.c.ii. Ita hic ubi benefi cium erat reseruatum respectu Cardi.qui pro ea uice seu tali beneficio uidebatur exemptus occasione indulti præ dicti. Item quod.d.c.ii.intelligitur secundum Abb.& a lios ibi.& Abb.in.c. cum in cunctis.§.si.post Inno. de e lect.ac Fely.in.c. refragabili de offi. ord.in prin.ii.col.ut ad capitulum fiat deuolutio quoad beneficia pertinentia ad Episcopum proprio iure secus si iure speciali uel ob negligentiam aut delictũ inferioris prælati,& quod Car dinalis non poterat iure proprio conferre, ita quod non ad capitulum, sed ad Papam facta erat deuolutio. Ad
6 hoc tamen arguendo dicebam quod indulta † Car.sunt remotiua obstaculorum reducentia & conseruantia or dinarios in propria iurisdictione, ideo fauorabilia.l.si u nus.§.quod & in specie de pact.l.filio quem parte de lib. & posthu.& c.cum aliquibus de rescrip.in vi.ubi Domi. ii.col.& ita fuere interpretata in Rota & idem de alterna tiuis pro qua interpretatione est consi. Anch.xxxi. tunc succedit tex.in d.c.cum aliquibus quod propria non con cedentis auctoritate dicitur ordinarius facere,& ibi inquit Domi.post Ioan.mo.quod licet remotio impedimenti sit papalis non tamen receptio quemadmodum in ligato manibus & pedibus qui soluitur ab aliquo nam postea scribit & ambulat pro se & propriis uiribus non alienis,

nec si Archiepiscopus Vice pape conferret locum haberet.d.c.ii.sicut dicitur de executore secundum glo. in cle. si.beneficio in uerbo episcopi de preben. & Abba.in.c.si.
7 de presump.in si,quia Pape†&eius executori non est tempus cōferendi prefixum nisi ubi cautum reperitur ut dicit Domi.in.c. statutum de preben.in vi.ulti.col.nec in iure habetur quod de Papa uel eius executore deuoluatur potestas ad alium dicit Imo.in d.c.cum nostris pe.char. de concess.preben.unus ex dominis respondit quod si non erat proprie deuolutio largo modo poterat appellari deuolutio aut reuolutio seu potestas ad Papam reducta alius dixit quod sicut ab exemplo datur ad Papam deuolutio.Ita a Cardinali hii quasi casus sunt similes saltem in ratione ex quo post archiepiscopum solum Papa potuit prouidere alius ait quod pro deuolutione ad Papam faciebat text.in d.c.statutum si Episcopus Papa non conferente infra mensem negligat conferre, ut deuoluatur ad Papam non ad alium cum ibi etiam remoueatur obstaculum,ut dicit Domi.pe.col.& fiat,& licet in.d.c. nihil dicatur si Episcopus negligat quomodo ad Papam redeat considerat si pro decisione facit quod quia in reseruatis
8 †non uidetur esse deuolutioni locus si Papa quoad Archiepiscopum Tolletanum tollat impedimentum dando conferendi facultatem quod tali casu eo negligentie ad ipsum Papam deuoluatur non ad alium gradatim ex quo si Papa archiepiscopo id non concessisset omnino omnes erant impediti & deuolutio non cadebat in impeditis & quod ad ualiditatem & sustentationem gratie in dubio ad.l.quotiens, ff.de reb,du.omnibus impeditis satis dicatur ad Papam deuoluta potestas iuxta statuta lateranen.concilii saltem uirtualiter ex capite deuolutionis aut reseruationis uel alias ex quo solus Papa potest prouidere,fuit etiam dictum quod indultum sustulisset reseruationem ibi perinde ac si regule &c. non emanassent cum idem operetur fictio quod ueritas & sublatis regulis beneficium erat liberum quo capitulum prouidere potuisset si

archiepiscopus in suo lustro neglexisset & si semel fuisset liberum semper remansisset liberum donec superueniret seruitus sicut semel effectum semper durat affectum etiã si esset causa finalis affectionem inducens ut Rot.de præben.ix.in no.ut idem dicamus in libertate & fortius cessante causa libertatis hoc est Cardinali uel eo non conferente uel quia idem operetur propositum in proposito ꝙ oppositum in opposito & econtra & eadem sit contrariorum disciplina.l.& si contra.§.fin.cum ibi not.de uulg.& pupil.&.l.fi.in fi.ff.de leg.iii. Item quia uinculũ reseruationis non dicatur iniectum ante uacationem sed tempore uacationis duntaxat ꝓ quo Rot.in bisnegt.iiii.
9 de renun.ut ordinarius † dicitur posse admittere resignationem beneficii reseruati non conferre quasi tempus uacationis ad effectum impediendi collationem consideretur & ꝙ ita loquantur regulæ & extrauagan.inducentes reseruationem quodq; hoc supposito tempore uacationis nullum subest impedimentum sed fuit conclusum in
10 dultum non tollere † reseruationem sed dare facultatem prouidendi perinde ac si non esset reseruatio idest nõ obstantibus reseruationibus unde non fingit sublatum vinculum sed aperit facultatẽ de reseruatis ac si talia nõ essent ꝗuis sint semel nanq; affectum semper durat effectũ quousq; prouideatur de eo Rot.de præbẽ.in antiq.xiii.&.d.decisione ac.xiiii.etiam sequens &.ix.in no.probant hoc
11 & ꝙ uinculum reseruationis † censetur statim iniectũ quãdo Papa reseruat etiam ante uacationem ex quo non tollitur ꝑ hoc ꝙ desinat quis esse collector & affectio & reseruatio censetur ab appositione manus Pape & eius decreto.c.ut nostrum de appel.&.c.inter dilectos de excep. præla.& ꝙ ibi Inno.& Abb.& ꝙ non tempus uacatio
12 nis sed reseruationis † debeat attendi est decisio bisnegt. in antiquio.ii.de præben.quæ optime facit & in dies uidemus Papam reseruare beneficia anteꝗ uacent & decernere irritum ac inhibere &c.licet effectus ut nullus ualide disponat inspiciatur tempore uacationis seu uideatur in

eum euentum collatus & ita iudicauit Do. Nicolaus de Aretio de mense Aprilis.1521.pro Io.de madrigal.

Nonę decis.de pręben.Summarium.

Familiaritas Pape offuscat familiaritatem Cardinaliũ uel sic maior familiaritas uincit minorem uel sic si beneficium Pape sit reseruatum in personam eius q etiam Cardinalis familiarum existit sufficit in impetratione mentio de reseruatione Pape nec in ea consensus Cardinalis est necessarius nec expressio nominis & tituli & uide quando præsumitur ex ordine.

Epithome.

1 Prouisio Pape p obitum familiaris sui,nulla de familiaritate Cardinalis de qua defunctus ẽt extiterat mẽtione habita ualida reputatur cũ nec eius cõsensum exigitur.
2 Ordo scripture designat ordinem uoluntatis qui attenditur etiam inter personas.
3 Priores in scriptura in iure potiores & prærogatiue inxta ordinem potentiores existunt.
4 Dispensatio in uno ex impedimentis stantibus duobus non sufficit.
5 Reseruationibus pluribus super eodem beneficio concurrentibus de omnibus est habenda mentio in impetratione.
6 Beneficia uacantia per obitum familiaris Cardinalis non sunt reseruata Cardinali sed prouisio sine expressione & eorum consensu nulla existit.

Nona decisio.

STante familiaritate.T.ad Papam qui Cardinalis ẽt familiaris reperitur ex qua causatur affectio seu reseruatio beneficioꝝ quæ obtinet p regulas Cancellarie.

per extrauagan.aut ius commune in uacatione benefi- ciorum ex eius persona succumbit minor familiaritas ma. iori.Ita q prouisio Pape & impetratio a Papa ualent etiã
1 non facta † aliqua mentione de familiaritate Cardinalis nec de eius nomine & absque consensu Cardinalis qui se cundum regulam exigitur alias satis est enim q de fami- liaritate Pape sit expressum & ita in quibuscunque causis Palatium obseruat ratio quia maius lumen extinguit mi- nus.c.sollicite de ma.& obe.c.uolentes de offi. deleg.& c.antiqua de priuileg.Item demonstrat ordo regularum Cancellarie cum in primis regulis ponantur reseruatio- nes beneficiorum ad sedem apostolicam postea prouide tur quo ad familiares Cardinalium nam licet non presu- mamus ex ordine quando mens est certa.§.ante heredis insti.de lega.l.nec enim de solu.l.cum pater.§.fidei tue.ff. de leg.i.cum simi.maxime in hiis quæ fiunt unico conte- xtu sicut uidentur edite regule per dictionem. Item & in crastino assumption.ff.de acti.& obl. in rub.& .l. qui- dam de pecul.lega.tamen bene presumimus quando su- mus in dubio.l.generaliter .§. quid ergo.el.ii. de fideic. liber.prout dicit Barto. in .l.moribus.§. prius in fi.ff.de
2 vulg.& pup.quia ordo † scripture designat ordinem vo luntatis processus &charitatis.l. quotiens in princip. de usuf.l.gallus.§.quidem recte.ff.de libe.& posth.de conse cra.dis.ii.c.in Christo pater. iuncta glo.i.qui ordo atten ditur ne dum inter personas uerum & inter uocabula di- cit Bal.in.d.l.quotiens & in rescriptis .c. cum dilecta & glo.ibi in uerbo transponentes.de rescrip.& ex ordine uerborum est argumentandum glo.in. c. fi.de appella. sepe nanque ordo inspicitur & seruatur.c. mandato de preben.in.vi.& no.glo.in.c.quorundam de elec.&.c.pe. de sepoltu.eo.lib.Abb.in c.fi.de postul.in fi.& in c. Nico lao de appel.in prin.& in regulis hoc patet quando in
3 eadem regula priores † in scriptura sunt in iure potiores & prerogatiue iuxta ordinem potentiores prout pa- tet in illa quæ ponit cellulas illustrium in primo gradu

& successiue

& succesſiue aliorum & in alio de concurrentibus in im-
petratione beneficiorum uacantium aut certo modo ua-
caturorum ut habentes motum proprium præferantur
non habentibus alias graduati nõ graduatis & ſic de aliis
ut ſequitur.non ob.ꝙ uult.Io.an.ſuper arbore affinitatis
4 poſt prin.quod ſtantibus duobus † impedimentis matri-
monii non ſufficit in diſpenſatione expresſio alterius cu-
ius contrarium glo.ſenſerat in.c.non debet de conſan.&
affi.ubi Abb.concordat opi.& quod ſolutus uno uincu
lo excommunicationis remanet ligatus alio ſi duplici te-
nebatur ut inquit glo.in.c.ita quorundam de iude.& ſic
ꝙ debuerit fieri mentio de utraq; reſeruatione uel fami-
liaritate ex quo unius extinctio aliam non tollit ut per
multa exempla habetur deciſ.xxxii.de præben.in antiq.
quia ubi reſeruationes & uincula reſpiciebãt ſolum Papã
non ſicut hic Papa & Cardinalem ita per unam ibi alia
non extinguitur hic uero maior offuſcat minorem & ita
in duplici excommunicatione eſt diuerſa ratio quoniam
debet abſolui & facere penitentiam de utraq; unde patet
ꝙ termini ſunt diſpares nam quo ad ſedem apoſtolicam
ſolũ requiritur ꝙ de ſua Papa intelligat & ſumus in una
non in pluribus reſpectu Pape de qua mentio quia ſi cõ-
5 currerent plures † reſeruationes generales de omnibus
eſſet fienda mentio in impetratiõe ut late Fely.in.c.in no
ſtra de reſcrip.in.vi.cor.uel uerius nõ ſumus in duplici re
6 ſeruatione ex quo Cardinali non reſeruatur † per regu-
lam beneficium ſui familiaris ſed ꝙ in impetratione de-
beant exprimi nomen & titulus ipſius & ſi in curia fuerit
eius ad id accedat aſſenſus alias gratia deſuper ſit nulla
bene in duplici familiaritate quarum altera ſuccumbit
maiori & eſt ſine uiribus & effectu ideo non conſiderabi
lis nec afferens impedimentum regula non præſtat de re
gu.iur.in.vi.nec propter eam Papa minus prouidiſſet li-
bere nec cauetur ꝙ ob iſtam cauſam aut ei ſimilẽ fuiſſet
difficilior & aliter non arctatur impetrãs ſecundũ glo.in
cle.i.de præben.ſed ſolutio in legato multipliciter ut ſit

liber requiritur quo ad omnia uincula quorum quælibet ſtat per ſe ut in dicta deciſione.

Decime deciſ.de præben.Summarium.

Falſa expresſio familiaritatis ſcriptoris apoſtolici uel alioꝝ quoꝝ familiares continui commenſales expediunt gratis nõ uitiat ꝓuiſionẽ ſi litere fuerint taxate & ſic expeditio facta ordinarie & nõ gratis ꝓut ſolet ꝓ talibus fieri, & uide quando falſi expresſio noceat quando non.

Epithome.

1 Familiaritatis falſa expresſio in literis prouiſionis non uiciat gratiam ſi litere fuerunt taxate.
2 Falſi expresſio ſine malitia non uiciat gratiam.
3 Falſa expresſio præſumitur doloſa in gratioſis.
4 Falſitas ſine commodo & preiudicio committi nõ ſolet.
5 Regula & extrauagans Alexandri.vi.de fictis familiaribus quare emanarunt.

Decima deciſio.

VT ualida fuerit prouiſio uoluerunt domini in una uiſen.parrochialis corã me de mẽſe Martii.1522. non obſtan.ꝙ falſo dicebatur in ea prouiſum eſſe familiarem & commenſalem unius ſcriptoris apoſtolici
1 ex † quo litere reperiebantur taxate,& ſic ordinarie non autem gratis expedite quæ quando gratis expediuntur non taxantur ſed dicitur gratis pro familiare ſcriptoris & & hoc quia non eſt cautum in iure talem expresſionem inducere ſurreptionem & illa tantum inducuntur quæ expreſſa reperiuntur ſecundum glo.in ſimili in cle.i.in uerbo uel alteri de præben. Item quia falſi expresſio ſine
2 † malitia non uitiat inquit Inno.in.c.cum noſtris colum. ii.de conceſ.præben.& facit optime Egid.deci.iiii. Nec

ob.l.pe.C.ſi contra ius uel uti.publi.l.fi.de diuer.reſcrip. c.ſuper literis de reſcrip.& quod no. Inno.in.c.ad falſa-
3 riorum de cri.fal.quod in gratioſis falſa † expreſsio præ ſumatur doloſa quia ut dicit Egid.d.deci.iiii.ſufficit prin- cipem ex ea non eſſe inductum ueriſimiliter ad facilius concedendum & ad excludendum dolum quod nemini nocuerit nec propterea deliquerit de primo conſtat quia princeps non habet reſpectum magis ad familiares ſcri- ptorum quam ad alios curiales maxime quia ſcriptorum & aliorũ officialium prærogatiuorum ut ſupra magnus eſt numerus & eorundem familiarium longe maior & ſatis eſt quod hoc habeat de gratioſa expeditione neque mouetur ex eo ꝙ in ſupplicatione dicunt ſe familiares Pape ſeruitiis talis ſcriptoris inſiſten.cum ſciat Papa id ex priuilegio ſcriptoribus conceſſo exprimi ad effectum libere expeditionis non ad trahendum ipſum qui non ignorat ſufficienter eſſe proſpectum huiuſmodi officiali- bus ac eorum familie per priuilegia quodꝗ non ſunt ſui familiares & commenſales re uera ideo non ob.conſil. Gemi.cxxviii.quod non ſentit de iſtis ſed de familiari- bus & commenſalibus Pape ueris quibus Papa eſt obli- gatus & ſolet eſſe promptior & largior & ceſſant omnia motiua Egid.deciſ.ccccxliiii.ſecundum patet ſcilicet ꝙ expreſsio nulli præiudicat neꝗ exprimens delinquit ex quo beneficio familiaritatis non eſt uſus in ſui commo- dum & alterius damnum falſitas autem abſꝗ commo-
4 do † & præiudicio non ſolet committi neꝗ præſumitur ſecundum glo.notabilem.in.l.pe.C.ad.l.cor.de fal.& per hoc tollitur nota.Inno.in.d.c.ad falſarioꝝ qui tamẽ non infert ut ſupra ſed dicit ꝙ in literis gratiæ ac contra publicam utilitatem maior examinatio eſt habenda q̃ in
5 literis iuſtitie.ad extrauagan.Alex.vi.†contra fictos fami liares & regulam cancellarie quæ annullant litteras & ex- communicant cum aliis penis fuit reſponſum ex prohe. a quo finalis ſumitur ratio.l.fi.ff.da here.inſtit.& ex toto tenore patere quod emanarunt ne cancellaria fraudetur

in suis emolumentis unde remota fraude per taxam & expeditionem ordinariam non priuilegiatam cessant dictæ cõstitutiones.l.adigere.§.quis.ff.de iur.patro.c.cum cessante de appel.& inquantum annullant gratiam faciũt pro conclusione quasi de iure ualeat cum alias non esset inualidare necesse nec constitutio aliquid in ea parte induceret ultra ius commune.

Vndecime decis.de præben. Summarium.

Gratia mandati de prouidendo de ecclesia potest exequi in altero beneficio curato in ecclesia in qua duo tantũ curata sine alio beneficio principaliori existunt absq; eo quod constet alterum esse principalius altero.

Epithome.

1 Mandatum quod prouideatur de beneficio in ecclesia non comprehendit dignitatem principalem in ipsa ecclesia.
2 Mandatum de prouidendo de ecclesia in altera ex rectoriis curatis existentibus in ecclesia effectum sortiri potest.
3 Error qualitatis expresse si de corpore constat non uiciat litteras apostolicas.

Vndecima decisio.

1 SI impetrantur litere q; prouideatur † de beneficio in ecclesia non continetur rectoria quæ est caput ecclesiæ quia aliud est quod prouideatur in ecclesia aliud quod de ecclesia.c.si.de præben.glo.in uerbo incerta in cle.i.eo.ti.Sed si sint duo rectores cum duobus beneficiis curam animarum habentes & nullus alius q ibi sit archipresbyter præpositus uel decanus maior dictis rectoribus absq; eo q; discerni posit q; alter ex eis sit principa-

lis aut principalior litere de prouidendo de ecclesia pos-
2 sunt † sortiri effectum in altero ex curatis ex quo non po
test dici prouisum de beneficio in ecclesia sed magis de
ipsa ecclesia cum utrunque representent ecclesiam ut di-
catur rectoria ecclesiæ ita de mẽse Martii.1520.in una Me
diolanen. coram domino Camillo de ballionibus fuit
conclusum pro conclusione facit ꝙ refert Abb.in.d.c.si.
ꝙ mandatũ de prouidendo in aliqua ecclesia in qua sunt
præbende & alia beneficia minora non potest exequi in
præben.secundum doc.communiter sed si non essent ibi
nisi præbende ne sit frustratorium poterit locum habere
in præben.l.si quando.ff.de lega.i.c.Abbate de uerbo.si-
gnifica.c.si papa de priuileg.in.vi.hic autem nisi sortire-
tur effectum in altera ex curatis redderetur inutile facit
3 decis.Rot.iiii.de rescrip.in antiq.ubi etiam error † qua-
litatis expresse non uitiat literas si de corpore constat se-
cus si in gratia esset relatiuum aliquod uel quod ex quo
supponit diuersitatem beneficiorum quia tunc non sorti-
retur effectum in unico ut refert Mil.in repertorio in uer-
bo gratia per quam mandatur ubi uideas exempla & est
decis.Rote.xii.de præben.in no.& glo.in cle.i.in uerbo
incerta eod.titu.& Fely.in.c.in nostra corr.xxiiii.de re-
scrip.Non ob.ꝙ utrunq; non uideatur posse dici parifor
miter curatum nec caput cum ecclesia unius esse debeat
capitis & sacerdotis non plurium.c.quoniam.de offi.or-
di.c.cum non ignores de præben.quia licet plures non
debeant esse sacerdotes principaliter instituti ex eo ꝙ iuri
repugnat ecclesiam esse plurium insolidum possunt ta-
men esse plures curam animarum habentes & quilibet di
citur habere eam siue dicatur rector siue uicarius siue per
sona & exercitium cure potest esse apud plures ut dicunt
Inno.Host.Anch.Imo.& But.in.d.c.cum non ignores
& in materia uideantur etiam Archi.xxi.questio.ii.sicut
Lap.allega.v.Oldr.consi.lxvii. Car.consi.xxx. quidam a
ii.colum. collect. & Abb. in.d.c.cum non ignores nec
etiam est absonum secundũ Imo.& But.ibi pluribus cu-

ram populi competere insolidū sicut pluribus tutoribus & curatoribus curā pupilli & adulti.l.i.ff. de admi.tuto. caput autē dictoꝝ rectoꝝ seu prælatus erit uel episcopus uel collegium uel Papa ut doc.præfati declarant in.d.c.

Duodecime decis.de præben. Summarium.

Vtrum impetratio dignitatis collegiate habentis curam collegialem & parrochialem sit bona uel surreptitia si non dicatur ꝙ sit parrochialis uel curata etiam si ꝙ erat præpositura collegiata dictum sit.

Epithome.

1 Prouisio Pape de dignitate principali in collegiata etiā de cura parrochianorum cui imminebat animaꝝ mentio ne non habita ualet,& nu.3.
2 Prouisio beneficii nulla de ipsius qualitate utputa electiui sacerdotalis &c.mentione habita an ualeat.
4 Expressio per equipollentia an ualeat sicut directa.
5 Cura collegialis & cure parrochialis si sunt in diuersis ecclesiis quo & quando mentio sit habenda in litteris.
6 Mentio in impetratiōibus nisi in casibus in iure expressis fieri debet & an per equipollens sufficiat.
7 Noua prouisio tacito defectu de quo Papa potuit habere noticiam per regulas cancellarie uel dispositionem iuris communis non est surrepticia.
8 Qualitas quæ de facto non autem de iure communi inest in beneficiis exprimi debet & nu.11
9 Beneficia secularia perpetua regularia uero manualia de iure communi præsumuntur.
10 Gratia unionis in seculari tacita manualitate est surrepticia secus in regulari non curato nec electiuo.
12 Regula cancellarie de qualitatibus beneficiorum exprimendis in impetratione quomodo intelligatur.
13 Dispositio principis potius pro conseruatione iuris com-

munis quam illius derogatione interpretari debet.
14 Taciturnitas talis existens qua expressa princeps non ita de facili concesisset quomodo intelligatur & cognoscatur.
15 Falsitas expressa quæ non inducit ad concedendum non uiciat gratiam.

Duodecima decisio.

Pluries coram domino Martino de spinosa.1519. fuit disputatũ an ualeret prouisio apostolica facta
1 de dignitate collegiata † in qua de nomine dignitatis & q͂ erat collegiata expressum erat, sed nõ quod haberet curam parrochialem, & domini fuerũt uarii, una pars tenebat non ualere p̃ tex. in cle. i. de præben. ubi habetur quod de cura est fienda mentio, secundo p̃ ea q̃ Bisignet dubio. xiii. eo. ti. utrum cum quis ibi secundum eum tunc
2 fuit tentum quod impetrans † dignitatem ecclesiæ collegiate electiuam licet faciat mentionem de collegio nihil agit nisi etiam dixerit quod est electiua. ut in. d. cle. quia p̃ hoc quod dicatur de collegio non sequitur infallibiliter ergo electio spectat ad collegium & sic est electiua cum esse posit in facto pro ueritate quod electio non pertinet ad conuentum, sed ad alicuius collationem, & non probat hoc esse. l. non hoc. C. unde legit. c. in præsentia. de proba. Et Papa uult intelligere etiam quæ sunt facti cum posset ea ignorare. c. i. de cõsti. in. vi. Tertio facit Egi. decis. ix. circa fi. & Car. consi. xxx. quidam archipresbyter. iiii. colum. ubi dicunt quod cum archidiaconatus seu dignitas alia posset esse sine cura habenda sit mentio de cura de quo motiuo & aliis ibi. per Car. ad idem Fely. c. in nostra primo correl. de rescrip. ad hoc etiam Rota. xl. in antiq. de rescrip. quod de qualitatibus præben. est fienda mentio utrum sit sacerdotalis uel electiua. alia pars te-
3 nuit † pro affirmatiua & hæc mihi placuit & placet quia pro ea est communior opinio quam refert & sequi-

tur Domi.in.c.cum in illis.§.fin. de præben.in.vi.in ulti. col.ut sufficiat facere mentionem de collegiata absq; eo quod de cura dicatur etiam si sit parrochialis ex quo sa- tis dicitur facta mentio de cura per uerba equipollentia
4 quando est expressum de collegiata † & expressio per equipollentia ualet sicut directa & nominata.c.licet ex quadam de testi.cum si.hanc parrem tenent Pau.Io.Cal. & Curiales quæ placet Lap.& Io.de lig.prout refert Do mi.in.d.loco & habetur in practica cancellarie in uerbo gratiam fol.lxxviii.ubi dicitur quod impetrans gratiam beneficii collegiati uel cõuentualis si hoc exprimit quod sit collegiatum aut conuentuale non tenetur aliter facere mẽtionem de cura etiam si habeat curam parrochialem extra collegium uel conuentum.Idem Ioan.and.& Ol- dra.ac communiter curiales ut etiam refert & sequitur Phil.Franch.in.d.c.cum in illis in prin.col.ii.cum distin-
5 ctione tamen quod si cura † collegiatis & cura parrochia lis sunt in diuersis ecclesiis,quia una est collegiata alia par rochialis tunc aut sunt inuicem unite ita quod quælibet est principalis & nulla accedens alteri,& de utraque cura debet expressa fieri mentio in literis impetratis & impe- trandis,sed si una est alteri accessorie unita tunc sufficit quod de principali expressa mentio fiat & hoc tam in im petratis quam impetrandis si uero cura utraq; sit in ea- dem ecclesia si appareat quæ sit principalis de illa debet fieri expressio si non appareat de utraq; fiat ex quo una non includit aliam quod procedit in literis impetrandis sed in impetratis forte uidetur sufficere fieri mentionem quod sit collegiata & ita Phil.Franch.concordat opinio nes & Domi.ait quod ultimum dictum uidetur sequen- dum in impetratis primũ in impetrandis ut solidius aga tur secundum Lap.& conueniunt in eandem sententiam siue ergo cura collegialis esset principalis aut cura parro chialis accederet ad collegialem uel essemus in dubio in eadem ecclesia ualet impetratio pro quo.l.quotiens.ff. de reb.dub.&.c.Abbate sancti Siluani de uerbo.significa.

cle.i.non obst.quia satis est expressum esse per equipollens,& quādo est dictum de maiori & principali dictum est de accessoriis & minori cura ar.c.super eo eod.titu.in vi.nec.d.cle.exigit quod expressa fiat mentio directo, & nominatim,sed quomodocunque fiat ad hoc.c.statutum cum ibi no.de elect.in.vi.Nam sicut ibi apparet cura parrochialis nihil addit habenti dignitatem collegiatam nō parrochialē nec operatur unita dignitati collegiate quod operatur per se sicut ergo non addit in iure & ibi ita nec ad impetrationem,nec in beneficiorum impetratione est habenda mentio nisi de casibus in iure expresis secundū glo.in simili in.d.cle.in uerbo,uel alteri & non cauetur iu
6 re † quod debeat fieri expresse taliter quod non sufficiat per equipollens uel per expressionem principalis seu maioris,decis.Bisignet cum sequacibus est contra communem & contra.c.i.de elec.ubi tex.loquitur negatiue quod nisi per electionem non prouideatur ubi sunt duo uel plures unde Papa qui habet iura in scrinio.d.c.i.de consti.intelligit de electiua quando dicitur ꝙ est collegiata.Item.in simili ualidum dicitur priuilegium super antiquis decimis de possesione percipientium eas non faciens mentionem quia reperiuntur, & præsumuntur ab aliquo posideri quod princeps uerisimiliter credit secus in decimis monialium quas præsumit a nemine posideri.c.dudum de decimis & ibi Ioan.and. Car. & Abb.ut declaro late in alia decisione incipiente fratres minores. Ratio autem quod infallibiliter Bisignet Egi.& Car.procederet si aliter esset quam debet secundum ius commune,ut si collegiata esset collatiua si archidiaconatus non haberet curam animarum cum de iure habeat.c.dudum. ii.de elect.c.ad hæc de offi.Archi.& sic de aliis tunc enim ex quo talia ignorat Papa de eis est habenda mentio quando retraxissent aut difficultassent principem ad materiam.c.super literis,&.c.postulasti cum multis aliis de rescrip.& uerificatur quod non sequitur infallibiliter inspecta dispositione iuris dummodo,ita sit pro ueritate si

cut ius disposuit & in hoc fuit equiuocatio cum istud sit inspiciendum ꝙ patet quia secundum Rot.xxxi.de re-
7 script.in not.noua † prouisio in qua est tacitus defectus de quo Papa potuit habere scientiam ex dispositione iu ris uel ex regulis Cancellarie nõ est surreptitia,& idem di cit Fely.in.d.c.in nostra.iiii.correla.quia non sunt expri-
8 mende † qualitates quæ insunt de iure communi bene- ficio sed bene quæ insunt de facto ratione consuetudinis qualitates nanque quæ a iure insunt non indigent expres- sione secundum Egid.decis.cccclxxxviii.si impetrans & ita respondit uni auditori Vrbanus.v.ut dicit Rot.lxxv. de rescrip.in antiq.& tenet Bal.in.c.cum ordinem.iiii.co lum.de rescript.dicens quod impetrans super feudo non habet facere mentionem de consuetudinibus feudorum quæ in rescripto comprehenduntur,secus si esset consue- tudo certi feudi exorbitans a consuetudine recti feudi,ut dicit etiam in.l.præscriptione.C.si contra ius uel uti.pub. colum.quod non decipitur princeps in hiis quibus sup- ponitur habere scientiam legis.l.omnium.C.de testa.sal- tem præsumptiue,ut glo.xxiii.di.c.præterea licet non ha beat semper secum sapientes puta quãdo uadit uenatum hæc & alia quæ in.d.correl.cumulat Fely.probant in ca-
9 sibus etiam fortioribus.Idem in beneficiis † secularibus probatur quæ sui natura sunt perpetua.l.v.dist.præcepta & Lap.allega.ix.regularia uero omnia manualia seu ad nutum superiorum amouibilia nisi sint curata aut electi- ua Egid.decis.cciii.ex constitutione autem secularia pos- sent esse manualia aliqua autem temporalia Lap.in.d.al- lega.& regularia etiam ex aliis causis fieri perpetua. Et ualet in regularibus impetratio de beneficio regulari nõ expresso quod sit manuale quia Papa eo ipso quod ex- primitur esse regulare intelligit ꝙ est amouibile nisi esset curatum aut electiuum & istud fuit sæpius tentum in Ro ta cuius contrarium debuisset teneri si attenderemus quod non sequebatur infallibiliter ex quo per priuilegiũ aut alias poterat esse perpetuum. Item in seculari quod

est perpetuum clarum est ualere impetrationem de tali nihil exprimendo de perpetuitate. Secus si reperiretur esse manuale ex constitutione seu alio modo quia tunc non teneret sine expressione manualitatis Cal. consil. xxvi. de præben. & ita in una camerinen. prioratus coram domino Bartholomeo de petrasancta inter prothonotarium de spinola &c. N. fuit conclusum ꝙ gra-
10 tia † unionis tacita manualitate in seculari esset surreptitia non in regulari non curato nec electiuo & utrunque noto in illa decisione incipiente conclusum fuit in palatio facit etiam stilus cancellarie in expeditione qui quando non est conuentus in monasterio exprimit monasterium quod conuentu caret quando est non aliter exprimit, sed solum dicit tale monasterium quasi primum Papa ignoret secundum intelligat ex expressione monasterii ut supra in aliis similibus. ad Cardi. in. d. consil. quod uerba in impetrationibus debent tantum operari id ꝙ necessario inferunt responsum est, ita de necessitate inferri inspecta dispositione iuris communis quæ semper inspicitur quando nil est immutatum & ex prædictis est responsum ad. d. decis. xl. de rescrip. quæ etiam facit pro ista parte quomodocunque qualitates sunt expresse. Non obstat. c. susceptum de rescrip. in, vi. quod expresso uno modo non uenit alius quia in casu de quo agitur uterque modus & de utraque cura erat dictum per equipollens & ut supra. Nec obst. Bisignet. xviii. de præben. quam Fely. ponderat in. d. c. in nostra quia uerum expressa dignitate non censeri expressam curam nisi sit talis cui de iure cura immineat & si esset talis non requiritur alia expressio quia papa intelligit & de præpositura loquitur Bisignet: ac de impetratione ad quodcunque officium & persona tum uacans & uacaturum &c. unde nihil ad rombum. Et
11 ita una custodie fuit etiam iudicatum † quod bona impetratio de custodia non expresso quod aliquid ei incumberet & constabat ꝙ tenebatur ad ea quæ habentur in. c. unico de offi. custo. quia Papa hoc intelligebat esse

de iure,ad hoc etiam facit ꝙ Bart.tenet in.l.i.ff.si cer.pe- ta.iii.colum.satis esse quod dictum testis in sui ratione,ut scio:quia sum uicinus concludat præsumptiue nõ neces- sario ex præsumptione iuris taliter ꝙ ad condemnationẽ sufficiat in casu autem isto sufficit ad omnia uera iuris di- spositio quam sequi oportet nisi probetur alterata, & ꝙ sit satis concludere præsumptiue iuris præsumptione in dicto testis plura cumulo in illa decisione quod fama ꝓ- batur per testes de auditu publico incipit ad hoc ut testes ex quibus patet in puncto iuris decisionem relatam per Bisignet,non procedere nec esse sequendam attento sti- lo Curie minus in dubio in quo pro ualiditate & excusa tione a nullitate, sed in concurrente regula Cancellarie
12 † de qualitatibus exprimendis in impetrationibus bene- ficiorum an dignitates personatus uel officia sint eisq; cu ra immineat animarum,& an ad illa consueuerint qui per electionem assumi &c.de qua dictum fuit quia est de dan dis propter decretum irritans in ea positum ut etiam di- cit ibi glo.& cõmuniter dicitur quo ad eas quæ sunt de dandis uel non nunquid habeant decretum uel solum si- ne decreto respiciãt expeditionem ut primo casu sint de dandis non in secundo dubium facit quia Bart.in.l.iiii.§. pretor ait.ff.de dam.infec.& Abb.in.c.pastoralis in prin. de appella.uolunt ꝙ statutum interpratatur contra ius quando alias nihil operaretur,ut scilicet aliquid addat iu ri communi,ita quod non sufficiat mentio per equipol- lens sed saltem fieri debeat conditionaliter, ut dicitur in regula,sed una pars dominorum propterea non inclina- uit in negatiuã nec recessit ab affirmatiua considerans ꝙ regula noluit in hoc destruere tot regulas iuris uno uer- bo ar.l.si quando.C.de inoffi.testa, & quod sit satis per equipollẽs & aliis modis,ut supra uel dicamus quod quã
13 do dispositio † principis potest interpraetari in deroga- tionem iuris communis & etiam ad conseruationem po tius accipiamus pro conseruatione secundum Inno.in.c. dudum de deci.in fi.cuius dictum de facili non reperitur

alibi secundum Butr.ibi & de eo meminit Bal.in.l.bonorum.C.qui admit.ad bo.pos.ut refert ac sequitur Fely.in tract. quando lite.ap.no.patro.in.iii. ampliatione quod dictum an intelligant in dispositione principis non statutaria uel in statutaria aut habente rationem paritatis cum statutis uidendum pro concordia uel contrarietate occurrit tamen ꝙ doctores satis Moderni dixerunt curiales communiter tenere satis esse de collegio fieri mentionem,ut Domi.& Phil.Franch.in locis allegatis & ꝙ talem impetrationem regula meruerit a qua non sit discedendũ.l.minime.ff.de legi.qa in monasterio non habente conuentum stilus etiam hodiernus habet ut dicatur quod conuentu caret in habente contentatur dicere solum monasterium & sic de aliis. Regula autem si non dicat saltem conditionaliter respicit abbreuiatores quod debeant dare negatiue ergo quod ipsi faciunt est inspiciendum secundum tempus quo stilus uariatur ut dicit Lap.allega.li.& cui iura deseruiunt.xxix.dis.c.fi.&.c.fi.de transac. Nam ad dignoscendum an taciturnitas
14 † habeat uitiare requiritur quod sit talis qua expressa princeps facile non concessisset ad not.in.c.postulasti.& c.super literis de rescrip.quod intelligitur secũdum communem cursum & stilum cancellarie,nam alias non posset unq̃ sciri an princeps fecisset gratiam aut non forte eã fecisset,unde referendum est hæc ad probabilem coniecturam uel communem usum aliarum literarum p̱ principes concessarum seu concedi solitarum, ita dicit Fely.in.c.in nostra eo.tit.in.xx.correl.& facit.l.si de interprætatione.ff.de legi.&.c.cum dilectus de consue.& quando
15 † exprimitur quod est falsum non uitiat etiam expressio quæ non inducit ad concedendum pulchra est decis.Egi.iiii.& Rot.lxix.in antiq.de rescript.& ibi de materia & Mil.in uerbo gratia.in beneficialibus si est surreptitia in repertorio uideatur etiam Alexan.in.l.fi.§.in computatione.C.de iure deliber. quomodo procedat doctrina Bar.in.d.§.prætor ait,

Tertiedecime decis. de præben. Summarium.

Sustinetur impetratio beneficii ex resignatiõe in eccle-sia Cathedrali sub nomine sancti Petri.

Epithome.

1 Beneficium in cathedrali ecclesia licet non sit opus exprimere nomen sancti tamen si impetratur ex resignatione alterius & fiat huiusmodi expressio sustinetur.
2 Resignationes an fauorabiles & coadiuuande existant.
3 Impetratio etiam ex causa cessionis est ambitiosa.
4 Impetratio de beneficio uacaturo non comprehendit beneficia in cathedrali existentia nisi exprimatur.

Tertiadecima decisio.

Licet glo. antepe. in fi. in c. quis de præben. in. vi. uelit quod non ualeat impetratio de beneficio † ex-
1 presso nomine sancti Petri in cathedrali ecclesia propter stilum & cum ea transeãt docto. Nihilominus in una Virdunen. Ca. & Præbẽ. coram domino Martino de spinosa domini substinuerunt impetrationem ex causa resignationis ex eo quod resignationes a mera uoluntate & qua-
2 dam quodam modo liberalitate fiunt † & q̃a sunt fauorabiles ac adiuuande ẽt respectu resignantis & eius cui prouidetur quæ decisio habet multum de equitate & bono iudicio sed in puncto iuris non posset defendi supposito stilo ac communi sententia per glo. ex quo impetratio ẽt
3 ex causa † cessionis est ambitiosa, & ideo restringenda, ut d. c. quis cum uulga. & potest impetranti dici expressisses cautius & prout stilus docet. l. in ciuilem. C. de fur. Itẽ
4 beneficia † in cathedrali non ueniũt nisi de ea dicatur & dicẽdum est sine nomine sancti, ut inquit Fely. etiam in. c. in nostra. xxxix. correl. de rescrip. ad idẽ Abb. in. c. sacrosancta de elec. ubi limitat in primo no. magnã tamẽ excu

sationem meretur qui exprimit ecclesiam cum inuocatio ne sancti sub qua intitulatur & sine dolo est unde excusationem meretur.l.igitur.§.potest.ff.de libe.cau.

Quartedecime decis.de præben.Summarium.

Signatura ꝑ fiat præfertur signature ꝑ concessum ēt si habens ꝑ concessum possideat uel habeat motu ꝓprio.

Epithome.

1 Regula cancellarie disponens ꝙ habens signatura ꝑ fiat præferatur alteri habenti ꝑ concessum intelligitur etiā si habens per concessum eadem die sit possessor.

2 Capi.si a sede de præben.in.vi.quomodo intelligatur.

3 Gratia motu proprio concessa uincit omnes alias prærogatiuas.

Quartadecima decisio.

1 Regula est Cancellarie † quod habens gratiam per fiat in concursu preferatur habenti per concessum quæ.1513.in duabus causis fuit interpretata ut ꝓcedat etiam si habens per concessum eadē die sit possessor non ob.c.si a sede de præben.in.vi.quia habebit locū data in cæteris paritate & altero tantum possessore idem si habens concessum haberet etiam motum proprium & ad id quod dicebam duo uincula uincere unum.l.cum in adoptiuis.C.de adopti.§.si hodie insti.eo.auc.itaq̧ .C.eo.& quod triplex funiculus potentior est uno.c.i.de treu.& pa.cum uulgaribus dixerūt domini quasi omnes quod regula loquebatur generaliter non attentis aliis prærogatiuis,sed sola signatura ut supra,itaq̧ simpliciter erat intelligenda,& quod.d.c.si a sede † exorbitat ut inquit ibi Phil.Franch.iii.col.& non excedit terminos suos c.i.de sepultu.ad hoc quia reperiatur collatio facta uni

1 Dispositio.c.si a sede non habet locum in possessione illius cui prouidetur per cessionem uel mortem prouisi ab ordinario qui cōcurrebat cum prouiso a Papa.

2 Prouisio magis qualificati ex cessione minoris prȩrogatiuati non præiudicat alteri eodem die cum minori in prouisione concurrenti.

3 Prouisio in beneficialibus est actus legitimus qui non recipit diem neq; condictionem.

Quintadecima decisio.

Item fuit dubitatum coram domino Camillo de ballionibus in causa Vormatien.scholastrie.1518.ad materiam.d.c.si.a sede de præbē.in.vi.an possesio esset in consideratione quando unus habet a Papa alius ab ordinario eadem die & de prioritate non apparet si neutro posfidente habens ab ordinario cedat uel decedat & prouideatur Titio qui postea assequitur possessionē & habens a Papa cedat etiam & prouideatur.G.an.G. debeat obtinere & præferri Titio.& quidam arguebant Titium fore absoluendum ex eo ꝙ militet præsumptio prioritatis tituli in habēte ab ordinario ex quo is qui est prouisus ex eius cessione habuit possessionem nā si prouisus a Papa fuisset prior uerisimile est quod habens ꝑ eius cessionem uel decessum assequutus fuisset possessionem non alius ad hoc facit ꝙ Lap.uoluit in.d.c.possessionem considerari tempore quo agitur & nō distinguitur magis de possessione primo ꝗ secundo loco prouisorum.l.i.§.generaliter.ff.de leg.præstan.Item Titius est reus & possessor &.G.est actor & cum non constet an prouisus a Papa fuerit anterior in dubio debet absolui.l.qui accusare.C.de eden.c.si.de re iudi. Sed contrarium a maiori parte fuit conclusum & hoc mihi placuit eo fundamento quia si cedentes concurrerent prouisus ab ordinario succumbebat prouiso a Papa propter ampliorem prærogatiuā conferentis unde ex cessione eius

1 qui nihil habebat, Titius nihil consequitur † quia plus iuris ex eius persona cedente uel decedente non transfertur q̃ haberet.l.traditio.ff.de acqui.re.domi.l.si liberam .C.ꝙ cum eo & in regula nemo potest de reg.iur.in.vi. nec a cedente sed a superiore inuestiente ius habetur ut no.Abb.in.c.ii.de præscrip.superior autem prouidet nisi alteri sit ius quæsitum tempore prouisionis ut patet in clausula quæ in prouisione apostolica apponitur nec ex tit.nouo concurrit titius cum prouiso a Papa, neq; reperitur esse in terminis.d.c.si a sede nimirũ si præfertur Gaius possessio nanq; sua uenit ad ti.suum ex eius uigore non ad titulum prouisi ab ordinario de quo loquitur.d.c.merito non considerabilis maxime quia.d.c.exorbitat prout Phil.Franch.ibi ita ꝙ ultra casum suum non extenditur sed solum procedit in possessione primo loco prouisorum eodem die.non ob.ꝙ prouisus ab ordinario primo loco absolueretur si possideret quia tunc loquitur.d.c.nec sumus in dubio ꝙ Titius mereatur absolui sed in claro iure prouisio Papa, & sic etiam eius qui eo cedente haberet &.d.c.si a sede adiudicatoriam etiam ac canonizatoriam concedit & si prima opinio procederet posset alter habens ab ordinario cedere in fauorem tertii qui haberet possessionem uel alterius qui de facili & sine mora posset habere & eo modo tolleret ius prouiso a Papa quod sine eius facto non aufertur regula id quod nostrum de reg.iur.in.vi.& alias absurdum & contra iuris regulas in auc.de non eligen.se.nuben.§.cũ igitur col.i.c.sollicite de ma.& obe.&.c.nona de pe.& re
2 miss.Sic in duobus † prouisis a Papa eodem die quorum magis prærogatiuatus seu gratificatus uincit alium quia non perderet ius si alius cedat in fauorem tertii qui esset magis qualificatus q̃ primo prouiso eadem die, ulterius
3 prouisio in beneficiis † est actus legitimus qui non stat in pendenti data acceptatione prouisi sed statim perficitur nec recipit diem aut conditionem.c.ii.de elec.c.si tibi absenti de præben.in.vi.regula actus legitimi de regu.iur.

.ff.& in.vi.unde remota seu non data possessione in pro
uiso ab ordinario statim fuit quæsitũ ius apostolico.non
ob.ꝙ lapsus uoluit inspici eundem tempus quo agitur
in ipsa possessiõe quia glo.in.d.c.si a sede domi.& Phil.
Franch.sentiunt contrarium & esto sine præiudicio ue-
ritatis quod esset uera opinio Lapus locum haberet in
prouiso ab inferiore possidente tempore litis concurren
te cum prouiso a superiore non in alio.

Sextedecime decis.de præben. Summarium.

Impetrationi ex cessione in manibus Pape factæ per familiarem alicuius Cardinalis in curia præsentis uel eũ qui renunciat beneficio sito in ecclesia in qua Cardinalis ratione administrationis habet indultum non nocet taciturnitas nominis tituli & familiaritatis seu indulti eiusdẽ Cardinalis nec quod regulæ de uiginti diebus derogatum sit & ex eadem infirmitate cedens infra dictum tempus decesserit uel sic causæ de præsenti aut de præterito non de futuro contingenti surreptionem inducunt.

Epithome.

1 Regula de exprimendo nomine & titulo ac consensu Cardinalis in impetratione beneficii uacantis per obitum familiaris sui non habet locum in prouisione facienda ex resignatione familiarium.& nu.4.

2 Taciturnitas causę de pręsenti aut præterito retrahẽs uel reddens principem difficiliorem ad concedendum inducit surreptionem secus de illa quæ posset contingere de futuro.

3 Futura habentia se ad esse & non esse non est opus ut de eis in impetrationibus mentio habeatur.

5 Regulæ Cancellarie sunt stricti iuris & non egrediunt suos terminos.

6 Derogatio regulæ de.xx.est fauorabilis quia fit redu-

ctio ad ius commune.

7 Derogatio regulæ de.xx.ẽt in beneficiis existentibus ubi Cardinales habẽt indultum nõ inducit surreptionẽ.

Sextadecima decisio.

VNus familiaris Cardinalis de Fernesio cesserat in manibus Pape, Papa prouiderat Titio nõ expres-
1 so de familiaritate † nomine & titu. eiusdem Cardinalis & cum derogatione regulæ de infirmis resignantibus & infra uiginti dies ex eadẽ infirmitate decedentibus. prætendebat Cardinalis. 1514. prouisionem nullam quia obierat infra dictum tempus quasi Papa non prouidisset ita de facili nec regulæ derogasset intellecta familiaritate. c. cum adeo. c. ad aures. c. si proponente cũ aliis de rescriptis nam remota derogatione dictæ regulæ uacasset per obitum non per resignationem ut in eadem regula idem non admissa cessione seu non facta alicui prouisione ex ea & tunc per aliam regulam impetratio sine expressione nominis tituli ac familiaritatis Cardinalis eiusq; consensu si in curia sit nulla est, & secundum decisiones de familiaritate Cardinalis dicere oportet ut plene Fely. in. c. in nostra. xxi. corr. de rescrip. Sed pro uali-
2 ditate fuit conclusum ea ratione quia causæ † de præsenti aut de præterito existentes alias tales quæ retraherent aut difficiliorem principem redderent sunt in consideratione quo ad surreptionem obreptionem & intentionis defectum inducendũ non de futuro quæ possent & non possent contingere ut in omnibus iuribus in materia disponentibus patet ad hoc decisio Rote. xxv. in no. de rescrip. quod non sunt ponderanda in proposito futura habentia se ad esse & non esse per Iura quæ adducit. Et propterea Fely. in. d. c. in nostra eod. titu. corre. vii. dicit
3 quod de futuris † habentibus se ad esse & non esse mere contingenter non est opus in impetratione facere mentionem contingens autem erat quod infra uel supra. xx.

dies & ex eadem infirmitate decederet. Item quod Pa-
pa prouideret uel non ut supra & quo ad familiaritatem
4 † regula non loquitur de resignante, sed moriẽte seu im
petrante beneficium uacans per obitum familiaris non
per resignationem & decis. de quibus Fely. in. d. corre.
xxi. procedũt in casu uacationis per obitum & ita etiam
glo. in. d. regula & de iure semota regula prædicta omni
no per resignationem uacasset, unde non est in conside-
ratione remotio obstaculi regulæ, sed magis dispositio
iuris sicut causa naturalis non accidentalis. l. qui habet. ff.
5 de tute. regulæ † enim sunt iuris stricti quem ad modum
statuta & non egrediunt terminos suos. l. iii. §. hæc uerba
de nego. gest. l. si seruum. §. non dixit prætor. ff. de acqui.
hered. cum si. & reductio ad ius commune, & sic dero-
6 gatio regulæ est fauorabilis † prout etiam alternatiua q̃
ordinariis in sex mensibus conceditur non obstã. gratiis
præuentiuis & pẽdens a mera principis potestate & uo
luntate. l. si unus. §. quod & in specie de pact. l. non sta-
tim. ff. de pecul. xxxv. di. ab exordio. c. cum aliquibus &
ibi Domi. ii. colum. de rescript. in. vi. Anch. consil. cxxxi.
Ita quod non possumus dicere uacasse p̱ obitũ sicut aua
re quidam in partibus habentes priuilegium mediẽ an-
nate de benefi. uacantibus per obitum prætendunt quan
do post cessionem est facta mentio cum derogatiõe di-
ctæ regulæ & cedens moritur infra uiginti. Nam inspe-
cto iure hoc non est uerum nec inspecta regula ex quo
sublata est, idem si non essemus in familiarium Cardina-
lis sed in habente beneficium in Ciuitate uel dioc. cuius
Cardinalis est administrator & habet indultum propte-
rea de omnibus beneficiis uacantibus præter q̃ per resi-
gnationem in manibus Pape, & resignante illud in mani
bus Pape cum simus in casu exceptuato quem ad mo-
dum quo ad regulam iam dictam in casu non compre-
henso in ea taliter quod nec de indulto est necessaria mẽ
tio & ad hæc facit dec. cum suis motiuis in incipiens cõ-
7 mendauerat, nec quod derogetur regulæ † de. xx. diebus.

causat surreptionem aut obreptionem quia militāt eadē motiua & ita fuit iudicatum quod non, ad multa similia ut inquit Fely. in. d. vii. corr. cum non noceat taciturnitas iuris quod in beneficio potuisset quis cōsequi si ego nō impetrassem etiam si per impetrationem meam præcludatur ei uia ad futuram & nouam impetrationem prout in casu regulæ quo ad familiares & indulti quo ad non familiares præcluditur.

Decimeseptime decis. de præben. Summarium.

Optio præbendarum distinctarum non inducit mutationem canonicatuum nisi ubi hoc habeat cōsuetudo & uide quando præbenda sit ius spirituale quando quid temporale & in quibus consistat.

Epithome.

1 Canonicatus an mutetur per mutationem præbende.
2 Optio uel assensus in ecclesiis absq; nouo titulo & collatione fit.
3 Optio præbendarum de quibus intelligatur ut optio locum habeat.
4 Præbenda constituitur ex rebus temporalibus ideo potest assignari laico quando non est annexa canonie.
5 Excommunicatus potest præbendam uacantem optare.
6 Collatio beneficii facta excommunicato etiam excommunicationem ignoranti est nulla.
7 Iudex teneatur iudicare secundum decisiones rote.

Decimaseptima decisio.

ERant in ecclesia aquen. prebende distincte una de istrio nūcupata Alia de Alansono & sic de aliis Antonius de Turri obtinuit sibi prouideri a sede apostolica de canonicatu & prebrē. quos Elzearius de Turri

in dicta ecclesia obtinebat excessione dicti Elzearii qui postea obiit capitulũ noluit admittere ad possessionem preben. de istrio Antonium quia stante statuto seu consuetudine de optando. G. de cordoano antiquior canonicus dimisit suã de Alansono & optauit ipsam de istrio taliter quod illam de Alansono habuit Antonius. dubitaui ego qui eram auditor huius cause an Antonius habuerit canoniam quam obtinebat. G. & G. canoniã quã obtinuerat Elzearius ita quod per mutationem prebendarum essent mutate canonie cum dicant egid. dec. lxiii.
1 quod in præbendis † distinctis mutata prebẽda mutatur canonicatus propter inseparabilem connexitatẽ & Rot. vi. de consue. in no. idem sentiat Sed contrarium fuit cõclusum quia per optionem non extinguitur antiquus titulus nec nouus queritur dicunt Io. An. Anchara. & alii in. c. fi. de consue. in. vi. quod esset necesse fateri si fieret mutatio canonicatuum pro hac parte Rot. Bisignet. v. eo tit. ubi determinatum fuit contrarium quia ex quo non habebat tit. canonicum in prima minori non potest haberi in secũda media quoniã in ecclesiis ubi habet lo
2 cum optio † uel ascensus seu permutatio prebẽdarum fit transitus de una ad aliam absq; nouo tit. & absque noua prouisione seu collatione in uirtute prouisionis habite in prima secundum Archi. & Io. An. in d. c. fi. & Rot. decisione. xv. in antiq. eo. tit. unde si canonicus titulus non erat in prima non potest haberi in secunda alias sequeretur quod eam sine canonico tit. obtineret contra. c. i. de reg. iur. in. vi. idem tenet Card. cons. cxxvi. dum dicit quod antiquior canonicus sine noua collatione ex tit. quẽ prius habebat in prebenda permutat predia prebende non enim posset acquirere nouum titulum prebende sine institutione sicut non posset sibi ipsi conferre aut se presentare uel eligere. c. cum in iure de elect. c. fi. de inst. cum ibi not. & in casu quẽ prosequitur subiungit quod remanente Io. prebenda sua ipse adeptus est possessionem preben. Viuiani & possessionem prebende

ſue fictioné iuris ex inconſuetudinis fuerunt applicate præben. Viuiani & not. ſecundum Car. ibidem quod cõſuetudo quæ habet quod antiquiores canonici poſſint
3 optare præbendas † non intelligitur de præbendis proprie ſumptis prout præbenda eſt ius ſpirituale quod cõfertur ſoli canonico ſed intelligitur improprie prout prębẽda eſt temporalis ipſa ideſt prædia uel redditus quod proprie ſumpta ſit ius ſpirituale ſingulariter probatur in c. dilectos de præben. ibi de communi aſſenſu augumentare ualeant numerum præbendarum quoddam ius ſpirituale de nouo creando de improprie ſumpta loquitur tex. in. c. quia nonnullis de magi. in uerbo aſſignetur dũ dicitur aſſignando magiſtro fructus unius præbende & notanter dicit de prouentibus & non de ipſo ti. præben. quod ſic debeat accipi conſuetudo de optando probatur ex eo quod not. Io. And. in. d. c. fi. de conſue. & con-
4 ſtituitur præben. † ex rebus temporalibus inquit Abb. in c. ſuggeſtum de iur. patro. differẽtiam inter canoniam & præbendam ponit glo. in. c. cum M. Ferrarien. de conſti. & Abb. declarat quando præbenda eſt ius ſpirituale quã do temporale in. d. c. d lecto & in. c. maioribus eo. tit. qa quando non eſt annexa canonie dicitur quid temporale & poteſt conferri Layco ad ipſius ſubuentioné quando uero eſt annexa tunc eſt ius quoddam partim temporale partim ſpirituale ratione canonie nec layco conferri poſſet quamuis ius patronatus quod etiã eſt mixtum. c. quanto de iudi. cadat in Laycum quia hoc eſt ex gratia. c. quoniam de iur. patro. Ad deciſioné ponderabat pars quæ erat pro non mutatione canonie. d. cõſi. Car. in ſuo caſu nam ex tenore literarum prouiſionis conſtat quod P. impetrauit canonicatum ultimi defuncti & præbendã quæ uacauerat per dimiſſionem canonici qui optauerat unde ſi optando præbendam eſſet uiſum etiam acquirere nouum canonicatum & dimittendo præbendã dimittere antiquum literæ apoſtolice non emanaſſent quo ad canonicatum per obitum & quo ad præbendam per di-

misſionem ſed per dimisſionem ſup utroq; tamē an bona eſſet impetratio diſputat Car.& uult ꝙ ex dimisſione Martini non uacauit pręebenda fuit ēt ponderata deciſio Rot.v.de conce.præben.in no.quod excommunicatus poteſt optare ergo non poſſumus dicere ꝙ acqrat nouū
6 canonicatū cū collatio †beneficii facta excōmunicato ſit nulla.c.poſtulaſti de cle.excō.miniſtr.quod procedit ēt quando ignoraret excommunicationē ut habetur in deciſ.incipiente non ualet collatio.præterea quando præbende ſunt diſtinctæ eſt diuerſitas inter canoniam & præbendam,quia facta mentione de canonia nō cenſetur facta mentio de præbenda Rot.de reſcrip.in no.xxxii.ergo non eſt bona illatio.l.papinianus exuli.cum ſi.ff.de mino.Et ſic non ſequitur quod optando præbendam dimittat quis canoniam ex hiis fuit dictum quod uel deciſ.vi.de conſue.non loquitur in hiis terminis uel ſi loqueretur quod eſt contra communem a qua non eſt recedendum,ut dicunt docto.in.c.i.de conſti. Niſi conſuetudo haberet quod canonia in hoc ſequeretur præbēdā dicebatur etiam deciſionē loqui quando præbēde erāt titu.beneficiales quia tales non ſunt in propoſito caſu, & ita etiam Egi.d.deciſ.lxiii.pro quo.d.deciſ.vi. Ibi aūt præbende ut ſicut ti.beneficiales & eccleſiaſtici ſunt inter ſe actualiter & realiter diſtinctę,& in ulti.col.ibi & ſic loquitur tex.de præben.ut titulus beneficialis poſſeſſa & conferunt q̄ ſequuntur Ibidē.& ſi Rot.& Egi.tenuiſſent contra deciſionē iſtam & ſecundum uarietatem temporum Rot.uarie ſenſerit & ſtilus etiam non fuerit firmus ut confert Lap.allegat.lii.& dico in alia deciſiōe ſicut ꝓ diuerſitate locoꝝ tempoꝝ & hominū ſcripture ſunt intelligende.xxix.di.c.ſi.&.c.ſi.de tranſacti.in ſi.nec iudex
3 cogitur iudicare † ſecundum deciſiones quia non ſunt approbate per Papam,ſed eis ſtatur tanq̄ deciſionibus magiſtralibus inquit Car.in.c.paſtoralis de fide inſtru.& ita de menſe Octobris.1519.concluſum quod canonia quam Antonius reſignauerat in manibus legati Auinio-

nen.erat illa de qua ꝓuisum fuerat eidē Antonio ex cessione Elzearii & non illa q̄ tempore optionis obtinebat. G.de Gordoano,& quia sup ea in curia lis pēdebat erat canonizanda surrogatio Bartho.Bochi. cōtra Antoniū & Claudium Badoche prouisum excessione Antonii.

Octauedecime decis.de præben. Summarium.

Per oppositionē q̄ fit a filiis patrimonialibus in Palentin.diocef.ac aliis ad beneficia patrimonialia aut præstimonia nō q̄ritur ius in re nec ad rē de quo in prouisiōe Pape necessaria sit mētio nisi quatenus ex sinodalib.cōstitutionibus aut consuetudine prescripta q̄sitū appareat.

Epithome.

1 Impetrās beneficium patrimoniale a Papa an de oppositione per filios patrimoniales coram ordinario loci causa obtinende prouisionis iuxta statuta locorum facta mentionem facere teneatur.

2 Impetrans an de præsentatione uel electione aut de acceptatione facta per expectantem mentionem facere teneatur & clausula dummodo non sit alteri &c.quando sufficiat.

3 Præsentare eligere aut instituere seipsum nemo potest.

4 Electo uel præsentato & instituto quale ius queratur.

5 Per oppositionem factam a filiis patrimonialibus nō acquiritur ius in re nec ad rem nisi constitutio sinodalis aut approbata consuetudo aliter disponat.

6 Lite inter opponentes legitime introducta an impetrans mentionem facere de huiusmodi lite teneatur.

Decimaoctaua'decisio.

MVlta sunt beneficia in dioce.Palentin.& quibusdā aliis in Hispania patrimonialia seu præstimo-

nia aut prestimonialia nuncupata ad quę filii † patrimoniales seu naturales oriundi ex ipsis locis Villis aut Castris habent facultatem se opponendi quando uacant p se uel procuratorem infra dies quindecim uel plures aut minores coram episcopo aut ordinario loci uel eius uicario secundum uarios Ritus & statuta locorum qui ordinarii seu uicarii tenentur ea conferre habilioribus & sufficientioribus iuxta tenorem constitutionum aut usum prescriptū occurrit in una corā domino Hugone de spina. 1517. quod duo filii naturales se opposuerant ad unum tale beneficium uacans, tertius post oppositioné impetrauit a Papa non facta mentione de oppositione fuit dubitatum an prouisio apostolica ualeret & quidem dicebant quod non allegantes Rot. decis. xvi. Item licet de more de prebē. in no. ubi de pręsentatiōe † & electione necessaria est mentio quasi per oppositionem saltem ad rem sit ius quesitum considerabile quia si etiam in re non esset dubium propter clausulā que in prouisiōibus apostolicis apponitur dūmodo tempore date non sit alteri in dictis beneficiis ius quesitum, sed dixi quod decis. faciebat contra & eius ratio nam de acceptatione uigore expectatiue per quam queritur ius ad rem ut ibi non tenetur impetrans apostolicus facere mentionem: quia sine tali mentione sufficiunt clausule quas Papa prouidēdo apponit, ut dicitur in. d. decis. & no. Io. an. & Phil. Franch. post alios. c. si postq̄ de preben. eo. lib. ergo nec de oppositione dato quod per eam quereretur ius ad rem, nam licet expectanti præiudicatum diceretur quo ad beneficium acceptatum tamen gratia non peribat ex quo remanebat salua ad aliud uacaturum non sic in presentatis uel electis oppositio autem accedit ad acceptationem non ad electionem uel presentationem patet qa in alio patrimoniali uacan. potest se opponere si in primo nō potuit ex oppositione ius habere sicut expectans secūdum acceptare non sicut sic electus aut presentatus sit periret electio aut presentatio quia acceptare pendet

& est in mera facultate expectantis, & non acceptare ita se opponere cum non requirat nisi factum oppositionis per se uel procuratorem coram superiore, eligere uero ac præsentare a facultate & uoluntate tertii, propterea dicebam ꝙ per oppositionem nullum ius etiam ad ré q̃ritur cum nemo † posset se præsentare eligere instituere baptizare & similia quoniam debet esse personarum distinctio. c. cum in iure de elect. c. fi. de insti. c. per uestras de iure patro. c. debitum de baptismo cũ a seipso nullus oriatur nec in beneficio ius sibi ipsi tale conferre ualeat oporteat quod peractum alterius tribuatur & tamen per
4 electionem † & præsentationem queritur ius ad rem per institutionem & confirmationem in re. c. dilectus iuncta glo. de offi. lega. glo. in. c. cum Bertoldus de re iudi. & ibi Abb. iii. col. & est tex. in. c. fi. de conce. præben. in. vi. ad illud quod sæpe fuerat iudicatum quæsitum fuisse ius etiam in re per oppositionem dixi quod fuit quia in talibus ecclesiis, ita uolebat sinodalis constitutio de qua fuerat datum uel probata cõsuetudo præscripta, sed ubi de altero non constat nullibi cauetur ex facto meo ius mihi in beneficio uel ad beneficium acquiri ergo & c. l. illam. C. de colla. nec est exemplis iudicandum. l. nemo. C. de senten. nec facio uim an prouisio apostolica sit ante tempus datum ad opponẽdum uel post prout alioqui faciebant, quia oppositio id ius non affert remota cõstitutione & consuetudine ut supra neque tempus reperitur id operari sicut nec obligationem inducit nec tollit. l. obligationum. §. placet. ff. de acti. & obli. hoc nisi ante prouisionem apostolicam ordinarius inter opponentes tulisset sententiam canonizatoriam oppositionis alterius etiam in qua institueret prout solent facere ordinarii in talibus sententiis tunc enim ius in re esset quæsitum non obstan. quod a tali sententia fuisset appellatnm & non ualeret apostolica prouisio, ideo in partibus deberet fieri examen & pronuntia infra octo dies ad hoc ut nõ præuenirentur ab apostolicis uel ubi sunt statuta aut consue

tudo reformare ea & in scriptis redigere pro conseruanda oppositione quæ est in causa quod plures docti fiunt qui remanerent ignorantes unde Rota quando potest iuuare probationes quod quæratur etiam ius in re multum dispensat,& ita conclusit maior pars quod non obstan.constitutione nec consuetudine oppositio non im
6 pediat impetrantem,sed si tempore impetrationis † apostolice lis esset inter opponentes bene introducta nõ ualeret prouisio tacito de lite quando cederet in præiudicium iuris litigatorum alias sic secundum Oldra.consil. ccxcix.& Fely.in.c.in nostra.de rescrip.xv.corre.uideatur Mil.in uerbo gratia si est impetrata lite pendente cederet autem in præiudicium si oppositio alterius ualeret alias non deficeret & quando dicatur lis talis & confirmatio ordinarii uel institutio habeat uim diffinitiue uel interlocutorie tradit glo.in.c.fin.de elec.in.vi.in uerbo inanes,& ibi Domi.& Phil.Franch.ac Abb.in.c.constitutis el.ii.de appella.iii.col.

Nonedecime decis.de præben.Summarium.

Inter onera beneficii curati & quicquid necesse habet Rector pro unico clerico aut pluribus & idem de aliis necessariis præter seruitium ipsius Rectoris cõputatur.

Epithome.

1 Expense unius clerici an minuant fructus adeo ꝙ in expressione ueri ualoris deducantur.
2 In expressione ueri annui ualoris an salarium deseruientibus in ecclesia dari solitum detrahatur.

Decimanona decisio.

DVbitabatur in una Parmen.seu Mantuan.parrochialis corã me.1519.in qua dabatur de regula

non erat expressus uerus ualor, & si deducebantur expē
1 se & necessaria † pro uno clerico, ita quod uenirent in oneribus sustinebatur gratia alias non, nunquid esset fienda deductio. Et plures domini in prima positione conabantur tenere negatiuã ea consideratione, quia sicut Rector qui deseruit per alium non potest deducere salariũ quod præstat Vicario ex quo per seipsum seruire tenetur. c. extirpande. §. qui uero de præben. Ita nec debeat deducere pro uno clerico. Sed pro affirmatiua allegabam tex. in. c. ut quisque de vi. & ho. cle. ubi habens curam populi debent habere clericum qui ei seruiat & ipsum iuuet igitur quicquid necessarium est pro clerico onus est & de redditibus deducendum hoc enim est impossibile plebanum sine ministro in sacrificio altaris & aliis sine quibus ministrare sacramenta ac seruire ecclesiæ non posset sine uno clerico saltē esse posse unde ibi Abb. no. quod redditus ecclesiæ in dubio præsumuntur sufficere pro duobus quia debet ad minus esse in parrochiali unus clericus ultra sacerdotem & Fely. in. c. ad aures. iii. col. de rescrip. facit. c. i. de insti. cum ibi not. & in secunda positione maior pars dominorum in affirmatiuam inclinauit licet postea partes concordauerim pur, canonizando gratiam & pro affirmatiua quæ etiam benignior noto. quod coram do. Martino de spinosa in una regien. 1521 inter Galea-
2 tium qui impetrauerat ob † non expressionem ueri ualoris & alium fuit habita a dominis consideratio de salario cæterorum presbiterorum qui ultra rectorem necessarii erant pro seruitute seu ad anniuersaria & alia ministeria ecclesiæ prout ex fundatione cauebatur & merito quia omnia ista onera etiam necessaria sunt sicut es alienũ ante omnia deducenda. l. subsignatũ. §. bona. ff. de uer. sign. & ideo ubi essent necessarii duo clerici & tres uel ulteriores presbyteri ultra rectorem & eius seruitium totũ esset in oneribus quod no. quia sæpissime contingit.

Vigesime decis. de præben. Summarium.

Si duæ prouisiones concurrant eadem die præfertur illa quæ horã habet uel sic Appositio hore in gratia seu instrumento facit iudicare seu præsumere anterioritatẽ ad aliam gratiam seu instrumẽtum eiusdem diei horam non haben. Item in materia reintegrande possesionis Rota restituit ad momentum.

Epithome.

1 Horam habens in prouisione præfertur non habenti & qualiter probetur hora.

2 Gratia apostolica licet non possit probari nisi per literas tamen eius qualitates per testes probari possunt.

Vigesima decisio.

Quotidianum est in curia quod cõcurrunt plures in prouisione unius beneficii eadem die a Papa. Item a Papa & ordinario. Et quia hora non ponitur in prouisione Papali si unus ex prouisis per testes
1 probet † horam eius prouisio prævalet & canonizatur in Rota. Idem si in prouisione ordinarii sit hora ut præferatur apostolice sine hora quia licet non sequatur necessario anterioritas in habẽte aut probante horam nec probat hoc esse &c.l.neq natales.C.de proba.c.in præsentia eo.ti.l.nõ ob hoc.C.unde legit.nec certitudine de prioritate constet tamen negari non potest quin certius probet unde probans de die uincit non probantẽ & iudicatur anterior saltem præsumptiue quia certior est sua ꝓbatio dicit Cy.in.l.de rebus.C.de dona.an.nup.& Saly.in.l.si debitor.C.de priuileg.fisci & dicit Bal.in.d.l.de rebus quod probari potest prioritas in hora uel puncto ergo ex duabus gratiis eiusdem diei præfertur & præsumitur prior illa quæ horam habet in literis uel quæ per
2 testes eam probauerit,nam licet gratia † ipsa apostolica debeat probari per literas quod examinant Archi.Ioã.

an.Domi.& Phil.Franch.in prohe.vi.in fi.& ponit Bal. in l.humanum.C.de legi.Abb.in.c.in nostra ulti.col.de rescrip.& concludit Rot.xxvii.in no.eo.titu.Nihilominus tempus qualitas & circũstantie bene possunt probari per testes,ut.d.decis.xxvii.& est glo.in uerbo si nõ appareat in.c.duobus de rescrip.in.vi.uolens etiam p confessionẽ partis posse apparere & facit quod Bar.& Alexan.tradunt in.l.certi conditio.§.i.ff.si cer.pet.quod probatio requirens scripturam potest declarari coadunari & certificari per testes & ibi habes multa similia ad hoc.c. si a sede de præben.in.vi.a simili quod sicut ibi possessio prouisi ab ordinario uincit apostolicum q̃uis non inferat nec concludat prioritatem,ita hic temporis diei uel hore appositio,ad hęc etiam communis theorica quam Soci.& Iaso.in.l.i.in prin.col.ii.ff.solu.matri.sequuntur tanq̃ ueriorem dicentes ita fuisse iudicatũ in curia & ita tenuisse etiam Mar.fili.& alios in.d.l.de rebus,& Io.de plate.in.l.i.C.de iure fisci lib.x.quicquid idem Soci.consulendo oppositum tenet cõsi.lxxxvii.in consiliis ultimo & nouiter impressis.Cuius motiua ex prædictis tolluntur & ex hiis quæ ipse & Ias.ponunt in.d.l.i.& ita.1521. de mense Iunii in una Viterbien.cappel.coram me fuit post antiquam & modernã obseruãtiã conclusum quod restitueretur ad possessionem expectatiuus qui habebat horam in instrumento possessionis.xxii.ab habẽte possessionem etiam instrumẽtalem eadem die sine hora nõ obstan.quod continuauerat,& sic poterat præsumi anterior ex quo stante certiori probatione hore & coniectura anterioris possessionis debeat restitui ad illum statum postq̃ rota restituit ad statũ spoliatos non attento quod momento possederint inqt Alex.viii.di.quo iure arg.l. cũ sponsus sponse.§.fi.ff.de publicia.& ita pronunciaui.

Vigesime prime decis.de præben. Summarium.

Si impetratio beneficii in curia uacantis extra curiam fit in

sit in die obitus non præsumitur facta post obitum etiā si non cadat uerisimilis notitia obitus.

Epithome.

1 Mors præsumitur ꝙ impetrationem præcesserit etiam si eadem die facta reperiatur.

Vigesimaprima decisio.

CArdinalis Ferrariē impetrauerat decanatum ecclesiæ Capuane per obitū reperiebatur impetra-
1 tio facta in die obitus † cū derogatiōe regulæ de non uerisimili notitia obitus fuit conclusum pro ualida impetratione,quia licet impetranti incumbat onus probandi uacationem tempore impetrationis cum agat ad canonizationē.l.ii.ff.de proba.& teneatur uerificare cōtenta in sua gratia,ut per Modernos maxime per Fely. in.c.ad aures de rescrip.Et non probet quod post obitum impetrauerit probādo diem mortis.l.neq; natales. C.de proba.c.in præsentia eo.ti.tamen fuit dictū quod præsumebatur mortem præcessisse prouisionē ex quo in dubio præsumitur illud præcedere quod est necessarium ad ualiditatē actus.l.cum in testamēto.§.hæc uerba.ff.de here.insti.& ibi Cy.& Bal.dicentes notabiliter id fingi præcessisse quod facit actum ualere facit.l.quotiens.ff.de reb.dub.&.c.Abbate sancti Siluiani de uerb. signi.ꝙ in dubiis pro ualiditate actus & ut magis ualeat q̄ pereat & quia sumus in prohibitis.c.ii.de conces.præben.debet præsumi factum tempore licito ad uitādum delictum.l.merito.ff.ꝓ soc.& Bar.in.l.non solum.§.sed ut probari.ff.de ope.no.nunci.& non obstan.quod nō potuerit haberi notitia obitus uerisimiliter postq̄ erat regulæ derogatum contra quod uidetur.l.heres institutus cum se.ff.de acqui.here.quibus respōdeas quod impetrās quo ad se firmiter credit uacare qui impetrat,sed

ne quid obstet regulæ derogari petit uel quod in benefi ciorum impetrationibus ita fiat etiam scientia & tolleran tia Pape & satis est quod uere uel præsumptiue impetra tio sequatur obitum cum derogatione regulæ quando non erat possibilis notitia & pro ista ampliantur decisio nes Rot.i.in antiqor.Bisignet de præsumptio.ac.xxiiii. 2
in antiq.de probatio.& secunda de except.ac tertia de conces.præben.in no.& Egi.cccxliii.cum si.

Vigesimesecundæ decis.de præben.Summarium.

In cathedralibus prouisio præben.pertinet ad episco pum & capitulum simul in collegiatis præsentatio seu 1
electio ad capitulum institutio seu confirmatio ad epi scopum exceptis patronatis & salua consuetudine.

Epithome.

1 Collatio præbendarum in cathedralibus ad quē ptineat.
2 Præbendarum collatio est communis inter episcopum & capitulum.
3 Collatio beneficiorum in collegiatis ecclesiis de iure com muni ad quem spectet.

Vigesimasecunda decisio.

1 VArie reperiūtur opiniones ad quos collatio † prę bendarum in cathedralibus spectet & Rota ēt uaria uit quia Egi.decisio.lxix.refert palatium ample cti hāc opinionem quod collatio prębendarum huiusmo di pertineat ad episcopum cum consensu sui capituli,& fuit opinio Com.in.c.cum ecclesia uulterana de elect. pro qua facit.c.ea noscitur de hiis quæ fi.a præla.& eā prosequitur Domi.& Alex.xxi.di.c.i.quando illi de ca pitulo uiuunt & sunt habiles ad eligendū & administra tio ecclesiæ non est diuisa inter capitulum & episcopū

c.q̄q̄.& ibi glo.de elec.in.vi.c.nouit.c.quanto de hiis quæ fi.a prę la.c.i.de capel.monach.c.cum ex iniuncto. de hered.Io.an.in regula quod alicui in mercurialibus de reg.iur.in.vi.& ita inquiunt no.Ho.in.d.c.cum eccle sia & procedit.c.a collatione de appella.in.vi.& ita potest uno modo intelligi.d.c.ea noscitur & facit.c.edoceri de rescrip.& ita procedit secundum eos opinio in.d. c.cum ecclesia & Archi.ibi tenentis requiri consensum Hosti.uero uoluit spectare ad episcopum cum consi.capituli in.d.c.cum ecclesia quādo bona & administratio sunt separata inter capitulum & episcopum non si simul possideantur ut referūt Abb.ibi.iii.col.& Domi.& Alexan.in.d.c.i.allegātes ad hoc.d.c.nouit &.c.q̄to & Archi.in.c.iii.de consue.in.vi.& Fed.de sen.consi.xxxix. Alio tempore Rota tenuit quod spectet simul ad episcopum & capitulum ut de conce.præben.iiii.in not.& ab ista opinione non discedit Alex.in.d.c.i.& Abb.in d.c.cum ecclesia.quando præbende fuerunt institute de bonis communibus uel sumus in dubio ex quo tunc de talibus præsumitur creato & Abb.in.d.c.refert hāc partem tenere glo.in uerbo per capitulum ipsum simpliciter loquendo in.c.irrefragabili de offi.ordina.in.c.fi.de sup.neglig.prælatorum.& in.§.i.xxi.di.in uerbo.& minores & secuti sunt in.d.c.cum ecclesia Phi.Vin.& Gofre.& pro istis facit secūdum Io.an.c.quod quibusdam de fideiusso.&.c.quia nonnullis de magistr.& quodam modo docto.Moderni transeunt communiter cum hac opinione ait Abb.& pro ea opinione ut communi secū dum Pau.plura colligit Egi.d.decisiōe.lxix.& Alexan. in.d.c.i.dicit quod uidetur maioribus auctoritatib.glo. & docto.munita & communis pro qua etiam est glo. in.d.c.cum ecclesia & Abb. quia quando præben.sunt fundate de bonis particularibus persone retinentis sibi patronatum in quo solo casu Abb.concedit præsentationem patrono & institutionē episcopo cum consilio seu cōsensu sui capituli seu non abiicientis cum tunc ēt

quærat patronatum.c.significauit de testi.Rota.v. de iure patrona.in antiq.utiq; non est restringere conclusionem: quia in omni beneficio patronato ex gratia patrono est concessa præsentatio & episcopo institutio de iure absq; eo quod capitulum habeat participiũ.c.iii.de iure patrona.c.ex frequentibus de insti. glo.pen.in.c.fi.de offi.uica.in.vi.&.c.i.de insti.eo.lib.nisi in consilio uel cõsensu secundum Abb.Nam in materia allegata excipiũt beneficia patronata tanq̃ habentia suam naturam ab aliis separatam.Item beneficia alia in quibus consuetudo circa prouisionem aliquid indixit uel illud seruetur, & propterea sunt uarie consuetudines ecclesiarum Ro-
2 ta hodie istam † opinionem sequitur, ut sit communis episcopi & capituli prouisio in omni casu salua consuetudine & patronatis exceptis & est securior quia cõmunior ut est dictum.c.prudentiã de offi.deleg.in prin. c.i.& ibi Abb.post alios de constitu.& ad eam plurium sententia ex adductis concurrit ac est applicabilis.In col-
3 legiatis uero ecclesiis cathedralibus inferioribus † Egi. decisio.718.refert in prin.q; de iure communi collationes spectant ad collegia & prælatos simul secundũ Cal. in.d.c.cum ecclesia,& postea allegat in contrariũ Bisignet de præben.& in antiquioribus dicit etiam ad prælatum & capitulum collationem canonicatuum & præbendarum spectare nõ ad Episcopũ.idcirco Lap.alleg. xxxii.i.conclusio.& deci.iiii.in not.de concess.præben. sinautem ptineret ad collegia & refert opi.& domino fuerunt uarii Io. de lig.cuius opi.Rot.refert in.d.deci. iiii.uoluit ut præsentatio ad collegiũ seu capitulũ, institutio ad episcopum pertineat,& hanc opi.sequitur Fede.de sen.cõsi.ccxxiii.alias.cxxxiiii.ut inquit Abb.in.d. c.cũ ecclesia & ibi etiã collect.& Car.in.iiii.q.& eã seq tur Abb.ibi nisi in casu in quo præbende non essent annexe canonicatibus sed consisterent in mera tẽporalitate,ut tunc quo ad canonicatũ præsentet capitulũ & episcopus instituat quo ad præbendas capitulũ prouideat

de qua distin. dubitat Alex.in.d.c.i.xxi.distin.pen.col. propter communionem q̃ habet canonicatus cum præbenda secuturus idē in utroq; casu.& ad hoc faciūt no. p Archi.x.q.i.regenda,& no.per Inno.in.c.cum uenerabilis de religio.domi.& Io.an.in.d.c.i.de capel.mona.in.vi.& hanc conclusionem ut communē secuta est Rota in una nouariē.coram.d.B.de petrasancta.1520. & in alia Bononien.canonicatus & præben.in ecclesia collegiata seculari inter Cardinalem de grassis seu ab eo prouisum ex una, & Bar.Barbatia ex alia a capitulo electum coram do. Hugone de spina.1520.q̃ est menti tenendum propter uarietates opi.& tanta iura in hac materia tam in isto q̃ in ꝓximo articulo in quibus doct.multa scribunt,quorum iurium multitudo opinionumq; tanta uarietas obscuritatem quandam perplexitatemq; causat & alias ambiguum in iure,prout Bar.inquit in.l.qui rome.§.duo fratres col.iii.ff.de uer.oblig. & Abb.in.c.pastoralis in prin.de rescrip.& uideatur Io. de silua in tract.de beneficio in.ii.parte.xxii.q.v.casu',& Domi.& Alex.in.d.c.i.But.& alii in.d.c.cum ecclesia, & ponderentur glo.in.d.c.q̃q̃.quam no.Abb.in.c.cum uenissent de resti.in integ.secundo not. q̃ ab exordio iuris antiqui & dispositione ecclesiæ Episcopi prouidebant de omnibus beneficiis sue diocesis non expectata electione seu præsentatione aliquorum:& postea fuit inductū,ut in ecclesiis collegiatis electio ꝑtineret ad collegiū,institutio ad Episcopū.c.i.de elect.cum ibi not.ꝑ docto.& in patronali præsentatio ad patronum & ad Episcopū institutio,& ꝓ ea q̃ dicta glo.distinguit multa iura in materia adducta possunt declarari & ad cōcordiam reduci,& ideo ex cōsuetudine Episcopus potest habere ius eligendi in collegiata & regulari, ut ex text. colligit ibidem Abb.ex quo de facili fit reditus ad primeuam naturam.xxxv.distin.ab exordio.& nedum eo casu seruari debet consuetudo uerum etiam quando deuiaret a iure prout ex dictis doctorum colligitur in hoc

articulo & præcedenti,ut conclusiones etiam hodierne procedant salua consuetudine & exceptis patronatis.& ꝙ in collegiatis electio pertineat ad collegium non ad Episcopum uel legatum tenet etiam Abb.in.c.cum uenerabilis de excep.xii.col.allegat.c.ii.&.iii.de offi.lega. in.vi.Et ꝙ episcopus habet confirmare electionem,ē t si sit collegium religiosorꝶ tenet etiam Abb.in.c.cum collígit & in.c.significauerūt in prin.eo.tit.sup quo Domi. & Alex.plene in.d.c.distinguentes collegium ecclesiæ secularis a regulari,casus autem in Nouarien.& Bononien.erant de collegiatis secularibus & ista sunt quotidiana propter frequentes uacationes præbendarum & canonicatuum in cathedralibus & collegiatis.

Vigesimetertię decis.de præben.Summarium.

Beneficia familiariū Pape defuncti q obierūt in familiaritate alicuius Cardinalis uiuentis utrū spectent ad liberā dispositionē successorꝶ pontificū absqꝫ cōsensu dicti Cardinalis & aliis reqsitis ꝑ regulā.xxx.in fauorem Cardinalium editam uel sic an sicut familiaritas ad papam uiuentem offuscat familiaritatē ad Cardinalem nō obstante dicta regula,ita faciat reseruatio seu affectio resultans ex familiaritate ad prædecessorem pontificem.

Epithome.

1 Prouisio Pape de beneficio uacante per obitum familiaris prædecessoris sui defuncti in familiaritate Cardinalis uiuentis an sit canonica.
2 Affectum semel semꝑ durat affectum donec de eo prouideatur.
3 Inferiorum manus ꝑ reseruationem affectionem & decretum Pape ligate existunt.
4 Familiaritas Pape defuncti consideratur ex effectu ex ea resultante qui durat etiam eo defuncto.

5 Familiaris Pape uel Cardinalis licet esse desinat benefi-cia tamen quæ tempore familiaritatis obtinebat re-seruata remanent.

6 Regulæ cancellarie sunt stricti iuris adeo ꝙ nec extēdi, nec suos terminos egredi possunt.

7 Reseruata & affecta beneficia Pape ad eius successorem transeunt.

8 Reseruatio nulla est maior in iure q̄ inducta per.c.ii.de præben.in.vi.

9 Dignitas maior post pontificalem aut principalis in col legiata si uacat per obitum familiaris Cardinalis an requiratur consensus Cardinalis ex quo sunt reserua-ta Pape per aliam regulam.

Vigesimatertia decisio.

VTrum reseruatio seu affectio præcedens seu re-manens ex familiaritate.N.Sosa.ad Alexandrū. vi.mortuo Alexandro superet familiaritatem q̄ idem Sosa postea habuit ad Cardinalem sanctæ Crucis in cuius uiuentis familiaritate obiit taliter quod ualuerit prouisio Leonis.X.facta Io.bertrandi absq; expresſiōe
1 † nominis & tit.& sine cōsensu eiusdem Cardinalis quę ad ualiditatem prouisionis apostolice regula cancella-rie trigasima requirit sicut ualuisset si Sosa præfati Leo-nis fuisset familiaris,ut in decis.ix.supra eodem titul.in-cipiente stante familiaritate Titii.& arguendo ad partes primo uidetur quod non fuerit ualida cum cessauerit fa-miliaritas Pape per obitum Alexandri & sic concursus maioris familiaritatis cum minori.Ita quod non obstat quod iudicatum est ut maius lumen offuscet minus, ut in.c.uolētes de offi.leg.c.sollicite de maio.& obe.c.an-tiqua de priuileg.l.iiii.§.si tam uicinum, & ibi Bar.ff.de dam.infec.Secundo quia Cardinalis haberet beneficiū regulæ etiam si Sosa fuisset prius familiaris alterius Car dinalis defuncti tempore obitus Sosę,ut in.d.regula sic

ergo reſeruatio cauſata ex familiaritate primi Cardina-
lis defuncti quę uel cuius effectus remaneret ad utilitatē
Pape non nocet ſecundo Cardinali ſuperſtiti,ita nec de
bet nocere cauſata ex familiaritate Pape defuncti ex
quo utraq; eſt ad cōmodū Pape.Tertio ſi Papa ſibi uo
luit præiudicare per dictam regulam reſpectu familiari-
tatis Cardinalis defuncti propter ſecundū Cardin.uiuē-
tem eadem cōſideratione uidetur ꝙ idē uoluerit reſpe
ctu familiaritatis ad ſuos prædeceſſores cum proſpiciat
Cardinalib.quo ad honorē & cōmodū & de ſuo det ſi-
biq; tantum præiudicet unde latisſime in ipſius præiudi
ciū Cardinaliūq; beneficiū debet interpretari.l.fi.ff.de
conſti.prin.c.cum dilectus de conſue.c.dilecti.de dona.
c.olim de uer.ſign.glo.in cle.ſi de beneficio de præbē.
Cal.conſi.xxii.eo.ti.&.vii.de reſcrip.Abb.in.c.ſup eo.
col.ii.de offi.deleg.& in.c.fi.de penit.& remiſ. Quarto
q̄a ratio regulę fuit ꝑpter onera & impenſas ac alia quę
Cardinales ſuſtinent pro eoꝝ familia ſecundū Rot.de
præben.in antiq.xvi.quæ militat licet reſeruatio rema-
neat ob Pape familiaritatē iā ceſſantem.Neq; ob.ꝙ ſit
iudicatū in beneficiis prothonotariorum non eſſe locū
regulæ ratione potentioris uinculi per tex.in.d.c.uolē-
tes & in.d.c.ſollicite cum aliis quia potuit eſſe ex eo ꝙ
tales ſūnt ſedis apoſtolice officiales non unius Pape tan
tum,familiaris uero unius Pape non remanet familiaris
alterius nec ſedis apoſtolice.Ex aduerſo uidetur ꝙ ua-
luerit prouiſio quia q̄uis ceſſet familiaritas remanet re-
2 ſeruatio ſeu affectio † & ſemel affectū ſemper durat ta-
le donec de eo prouideatur iuxta extrauagā. Pau.ii.ad
Romani de conceſ.præben & Rot.in antiquior. Biſi-
gnet.xx.de præben.ac in anti.xiiii.& in no.xi.q̄ reſerua
3 tio † ſicut affectio & decretum omniū inferioꝝ manus
ligant.c.inter dilectos cum materia.& ibi Inno.de exce.
præla.c.ſi eo tempore & ibi etiam docto.de elec.in.vi.
&.c.ii.de præben.eo.ti.de affectis enim & reſeruatis ſo-
lus Papa prouidet & uinculum reſeruationis,Item affe-

ctionis ad Papam afficit ꝙ regulæ locus non sit, hoc ēt patet ab ordine regularum primo reseruantiũ Pape postea prouidẽtium Cardinalibus qui ordo in eis ut est in palatio in multis aliis casibus consideratũ & obtentum denotat ordinem uoluntatis.l.quotiens.ff.de usufru.& c.mandato de præben.in.vi.Nec in proposito uidetur
4 differre ꝙ duret uel non Pape familiaritas † ex quo produxit reseruationem quæ durat & affectionem quæ reseruatio inspicitur ēt uiuente Papa cuius fuisset quis familiaris non familiaritas ut familiaritas sed uinculum & effectus ex ea resultãs & sic ex familiaritate maioris causatũ nimiꝝ si durat & offuscat ita mortuo siue uiuo pontifice & recte procedat iudicium fundatum in maiori lumine & ordine regularum. Nam & sufficit quod fuerit
5 quis familiaris † alicuius Cardinalis uel Pape quamuis postea esse desinat ad hoc ut beneficia q̃ tempore familiaritatis obtinebat remaneant reseruata Pape ut est dictũ & prosequitur Felyni.c.in nostra cor.xxi.de rescrip. Illud autem quod non noceat secundo Cardinali uiuẽti uinculum causatum ex familiaritate primi est propter regulam in qua id Papa concessit in sui prẹiudiciũ alias noceret prout in regula tertia & cum dicta regula.xxx. non dicat de uinculo causato ex familiaritate Pape nec nos dicere debemus.l.si seruus.§.non dixit prætor.ff. de acquiren. heredita.satis est enim quod in expressis gratiam de suo fecerit item uerba regulæ non conueniunt nisi uinculo causato ex familiaritate Cardinalis nõ ergo in aliis includitur mens Pape qn potius includitur .l.has accusare.§.in omnibus de accusa.&.l.iiii.§.totiẽs .ff.de dam.infec.in qbus si uoluisset dixisset.c.ad audiẽtiam de dec.& cum sit casus omissus remanet in dispositione iuris, & regulæ tertiæ reseruantis Pape indifferenter.l.si cum dotem solu.mat.&.l. commodissime.ff.de lib.& posth.& dato quod ratio regulæ fuerit ob alimẽta & onera &c.non sequitur quod extra casum suũ pro
6 cedat ex quo uerba non patiuntur & alias regulæ † sint

ſtricti iuris ſicut ſtatuta taliter quod nõ debét extédi nec ſuos terminos egredi.l.iii.§.hæc uerba el.ii.de neg.ge. .l.in agris.ff.de acqui.re.do.&.c.i.de ſepultu.& ꝗ ſtri= cte in expresſis duntaxat accipiatur cõſtat etiam ex eo quod loquitur de uacatione per obitum & non exten= ditur ſi ciuiliter familiaris moriatur aut beneficio priue tur ſeu renuntiet ſecundum gloſatorem ſuper ea nec eſt aliqua in regula expreſſa ratio ex qua in uim extẽſiuam ſeu comprehenſiuam ueniat caſus ſimiles ad.l.Libertũ .§.ſenatuſconſulti.ff.de rit.nupti.& cle.i.iuncta.glo.de elect.nec unica quæ habeatur pro ſcripta iux.glo.pere grinam in.l.quis.C.de fideic.quoniam duas alias con= ſiderat Egi.dec.cccxxxii.quæ uideatur ibi.& eſto quod illa de alimentis & oneribus eſſet una & finalis ex qua li ceret arguere & quæ ſufficeret ad.§.affinitatis inſti.de nupti.omnino obſtãt prædicta & hoc quod reſeruatio ex familiaritate Pape non eſt ſimilis nec equalis reſerua tioni ex familiaritate Cardinalis ſed potius maior igitur &c.c.ſedes de reſcriptis.c.qui ad agendum de procur. in.vi.& cle.non poteſt eod.titu.& per præmiſſa tollitur etiam illud de latisſima interpretatione quæ ex multis hic non accommodatur etiam ex eo quod eſt pronun= tiatum in beneficiis prothonotariorũ & ſimilium. Nec refragatur quod tales ſint ſedis apoſtolice officiales cũ idem iudicetur de camerariis & aliis familiaribus Pape habentibus officium ſi ad familiaritatem Cardinalium tranſierint,item aperta eſt differentia inter Papã & Car= dinalem quia Cardinales non habent ſucceſſorem in fa miliaritate neq; in reſeruatione aut affectione etiam ſi eius contemplatione eſſet in aliquo cõſiderabilis Papa
7 autem ſic quo ad reſeruationem & affectionem † etiã ſi familiaritas de perſona ad perſonam non tranſeat quo niam ſedes apoſtolica nunquam moritur nec imperiũ c.ſi gratioſe de reſcrip.in.vi.& in auct.quo.opor.epi.§. licentiã col.i.itaq; reſeruata & affecta Pape ad eius ſuc= ceſſorem tranſeunt & niſi eſſet dicta regula.xxx.reſer=

uatio præcedens ex familiaritate Cardinalis nihil bene-ficii aut utilitatis afferret.primo Car.nec qdem secundo qa ꝙ beneficia familiariũ sint Cardinalibus reseruata di cere non possumus sed habent tantum id quod eis re-gula concesit,facit etiam pro affirmatiua quod ponit Bellenzi.in tract.de chari.sub.q.cxvi.pro qua põderat glo.dictæ regulæ uerbũ similẽ transierint innuens ꝙ si ad maiorem puta Pape non sit locus regulæ exhorbi-tanti ut in.d.c.uolentes & ibi Abb.de offi.deleg.& quia persona loquentis censetur excepta ut non ueniat in ge nerali sermone.l.inquisitio.C.de solu.&.c.uenientes de iure.iur.& ex hoc infert ad casum cum regula loquatur de familiaribus Cardinalium non Pape exemplifican-do etiam in officialibus sedis apostolice firmans ita esse de iure licet subiiciat contrarium fuisse practicatum in beneficiis unius prothonotarii & scriptoris apostolici propter unam constitutionem factam in conclaui tem-pore electionis Inno.viii.quod non obstat quia potuit Innocentius ita mandasse uel capitula conclauis aut istã constitutionem factus pontifex confirmasse & secundũ eam fuisse iudicatum quæ hodie nõ appareat & magis facit pro q̃ contra quia si est de iure non erat opus con-stitutione & alias legibus iudicandũ est nõ exẽplis.l.ne mo.C.de senten.Verum pro negatiua facit quod regu la praticatur & procedit in beneficiis familiarium Cardi nalium apud sedem apostolicam decedentium & nulla
6 † est reseruatio maior in iure uel alias magis peculiaris q̃.c.ii.de præben.in.vi.igitur uidetur cessare illud de ma iori lumine & potentiori uinculo cui glo.regula respõ-det quod in hoc Papa sibi prẹiudicare uoluit & licet cla re non exprimat omnino ita est tenendum quia si istud non esset parum aut nihil regula prodesset ex quo fami liares Cardinalium pro maiori parte in copioso nume ro moriuntur apud sedem ob continuam Cardinalium in Roman.curia residentium ꝓ quo.l.si quando.ff.de leg.i.&.c.si Papa de priuilegiis in.vi.item stante natura

li Cardinalium in curia necessariaq; ut in.c. bone.el.i.cū ibi not.de postu.præla.& quia sine Pape licentia nō absunt ab ea priuilegium & beneficium regulæ intelligendum est secundum personarum conditionem & consequenter etiam considerata morte familiarium apud sedem.l.plenum.§.equitii.ff.de usu.& habi.magis autem
9 faceret pro negatiua si in prima dignitate † post pontificalem ac principali in collegiata quæ sunt reseruata Pape per dictam regulam.xxxi.requirat consensus Cardinalis & sic locus regulæ.xxx.& Alfonsus contreras procurator Cardinalis sanctæ Crucis iudicatū asserebat quia si ita palatium regulam intellexisset non posset assignari rationis diuersitas inter casum & casum sed quod taliter fuisset iudicatum nihil ostendit neq; ego declaro hic opinionem meam propterea quia causa adhuc pendet indecisa coram domino Io.staphileo Episcopo sibinicen.

De Concess. Præben.

Prime decis.de concess.præben. Summarium.

Acceptare non potest tria beneficia in una collatione habens expectatiuā ad tres collationes & tria beneficia sed unum duntaxat in qualibet. Vel sic expectatiua ad duas uel plures collationes & totidem beneficia intelligitur distributiue de uno beneficio in qualibet.

Epithome.

1 Expectans habens ad duo uel tria in duabus uel tribus collationibus nō poterit acceptare nisi unum in qualibet collatione.
2 Creatus in canonicum non potest in illa collatiōe aliud beneficium acceptare præter præbendam.

Prima Decifio.

Vod habēs gratiam expectatiuā ad
duo uel tria quæ infra menſem du-
xerit acceptāda in forma in duabus
uel tribus collationibus non poſſit
1 acceptare duo uel tria in † eadē col
latiōe ſed unū tantū poſt longas di
ſputationes fuit cōcluſum a maiori
parte dominoꝝ intelligendo diſtri
butiue nō collectiue fundamentū fuit quia ſicut Papa in
dubio nō uidetur uelle grauare eccleſiā in admiſſione
duorum.c.mandatum de reſcrip.ita nec onerare colla-
torem niſi ad unū facit quia ad tres collatores & colla-
tiones gratiā faciat & ad tria beneficia ex quo diſtribu-
tio colligitur & ſi aliter eſſet ſequi poſſet ut dicebā quia
in una collatione aut dioc.eſſent.xxx.expectantes quili
bet habens ad tres & tria quæ poſſent in eadē collatio-
ne uel dioc.acceptare.xc.beneficia & ſic malitioſe noce
re uni collatori ac collationi unde aperiretur ēt uia ad
malignandum quod fieri non debet.l.ii.de indic.uidui.
tollen.l.meminerint.C.unde ui.& ita.1518.de mēſe No
uembris pronuntiauit dominus Martinus de Spinoſa
in una Trechoren.parrochialis cuius ſententiam reuo-
caui quia fuit ꝓducta gratia ꝙ duas parrochiales in ea-
dem dioceſi.poſſet acceptare ergo quando nō dicitur
de duabus datur intelligi quod ſcribitur diſtributiue:te-
nentes oppoſitū conſiderabant quod uerba non repu-
gnabant quin tria poſſent in eadē collatione acceptari
nec Pape mens quæ iure probaretur cū nullibi hoc ca-
uetur & c.l.illā.C.de colla.itē quod Abb in.d.c.māda-
tū aſſerit expreſſe nō prohiberi quod Papa nō intendat
grauare eccleſiā ſup receptione duoꝝ.Sed fuit reſpon-
ſum ſatis eſſe cautum ex mente.d.c.ſeu arguendo an ſi-
mili ſtante eadē ratione.l.nō poſſent.ff.de legi.quodꝙ
uerba in diſtributione trium collationum & beneficioꝝ

in hoc arguebant mētem Pape qui si interrogaretur ita clarius exprimeret uerisimiliter ex prædictis igitur habeatur ꝓ expresso.l.tale pactum.§.fi.cum ibi not.ff.de
2 pact. Ad hoc quia quando aliquis creatur † in canonicū in aliqua ecclesia non potest in illa collatione aliud beneficium acceptare præter præbendam accessoriā seu qua non debet canonicus carere ut dico in decisione incipiente Receperat capitulum & tamen si plura possent acceptari creatio in canonicum cum expectatione præbende non impediret quo ad alia cum non accipiatur nisi pro uno beneficio item opponebatur quod ex.d.c. mandatum & eius mat.solum dabatur exceptio ut dicit ibi Bar.ergo plura acceptari possunt si non excipiatur sed an hæc sit cōmunis sententia aliquid dico in illa decisione quod nulla est ipso iure secunda reseruatio pensionis tacito de prima incipit conclusum est in una Cremonen.& iste passus non fuit disputatus quia de exceptione Episcopi constabat per collationem, ulterius cōtra conclusionem dicebatur quod quando in una dioc. sunt plures collatores omnes grauabantur & ratio.d.c. non cadebat ex quo non solum Episcopus sed hoc potest negari nisi dicatur etiam de collatione inferiorū & tunc ratio est eadem respectu totius dioc.q̄ unius ecclesiæ aut collatoris inferioris Episcopo ut sicut in una ecclesia non uidetur Papa intellexisse de duobus ita quando concedit gratiam in dioc.ut respexerit ad unū in tota dioc.quotquot sint collatores ex uerisimili coniecturata uoluntate seu ex cōsuetudine eius ex qua insurrexit illa præsumptio tacite uoluntatis ut inquit Abb.in.d.c. & ita audiui a pluribus curialibus fuisse hactenus expectatiuas intellectas & ꝙ domini in Parco ita sentiunt.Itē si in una dioc.nō esset alius collator q̄ Episcopus obiectio cessaret,& demus quod in una ecclesia plures essent collatores certe decisio.d.c.ita ꝓcederet sicut si esset unus tantum quando grauamen respectu ecclesię cōsideratur idem ergo quando de dioc.ut respectu totius.

dioc.facit.l.quæ de tota.ff.de rei uendica.

Secundæ deciſ.de conceſ.præben.Summarium.

Habens expectatiuam ad duas collatiões & duo beneficia poteſt cum effectu acceptare utrunq; in eadem ſi collator taceat & nemini conferat alias unum tantum uel ſic. Quod dicitur expectatiuam ad plures collationes & plura beneficia conceſſam intelligi diſtributiue non collectiue procedit ſi excipiatur. Non ꝙ ipſo iure acceptatio omnium in eadem prohibeatur.

Epithome.

1 Expectatiua ad duas collatiões & totidē beneficia quādo effectum ſortiri poſſit in una tantum collatione.
2 Papam grauare uelle eccleſiā de duobus beneficiis de iure non præſumitur.

Secunda deciſio.

QVod in proxima deciſione fuit omiſſum fuit poſtea de menſe Maii.1523.in una cauſa Bergomen.ſeu Cremonen.clericatus de Romano coram me pendente in tertia inſtantia deciſum uidelicet
1 quod expectatiua † ad duas uel plures collatiões & ad totidem beneficia poſſet effectuari in una & eadem collatione quo ad utrunq; uel omnia prout contigerat qa expectans acceptauerat duo beneficia uacantia per obitum unius in eadem dioc.& hoc ex quo ordinarius collator non contradixerat neq; beneficium de Romano quod erat alterum de acceptatis contulerat taliter quod non repugnantibus uerbis expectatiue ut in præcedenti concluſione eſt adductum ſiue conſideratio q̄ colligi
2 tur ex.c.mandatum de reſcrip.quod Papa † non intendit grauare eccleſiam de duobus niſi id exprimat ut ait

Io.an.in.c.pen.col.fi.eod.titu.in.vi.& eſt expreſſum in d.deciſione procedat ex mente iuris ſeu ex uerisimili & coniecturata concedentis uoluntate nel ex eius consue tudine ex qua inſurrexerit præſumptio tacite uoluntatis ſecundum uarias expoſitiones Ho.& Abb.poſt alios ſcriben.in.c.mãdatum,communis opinio eſt Io.de lig. But.& Cal.quos refert Abb.in.d.c.col.fi.quod ſecun- dæ litere ibi non peccent in ſurreptione nec ſunt ipſo iu re nullæ ſed quod uterq; tam primus q̃ ſecundus exclu datur uia exceptionis non uia nullitatis ut tenet Abb.in d.c.& ſequitur Fely.in.c.capitulum col.iii.in uerbo lite re eo.tit.& Imo.in.d.c.mandatum col.ii. uolens quod ualeat ſecunda gratia conditionaliter tamen quamuis referat quod Io.an.in.d.c.pe.ac. But.in.d.c.capitulum diſtinguendo uideantur cõcordare opiniones & ſic hęc pars ꝗ non ipſo iure,ſed ope exceptionis eſt commu- nis & ex quo proxima deciſio ut expectatiua gratia in- telligatur diſtributiue non collectiue fundatur in ratio- ne.d.c.mandatum ſequitur uera concluſio ut accipiatur diſtributiue effectualiter ſi excipiatur alias collectiue ſi ordinarius in fructu ꝓuiſionis grauamen patiatur quod grauamen conſiderat Abb.in.d.c.mandatum in prin.& ita iudicaui.

Tertie deciſ.de conceſ.præben.Summarium.

Acceptatio beneficiorum in genere quæ fit per præ- ſentes in curia poteſt etiam fieri per procuratorem uel ſic quod permittitur curialibus ut in curia acceptent in genere & poſtea declarẽt in ſpecie cenſetur permiſſum etiam per procuratorem.

Epithome.

1 Pręſentes in curia expectatiuarum uigore poſſunt accepta re beneficia uacantia extra curiam in genere & ha- bita

bita notitia uacationis declarare in specie.

2 Expectans habens terminum mensis licet ante uacatio-nem acceptare non possit tamen si habet sine tempo-re potest acceptare in genere primum quod uacabit.

3 Expectans habens beneficium accceptandi infra certum terminum potest dimittere primum & accepture secū dum uel aliud quodcunq; etiam sine causa secus si ter minus non est appositus.

4 Præsentes in curia sicut p se in genere acceptare possunt ita per procuratores & nu.7.

5 Stilus ad hoc ut inducatur quæ requirantur.

6 Acceptatio beneficiorum per procuratores fieri potest & an requirat mādatum speciale uel generale sufficiat.

Tertia Decisio.

1 Solent præsentes † in curia uigore expectatiua℞ & reseruationū cum beneficio acceptandi acceptare in genere in eadem beneficia uacantia extra eam & habita uera notitia uacationis declarant in specie & datur eis a notario instrumentum acceptationis & prouisio-nis quando est cum prouisione de tali beneficio uacan. per obitum.N.quam prærogatiuam non habent absen-tes a curia licet ubiq; possint acceptare in specie nisi im-petrent beneficium præsentialitatis prout aliqui faciunt
2 ad hunc &alios effectu s & quia expectatiue † & reserua tiones huiusmodi habent terminum mensis a die noti-tie iuxta formam cle.unice.§.secus de concef.præben. talis acceptatio fieri non potest ante uacationem alias ha bens acceptandi facultatem sine tempore potest anteq̄ uacet acceptare primum in genere quod uacabit & ex causa secundum aut tertium.c.i.&.c.ne acceptande eod. titu.in.vi.glo.in.d.§.secus in uebo notitia & ibi Car.q.x. Ioan.and.& Phil.Franch.in.d.c.ut Rot.eo.ti.in no.xiiii.
3 Et quando est certus † terminus acceptandi potest dimit-ti primum & secundum beneficium etiam sine causa &

acceptare quodcunq; infra terminum fecus in habente beneficium acceptandi abfq; termino qui fine causa non poteft dimittere primum ut in.d.iuribus & Io.and.in.c. executor eo.tit.& lib.ac Phil.Franch.in.d.c.ne captan de & ibi per glo.& doct.de materia acceptationis in ge nere & nõ obftante quod aliqui in curia præfentes etiam obtineant quod p procuratores acceptare posfint meo tempore fuit tentum & nouisfime de mẽfe Aprilis.1522. In una coram domino Iacobo fymonetta firmatũ a ma iori parte dominorum talem gratiam non effe neceffa riam fed ad cautelam impetrari.l.teftamentum.C.de teft. quanuis aliqui domini propter ftilum dubitarent fed ut
5 dicebam † non probatur ita inductus neq; conftabat fe cundum eum pronunciatum de quo nõ eft arguendum nifi aliquando defuper fit iudicatum uel per frequentes actus extra iudiciales ex quibus id colligitur ex quo non ita Innotefcunt ficut iudiciales ad ea quæ Bart.tradit de confuetudine in repetitione.l.de quibus uer.ii.uideamus ii.q.principali colum.vii.& iiii.q.principali.xi.& xii.ff. de legi.& in repetitione.l.ii.colum.xi.C.quæ fit loci con fuetu.quod non colligitur fi aliqui per fe tantum acce ptent & quidam ut per alium posfint impetrent cum plu res in iure periti & alii in arduis curie negociis occupati nunc per fe quandoque per procuratorem iuxta posfibi litatem accommoditatem & aliqui femper per alios oc
6 ceptent ex eo quod de iure acceptatio † per procurato rem fieri poteft ficut electio fecundum Archi.& Phil. Franch.in.d.c.ne captande & eft glo. in.d.cle.fuper uerbo præfenti requirens tamen fpeciale mandatum etiã fi fufficiat generale ad acceptandum & impetrandum beneficia cum fatis dicatur fpeciale ad beneficia fecundũ docto.in.c.accedens de præbend.lap.& domi.in.c.fi ti bi abfenti & ibi.Phil.Franch.colum.iii.eo.ti.in.vi.de ele ctione uideatur textus in.d.c.quifquis.§.illud de elect.& in.c.pe.eod.titu.in.vi.& quoniam de iure ita eft ex præ
7 dictis & regulariter quod poteft † quis per fe & per aliũ

c.poteſt de reg.iur.eod.lib.& qui facit per alium uidetur facere per ſeipſum.l.i.§. deieciſſe.ff.de vi.& vi.ar.ſaltem iuris præſumptione inquit Bar.in l.ſi is qui pro emptore in prin.colum.xxiiii.ff.de uſuca.ad hoc ut excluderetur in propoſito ꝓcurator neceſſe eſſet ut ad prętenſam con ſuetudinem acceptandi per ſe tantum concurrerent mul ta quæ requiruntur ut iure communi præiudicetur de q; bus per glo.ſi.& doct.in.c.ſi.de conſue.quæ re uera non probantur.Neque urget ratio quod ſi præſentibus indul getur quod per ſe ſolum posſint, quin potius ſuadet ꝙ posſint etiam per alios ut Cardinales & iudices pluri; bus tribunalibus prępoſiti.& ſimiles qui per ſe iſtud cum honore & abſq; eo quod auocentur a publicis negociis ſeu aliis urgentibus occupationibus nequeunt unde con uenit ut per procuratores posſint dicit tex.in.l.i.in.fin.ff. de procur.& quia ſumus in permisſis ergo per ſe & alios ut etiam ſi eſſemus in dubio permiſſo iuri communi ſit conformis.l.heredes mei.§.cum ita & ibi doct.inferētes ad plura.ff.ad trebelli.facit quia caſus omiſſus & c.l.ſi cū dotem ſolu.mat.&.l.commodisſime.ff.de lib.& poſth. Item ſecundum regulam quod in permisſis affirmatiue ut hic omnia cenſentur conceſſa & per omnes per quos alias actus explicari poterat ſi non conſtet in aliquibus ca ſibus aut perſonis inhibitum.l.multum.§.i.de procur.l. nec non.§.quod ex eis exqui.cau.ma.l.i.ff.de teſti.c.cum apud de ſpon.& mat.& glo.in.c.inter corporalia in uer; bo non inuenitur de trāsl.Epi.neq; ob.quod hoc uidea; tur uelle perſonalis indulgentia quæ non debent perſo; nam egredi.l.quia tale.ff.ſolu.mat.§.ſed & quod princi; pi,uer.plane inſti.de iur.na.genti.& ci. quia ſi uis bapti; zare perſonaliter accipias hoc eſt permiſſum perſonis duntaxat in curia reſidenibus eo tamen quo iux.mate; riam & iuris diſpoſitionem posſint aliquid non reſtricti; ue quod ꝑ ſe maxime qa ſi a iure non eſſet ꝑ aliū conceſ; ſum magis eſſet ampliāda indulgētia principis eiuſmodi beneficium.l.ſi.ff.de cōſti.prin.&.c.cum dilecti.de dona.

cum si.alias si per se tantum posset in residentium damnũ redundare & esset elusoria permisio ut patet ex adductis cum debeat prouidere omnibus & commode & esse generalis.l.si prætor.ff.de iudi.l.quod fauore.C.de legi.l. nepos proculo.ff.de uerb.signi.&.c.erit autem iiii.di.

Quartæ decis.de concess.præben. Summarium.

Licet motus proprius in reseruatione generali. Item in speciali impediat facultatem optandi ex statuto uel cõsuetudine inducta secundum communem opinionẽ docto.tamen hoc non procedit in expectatiua proprio motu concessa propter regulam cancellarie uolentem ꝙ nõ suffragetur nisi ad tollendam surreptionem.

Epithome.

1 Optandi consuetudo uel statutum cessat in reseruatione speciali uel generali motu proprio facta in fauorem certe personæ,secus si ad alicuius instantiam, & nu.7.
2 Motus proprius in expectatiuis in quo suffragetur.
3 Motus proprius cum generali clausula operatur ꝙ generalis clausula habet uim specialis.
4 Motus proprius non tollit qualitates intrinsecas nec ledit ius tertii.
5 Expectans non impedit permutare uolentes.
6 Motus proprius sine clausula generali semota,regula an sufficiat ad impediendam optionem.
8 Dictio maxime de sui natura quid supponat.
9 Optio an tollatur per clausulas generales non obstantiarum,uide remissiue.

Quarta decisio.

Clausula motus proprii in reseruatiõe beneficiorũ speciali facta in fauorem certe ꝑsonæ impedit sta

1 tutum & confuetudinem de optando † fecus fi ad peti tionem alicuius quo cafu fiue Papa conferat fiue man det conferri locus eft optioni nifi de confuetudine uel fta tuto fiat expreffa mentio ficut etiam de priuilegio fieri debet tex.eft in.c.fin.de confuetu.in.vi.& in.c.fi propter tua debita ac.c.quamuis de refcrip.facit.c.cum in eccle fia de præben.eod.lib.Ita communiter tenent Domi.& Phil.Franch.poft Lap.quem referunt in.d.c.fi.& Car.in confi.xvi.circa fi.ex mente Lap.Archi.& Io.an.ut ait & idem dicunt ut impediat quando fit referuatio generalis non ob fauorem fingularem alicuius & attenta hac com muni fententia maior pars Rote in una caufa Pifaurien. Canonicatus & præben.coram domino Martino de fpi nofa de mēfe Aprilis.1523.uolebat quod optio ceffaret contra expectantem apoftolicum habentem in fua gratia expectatiua motum proprium cum habeat etiam uerbū referuamus.Ita quod eft referuatio fpecialis in fauorem expectantis & docto.non diftingunt expectatiuas in hoc ab aliis gratiis referuationum,fed producta fuit poftea re gula Cancellarie de Motu proprio difponens quod in
2 expectatiuis Motus proprius † non fuffragetur nifi ad tollendam furreptionem gratiæ duntaxat,& quia fuit da ta formiter licet diceretur quod non effet de dandis con cluferunt omnes fecundum eam.dabatur etiam de alia re gula uolente quod Motus proprius non tolleret optan di facultatem, fed in ea noluerunt domini fe fundare di centes quod non effet de dandis prout non erat formi ter ex cancellaria data quamuis copia reperiretur regi ftrata nihilominus,negari non poterat quin declaret mē tem Pape ficut claufula non obftante quæ ponitur in par te executiua etiam fi non auget difpofitionem,ut in cle. i.in fi.de præben.declarat tamen intentionem circa con ceffa inquit Bal.in.l.eam quam col.viii.C.de fideicom. & aliquid debet operari ne fruftra dicatur membranas occupare cum infpecta eius continentia non feruiat ex peditioni literarum nec uideatur edita propter folos do

minos abbreuiatores.l.si quando.ff.de lega.i.c.si Papa de priuileg.in.vi.l.iiii.ff.de usur.c.sollicite circa fin.iuncta glo.in uerbo tanquam de maio.& obedi.cum nec debeat uerbum esse superfluum nec quidem sillaba secundũ Bal.in rub.C.de cont.empti.q.ix.& in.l.i.post glo.ꝙ me.cau.Ideo mirabar quod dicebatur non esse de dandis & quare cancellaria eam non dabat contra conclusionem proponebatur aliquando fuisse iudicatum pro expectantibus cõtra optantes.Sed nimirum quoniã nõ dabatur de regula de qua hic erat datũ & alias regulæ non necessitant,& inde est ꝙ nunc uno nunc alio modo iudicatur ut prosequor in alia decisione incipiente maiores Domi.tamen omissa mentione regulæ quam tunc non uidebat in consi.ciiii.tenet de iure communi per clausulã Motus proprii in expectatiua appositam non tolli optionem per plura fundamenta, & ad Lap.quem alii ut supra referunt & sequuntur. Respondet ꝙ loquitur quando Papa confert uel conferri mandat certam præbendã. & apponit Motum proprium cum clausula generali nõ obstan.&c. requirit ergo tria quod gratia sit de certo corpore & Motu proprio ac habens dictam clausulam expectatiua autem deest de incerto corpore per acceptationem certificando & assignat rationem differentie inter gratiam de certo & ad incertum & respondet ad contraria quæ hic omitto quia ibi uideri possunt,& opinio Domi.placebat domino sibinicen.& mihi & reperio pro ea Mil.in repertorio, in uerbo motus proprius ubi refert secundum Lap.in.d.c.quanuis & in aliis locis ꝙ
3 Motus proprius † cũ clausula generali operatur quod generalis clausula habet uim specialis derogatorie quodꝗ contrarium tenet Ioan.de lig.& Ioan.de santu.ut refert Domi.in.d.c.quanuis ex quo Motus proprius non ampliat in præiudiciũ iuris tertio quæsiti & ꝙ Io.de Imo. sequitur Lap.quando in clausula dicitur non obstan.aliquibus per quę gratia posset impediri uel differri ad hoc ut clausula aliquid operetur subiungit Mil.ꝙ talis distin-

ctio non procederet in expectatiuis uel aliis super incer-
to beneficio concessis bene si super certo idem uidetur
uoluisse decis.v.in no.de consue.respectu clausulæ gene-
ralis dum in summario dicit de certa prębenda & in cor
pore de maiori præbenda. Item facit decisio.vi.de præ-
4 ben.in no.uolens quod Motus proprius † nõ tollat qua-
litates intrinsecas nec ampliat gratiam neque habilitat
nec ledat ius tertii præbenda autem pinguior erat debi-
ta antiquiori qui absque nouo titu.uirtute antiqui solum
ascendit & permutat præbendam.c.fin.& ibi. Io.an. An-
cha.& alii,& Car.consi.cxxvi.unde uidetur sibi ius quæ-
situm, & per rescriptum non intendit Papa tollere ius
alteri debitum,ut in.d.c.quanuis &.c.si propter tua de-
bita nec facultatem optandi,ut in.d.c.fin.quod in expe-
ctatiua loquitur indistincte quia ut uidemus concipitur
motu proprio neq; distinguitur per alia iura facit & alia
decisio Rote.lxx.de rescrip.in anti.dicens q̃ Motus ꝓ-
prius non tollit ius tertii & loquitur in iure patronatus de
bito layco qui casus licet habeat rationem ne layci retra-
hantur a benefaciendo ecclesiis secundum glo.& doct.in
c.nobis & in.c.cum dilectus de iure patro. etiam statutũ
seu consuetudo de optando habent suam rationem sin-
gularem & uerum est dicere debitam esse prębendam si-
cut ius præsentandi & patronatum accedit,& decisio.ix.
de consue.in anti.uolens quod expectatiuus uel aposto-
licus impetrans primo debet esse in inferiori gradu po-
stea ascendere secundum ordinem suum & alios gradus
suis loco & tempore iuxta statuta & consuetudines ec-
clesiæ facit etiam decisio.alia quam annotaui cum mul-
tis motiuis quæ pro ea adduci incipiens fuit post binam
disputationem & in simili Alex.de antilla quem Domi.
5 adducit in.d.consil.uoluit quod expectatiuus † habens
Motum proprium non impediat permutare uolentes &
ponderetur ratio differentiæ de certo corpore beneficii
ad incertum quam ponit Domi.in.d.consil.tenendo ta-
men communem seu communiorẽ opinionẽ semota re

6 gula † nihil fuit dictum an sufficiat clausula motus proprii ad impediendam optionem sine clausula generali præ- dicta & ex præmissis patet Lap.& Ioan.de Imo.uelle quod non,prout Domi.in allegato consilio,& Mil.in lo co ubi supra referunt & intelligunt eorum dicta & Car. hoc firmat clarius in.d.consi.xvi.Idē uidetur sentire Do mi.ex mente Lap.in.c.i.col.iiii.de fil.presbyt.in.vi. quan tumcunq; dicat referendo Lap.quod si Papa scribat mo- tu proprio maxime saltem cum clausula generali nō ob- stan.talis clausula iustificat formam literarum ac perso- nam non sic quando absq; ea scribit etiam motu proprio
7 ratio diuersitatis est quando † scribitur ad alterius peti- tionem habetur respectus ad impetrantem atque ad eius ambitionem & ad finem ad quem ponitur clausula non obstan.restringendo & eam non ampliando,ut in.d.cle. i.in fi.de præben.& in.c.si motu proprio cum sequ.eod. tit.in.vi.quando uero motu proprio non habetur respe- ctus ad prædicta,sed ad scribentem qui legibus non ar- ctatur,unde sufficit quod eius intentio quomodocunq; deprehendatur quæ satis patet quando motu proprio scribit per clausulam ipsam non obstan.&c.itaq; constat ex dicto & ratione utrunque requiri quod non require- tur si teneremus dictum eiusdem Domi.& Phil.Franch. in allegato.c.fi.dum firmant quod motus proprius impe dit optionem subiicientes maxime cum clausula genera-
8 li non obstan.cum natura † dictionis maxima & præser- tim si proprie sumatur sit supponere ueritatem casus præ cedentis etiam in casu contrario,ut in.c. auditis de elec. & in.c.quoniam frequenter.§.porro,& ubiq; glo.ut lite non contest.& Abb.in.c.directe.de app.uerum quia di-
9 cta clausula non obstan.† consuetudinibus &c.& non ob stan.quibuscunq; per quæ gratia posset tolli quomodo- libet uel differri solet poni in expectatiuis & quibusdam aliis gratiis,ideo an per se absq; clausula motus proprii impediat optionem & alias de eius natura & quid ac in quibus operetur uideantur docto.in.d.c.fin.& Domi.in

d.c.ſi propter tua debita colum.v.cum ſeq.& in conſil. xxxix.ac Phil.Franch.in.d.c.ſi propter col.ulti.& Rota deciſ.i.in not.de præben.& in.d.deciſ.v.de conſue.& vi. de conſti.in antiq.ac.ii.de conſue.in antiq.& in.d. deciſ. ix.& Mil.in repertorio in uerbo clauſula generalis non obſtan.ac Fely.in.c.nonnulli colum.xiii.cum ſe.ubi late de reſcrip.

Quintæ deciſ.de conceſ.præben.Summarium

Decretum expectatiue ligat nuncium habentem a papa facultatem conferendi uſq; ad certum numerum beneficiorum cum clauſula non obſtan.reſeruationibus generalibus uel ſpecialibus pro tempore factis uel fiendis.

Epithome.

1 Decretum cum appoſitione menſis ita ligat ne dum ordinarios uerum etiam nuntios etiam ſi expectans non acceptet,ut infra menſem facta prouiſio non ualeat.

2 Prouiſio pape an præueniendo expectantes ualeat.

3 Legati de latere poteſtas non extenditur ad reſeruata.

Quinta deciſio.

NVntius apoſtolice ſedis in hiſpania Archiepiſcopus Caſentinus habebat poteſtatem conferendi. xxiiii. beneficia etiam generaliter reſeruata non obſtan.reſeruationibus generalibus uel ſpecialibus pro tempore factis uel fiendis contulit beneficium uacans in menſe expectantium fuit dubitatũ an ualeret prouiſio & tandem a maiori parte dominorum tentum una pacen. parrochialis de Bodonal.1520.coram domino Paulo
1 de capiſuchis quod non ga ſicut decretũ †expectatiue ligat ordinarios etiã ſi expectans nõ acceptet,ut infra mẽſem non ualeat prouiſio facta nec reuiuiſcat lapſo menſe

de.unica.§.secus de concess.præben.& Fely.post alios in.c.cum ex officii de præscrip.ulti.char.Et hanc partem obseruat palatium.Ita ligat nuntios quinimmo Papam secundum Abba.Lap.& Domi.in.c.pen.de præben.in vi.pro decis.fuere ponderata uerba decreti ibi si secus a quoquam quauis auctoritate contigerit attemptari & sic tam apostolica q̃ ordinaria non obstan.ꝙ clausula inhibitionis in expectatiuis solum inhibet ordinariis nō aliis auctoritate apostolica & sic non nuntio.c.hii qui eod.tit.& lib.Et cum ueniat decretum accessoriæ ad gratiam non debet operari plusquam gratia & clausulæ suspensiue & inhibitorie in ea apposite.l.non dubium.C.de lega.c.inter dilectos in fin.de fide instru.regula accessorium de regu.iur.&.c.si super gratia de offi.delega.in.vi. Item una clausula declarat aliam.l.si seruus plurium in fin.ff.de lega.i.Ita quod inspecta uirtute inhibitionis non uidetur fieri secus & ex hiis dubitaui quia fuit responsum quod non restringebatur propterea uis decreti ut supra cum etiam Papam contineat,nec refragatur quod maior potestas remansit Pape.c.dudum de præbē.in.vi. Quia ue-
2 rum est Papam posse † præuenire expectantem & ualet prouisio cum mentione decreti habens clausulas ꝑ quas in tali beneficio præiudicetur expectātibus,& ad alia ius eis præseruetur,tunc enim tollitur hoc dubium secūdum Ioan.and.Phil.Franch.& alios in.c.si postq̃ eo.tit.& lib. Car.cōsi.lxi.& habetur decisione.xvi.Item licet de morte eo.ti.in no.Vbi ante prouisionem & post acceptationem expectan.Papa ualide prouidet in quo casu prouisio nuntii deficeret ex quo non potest apponere clausulas prædictas sicut Papa facit Rot.eo.tit.in no.xxviii.lo-
3 quens de nuntio quod potestas † legati de latere & executorum ac nuntii non extenditur ad beneficia reseruata ad idem Rot.ulti.de offi.lega.in antiq.& etiam prima uolens quod legatus habens facultatem conferendi beneficia certo modo reseruata non potest reseruata alio modo q̃ expresso conferre ad illud de generalibus uel

specialibus reseruationibus quasi per speciales fuerit de expectatiuis cogitatum dicebatur quod est in parte executiua quæ non ampliat dispositionem, ut in.d.cle.unica uel quod gratia erat per uerba factum uel fiendũ qua si loquatur de inductis per literas aut extrauagan.nõ per literas reseruationum aut expectatiuarum cum conce dantur & fit de more Pape in illis loqui per uerbum factis uel fiendis in istis uero per uerbum concesfis uel cõcedendis arg.l.uel uniuersorum.ff.de pigno.acti.

Sextæ decis.de concef.præben.Summarium.

Expectans habens ueram datam præfertur habenti fictam uel sic si concurrant super eodem beneficio habens expectatiuam sub data concesfionis gratiarum cum habente postea clausula adiecta quod perinde ualeat ac si subdata concesfionis &c.præfertur qui uere prius gratiã obtinuit uel saltem gratificationem meretur.

Epithome.

1 Expectans habens ueram datam concurrens cum habenti fictam gratificationem meretur.
2 Fictio & ueritas si concurrit in eodem subiecto quæ præferatur uide remisfiue.

Sexta Decisio.

1 IMpetrauerat unus † gratiam expectatiuam in prima expeditione gratiarum sub datum kalẽ. Martii alius uero obtinuit postea cum clausula quod pinde ualeret ac si sub prima data & primis procesfibus concessa fuisset concurrebant super eodem beneficio & alias erãt per omnia pares fuit conclusum præferri debere eum q habebat ueram datam ex quo concurrit circa idem cum habente fictam.l.filio quem pater.ff.de libe.& posth.

ad idem Bar.in.l.i.§.hoc autem senatus.ff.ad fille.in primo membro quando fictio & ueritas cócurrūt circa idē subiectum uel eandem rem prout in terminis circa idem beneficium. Prçterea ultra prædicta dixi si res esset dubia uel locus gratificationi gratificandum esset illi qui innititur ueritati facit.viii.di.ueritate cum ibi not.etiam ex eo quod secundum ueritatem est prior in tempore ergo in iure potior.l.prior.&.l.assiduus.C.qui poti.in pign.habe.& in regula qui prior de regu.iur.in.vi.& ex eo ꝙ fuit in obtinenda gratia diligentior cum iura magis faueant uigilantibus ꝙ̃ tarde uenientibus.l.pupillus in fi.ff. quæ in frau.cre.l.ut perfectius.C.de anna.except.facit.c. dilecto in fi.de uerb.signi.&.c.pen.de consue.& ita fuit iudicatum.

Septime decis.de concef.præben.Summarium.

Expressio doctoratus in expectatiua eius qui erat solum Bacchalarius uel licentiatus non uitiat si ex tali expressione ad plura beneficia aut maiorem taxam gratia concessa non fuit.

Epithome.

1 Gratia illius qui nominauit se doctorē Probando se Bacchalarium an & quando surrepticia reputetur.

Septima Decisio.

ITem eodem tempore in una hyspalen.cano.& præben.coram me tentum est non uitiari gratiam expectatiuam eius qui in ea dicebatur in iure canonico doctor & solum † probabat se Bacchalarium ꝑ aliquos testes & ꝑ quosdam licentiatum nisi ex inueterato stilo aut regula concederetur expectatiua doctori ad plura beneficia & collationes seu ad maiorē taxā ꝙ̃ licentiato & Bac

chalario & utrunq; uel alterum esset concessum nam tūc non esset excusatio alias semotis regula & stilo & non concesso doctori nisi quod concessum fuisset licentiato aut Bacchalario cessat dolus & Papa non fuisset difficilior,& seruiunt fundamenta proxime decisionis ideo uideatur regula de taxis in beneficiis & si erit alia respectu pluritatis beneficiorum aut collationum magis uni q̄ alteri ac tenor expectatiue & ponderentur quæ dicit Egid. decisione.ccccclxi.in eo qui in permutatione dixerat se doctorem ac familiarem &c.& aduerte quod si daretur concurrentia in alia regula,quod doctor præferatur Bacchalario & magis graduatus minus graduato & si ex hoc colligeretur dolus destrueretur hæc conclusio cum superiori quando esset aliqua constitutio quæ familiares scriptorum de quibus in proxima præferret aliis uerum est posse considerari quod non prodest nisi ꝓbaretur q; est expressum per exprimentem ad doctrinam Io.an.in c.i.de lit.contesta.in.vi.& sic nemini expresio etiam si fuisset malitiosa noceret.

Octauæ decis.de conces.præben.Summarium.

Gratia in forma pauperum dato quod apprehendat canonicatum & præben.in ecclesia collegiata non tamē cum prærogatiua regulæ priuilegiantis pauperes uel sic regula concedens prærogatiuas habentibus literas in forma pauperum non habet locum in canoni.& præbend. ecclesiæ collegiate.

Epithome.

1 Gratia in forma pauperum an capiat canonicatum & prębendam in collegiata cum prærogatiua regulæ.
2 Gratia in forma pauperꝝ potius iustitie q̄ gratiæ innititur.
3 Regula excipiens canonicatus & præbēde interpretatur de existentibus in cathedrali si pro pauperibus secus

In aliis gratiosis & nu.5.
4 Expectatiue in forma pauperum iuxta formam a Marti-no.v.traditam hodie conceduntur.
6 Vnio facta ex falsa causa est nulla ipso iure.
7 Exempla Pape non inferiorum arctant.
8 Extrauagantes & regulæ cancellarie ante illarum productionem non considerantur.
9 Gratia ad beneficia uacatura non includit beneficia in cathedralibus existentia nisi id exprimat.
10 Gratia concessa in communi forma pauperꝝ an sit equalis cum illa quæ conceditur pauperi graduato.

Octaua Decisio.

DIcebant maiores in una causa.1520.fuisse ab antiquioribus a multis annis citra iudicatũ in Rota
1 ꝙ littere ad beneficia in forma secundũ q̃ † pro pauperibus clericis scribi consueuit capiebãt can.& præben.ecclesiæ collegiate de quo non est dubium ẽt cũ priuilegio regulæ dantis prærogatiuas incipientis item idẽ dominus noster Papa pauperibus &c.Et de hoc est questio quia licet simpliciter excipiat can.& præben.ac personatus & uerba prout sonant debeant accipi.l.i.§.generaliter de lega.præstan.l.non aliter.ff.de lega.iii. Nihilominus ex quo innituntur iustitie ut non habens beneficium beneficietur ac pauperis necessitati sub ueniatur & earum forma sit communis.c.postulasti de rescrip.c.accepimus de eta.& quali.c.cum secundum apostolum de præbend.quæ cessat in habente beneficium cum ius non prouideat beneficiato.c.quia in tantum eo.ti.c.quia non nulli de cle.non resi.c.si pauper de præben.in.vi.ubi glo.
2 dicit quod forma † qua mandatur prouideri pauperibus est iustitie uel quasi & continent potius iustitiam q̃ gratiã quæ gratia dicitur fieri iam beneficiato uidentur mereri benignam ac fauorabilem interpretationem quod ex-
3 ceptio † de cano.& præben.intelligatur in cathedrali tã-

tum pro qua facit quia in dictis excipit dummodo bene ficium cum cura uel ſine cura in cathedrali eccleſia non exiſtat unde igitur regula exceptuando a prærogatiuis ca no.& præben.uidetur ſentire de exiſtentibus in cathe drali non extra ad hoc ut regula declaretur per literas & econtra.l.non eſt nouum cum duabus ſe.ff.de legi.& ne alias litere uideantur contrarie regulæ uel obſcuri tatem cum regula inducant contra tex.iiii.di.erit autem .l.unicam.C.de inofficio.doti.c.cum expediat de elect. in.vi.Præmiſſa uero interpretatio non procedit in gra tioſis ratione odii & ambitionis.d.c.poſtulaſti &.c.quis de præben.in.vi.cum ſi hiis non obſtan.nec ſententiis quæ proponebantur late in una colonien.can.& præbẽ. eccleſiæ collegiate ad uirgines inter Gofredum uanode ex una & Vvilhelinum ac henricum ex alia poſt plures diſputationes pro Gofredo concluſum fuit non eſſe lo cum prærogatiuis a ſex ex dominis cum quibus etiã de iure concurrebat pro ſeptimo. D. Martinus ſpinoſa qui tamen propter antiqua iudicia uotauit non eſſe ab anti quis recedendum cum eo dominus Decanus.d.Bartho lomeus de petra ſancta & dominus Nicolaus de aretio & pro negatiua pronunciauit.xiiii.Iunii.1521.d. Hugo de ſpina cui ego etiam primus reſponſalis, fundamen

4 tum fuit quod litere † huiuſmodi conceduntur iuxta for mam a Martino.v.datam ut ex omnium talium ſerie cõ ſtat & habetur in alia regula de expeditionibus litera rum pro pauperibus incipien.imprimis uoluit idem.d. N.quod pro pauperibus &c.forma autem Martini eſt quod nullum beneficium pauperes habere posſint in cathedrali ergo exceptio quæ ponitur in regula de ca no.& præben.non poteſt intelligi in ea in qua omnia be neficia ſint a ſimilibus literis præſeruata quin potius ne ceſſe eſt intelligatur extra cathedralem & iſte eſt uerus ſenſus & proprietas uerborum generalis & abſq; reſtri ctione ſeu extenſione naturalis qui non debet uiolari cui congruit quod præfata regula prærogatiuarum lo q

tur de litteris quæ conceduntur fecundum formam Mar
5 tini dum tergo excipit canonicatū & præben.neceffario
fentit de beneficiis extra non intra cathedralem de qui-
bus Martinus duntaxat edixerat ut exceptio fit de regu-
la & eius materia ac fpectantibus ad eam.l. Nam quid li
quide.§.fi.de pe.lega.l.i.cum ibi no.ff.de reg.iur.c.in no
ftra uer.præterquam de fepult.c.quoniam de coniug.le-
pro.xxxii.q.vii.dominus. Non enim uera effet exceptio
quæ non includeretur fub præcedentibus glo.iii.in.c.
cordi de appella.in.vi.cuius natura eft firmare regulam
in non exceptuatis auct.de non alie.aut per mu.§.ut autē
col.i.Abb.in.c.fuper eo de appel.ii.colum.& quod pro-
cedat de corpore prime ue difpofitionis ut fupra ac po-
nat contrarium eius quod præcedit Bal.in.l.actione.C.
de tranfacti.nec fumus in cafu in quo exceptio non de-
beat effe talis aut ꝙ debeat perdere naturam fuam feu
pro decifione requiratur,ut ampliet cum non dilatet ul-
tra naturam regulæ.l.generali.§.uxori.ff. de ufufru.lega.
ubi.Bar.& Bal.in.d.l.actione & declaret late Fely.in.c.
quoniam frequenter in prin.i.&.ii.col.ut lite non conte-
fta.ex eo quod Martinus uoluit pauperes uirtute dicta-
rum literarum folum poffe habere beneficia extra ca-
chedralem unde regula prærogatiuans loquitur de tali-
bus,& iftud extra eft tentum de materia non aliquid in
cathedrali & ftante prohibitione Martini ad cuius ter-
minos loquitur regula & expediuntur omnes huiufmo-
di gratiæ non cadit duditatio quin omnia quæ ftatuuntur
in regula extra cathedralem duntaxat accipiantur fi qui-
dem Papa uoluiffet priuilegiare in omni beneficio com
prehenfo fub literis nihil excepiffet per regulam & fi uo
luiffet quod in cathedrali admitterentur dixiffet in regu-
la aut alibi poftq̄ Martini forma ꝓhibebat.l.unica.§.fin-
autē ad deficientis.C.de cadu.tollen.c.ad audientiam de
deci.nec poteft fieri extenfio quin deberet nifi in cafibus
& ad beneficia in quibus litere poffunt fortiri effectum
quinimmo effet contra expreffam prohibitionem Mar-

tini

tini quod in cathedrali.l.si quis nec causam si cert.peta. .l.in agris.ff.de acqui.rer.do.Et pro ratione dictæ exceptionis quidam adducebant glo.in.c.statutum in princi. in uerbo se.ap.& in uerbo committātur de rescrip.in.vi. Vbi de rudi & pānoso clerico quasi adid respexerit regula in excipiendo ꝙ ita deiecti non uincant honorabiliores clericos in collegiatis quodq̧ indecorum esset hoc in quibus & si canonicatus & præbende non decorent obtinentes ea prout in cathedralibus,ut in.d.c.& glo.tamen sunt beneficia honorabliora aliis quanuis canonicatus etiam cathedralis ecclesiæ sit simplex beneficium, sed honorabilibus aliis simplicibus,ut in.d.c.statutū & Abb. in.c.extirpande.§.qui uero in repetitione.ii.col.de præben.Omitto an hæc ratio concludat ex quo aliis stat firma decisio,quam etiā D.Abbreuiatores de maiori præsidentia tenuerunt respondendo consultationi Rote & signatura etiam gratiæ sæpius in ea posita materia in qua D.referendarii ita sentiebant & Reueren.domini Cardinales anchonitanus sanctorum quatuor & Campeius solo domino Iacobatio dubitante propter iudicia contraria suo tempore in palatio facta nō tamen mirandum nec nouum quod diuersimode ex diuersitate temporum & personaꝝ iudicetur cum tot sint capita quot sententiæ & cuiq̧ sua intelligentia ac uelle inquit Persius satira quinta quilibet enim abundat suo sensu sic prouincia quælibet & uarie sunt hominum uoluntates.c.certificari de sepultu.l.quia poterat.ff.ad trebelli.c.super literis & ibi glo.in uerbo diuersos de rescrip.c.quia diuersitatem de conce. præben.diuerse nanq̧ sunt diuersorum sentētiæ.l.diui.ff. de iure patro.c.literas uer.sane de resti.spolia.& in arg.c. non debet de consang.& affi.c.si.in si.de transac.xxix.di.
6 c.fin.& prout dicit Mil.in uerbo unio † facta ex falsa causa noui auditores tunc tenuerunt eam esse nullam ipso iure cuius contrarium tenuerant antiquiores stilus ēt curie uarietatem recipit ut Lap.allegat.lii.Et pape exem
7 pla † arctant non inferiorum ex quo legibus est iudi

candum.l.nemo.C.de senten.c.in causis de re iudi.fuit etiam pro iudicio utriusq; temporis uaria ubiq; dictum quod de prohemio ubi est forma Martini forsan in registris antiquis non fuit datum q in dicta causa colonien. do.Thomas Regis sua diligentia curauit produci cum
8 prædictis regulis,extrauagantes † autem & regulas iudices non considerant nisi producantur Bar.in.l.cum pro latis.ff.de iudi.c.pastoralis & ibi Car.de fide instru. Fely.post alios in.c.i.vii.col.cum se.de re iudi.sed in hoc non figo pedes cum a facto dependeat.Item ex eo q si litere in earum serie uel processu haberent iam dictam exceptionem dummodo non in ecclesia cathedrali iudex absq; prohemio Martini uidebat exclusionem in ecclesia ipsa quam tenetur animaduertere etiam parte non opponente ex quo apparet ex facie gratiæ.l.lecta uer. dicebam & ibi Bar.v.col.si cer.peta.in.l.naturaliter.§.nihil commune in.ii.q.principa.iiii.col.in.l.eum qui.§.qui ita de uerb.obli.& in.l.si ita scriptum.ff.de lega.i.& quod Phil.Franch.in.c.non solum.i.col.de appella.in.vi.facit c.examinata de iudi.c.pia in fi.de excep.in.vi.& bonum decet iudicem cuncta rimari.c.cum Ioannes de fide instru.neq; enim est uerisimile eiusmodi formá fuisse ignoratam ex eo q secundum eius tenorem & non aliter omnes litere pro pauperibus ab inde citra fuerunt expedite & hactenus expediuntur super quo facta fuit inquisitio & uise plures gratiæ igitur in curia nota est forma non indigens productione uel de extrauaganti nota ad hoc plura cumulat Fely.in.d.c.i.vii.colum.facit etiam pro Martini prohibitione & ad decisionem quod in impetratio
9 ne beneficiorum uacaturorum † non ueniunt beneficia ecclesiæ cathedralis nisi exprimantur ob ipsius excellentiá.d. c.q̄uis & Fely.plura adducens in.c.in nostra xxxix.corre.de rescrip.& est glo.in.d.c.q̄uis in uerbo extédi, & ibi Arch.Ioan.an.& Domi.dicunt ita fuisse pronunciatum in forma pauperum,idem ait Phil.Franch.dicens quod nedum in gratiosis uerum etiam in literis pauperum non

uenit ecclesia cathedralis nec potestas prouidendi de be neficio in ipsa ecclesia etiã si sit mansionaria uel capel. quæ pro decisione conferunt pro qua etiam Rota.i.de offi.archipresbyteri in antiq.dicens ꝙ in gratia communi realiter solum excipitur cathedralis ecclesia & disponit ꝙ archipresbyteratus non cadit in gratia paupeꝝ & no-
10 tandum quod duplex †est forma pauperum communis de qua dictæ regulæ & specialis de qua alia regula inci- piens.Item quod iidem pauperes clerici si graduati sint possint habere duas gratias in forma gratiæ specialis ua- lere & aliis beneficioꝝ qualitatib.nõ mutatis & de utraq̃ & quod alias sint pares dicunt decisiones.xli.de concef. præben.in antiq.&.xiii.de rescrip.in no.ac Mil.in reper- torio in uerbo gratia in communi forma pauperum &c.

None decif.de concef.præben.Summarium.

Per primam prouisionem executorum uel sub execu torum uigore expectatiue factam expirat potestas eius- dem.Ita quod non potest multiplicare prouisionem uel sic prouisus ab executore expectatiue bis de eodem be- neficio diuersis temporibus non potest uti cum effectu secunda prouisione si prima fuerit ualida,ideo nõ potest ualide publicari secunda acceptatio cuius uigore fuit ei secundo prouisum uel sic prima acceptatio bona quam sequitur prouisio sub executoris ualida debet publicari, ut satisfaciat regulę non secunda licet idem subexecutor secundo prouideat.

Epithome.

1 Acceptans si obtinuit bis si prouideri de eodem benefi- cio diuersis temporibus trimestre datum ad publican dũ currit a die primæ nõ secundę prouisionis,& nu.4.
2 Titulus beneficialis quando possit multiplicari.
3 Facultas nominandi expirat facta prima nominatione.

5 Acceptatio in genere ſemel ad ſpeciem redacta excludit ꝙ aliam ualide facere non poſſit.

Nona deciſio.

ACceptauerat Io.haberrian.& obtinuerat ſibi pro uideri bis per notarium archiuii de eodem beneficio infra menſem uigore gratiæ expectatiue & publicauerat ſemel tantũ quæ publicatio inſpecta prima acceptatione cum prouiſione erat extra trimeſtre datum ad publicandum inſpecta uero ſecunda acceptatione†& prouiſione erat in tempore fuit dubitatum corã domino Paulo de capiſuchis de menſe Ianuarii.1521.an potuerit uti ſecunda acceptatione cum prouiſione, ita ꝙ ſatis fecerit regulæ de publicanda acceptatione,& pro affirmatiua in duabus audientiis tres domini allegabant.c. poſt electionem de conceſ.præben.iunc.c.ut quis duas de elect.in.vi.cum materia ꝙ titulus poteſt multiplicari. & ꝑ Fely.c.in noſtra uer.titulus multiplicatur de reſcrip. & ad notata ꝑ docto.in.c.cum in multis de reſcrip.in.vi. & Ro.in no.de conce.præbẽ.xiii.ꝙ per acceptationem & prouiſionem ſit gratia conſumpta reſpondebant intelligi & procedere quo ad alia beneficia ne acceptari poſſint,ſed ſuper eodem non reperiri prohibitum multiplicari ti.etiam ab eodem prouiſore pro conſeruando iure ut ſupra,& Cal.conſi.vii.de elec.ubi id dicit permiſſum etiam in actore quando agit ad præſeruandum ius quæſitum Lap.allegat.ulti.Fely.in.d.c.in noſtra,& facit.l.fi.cũ ibi no.C.de eden.ꝙ habetur quis loco rei quando agit ad conſeruandam uel adiuuandam intentionem,ita in curia in dies acceptationes fiunt cum prouiſionibus etiam in genere & ſatis eſt quod infra menſem fiant & uidemus quod acceptans eligit primam ſecundam uel tertiam in tempore factam nemini ergo iſta facultas uenit auferenda regula indultum de regu.iur.in.vi.facit etiam ꝙ Lud. Ro.ſcribit cõſi.ccccxxxiii.ſed maior pars cõtra & quod

non erat satisfactum regulę neq; secunda acceptatio poterat publicari ualide,& hoc mihi placuit data prima acceptatione cum prouisione bona nam executores & sub executores qui prouident dicuntur delegati & sub delegati qui conferendo saltim ualide sunt functi officio suo l.si ut proponis.C.quo.& quando iudi.l.iudex postea ꝗ .ff.de re iudi.c.in literis de offi.deleg.& in materia quando ualide uel inualide uideantur Moderni.c.si compromissarius de elec.in.vi.& ibi Anch.& Domi.& Abb.in c.cum uos de offi.ordi. Areti.in.l.serui electione de le
2 ga.i.& Bar.in.l.ii.ff.de opti.leg.quæ ratio cessat † in Papa & ordinario qui suo proprio iure cōferunt in quibus procedit quod possunt multiplicare & ab eis multiplicari titulus ad effectus quibus iura & docto.loquuntur ad hoc Inno.in.d.c.in literis dicens quod prouisor qui prouidit per primas literas ulterius non habet quid faciat quia plene executus est mandatum apostolicum, unde non tenet secunda prouisio arg.c.uenerabili eo.tit.quæ ratio militat etiam circa idem beneficium respectu eiusdem aut diuersorum,nam in prima acceptatione est consumpta gratia & potestas executoris expirat statim ꝙ bene prouidit sicut per prouisionem expirat affectio Rota de præben.in antiq.xiiii.cum aliis & prima † nomina
3 tio cum consensu nominati excludit facultatem nominandi secundum Rot.xxxii.de concef.præben.in antiq. Item acceptato uno beneficio aliud acceptare non potest glo.in.c.ei quam in uerbo sine causa de concef.præben.in.vi.& Gemi. consil.ciii.extincta autem gratia expirat executoris potestas.c.si super gratia de offic.delega.in.vi.taliter quod uel ex primo uel ex secundo fundamento prouisio per executorem non potest multiplicari.Item esto sine ueri præiudicio quod posset omnino quia nulla esset secunda prouisio ad eam publicatio non applicaretur & si expresse eam publicasset non prodesset publicatio ex quo non reperiretur potest acceptatio
4 nem quæ publicatur prouisio bona,& terminus † publi

candi currit & incipit a die prouiſionis, ut inquit regula quod intelligitur de ualida & cum effectu.l.pen.§.docere.ff.ne quis eum qui in ius uocan.eſt vi.exi.&.c. relatum de cler.non reſid.ideo etiam ſi uerum eſſet quod a quocunq; poſſet multiplicari titulus omnino in caſu deciſionis non ſeruiret publicatio ſuppoſita ſecunda prouiſione nulla, quia etiam in ordinariis non datur ualiditas ſecundæ prouiſionis quando prima eſt bona ex quo titulus & dominium non poſſunt haberi niſi ex una cauſa.l.iiii.§.ex pluribus.ff.de acquir.poſ.& Abb.c. ueniens iiii.col.de præſcrip.dicens quod pro cautela poteſt quis uarios titulos cumulare non ad effectum conſequendi ius ex uariis cauſis,ſed ut ex illis poſſet ſe defendere cum poſſit quis uti pluribus defenſionibus regula nullus pluribus de regu.iur.in.vi.& Abb.in.d.c.poſt electionem & Gofre.in ſumma de præſcrip.hoc autem non ſufficeret in caſu deciſionis in quo requiritur bona publicatio obligante regula,& non ſumus in terminis mere defenſionis quæ ſufficiat,quia non poteſt dici quo ad te libere poſſideo ſi poſſideret,ut habetur in.l.loci corpus.§. fin.ff.ſi ſer.uendi. cum ſupponatur bonum ius alterius quando deficiat publicatio,in ordinariis ergo datur potentia cumulandi non in executoribus licet uterque inualide cumulet prouidendo ſtante prima prouiſione ualide uel ſi in executore cadit etiam potentia multiplicandi non proficit in terminis deciſionis per prædicta, nec contradicitur ſi dicetur quod ſit merus executor qui prouidet uel ſub executor,quia delegatus eſt executor gratiarum.c.ſi ſuper gratia,& Car.cle.i.de re iudi.xii.q.Nec obſtat quod prima erat reſolubilis ſi non publicaretur, quia per eam fuit ius etiam in re plene quæſitum.c.ſi.de conceſ.præben.in.vi.& ꝓuiſiones aliis factæ medio tempore ſunt inualide,ut in alia deciſione ubi allegantur ad propoſitum.c.commiſſa de elec.in.vi.ergo non ualet ſecunda ſi fieret eidem ab eodem deciſio incipit. Dubium fuit in una pallentin.ſub tit.de Ad illud ꝙ in curia

5 quotidie fiunt acceptationes dic quod in una † ad speciem redacta acceptatione ac prouisione quæ in genere reperiebatur seu facta in specie nõ licet aliam facere aut redigere ualide quia semel duntaxat & in prima.l.bone.§.hoc sermone de uerb.sign.&.l.eum qui calendi.ff.de uer.obli.ad consili.Ludo.ex præmisſis est responsum,& quomodo loquatur ac debeat intelligi,dico in decisionibus incipiente quidam habens inferius decretum,& pluries fuit dubitatum sub tit.de.

Decime decis.de concef.præben.Summarium.

An gratia mandati de prouidendo de certo corpore beneficii q̃ primum uacauerit expiret si obtinens illud cedat in manibus Pape & ex cessione ꝓuideatur tertio cũ suspensione gratiarum.

Epithome.

1 Prouisio beneficii facta uni ex resignatiõe obtinẽtis cũ suspẽsiõe gratiaꝝ nõ facit expirare gratiã mãdati de ꝓuidẽdo alteri prius eodẽ cũ primũ uacauerit cõcessam.
2 Suspensio gratiæ non extinguit gratiam,sed magis illam cum suis qualitatibus præseruare uidetur.
3 Collator primus impeditus in suo turno non perdit illum,sed habet sequentem.
4 Gratia per acceptationem non expirat si ius in beneficio acceptato sibi non competit.
5 Acceptanti non creditur ꝙ beneficium sub sua gratia nõ cadat.
6 Gratia contra concedentem latisſimam capit interpretationem.
7 Suspensio gratiarum in prouisionibus iuxta mentem pape quid operetur.
8 Prouisio de beneficio mentaliter reseruato facta quando ualeat.

9 Gratia ad primum uacaturum non capit beneficiũ in manibus Pape in fauorem certe personæ resignatum nec propterea consumitur.

10 Resignatio in manibus Pape quomodocũq; facta de stilo in fauorem certe personæ factam esse intelligitur.

Decima decisio.

DVbium fuit in una Marsilien.præpositure in secũda instan.corã domino Nicolao de aretio inter episcopũ Venusinũ actorẽ & Robertũ de milis
1 reũ & possessorẽ pendente, an mandatũ † de prouidendo quod habebat Episcopus ad præposituram q̃ primum per cessum uel decessum aut q̃uis aliam dimissionem uacaret expirauerit si Ioannes de correis qui præposituram obtinebat cesserit in manibus Pape & sit prouisum prout fuit Alfonso de albis qui successiue obiit in possessione per cuius obitum Robertus impetrauit taliter quod gratia dicti mandati nequeat capere ex persona Alfonsi, & una pars dominorum tenebat quod esset euacuata ex prima uacatione per cessionem, & non posset effectuari ex secunda uacatione per obitum tanquam semel extincta ad regulam .l. qui res. §. aream. ff. de solu. Aperta enim erant uerba de prima uacatiõe in ipso mandato seu quando non essent de prima intelligitur .l. eum qui kalendis de uerb. oblig. l. bone. §. hoc sermone. ff. de uerb. sign. Neq; obst. clausula suspensionis gratiarum quia si suspendit non suscitat gratiam extinctam alia pars maior superans in uno uoto contrarium sentiit ea considera
2 ratione quod Papa † non extinxerit sed magis suspendẽdo præseruauerit ut si non possit ratione suspensionis habere locum in ipsa prima uacatione habeat in alia quasi præseruatio fiat salua remanente gratia cum suis qualitatibus & ut accipiatur de prima uacatione quin in ea possit esse locus gratiæ non alias ut intelligantur uerba cum effectu. l. pe. §. docere. ff. ne quis eum qui in ius uoca. est

vi.ex i.&c.relatum de cle.non reside.& ad illud de extin ctione dicebat quod Papa suspendendo gratiam ad præ posituram in indiuiduo factam uidetur substinere unum mandatum de prouidendo & surrogare futuram uaca tionem & secundam ex persona Alfonsi in locum uaca tionis ex persona Ioannis ut habeatur ꝓ prima effectua li & hoc cum eadem potestate mandati.l.eum qui.§.qui iniuriarum.ff.si quis cau.&.c.ecclesia sanctæ Marie ut li te pendente,pro hac parte occurrit in simili Rot.xxi.de
3 præbend.in antiquis ꝓ primus † collator in suo turno im peditus non perdit illum sed habet sequentem, item etiã quod in simili de expectatiua dicitur per domi.post alios in.c.cum in multis col.v.de rescrip.in.vi.quod per acce
4 ptationem † non expirat si alii q̃ acceptanti ius in benefi cio acceptato competebat stante protestatione quin im mo absque ea secundum eundem domi.& sine sententia secundum Io.an.ibi circa fi.cuius opinionem approbat Rota in gratia in forma pauperum decis.iiii.in no.eo.tit. & hoc dummodo costet ius alteri compete cum alias
5 non credatur acceptanti † quod beneficium acceptatum nõ cadat sub gratia sua dicit Rota decis.viii.de cau.pos. & proprie in anti.facit etiam equitas in iudiciis necessa ria.l.quod si ephesi.ff.de eo quod cer.lo. Nam quod effectuetur in secunda uacatione per obitum nemini præ iudicatur nisi Pape cui erat reseruata per regulam præ positura quia prima dignitas post pontificalem in cathe drali & quia idem Papa pro seruitiis ab episcopo factis sibi & expen.& quia erat sibi benemeritus ut in gratia di cebatur mandatum concesserat ad præposituram unde
6 contra concedentem † latissimam admittebat interpreta tionem dicta clausula suspensionis.l.si.ff.de consti.princi pum.c.cum dilectus de consue.& glo,in cle.si de bene ficio de præben.& ex prædictus si Papa interrogaretur ita uerisimiliter declararet & sic facit.l.tale pactum.§.fin. .ff.de pact.cum not.ibi quæ procedit in contractibus re scriptis & aliis dispositionibus secundum Bal.& Pau. de

caſt.ibidem pro prima tamen opinione poteſt conſidera
7 ri † quod mens Pape in ſuſpendendo non eſt, niſi ad
præſeruandum uacationem ob omni gratia ad finem ut
ualeat prouiſio Alfonſi quare non debet ultra operari
.l.non omnis.ff.ſi cer.pet.neq; ex eo intendit aliam gra
tiam ab ea quam facit Alfonſo cõſeruare aut ſi eſſet mor
tua uel tunc expiraret uiuificare ſeu ſuſcitare ut in.d.§.
Et quia hoc non expreſsit.l.ſi ſeruum.§.non dixit præ
tor.ff.de acquiren.here.patet quia quando poſtulatur ſu
ſpenſio ad mentales reſeruationes ſolet ſignatura reſtrin
gere clauſulam ſuſpenſionis ad effectum reſignationis
duntaxat.agit ergo Papa præſeruare reſeruationẽ & ex
cludere a tali uacatione omnem gratiam quæ poſſet ca
pere & ſubintrare non autem alias gratias aliter in ſuo
curſu & iuxta earum tenorem impedire nec uidetur pro
bari ex uerbis aut conſtare ex mente quod Papa ſurro
get aut præſeruet præterq̃ in expreſsis & ad effectum pre
dictum dum ſuſpendit nec etiam uidetur cadere motiuũ
latisſime interpretationis aut mentis præſumpte in ipſa
ſuſpenſione clara & aperta etiam ſi ob merita gratia fa
cta dicatur ex quo hic uergeret in præiudicium Roberti
uerum pro ſecunda opinione facit illa deciſio incipiens
ſuppoſito ut in prima deciſione ſub ti.de reſeruat. quod
8 ualet prouiſio † ex cauſa ceſsionis in manibus Pape per
Papam facta de beneficio quod erat mentaliter reſerua
tum ſi in clauſula ſuſpenſiua gratiarum dicatur etiã men
talium & non reſtringatur ad effectum reſignationis tan
tum quanuis in alia parte ſupplicationis de mentalita
te Papa non intellexerit & hoc ſecũdum unum modum
intelligendi quod Papa non extinguat ſed ſuſpendat pre
ſeruando quem cum motiuis ibi uide pro iſta parte acce
dit & alia deciſio incipiens confirmauerat Papa ſub tit.
9 de renun.iii.in qua habetur quod gratia † ad primum ua
caturum non capit beneficium in manibus Pape in fauo
rem certe perſonæ reſignatum nec de tali intelligitur igi
tur in eo ſeu eiuſmodi uacatione nõ cõſumitur & ibi pa

1 o tet quod quando ſit manibus Pape † quomodocunque ſit concepta ſupplicatio uidetur ex ſtilo facta in fauorem prout uideas in.d.deciſ.Et ex hac conſideratione & proxima data ueritate earum quando alia fundamenta non ſubſiſterent poſſet ſtare ſecunda opinio pro qua.d.Nicolaus iudicauit ego uero in tertia & ſecunda inſtantia reſpectiue cauſam concordaui ob uarietatem opinionum ex eo quod quatuor domini tenuerant primam partem & quinq; ſecundam & ſtudui defendere iudicium maioris partis poſtq́ ſecundum ipſam fuerat pronuntiatum ex aliquibus ſimilibus & ex determinatione dictarum deciſionum quæ occurrerunt poſt iſtam.

De emptio.& uendit.

Vnice deciſ.de emptio.& uendit.Summarium.

Si res ualoris duorum millium & tricentorum ſit uẽdita ꝓ mille cum iuramento de non contraueniendo & clauſula ex certa ſcientia &c.poteſt agi remedio.l.ii.de reſcindẽda uendi.tanquam ſit magna & enormis leſio.

Epithome.

1 Venditio etiam iurata & cum clauſula ſciens &c.ſi uendens eſt leſus ultra dimidiam iuſti prætii reſcindi poteſt.

2 Abſolutio in caſu enormi & enormisſime leſionis a iuramento peti poteſt & nu.4.

3 Reductio ad arbitrium boni uiri ſtante enormi leſione non obſtante quacunque uerborum cautela peti poteſt & nu.6.

5 Reſtitutio propter enormisſimam leſionem competit eccleſiæ etiam poſt quadriennium.

7 Iurans non contrauenire an ſit ita periurus agens ad ſupplectionem prætii ac ſi ageret ad reſtitutionem rei.

Vnica Decisio.

1
ONTRA uenditionem † iuratam cum clausula ex certa scientia & aliis apponi solitis competeret remediũ .l.ii.C.de rescin.uẽdi.&.c.pe.de emptio.& uendi.ex quo domus fuerat uendita pro mille ducatis q̃ erat ualoris duorũ miliũ & tricentorũ,dubitatũ fuit in una Romana domus de columna.1513.& quidam uolebant quod non adducentes glo.Bar.& alios in.d.l.ii.glo.etiã in.d.c.pe.& quod hæc est opinio cõmunis legistarũ & canonistarũ in dictis locis pro qua Anch.consi.cccccxxxiii.orta lite & Alex.cõsi.xlii.i.vol.sup præmisso ꝓ ea parte ut cõmuni plura allegat & quod sit cõmunis inquit Imo.in.d.c.pe.& alii in c.cum contingat de iureiuran.facit quod Bar.tenet in.l.si quis cũ aliter.ff.de uerb.oblig.& hoc quia usq; ad dimidiũ est ꝑmissa deceptio.d.l.ii.&.d.c.pe.&.l.in causæ la.ii.§.i.ff.de mino.& supra dimidiã debebat operari iuramentũ etiam in maiori summa tricentorũ, nihilominus maior pars uoluit competere existimans magnã esse lesionem & enormen qua stante iuramentũ non debet esse uinculum tante lesionis sicut enim quando ex dolo iuratur præfatum remedium nõ excluditur ita debet esse quãdo re ipsa.d.l.si quis cum aliter & si contrariũ diceremus locupletaretur actor cum graui iactura uenditionis contra equitatem.l.nam hoc natura.ff.de condi.inde. Nam dimidia cum excessu multum depauperat pro ista equitate facit quod uoluit But.in.d.c.cum contingat quem ibi refert Abb.xix.col.cum seq.in.ix.casu ut non ualeant contractus & iuramentum data enormi lesione quin po
2 tius potest peti absolutio † in casu enormis aut enormissime lesionis etiam si fuerit iuratum quod non ueniret quis contra etiam ratione enormissime lesionis quod inquit etiam procedere si minor dixisset quod totum il

lud quod pluries est dat & donare intendit cum non sit absque dolo & fraude contrahens cum consumpturo & cum actu ipso male consumente.l.si quis cum sciret.ff. pro empto.cum aliis quæ allegat etiam si fuisset iuratum omnia & singula uera esse & hæc dicit Abb.esse omni equitati consona putans quod maior poterit contrauenire data enormissima lesione considerans ad hoc consuetudinem notariorum & multa alia de quibus ibi & idem Barb.in.c.quintauallis de iureiuran.quam etiam ibi refert Abb.colum.xv.cum seq.& in.d.c.cum contingat ꝙ enormiter deceptus non obstan.potestate arbitris data quod possint esse in totum de iure unius dare alteri poterit contrauenire quanuis non appareat de dolo ex proposito sed re ipsa idem Anch.in repetitione.c.canonum statuta de consti.& aliquaterius sentit Ho.in.d.c.contingat licet multi contra inquit ibi Abb.quorũ motiua hinc inde prosequitur latius in.d.c.quintauallis ubi etiam refert Bal.dicere communiter obseruari quod non obstan
3 te † quacunq; uerborum cautela ob enormem lesionem potest peti reductio ad arbitrium boni uiri quia nõ est uerisimile partes sensisse quod arbitrator posset eos enormiter ledere arg.l.cum aquiliana.ff.de transacti.dicit etiã Abb.in.d.c.pe.ulti.col.quod minor enormiter lesus potest petere absolutionem a iuramento ar.op.d.c.cum cõtingat &.c.ii.de pact.in.vi.& ꝙ ita But.in.d.c.contingat consuluit etiam si dixisset se uelle donare ꝙ in maiori sequitur Abb.data enormissima lesione & quod iuramentum uidetur illicitum ex parte recipientis cum interuenerit dolus ex proposito uel re ipsa quo casu competit ab
4 solutio† ad no.in.c.pe.&.c.debitores de iureiurã.q̃ dixit notanda tanquam quottidiana Imo.etiam qui dixit in.d.c.pe.viii.ix.x.col.glo.& docto.communiter sentire pro negatiua ex pluribus fundamentis firmat articulum esse dubium & tandem ait per ea quæ deduxit dicendum uideri quod de iure non habeat obstare iuramentum circa remedium.d.l.ii.& quod hæc pars uidetur satis pro

babiliter de iure substineri & quod a tali iuramento potest peti absolutio prout potest quando per dolū & metum fuisset iuratum & istud uidetur equum & de iure ꝓbabile & ad glo.& doct.ꝙ iuramentum præiudicet maiori respondet posse dici quod glo.& docto. nil dicunt de absolutione a iuramento etiam si re uera uideantur uelle simpliciter quod præiudicet Alex.etiam in.d.l. stipulatio hoc modo concepta.iiii.col.putat contra communem posse sustineri ut concedatur absolutio a iuramēto quia auct.sacramenta puberum.C.si aduer.uendi.d.c. cum contingat &.d.c.ii. non loquuntur quando deceptio est ultra dimidiam cum lucro alterius licet subiungat difficile esse id obtinere in practica contra auctoritatem dictarum glosarum in casu autem proposito fuerat obtenta commissio quæ absolutionem a iuramento ad effectum præstabat sine qua maior pars tenuit ut supra in magna tamē uarietate opinionum propter communem sententiam contrariam quantuncūq; rigorosam ideo rota quę multum equitati innititur.l.quod si ephesi.ff.de eo quod cer.loc.ne dum in ista uerum etiam in aliis in casu enormis lesionis quod non obstet iuramentum neq; aliæ clausulæ quæ poni solent tenuit pro maiori parte putans damnum esse graue & enorme facit etiam ꝓ decis.glo.
5 in.c.i.de integ.resti.in.vi.ubi propter † enormissimam lesionem aut eminentissimum damnum restituitur ecclesia post quadriēnium & ultra,in casu autem quo agitur dānum satis eminet quod esset discutiendum quando magna maxima enormis uel enormissima sit lesio & in qua summa uel parte an in sexta uel tertia.& Bar.in.l.si societatem.§.arbitrorum.v.colum.cum se.ff.pro soc.tradit & Abb.in.d.c.quintauallis.xvii.colum.refert quatuor opi-
6 niones pro quanta lesione † competat reductio ad arbitrium boni uiri & colum.seq.subiicit quod quando dicatur euidens iniquitas non credit posse dari certam doctrinam sed ex uariis circunstantiis iudex arbitrabitur & desuper dat regulas & quando dicatur magna uel parua

quantitas consideratur respectu personarum & causæ secundum Bal.quem idem Abb.col.xvi.adducit allegando.l.cum filius.§.heres meus.ff.de lega.ii.& glo.in.c.fi.de re iudi.in.vi.nec est nouum quod palatium in rota & signatura quandoq; teneat contra communem quando contraria opinio communi est equior prout in casu decisionis primæ de procur.in antiq.contra quem est cōmunior opinio ut dico in alia decisione incipiente introducta erat lis & habunde Fely.in.c.causam quæ de iudi.pe.& ult.col.& in pluribus aliis casibus super quibus plures reperiuntur decisiones aduertendum tamen quod in
7 d.c.pe.dicitur posse agi † ad restitutionem rei aut supplectionem præcii quod si est iuratum de non contraueniendo fieri nequit ex quo ita faciens esset periurus cum prohibitum simpliciter sit alternatiue prohibitū.l.quod sub conditione.§.i.& ibi Bal.ff.de condit.insti.dicens bene posse agi ad supplementum præcii & hoc ut notandum in eternum sequitur Fely.in.c.inter cæteros vlti.col.de re scrip.& declaret.Ant.de burgos in isto tracta.super.d.c.pen.char.pen.viii.limitatione quod si agat solum ad supplementum non potest excludi ratione iuramenti ex eo quod non cogitauit tantum damnū nec efficitur periurus postquam vult seruare contractum eo modo quo potest & intelligebat.s.pro iusto præcio sed tenendo nō obstare iuramentum non habet locum huiusmodi dictum quinimmo poterit agi.alternatiue sine pena periurii ex quo eodem errore aut deceptione ex animo seu re ipsa fuit iuratum sicut contractum ut per Imo.& alios in.d.c.pen.dum arguunt pro affirmatiua unde regulatur iuramentum a natura contractus pro quo.l.fi.C.de non nume.pecu.item cum optio sit emptoris vt.d.c.pen.vbi etiam Abb.post alios uideretur ei agendo præcise tolli facultas a lege concessa quoniā sentētia deberet esse conformis tali petitioni.l.vt fundus.C.eod.tit.c.licet Hely.de simo & quia est in solutione debet posse peti alternatiue quem ad modum quando vtrunq; est in obliga

gatione.l.miles.§.decem.ff.de re iudi.quanuis in termi-
nis conclusionis hoc non cadat quando quidem erat ha
bita absolutio a iuramento.

De loca.& conduc.

Prime decis.de loca.& conduc.Summarium.

Locans operas uel rem & operas per quē nō stat quo
minus fiat cōsequitur conuentā mercedē absq; deductio
ne expensarum quas fuisset facturus in prestatione operarum.

Epithome.

1 Expense quas locator operarum in præstatione fecisset
non deducuntur in conuenta mercede si per eum non
stetit quominus præstarentur.

Prima Decisio.

OCAVERAT Raphael de ca-
salibus ciuis Romanus qbusdam de
saulis operā suā & rem hoc est Bur-
chia seu nauigia ad cōducēdū sal ad
capitoliū in ripa seu marmorata præ
parauerat Burchia & alia necessaria
& fecerat portari partē nō totū quia
illi de saulis noluerunt patebat inte-
grā mercedē absq; eo quod deducerētur expēsa quas ne
cessario in portādo residuo fecisset ex quo p eū nō stete-
rat fuit dubitatū corā domino Martino de spinosa.1514.
1 an expēse quas fuisset omnino passurus in cōducēdo re
siduū essent deducēde & quatuor domini sæpius posita
causa tenebāt q sic tū qa nullus casus est q hoc genus ex
pensarum deducendarum excuset.l.fi.de ope.seruo.l.fundus
in prin.fa.heric.l.fructus.ff.solu.matri.cum ibi not.nisi in
decimis

decimis.c.cum homines.c.tua nobis de decis.not.glo. utrunque in.c.grauis de resti.spoli.c.ad nostrã primo de iu reiuran.tum quia non debet plus operari fictio q̃ ueritas licet tantidem sit in suo casu.l.filio quem pater de lib.& posth.l.fin.de hiis qui ue.eta.impe.l.unica.§.accedit iun. glo.C.de rei uxo.acti.Bar.in.l.i.§.hoc autem senatus ad sille.& in repetitione.l.si is qui pro emptore.x.col.uer. v.ff.de usucapi.& si totum portasset pro toto expendisset & quia lex sine equitate non fingit.l. postliminium in prin.de capti.& postli.re.l.denique cum.l.se.ff.ex qui cau. ma. Bar.in.d. repetitione.iii.col.quae non suadebat nec petiebatur ut plus lucri faceret non conducendo quam si conduci fecisset item quia in hiis competit actio ad interesse & quantum intersit non ultra.l.ex conducto.l.do minus horreorum in fi.ff.loca.ubi sufficit locatori quod remaneat sine damno maior pars tenuit contra & sic fuit iudicatum ea ratione quia per locatorem non stetit qui fecerat omnia praeparari ad conducendum & pro parte conduxerat pro qua.l.si addes.§.fi.l.qui operas & Bar.in .l.si uno.§.item cum quidam.ii.col.circa fi.eo.ti.neque ob. quod in dictis iuribus non dicitur de expensis sed de mercede conuencta quoniam satis est quod non iubent expensas tales deduci & solum considerabant quod alii interim nõ Locasset operas prout etiam in.l.diem functo.ff. de offi.assesso.unde alias simpliciter intelligantur nam si locator perdidisset nauigia pro tempore quo partem fecit conduci aut aliud damnum passus fuisset cessisset totum eius detrimento & in eo etiam periculo erat pro residuo si portasset ergo sicut poterat esse in damno equũ est ut lucrum si casus contingit sentiat ubi enim periculũ ibi lucrum.l.fi.§.sed cum in secundum.C.de fruct.§.cum autem insti.de emptio.& uendi.regula secundum naturam.ff.de regu.iur.& regula qui sentit onus eod.titu.in vi.c.cum secundum de praeben.c.i.de sepult.cle.i.in prin. de censi.sicut econtra qui lucrum amplectitur onus non recusat.l.unica.§.pro secundo.C.de cadu.toll.& per haec

tolluntur prima fundamenta & etiam potest dici quod d.l.fundus loquitur in alio casu & in expensis factis deducendis ab eo qui fecit non in hiis quæ factæ fuissent ut deducantur ab alio qui eas non fecit in solutione mercedis eius qui facturus fuisset in.d.l.fi. de ope.seruo.etiam continet casum diuersum & respectu factarum expensarum ita ꝙ non est bona illatio nec circa diuersa contrarietas nec applicabilis periculi & damni consideratio.l.fin. de calum.l.naturaliter.§.nihil commune.ff.de acquiren. possess.c.post translationem de renunc.c.inter corporalia de transl.c.episcopi.c.dilectus de offi.ordi.c.cum causa in fi.de testi. Nec in proposito cadit fictio aliqua quæ est prō ueritate contra ueritatem assumptio scilicet quando ius certum de aliquo facto fingit statuendo oppositum ut dicit glo.in.d.§.accedit Bar.in.d.repetitione in diffinitione fictionis & Abb.in.c.is qui de spon.& mat. & quando in ea essemus equitas suggeret pro decisione ex adductis ex quibus patet etiam non ob.l.dominus Horreorum quæ loquitur de conductore deferente res conductas ante tempus ut domino ad interesse teneatur cui Lex satis prouidit cum eo quod interest ubi non erat ratio periculi quæ in casu decisionis ut est dictum nō ob. etiam ꝙ ex equitate canonica usque ad interesse & non supra agi debeat.c.suam cum materia de pe.quia ostensum est id esse equum utroq; iure & dicit Abb.in.c.dilectus de arbi.quod etiam si essemus in pena a lege ciuili aut canonica imposita posset exigi a clericis & laycis cū non peccet qui facit ex permissione legis.l.grauis.C.de adult.xxiii.q.iiii.qui peccat.

Fictio qd

Secundæ decis.de loca.& conduct.Summarium.

Caducitas rei emphiteoticæ ob non solutionem canonis procedit si dominus uoluerit & declarauerit & si non est declarata contra non soluentem non poterit declarari contra eius successorem idem de pena excommu

nicationis & priuationis beneficii ob non solutam pen-
sionem uel ob aliam causam similem ut locum non ha-
beant tacente creditore.

Epithome.

1 Emphiteota cessans a solutione canonis an possit pro-
pria domini auct.expelli uel sit necessaria sententia de-
claratoria.
2 Emphiteota si cessauerit a solutione & dominus non de
clarauerit uelle esse deuolutum eo uiuente contra eius
heredem huiusmodi declaratio fieri non poterit.
3 Pensionem non soluens in tempore an & quando sit ex-
communicatus & priuationem incurrat.
4 Collatio facta de beneficio patronato sine præsentatio-
ne patronorum ipsis non contradicentibus ualet.
5 Pene regulariter ad heredes non transeunt.
6 Heredi quæstio de fellonia cōmissa p defunctū moueri
non potest si eo uiuente dominus non est conquestus.
7 Dominus non reuocans feudum propter felloniam com
missam per uasallum an & quando eius heredes reuo
care possint.
8 Filius an amittat feudum ob delictum patris & utrum sit
differentia inter delictum cōmissum in personam do-
mini uel extra & de aliis uide remissiue.
9 Reuocatio fit ob demerita & ingratitudine quæ ad here
dem transire non debet.

Secunda decisio.

1 APertissimi iuris est quod si emphiteota † priua-
tus cesset a solutione canonis p trienniū & eccle-
siæ p bienniū cadit a iure emphiteotico.l.ii.C.de
iur.emphi.c.potuit loca.in quo an requiratur sentētia pri
uata sunt opiniones de quibus per glo.& doct.ibi sed cō
muniter uidetur quod non sit necessaria secundum Ias.

habunde referentem uarias sententias in.d.l.ii.colum.iii. cum seq.ac.iii.uer.pro clara ubi firmat post longum processum posse dominum emphiteotam propria auct.expellere & Alex.consi.vi.vol.iii.col.v.&.vi.Requiritur tamen directi domini declaratio ut in.d.l.ii.ibi uolenti & ubi etiam glo.& Bar.& Saly.in.l.fin.in.fi.eod.titu.Ang. in auct.de non alie.§.scire autem col.ii.& in emphiteota etiam irrequisito domino alienante ut non cadat nisi dominus uoluerit & declarauerit se uelle tenet Alex. consil. xxii.uol.ii.&.cvi.uiso themate uol.iiii.col.ii. considerans quod secundum Imo.in repetitione.c.fi. de rescript.col. xxiiii.ac Saly.in.d.l.fi.d.c.potuit equiparat emphiteotã non soluentem infra biennium & alienantem non requisita ecclesia & cum in primo casu non priuetur nisi uolente & declarante domino nec in secundo & sic ad casum & adeo requiritur declaratio quod intendit non soluentem priuatum esse ut explicite de ea constare debeat ita Decis.consi.cxlvi.col.iii.uer.capio secundum ubi allegat Bar.& alios plures in hunc sensum nec immerito cum uoluntas in mente retenta nihil operatur.l.si repetendi .C.de condi.ob cau.dato.facit.l.in ambiguo in fin.ff.de re.dub.&.c.quem ad modum iuncta glo.ii.de iureiuran.
2 & propterea si dominus uiuente emphiteota † qui cessauerat in tempore satisfacere hoc non declarauerit uidetur noluisse & non poterit contra eius heredem declarare prout in una Bononien.bonorum coram domino Triuultio.1521.fuit a maiori parte conclusum & ponderatum consi.cu.clxiiii.prælatus col.pe.ubi considerat quod ita demum cadit ipso iure si dominus uoluerit ut
3 in.d.l.ii.idem in non solutione † pensionis infra mensem & sex menses qui ut plurimum apponuntur sub pena excommunicationis & successiue priuationis beneficii ecclesiastici eo ipso obseruat Rota prout in una Gebennen.monasterii.1516.coram domino Bartholomeo de petra sancta fuit tentum & successiue in aliis firmatum quod procedit etiam in simili pena apposita ob inualidi

tatem aut reductionem pensionis seu ob aliam similem causam eadem ratione ut est dictum & patet infra attento quod gratia cui debet fieri solutio pena censetur apposita ut ipso tacente non sit cessans excommunicatus nec priuationem incurrat/patet quia si postea simpliciter absque protestatione creditor pensionem decursam accipiat ostendit noluisse penam & debitor non cadit nisi uolente creditore secundum not.in.d.l.ii.& ibi. Cyn.& in.d.c.potuit quicquid super eo in contrarium sentiat Abb.col.iiii.Nam illa est uerior opinio equior & communior ut late prosequitur Ias.in.d.l.ii.char.xi.incipiendo ibi in ea glo.& determinando per quorum quae-
4 stiones & ita etiam dicunt doct. in collatione † facta de beneficio patronato sine patroni praesentatione ut refert Fely.in.c.cum Bertoldus col.vi.de re iudi.inferens ad casum/quod autem fauore domini & creditoris pena sit apposita cõstat quia eis applicantur & sunt debite.l. post legatum.§.amittere de hiis qui ut indig.l.ii.§.si duo de colla.bo.& ibi Bar.infert ad statutũ & declarat in.l.ii.§. fi.ff.ad Tertul.& est etiam.bo.tex.in.l.pen.C.de leg.istis igitur inuitis nolentibus uel non declarantibus locum non habet.l.inuito.ff.de regu.iur. posset enim creditori displicere priuatio & nocere diceretur si contra eius uoluntatem fieret cui satis fit quomodocunque ei placeat.l.fi. cum glo.ff.de usu.& habi.§.praeterea si quis generaliter insti.de acti.glo.in uer.maiores in.c.fi.de consue.in.vi.& Bar.in.l.ii.in prin.col.iiii.ff.solu.mat.& si absque declaratione daretur caducitas posset in damnum domini redundare cui non expediret forsan rem habere per se nec de facili reperiret qui tantum responderet nimirum si domino uolẽte & in eius fauorem pena est decreta.l. quod fauore.C.de leg.non ob. quod in beneficialibus pena imponitur ab homine non a lege quasi tunc uon sit applicanda illi propter quem est imposita ad ea quae dicit Ias.in.l.i.C.de hiis qui,ut indig.quia si non est a lege in corpore iuris scripta/est ab ipsa lege animata hoc est a

principe ut in auct.de consul.§.fin.col.iiii.& .ix.q.iii.ipsi sunt uel secundo dic quod dicitur tali deberi si nõ necessario saltem de condigno arg.dictorum iurium quinimmo quod ipsi debeatur ostendit stilus qui sufficeret sto sine præiudicio quod non deberetur ex quo de stilo prouisio beneficii ob non solutionem pensionis uacantis non conceditur regulariter alteri q̃ ei cui pensio erat soluenda unde habetur pro iure.c.ex literis de consti.c.q̃ graui de cri.fal.& mos Pape inspicitur qui ex signatura talium impetrationum colligitur.l.uel uniuersorum de pig.acti. .l.nummis.ff.de lega.iii.c.illo uos in fi.de pigno.& Bisignet de rescrip.in antiquior.decis.v.& sicut stilus Papæ & signature ex facto colligitur ita etiam palatii dicit Rota decis.xvi.de consue.in anti.quod est ius licet ex facto oriatur quod Bar.in repetitione.l.de quibus prima.ff.de legib.col.i.& in repetitione.l.ii.C.quæ sit lon. consue.in.q.i.col.iiii.& col.vi.post prin.declarat ponendo consuetudinem considerari tribus modis quæ regula & stilus non minus stant firmiter si alicui alteri q̃ creditori ex gratia & uoluntate principis fieret prouisio cum debeat ad id haberi respectus quod frequentius accidit in communi cursu fieri ac concedi solet tex.est menti tenendus in.l.suus quoq;.§.puto generaliter de here.insti.facit.l.Nam ad ea.ff.de legib.&.c.quod alicui de reg.iur. in.vi.item

5 † pene regulariter ad heredes non transeunt nisi quatenus ad eos peruenit.l.unica.C.ex delict.defuncto,& hoc secundum leges secus secundum canones ad animę salutem prospicientes.c.ulti.cum glo.de sepult.c. in literis de rapto glo.fi.in.c.peccatum de reg.iur.in.vi. c.i.de soluti.c.tua nos &.c.Michael de usur.non tamen respectu pene ut ibi & quod non transeant pene in proposito & pro conclusione est bonus tex.in.l.i.§.fin.ff.ad sill.l.omnimodo cum glo.in uerbo non licebit de inoffi. test.l.hiis solis &.l.fi.C.de reuo.dona.ubi etiam glo.fi.& Ang.ac Saly.item Bal.notans secundum eam quod si feudatarius

6 † commisit felloniam & dominus non est con

quæstus uiuente feudatario & heredi eius quæstio de fel lonia moueri non potest etiam si feudum uideatur ipso iure reuersum ad dominũ subiiciens q ubicũq; dicitur ip so iure reuerti ad dominum intelligitur si dominus uelit & petat alias secus ad idẽ glo.fi.in.c.fi.de dona.arguens quod feudum,non est filio auferendum ob felloniã pa tris si patri quæstio mota non fuerit licet ut inquiunt ibi Io.an.But.& Abb. melius secundum literam arguatur ad casum conuersum quod si uasallus fecerit felloniam
7 contra dominum & dominus † feudum reuocauerit he res reuocare non possit quod uerum intelligunt si fuit sciens & ad reuocandum tempus habuit sufficiens alias reuocat & ita etiam sentit Cy.in.l.i.C. de reuo.dona.sed
8 quia materia est ampla an & quando filius † amittat feu dum ob delictum patris & utrum sit differentia inter de lictum commissum in personam domini uel extra & in ter delictum consistens in faciendo uel in amittẽdo & an differat feudum ab emphiteosi & in materia uide pro nunc remissiue tex.cum glo.in.d.c.ii.de feu.& ibi omni no Abb.in emphiteosi & Io.an.in addi.ad spec.eo.titu. in prin.§.fi.And.de iser.in.c.i.colum.i.si uasall.feu.priue. cui.defe.Cy.in.l.ii.C.de libert.eo.lib.Bar.in.l.idem Iul. .§.si quis alicui de lega.i.in.l.iuris iurandi.§.si liberi de ope.libert.& in.l.eum qui.ff.de interd.& releg.& ibi ad di.ad ipsum Bal.in.l.i.per quas perso.nobis acqui.& in .l.lege.C.de legit.here.Saly.in.d.l.ii.q.xxii.ubi Ias.q.ult. Franc.de are.in.d.l.idem Iul.alias est.l.cum seruus.§.si quis alicui Dy.& Io.an.in regula non debet de regu.iur. in.vi.collect.& Car.in.d.c.ii.& Anch.in consi.cxlii.pro domina Paula colum.i. Abb.consil.iii.vol.ii.q.vii. Alex. consi.ciii.vol.i.col vlti.& consi.cvi. cum se.vol.iiii. Phil. cor.consi.li.iii.lib.& Soci.consi.xxv.vol.i.Redeundo ad deccisionem pro ea ultra præmissa facit.d.l.fi.& quod ca noniste præcipue But.& Abb.dicunt in.d.c.fin.col.ii.q
9 merita & de merita sunt personalia & cum reuocatio † ac declaratio pene fiant ob de merita & ingratitudinem

quia ũ est filio auferendum ob felloniam patris

non debent transire ad heredem actiue nec passiue ex eo ꝙ ex parte utriusꝗ est ꝑsonalitas ait Abb.col.iii.& facit .l.quia tale.ff.sol.mat.continuatio ergo aut cessatio emphiteote quia dominus uoluit seu tacuit cũ in dubio uoluisse præsumatur alias declarasset arg.c.ad audientiã de deci.non debet nocere successori sic enim alius qui non peccasset & odiosus forsan domino esset pro eo qui deliquisset & delictus fuisset puniretur quod esse nõ debet .l.si quis in suo.§.fi.C.de inoffi.testa.c.cum in ueteri in fi. & ibi not.de elect.in regula non debet de regu.iur.in.vi. Quod aũt taciturnitas domini arguat uoluntatẽ pene patet per.d.l.fi.de iur.emphi.ubi Saly.col.i.no.ꝙ si dominus permittit labi tempus duoꝶ mensium sibi a lege cõcessum si facta denuntiatione uelit emere perinde est ac si dixerit se nolle emere & ꝗuis dominus post biẽnium seu trienniũ respectiue ꝗdiu nõ soluitur posset declarare quãdocunꝗ cum iste casus differat a casu prædicto nihilominus ex taciturnitate arguitur talis uoluntas quandiu quis tacet sciens sibi apertam esse taciturnitatem.

Tertiæ decis.de loca.& condu. Summarium.

Sicut pena emphiteote cessantis non declarata nõ trãsit contra eius successorem ut in proxima cõclusione ita nec ad successorẽ domini qui tacuit uel sic declaratio domini quæ ipsius fauore caducitatem inducit est personalis actiue sicut pasiue & licet ea non facta res ad successorem transeat cum onere canonum debitorum non tamẽ pena uel cum ipsa pena etiam si requisitus eos infra tempus iuris non soluat secus quo ad canones sui temporis item pactum quod si in termino iuris non fiat solutio licet dominus absꝗ declaratione propria auct.rem apprehendere non causat incursus pene amissa declaratione.

Epithome.

1 Si dominus caducitatem non declarauerit eius successor

illam declarare non potest.

2 Heres licet contra eum declaratio fieri non possit tene-tur tamen ad decursos & non solutos canones.

3 Heres emphiteote interpellatus non soluens pensiones decursas infra biennium uel triennium non cadit a iu-re suo secus de decursis tempore suo.

4 Pensionem non soluens non est excommunicatus nec in currit penam priuationis creditore tacente.

5 Pactum appositum in contractu emphiteotico ꝙ liceat domino rem apprehendere absq; declaratione quid operetur.

6 Pactum & statutum a pari procedunt.

7 Pactum appositum conforme dispositioni iuris commu nis quid operetur.

8 Pacto apposito ut solutio fiat ab emphiteota quolibet mense an triennium expectari debeat ad hoc ut dica-tur non soluens cecidisse a iure suo.

9 Emphiteote si est data licentia uendendi cuicunq; uolue-rit an domino irrequisito uendere possit.

Tertia decisio.

Item fuit cōclusum in eadem causa Bononien.bono rum de mense Maii.1522. In secunda instantia co-ram domino Paulo de capisuchis quod si dominus
1 non de clarauerit caducitatem eius successor† nequeat de clarare ad quod seruiunt motiua Cu.in.d.consil.clxiiii.& .l.fi.C.de reuo.dona.ac glo.in.c.fi.de dona.& quædam fundamenta proxime decisionis & illud quod potestas declarandi regulariter non transit ad heredem nec egre-ditur personam glo.est in.l.idem pomponius.§.fi.de ret uendi.Bar.& Alex.in.l.inter stipulantem.§.i.ff.de uer.ob li.quod intellige domino sciente & ualente reuocare, ut in ipsa decisione est expressum. Item fuit conclusum ꝙ
2 licet successor † contra quem declaratio fieri non potest teneatur ad decursos canones seu ex eo quod sit heres

.l.ueteris de contra.& commit.stipu.&.l.unica.C.de acti. ab here. & contra here.incip.præterq̄ in penis & ibi nisi quatenus ad eos peruenit ut in proxima decisione apertissimi &c.seu ex hoc quod res transit ad eum cum onere suo functionem præteritarum.l.imperatores.ff.de publica.c.si quis laycus.xvi.q.i.c.i.cum materia de solu.Io. and.in regula non est in mora de regu.iur.in mercu.& Phil.Franch.cum aliis quos refert in.c.si.§.fin.de offi.ordi.in.vi.Quod an in successore beneficii respectu pensionum quæ prætenduntur non solute a prædecessore locū habeat,ut successor teneatur & uarietas inter dominos & lis in auditorio Rote nondum decisa qui articulus indiget declaratione tamen pro eiusmodi † pensionibus etiā
3 si interpellatus infra biennium uel triennium a die interpellationis cessauerit non incidit in penam caducitatis bene incideret si a solutione pensionum sui temporis cessaret.Pro conclusione facit ꝙ pena respectu temporis prædecessoris uidetur remissa seu non habuisse locum ob taciturnitatem domini,ut in.d.decisiōe apertissimi ergo non debet egredi personam delinquentis nec pro eius culpa & pro alieno tempore puniri.l.sancimus.C.de pe. .c.ii.de hiis quæ fi.a ma.par.capi.non ob ꝓpria contumacia successoris requisiti,quia aut damus incursum & remissionem ratione taciturnitatis & pena semel extincta amplius non reuiuiscit.l.qui res.§.arram.ff.de solu.aut dicimus non incursam penam ex quo dominus non declarauit,& tunc solum remanet debitum a successore soluēdum cum nec a lege nec a domino ratione taciturnitatis sit remissum,sed non pena salua expensarum condemnatione in qua puniretur si litem patiatur super solutione canonum decursorum ex quo uictus uictori &c.l.eum qui temere.ff.de iudi.l.properandum.§. sinautem.C. de iudi.c.fin.de ma.& obe.c.finem litibus de do.& contuma. &.c.calumniam de pen.cum si. Nam non reperitur expressum quod quis cadat nisi pro tempore suo aut quod casus prædecessoris remissus uel nō effectuatus propter

domini taciturnitatem posset in personam successoris ef+ fectuari ergo erubescimus.l. illam.C. de colla. quod in penalibus non est extendendum,ut in allegata decisione & quia non est imponenda pena quæ non reperitur specialiter cauta maxime in materia priuatiua quæ sine expresione aperta non inducitur per tex.optimum in auten.de non eli.se.nuben.§.cum igitur uer.sinautē col. i.quem ad hoc ponderat Bal.in auct.ex testamento.C. de secun.nup.& est peregrina glo.in.c.fi.de iure patro.& alia Io.in simili.xv.q.iiii.in sum.quam exclamat Imo.in c.quærelam de iureiuran.secundum Fely.ibi.col.ii.ubi etiam Abb.iii.& in.c.cum uenerabilis de except.viii.& Alex.consi.ciii.uol.i.col.ea.ex quibus dicendum quod compellatur sicut quis in censu soluendo ratione censua lis contractus absque pena amissionis rei.c.constitutus cum glo.de relig.do.nec ex uerbo omnimodo posito in.d.l.ii.de iure emphi.cōcluditur caducitas per lapsum temporis eo ipso taliter quod tam uiuo q̄ mortuo non soluente posit declarari quasi declaratio quo ad incur+ sum non operetur & sic morte cessantis non impediatur quoniam ultra adducta in proxima decisione pondero quod in ea lege immediate sequitur si dominus uoluerit & paulo ante fuerat dictum uolenti ei licere ad hoc est ꝙ superius fuit consideratum de conditione tacita aut ex+ pressa a lege in huiusmodi incursu,ut tunc demum indu catur pena fauore domini quando dominus uelit & de+ claret non antea ad hoc quia si aliter diceremus sequerē tur multa inconuenientia ꝙ statim decurso termiuo sine solutione data priuatione etiam inuito domino quando etiam acceptaret postea pensionē simpliciter oporteret rem de nouo concedere quod nunq̄ fit domino caduci+
4 tatem nolente.Itē in beneficialibus † de quibus est dictū in ꝓxima decisione essent excōmunicati non soluētes & mille anime & supra in infinito numero illaqueate & ul+ tra essent priuati & indigerēt noua ꝓuisiōe beneficii & ta mē uidemus ꝙ si creditor tacet & pēsiōes acceptat nolēs

caducitatem nullus reputatur excõmunicatus nullus pri uatus,& ista patientia quando esset necessaria sufficeret & excusaret alias arguit cum consuetudine optima iuris interprete penam non esse incursam.l.si de interpretatione.ff.de legi.&.c.cum dilectus de consuetu.Item si uelimus dicere ꝙ data declaratione censeatur retro non soluens priuatus a die lapsus ultimi termini hoc non offendit.Istam conclusionem de quo tamẽ latius dicam in se. decisione incipiente fuit etiam cõclusum.Item quia erat
5 pactum † expressum quod si emphiteota qui habebat ab ecclesia infra biennium non solueret liceret domino propria auctoritate absq; declaratione rem apprehendere dicebãt duo domini debere operari fuisse inductam caducitatem nõ facta declaratione neq; apprehensione ex eo ꝙ conuento debet aliquid inducere.l.si quando.ff.de lega.i.c.si Papa de priuileg.in.vi.& Bar.in.l.creditores in iiii.q.col.v.cum se.C.de pigno.coadiuuo hanc partem
6 quia q̃uis † pactum & statutum in multis differant regulariter tamen a pari procedunt & quod potest fieri per pactum & statutum.l.non impossibile.ff.de pac.glo.super rubrica.C.de decre.decu.lib.x.Bar.in repeti.l.omnes populi in.x.q.col.viii.ff.de iusti.& iur. & in.l.fi.col.ii.circa fi.C.de pac. Abb.in.c. cum dilectus col.vi.de arbi.& in c.si diligenti not.iii.de fo.compet.statutum autem quando alias nihil operaretur accipit,ut aliquid addat iuri cõmuni.l.i.ad municip.Bar.in.l.iiii.§.prætor ait col.ii.ff.de dam.infec.Bal.in rubri.C.qui accu.non pos.col.pe.But. in.c.causam quæ col.ii. circa fi. de do.& contu.Imo.in .l.si uero.§.de uiro col.iiii.ff.solu.matr.& Alex.in.l.fi.§. in computatione.C. de iure delib. declarans materiam & in consi.lxxxv.animaduersis col.pe.uol.iiii.quod procedit etiam in odiosis,ut aliquid operetur etiam si generaliter intelligendo posset ad terminos iuris reduci inquit Abb.in.c.pastoralis in prin.de appella.ergo & pactum.Item concurrit dispositio hominis cum dispositione legis tenendo quod est dictum posse dominum pro

pria auctoritate expellere emphiteotam quo casu pactũ uarios operatur effectus quandoq; permissiue quãdoq; prohibitiue iuxta subiectam materiam ultra ius secundũ glo. notabilem in.c. uerum de condi. appo.ac Imo.& Alex.in.l.filiusfamilias.§.diui.ff. de lega.i.idem Imo.in c.cum contingat in.v.membro principali col.xxi.de iure iuran.& late Curt.consil.lxvi.char.v.& Barb. consil.lxiii. col.iii.uol.i.Sed quando fuit posita causa contrarium tenui respondendo primo loco & alii præter duos tenuerunt hoc præcipue fundamento,quia ut est in proximis conclusionibus firmatum quod cadat quis & quod posset dominus propria auctoritate expellere omnia regulãtur ut locum habeant si dominus uoluerit & declarauerit eius fauore quod nõ debet in ipsius redundare odiũ, quod stante non est admittendum dominũ uoluisse pacisci,ut omnino caderet etiam si sibi displiceret & non declararet quod posset ex multis contingere in prox.decisione demonstrari,nec est uerisimile q; per tale pactũ uoluerit perdere iuris arbitrium attento quod depẽdet mere a libera & sola uolũtate sua & est ei facile declarare argu.l.iii.ff.de milit.testa.ex quo patet cessare præsumptã mentem paciscentis & non obstare contraria nec militare in hoc casu cum potius sit dicendum ut deduxerit dominus
7 † idem per pactum q; ius ipsum quando per omnia sit iuri conforme ex quo plura solent exprimi a iure cauta quæ nihil operantur.l.iii.ff.de leg.i.l.non recte.C. de fideiusso.Item pactum est intelligendum secundum naturam contractus ac subiectam materiam sicut iuramẽtum.l.si uno.ff.loca.l.si insulam de præscrip.uer.si stipulatus cum ibi no.ff.de usur.&.l.si.C.de non nu.pec.uidi postea Phil.cor.consi.cxv.vol.i.qui per rationem prædictam ita consuluit in statuto , ideo motiua alia ibi uideantur non obst.q; Spec.uer. lxxxviii.in ti.de empti.& Io.fab.uoluerit quorum opinionem refert Ias.in.d.l.ii.
8 q.xiiii.col.xi.quod in pacto facto † ut solutio fiat quolibet mense ab emphiteota nõ expectatur ut triennium ut

possfet expelli,sed sufficit expectare per menses sex quasi sit satis duplicare tres quia non habet saporem & Io.an. in additione ad Spec.in allegato loco refert Cyn. tenere quem sequitur debere expectari triennium & respondet ad contraria quæ loquuntur de rescriptione non de pena proueniente ex cessatione canonis,& Ias.ubi supra tenet cum Io.an.declarans adducta in oppositum procedere in præscribenda libertate contra seruitutem quod est fauorabile non in pena quæ differunt.l. cum quidem .ff.de lib.& posth.sed esto ꝙ opinio Spec.& sequacium staret etiam quo ad finem mensis non expectato semestri procederet respectu solutionis faciende non respectu pene de qua non est dictum & quæ nunq̃ uenit nisi in casibus expresfis,ut dixi nam per eiusmodi pactum non est immutata dispositio iuris circa penam nec pactum quod est strictisfime naturæ extenditur ultra q̃ contineat.l. sancimus de testa.C.l.ueteribus de pact.&.l.quicquid astringende.ff.de uerb.oblig.Item termini sunt dispares cum nec in causa Spec.quando aliquid induceretur detur caducitas absq; apprehensione per quam fit declaratio cū idem & plus fit facto q̃ uerbis aliquid demonstrare.l.iii. .§.falsus.l.paulus.ff.rem ra.hab.c.per tuas de arbi.c.cum dilecti,& ibi glo.de appella.& pactum quod liceat propria auctoritate apprehendere non excludit quin ad caducitatem requiratur declaratio saltem per apprehensionem cum nec hoc dicat nec ad hoc uenerit, ut patet ad quod facit.l.pe.C.de lib.præte.posset tamen operari pactum quando contraria opinio esse uerior, scilicet quod non liceret propria auctoritate apprehendere uel expellere uel in uarietate opinionum ꝙ tunc locum haberet opinio in pactum deducta.l.i.§.si conueniat.ff.depo. quia quilibet rei sue potest legem diceere,& in hac materia approbantur conuentiones.l. meuius.l. qui hered.in prin.ff.de condi.& demon.l. in re mandata.C.mand.& .l.i.&.l.fi.C.de iur.emphi.ad prædicta facit quia uoluit, idem Spec.eo.ti.uer.xciiii.& ibi Io.and.in addi.quod si

9 est data emphiteote † licentia uendendi cuicunque uoluerit non propterea potest uendere sine licentia aut requisitione domini prout est de iure & sequitur Alex.consil. cvi.uiso themate instrumenti uol.iiii.dicens quod dicta clausula continens uendendi facultatem debet intelligi secundum naturam actus super quo ponitur.l.i.§.si quis sub conditione.ff.de leg.commi.l.si quando in prin.C.de in offi.testa.cum si.quis in casu in quo consulit dicat quod operatur per modum facilioris probationis quo ad personas expressas in pacto cum non reperiatur tex.qui prohibitas personas enumerat in quas nequit fieri alienatio iuxta.d.l.fi.de iure emphi.& Iaco.ac Ber.quod adducit Specu.ac Vber.de bo.secundum Io.an.ibi idem uoluerunt,sed in hoc ultimo,Saly.in.d.l.fi.col.i.sentit oppositum & cum eo Imo.& Lud.ro.ac Alex.sibi contrarius quos refert & sequitur Ias.ibi col.ii.& Bal.ac Ang.cum aliis adductis per eundem Ias.col.iii.in quæstione simili,quando emphiteotis est concessa alicui stipulanti pro se & pro hiis quibus iura sua concedere uoluerit siue dictum sit pro se & cui ipse dederit ubi in fi.ait opinionem Spec.communiter reprobari contra quam sentiunt etiã Iac.de sancto Georgio in tractatu feud.in uer. Ita etiam quod ipsi uasalli & Curt.in.iiii.parte,in tit.ex qui.feud. amitta.in.ii.regula.q.v.ubi testatur ita obtinuisse in practica,Sed esto quod hæc pars esset uerior aut cõmunior in hiis terminis non propterea destruitur decisio quę habet casum diuersum, & rationem separatam ac singularẽ ne pactum noceat paciscenti in casum autem Spec. prodest absque eo quod aliquo respectu præiudicare posset.

Quartæ decis.de loca.& conduct.Summarium.

Conclusio apertissimi & materia eius procedit tam in beneficialibus quam prophanis etiam si soluere cessans ciuiliter obierit etiam si regressus uel accessus ob non solutionem concessus sit.

Epithome.

1 Pena excommunicationis ac priuationis beneficii nō incurritur nec regrediendi seu accedendi ob non solutionem pensionis locus non existit tacente pensionario, & nu. 9.

2 Successor in beneficio uigore facultatis iuris regredien. seu accedendi ob non solutionem pensionum tempore prædecessoris decursarum molestari non potest si pensionarius uiuente debitore tacuerit.

3 Successor in beneficio an teneatur ad decursas pensiones tempore prædecessoris non solutas.

4 Successor est tutus quo ad incursum penarum de quibus supra etiam si non soluens resignet cum eadem sit ratio in morte ciuili quæ in naturali.

5 Pensionis reseruatio a principis non autem a partibus uoluntate dependet.

6 Sententia hominis probationem non expectat.

7 Differentiam inter sententiam legis & hominis, uide remissiue.

8 Actus legitimi an recipiant diem uel conditionem.

10 Lex de eo ꝙ est nō de eo quod futurum est certam esse debet qūo intelligatur ista regula uide remissiue.

11 Vasallus si ob delictum pheudo priuetur & dominus remittat delictum an tanq̄ nouum uel antiquum pheudum retinere censeatur.

Quarta decisio.

FVit ēt conclusum duobus cōtradicentibus. 1522. in una coram domino Camillo de ballionibus
1 quod si ob non solutione † pensionis sit apposita pena excōmunicationis & successiue priuationis beneficii ecclesiastici uel ēt cōcessus regressus seu accessus & is cui reseruata est pensio ac regressus uel accessus tacuerit uiuēte debitore pensionario quod in tēpore in solutione defecerat

defecerat quod non sit incursa aliqua pena nec succedēs
2 † in beneficio propterea posset super beneficio molesta
3 ri. Licet super decursis pensionibus an teneatur † ꝑ præ-decessore passus sit dubius, & nondum in palatio decisus cū in una causa domini fuerint uarii & tetigi in proxima decisione in secundo capite. Non enim dicitur priuatus nec excommunicatus nec habens regressum potest conqueri nisi de seipso, ut in proximis decisionibus est demonstratum ex quo eius fauore & beneficio fuerat de pena prouisum quibus & pro ista adde .l. filio præterito .ff. de iniu. rup. & irri. fac. testa. iuncta glo. quæ colligit ꝙ quis testamentum filio præterito dicatur nullum tamen intelligendum est si ipse uelit dicere nullum non si taceat & allegat concor. & ita in causa Gebennen. Monasterii de qua supra obtinuit Cardinalis sanctorum quatuor qui ueniebat ex iure Card. senogalien. defuncti ex eo ꝙ senogalien. ante obitum contra non soluentem litem mouerat & sic declarauerat alias non obtinuisset Cardinalis sanctorum quatuor etiam ad omnia surrogatus nam prout est ostensum declaratio terminatur ad uitam creditoris siue debitoris quod procedit
4 † etiam si non soluens resignet ante declarationem, ut successor sit tutus ex quo eadem est ratio & effectus idem in ciuili morte quæ in naturali .l. mulier .ff. ad trebelli. & Rot. xxviii. in no. de procura. Nam ante declarationem creditoris & quandiu tacet potest debitor impune resignare & ualide ex quo nō dum pena successerat secundum unam intelligentiam de qua in proxima decisione, & alias a simili eius quod dicitur de resignante in fine anni dati ad faciendum se ꝓmoueri ad sacros ordines quod potuit licet se, ita restrinxerit .c. commissa. de elec. in. vi. & Old. consi. cciii. factum tale est de quo dico plene decisione incipiente tenuit palatium quod si acceptans non ob. ꝙ aliud sit in prophanis .l. ii. C. de iure emphi. exprimat quod uolente domino pena succedat, & quia in eis est cuiq; liberum arbitriū .l. in re mandata. C. manda. quia non sunt de his de qui-

bus in.l.nemo potest.ff.de lega.i.aliud in beneficialibus
5 in quibus reseruatio † pensionis cum accessu & penis prædictis dependent a principe non a partibus & ubi partis exigitur uel adest consensus omnino magis ab ipso principe cum sine eo partes nihil tale possunt, ut dico etiam in illa decisione latius super regressu incipiente in causa legionen.& apponitur certa dies cum incursu qui pro homine interpellat,& uidetur operari ex sententia legis animate & hominis accedente maxime partium con
6 sensu absq; alio ministerio cum † sententia hominis non expectet post se probationes.l.magnam.C.de contra.& commit.stipu.& Rot.de resti.spoli.in no.iii.in additione
7 faciens differentiam † inter sententiam legis & hominis, quia iura hic & in proximis decisionibus adducto probant a simili.l.non possunt.ff.de legi.& in omni casu est certa pena & dies,& quia ubique apponitur fauore creditoris succedunt iura & rationes de quibus in præfatis decisionibus.Item illud ꝙ aliter tenendo quasi omnes obligati ad pensiones quorum pauci soluunt in tempore uiuerent in peccato & indigerent noua collatione beneficiorum & absolutione ab excommunicatione quam nemo habet tacente creditore ut superius dixi,nec refragatur quod titulus beneficiorum non debet pendere a uoluntate partis.c.ii. de elec.in.vi.regula actus legitimi de regu.iur.eo.lib.quia ut inquit Dy.in.d.regula in fi.uer
8 ba debent exponi actus † legitimi,scilicet quidam subiungens quod generalis regula remanet in cõtrarium quod omnes actus legitimi diem recipiunt & conditionem insti.de uer.obli.§.omnis licet fallat in quibusdam in quibus regula loquitur secundo in multis iuris articulis permittitur pendentia in similibus.c.si tibi absenti cũ ibi no. de præben.in.vi.Item in quibusdam regulis cancellarie quæ sunt satis note.Item hæc est diuersitas in multis casibus quæ uidentur similes & urget illa consideratio quod
9 fauore creditoris,ulterius † potest dici titulum semp esse firmum apud debitorem donec declaret creditor ut tũc

iure ipso transferatur in creditorem regressum aut ac‑
cessum habente uel si nulli est prouisum in talem euen‑
tum dicatur priuatus, & eo momento priuatio succedat
quo creditor declarat uel si data declaratione uolumus
quod sit retro priuatus ab ea hora citra qua cessant lex.
Iam erat certa de eo quod erat naturæ certum.l.cum qui
dam.§.suum.ff.de acqui.here. & Abb.in.c.pastoralis de
rescrip.& in.c.super quæstionum.§.fin.de offi.delega.&
in.c.pastoralis col.iii.de appella.facit.§. conditionis in‑
sti.de uerbo.obliga.de hoc tamen & quomodo sit acci‑
10 piendum quod dicitur legem † esse certam de eo ꝙ est
non de eo ꝙ futurum est dico in illa decisione sup regu‑
la de publicanda acceptatione incipiēte quidam habens
ubi uide quia faciunt scripta ibi ad prædicta nec obst.ꝙ
Bal.uoluit in.c.i.de prohi.feu.alie.per Fede.in usi.feu.
11 quod quando ob delictum seu felloniam uasallus † feu‑
do priuatur & dominus remittit delictum ꝙ censetur ua
sallus retinere feudum tanq̄ antiquum non tanq̄ nouum
si non priuabatur ipso iure,sed erat priuandus per senten
tiam secus si esset ipso iure priuatus, ut tunc iudicaretur
feudum nouum ad hanc differentiam refert Abb.in.c.fi.
col.pe.de dona.quod quando uasallus priuatur ipso iu‑
re quia alienauit q̄uis dominus ad se feudum non reuo‑
cauerit quod nihilominus heres posset,sed si non priue‑
tur ipso iure contra filium non agitur ob patris delictum
quæ offendunt prædicta & proximas decisiones qa,con‑
tra opinionem Bal.est glo.in.l.peculium.la.i.in.§.si ere.
de pecul.alia in.l.quod dicitur in.§.pen.in uerbo creuisse
.ff.de impen.in rebus dota.fact.&.iii.in.d.c.i.§. insup de
prohi.feu.alie.per Feder.Bar.in.l.ii.ff.de excep.rei iudi.
dum dicit quod quando ius tertii est exclusiuum iuris
agentis ipso iure intelligitur si tertius uelit & allegat.d.l.
ii.C.de iur.emphi.& cum opinione glo.transeunt com‑
muniter doct.simpliciter & indistincte & illam sequitur
Imo.in.c.ii.col.iiii.de feu.ut accipiatur si dominus uolue
rit etiam in casu priuatiōis ipso iure & ex hac solutiōe ex

communi sententia tolluntur, obiecta & fortificatur hæc decisio cum duabus proximis supra.

De rerum permut.

Vnice decis. de rerum permuta. Summarium.

Reseruatio cum prouisione motu proprio ad beneficium certe summe ꝙ T. duceret acceptandum non capit beneficium ex causa permutationis in manibus ordinarii resignatum de quo ordinarius prouidit.

Epithome.

1 Expectans cum beneficio acceptandi uigore reseruationis cum prouisione etiam motu proprio ad beneficiū certe summe non capit beneficium in manibus ordinarii ex causa permutationis resignatum.
2 Permutari an possit beneficium generaliter etiam motu proprio reseruatum & qualiter succurratur permutanti beneficium specialiter reseruatum.
3 Reseruatio simul cum decreto non autem sola afficit ante notificationem.
4 Motus proprius in expectatiuis quid operetur.

Vnica decisio.

VIT POST binam disputationem a maiori parte dominoꝝ tentum in una Nanneten. prioratum coram me de mense Ianuarii. 1521. Quod reseruatio cum ꝓuisione motu proprio ad unū beneficium usqꝫ ad summam. 50. ducato. quod officialis Pape infra mensem acceptaret, non haberet locum in beneficio ex causa permutationis in manibus

ordinarii resignato licet ordinarius de eo compermutan ti prouidisset, quia etiam si detur uacatio cessione taliter facta.c.inter cætera de præben.& ibi Abb.in.c.cum uene rabilis de excep.v.col.cle.i.de re.permuta.& communi ter doct.c.unico eo.ti.& nõ ualeat ꝓuisio ordinarii stan te reseruatione generali uel speciali proprio motu secun dum Fed.de se.eo.tracta.q.i.& consi.cxli.Amice charis sime & Phil.Franch.post Domi.in.d.c.unico dicentem quod in reseruatione motu proprio seu generali impedi tur permutatio, ut in extrauagan.dudum, Benedicti.xii. & execrabilis Io.xxii.§.quę omnia ac Ro.d.decisio.i.cũ aliis adductis ꝑ Phil.Nihilominus inspecta ratione equi tatis.d.c.unici & ne concesſione iuris utentes fraudẽtur, ut in.d.cle.& quia hodie omnes reseruationes fiunt mo tu proprio ac expectatiue habent ẽt uerbum reseruamus & clausulam motuo proprii q̃uis non clausulas suspensi uas sicut reseruationes uoluerunt quod reseruatio nõ ca peret facit quia non est specialis ad certum corpus bene ficii q̃ pereat, ut habetur decisione licet de more de præ ben.in no.xv.ad hoc Flor.c.quæsitum de re.permu.limi tans singulariter.d.c.unicum prout ibi Phil.iii.col.ut pro
2 cedat quando † quis impetrauit generaliter primum ua caturum quo casu potest fieri permutatio non obstan.ex pectantibus quia ex quo nequeunt habere primum ua cans per permutationem poterunt habere aliud, ut ibi in .i.glo.secus ait si quis impetrasset certum uacaturum pu ta archidiaconatum talis ecclesiæ propterea quando ꝑ mutans non est in dolo aut culpa potest redire ad benefi cium dummodo detur probabilis ignorantia & propria auctoritate iuxta equitatem.c.si beneficia.de præbẽ.in.vi. secundũ Io.an.in.d.c.unico Feder.in.viii.q.& Imo.quẽ refert Phil.in.d.c.unico.v.col.alii quod est opus noua collatiõe, ut plene Ro.d.decisio.i.&.v.&.d.cõsi.& Phil. referens Domi.& alios in dicto loco & potest supplicari Pape ut ꝑmutationem compleat cum aliud id facere ne queat obstan.reseruatione Fede.d.q.i.&.v.&.d.cõsi.cxii.

& Phil.in.d.c.unico.col.vi.satis autem ignorantia datur ex regula præsumitur de reg.iur.in.vi.l.uerius.ff.de proba.& quia ut inquit Feder.iii.q.uerisimiliter sciri potuit reseruatio quãdo erat generalis in una prouincia & pluribus nota non si secreta & particularis quæ adiuuari non potuit ubi subiicit relinquitur optioni permutantium an uelint redire ad beneficia uel suis sumptibus uenire ad Papam pro expeditione permutationis,item quia non permutasset uerisimiliter qui sciuisset eam perditurus.l. si.iuncta glo.in uerbo possum de condi.cau.da.causa nõ seq.l.cum de indebito.ff.de proba.c.super hoc de renuntia.saltem onus probandi culpam & scientiam incumbit reseruatiuo.c.unico ut eccle.benefi.sine di. confe.consideretur ergo quæcunq; opinio reseruatio non capit tale beneficiũ quinimmo tentabant plures ex dominis quod ualeret etiam prouisio considerata equitate.d.c.unici.Et dominus Spinosa dicebat ꝙ in reseruationibus inductis per extrauagantes regulas & ius cõmune procederet nullitas prouisionis in terminis nostris non in reseruatione p literas,pro ista sententia licet contra docto.supra allegatos facit quia in.d.c.unico,& in.d.cle. ratio est expressa, & tunc ne dum uia extensionis uerum etiã in uim cõprehensiuam seu materia sit penalis seu correctoria comprehenditur omnis casus cadens sub ratione scripta per tex. peregrinum meliorem in iure ac menti tenendum est.l. libertum.§.senatusconsulti.ff. de ritu nupt.ibi sententia apprehendi cle.i.iuncta glo.in uerbo eligatur de elect. tradit Alex.l.si constante.in prin.post alios solu.matri. glo.est nota.in.c.si postq̃ in uerbo prouisione de elect. & in.c.i.in uerbo Italie de tempo.ordi.in.vi.& pertinenter glo.in.c.unico quam ibi no.Domi.ꝙ constitutio exorbitans extenditur de stricta significatione uocabuli ad latam ad idem Alex.l. filiusfamilias.§. diui.ff.de lega.i. vii.col.ubi allegat concor.& Abb.in prohemi.decreta. iiii.col.in.c.ac si clerici col.xvi.& in.§. de adulteriis col. iiii.de iudi.Ratio autem est generalis non restricta ad ex

pectatiuam nec ad gratiam factā ad instan.magis quod si esset reseruatio etiam motu proprio &c.patet quia uerum est permutantes uti iuris concesfione ac equitati cōsonum ne sine culpa fraudetur eorum honesto & pmisso uoto neve dispendia patiantur.c.cognoscentes de cōsti.Item quia ita expectat reseruatiuus,sicut expectatiuus & uterq; habet in gratia uerbum reseruamus cum decre-
2 to irritanti,ita ꝙ reseruatio † cum decreto afficit ante notificationem non sola reseruatio secundum Anch.Domi.& Phil.in.c.si eo tempore de electi.in.vi.neq; obstat ꝙ in alio casu docto.dicunt in.d.c.unico quod exorbitat & non debet extēdi quia in casu de quo agitur hoc permittitur attēta ratione expressa procedat illud in aliis casibus quibus ratio non astringit & si astringat dicerent contra ueritatem ex prædictis constitutio execrabilis nō contradicit,quia est extrauagans loquens in suo casu extra quem non licet arguere.c.pastoralis cum materia de fide instru.prout Bar.in.l.ut iurisiurandi.ff.de ope.libert. ait de consuetudinibus feudorum, & nisi producantur tenet sententia contra eas, ut Fely.post alios in.c.i.de re iudi.unde quia exprimit de casu permutationis magis facit contra per locum a speciali quasi liceret etiā eo casu nisi fuisset expressum per.d.c.unicum & eius rationem generalem maxime quia exempli causa uidetur dictum de expectatiuis quarum tunc usus erat frequens rarus autem reseruationum.l.dam.infect.la.ii.ff. de dam.infect.c.i.iuncta glo.i.ne cle.uel mo.secula.neg. se immisce,& sufficit initium esse generale.l.fi.§.fin.ff.iur. & fac.igno.nec obst.motiuum Fede.in.d.q.i. ꝙ reseruationes executorum debet restringi ne impediant equitatem iuris.d.c.unici,& quia ambitiose non facte per Papā proprio motu quæ sunt fauorabiles & latisfime.c.si motu proprio de præbend.in.vi.cle.si romanus eo.tit.quia motus proprius prodest ad tollendam surreptionem ut in dictis iuribus & in expectatiuis non suffragatur nisi ad hoc ut uult regula cancellarie de motu proprio quæ

licet non sit de dandis ut dicitur declarat tamen affectum unicum in expectatiuis igitur non operetur alium. Non autem operatur contra intentionem concedentis q̄ fuisse uidetur ne impediatur permutatio.d.c.unico data tamen est in una causa Pisaurien.regula ut annotaui in decisio ne incipiente clausula motus proprii & secundum eam
3 iudicatum & eius tenor est quod motus †proprius in ex pectatiuis non suffragetur nisi ad excludendam subre ptionem literarum & sic firmata ut non tollat gratia ex pectatiua habens motum proprium optionem propter dictam regulā & sic illa decisio & eius motiua conferunt ad istam item quod posset ordinarius uel non prouidere est interesse Pape citra quem constitutio.d.c.unici ab eo edita plenissime interpretari debet cōtra quancunq; gra tiam quæ casum non excipiat.c.cum dilectus de consue. & glo.in cle.si de beneficio de præben.ne equitas.d.c.im pediatur etiam per suas reseruationes nam & executo res auct.apostolica faciunt.c.hi qui de præben.vi.nec contradicit quod inferior non potest se intromittere de hiis quæ princeps sibi reseruauit.c.ut nostrum de ap pella.cum si quoniam nec potest infra mensem de be neficiis comprehensis sub expectatiuis cle.unica.§.secus de concess.præben.etiam si expectantes non acceptent ut late per Fely.post alios in.c.cum ex officii de præscripti. & ideo regula dat ordinariis quatuor menses in quibus expectatiue non habeant locum & tamen de expectati uis dicitur nominatim in.d.c.unico unde quomodocūq; essent impediti ordinarii in casu pmutationis sunt restitu ti per.d.c.nisi Papa sibi reseruet prouisionem prout in.d. extrauagan.execrabilis & similibus quæ de permutatio ne dicerent quia si uerba generalia semper recipient in terpretationem a iure per.d.c.unicum considerata ra tione quæ gubernat legem ad.§.dulcissimis.l.cum pa ter delega.ii.ff. qua inspecta tolluntur alia motiua ideo non est alienum a iure tenere permutationem alias rite fa ctam non impediri per reseruationem motu proprio p

ut tenebant & seruabant illi de Tuscia quos refert Fed.in d.consi.xii.licet dicat quod male propter declarationem tunc benedicti nam in expectatiuo habente motum proprium tenet Alex.de antilla.in repetitione.d.c.licet de re. permut.quem refert & sequitur Gemi.consil.ciiii.quod non impediant permutare uolentem secundum dispositionem.d.c.indistincte loquentis & occurritur uoracitati quorundam reseruatiuorum aucupari sitientium beneficia talium permutantium a quo uiri timorate conscientie abstinent etiam si possent aliquo casu quia in talibus cadit illud quod summum ius dicitur esse summa iniuria quanuis alias non dicatur iniuria quod iure fit.l.iniuriarum.§.i.ff.de iniur.c.cum ecclesia uulteran.de elect.ꝙ quia in duabus causis coram me occurrit & etiam quotidianum est uolui prædicta examinasse exemplo legislatoris in.l.legaui.ff.de libe.lega.& ex omnibus constat saltem sustineri decisionem quo ad repellendum reseruatiuum & quo ad potestatem ordinarii circa ualiditaté prouisionis articulum esse disputabilem.

De testamentis.

Prime decis.de testa. Summarium.

Tacita pupillaris quæ continetur sub expressa uulgari & econtra non excluditur per uerba tunc & eo casu in tali substitutione apposita uel sic dictio tunc per se aut etiá iuncta cum uerbis & eo casu uel similibus non est taxatiua nec excludit vulgarem aut pupillarem tacitam prout excluditur per dictionem tantum aut aliam taxatiuam.

Epithome.

1 Substitutio expressa vulgaris cum clausula tunc & eo casu an excludat tacitam pupillarem.

2 Tantum & duntaxat hæ dictiones taxatiue de sui natu

ra excludunt omnes casus tacitos & subintellectos.

3 Tunc, ista dictio non est taxatiua nec exclusiua sed demõstratiua aut declaratiua rei cui adiicitur & in tempore extremitatem notans & nu.7.

4 Expressio eorum quæ tacite insunt nihil operatur.

5 Substitutio necessario habere debet aliquã conditionem.

6 Tunc & eo casu, ista uerba quando cadant in aliqua dispositione & an aliquam præsumptionem exclusionis seu restrictionis inducant.

8 Iura per subauditiones aut repetitiones tacitas nõ reuocantur nec per similitudinem earũ correctio inducitur.

9 Præsumptiones diuerse si cõcurrant, uincit fundata in potentiori ratione ac uerisimili coniectura.

10 Eo casu, ista uerba adiuncta dittioni tunc exagerant non restringunt dispositionem.

11 Substitutio vulgaris concepta in uno casu an comprehẽdat alium si mater sit in medio.

Prima decisio.

LARVM est, in iure substitutionem factam filio impuberi vulgariter continere tacitam pupillarẽ & factã pupillariter tacitam vulgarem in terminis.l.iam hoc iure cũ si.ff.de vulga. & pup.dubitatum fuit una Roman. alias Lucan.testamenti & bonorũ in qua dominus Camillus de ballionibus & ego fuimus electi a Car.cortonen.& a Baldassare de piscia datario arbitris an uerba tunc & eo† casu apposita in substitutione expressa excluderent tacitã & licet Bal.cõsi.lvii.itẽ instituo uol.ii.dicat ꝙ prædicta uerba ad unũ casum se restringant & Anch.cõsi.ccclvi.ex serie testamẽti quod uidetur excludere omnes alios casus quos cõplectitur vulgaris substitutio & ea põderet & Lud.ro cõsi.cxxxi.prima dubitatio ac.cxxxviii.nona superuenit

& Deci.cõs.lxiii.& ꝑ tenui uidelicet quod ad casum expressum pręcise restringatur substitutio & ad aliũ nõ porrigatur propter dictionẽ tũc nihilominus tenuimus contrariũ & ita.1519.ꝑ ipsos arbitrios fuit iudicatũ & sententia arbitroꝝ postea in Rota cõfirmata duabus solũ contradicẽtibus nã regula de tacita cõtenta in expressa nõ reperitur limitata ꝑ dicta uerba sed ita demum quando est dictio taxatiua tantummodo aut similis secundũ Saly.in .l.præcibus.C.de impub.& aliis substi. Alex.& Ias.post alios in.l.quis eo.titu.ergo non est recedendũ ab ea dicit glo.super ru.de reg.iur.in.vi.ante fi.item hoc tenet clare Bal.nouellus in repetitione.l.i.ff.de vulga.& pup.in xiii.char.super tertio effectu vulgaris expresse continentis tacitam pupillarem uer.iiii.limita.nisi testatur substituisset vulgariter tantum & exemplificat si heres non erit
2 tunc & in eum casum tantum uel duntaxat † substituo titium quo casu non contineretur tacita propter naturã dictionis taxatiue quæ est excludere casus tacitos & sub intellectos.l.iii.§.cum titio.ff.de adi.lega.& cle.exiui de paradiso.§.cum autem de uerb.sign.ubi melior tex.ad hoc qui sit in iure ait Ias.in.d.l.iam hoc iure col.ii.pro quo
3 considera quod dictio † tunc non est taxatiua nec exclusiua sed demonstratiua aut declaratiua rei cui adiicitur & in tempore extremitatem notans.l.iiii.§.fin.ff.de condi. & demon.patet in generali exẽplo vulgaris si heres non erit & in quolibet speciali tunc sit heres titius seu eo casu in talem euẽtum titius sit heres cum hæc equipolleant item pondero quod sensus substituentis non erat alius quinimmo talis absq; similium uerborum adiectione un
4 de tacite † inerat & sic expresio nihil operatur.l.omitto .§.sub conditione de tutel.& l.ff.de lega.i.per.l.non recte.C.de fideiusso.uerba igitur prædicta solum declarant & demõstrant absq; quod excludant tacitam a lege præsumptam ex coniecturata mente substituentis qui si de casu præsumpto cogitasset etiam in eo expresse substituisset ut dicunt Bar.& Alex.in.d.l.iam hoc iure occur

rit quod iste est quidam modus ita loquendi in huiusmo di forma substitutionis & magis declarandi non tamen necessarius quo sine alternatione & eiectione uel exclusione tacite de qua loquimur aliqui testatores & notarii utuntur aliqui non & si substituens excludere uoluisset omnem alium casum ab expresso sicut dixit tunc & eo casu subiunxisset solo solum uel tantum aut similem exclusiuam uel taxatiuam arg.l.unice.§.sinautem ad deficientis.C.de cadu.tollen.&.c.inter corporalia uer.nec illud de transla.epi.ubi & glo.ostendo quia in.l. lutius titius.ff.de hered.insti.& in.l.cum proponas.C.eo.dictio tunc non apponitur necessario nec inducit iuris ministerium sed ponitur demonstratiue ac declaratiue idem in.l. lecta secundum Bar.ibi in secunda opinione.ff. si cer.peta.& de hoc tex.uidetur expressus in.l.gallus in prin.ubi dictio tunc in uno casu apposita iux.§.& quid si tantum .ff.de libe.& posth.& declaratione doct.ibi quod curiosus reperiet in pluribus aliis iunibus sic etiam in contractibus non refert dicere si nauis ex asia ueniret promitto centum uel tunc promitto centum aut tali casu promitto centum cum nec plus nec minus sit in una promissione q̃ in alia & quod uerba eiusmodi non excludant tacitam demõstro ulterius quoniam & si quis prohibet uno tempore permittit in alio & econtra qui in uno casu substituit in alio uideatur substituere ut prouisio in uno casu uideatur in aliis remotio & permissio in uno in aliis quandoq; prohibeat & econuerso.l.imperator de postul.l.stat.liberum.§.stichum de lega.ii.l.cum prætor de iudi.l.commodissime.ff.de libe.& posth.l.maritus.C.de procur.c.nonne cum ibi not.de præsumpti & hoc maxime procedere deberet hic ex uuo casus tacitus est directe contrarius expresso & omnino dissimilis in effectu in uerbis prout dicit Ias.opponendo in.d.l.iam hoc iure
5 col.i.tamen cum substitutio † debeat habere necessario unam conditionem propterea si testator substituat in eũ casum uel euentum conditionem illam de necessitate po

nit ideo non uidetur excludere alium casum ita inquit Bar.in.d.l.iam hoc iure quanuis aliqui quos refert ibi Iaf.sentiant non esse necesse unam conditionem expri- mere nihilominus quando exprimitur quod est quasi semper pro quo.l.iura.cum dua.se.ff. de legi.fatis ur-
6 get consideratio Bar.& uerba † tunc eo casu non cadunt nisi exprimatur aliqua conditio quæ si omittatur subin- telligitur ut si heres non erit substitutioni locus existat nõ aliter inspecta expressa substitutione cum vulgaris casum istum habeat in genere in confuso tantum qui alios com plectitur ut declarat Bar.in.l.fi.C.de insti.& substi.sub cõ di.fac.& dato sine præiudicio ueri quod ex prædictis uerbis & substitutione in unum casum expressum & cer- tum euentũ admitteremus causari aliquam præsumptio- nem exclusionis seu restrictionis ar.dictorum iurium om nino in terminis conclusionis esset potentior præsum- ptio ad.l.iam hoc iure inducentis tacitam rationem ue- risimilis mentis disponentis quæ ratio etiam est potens in contractibus.l. tale pactum.§.fin. ubi etiam glo.ff.de pact.& in statuti rescriptis & aliis dispositionibus secun- dum Bal.& Pau.de cast.ibi & late Curt.consi.lii.colum. ii.non enim ex istis uerbis colligitur aliqua uel non eque uerisimilis coniectura substituentis ad exclusionem sicut a lege ad inclusionem ex quo uis uerborum istud necessa rio non importat præcipue quia tacita continetur quan- do vulgaris est etiam concepta in unum casum tantum puta si posthumus non nascatur & idem esset si dicere- tur in euentum uel casu quo posthumus non nascatur & si conciperemus quod qui in uno casu substituit in aliis excludit ar.d.iurium utiq; nunquam esset locus substitu- tioni tacite inducte a lege unde nisi substituens clare ex- cludat stat coniectura & dispositio legis non obstante na
7 tura † dictionis tunc extremitatem notantis quoniã iuxta materiam subiectam uel apponitur declaratiue uel ex- primit clarius quod tacite inerat uel non importat iuris ministerium ut est dictum prout de iuramento in.l.fin.C.

de nonnu.pecu.& in.l.si uno loca.ff.& ibi glo.notans quod ex qualitate contractus uerba accipiuntur contra propriam significationem & glo.in uerbo titu.in.c.i.de usur.in.vi.l.insulam de præscrip.uer.& Bar.in.l.si constante in prin.q.i.col.iii.sol.mat.& in.l.omnes populi in vi.q.prin.col.viii.ff.de iusti.& iur.in proposito autem sumus in terminis quibus lex inducit casum omissum ex uerisimili mente substituentis taliter quod ad hunc sensum omnia uerba pro uiribus sunt intelligenda non contra nisi in casu claro & licet sit limitata vulgaris in uno casu indiuiduo tamen pupillaris generaliter procedit casus est singularis iunc.glo.in.d.l.fi.quem sequitur Ias.in.d.l.iam hoc iure circa medium quare ad exclusionem tacite non sufficit leuis sed oporteret grauem & potentem habere coniecturam & ex eo quia agitur de tollenda dispositione.d.legis uel ut eo casu cesset quæ tamen debet stare nisi causa cōiecture deficiat.l.sancimus.C.de test.nam
8 nec per subauditionis aut repetitiones tacitas † reuocantur iura glo.est notabilis in cupientes.§.quod si p uiginti de elect.in.vi.neq; etiam per suppletiones inducitur iuriū correctio aut per similitudinem rationis ut no.Abb.in.c.ut debitus col.vi.de app.facit optime.l.ii.C.de condi.
9 inser.propterea si daremus concursum † præsumptionū ex prædictis uinceret præsumptio tacite substitutiōis fundata in potentiori ratione ac uerisimilitudine super qua lex disposuit ut traditur in.l.diuus cum ibi not.ff.de in integ.resti.in.c.cum inter R.seniorem de elect.& in.c.literas iunc.glo.de præsumpti.non ob.cōsi.Bal.l.vii.quia cōsulit in diuerso casu ab isto & fundat se in forma conditionali a qua recedi non potest.l.qui heredi.§.fin.& l.meuius.ff.de cōdi.& demon.& quia Antonia cui erat facta substitutio si antequam filii procrearentur ex ea decederet ut tunc Eleonora succederet decessit superstite filio dicit esse casum in.l.ex facto.§.pen.ff.ad trebell.& in.l.generaliter in princ.C.de insti.& substi.sub condi.fact.quæ iura non contrariantur.d.l.iam hoc iure nec cōclus

stioni & est diuersitas casuum nec consideratio q subiicit de aduerbio temporis tunc allegando.d.l.iiii.§.fin.& l. uxori usumfructum uille de usufruct.lega.ac.l. in substi- tutione.ff.de vulga.& pup.refragatur quia dicta iura pro cedunt in materia satis diuersa & quando haberet simili- tudinem uoluntas disponentis est in eis ut expectetur tempus quod colligitur ex dictione tunc denotante tem poris extremitatem ut per Bar.qui ita declarat & in sin- gulis assignat alias rationes & aliud est quod per dictio nem tunc notetur extremitas temporis non subsistente alia coniectura nec lege in contrarium aliud quod exclu datur tacita substitutio fomentata a lege & quãdo tenea mus sensum Bal.communem in.d.l.in substitutiõe & ibi Ias.ait col.i.alias.ii.quod quanuis cõditio negatiua si he res non erit habeat sensum si nunquam heres erit & sic ui deatur uerificari sub aliquo tempore fuerit heres tamen ubi agitur de excludendo substituto pupillari restringi- tur ad tempus mortis nec sufficeret prius fuisse heredem ut deciditur ibi etiam non offenditur conclusio quæ agit de includendo substituto in casu omisso immo faceret pro conclusione quæ ad conclusionem tacite substitutionis est adiuuanda & cõferunt etiam pro solutione dictarum legum quæ Ias.ubi supra. col.pen.scribit & quod addit
10 Bal.† & eo casu seu in eo casu esse unius casus restricti- ua non probat præcipue in terminis conclusionis & est exaggeratio uerborum non restringens nec excludens iuris dispositionem & contrarium est demonstratum su- perius per plura fundamenta Ancharan.in allegato con sili.ccclvi.adducit eadem iura & ex alio etiam non con- tradicit quia quod prædicta uerba excludant omnes alios casus dicit esse fauore fratris existentis in medio,
11 nam quem ad modum lex interpretatur vulgarem †con ceptam in unum casum ut non comprehendat alium si mater sit in medio.d.l.fin.secundum intellectum Bar.& Bal.&.d.l.præcibus fortius, ita debet interpretari in fa- uorem fratris contra uxorem testatoris quando ergo es-

set uera sententia Anch.non operatur hoc dictorum uerborum proprietas secundum eum,sed coniectura & fauor fratris uel non sola natura uerborum,sed iuncta cum dicto fauore,& hoc modo etiam faceret pro conclusione ex quibus constat non obstare Ludo.Ro.& Decio.in allegatis consiliis quoniam omnes consulunt in longe diuersis terminis & procedunt per eadem motiua quibus alii supra,& quãdo sint uere earum determinationes nõ sunt applicabiles ad hunc casum,nec concludẽtes quod prefata uerba excludant tacitam.

Secunde decis.de testa.Summarium.

In liberis primi gradus fructus nõ cõputãtur in trebellianicã licet duas quartas detrahãt prout detrahi possũt.

Epithome.

1 Fructus hereditatis in quartam trebellianicam neq; legitimam quo ad liberos primi gradus non cõputantur.
2 Filius grauatus restituere hereditatẽ detrahit duas quartas.

Secunda decisio.

1 Qvod fructus non cõputentur †in quartã trebellianicã qno ad liberos primi gradus etiã si due quarte deducant conclusum fuit de mense Nouẽbris 1521.in una corã domino Nicolao de Aret.per.l.iubemus.C.de trebelli.ita Bar.in.l. quod de bonis.§. quod auus.ff.ad.l.falci.& Ang.consi.cxxiiii. Zolus col.ulti. concludens filium grauatum de restituenda hereditate habere duas quartas de quo pro & contra glo.in.l.papus.§.meminisse.ff.de inoffi.testa.& in.l.quanq;.C.ad.l. 2
falci quod iure canonum est expeditum locum esse duarum †quartarum detractioni.c.raynutius,& ibi glo. antepenul.c.Raynaldus & ubiq; canoniste de testa.glo.i.
2 in.c.

in.c.in præsentia de probati.& Bar.in.d.l. meminisse & in.l.coheredi.§.cum filie uer.quod si heredem.ff.de vulga.& pupil.ut est in obseruantia iudiciorum. Subiungit Ang.quod fructus uon imputantur in legitima nec in trebellianica.d.l.iubemus,&.l.scimus.§. repletionem.C. de inoffic.testa. Nec obst.ꝙ.d.l.iubemus secundum Paul. de cast.in.d.l. quod de bonis.§.fructus & in.l.mulier.§. cum proponeretur.ff.ad trebelli.debeat limitari in detractione unius quartæ tantum ponderando ibi dodrans restituatur iuncto fine legis & in.d.§.cum proponeretur dicat Alex.quod est limitatio peregrina & singulariter notanda mentiqꝫ tenenda & ab alio nō scripta quia idem Alex.in.d.§. quod auus mutauit sententiam sequendo Bar.& Ang.propter quarum auctoritatem dicit durum esse in practica obtinere contrarium subiiciens quod si.d. .l.solum haberet locum quando filius detraheret unam quartam seruiret de uento ex quo ne dū liberi primi gradus uerum etiam alii habent legitimam absqꝫ computatione fructuum ut in.d.§.repletionem ꝑ quem satis erat in una quarta prouisum uerbum autem dodrans intelligatur de eo quod superest deducta tamen prius legitima sicut intelligit Bal.in.l.filium quem habentem col.xii. uersi.extra oppo.C.fami.herc.& dixi in.l.in ratione.§.ꝙ vulgo.in glo.i.super eo & ista ait adde hiis quæ scripsi in.d.§.cum proponeretur & aduerte quia Paul.de cast. etiam uidetur sensisse cum Bar.in.d.§.quod auus & clarius in.d.l.iubemus cum quo & Phil.cor.consil.clxxx. col.i.uol.iiii.item quod sit locus detractioni duaꝝ quartarum uidetur inductum ut dici solent per.d.c.raynutius & Raynaldus & sic si ita est post.d.l. iubemus quæ hoc considerauit nec consequenter quod fructus diminuerent trebellianicam & cum non mutetur expresse remanet incorrecta & absqꝫ restrictione.l. sancimus de testa.l. præcipimus in fin.C.de appella.not.per glo.& docto.in c.i.de ope.no.nunti.l.de præcio.ff.de publici. nec refragatur quod ab exordio humane naturæ fuerit in mente

conditoris legis detractio duplicis quartae & ratio anterior ipsa.l.iubemus & quod lex antiqua quandoque habet respectum ad casum iuris quod postea editur iux.not. per glo.in uerbo effrenatam.c.significauerunt de testi. ibi non iuris nouitatem sed ratio est antiqua & super ru. de reg.iur.in.vi.ante fin.Bar.in.l.legitima col.i.uersi.sed oppo.ista exe͂pla.ff.de pact.& Abb.in.c.publicato col. ii.de electi.quod tu nota ad multa quoniam si imperator in.d.l.id respexisset & propterea uoluisset non debere computari quando duplex quarta detraheretur expressissent.l.unica.§.finautem ad deficientis.C.de caduc.tollen.&.c.ad audientiam de deci.cum sciret in legitima nõ computari item ex hoc non inferretur necessario correctio aut restrictio nec eam suadet ratio quin potius oppositum ex prędictis nemo enim inquit Bal.in.d.l.iubemus col.ii.dicet principium eiusdem legis loquens de fauore filioꝝ aliquo iure esse correctum quod iunctũ cũ fine ꝓcedit in liberis primi gradus ut fructus nõ computentur in sortem in aliis secundum Bar.ibidem dicentem tene hoc menti perpetuo quia faciet tibi magnum honorem.

Tertie decis.de testa.Summarium.

Omissio inuentarii non priuatur trebellianica uel sic propter non confectum inuentarium non perditur trebellianica.

Epithome.

1 Inuentarium si ab herede cõfectum non fuerit an perdat commodum trebellianice & nu.6.

2 Mandatum speciale comprehensum sub generalitate uerborum an sufficiat in petenda restitutione in integrum.

3 Inuentarium non faciens debet complere de suo legatarios & fideicommissarios.

4 Heres fideicōmissario uniuersali ratione reddere tenetur
5 Extensio fit in exorbitantibus data paritate rationis ubi uerba possunt adaptari ex lata significatione.
7 Appellatione falcidie an ueniat trebellianica.
8 In correctoriis etiam data rationis idemptitate nō fit extensio.

Tertia decisio.

1 IN eadē causa quia heres nō confecerat inuentarium †an pdidisset commodum trebellianice dubitabatur & p affirmatiua allegabantur Ia.de are.Cyn. Bal.& Saly.in auct.sed cum testator.C.ad.l.falcid. quæ opinio uidetur probari ibi & in corpore unde sumitur de here. & falc.§.huic nobis usq; ad.§.sin uero expressum col.i. capiendo trebellianicam non facto inuentario sub generali nomine falcidie prohibitam cum falcidia a falce dicta sit generale nomen trebellianicam comprehendens ut not.in auct.unde si parens.C.de inoffici.testa.& dicit Bal.consi.xcix.super primo quæsito uol.iiii.ibi etiam affirmat hanc partem esse ueram de iure quanuis ut subiicit de consuetudine inducta per errorem opinionum cōmuniter seruetur contrarium idem in.l.cum tale.§.i.ff.de condi.& demon.pro quo motiuo uide in simili Abb.in
2 c.coram col.ii.de resti.in integ.quod in petenda † restitutione principaliter requirente speciale mandatum sufficit speciale sub uerborum generalitate comprehensum de quo dico in decis.incipiente dubitaui in una Caurien. item quia.l.marcellus.§.quod autem.ff.ad trebelli.parificat ut cesset trebellianica in casibus quibus cessat falcidia & hoc argumento utuntur Bar.& alii in.d.auct.sed cum testator super illo articulo an trebellianica possit a testatore prohiberi item quia similes sunt.§.sed quia insti.de fideicō.here.& no.glo.in uerbo substitutus in.d.§. sin uero expressisset & quia tex.d.auct.uult quod non fa
3 ciens † inuentarium compleat de suo legatarios & fi

deicommissarios, nomine autem fideicommissi de pro-
prietate sermonis uidetur cõtineri tam particulare quam
uniuersale & sunt equiparata.l.si seruum.§.si institutus.ff.
4 si quis omis.cau.testa.& quia heres † tenetur uniuersali
fideicommissario rationem reddere ergo inuentarium
conficere quod est exordium rationis.l.i.§.officio.ff.de
tutel.& rati.distra.& per ista & alia motiua hoc tenent
Old.consi.cxxxiiii.satis credo Bar.consi.li.in nomine do
mini amen.Bonauẽtura &.cxxxiiii.lena matarelli Pau.
de cast.in.d.l.cum tale ubi etiam Imo.istud no.ad perdi-
tionem Trebellianice Roma.in auc.similiter.C.ad.l.fal-
ci.Alber.galeottus in sua margarita in ru.ad trebelliani-
ca Cuma.in.d.§. quod autem & in.d.l.cum tale & in
consil.cxii.uiso tenore compromissi & Fulgo.consi.xli.
casus talis col.ult.ac.lxxxvii.proponitur &.xcvi.pro de-
cisione post prin.quos refert & sequitur Corsett.in tract.
de pote.regia ac materia trebellianice.q.lxxiii.fol.xxiii.
in fi.asserens hanc opinionem uideri magis communem
ad idem Ang.de aret.in.§.pen.insti.de here.qua.& diffe.
col.ulti.& in.d.§.sed quia per tex.quem post alios pon-
derat in allegata auct.in uer.illo adiecto ut citentur lega-
tarii & fideicommissarii ne eis nocumentum fiat qui uide
tur magis loqui de uniuersalibus quam particularibus cũ
præiudicari posset si inuentarium non fieret pro qua con
sideratione facit ratio in uer.si uero non fecerit iux.glo.in
uerbo creditoribus item quia ratio prohibitionis falci-
die est præsumptio quod tantum heres subtraxerit quan
tum ualet falcidia quæ militat etiã in trebellianica inquit
Bal.in.d.consi.xcix.& secundum hanc partem attestatur
ipse Ang.in.d.§.eo patrocinante Ferrarie fuisse iudicatũ
& quod eam tenent Pet.in.d.auct.sed cum testator Flor.
& Imo.in.d.l. marcellus & Ang.in.l.i.§.hæc stipulatio
.ff.si cui plusquam per.l.falci.quam etiam sequitur So-
cy.in consulendo & iudicando in.d.§.quod autem ad-
uerte quia ratio præsumpte subtractionis malignitatis ac
inobedientie legis de qua in.d.uer.si uero cum sit scripta

in lege uel unica quando scripta non esset fortiter astrin- git pro affirmatiua data enim rationis indemptitate & similitudine in trebellianica etiam penalis constitutio ex- tenditur siue dicatur interpretatio siue extensio uel in- cluso ex tacita mente legis prout iura & doct. diuersimo de loquũtur nam de ui comprehensiua est singularis tex. quem nunquam tradas obliuioni in.l. libertum.§.sena- tusconsulti.ff.de rit.nupti.de qua etiam Ias.in auct.quas actiones col.vii.C. de sacro sanct.ecclesiis & de ea ac aliis modis in cle.i.iux.glo.in uerbo eligatur de elect.& glo.pen.c.si postquam eo.ti.& in.c.i. in uerbo italie de tempo.ordi.in.vi.& Abb. in prohe.decret.col.iiii.& in repetitione.c.extirpande.§.qui uero uer.quarto certum est.xxiii.de præben.facit glo.in.l.ii.in uerbo sed hoc de hiis qui no.infa.& in.l.si constante in prin.ff.sol.matr.de unica ratione est glo.in.l. quamuis.C.de fideicom. item
5 in exorbitantibus etiam fit extensio† data idemptitate ad casus qui inspecta lata significatione uocabuli compre- hendi possunt secundum Alex.qui plura cumulat in.l. filiusfamilias.§.diui.col.vii.ff. de lega.i.& per hoc file- rent fundamenta negatiue item ex eo quoniam, suppo- sita equiparatione falcidie & trebellianice per.d.§. quod autem allegatus.§. sinautem extenditur per ipsum.§. ꝙ autem sicut per.l.ut tantum.ff.de ser.cor.quæ est antiqua extenditur.l.si quis seruo posterior.C.de fur.ut no.ibi.& in.l.quod uero.ff. de legi. & per Bar.in.d.l.si constante col.v.in.vii.q.i.partis, noua nanq̃ dispositio superue- niens in uno ex equiperatis etiam limitatoria aut penalis locum habet in alio propter equiparationem ut in dictis locis & per legistas in.l.ii.ff. de lega.i.ac per Abb.in.c.ii. colum.pen. de mut. peti. & in.c. dę multa. colum.v.de
6 præben.sed pro negatiua fuit conclusum quam † Rofr. in tit.de trebellianica & Iac. de belui.in.d.§. hine nobis tenuerunt quos refert & sequitur Io.an.in additiõe spec. de instru.edi.super uerbo fecerit Ange.in.d.§.fin uero expressum & in.d.auct.sed cum testator ubi etiam Bar.

in lec.& in consi.ii. domino Ioanni quicquid uariando dixerit in aliis consiliis supra adductis pro affirmatiua affirmat ita seruari communiter & in.d.l.marcellus in prin. q.ulti.& Imo.qui uidetur cespitare in.d.l.§.i.& se remittit nihil firmando in.d.l.cum tale.§.i. tenet hanc partem tanquam communem in.d.§.hæc stipulatio col.pen.referens quod eã tenebat Franc.de campo.eius præceptor in.d.auct.sed cum testator Alex. etiam in.d.l. marcellus & in consi.xxix.perspectis col.ii.uol.v. istam asserit esse ueriorem & communiorem quam sequutus est Dy.ut refert Bal.in.d.consi.xcix.& Io.de ana.consil.lxi.ut refert Corsett.in allegato tract.ac Pau.de cast.consi.clxii.alias clxiii.uisa facti narratione & Oldr.in.l.fin.C.de iur.deli. prout Corsett.ubi supra & Alex.in.d.l. marcellus referunt Ric.etiam malumb.quem Cy.arguendo pro negatiua adducit in.d.auct.sed cum testator & Bal.qui uidetur in.l.filium quem habentem col.x.uersi. item quæro .C.fa.herci.principium negatiue fundamentum est quod a iure conceditur trebellianica quę non reperitur expresse prohibita omisso inuentario,inquit Bal.in.d.cõsi.xcix. nostra ergo non est extendere ut infra patebit minus corrigere.l.si uero.§.de uiro.ff.sol.mat.l.præcipimus in fin. .C.de appella.præcipue in penalibus.l. interpreta.ff. de pe.& regule odia de reg.iur.in.vi.in quibus non est sufficiens uerbi generalitas cum inspiciatur proprietas & stricta natura uocabuli.l.iii.§.hæc uerba el.ii.ff.de nego.gesta.&.c.in nostra de iniur.per extensionem ut est secundum Ang.in.d.§.sin uero expressum quod appellatione falcidie ueniat trebellianica per quam non inducitur legum correctio item in trebellianica † improprie uenit ap-
7 pellatione falcidie secundum glo.in.d.auct. unde si parens nec similitudo generis.est satis aut secundum quid in casu & casibus facta cum requiratur simplex seu indiuiduo aut quod sit eadem causa in eo seu ad id ad quod fit comparatio ex quo ꝙ ultra non prætendit fimbrias & omnino silet data dissimilitudine.cap. translato & ibi

Abb.de consti.& in prohemio decret.col.vii.ac Fely.in c.capitulum de rescrip.col.ii.& in equiparatis necesse est sint omnino similia saltem in casu equiparato absq; dissimilitudine ut supra aut correlatiua uel per uiam generalis regulæ alias assimilata secũdum Bar.in.d.l.ii.& Abb. in.d.consi.ii.& tamẽ plures sunt inter falcidiam & trebellianicam differentiæ quas colligere esset laboriosum sufficiat.l.in quartam.ff.ad.l.falci.& diuersitas quæ ex dicendis patebit nec secundũ Imo.in.d.§.hæc stipulatio Alex. in.d.consi.xxix.Bal.in.d.l.filium quem habentem ratio uidetur eadem ex eo quod inuentarium fieri debet ut appareant res hereditarie & non est tanta præsumptio occasione trebellianice quam scit heres se posse omnino detrahere quanta ratione falcidie in qua a prin.non cadit huiusmodi certitudo nimirum si quo ad falcidiã magis uidetur degenerare pręsumptio & propterea potius fuit in ea prouidendum cum res particulares occultari possunt non ius uniuersale cum nec minui potest licet ad hoc ultimum pertinenter contra negatiuam respondeat Bal.in.d.consi.xcix.quod licet ius intellectuale nequeat subtrahi possunt tamen mobilia occultari propter quæ fuit occurrendum ex quo iura fiunt rebus non uerbis.l. ii.in fi.C.co.de lega.&.c.commissa.de elect.in.vi. Quo uero ad illud de cessatione falcidie dicit Bar.in.d.l.marcellus & Bal.in.d.l.filium quem habentem ꝙ si cessat iudicio testatoris tunc & trebellianica quia ex eadem causa & potentia procedens secus si ex alia extrinsecus scilicet ratione delicti in omittendo confectionem inuentarii & illud quod heres teneatur de suo complere fideicõmissarios proprie non cadit in uniuersali fideicommisso ex quo semꝑ solui potest de hereditate ait Imo.in.d.§. hæc stipulatio & Alex.in.d.l.marcellus & in.d.cõsi.xxix ex pluribus demonstrat quod tex.in corpore.d.auct.proprie loquatur de particulari patet etiam quod sicut inter legata & fideicommissa per omnia quod est fortius adequata.l.i.ff.de lega.j.sunt plures differentiæ de quibus

per glo.& doct.ibi ita inter fideicommissa particularia & uniuersalia demonstratur ex diuersitate nominũ coniuncta cum diuersitate titulorum ex qua diuersificãtur effectus ad.l.si idem cum ibi no.p doct.C.de condi.& in.l.si quis omissa.ff.si quis omiss.cau.test.q legem Alex.in.d.l.marcellus inducit ad ostendendum q legata particularia ex quibus deducitur falcidia non sunt regulariter equiparata fideicommisso uniuersali nec econuerso sed particulari preterea ubiq tex.& pluries repetit de falcidia & nunq dicit de trebellianica quæ geminatio ad totiens replicata maiorem & præcisam deliberationem inquiditate sermonis arguit.l.cum scimus & ibi Bar.de agri.& censi.lib.xi.& in.l.i.C.de plus peti.facit.l.balista.cũ ibi not.ff.ad trebelli.& in.c.raynaldus de test.circa finem ibi cum inuentarium fecerit etiam si a contrario sensu sumeretur argumentũ loquitur tex.in falcidia non in trebellianica ut glo.ibidem no.& Bal.in.d.l.filium quem habentem si quidẽ de trebellianica intellexisset dixisset.c.ad audientiam de deci.nec nos ergo dicamus.l.illã.C.de coll.& remaneat in dispositione iuris expressi pmittentis detrahi.l.si cum dotem sol.matr.l.cõmodissime.ff.de libe.& posth.neq enim debemus nec possumus specialem penam inducere quæ a iure non sit imposita tex.est notabilis in auc.de non ei.se.nuben.§.cum igitur uer.sinautem ibi.nec quælibet est lex aliquid tale dicens col.i.& glo.cõmuniter approbata in.c.fi.de iur.patro.& ibi Abb.& in.c.quærelam de iureiur.col.iii.& quando in certo casu prout in falcidia est aliqua imposita non est alia nec in alio casu ut in trebellianica imponenda nisi p habentem potestatis plenitudinem optima est glo.in.c.bone el.ii.de elect.Abb.in.c.cũ uenerabilis de excep.Alex.cõsi.ciii.ca.col.i.uol.& p tex.in.d.§.cũ igitur no.Bal.in auct.sed cũ testator.C.de secun.nup.col.iii.q non inducit aliqua priuatio q non sit lege cauta igitur nec heres trebellianica priuandus nec ualet consequentia citari debet fideicõmissarius utilis & ei tenetur heres reddere rationem ergo conficere inuen-

tarium alias pena Falcidie se extendet ad trebellianicã uel succedet quia idem est in creditore & legatario ad pias causas contra quos quarta non detrahitur.l. non hoc.C. un.legiti.c.in præsentia de proba.Ita Ang.in.d.§. sin uero expressum Imo.in.§. hæc stipulatio, & Alex.in.d.l. marcellus,maxime quia uerba non conueniunt trebellianice in indiuiduo sumpte in hac strictissima materia correctoria & penali ergo nec mens.l.hos accusare.§.in omnibus de accusa.&.l.iiii.§.totiens.ff.de dam.infect.ad alia motiua pro affirmatiua ponderata responde ut per Bar. & Alex.in.d.l.marcellus, & per alios tenentes negatiuam in locis allegatis, & ad considerationem de causa expressa subtractionis uidetur responsum supposito quod non sit per omnia eadem ratio, secundo dicas
8 quod in correctoriis † etiam data rationis identitate non fit extensio auct.quas actiones cum ibi not.C.de sacro san.eccle.etiam si sit in.l.expressa ratio quando sunt correctoria penalia,ut in proposito per tex.singularem iuncta glo.in uerbo in eisdem in cle.ii.de eta.& qualit.quem ad hoc magnifacit Alex.in.d.l.si constante col.iii.& eandem glo.ut singularem allegat Abb.in prohe. decreta. col.vi.quanuis arguat pro & contra,& non uideatur firmare pedes facit consilio Abb.ix.uol.ii.& dictum Inno. in.c.sedes de rescrip.Ibi adductum ꝙ in materia restringibili appellatione clericorum non ueniunt canonici licet pro ueritate non desinant esse clerici,super isto passu esset ulterius insistendum cum amplissima sit extensionis materia,sed quia decisio est satis grauata ulterius nõ progrediat quanuis ex hinc inde adductis non procedat sine dubio,& quia opiniones uarie doctorum faciunt rẽ ambiguam inquit Bar.in.l.qui rome.§.duo fratres col.iii.ff. de uer.obli.Abb.in.c.pastoralis in prin. de rescript.& in c.i.de re iudi.col.iii.Item quia desuper uariat Oldr.Bal. Bar.& Pau.de cast.& Ang.ac Imo.qui in.d.§.hæc stipulatio sequitur negatiuam nit tene quanuis Ang.etiam de aret.in allegato.§.pe.& Socy.in.d.§.quod autem ibi te

tient affirmatiuam inquiunt cogitandũ esse, plures tamen hodie ex allegatis hæc uidentur esse pro affirmatiua, sed pro negatiua & conclusione facit auctoritas Io.an.& sequacium in paritate præponderans quæ etiam in uia iudicii est securior & magis pia nihilominus indigeret declaratione principis, ut dicit.d.§.in uerbo.in eisdem in fi. & plures aliæ glo.in.vi.& cle.in pluribus dubiis casibus idem dicunt & esset expediens.

Quartæ decis.de testa.Summarium.

Vtrum trebellianica etiam in filiis primi gradus possit prohiberi.

Epithome.

1 Trebellianica an in filiis primi gradus prohiberi possit.

Quarta decisio.

1 VTrũ trebellianica † in filiis ẽt primi gradus potuerit prohiberi in una Roman.hereditatis de bufalis 1514.corã me fuit dubitatũ & opiniones erant uarie licet maior pars inclinaret in affirmatiuã, sed causa fuit sopita p concordiã, nã glo.in auct.sed cũ testator.C.ad l.falci.tenet negatiuã q̃ præcipue in filiis primi gradus multi sequuntur, sed ibi uideantur docto.pro affirmatiua & in.l.iubemus.C.ad trebelli.in.l.nemo potest de leg.i. Alex.in.l.marcellus in prin.v.col.ff.ad trebelli.& consil. xxix.perspectis.v.vol.ubi hoc dicit magis cõmuniter teneri, & Phil.cor.consi.xxii.in hac consultatione col.ix.ac Corsett.in tracta.de trebellianica in primo dubio.

De succes.ab intesta.

Vnice decis.de succes.ab intesta.Summarium.

Ad successionem matris ab intestato primo uocantur filii vulgo quæsiti. Item naturales tantum non exstãtibus legitimis & naturalibus q̃ auus & auia uel sic ne dum filii legitimi & naturales, sed etiam vulgo quæsiti & naturales tantum excludunt ascẽdentes in successione matris intestate etiam a legitima.

Epithome.

1 Filia naturalis tantum dummodo non ex damnatu coitu succedit matri exclusa auia ẽt quoad legitimã, & nu. 3.

2 Solutus cum soluta de iure ciuili licite fornicantur.

Vnica decisio.

DIANA mater naturalis & legitima imperie intestate defunctę uendicabat eiusdẽ a Lucretia filia imperie extra matrimoniũ procreata tanq̃ esset insuccessibilis matri, nec filia nominãda in auc. ex cõplexu, & ibi glo. C. de ince. nupti. & in auc. qui. mo. nat. effi. sui. §. fi. col. vii si uero nata ꝓbaretur ex complexu ciuili lege nõ damnato petebat legitimã in bonis imperie. l. i. & l. nã & si parẽtibus. ff. de inoffi. test. in auct. de trien. & semi. in prin. uer. hoc obseruando iuncta glo. col. iii. & no. in auc. nouissima. C. de inoffi. test. nã ex testamento debetur quarta parentibus nisi ex iusta causa exheredẽtur auc. in test. C. ad tertull. uerꝫ q̃a ex ꝓbationib.
1 nõ cõstitit fuisse natã ex coitu dãnato uel incestus † adulterii nefarii, & similis, sed magis innotuit fuisse vulgo quæsitam conclusit palatium Lucretiam matri successibilem per tex. in. §. nouissime insti. de senat. orphi. & l. hac parte un. cogna. & l. i. §. sed & vulgo quæsiti. ff. ad tert. & l. si qua Illustris a contrario sensu seu per locum a speciali

.C.eo.ti.supposito quod imperia non fuit illustris idem si fuisset naturalis tantum & no.glo.d.§.nouissime & facit.d.l.si qua illustris,& ibi etiam glo.iura autem primo loco adducta procedunt in coitu damnato & lege impe
2 riali qnoniam † complexus inter solutum & solutam nõ reprobatur a iure ciuili,ut.l.i.C.de adulte.bene a canonica quæ tamen benigne prouidet omnibus de alimentis c.cum haberet de eo qui dux.in ma.quam poll.per adulte.quæ per heredem extraneum filio naturali testatoris sunt præstanda inquit Bal.in auct.licet.C.de natura.libe.
3 Tenuit etiam † palatium Diane non deberi legitimam quia prima causa in successione est filiorum in auc.de here.ab intesta.colum.ix.in princ.& auc.cessante.C.de legit.here.ergo excluditur in totum ad hoc text.in.l.i.C.ad orphi.ubi filia admittitur in totum exclusa matre & senatusconsultum ita admittit vulgo quæsitam sicut legitimam & naturalem,ut in.d.§.nouissime & Iac.Butr. Bar.Saly.& cõmuniter doct.in.d.l.si qua Illustris & Nico.de ubal.auditor Rote in tract.de succes.ab intestato vi.char.ibi circa secundam liberorum speciem dicit ꝙ tales naturales filii succedunt in uniuerso sicut filii legitimi & naturales etiam si cum ipsis concurrerent p.d.l.si qua illustris naturales autem & legitimi excludunt auiam per d.l.i.ergo & vulgo quæsiti non ob.tex.in.d.auc.licet qa disponit in patre decedente sine sobole ciuili quo casu uult quod ab intestato naturalis possit succedere in duas uncias duntaxat quin aut cum tali sobole naturalis nihil habet,sed tantum pasci debet prout ibi dicit Saly.& principium loquitur etiam ex testamento patris non matris.Ratio differentiæ est quia mater est certa etiam si vulgo conceperit Pater uero non nisi quem nuptie demonstrant.l.quia semper.ff.de in ius uocan.iuxta.l.filium cũ diffinimus.ff.de hiis qui sunt sui uel alieni iuris & .l. mulier.§.defuncte.ff.de adulte. Ideo glo.in.d.§.nouissime dicit quod quando sumus in procreato ex coitu nõ damnato lege cesarea filius succedit matri non patri cum

fit incestus, ut.§. vulgo quæsitos insti. de succes.cogna. Nam & si habet certum patrem naturalem non tamen succedit nisi in duabus unciis,ut est dictum, ita in tutela si concurrant pater naturalis tantum cum matre præfertur mater.l.fin.C.quando muli.tut.offi.fungi.poss.quem ad modum in successione per iura allegata mater succedit simpliciter non sicut pater in duabus unciis secundum Bar.in.l.si quis sub conditione.iiii.col.ff.de testa.tute.unde quo ad casum decisionis iura supra adducta non sunt correcta nec subest ratio quod debuerint corrigi.aut saltem expressa correctio non apparet igitur & c.l.sancimus de testa.&.l.præcipimus in fi.C.de appel.& contra Dianam matrem & auiam respectiue in hiis indicauit dominus Iaco.simonetta.1521.cuius sententiam eodem anno confirmaui.

De iure patronatus.

Prime decis.de iure patronatus.Summarium.

In iure patronatu reseruato illis de genere fundatoris succedunt,& ueniunt descendentes ex femina & femina etiam priuata non existens in dignitate est capax iuris patronatus & præsentandi.

Epithome.

1 Posteris relictum priuilegium an extendatur ad natos ex feminis.

2 Feminæ in constitutionibus uel testamentis sub quibus uerbis comprehendantur.

3 Iuspatronatus reseruatum illis de genere testatoris extenditur ad descendentes ex femina.

4 Femina priuata etiam ꝙ non sit in dignitate est capax iurispatronatus.

Prima decisio.

ELICTVM erat iuspatronatus proximioribus de genere fundatoris cõclusum fuit quod deficientib. masculis, ꝓut cõtigerat in facto descẽdentibus ex feminis possent præsentare, nã q̃uis ꝓprie nõ dicebãtur de genere nec priuilegium cõcessum tibi &
1 posteris † tuis uel tuo generi extendantur ad natos ex feminis, ut in. l. i. §. personas. ff. de iur. immu. & ibi Bar. & Alex. in addi. & Dy. in regula priuilegiũ ꝑsonale de reg. iur. in. vi. & plura cumulet Fely. in. c. nouit de iudi. i. col. nihilominus ex stilo curie nobilitas ex utroq; parente est in consideratione. ut dicit Nico. & Vbal. in tract. de succes. ab intesta. xv. fol. secundum Fely. in. d. c. allegat. c. uenerabilis de præben. & saltem late & large potest dici & participare de genere & nobilitate, ut subiicit & sumus in fauorabilibus in quibus femina cõprehenditur q̃ alias nõ ueniret, ut dicit glo. in. c. generali de elect. in. vi. cum etiam in odiosis fiat extensio alias cõprehensio ex rationis idemptitate quando sublaa significatione uocabuli continetur cle. i. cũ glo. de elect. & glo. in. c. i. de tempo. ordi. in. vi. & ad stilum respexit Rota, &
2 qa † in successionibus descendentes ex feminis ueniunt secundũ Alex. in. d. additione. l. genereliter. §. cũ aũt de insti. & substi. sub cõdi. facti. l. cum acutissimi. C. de fideicõmis. & l. cũ auus. ff. de cõdi. & demon. cũ ibi no. q Alex. ibidẽ ponit idẽ esse de uerbo generatiõi quod de uerbo generi sub uerbo tamen sobolis & prolis refert feminas uenire, ut probatur in. l. i. solu matri. in. l. v. de natu. libe. & l. fi. de bono. præscrip. ac. l. i. C. ne rei domi. uel temp. & quod ueniunt sub uerbo prolis omnes qui appellatione familiæ comprehenduntur. l. officiales & auct. statuimus. C. de epis. & cleri. & sub uerbo genti tuæ ueniunt agnati & coguati secundum glo. notabilem in materia in. l. i. ff. de proba. uerbum autem progenies comprehendit omnes descendentes ex masculina tantum, ut proba

tur in.l.fi.& ibi Bal.C.de emanci.libe.&.l.fi.& ibi etiam Bal.C.de dot.pro.iuxta.l.dedit dotem.ff. de colla.bo-
3 no.& in.d.addi.per eundem latius in patronatu † reser-uato filio & descendentibus ab eo masculis ueniunt fe-mine heredes seu succedentes licet non descendant a fi-lio secundum Anch.consi.lxxxi.ad idem si edificans pa-tronus moriatur relicta filia femina herede qui relique-rat patronatum fratribus & descēdentibus masculis &c. Cal.in consi.iiii.de iure patronatus & hæc consilia bene faciunt ad decisionem q̄ etiam coadiuuat consuetudo in
4 pluribus locis item hæc alia conclusio quod femina † & priuata mulier etiam non existens in dignitate est capax iuris patronatus & præsentandi & transit in femina tale ius,Ita Io.an.in.c.nobis de iurepatrona.& in.d.c.genera li,& Cal.consi.i.de iure patrona.probatur in.c.fi.de con cess.præben.ubi etiam hoc tenet Abb.qui dicit se non le-gisse in alio tex.de priuata muliere & refert Rotam in quadā decisione.Ita sentire & facit tex.iuncta glo.c.quo niam inuestituras.xvi.q.vii.& heredes masculi & feminæ pariter succedunt in iure patronatus secundum docto.in cle.ii.de iure patrona.& satis est, quod iure non prohi-beatur,ita Abb.etiam in.c.dilecto de testi.& in.c.i.de iu-re patrona.& quod ius patronatus,ita competat feminæ sicut masculo prosequitur Roch.in isto tracta.super uer-bo competens alicui in.i.q.& ibi etiam hoc tenet quan-do competeret uniuersitati idem si cōpeteret illis de pa-rentela & feminæ non sint nupte extra parentelā uel nō-dū sunt nupte si uero fuerint nupte extra parentelā depē det ad hoc an femina nupta dicatur de domo aut de pa-rentela patris sui de quo in locis remissis per eum proce dit autem si femina erit heres ut in uerbo ipse uel is a quo in.vi.q.firmat salua ubiq; consuetudine.

Secundæ decis.de iure patrona.Summarium.

Præsentatus ab uno ex duobus patronis seu ab omni

bus qui ei successerunt non præfertur præsentato a maiori parte eo℞ qui successerunt alteri patrono licet minor pars alterius etiam pręsentauerit eũ,sed habent ius æquale meretur tamen gratificationem data alias paritate.

Epithome.

1 Maior pars alicuius collegii aliquid faciẽs an dicatur ab omnibus de collegio factum.

Secunda decisio.

Supposita hodie pro uera sentẽtia quod in patronatu plures ab uno descendentes succendant in stirpes non in capita unius loco habeantur pro cle.ii. de iure patrona.secundum glo.ibi Abb.Car.& cæteros post Inno.qui ita tenuerant ante.d.cle.licet tunc tres desuper essent opiniones quas refert Roch.in tracta.de iure patro.in uerbo ipse uel is a quo causam habuit.ii.q.i.col. fuit dubitatum in una Pisana corã domino Nicolao de aretio an deberet præferri pręsentatus ab altero ex patro
1 nis ei qui erat præsentatus † ab octo ex decẽ qui successerant alteri patrono attento quod duo ex dictis decem etiam præsentauerant ipsum & sic superabant præsentatum ab octo tantum cum non haberet unam integrã uocem uel an essent pares quasi quilibet haberet unam integram uocem,& conclusum quod habebant ius æquale taliter quod magis idoneus ueniebat præferendus alias in omni paritate erat locus gratificationi fundamentum fuit in eo ꝙ dixit Car.in.d.cle.ii.q.circa fi.quod uox illorum decem erat apud maiorem partem, & de suffragio minoris aut præsentatione non est curandum ad idem Abb.in.c.pastoralis in prin.ulti.col. de rescript.dum ait quod unus ex pluribus de eodem corpore pro nihilo reputatur quãdo maior pars illius corporis seu rescripti remãsit in cõtradictione ad hoc Io.an.c.a collatiõe de appella.

pella.In.vi. dicens quod si duo corpora habent facere actum & unum cōcordat & habet personam alterius cor poris per hoc non obtinebat ex quo uox alterius corpo
2 ris est apud maiorem partem cum factum † a maiori par te perinde habeatur ac si omnes egissent.l. quod maior .ff.ad municip.quinimmo uoluit glo.in.c.non potest de re iudi.& cum ea Car.ibi quod factum a maiori parte di citur concorditer factum, quando actus explicatur a plu ribus ut a collegio q̈uis Abb.ibi contra & But.in.c.dile ctus de tempo.ordi.& idem Abb.ꝙ non dicatur factum unanimiter si unus solum contradicat in.c. cum ecclesia sutrina de cau.pos.& proprie in notabilibus pro glo.ta men est tex.in.l.duo ex tribus.ff.de re iudi.ibi quid enim minus uerum est omnes iudicasse ubi uerba notant ueri tatem non fictionem ad ea quæ Bar.tradit in.l.si is qui pro emptore.ff.de usuca.nisi pro opinione But.& Abb. dicamus uerum esse omnes iudicasse, sed non concordi ter uno contradicente, quia lex acceptat quo ad effectum iuris iudicium maioris partis, sed hoc non est præsentis speculationis super quo tamen in recollectis pro & con tra quædam annotaui non ob.decisioni ꝙ uoluit Host. in.c.postulasti de conce.præben.& Fede.de sen.consil.i. &.ccxxii.quia fuit responsum opinionem Host.non esse ueram & reprobatam per Io.and.in.d.c. a collatione,& communiter per alios quos refert Fely.in.d.c.pastoralis in princ.ulti.colum.& ut commune contra Host.firmat Roch.in.d.q.ii.ulti.col.quod dicit notandum quia mul tos uidit errare Fede.uero referens opinionem Host.nō figit pedes qn potius sentit quod esset impugnari & ma gis uidetur facere pro q̈ contra sicut Io.and.in.d.c.a col latione post prin.Innuit & si teneret cum Host.non bene ut supra, in proposito autem præsentare competit pluri bus tanq̈ uni & militat eadem ratio ac si competeret plu ribus ut collegio secundum Roch.in.d.loco.& ita gra tificando pronunciauit do.Nicolaus de aretio.1519.& dominus Iacobus simonetta dixit Rotā eodē modo iu

dicasse in alia causa dum ipse esset aduocatus & defende ret opinionē Host.si uero essent plures uniuersitates quæ haberēt iuspatronatus quælibet habetur loco unius singu laris personæ,& attenditur maior pars cuiusq; uniuersita tis ad illam uocem perficiendam,ut Roch.in.vi.q.ibi.

Tertiæ decis.de iure patronat.Summarium.

Consensus patroni non requiritur necessario in aliena tione rerum ecclesiæ patronate aut dismembratione deci marum licet ex causa posset contradicere.

Epithome.

1 Patroni an sint uocandi in dismembratione seu alienatio ne rerum ecclesiasticarum.
2 Alimenta debent præstari patronis ecclesiarum in euentū indigentie.
3 Honor est commodo perferendus.
4 Episcopus non potest ecclesiam patronatam facere colle giatam nec cathedralem inuito domino.

Tertia decisio.

DIsmembrauerat Papa decimas quasdam ab eccle sia sancti Stephani Bayonen.dioce. & applicaue rat Vicario & beneficiatis uillenoue de centeria quam dismembrationem Rector sancti Stephani & par
1 rochiani patroni impugnabant ex † quo de patronis nihil dicebat nec ipsi consenserant, & quod omnes tangit de bet ab omnibus approbari.l.fi.C.de auct.præstan.c.ad hæc de offi.arch.regula ꝙ omnes de reg.iur.in.vi. & qa in dubio princeps nemini uidetur præiudicare.l.ii.§.me rito,cum se.ff.ne quid in lo.pub.l.nec auus.C.de eman ci.c.super eo de offi.deleg. Nec dubium quin si ualeret præiudicaretur patronis quorum interest bona cōseruari

2 pro ecclesia patronata ne dum respectu † alimentorum quæ eis deberi possent si indigerent.c.nobis de iure patrona. & ibi de aliis competentibus patronis de quibus etiam Mil.in uerbo patronus si est clericus uerum etiam quia in defectum cogerentur de suo contribuere parrochiani ad refectionem ecclesiæ secundum Abb.post alios in.c. ad audientiam de eccles.edi.Item honorabilius ius com
3 petit patronis in pinguiori ecclesia & alias honor est † commodo præferendus.l.iulia.ff.si quis omis.causa test.ulte
4 rius episcopus non potest † ecclesiam simpliciter facere collegiatam absque consensu patroni secundum Bal.in.l. si quis præsbyterorum.C.de episco.& cler. neq; erigere in cathedralem secũdum Anch.in.c.cum inferior de mai. & obe.nec alteri unire secundum Pau.de eliaza.in cle.ne in agro.§.ad hæc de stat.mo.& Abb.post Inno.in.c.suggestum de iure patrona. Idem si uult auctorizare permutationi Cal.consi.ii.de rer.permu.& per Fely.plenius de hiis in.c.cum accessissent de consti.vii.colum.Sed conclusum fuit consensum patronorum non esse necessarium nec ad id patronos uocandos prout Inno.& Abb.firmant in.c.unico ut eccle.benefi.si.di.confe.Ancha.consi. cxxi.ex narratis ult.colum.dicens non esse iure cautum & quod solum debet inspici interesse de presenti non autem casus & aduersa fortune in futurum.l.inter stipulantẽ .§.sacram.ff.de uerb.oblig.& Deci.consi.clxxvii.& facit quod Lap.allegatione.xvii.non obstat quod in prouisione beneficii eiusmodi requiritur consensus, ut nota.in.c. ii.de præbend.in.vi.quia illud est proprium ius de præsenti & fructus siue eligere & conferre ut dicunt docto.in c.cum autem de iure patrona.& not.in.c.cum olim de mai.& obe.de honestate uero deberet requiri consensus in alienatione dicit Inno.in.d.c.unico & esset cautum.l. testamentum.C.de testamen. Nam possunt patroni ex causa contradicere & facere annullari secundum omnes in dictis locis quod est necessario intelligendum de alia causa & quidem iusta quam de interesse superius

deducto in primis fundamentis,& ita iudicauit do.Ioã. anto.de triuultiis in una Bayonen.decimarum.1520.ualuisse dismembrationem.

Quartæ decis.de iure patronatus. Summarium.

Beneficia de iure patronatus clericorum ratione ecclesiæ non patrimonii.Item laycorum ex consuetudine uel præscriptione cadunt sub expectatiuis & aliis literis Pape licet de tale patronatu non dicant,idem si ex priuilegio competat secundum magis communem sententiã.

Epithome.

1 Beneficia de iure patronatus laycorum ex consuetudine uel præscriptione comprehenduntur sub expectatiuis secus si ex priuilegio,& nu.4.
2 Beneficia de iure patronatus clericorum occasione ecclesiæ non patrimonii ueniunt in expectatiuis.
3 Præsentatio clerici habet uim electionis.
5 Legatus de latere an possit conferre beneficia quorum collatio siue præsentatio pertineat ad aliquẽ iure speciali.
6 Priuilegium & consuetudo equiparantur.

Quarta decisio.

MEmini in una causa Mediolanen.parrochialis de morapolo coram me pendente fuisse dictum nõ tamen firmatum omnino quod beneficia laycorum patronata ex consuetudine non continebantur sub expectatiuis seu reseruationibus de ipso iure mentionem non facientibus quasi talis esset stilus & consuetudo q̃uis non præscripta,sed causam concordaui,& postea in alia Mediolanen.de celi coram domino Martino de spinosa fuit
1 conclusum quod † comprehenduntur etiam nulla habi

ta mentione & successiue corã domino Nicolao de areti. 1521. in alia firmatum & in utraq; iudicatum, quoniam ita uolunt docto. quos refert & sequitur Fely. in tracta. quando lite. apo. not. patro. in. ix. fallentia & ultima eo motiuo quia cessat ratio glo. pe. in fin. in. c. cum dilectus de iure patrona. retrahendi patronos a fundatione be-
2 neficiorum idem in patronatu † clericorum occasione ecclesiæ non patrimonii in quibus habentur ut patroni clerici non ut layci habunde per eundem in eo. tracta. iii. aut v. ampliatione ac. iii. limitatione eiusmodi auctoritate patronata clericorum comprehenduntur in literis generalibus. c. ii. de præben. in. vi. secundum Arch. Ioan.
3 an. Domi. & Phil. Franch. ibi ex quo præsentatio † clerici habet uim electionis, ut not. Inno. in. c. cum auctoritate de iure patrona. & de hiis etiam per Imo. post Butr. & Car. in. c. dilectus de offi. lega. & pro utroq; uideantur glo. in. d. c. dilectus & glo. antepe. in cle. ii. eod. titu. & in cle. per literas in uerbo apostolicis de præben. & Abb. post Host. Io. an. & But. in. d. c. cum dilectus & c. iii. eod. titu. & in. c. dilectus. iii. de præben. ac Phil. Franch. in. c. unico. § uerum ulti. col. de iure patrona. in. vi. & Mil. in uerbo gratia facta in repertorio. Quid autem in patronatu ex priuilegio But. in. d. c. dilectus. iii. colum. de offic.
4 lega. dicit quod si layci habent † ex priuilegio apostolico auctoritatem præsentandi non tenet collatio Pape sine mentione cum præsumatur q; non fecisset in præiudiciũ priuilegii sui. c. sup eo de offi. deleg. & ita trãsit Imo. col. ulti. in. d. c. dilectus, & hoc in expectatiua uult etiam Abb. consi. xxviii. ii. uol. qui in. d. c. dilectus in fin. quo ad legatum an possit manus extendere ad beneficia quorum collatio spectat ad aliquem ex iure speciali scilicet ex priuilegio uel consuetudine inquit quod non allegando Fede. de sen. consi. lxiiii. Nam præsentatio pertinet ad pa-
5 tronum iure speciali. d. c. iii. & nihilominus legatus † de latere confert talia ut ibi subiiciens se intelligere de priuilegio generali, secus si Papa dedisset priuilegium, ut

possit conferre certa beneficia, quia tunc credit quod legatus de illis se intromittere non posset, quia specialis ꝓuisio derogat generali.c.studuisti eo.ti.c. dudum de præben.in.vi.super isto non fuit aliquid dictum, sed solum ad ductum.d.consi. Abb.arguendo de priuilegio ad consuetudinem cui aliqui domini respondebant ꝙ ibi erat ratione mixture ex eo quod ecclesiæ minus dotate fuerat aucta dos, Sed ꝙ idem sit in competente ex priuilegio q̄d ex præscriptione & consuetudine occurrit ꝙ ratio distrahēdi a fundatione est uniformis in omnibus ergo ius idē al.a titio.ff.de uerb.oblig.in ea enim ratione cessante fundatur sententia docto. quoad præscriptionem & consuetudinem. Item hoc probat stilus in signatura & literis Papæ qui habetur pro iure.c.ex literis cum simil. de constitut.excipiens patronata ex fundatione & dotatione quod extenditur etiam ad constructionem ut dico in alia decisione incipiente iuri patronatus laycorum non autem ex præscriptione priuilegio aut consuetudine, quibus stantibus non obstat dictū But.Imo.& Abba. quia licet Abb. distinguat in collatione legati equiparat tamen priuilegium & consuetudo in utroq; membro, & obstat fundamētum rationis cessantis peculiare in materia & per uerbum forte attenta ista consideratione dicit Fely.in.d.xi. fallentia declarando eam ꝙ non est necessaria mentio, & sic decidit sub tali uerbo, ut inquit Ang.in.l.in substitutione.ff. de uulg.& pupil.& Soci.consi.xciii.x.colum. sed clarius ibi in.ix. ampliatione & pro consideratione quod idem fit in priuilegio facit motiuum Alex. consi.lxxiiii.ult.col. vol.iiii.quod pondero in alia decisione incipiente hactenus sub hoc tit. & confert etiam ad istam & idem motiuū eandemq; considerationem ponit Alex.in.c. hortamur col.ult.lxxi.di.ubi plures in hunc sensum adducit & facit
6 †quod priuilegium & consuetudo equiparantur secundū glo.in uerbo consuetudine in.c.nouit de iudi. quod etiā Alex.ponderat in.d.consi.col.ii. hanc partem reperi postea tenere Car.zab.in.d.c.dilectus.q.iii.& Roch.in tra

cta.de iure patro.super uerbo competens alicui.q.xxiiii. & idem Car.in cle.per literas.q.iii.de præben.

Quintæ decis.de iure patronat.Summarium.

Non est canonica præsentatio de beneficio ad beneficium uacans facta per procuratorem patroni cõstitutum ante uacationem beneficii ad præsentandum B.nec ex tali præsentatione remanet consensus qui præsentationem ualere faciat.

Epithome.

1 Procurator constitutus ad præsentandum B. ad beneficium nondum uacans an si postea uacauerit possit ipsum præsentare.
2 Lex quando resistit actui ex eo nec ciuilis,nec naturalis oritur obligatio.
3 Possessio in cathedrali quæ nõ est bona iustificatur ex pacienția canonicorum.

Quinta decisio.

ERat a patrono constitutus procura. ad præsentandum B.ad beneficium quod nondum uacabat occurrente uacatione procurator ipsum præsentauit, fuit cõclusum in una posnauien. parrochialis in Ghostim coram domino Hugone de spina.1521.de mense Maii talem præsentationem non tenuisse per capitulum fi.de cõ
1 cess.præben.†nec ualidari ex eo quod patroni consensus de cuius mutatione non apparet uideatur durare.non obst.quod Deci.uoluerit contrarium consi.clxxii.in causa uenerabilis ubi considerat quod ex actu nullo declaratur uoluntas.l.fi.ff.de reb.eo.& quod uoluntas consistens in animo est facti.l.in bonefidei.ff.de acquir.re. domi.l,consi.in fi.ff.de cura.furi.& quod factum rema

net q̃uis lex annullet cõstitutionem procuratoris factam simpliciter ad præsentandum B.cum res facti nequeat iure infirmari.l.i.§.si uir uxori.ff.de acqui.possess.ergo habetur uoluntas & consensus patroni in eiusmodi præsentatione quæ durare præsumitur.l.eum qui.ff.de probati. & cum consensus possit pręcedere & sequi.c.cura.c.suggestum de iure patro.Host.eo.ti.in sum.§.fi. circa fi.uer. quid si ecclesia Abb.disputatione Augerio.xiiii.col.Car. in cle.i.in prin.viii.col. de supplen.negl.prala. Rot.v.in no.de re.p̃mu.si nõ proficit ut consensus ante præsentationem reprobus prosit ut durans post præsentationem sicut prodest si superuenisset infra tempus ad.l.bonorũ .ff.rem ra.habe.quasi canon ante actum præsentationis & in ipso actuillum reprobet non potest quia motiuum non est uerum nam in.d.l.fi.& si lex nõ resistit sed canon sic in.d.c.fi.propter uitandum uotum captande mortis & ibi declarat Abb.post alios unde succedit communis doctrina Bar.in.l.cum lex.ff.de fideiusso.quod sequitur Abb.in.c.cum contingat prima col.de iureiuran.ꝙ quando lex resistit † actui ex eo nulla oritur obligatio ciuilis
2 nec naturalis taliter quod consensus omnino est reprobus ab initio ac semꝑ nullus & sine aliquo effectu quod non sit resistentia in casu.d.l.fi.patet ex hiis quæ ibidem Bal.& alii scribunt quanuis nec assistentia quod quando ius resistat quando non, nec etiam assistat tradit Bar. post glo.in.l.sed & si lege.§.scire.ff. de peti.here.in.l. cũ quis.C.de iur.& fac.igno.tex.cum glo.in.c. ad decimas de resti.spolia.in.c.i.de præscrip.in.vi.&.l.pacta quæ cõtra.C.de pact.& ibi Bar.Abba.in.c. si diligenti de præscrip.vi.col.c.dilecto de præben.col.ii.c.ad nostrã circa fi.de reb.ecc.non alie.& eodem modo respõdeas ad.l. obseruare.§.fi.ff.de offi.pro consul. quem tex.ponderat pro se Decius quod simus extra legis resistentiam cõstat ex eo quod si non ualet ut ex tunc quando legato a pro consule fuit mandata iurisdictio ex quo iurisdictionem quam nondum habebat alteri demandare non poterat

ut inquit ibi litera & in l.traditio.ff. de acqui.re. domi.c. quod autem de iur.patro.ualet ex eo tempore quo pro consul.prouinciam est ingressus cum perseueret in eadē uoluntate alias nō in probata sed potestatis defectu quo ad exercitium impedita ita quod operetur quando potest & incipit ualere tempore habili prout in simili in.c. literas desup.negli.præla.sola patientia dat ius in institutis extra tempora non ex institutione illa ex tunc sed ex tali patientia ex nunc ad hoc etiam.c.pastoralis.§. quoniam de rescrip.ubi iurisdictio erat in habitu non in actu sed solum exercitium impeditum & Abb.ibi.ii. notabili inter alia exempla adducit.d.§.fin.facit etiam decis.inci
3 piens ut legitima quod possessio † quæ non est bona qa non capitularis iustificatur ex post facto ex patientia canonicorum qui non erant inhabiles ad dandum seu tradendum eam capitulariter in quibus apparet ius non resistere quin potius superueniente supposito potentie exercitii consensum operari & cessare legem annullantem seu impedientem.c.cum cessante de appella. quæ ratio in casu de quo agitur non cessat occurrente uacatione beneficii & sequuta præsentatione cum fuerit ad tollendum uotum captande mortis qnod dicere non possumus propterea cessasse aut fuisse sublatū sed magis effectuatum & sic durare canonis prohibitionem & annullationē effectu iam consumato ut dicit Bar.in.l.pluribus.§. fi.de uerb.obli.in.l.titia.§.imperator ulti.col.ff. de lega. ii.& quando dicatur causa cessare declarat lap.allegatione.ci.vii.col.item si tantum irritaretur constitutio procuratoris & remaneret consensus qui posset seruire ad ualidandam præsentationem.d.c.si.esset editum uerbis nō rebus atq; ludibrio & absq; effectu ex quo non deficeret consensus patroni qui præsumaretur durare contra.l. fi.de usur.l.ii.in fi.C.co.de lega.c.in hiis de uerb.sign.c. commissa de elect.in.vi.l.si prætor de iudi.l.fin.ne quid in loc.pub.l.pen.§.docere.ff.ne quis eum qui in ius uo. est vi.exi.c.qualiter de pact.c.relatum de cle.non resi

den. & non esset occursum uoto mortis captandæ & ad hoc non aduertit Deci. nec ad id quod cum aliquid prohibetur directo ut per indirectum quodq; ex eo sequitur ac totum id & modus quo peruenitur ad illud. l. oratio de sponsa. l. non dubium. C. de legi. not. in. l. ii. ff. de iur. om. iudi. & in regula cum quid de reg. iur. in. vi. nec refragatur quod potuisset patronus reuocasse quoniam aut ante præsentationem & cum intimatione necessaria iux. c. ex parte de rescrip. cum materia & clem. i. de renunci. & non est opus quærere an ualeat præsentatio procuratore legitime reuocato aut post & statim facta præsentatione non constito de cauonica reuocatione ex iam dicta præsumptione consensus duraret & iuuaret taliter quod euitari non possent absurditates adductæ quæ sufficiunt ad alicuius actus impugnationē. l. fi. C. de usur. rei iud. in auc. de non elie. se. nuben. §. cum igitur in fi. col. i. c. soliti. §. cū inferior de ma. & obe. c. quem ad modum de iureiur. c. cum inter de excepti. c. nona. de peni. & remiss. & ibi Abb. non ob. etiam quod res facti non potest iure infirmari qa ultra respōsa quæ per doct. dantur in. d. §. si uir uxori quo ad iuris effectum bene infirmantur casus sunt plures in toto ti. de. c. & postli. re. ff. & in multis iuris articulis considerato iuris effectu licet facta pro infectis haberi non possint inspecto ipso facto. l. in bello. §. facte eo. tit. hoc enim non cadit sub potentia ut quod factum est factum non sit xxxii. q. v. si paulus. l. i. cum ibi. not. C. de rap. uirg. in prin. & satis est legem reprobare consensum ut nunquam fomentum a iure habeat & sit extra omnem iuris effectum prout in collatione & possesfione quæ habentur post & contra decretū irritans quia titulus est discoloratus & huiusmodi possessio nō restituibilis & superuacanea. c. si eo tempore de electi. i. & ii. ut lite pend. in. vi. Rota tertia in no. in prima additione de resti. spol. & tamen in hiis & aliis infinitis factum concurrit uoluntas non deficit & consensus adest sed absq; legis adminiculo & sine aliquo fructu ac ministerio.

Sextæ decis.de iure patrona.Summarium.

Derogatio seu reuocatio iuris patronatus prǽterquã si fundauerit uel dotauerit extenditur respectu exceptionis & preseruationis ad patronatum ex constructione idẽ econtra ut preseruato uno casu fiat extensio ad alios ex identitate rationis.

Epithome.

1 Derogatio iuris patronatus laycorum prǽterquã ex fundatione uel dotatione non extenditur si ex constructione existat.

2 Ius patronatus quibus modis acquiratur & nu. 10.

3 Extensio de similibus ad similia ubi est eadem ratio in exceptionibus seu fallentiis a regulis an fiat.

4 Ecclesia patronata an fieri possit collegiata inuito patrono.

5 Prouisio Pape de beneficio patronato laycoꝝ absq; derogatione non preiudicat patronis.

7 Ius patronatus ex constructione uel fundatione est equepotens iuri patronatu ex dotatione cum ista tria equiparantur in iure.

8 Equiparatis duobus de iure antiquo, si de iure nouo aliquid in uno statuatur extenditur ad aliud.

9 Lex ex similitudine rationis & connexitate negotii etiam si sit penalis extensiuam interpretationem recipit.

11 Tãtum uel alia taxatiua dictio in fauorabilibus & piis casibus apposita excludit alios casus non similem sed dissimilem rationem habentes.

Sexta decisio.

IVri patronatus laycorum in prouisionibus beneficio
1 rum derogari † solet si est ex fundatione uel dotatio-

ne pro medietate alias in totum quandoq̧ etiã reuocantur concesſiones iuris factæ pluribus pręterquam ſi quis eorum fundauerit uel dotauerit hęc pręſeruatio & quod in totum primo caſu non cenſeatur derogatum prodeſt etiam ei qui conſtruxerit licet non fundauerit nec dotauerit ſed alius ſeu alii id fecerint ita fuit concluſum in una Taurinen.cappellanie coram me in prima inſtantia penden.1 5 2 2. hoc tantum fundamento quia ius patrona-
2 tus † habetur uno de tribus modis uel quod quis cõſtruxerit eccleſiam.c.monaſterium. xvi.q.vi.c.iii.&.c. nobis de iur.patro.uel quod eam dotauerit.c. filius ea.q.uel quod eam fundauerit dato fundo ubi ſit conſtructa.c. Abbatem. xviii.q.ii. &.d.c.iii.&.d.c.nobis ac.c. ſignificaſti de teſti.ponunt Inno. & Abb.ſuper rub. de iur.patro.unde fraternizant modi prædicti in acquiſitione iuris patronatus item etiam in uſu ac conſeruatione ut infra ſubiiciam quod uel quo ad omnia ſeu ſaltem in prædictis caſibus omnino unus modus eſt ſimilis aliis quod ſufficit ad concludendam ſimilitudinem iuxta tradita per Abb.in.c.translato col.iii.de conſti. & latius per Fely. in.c.capitulum col.ii.de reſcrip. Quo ſtante ſuccedit q̧
3 etiam in exceptionibus † & fallentiis quæ fiunt a regulis etiam ſi uideantur in hoc odioſe quia contra regulas ſit nihilominus extenſio de ſimilibus ad ſimilia ſi eſt eadem ratio glo.eſt notabilis in.l.i.C.de condi.inde & tex.menti tenendus in.ca.cum dilecta & ibi Abb.v. notabili de confir.uti.& inuti.ubi notat hoc procedere ne dum in ſimplici diſpoſitione uerum etiam in caſu excepto a regula ut ibi.idem uult But.quem refert & ſequitur Abb. in.c.cum omnes col.v.de cõſti.ut in quolibet actu graui abſentes ſint uocandi ex quo in tribus caſibus ibidem exceptuatis ex grauitate præiudicii uocari debent dummodo ſit eadem ratio grauis pręiudicii firmat etiam Abb.in c.ſi.col.iiii.de re iudi.in propoſito autem cadit rationis idemptitas nam ſiue de rigore iuris ex diſpenſatione & tollerantia ſit habilitas & poteſtas quærendi ius patrona

tus ut inquit But.in.d.c.iii.siue ex gratia, quod in idem sonat ut ibi not. Abb.ratio cesSionis fuit ut per hoc inuitetur quis ad fundandas ecclesias construendas & dotandas ut ait Abb.lxxi.di.hortamur & But.in.d.c.iii. & ea
4 dem consideratione non debet ecclesia † patronata fieri collegiata neq; patronis directe aut per indirectum auferri ius seu commodum præsentandi & ne etiam layci
5 a fundatione seu dotatione retrahantur prouisio † Pape de beneficio patronato laycorum absq; derogatione in dubio non præiudicat patronis ita not.glo.in.d.c. nobis & in.c.cum dilectus ubi etiam Abb.eo.titu.& But.in.c. dilectus de offic.lega.& Fely.in tracta.quando lite. apo. no.patro.col.i.cum se. Ex quibus constat quod tam in acquirendo q̃ in utendo & conseruando eadem est causa & par ratio siue quis construxerit siue dotauerit ecclesiam seu fundauerit,coadiuua decisionẽ ex eo quod isti
7 tres modi acquirendi satis uidentur in iure † equiparati utroq; nanque modo acquiritur eque & potensius & acquisitũ non magis conseruatur uni q̃ aliis cum ad utrũq; uniformiter concludant rationes adducte & sic ẽt absq; differentia determinationes iurium conueniant neque immerito quoniam fundus constructio & dos necessaria sunt ut inferius dicam,probatur etiam a diffinitione iuris patronatus tradita per Ioan.and.q̃ sequitur Abba.super Rubri.de iure patro.quod est ius honorificum onerosum & utile alicui competens in ecclesia pro eo q; diocesani consensu ecclesiam construxit fundauit uel dotauit ipse uel is a quo causam habuit siue accipiamus disiunctiue ut in dicta diffinitione siue copulatiue prout diffinit Roch.super tract.de iur.patro.in prin.ibi & dotauit addens ipse uel is a quo causam solus uel alio concurrente ita quod equiparatio uidetur facta per uiam regulæ & diffinitionis ac uniformitatisrationis in omnibus concludentis ad quærendum utendum & conseruandum tunc
8 habemus quod quando duo † sunt equiparata de iure antiquo noua dispositio superueniẽs in uno distenditur

ad alterum sicut hic præseruatio in duobus ad tertium & nõ sumus nos qui extendimus sed iura antiqua dicit Bar. in.l.si constante in prin.in.vii.q.prime partis principalis col.v.ff.sol.mat.& hoc est quod Bart.& Alex.notant, de equiparatis regulariter in.l.ii.ff.de lega.i. ubi ponitur regula ut etiam in statutis quæ postea fiunt in uno casu ex equiparatis per uiam regulæ & stricte intelliguntur.l.ii.§. hæc uerba.ff.de nego.gest.&.c.in nostra de iniur.procedat ut fiat extensio statuti ad casum omissum & idem firmat Abb.in penalibus quæ benignam interpretationem merentur.l.cum quidam de lib.& posth.l.interpretatione.ff.de pen. regula odia de reg.iur.in.vi.ut pena adiecta uno ex duobus equiparatis a iure uideatur adiecta in alio in.c.ii.colum.iii.de mut. peti.fortificans hoc multipliciter & in.c.de multa colum.v.de præbend.pro quo text. cum glo.in.c.si postquam de elect.in.vi. quod similiter procedit in iudiciis inquit Bart.in.d.vii.q.quia.l.si quis seruo.C.de furt.loquens in seruo in casu speciali & oneroso extenditur ad filium per.l.ut tantum.§.i.ff.de ser.cor. de quo est glo.notabilis in.l.quod uero.ff.de legi. & in
9 .l.si quis in fi. præterea lex recipit † extensiuam interpretationem ex similitudine rationis & ex connexitate negocii etiam si constitutio sit penalis text.est in.l.i.ff.ad tertullia.& bona glo.pen.in.c.i.de postula. prælа.in.vi.ita not. Abb.in.c.translato de constit. in casu autem de quo agitur sumus in similibus & connexis ex quo tria copulatiue
10 ue sunt necessaria ut ius † patronatus acquiratur seu ad esse deducatur scilicet fundus constructio & dos nec unum sine duobus nec duo sine tertio sufficiunt ut eleganter & late tradit Roch. in.d.tracta.q.i. super diffinitione & in uerbo ecclesiam fundauit.q.ii.ac in uerbo construxit.q. iii.& in uerbo dotauit.q.i. ubi materiam declarat etiam circa diffinitionem, statutum etiam passiue extenditur secundum Bart.in repetitione.l.omnes populi in.iiii.q.sextæ quæstionis principalis colum.xix. cum sim.ff.de iusti. & iur.hinc est quod priores leges trahuntur ad posterio-

tres & econuerso.l.non est nouum cum dua.se.ff.de legi. item facit tex.in.l.i.§.lex falcidia.ff.ad.l.falci.ubi in uolun tate defuncti conseruata in iure speciali locum habent o- mnes leges testamentarie & ad hoc ponderat istum tex. Bar.in repetitione.l.re coniuncti colum.xiii.ff.de lega.iii. ita & hic locum habeant iura quæ ex gratia & tollerantia seu priuilegio de acquisitione & conseruatione iuris pa- tronatus disponunt accedit quod testator præsumitur se conformare cum dispositione statutaria ciuitatis.l.here- des mei.§.cum ita & ibi Bart.ff.ad trebel.fortius præser- uatio cum dispositione iuris quod in tribus casibus præ- dictis ius patronatus concedit & sustinet semper, & dato quod in derogatione cum exceptione seu in præserua-
11 tione esset dictio tantum † uel alia exclusiua omnino fie- ret extensio ad tertium casum omissum habentem simi- lem rationem quando sumus in dispositione quæ permit tit aliquid fauorabile & pium nam tunc dictio taxatiua seu exclusiua solum excludit casus dissimilem rationem habentes doctrina est notabilis Bar.in.d.l.si constante in ix.q.primæ partis principalis col.vii.quæ probatur in.l. illud iux.glo.in uerbo causa de sacro sancti eccle.& est e- tiam optima litera cum glo.in.l.obes.C.de prædi.mi.ma teria autem decisionis est eiusmodi generis ut præserue- tur præsentatio & nõ perdatur ius patronatus & hoc ne quis trahatur a dotando & benefaciendo ecclesiis quod est pium & fauorabile ut patet ex primis motiuis & pro- batur in.l.sunt persone.ff.de reli.& sumpti.fu.in.c.si.de postu.in.c.si quis præsbyterorum de re.eccle.non alie.in c.si.de test.& sunt infinita iura fauore ecclesiarum aduerte ta men quod noto fuisse decisum in causa Taurinen.capel- lanie quia si quis uideret ibi originalem constitutionem Innocentii.viii.in qua reuocabat omnes concesfiones iu ris patronatus inueniret quod a reuocatione præser- uantur omnes tres casus uerum putabatur quod non reseruarentur nisi duo uel quia unum modum omiserat notarius in copia quæ dabatur ideo incidit hęc dubitatio

& decisio quæ seruiat tibi in omni casu cuiuscunque dispo-sitionis in qua fundamentũ aliquod de præmissis militet.

Septime decis. de iur. patro. Summarium.

Impetrans beneficium quod asserit esse de iure patronatus laycorum tenetur pro ualiditate gratiæ probare quod sit ex præscriptione seu consuetudine secus si per uerba ut asseritur uel equipollentia aut si asserat esse laycorum uel clericorum alternatiue quia tunc dicenti esse laycorum intendit hoc probare & quod sit ex cõstructione fundatione seu dotatione ad nullitatem gratiæ.

Epithome.

1 Beneficium impetrans per uerbum asserens uel ut asseritur de iure patronatu laycorum existere quid probare tenetur & cui onus probandi incumbat & nu. 3.
2 Prouisio beneficii de iure patronatu laycorum ex fundatione dotatione uel constructione existentis quando ualeat.
4 Ius patronatus uendicare uolens præsentationes plurimas & cursum temporis allegare debet.
5 Iuris patronatus laycorum ex consuetudine uel præscriptione in expectatiuis uel aliis literis Pape an mentio sit necessaria.
6 Distinctio inter uerbum ut asseris a uerbis ut asseritur uide remissiue.
7 Beneficium si liberum nascitur nunquam recipit seruitutem secus econtra.
8 Beneficia licet pro maiori parte sint libera non tamen sine fundamento daretur existentia quod omnia essent patronata.
9 Beneficium impetrans asserens de iure patronatus laycorum uel clericorum existere probandi onus quod laycorum existit sibi non incumbit.

Septima decisio.

HActenus obseruatum est, ut audio ab antiquis patribus, & meo tempore in palatio quod si in interpretatione †beneficii dicitur tale beneficium quod ut asseris de iure patronatus laycorum existit impetranti incumbat onus probandi ꝙ sit ex præscriptione uel consuetudine, & sic excludat quod non ex fundatione uel dotatione aut constructione alias prouisio † sine derogatiõe & absq; patronorum consensu est nulla. c. decernimus. xvi. q. vii. secus si dicatur quod beneficium ut asseritur † de iure patronatus laycorum existit uel per alia uerba tunc enim asserenti patronatum laycalem etiam possessori beneficii ad exclusionem prouisionis & sic impugnanti eam incumbit probare quod sit laycorum & ex constructione fundatione aut dotatione cum in hoc isti tres casus equiparentur, ut no. glo. in. c. pie mentis ea. q. Inno. & Abb. super rubrica de iure patrona. ratio nullitatis est ne layci a constructione fundatione uel dotatione retrahantur secundum glo. in. c. nobis in. c. dilectus uel etiam Abb. eod. titu. & Butr. in. c. dilectus de of. lega. propter quam rationem Papa in dubio non uidetur uelle præiudicare iuripatronatus laycorum nec uti potestatẽ ꝙ habet in derogando etiam si prouideat motu proprio secundum Rotã decis. lxx. in antiq. de rescrip. ita ꝙ concluditur inualiditas quæ ut inquit Fely. in tracta. quã. lite. apo. no. patro. col. i. reperitur iure scripta, sed eam sumpserunt scribentes ex ratione. d. c. cum dilectus ac iurium similiũ & ipsam fortificat Fely. per multa similia & bonas rationes quæ satis mentẽ iuris aperiunt. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excu. tut. But. uero in. d. c. dilectus allegat ad hoc text. in cle. per literas de præb. quæ re uera in materia loquitur licet in simili benefaciat prædicta aũt ratio cessat quando est ex cõsuetudine uel præscriptiõe dicit But. in. d. c. dilectus & ibi Car. ẽt & Fed. de se. consi. lxiii. alias. lxiiii. incipiente infrascripte

FF

quæstiones & alii quos refert & sequitur Fely.in.d.tract. in.xi.limitatione firmantes eo casu posse legatum de latere conferre quanuis contrarium sentiat Imo.in.d.c. dilectus in fi.quasi etiam hiis casibus possent retrahi layci a benefaciendo ecclesiis cuius opinio est contra communem &consideratio falsa secundum Alexan. consil.lxxiiii.col. ult.uol.iiii.dicentem quod layci non retrahuntur a fundatione ecclesiarum quãdo nihil de suo proprio posuissent ad tale ius quærendam immo potius est præsumendum ut non multum curarent de præscriptione quærenda uidentes parum eis prodesse licet pro ueritate prosit saltem contra collationes ordinariorum contra quos est præscriptum ut tenet But.Card.& Imo.in.d.c. dilectus & Alex. in.c.hortamur.lxxi.di.in fi.sed nihil contra Papam aut legatos de latere ex quibus patet ꝙ opinio Imo.q̃ Deci, sequitur consi.cxxvi.non subsistit nisi forsitan in uno casu ad quem Deci.uidetur se restringere & ipsum tentat.Fely. sub dubio forte in.d.xi.limitatione pro quo facit quod Io.an.adducit in regula quod alicui de reg.iur.In mercu, col.ult.& Abb.in.c.quærelam col.iii.de elect.ac idem Fely,qui uideatur in.c.causam quæ colũ.iiii.de præscrip.& Alex.in.d.c.hortamur.lxxi.di.col.ult.dum dicit utile esse
4 uendicanti † ius patronatus quod ad illud præsumendum alleget præsentationes plurimas & cursum temporis & si in eo casu posset defendi opinio Imo.non tamen simpliciter uerum esset de iure ex communi sententia qđ Deci. ait in allegato consi.ac Fely.in.d.xi. limitatione iuxta sensum modernorum tunc Ro. curie refert ut in curia Ro. præualeat ꝙ non differat patronatus ex fundatione a patronatu ex præscriptione quinimmo hoc tempore iudicatum est quod de iure patronatus laycorum ratione ec-
5 clesiæ non autem patrimonii item laycorum † ex consuetudine uel præscriptione in literis collationum Papæ seu expectatiuis non sit necessaria mentio prout in decisione quæ incipit memini sub ti.de iu.patro. alias de ꝓba.dixi quam uideas quia confert ad istam & considera-

tio Alex.in.d.consi.lxiiii.ut layci non retrahantur ex quo nihil ponunt de suo proprio q̃ etiã Car.Alex.ponit in.c. hortamur.lxxi.d.facit ad id quod in.d.decis.tetigi quid si patronatus cõpeteret ex priuilegio & pro decisione ista & aliis adductis est uulgatum consi.Car.zab.lxix.uim fa
6 ciens & distinguens † uerba ut asseris a uerbis ut asseritur in primo nanq̧ casu asserens patronatũ laycorꝝ habet cõtra se quod sint ex constructione fundatione seu dotatione ex eo quod beneficia non nascuntur sed fiunt unde in dubio constructa fundata aut dotata per patronos uidentur ad hoc tex.in.d.c.quærelam & ibi Abb.col.iii.ponderans ipsum & idem Abb.consi.lxxvi.&.cvi.uol.ii.quo stãte asserens tenetur probare esse aliter patronatum beneficium q̃ ex constructione fundatione seu dotatione cũ modis præmissis uel uno ex eis existere asseruerit & huiusmodi expressio sit pars gratiæ ex quo uerba ut asseris referuntur ad impetrantem & sic causa intentionis sue ad regulam.l.ii.ff.de proba.& not.Ioã.an.in.c.i.de lite.conte. in.vi.q̃ sequitur Abb.in.c.fi.col.ii.de præsump.& ad collecta per Fely.in.c.ad aures in.iii.conclusione & col.de rescrip.& omisso an beneficium magis præsumatur a natiuitate liberum q̃ seruum de quo Roch.in tract.de iu.patro. in uerbo construxit in.q.xx. ubi pro & contra qui uideatur & eo quod not.Bal.in.c.significauit de testi. & si tẽpo
7 re edificationis † nascitur liberum nunq̃ postea recipit seruitutẽ licet secus econtra dato tamen patronatu semp mihi placuit hæc pars ut in dubio potius præsumatur quod sit uno de tribus modis prædictis uel duobus aut omnib. q̃ ex præscriptione uel consuetudine quoniam concurrit præsumptio quod beneficia non nascuntur item tollitur coniectura libertatis de præsenti & etiam ab origine cum ex præsenti statu patronatus præsumatur in præteritum .l.circa de probati.l.liberis.§.fi.ff.de libe.cau.Egid.decis. cccccxci.&.l.ex persona.C.de proba.iux.glo.& ibi Bal. magistraliter regulam istam declarat firmans eam procedere in materia contingenti qualis est ista quando præ

sens status seruitutis potest concurrere cum naturali ue-
ritate antecedentia ut si præsumamus cõstructionem seu
dotationem ab exordio & consequenter seruitutem sicut
præsumere debemus per text.in.d.c.significauit a contra-
rio sensu prout Rota intelligit etiam in decis.iii. in antiq.
de iur.patro.sicut & in iuribus allegatis præsumitur de li
bertate & non facultatibus & sicut alias ex præteritis cir-
ca futura.c.mandata de præsumpti.uel saltem onus ꝓbã-
di libertatem transfertur in asserentem propter dictas cõ
iecturas seruiturem arguentes.l. siue possidetis & ibi glo.
.C.de proba.&.c.unico ubi etiam glo.allegans cõcor.in
uerbo probante ut eccl.benefi.si.di.confe.& Rota decis.
8 xv.& si.de iudi.in no. Aduerte † tamen quia attento funda
mento quod beneficia fiunt non autem nascuntur item ꝙ
dotantur quodꝗ sine fundamento non daretur existẽtia
omnia beneficia mundi essent patronata & uidemus
quod pro maiori parte sunt libera ideo dixi supra sup-
posito quod reperiatur ius patronatus ut tunc motiua
quæ adduxi militent. Secundo uero casu quando per uer
ba ut asseritur uel per alia uerba non assertiua dicitur de
patronatu laycorum impetrans nihil affirmat quod sit lay
corum nimirum si possessor beneficii uel alius asserens es
se tale in hoc dicitur actor & tenetur probare quod asse-
rit ut est dictum per iura & regulas allegatas & bene ser-
uiunt motiua Card.in.d.consi.lxix. & pro hoc Rota op-
time decis.lix.in antiq.de rescrip.dicens quod uerba ut as
seritur,in gratia circa expressionem ualoris posita sunt ge
neralia & impersonalia & ideo non astringunt partẽ nec
uidentur prolata per impetrantem secus in uerbis in asse-
ris quæ ad partem referuntur & alia.lxxvi.eo.ti. ꝙ suppli
catio signata per Papam per uerba ut asserit est surrepti-
tia nisi ita sit secus si per uerba ut asseritur. Tertio casu quã
9 do dicitur quod beneficiũ † ut asseris de iure patronatus
laycorum uel clericorum existit tunc etiam ꝓbandi onus
ꝙ esset laycorum incumberet impugnãti literas prouisio
nis ex quo impetrans nõ fundat se nec firmat pedem q&

fit laycorum cum loquatur alternatiue uel clericorum in quo loquendi genere sufficit alteram partem esse ueram .l.si quis ita stipulatus fuerit.ff.de uerb.oblig. regula in alternatiuis de reg.iur.in.vi.& si esset clericorum solet derogari ex stilo quinimmo quando esset laycorum & clericorum simul,quia dicitur in derogatione,si laycorum tan
8 otum † & ex fundatione uel dotatione pro medietate alias in totum quo ultimo casu nisi derogaretur præponderat qualitas laycalis in mixtura annullas prouisionem ut plene per Fely.in.d.tracta.quan.lite. apo. in.vi.ampliatione col.v.sed in primo non est necessaria mentio nec derogatio,unde omissio non uitiat prout est communis usus & firmat Fely.post Rot.in.d.tract.iii.limitatione col. vii.& annotaui in allegata decisione incipiente memini & ita in una causa coram domino Martino de spinosa in qua erat clausula alternatiua fuit conclusum de anno.1523.de mense Iunii quod tene menti ad limitationem seu declarationem præfati consilii Car.lxix.uel quia est tertius casus ibi non expressus & sæpe contingens ac utilis merito notandus inquit text.in.l.legaui. in prin.de libe.lega.& non aspernendus ait in hiis terminis Bar.in.l.meuius.§. duobus in fi.ff.de lega.ii.

De sponsali.& matrimonio.

Vnicæ decis.de spon.& matri.Summarium.

Vtrum Matrimonium putatiuum ita legitimat prolem sicut uerum.

Epithome.

1 Matrimonium putatiuum data ignorantia in altero ex contrahentibus an legitimet prolem sicut uerum. & nu.4
2 Defectus in matrimonio putatiuo non reiicit filios, nec efficit non legitimos sicut nec impedit legitimationem

ex concubinatu.

3 Filius ex ancilla genitus quando dicatur legitimus aut legitimetur.

5 Filii nati ex matrimonio illicito quando uterq; uel alter ignorauit impedimentum sunt legitimi.

6 Filii nati an per subsequens matrimonium legitimentur quando unus ex contrahentibus sit nobilis alter uero uilissime conditionis.

7 Matrimonium cum quacunq; etiam publica meretrice sine distinctione personarum contrahi potest.

8 Opinio singularis existens pro matrimonio & legitimatione an sit sequenda etiam contra communem.

Vnica decisio.

TRVM putatiuum Matrimonium
1 † data ignorantia in altero ex contrahentibus legitimet prolem sicut uerum in una Cathanien. legitimationis inter filios don Bartholomei de iuenio ex una & don Peruchium et consortes de iuenio uenientes iure cōsanguinitatis ad castra dicti Bartholomei ex alia & asserentes filios illegitimos quia natos ex Antonella coniuncta Garite infra quartum consanguinitatis gradum q̄ Garitam Bartholomeus pponebatur cognouisse carnaliter non ob.q; Antonella postea cōtraxerat publice in faciem ecclesiæ. coram domino Mercurio de uipera.1521.de mense Maii fuit dubitatum & q̄dam ex dominis tenebant negatiuam pro qua tex.in.c.tanta qui fil.sint legiti.simpliciter loquens.l.i.§.generaliter.ff. de lega.præstan.& glo.ibi in hoc residet secundū Abb.q sequitur istam partem ea ratione qa in dantibus operā rei illicite extra matrimoniū ignorantia nō excusat cū magis debeant imputari omnia.c.tua de homici.c.non est sine culpa de reg.iu.in.vi.But.c.i.pe.col.de of.delega.ad id ē

Bar.l.si adulteriũ.ii.col.ff.de adulte. ꝙ quando coitus sit sine colore matrimonii ponitur indistincte attēta ueritate non eo ꝙ putabatur ideo si erat cõsanguinea punietur de incestu si nupta de adulterio ex quo ab initio dabat operā rei illicite & erat in dolo ar.l.uulgaris de furt.&.l. eũ q.§. si iniuria.ff.de iniur.Egi.bellamer.in.d.c. tanta tenet idem dicens ꝙ uerba,sed primũ uerius nõ sunt Ber. glosatoris reperitur ac Iaco.de ciconia q fuit episcopus Illerden. & scripsit sup.iiii.decret.de quo meminit Hieronymus Paulus barchinonen.in tract.q intitulatur practica cancellarie fol.liiii.super illo passu. Quod papa nequeat legitimare filiũ Regis nõ recognoscentis superiorem tenere idē ibi et Io.an.etiam secundũ Abb.quasi senserit ꝙ si ignorāter cõtraxerit cũ coniugato filii inde geniti sint legitimi.c.ex tenore eo.ti.secus ubi interuenit cõtractus matrimonii But. etiam uidetur dixisse idem ibi,unde puto qđ quantum ad legitimitatem prolis illa nõ legitimaretur inspecta potius ueritate & qa mater nõ fuisset sine culpa dando operā rei illicite ar.c.fraternitatis de frig.& malefi.uidetur ēt Henr. boich.hoc sentire in.d.c.ex tenore.ii.col.ibi forte contrarium est uerꝫ. Sed maior pars cõclusit ꝓ affirmatiua & in istam in uia decisiua inclinaui pro qua glo.d.c.tanta ibi sed primũ uerius est quæ uerba si Abb.non habuit in suo codice alii habuerunt et habent.Itē tex.in.c.qđ nobis eo. ti.ubi clare istud firmat Alex.dicens prædictā glo.esse no
2 tabilem,quoniam defectus†in matrimonio putatiuo non reiicit filios nec efficit non legitimos,sicut nec in concubinatu impedit legitimationem & est notabilis determinatio inquit per quā extendimus.c.tanta.c.nostrum,et.c. ex tenore ēt ubi esset defectus in cõcubinatu sentiēs ita tenere Butr.q in.d.c.tanta aperte hoc sensit uer.quidā sunt legitimi dum equiparat putatiuũ uero matrimonio, & in d.c.ꝙ nobis inferens ꝑ ipsum extendi.c.tanta ut ꝙ in eo operatur uerꝫ matrimoniũ subsequēs operetur opinatum et hoc ait tenet ibi glo.Clarꝫ est ergo But.tenuisse affirmatiuam & taliter intellexisse glo.quicquid implicite & ob-

scure dixerit in uer.unde puto cui dicto tanquam primo esto quod esset clarum non staretur quin Imo secundo & ut ad glo.l.qui.flur.§.Sabinus.ff.ad trebellia. & Abb. c.de quarta.iii.col.de præscript.præcipue firmato & geminato.l.balista cum ibi no.ad trebellia.est etiam de hoc glo.in.c.non omnis. xxxii.q.ii.cui respondebatur quod iuxta quotam allegatam.c.abiicientur possibile esset matrimonium cum ancillis.Item ꝙ procederet quãdo cum ancilla ex qua Iacob.sine matrimonio filiũ habuisset postea matrimonium ualide contraxisset. Tertio quia dice-
3 batur ꝙ tunc legitimus uidebatur† filius ex ancilla de uoluntate uxoris conceptus.lvi.di.Ismael. cum ibi no.glo. tamen quicquid sit uoluit sufficere ꝙ ita reputabatur & ita intelligunt eam docto.ut infra, & an filii ancille legitimentur per subsequens matrimonium uideatur Alex.in d.c.tanta.xi.q.pe.char.Ioan.an.non obstan. intelligentia Abb.sequitur glo.ibi,sed primum uerius intelligendo eã quando cum secundo ignorante matrimonium contraxerat,idem quando is cum quo contraxit ignorat impe-
4 dimenrum cum sufficiat alterius† ignorantia etiam in putatiuo ad mareriam tex.& glo.non quod restringat quando extra matrimonium fuisset quis conceptus & natus quod non sufficeret putatiue contrahere altero ignorante quia esset extra terminos prædictos Anto.& Rosel.in tract.de legitimati.viii. char.ibi uisum est dicit ꝙ licet determinatio ista sit fortis ut extendatur. d.c.ex tenore etiã ubi adiungitur defectus in concubinatu prout est glo.in d.c.non omnis stat tamen in ea propter auctoritatem gl. & Butr.& Lud.de sardis in eo.tracta.& char. ibi nunc est breuiter per tractandum istud tamen intrepide pro quo facit ꝙ Io.lupi.de hispania in tracta.de matri. & legitimati.vii.char.ibi præterea,ut ait Inno.Gemin.consil.lxvi.iii. colum.affirmat hoc tenere glo.in.d.c.non omnis Io.an. & But.& ipse sequitur respondens ad generalitatem.d.c. tanta, quod distinguitur per alia iura ut supra facit quod tradit Host.in.c.i.de eo qui dux.in ma. quam poll.per

5 adult. quod proles suscepta † de non legitimo immo de nullo matrimonio censetur legitima & præfertur opinio ueritati non obstan. d. c. tanta cum intelligatur quãdo mala fides fuit in utraque prout ibi etiam dicit in fin. penult. col. & quod Bal. in. l. qui contra. C. de incest. nupt. & Iaso. in. l. fi. ult. colum. ff. de condi. si. caus. quod filii nati ex matrimonio illicito sunt legitimi quando uterque uel alter ignorauit impedimentum clarius hoc tenet Bart. in. l. eũ qui. ff. de sta. ho. Et quando superuenit dispensatio dummodo detur ignorantia quoniam error habetur pro titulo. l. celsus. ff. de usuca. & quando unus tantum ignorabat remittit ad. c. ii. qui fil. sint legitimi Henr. boich. in. d. c. ex tenore loquitur de matrimonio contracto in casu licito & si argueretur a fortiori refert contrarium tenuisse Bar. & Host. in. d. c. tanta, & quando in casu prohibito uult alterius ignorantia præstare excusationem, & Iacob. de ciconia ubi supra tenens negatiuam asserit Host. & Ala. tenere affirmatiuam non obst. quod Ang. in aucto. qui. mo. natu. effi. legiti. §. sed & aliud colum. vii. dicit non legiti-
6 mari natos † per sequens matrimonium si mulier non erat matrimonio digna, quia meretrix aut uilissime conditionis pater uero nobilis & diues prout hæc in don Bartholomeo & Antonella concurrisse prætendebatur & subiicit ita uidisse de facto seruari & consuluerunt Bar. Franc. de pisis Ang. de amelia. & Hugo. pelloti. & plures alii tenuerunt quos refert Iaf. in. l. neque professio. C. de testamen. quia hoc iure canonum non recipit nec talis matrimonii prohibitio reperitur ergo permittitur. c. cum apud de spon. & matrimo. ius autem canonicum in istis attenditur non ciuile abrogatum ut prosequitur Alex. in. d. c. tanta in. x. q. qui in. xi. dicit quod licet cum ancillis matrimonium esse non possit si tamen ex ancilla quis suscipit filios secuto matrimonio legitimantur, quia iure canonico tale matrimonium procedit in. vi. q. expresse tenet cõtra Ang. & sequaces ut legitimetur proles habita ex qua-
7 cunque meretrice † certa & quocunque coitu qui poterit

eſſe uxorius non diſtincto an ſit fornicarius uel aliter libidinoſus & damnatus pro quo .c.inter opera charitatis de ſponſa.matrimo.ubi ſine diſtinctione perſonarum permittitur cum publica meretrice matrimonium,& eſt charitatis immenſe & quanuis ex premisſis Ber.Io.an.& But.ꝓ utraque parte adducantur nihilominus communiter eſt pars affirmatiua aut ſaltem dubia ex uarietate doctorum quæ facit ambiguum in iure ait Bart.in.l.qui Romæ.§. duo fratres.iii.col.ff.de uerb.obli. Abb.in.c.i.de re iudi. & colum.iii.facit.c. paſtoralis de reſcriptis in.v lectu.de qua ibi Abb.quod licet ius certum quatenus tamen applicatur ad intellectum humanum poteſt eſſe dubium & tunc pro matrimonio & legitimatione.c.ſi.de re iudi.maxime ſi uera eſt nota.Hoſt.in.c.ſi uir.de cogna.ſpiri.quod
8 etiam contra communem ſit ſequenda ſingularis †opinio unius aut maioris partis ſentiens pro matrimonio quod eſt periculoſum extra iſtum caſum in quo maioritas aut ad minus paritas ſtat ꝓ matrimonio & idem ſi eſſet modica diſparitas prout in alia deciſione incipiente contractus meo tempore dico quod opinio glo.ſingularis in iudicils non ſeruatur quicquid in oppoſitum ſentiant ſcribentes in.i.c.de conſtitut.in quadam additione & Abb. facit etiam quia benigna pia ſancta & fauorabilis eſt pro affirmatiua interpretatio regula.odia.da regu.iur.in.vi. Nam diſpoſitio.d.c.tanta eſt conſilium iurium omnem extenſionem in omni caſu deſiderat nō minus quam cauſa dotis.l.i.in prin.ff.ſolu.matrimo. oſtenditur in illa uerborum ſubſtantia tanta eſt uis matrimonii ex qua deprehenditur potentia uirtus & charitas inquit Alexan.ibi.x. q.quæ charitas amplianda eſt quia ſecūdum Apoſtolum ſuperat ſpem & fidem & ſecundum eam unuſquiſꝗ ſibi ius ita dictum deſideraret igitur aliis dicat.ff.quod quiſque iur.in rubro & nigro &.c.cum omnes de conſtitu.ex quo enim nunquam excidit crementum expoſcit quod in hoc & in alio ſeculo recipit.c.charitas el.i.ii.&.iii.cum ibi not.& per totum de penit.diſtin.ii. Nec ob.c.cū inhi

bitio de cland. de spon. ubi non prodest ignorantia in coitu in figura matrimonii clandestini ergo minus debet proficere sine matrimonio cum minoris sit culpe in tali matrimonio quam sine aliquo quia procederet nisi postea publice in faciem ecclesiæ contraheretur sicut erat in proposito factum quo casu purgatur uitium clandestinitatis quanuis detegatur impedimĕtum propter bonam fidem unius ut legitima sit proles. d. c. ii. & d. c. quod nobis qui fil. sint legitimi & ita communiter tenent docto. inquiunt Anto. de rosel. & Lud. de sard. in locis prædictis licet idē Lud. contrarium sentiat.

De simonia.

Primæ decis. de simonia. Summarium.

Simoniacus simonia reali non agit spolio nec euitat sequestrum etiam si triennio pacifice possiderit iuxta cle. unicam de sequest. poss. & fruc. Sed uide distinctionem in locis remissis an simonia committatur per te uel per aliū te ignorante quo ad non acquirendū ti. primo casu secundo uero sic & per quæ uerba inducatur Canon latæ sententiæ per quæ uero ferendæ & extrauagans pauli cū detestabile excommunicat ipso iure simoniacos.

Epithome.

1 Simoniacus reali simonia in spolio non auditur.
2 Simoniacus est excommunicatus ipso iure per extrauagātem Pauli. ii.
3 Excommunicationis maioris exceptio repellit agentem interdicto recuperande.
4 Verba præsentis & præteriti temporis licet regulariter penam ipso iure infligant coniuncta tamen cū uerba ipso iure uel eo ipso inducunt canonem latæ sententiæ.

5 Verba futuri temporis quando inducant canonem latæ sententiæ.

6 Simoniacus triennalis non euitat sequestrum iuxta formã cle.ad compescendas.

7 Simoniacus dicitur intrusus & ambo fures existunt.

Prima decisio.

1 VOD simoniacus † reali simonia nõ audiatur in possessorio fuit cõclusum in causa Taurinen. abbatissatus coram me.1514.contra Dorotheam de bagnonibus quæ ut spoliata ab Andrieta petebat restitui quia fuit ꝓbatum quod ut eligeretur, dederat uni uestem alteri pecuniam & ita An

2 drietam absolui pro conclusione facit † quia talis simoniacus est excõmunicatus ipso iure per extrauagantem Pauli secundi cum detestabile in tit.de simo. unde agere non potest.c.intelleximus de iudi.c. cum inter.c. exceptioné de except.facit.c.primum de rescrip.&.c.primum de except.in.vi.& in casu isto est tex.iux.glo.c.ex insinuatione de procur.& Abb.col.ii.& ibidem Io.an. colligit quod

3 exceptio excommunicationis † repellit agentem interdicto nam excommunicatus non petit restitutionem cum nihil solui debeat ex quo semper ob. excommunicatiõis exceptio secundum Inno.dicit Ioan.an.c.cum nostris de conces.præben.& Fely.in.c.dilectus.i.de rescrip. col.pe. quod intellige de maiori excommunicatione non de minori quia non repellit secundum Arch.& Vin. quos refert transeundo Alex.xxiii.di.c. in nomine domini colũ. ult.& quod non restituatur excommunicatus dicit etiam glo.in.c.dilectus de rescrip.& uideatur etiam glo.in materia in.d.c.in nomine domini,quod extrauagans excommunicet ipso iure patet ibi sententiam excommunicatio

4 nis incurrant quia quanuis per uerba præteriti † & præsen

tis temporis regulariter pena ipſo iure infligatur.l. in cri-minali iux.glo.C.de iur.om.iudi.c.cupientes.§.cæterum in uerbo ſuſpenſos de elect.c. quemcunque.§.i.in uerbo innodetur in fi.de heret.in.vi.Bar.l.meuius.§.duoꝝ pen. col.ff.de leg.ii.Abb.poſt compo.c.cæterum.i. col.de re-ſcrip.& magiſtraliter in materia.c.ſi diligenti de fo. com-pe.vi.colū.non per uerba futuri nec uerbum incurrant ſi-cut nec per uerbum perdant ait glo.d.c.ſi diligenti &.d.l. in criminali ibi limitetur non ipſo iure & not.in.c.in pe-nis de reg.iur.in.vi.nam & uerba habeantur pro cōuictis non iure ipſo ſed per ſententiam intelliguntur.l.eius qui delatorem.ff.de iur.fiſci.& ibi Bar.idem in uerbis ſub in-terminatione aut pena excommunicationis ut commina-toria tantum ſint non ſententia late in contrafacientes in-ducentia glo.c.ſicut el.ii.de ſimo.quæ communiter tene tur inquit Abb.c.i.ii.col.loca.idem in uerbis arceatur.c. cum infirmitas ubi glo.&Abb.de peni.& remiſ.nihilomi nus coniuncta cum uerbis ipſo facto præcedentibus quæ uidentur in.d.extrauaganti repetita inſpecta materia &cō temptu inducunt canonem late non ferende.c.nullus reli gioſus ibi irritum habeatur de elec.in.vi. glo.in.d.c.in pe

5 nis ibi ipſo iure †&.d.c.quicunque ibi eo ipſo qui com-muniter tenetur ſecundū Abb.c.ii.in fi.de fo. compe. & Iaſ.l.ii.iiii.col.C.de iur.emphi.quando cum uerbo futu ri temporis eſt dictio preciſa omnino aut ſimilis item qꝛ non ad iudicem & actum iudicialiter expediendum ſed ad partem & actum extraiudicialem referūtur eo ipſo ſen tentiam excommunicationis inferunt quoniam lex reſpi-cit ſolum hominis factum.c.ſi qs ſuadēte.xvii.q.iiii. Bal. in.d.l. ii.ubi Iaſ.poſt Saly.iii.col.uerba autem ſicut excō municatus ab omnibus euitetur an inferant ipſo iure ſunt opiniones ſuꝑ quo Abb.in.c.fi.ii.notabili ne cle.uel mo. & in mat.ultra prædicta & in locis adductis plene per Fe ly.c.radulphus in.v.char.uer.ult.uſqꝫ ibi declaratoria de reſcrip.& ita etiam extrauagans tempore meo fuit inter-pretata quoad ſententiam priuationis ipſo facto prout ſu

per eius intelligentia laboro in alia decisione Incipiente constitutionem Pauli ubi uideas.ad istam conclusionem. etiam facit quod in alia fuit dictum coram domino Martino de spinosa in una lunen.sarzanen. & iudicatum incipit item.1516.quod cle.i.de sequestra.poss. & furt.nō iuuaret triennalem possessorem simoniacum ex eo quod iste casus excipitur in regula item quia non uidetur coloratus possessor q̄ si ita est probat conclusionem quia titulus & possessio colorata ad spolia agendum requirūtur iux.not.Inn.in.c.in literis de resti.spoli.& in additione ad decisionem.iii.de resti.spoli.in no.ad hoc facit quod uoluit Car.contra Imo.in.c.nisi cum pridem de renunci.q̄d

6 simoniacus † dicatur intrusus & opinionem Car. sequitur Fely.in.c.in nostra de rescrip.in.ii.cor.in materia intrusionis ex qua arguitur ad ti. & possessionem nō coloratam de qua Abb.post alios in.d.c.cum nostris de conces.prębend.in fin.& dicit Inno.in.d.c.nisi cum pridem in prin. quod simoniacus & intrusus sunt fures.i.q.i.ordinationes nec habent titulum licet sibi uideatur quod non debent dimittere eam possessionem facti quam habent, sine licentia & But.etiam uideatur ibi.ii.&.iii.col.ac Fely.in.c.insinuatum circa fi.de simon.& Mil.in uerbo simoniacus distinguentes,

Secundæ decis.de simo.Summarium.

1 Non est simoniacum mandatum ad resignandum pure nec non petendum & obtinendū de beneficiis resignatis prouideri Alfonso dummodo non sit clausula & nō alias aliter nec alio modo quod etiam cum dicta clausula & in fauorem certe persone admittitur sine uitio simoniæ si dicat quod in manibus Papæ.

Epithome.

1 Mandatum ad resignandum pure necnon petendum &

obtinendum q alteri prouideatur simoniacum non existit.

2 Verba petendum & obtinendum supplicationem & non necessitatem important.

3 Resignatio in fauorem certe persone est simoniaca licet ex stilo & certa scientia ac tollerantia Papæ uitium si monię purgetur.

4 Pape scientia & tollerantia in prohibitis ex constitutione canonica excusat a uitio simonię.

5 Papa an possit uendere titulum beneficii sine uitio simonię.

6 Clausula non alias aliter nec alio modo in mãdato ad resignandum necessitatem inducit.

7 Resignatio siue mandatum ad resignandum in manibus inferioris a Papa in fauorem certe persone & nõ alias est simoniaca.

Secunda decisio.

PRęualuit sententia hæc in una coram domino Hu
1 gone de spina quod mandatum † nõ esset simonia cum in qua Ioannes madrigal constituerat procuratores ad resignandum certa beneficia in manibus canonici ecclesiæ cathedralis uel alterius potestatem habentis uigore literarum facultatis pure libere & simpliciter nec non petendum & obtinendum de beneficiis resignatis ꝓuideri Alfonso tum quia dicitur de pura & libera cessio
2 ne tum quia uerba † petendum & obtinendum & similia important supplicationem & nõ necessitant quod etiam coram ordinario fieri potest ex quo non cogitur Alfonso prouidere si noluerit quod est notandum pro limitatione seu materia glo.in.c.ex parte prime de offi.delega.
3 quæ uult quod quando † in fauorem certe persone fit simonia licet in mandatis ad resignãdum in manibus in fauorem certe persone admittantur resignationes ex stilo & certa scientia Pape ac tollerantia citra uitium simoniæ

& ad hoc uide quæ pono in illa decisione incipiēte Car. cibo cum simus in simonia inducta a iure positiuo & in si
4 moniacis quia prohibitis hoc est† ex constitutione canonica auctoritas & scientia Papæ excusant uitium Host. in c. i. ne prela. uices suas Io. an. in. c. i. de simo. nam Papam non ligatur in hiis quibus ius positiuum simoniam inducit & quæ dicuntur simoniaca quia ꝓhibita Car. & Butr. in. d. c. i. de simo. cum potius faciat licitum quā alias esset illicitum glo. in uerbo illicite in c. cum pridem ubi etiam Inno. & alii de pact. tex. glo. & Abb. in. c. ad questiones de rerum permuta. &. c. ex diligenti uer. uerum de simo. Fely. in. c. de cetero col. fi. de re iudi. & in. c. ad audientiam col. ii. iii. de rescrip. ac Deci. consi. cxli. secus si sint prohibita quia simoniaca, ut per eosdem in dictis locis; & in. d. c. ex parte licet uelit Abb. in repetitione. c. extirpande. §. qui uero in ult. q. contra Car. & alios qui dixe
5 runt Papam† citra uitium simonie posse uendere titulum beneficii cum tituli sint de iure positiuo ꝙ Papa inuoluatur tali crimine si ipsius beneficii administratio & executio clauium potestatem seu altaris administrationes concernat alias secus uideantur motiua ibi & rationes ad utranqꝫ partem applicabiles per Io. an. in regula cui licet in mercur. nō ob. quo ad primū quod uerba ad petendū & obtinendum sequebantur immediate post uerba pure & simpliciter quasi arguerent animum simoniacū & uoluntatem quo adiuuantem & inseparabilem quia inesse uidebantur. l. lecta uer. dicebam si cer. peta. l. continuus ff. de uerbo. oblig. quia fuit dictum quod non ideo minus erat pura resignatio & libertas conferendi & pro quo
6 fiebat petitio & instantia non necessitas nisi† fuisset clausula & non alias aliter nec alio modo uel similis quo casu mandatum esset simoniacum & conditionatum ad resi
7 gnandum† in manibus inferioris a papa non in manibus pape ut est dictum habent tamen quedam litere facultates resignandi & permutandi hoc quod possint eas habentes resignare & petere quod prouideatur nominan

dis

dis per eos & quod aliis nequeant beneficia conferri, & in quibuscunque tenor inspiciendus est.c.porro de priuile. cum simili.

De Vsuris.

Primæ decis.de usuris Summarium.

Feneraticius præsumitur contractus ex modicitate prę cii & pacto de retrouendendo licet emptor. non sit solitus fenerari.

Epithome.

1 Contractus ex modicitate precii & pacto de retrouendẽdo feneraticius præsumitur absque eo quod emens sit solitus fenerari.

2 Extensio in penalibus & correctoriis fit ex identitate rationis quando imminet anime periculum.

3 Glose opinio quando sit contra communem sequenda.

Prima decisio.

Ontractus meo tempore semper in palatio fuit iudicatus feneraticius si cum modicitate precii concurrat pactum de retrouendendo quanuis em
1 ptor non sit usurarius † nec fenerari solitus, nam licet pactum de retrouẽdendo lex non improbet.l.ii.C.de pact.inter empt.& uend. & prædicta nõ sufficere uoluerunt Iaco.de areti.Cy.& Saly.l.emptione.C.plus ual.quod agi.Bal.c.i.de feu.da.inui. legis cõmisso.rep. Anch.& Car.c.ad nostram de empt.& uendi. Idem Car.cle.i.§.fi.q.xviii.de usur.dicens secundũ Laud. quod iure fori nihil potest peti, quoniam ex forma cõtractus

non eſt uſurarius etiam ſi iure poli poſſet ſibi fieri conſciētia.xvi.q.iiii.quicunq; tenet Io.and.c.illo uos de pigno. ut refert Alex.conſi.cix.ult.colū.iiii.uolu.ubi aſſerit hanc eſſe magis communem opinionem & præſertim quia cōtrarium non apparet iure cautum Car. Archid.c.pleriq;. xiiii.q.iii.& Henr.boich.d.c.ad noſtram referant Ray.de penaforte(qui ut puto fuit ille de quo Gregorius in prohemio decret.ibi per fratrem Raymundū erat enim Barchinonen.dictus de penaforte & habetur Barchinone ꝓ ſancto)tenere requiri ultra precii modicitatem quod aliquid ſoluatur ultra ſortem receptam quodq; emptor uſuras exercere conſueuerit ut probatur ſecundū eum in.d. c.ad noſtram,&.d.c.illo uos,& cum eis Cy.d.l.emptione referente Abba.in.d.c.ad noſtram & alii quos allegat Deci.& ſequitur conſi.clxvii.neq; uideatur inferri ex hiis duobus qui ex qualitate facti non quantitate præcii eſtimatur.l.dolus.C.de reſcindēda uenditio.cum ſimilibus. Nihilominus pactum.d.l.ii.concurrente cū modico precio ſufficiunt ut uult glo.d.c.ad noſtram clarius tamen in c.conqueſtus de uſur.circa fin.& cum ea Inno. Hoſti.Io. an.Imo.But.& Abb.d.c.ad noſtrā, Imo.&.d.c.illo uos & ibi.d.c.ad noſtram Abba. inquit idem tenere Arch.d. c.pleriq; neq; Henr.boich.diſcedit ab eo cum uterq; referat Inno.etiam ſi ſucceſsiue referant Ray. de penaforte abſq; eo ꝙ ſe declarent Alex.etiam ſibi contrarius ſentit cum glo.& ſequacibus conſi.cxx.in prin.eo.uol. & cōſi. xlvi.iii.uol.circa præſentis.i.col.ubi aſſerit iſtam partem uideri magis communem,& Idem dicit Deci.d. conſi.in prin.adducens ultra Abba.de roſa.d.l. emptione plures conſulentes in hunc ſenſum licet cōtrarium teneat nec eſt uerum ꝙ Io.an.aliud dixerit in.d.c.illo uos in quo & in. d.c.ad noſtram tenet cum gloſ. Reſpondens ad.d.l.dolus quod qualitas facti eſt in hoc quia infra certum tempus reſtituere tenebatur glo.uero.d.c.ad noſtram arguit dolum ex quantitate parui precii.l.cum hii.§. modus.ff. de tranſacti.c.bonafides depo. Abb.autem.d.c.ad noſtrā

ait quod ex modicitate precii præsumitur qualitas contra ctus glo.est notabilis in.l.i.de superficie in uerbo agendo Bar.in.l.cotem.§.qui maximus.ff.de public. cum nemo præsumatur iactare.l.cum indebito.ff.de probat. facit.l.si quis cum aliter.ff.de uerb.oblig.ubi dolus ex proposito & re ipsa equiparatur de quo ibi per glo. & docto. & aliquid per Abb.in.c.super literis de rescrip. pro obseruantia palatii facit quod Host.in.d.c.ad nostram cum aliis & Io.an.etiam in.d.c.illo uos dicunt esse de facili cõtra usurarios præsumendum quia pessimum genus hominum & quia sic præsumi expedit eorum animabus. c.iuuenis de sponsali.gl.notabilis.c.unico de seru.in ord.faci.Abb. c.cum tu.de testi. quod deterior interpretatio est melior
2 & tutior quando imminet periculum anime † quo casu fit extensio etiam in penalibus & correctoriis ex identitate rationis ut de hoc plura cumulat Fely.in.c. translato de constitut.vii.colum.&.c.si cautio de fid.instru.colum.viii. igitur dicamus hanc partem probari iuribus prædictis aut articulo iurium seu ex uerbis seu ex mente quod satis est nec obstat glo.c.si.de iur.patro.l.nominis.§.uerbum ex lege.ff.de uerb.sign.probatur enim in.d.c.ad nostram secundum glo.d.c.conquestus cum etiam sufficiat a simili inductio item ratio naturalis.l.non possunt de legi.l.scire oportet.§.sufficit de excus.tuto.l.cum ratio.ff.de bo.no. damna.maxime ratione salutis eterne inducenda est & firmanda propositio quæ secundum Abba. d.c.ad nostram est notabilis & uera nec admittendum quod non fuerit inducta quia est contra mentem canonis cuius intentus est dirigere hominem ad bonum commune ne dũ ciuiliter uiuendo uerum etiam secundum fidem in deum tendat cum charitate ut ait Ioan.an.in regula possessor in mercur.& Abb.in prohemio decret.ante pen.col.cum in aliis casibus sufficiat una coniectura ad præsumendum usuram & plures modos scripserint docto in.d.locis & in d.c.ad nostram dicat Ioan.an.tot esse fraudes usurario rum quod nec competens cadit prouisio unde extensio

iurium ad casum & omnis lata interpretatio pro anima congruit menti iuris uel ex prædictis dicatur prouisio ista magis medicina q̃ pena prout excommunicatio.c.i.de senten.exco.in.vi.cogit enim ad bonum & in dubio tutiorem partem eligit nam bone mentes quandoq; timēt ubi nulla est culpa.c.ii.de obserua.ieiu.& unusquisq; salu ti sue bene consulit si a tali contractu abstinet cum cogita tiones hominum nequeant deo occultari.c.cum in ciuita te de usur.si quis scrupulose ita egit edificat ad gehennā. c.per tuas.ii.de simo. quod est facile in dubiis talem sibi causare conscientiam maxime quia ut inquit Card.post Laud.supra iure poli potest fieri conscientia item non dicitur proprie pena nullitas contractus non diminuens de patrimonio in regula odia.in mercur. quia nec naturalis Inno.c.si uere de sent.excom.& Fely.c.cæterum in uerbo prima restrictio de rescrip.licet secundum domi.in.c. si.de elect.in.vi.quando leditur persona pro uindicta tunc dicitur proprie pena de quo in dictis locis uidendum & hæc pars in iudiciis securior quæ etiam ex premissis est communior saltim quoad canonistas quibus magis quā legistis in huiusmodi materia peccati est credendum sicut iuri canonico standum in hiis.c.nouit de iudi. c.i.&.ii.cū ibi not.per docto.de ope.no.nunci.prout a communi in omni materia non est recedendum.c. prudentiam de of. dele.Abb.post alios in.c.i.de consti.præsertim quia glo. est pro decis.cuius auctoritas secundum Bal.l.cum here ditas.C.depo.omnes alias tollit auctoritates unde apostilla ad Abb.in uerbo sed neq; in.d.c.i.de consti. uult sequendam esse communem opinionem † nisi auctoritas glose sit contra eam allegat multos ad hoc q; non est uerum uidemus enim iudices iudicari contra opinionē glo se quando communis opinio est contra glo.&recte ut dicit Abb.in.c.capellanus de fer.& Iac.But.qui in apostilla adducitur in.l.unica.C.qui pro sua iurisd.non dicit sequē dam glo.ubi firmat pedes nisi usus sit cum ea quia si contra recedas ait ab ea hic quia palatium est cum ea sequa

mur eam ſuperat enim auctoritatem cuiuſq; interpretis cum ſit proximior & quaſi anima textus.

Gloſa eſt anima textus

Secundæ deciſ. de uſu. Summarium.

Vtrum ſicut in contractu emptionis ita dationis & receptionis in ſolutum pactum de retrouẽdendo cum modicitate precii faciant præſumere fenus.

Epithome.

1 Contractus dationis in ſolutum an feneraticius modicitate precii concurrente cũ pacto de retrouendendo præſumatur.

Secunda deciſio.

1 Sed an quod dicitur in.d.c.ad noſtram cum materiæ ꝙ ex præmiſsis duobus præſumitur fenus † in emptione locum habeat in datione in ſolutum ſup hoc Fulg.conſi.cxxxiiii.Deci.conſi.xviii.&.clxvii.& Iaſ.cõſi. incipiente reuocatur in dubiũ quod fuit oſtenſum in cauſa Lunen.bonorum uoluerunt ꝙ non contrarium teneat Ang.conſi.ccxliii.circa fi.Imo.conſi.xcix.& Barb. conſi. 51.lib.i.pro quibus facit.l.elegãter & ibi Pau. de ca.ff.de pigno.acti.Rota uero habuit uaria uota mihi placet affirmatiua quia rationes & fundamenta proxime concluſionis procedunt etiam in datione in ſolutum ex identitate rationis fundamenta hinc inde uideas plene per conſulentes in dictis locis quæ conferunt etiam ad proximam concluſionem.

De priuilegiis.

Primæ deciſ. de priuileg. Summarium.

Priuilegium super quarta seu portione canonica non soluenda concessum, est ualidum licet de possessione rectorum uel aliorum participantium eam non faciat mentionem uel sic priuilegium de nõ soluenda canonica portione præiudicat possessoribus etiam si de possessione nihil dicat.

Epithome.

1 Priuilegium de non soluenda canonica portione concessum ualidum existit licet de possessione alterius illam percipienti mentionem non faciat.

2 Priuilegium cõcessum super decimis antiquis ex quo ab aliquo possideri præsumuntur tacite possessoribus derogatum esse uidetur secus est in priuilegio noualiũ.

Prima decisio.

RATRES minores de obseruantia molestabantur a capitulo & clero Cusentin. & Neocastren. super portione canonica ordinariis de iure cõmuni debita coram me. 1513. & sup exemptione a non solutione produ-
1 cebant breue † Iulii secundi confirmãs cõtenta in priuilegiis Sixti quarti mare magnum ab eis nuncupatum in quibus de liberatione a dicta portione dicitur & de ea de nouo concedẽs dicebatur quod non releuabat ex quo non faciebat mentionem quod dictum capitulum & clerus erat in possessionem percipiendi dictam portionem prout habetur de priuilegio decimarum noualium in.c.dudum de priuile. & de colorata facti possessione in.c.cum nostris de concess.præben. & licet Old.consi.cclxviii.istud teneat nihilominus domini concluserunt absolutoriam dari fratribus prout dedi ex eo quia Iulius sciebat aut cogitabat antiq̃

portionem huiusmodi per aliquem percipi & consequenter posſideri & non dubitabat quin præiudicaret hiis quibus iure communi aut alias erant debita & qui similiter reperiebantur in poſſeſſione percipiendi quoniam recte credebat aliquem cui ius competeret eſſe in poſſeſſione pro quo Rota.xii.de reſti.ſpoli.in antiq. dicens quod in cauſa poſſeſſorii ſi agatur inter epiſcopum & abbatem ce
2 teris paribus præſumitur pro epiſcopo.ſicut in decimis antiquis præiudicatur poſſeſſoribus ſecundum Butr.Io.an. Car.& Abb.in.d.c.dudum ponentem rationem diuerſitatis inter decimas noualium de quibus loquitur.d.c.decimus ſimpliciter quia decime ab aliquo poſſideri præſumuntur & ideo concedendo priuilegium uidetur poſſeſſoribus tacite derogare & de poſſeſſione tacite facere mentionem ſecus in priuilegio ſeu decimis noualium qa intelligitur de terris quæ adhuc non ſunt redacte ad culturam & ſic poterat eſſe quod nullus habebat poſſeſſionem illarū & ſine priuilegio forſan nullus reduxiſſet ad culturā unde Papa facile hoc concedit ex quo non tendit in graue præiudicium aliorum quando uero erant ad culturā redacte & ex eis decime ſolute ante priuilegii impetrationem graue præiudicium infertur poſſeſſori de quo non eſt præſumendum ad iura uulgaria & hoc teneas ait Abb.licet Inn.uideatur idem ſentire in aliis decimis id quod But.& alii tenet Mil.in uerbo priuilegium impetratum ſuper decimis quia decime antique reperiuntur communiter per aliquē poſſideri nō ſic in noualibus in quibus contrarium creditur & Deci.conſil.cxiii.ubi reſpondet ad motiua Old.& plura pro concluſione iſta adducit & plura ad hoc ponit Car.in.c.pe.de deci.in fi.ubi omnino uide.

Secundæ deciſ.de priuileg.Summarium.

Prærogatiue Leonis decimi deſcriptis in deſcriptione conceſſe non habent uires a die regulæ generalium prærogatiuarum.xviii.decembris anno.iiii.publicate in qua

saluantur prærogatiue describendis cōcedendæ sed a die descriptionis tantum.s.a kal. Iulii.1519.anno. vii.uel sic gratia prærogatiuarum descriptorum a Leone respicit futuras non præteritas uacationes beneficiorum.

Epithome.

1 Descripti omnibus præferuntur exceptis Cardinalibus.
2 Prærogatiue descriptis concesse a die date locū habent.
3 Data ne dum inter ipsos descriptos uerum etiam inter alios inspicitur.
4 Ratio in arbitrariis reddenda non est.

Secunda decisio.

PRout occurrit ita proposui in una Brixien. parrochialis corā me de mense februarii.1521.inter Robertum ursinum archiepiscopū reginum actorē & episcopū pollen.reum an prærogatiue concesse descriptis a Leone kal.Iulii.1519.anno.vii.habuerint uires a die xviii.decembris anno.iiii.eiusdem Leonis quo fuit publicata regula ponens cellulas inter expectantes in qua est clausula saluis prærogatiuis describendis concedendis in quibus per eam noluit in aliquo derogari non ob. alia regula prima decēbris.1517.anno.v.Leonis publicata uolen.quod nulli expectanti priuilegia seu antelationes quęcunque prodesset donec leo expediuisset & in cancellaria publicari fecisset literas prærogatiuarum pro familiaribus suis continuis commensalibus antiquis in eisdem literis describendis præterquam concessa per dictam regulam. xviii.decembris publicatam nam Robertus qui illustris præferebatur ad primam regulam episcopo non illustri sed episcopus erat descriptus tertius in ordine descripti
1 †autem præferuntur omnibus exceptis Cardinalibus uerum quia beneficium uacauerat.ante datam descriptiōis
2 dicebat † Robertus descriptionem non habere locum &

ita fuit conclusum cum non operetur nisi a die date non antea ex quo uirtus constitutioni non trahitur ad præteri ta.l.leges.C.de legi.c.fi.de cōsti.maxime quia in eisdem literis cauetur quod ualeant ab earum data absque publi catione ergo non ante datam non obst.ꝙ sequitur ipsisq; familiaribus ad effectum probationis in iudicio & extra ubilibet a data præsentium duntaxat suffragentur per om nia ac si locis personis & temporibus debitis publicate fo rent quia non sequitur prout pro parte polen. allegaba-
3 tur ꝙ datis † inter ipsos solum descriptos inspiciatur in- spicitur enim etiam si inter nō descriptum & descriptum agatur & disponitur tantum quod regule arctent & uim habeant etiam sine publicatione non ob. quod iuxta re- gulam primam decembris debebant in cancellaria publi cari si enim Papa datam inter solos descriptos conside- rasset id expressisset.l.unica.§.sin autem ad deficientis.C. de cadu.tollen.c.ad audientiam de deci. & quia non ex- presit intelligitur quoad omnes.c.erit autē.iiii.di. patet quoniam in regula prima decemb. uolens dixit ꝙ nulla prærogatiua prosit quousque describat exceptis conten- tis in regula prima unde constat quod tales proficiunt & istud sigillat decisionem neque obstat clausula præcedēs ibi & insuper cupien.ut inter infrascriptos familiares ser- uetur ordo prærogatiue &c.quasi ex ea sumatur ratio fi- nalis.l.fi.ff.de here.insti.ut inter solos descriptos, quia po nitur ne inter eos dubitetur an magis qualificatus præfe- ratur minus qualificato prius descripto in literis cum re- gulariter nō inspiciatur ordo.l.ne enim de solut.& in rub. de acti.& obli.l.quidam de pecul.lega.& Bart.in.l.ii.in prin.circa finem.ff.de uulga.& pupil.non autem ponitur pro prohemio aut restrictiue neque contradicit quod tē- pore Alex.& Iul.non erat descriptio & tamen familiares antiqui gaudebant priuilegiis descriptorum & stabatur attestationi magistri domus qui essent tales & nihilomi- nus inter eos uarie erant lites quia si ita erat ut aduocatus Polen.asserebat nō infertur contra decisionem item tem-

pore Iulii super hoc emanauit regula declarans & prærogatiuás, Leo autem declarat quod inter descriptos ordo inspiciatur ad regulam primã ibi saluis &c. dic quod præseruat postquam erunt date prærogatiue non ꝙ prius loquantur cum non dum sint in rerum natura uel hoc tollitur ꝑ aliam regulam uolens ꝙ ante descriptionem expectan. gauderent beneficio prime regule item ratio secunde regule potuit esse quia erant concesse multe prærogatiue pluribus personis & etiam collegiis ut scriptorum, cubiculariorum, scutiferorum & aliorum & ne sic prærogatiuati uincerent magis qualificatos de quibus in prima regula bonum fuit prouidere per secundam regulam, nec est respondendũ quare Papa tardauit in describendo su-
4 os cum in arbitrariis †non sit reddenda ratio & sic placuit .§. furtiue inst. de usucap. iuxt. glo. not. in. l. repetitia. C. de constitu. pec. facit. l. omnium &. l. ꝙ principi de legi. &. l. quia poterat cum ibi not. ff. ad trebell. secundo ut audiui a Cardinali sanctorum quatuor in signatura audiẽte Leone & non contradicente ideo tardauerat & distulerat ut non describendi interea possent aliquem fructum suarum expectatiuarum consequi.

Tertiæ decis. de priuileg. Summarium.

Indulta Cardinalium non ampliant facultatem disponendi de beneficiis sed præseruant ordinariam potestatẽ tollendo obstacula.

Epithome.

1 Cardinales indultoꝝ uigore in suis ecclesiis an de electiuis & patronatis beneficiis libere absq; electione & patronorum præsentatione disponere possint.
2 Indulta Cardinalibus in ecclesiis quibus præsunt concessa præseruant non autem ampliant iurisditionem tollẽdo obstacula & nu. 4

3 Indulta Cardinalibus concessa licet in odium concedentis latissime sint interpretanda tamen sine alterius cuiusque iniuria intelligi debent.

Tertia decisio

ORdinarium est ꝙ Cardinalibus habentibus ecclesias Cathedrales & Abbatias Papa cõcedit indulta, ut de omnibus beneficiis ad eorum collationẽ institutionem seu quanuis aliam dispositionem pertinentia libere disponant perinde ac si reseruationes gratie ex-
1 pectatiue uniones &c. non emanassent. Vtrum † de patronatis uel electiuis possint libere prouidere uel solum habeant instituere & confirmare ad præsentationem patronorum & electionem habentium ius eligendi, & licet aliq dicerent quod ampliabatur potestas per ea quæ Comi. & Phil. Franch. post alios no. in. c. cum in illis. §. illis autẽ cum. §. seq. de præben. in. vi. alii uero ꝙ dabatur facultas accumulatiue non priuatiue taliter quod esset locus præuentioni sicut in præscriptione uoluit Host. & Ioan. an. in c. pastoralis de offi. ordi. de quo tamen per Abba. ibi & in c. auditis de præscript. iiii. col. & ubique per Fely. tamen
2 maior pars † tenuit ut impedimenta tantum & materiæ præuentiue tollantur cum debeant intelligi, ut non præiudicent aliis ordinariis & sine cuiusque iniuria. l. nec auus . C. de emancip. l. ii. §. si quis a principe. ff. ne quid in loc. pub. c. super eo de offi. delega. c. audita . cum multis si. de resti. spoli. facit optime glo. in. c. præsenti de offi. lega. in.
3 vi. nec obstan. quod sint † latissime interpretanda. l. fin. ff. de constitu. princ. c. olim de uerbo. signi. quia procedit in odium concedentis. c. cum dilectus de consue. glo. in cle. si de beneficio de præben. Cal. cõsi. vii. de rescrip. & alias sunt accipienda ne multum ledant tertium ut not. in. d. c. olim de consuetu. & per hoc constat non obstare not. in d. c. in illis. Nec obstat uerbum libere quasi excludat concursum aliorum & possit quis sine alterius consensu &

citra omne impedimentum ac sic in proposito absq; præsentatione ad glo.in cle.dudum de sepul.& in cle.ii.de iure patro.in uerbo libere & no.per Abb.in.c. omnis &.c. penult.de penit.& remiss. & ut aliquid addat quod solus Car.possit quia debet coniungi uerbum libere cum uerbo potest seu possit perinde ac si gratie expectatiue &c. nō emanassent & tantum solum inducit remotionem obstaculorum & ut libertatem disponendi non impediant expectatiue nec alie gratie preuētiue sicut habetur in.c.i. de re.permu.in.vi.ubi uerbum libere nil aliud operatur, & quod ita Papa uoluerit innuunt dicta uerba & non est opus alia expositione.l.ille aut ille.§. cum in uerbis.ff.de lega.iii.l.pen.C.de lib.præte.& est iuri conforme & satis
4 quod conseruet Car. †in sua iurisditione ordinaria & remoueat obstacula,& quo ad illud quod est ordinarie potestatis libere aget absque impedimento,ut instituat confirmet præsentet prouideat pro parte sua sine consensu expectantium & aliorum salua præsentatione & electione seu participatione in prouisione aliis competenti & de natura uerbi libere uide etiam per Abb.in.c.si pro debilitate de offi.deleg &.c.i.de offi.ordi.& in una paduan. & aliis Rot.interpretata est indulta Cardinalium ut nihil iuris conferent sed tantum præseruent nisi esset aliqua clausula ultra solitum regulariter in qua aliquid ultra daretur quia tenor inspiciendus est.c.porro de priuileg.

Quartæ decis.de priuileg. Summarium.

Indulta Cardinalium tollentia materias & gratias præuentiuas non tollunt nec impediunt regressus uel sic. In regressibus non est necessaria mentio aut derogatio indultorum Cardinalibus concessorum uel concedendorum quo minus adueniente casu effectuentur absque eo quod Cardinales in talibus beneficiis in præiudicium regressuum disponere ualeant.

Epithome.

1 Regressus ad beneficia nõ obstante indulto Cardinali ordinario collatori concesso ualent ac data uacatione effectum sortiri debet etiam de indulto huiusmodi mentione non habita.

2 Indulta & alternatiue Cardinalibus & aliis ordinariis cõcessa latissimam capiunt interpretationem.

3 Alia hæc dictio similia & paria non dissimilia nec maiora aut alterius nature includit.

4 Regressus de stilo præseruantur nec suspenduntur in resignationibus.

Quarta decisio.

MEo tempore obtentũ fuit in palatio quod regres-
1 sus†ad beneficia ualeant & data uacatione effectuentur non obstante indulto Card. ordinario in quo conceditur ei libera dispositio omnium beneficiorũ ecclesiæ Ciuitatis & diocesis quibus preest perinde ac si expectatiue reseruationes uniones & similes gratie preuentiue non emanassent taliter quod sub indulto non cõtinentur nec Cardinalis de talibus beneficiis disponere potest licet in gratia regrediendi de indulto concesso aut concedendo mentio facta non sit nec derogatio si fieret
2 mentio quia & si huiusmodi indulta†preseruent ordinarios Cardinales a gratiis preuenientibus uacationem ut dico in illa decisione de natura indultorum incipientem. Ordinarium est & sint fauorabilia sicut alternatiue ex eo ꝙ remouent obstacula & reducunt ad ius cõmune. xxxv. di. ab exordio glo. in. c. statutum de preben. in. vi. & Ancha. consi. cxxxi. & gratia regressus non uideatur istius generis cũ per eam detur ius & facultas ad uacatura ut in c. fi. de concess. preben. eo. libro patet ex quo datur per cessum uel decessum aut quanuis aliam uacationem & in

coadiutoria de consensu cum futura successione tentum sit quod subiiciuntur concordatis Germanie excludentibus gratias præuentiuas ut in deci.incip.concordata Germanie nihilominus ex quo habent causam & pendent a iure de præterito in quo fundantur patet in illa clausula regredi ualeas tam tui priori tituli q̃ præsentium uigore nõ sunt mere & simpliciter sub materia preuentiua quæ nihil preambuli supponit,& de qua in indulto princeps loquitur ut constat quando tollit obstacula expectatiuarum reseruationum & aliarum dispositionum nam expressa nihil habent iuris præteriti sed omnino futuri & generalis clausula ac dictio aliæ gratie aut uerbum equipollens accipiuntur de similibus & paribus non de dissimilibus nec maioribus uel alterius nature, sed iuxta expressa & subiectã materiam.c.sedes & ibi glo.de rescrip.&.c.q ad agendũ de procura.in.vi.&.l.si uno.ff.loca.cum si.Item regressus præseruantur ex stilo nec suspenduntur per resignationes ut in.d.decisione cõcordata &c.ubi collige diuersitatem inter regressus & coadiutorias quæ nullum ius præexistens habent & alias uidentur sapere uim contractus cum principe ad.c.nostrã cũ materia de ꝓba.atq; publicã respicere utilitatẽ de quo latius in.d.decisio.ubi etiam dubitatiue de accessu & differentia & similitudine inter ea.

Quintæ decis.de priuileg.Summarium.

Indulta concedentia Cardinalibus liberam dispositionem de beneficiis in ecclesiis & dioce.cis commissis uacantibus extra curiã quomodolibet etiam cessantibus cõmendis non obstantibus specialibus reseruationibus & de uacantibus in curia ut in apostolicis prouisionibus suum habeant præstare consensum sub pena nullitatis præterq̃ per resignationem in manibus Pape non continent beneficia in manibus Pape ex causa resignationis uacantia quę Papa ad uitam commendat cessante postea commenda & uerbum uacationis in indulto appositum de uacatione

iuris non facti tantum intelligitur & per talem commen-dam non expirat reseruatio neque affectio.

· Epithome.

1 Impetratio de beneficio uacanti per cessationem cōmen de de quo antea per resignationem in manibus Papæ commendatum extiterat indulto Cardinali ordinario collatori concesso non obstan. ualida fuit reputata.

2 Beneficium commendatum ad uitam commenda cessan te uacat eo modo quo prius.

3 Indulta Cardinalibus ordinariis collatoribus concessa ex quo per ea fit redditus ad ius commune in dubio non autem in casu claro ubi coniecture & interpretationi locus non existit latissimam contra concedentem ca piunt interpretationem.

4 Verba ad ius iurisque intelligentiam & non ad factū factique interpretationem sunt referenda.

5 Beneficii uacatio per obitum illius qui titulum etiam sine possessione habebat nō autem illius q sine titulo pos-sidebat inspicitur.

6 Possessio sola facti non dat ius beneficialibus.

7 Commenda Pape afficit futuram prouisionem.

8 Regula de impetration. beneficiorum per obitum fami-liarium Cardinalium uacantiū locum habet etiā si be-neficia familiaribus prædictis commendata forent.

9 Commenda est canonicus titulus non autem titularis p-uisio extinctiua reseruationis, & nu. 15

10 Cessatio cōmende detegit uacatio iuris antea causata.

11 Cōmenda perpetua siue ad incertum tempus facta an re-seruationem extinguat.

12 Reseruatio non expirat per commendam ad uitam.

13 Commenda & unio est quædam palliata dispensatio.

14 Reseruatio facta per Papam per uerbum collationi ita af ficit & ligat sicut uerbum generale dispositioni uel pro uisioni.

16 Reseruatio nec affectio p unionem ad uitam seu quādiu beneficium obtinuerit non expirat.

17 Vnio & commenda ad uitam in multis fraternizant.

Quinta decisio.

1 COmmendauerat Papa beneficium uacans † per cessionem in manibus suis ad uitam cuidam obiit postea cōmēdatarius unus impetrauerat a sede apostolica absq3 consensu Cardinalis fuit conclusum de mense Martii. 1522. In una Iporegien. parrochialis coram domino Camillo de ballionibus duobus contradicentibus & iudicatum ualere prouisionem non obstante indulto Cardinalis ordinarii requirente in uacantibus in curia ipsius consensum alias annullante & hoc supposito quod
2 decedente † commendatario cessat commenda ac uacat eo modo quo prius uidelicet pro resignationem prædictam cum usque ad prouisionem titularem aliam a commenda duret eiusmodi uacatio & reseruatio secundum Fede. de se. in tracta. de benefi. permu. q. xv. Rot. de concess. præben. v. in antiq. Lud. Rot. consi. cccl. & stilum cancellarie & Camere in forma literarum in quibus Papa ita asserit, nam uerba illa indulti quomodocunque commende cessarent respiciunt primum caput uacantium extra curiam & sic extra ipsum nō debent operari. l. in agris. ff. de acqui. re. domi. & c. i. de sepul. & quando essent in secūdo capite circa uacātia in curia intelligerētur extra casum exceptuatum preterq̄ p resignationem in manibus Pape ne incontinenti uideretur Papam se corrigere. l. nō ad ea. ff. de condi. & demon. nec sequitur quod semper remaneat in manibus Papæ & uacatio in curia quando Papa commendat ex quo de uacante extra em sæpe fit commenda absq3 cessione uel alia uacatione in suis manibus prout etiam de non uacanti quandoque fit unio. c. consultationibus de dona. cum si. In quo casu poterit dicta clausula effectuari & non erit inutilis sicut esse non debet. c. sol

licite

licite de maio.& obe.l.si quando.ff.de leg.i.& quanuis in
3 terpretatio † latissima fieri debeat contra concedentem
præcipue quando concernit fauorem ordinarii & subla-
tis impedimentis fit reditus ad ius commune ut hic quæ
sunt fauorabilia.l.fi.ff.de consti.princ. glo.in cle.si de be-
neficio de præben.& glo.etiam in.c.statutum de offi. de-
leg.c.cum aliquibus & ibi Domi. de rescript.in.vi.xxxi.
di.ab exordio & Anch.consi.cxxxi.& omnis uacatio ui-
deatur debere considerari propter uerbum quomodocũ
que.l.i.§.generaliter.ff.de lega.præstan.& sic etiam uaca
tio facti per cessationem commende si talis dari potest ta
men hæc omnia cessant ex eo quod sumus in casu claro
& exceptuato excludente omnem coniecturam & inter-
pretationem non in dubio ubi coniecturarum locus exi-
stit.l.ille aut ille.§.cum in uerbis de leg.iii.&.l. continuus
.§.i.ff.de uerbo.obliga.certum autem & apertum non est
pro dubio & incerto relinquendum.xxxv.q.v.iudicãtem
esset enim quædam ut ita dixerim contrarietas contra.l.
ubi repugnantia.ff.de reg.iur.dicere quod uacatio ista p
cessionem in manibus Pape durans propter commen-
dam non esset exceptuata ab indulto seu etiam restringe-
re uerba indulti ad uacationem facti aut commende ces-
sationem spreta uero iuris uacatione quod sonaret in ab-
4 surdum cum uerba † ad ius iurisque intelligentiam non ad
factum aut facti uacationem sint referenda to.ti.de uer
5 bo.signi.item in beneficiis non inspicitur uacatio † eius
qui absque titulo possidebat sed eius qui titulum obtine-
6 bat etiam sine possessione ex quo sola facti possessio † nõ
dat ius nec consideratur etiam in interdicto recuperande
requirente titulum saltem coloratum.c.i.de regu.iur.in
vi.l.haberemus.ff.de decur.& Inno.in.c.in literis de re-
stitu.spolia.& sicut Papa exclusit hunc casum excipiendo
ita inclusisset concedendo uel non exceptuasset si uoluis-
set.l.unica.§.sin autem ad deficientis.C.de cadu.tollen.
nec potest stare quod alias uideatur nihil operari ex eo ꝙ
iam dat Papa de uacanti in curia etiam si fuerit affectum

7 & reseruatum & sciat quod commendando † afficit futu-
ram prouisionem ad se reuocando & quod remaneat re-
seruatio.c.ii.de præben.in.vi.ratione cesſionis secundum
glo.in.c.is cui de elect.eo.lib.& Lud.ro.d.consi.cccl.qua
si uideatur etiam concedere in hoc casu quoniam ut est
dictum iste casus est nominatim præseruatus & ad hoc
confert decis.incipiens unus familiaris, neq; refragatur
8 quod regula.xxx.† de impetrantibus beneficia per obitū
familiarium Cardinalium uacantia ut teneantur exprime
re nomen & habere consensum Cardinalium meruerit in
terpretari locum habere etiam in moriente commenda-
tario prout dico in illa decisione incipiente uoluerunt do
mini quia ibi potuit esse ex eo quod iuxta tenorem regu
le sufficit familiares durante familiaritate beneficia obti-
nuisse & in illis ius eis competiisse cum commendatarii
nostri temporis qui faciunt fructus suos & ius competat
9 & canonice obtineant cum commenda sit† titulus canoni
cus secundnm quid & ad hæc conferunt not.per Alex.c.
i.col.pen.xliiii.di.glo.in.c.nemo deinceps de elect.in.vi.
& Mil.in uerbo commenda an sit titulus canonicus & in
uerbo commendatarius potest præsentare unde esto qđ
ante familiaritatem ad Cardinalem Papa commendasset
uacans beneficium per cesſionem in suis manibus & eo
tempore inspiciatur uacatio tamen regula uidetur cōten
tari quod beneficium tempore familiaritatis fuerit obten
tum etiam si uacauerit finita familiaritate itaque non curat
nec exigit necessario uacationem tempore familiaritatis
uel secundo potuit esse ex hoc quod ratio regule sit ob
impensas & onera quæ Cardinales substinent pro eorum
familia secundum Rot.in antiq.xvi.de præben.quo attē-
to idem est in cessatione commende per obitum & si fuis
set conditor interrogatus uerisimiliter expresſisset ad qđ
.l.tale pactum.§.fi.& ibi glo.ff.de pac.& in casu conclusio
nis est exceptuata uacatio per cesſionem aut satis casus
expressus tollit coniectura uerisimilitudinis & identitatis
rationis & sumus in gratia dependente a mera principis

liberalitate præterea regula quæ est ius admittit interpre-
tationem extensiuam aut declaratiuam seu alias quas pro
sequitur Bar. in repetitione. l. omnes populi in. vi. q. prin-
cipali col. xv. cum se. ff. de iusti. & iur. non sic indultum ni-
si contra concedentem in dubio quod in proposito non
cadit ut est ostensum nec fieri potest nisi destruendo lite-
ram & habito respectu ad facti uacationem uel commen
10 de cessationem item per commende † cessationem non
inducitur uacatio facti tantum ex quo magis detegitur ua
catio iuris antea causata. Sed contra conclusionem facit
Rot. Bisignet, in antiquior. prima de præben. & de elect.
11 vii. in antiq. ubi per commendam perpetuam † item per
ea quæ fit ad incertum tempus scilicet donec aliquis fue-
rit possesionem episcopatus assequutus expirat reserua-
tio tanquam dispositio perpetua ob dubium conditionis
euentum quæ potest non existere ergo idem in ea quæ fit
ad uitam & sic perpetuo. l. i. pro soc. & est incertum quã-
do. l. i. ff. de condi. & demo. uel si fiat quandiu quis bene-
ficium cui fit unio obtinuerit ut dicamus quod ea dunta-
xat commenda quæ fit ad sex menses aut aliud certum
tempus iuxta terminos. d. c. nemo deinceps sit illa per
quam non expiret reseruatio in quo articulo Domi. &
Phil. Franch. in. d. c. & Fran. paui. referens domi. in tra-
cta. de pot. ca. se. ua. in secunda parte principali. q. iii. uo-
lunt quod si Papa reseruat sue prouisioni uel dispositioni
tunc expirat secus si sue collationi per rationes de quibus
ibi & cum propterea dubitarem & id quærerem a domi-
nis meis aliqui dixerunt semper suo tempore tentum
12 quod non expiraret † per commendam ad uitam & pro
hoc & conclusione reperio Collect. in. c. si constiterit. q.
ult. de accusa. adduce plura fundamenta & dicere quod
curia istud amplectitur quanuis contrario opinio uidea-
tur sibi equior & pro obseruantia curie ultra prædicta fa-
ciunt multa quæ Paui. colligit in. d. q. iii. & Lud. ro. in di-
cto consi. cccl. & hoc quod licet huiusmodi commenda-
tarius faciat fructus suos ex concesione non ideo com-

menda inducit titulum facientem incompatibilitatem & ita seruatur.c.dudum.ii.de elect.neque est prælatus is cui per quæ respondetur ad obiecta & ad illud de dubio euẽtu habente se ad esse & non esse cum sedes apostolica nũquam moriatur.c.sedes de rescrip.in.vi. & contingens sit ac incertum quod duret uel non beneplacitum ipsum nec uidetur concludere ratio differentie Domi. & sequacium quia licet uerbum dispositioni seu prouisioni contineat omnem modum per quem prouidetur ecclesiæ & hæc est eorum consideratio tamen per commendam etiam huius temporis ad uitam non prouidetur ecclesiæ quæ non habet ex tali prouisione prælatum ut Fede. Lud. ro. Old.& alii supra bene prouidetur persone ut faciat fru-
13 ctus suos & idem dicimus in unione † ad uitam patet etiã quia utrunque est quædam palliata dispensatio ut in.d.c. dudum & idem Domi.qui ad hoc allegatur cõsi.xxxviii. deficit ergo ratio nec iure probatur & magis est uerbalis differentia quam realis.l.ii.in fi.C.Co.de lega. uel saltem non concludit in hiis terminis item constat alias non dif-
14 ferre an Papa † reseruet sue collationi uel dispositioni ut in.d.c.ii.ubi per uerbum collationi fit reseruatio quo minus omnium inferiorum manus sint legate & quin posset Papa in terminis.d.c.uel conferre uel instituere iuxta naturam uacantis in curia beneficii & alias pro libito cle. I.in fi.ut lit.penden.perinde ac si reseruatio esset facta per uerbum dispositioni aut prouisioni generale & quin durer reseruatio sicut & affectio donec prouideatur secundum Rot.xiiii.de præben.in antiq.ac.xi.In no. & hoc in
15 titulum cum per commendam † in casu nostro non fiat prouisio titularis extinctiua uinculorum prædictorum sed magis depositum cum reseruatione future prouisionis cessante deposito ut superius est demonstratum dicamus igitur ex prædictis quod non iudicetur perpetua commenda quæ fit ad uitam quem ad modum non dicitur perpetua commenda sed temporalis unio ad uitam alicuius sed quandiu beneficium cui fit unio obtinuerit de

qua unione perpetua ac temporali & de differentia inter ea dico in illa decisione incipiente facta erat unio ad uitã
16 ubi concluditur ꝙ † per unionem ad uitam seu quandiu beneficium obtinuerit non fit prouisio de beneficio nec tollitur reseruatio neque affectio secus per unionem per-
17 petuam & ibi constat quia fraternizant in multis unio † & commenda ad uitam & ꝙ uniones ad uitam & quandiu quis beneficium obtinuerit dicuntur temporales non perpetue ut idem dicamus in commenda simili maxime qa ratio diuersitatis nõ apparet ideo coniungas motiua huius decisionis cum illa & econtra ex quo una confert ad aliam & habebis aliquas considerationes in materia ista notabiles quæ est in frequentissimo usu & quando aliquo respectu in casu huius decisionis appellaretur perpetua omnino ex prædictis non extingueret reseruationem itẽ quia non extinguat obseruat curia quam obseruantiam omnes sequi debent & consuetudo in uarietate opinionum est optima interpres.§.fi.insti.de satisda.c.cum non liceat de ma.& obe.l.si de interpretatione.ff.de legi.&.c. cum dilectus de consue.

Sextæ decis.de priuileg.Summarium.

Clerici subiecti episcopo solent eximi a iurisditione ꝑpter litem quæ occurrit seu mouetur inter subditum & suum superiorem etiam super causa ciuili primo sine præfinitioue temporis postea ad tempus cum temperamento de quo hic.

Epithome.

1 Exemptus a iurisditione episcopi clericus nõ existit ex eo ꝙ lis inter ipsum & episcopum pendere dicatur.
2 Iurisditio episcopi lite pend.inter ipsum & subditum est suspensa quo ad eam causam de qua agitur.
3 Papa solet eximere subditos a iurisditiõe episcopi lite durante.

4 Subditus si durius & taliter a suo superiore grauaretur ꝙ possit ad seuiciam reputari ab eius iurisditione & subiectione eximi potest.

5 Defensio unicuique etiam excommunicato de iure est pmissa.

6 Exemptio licet regulariter & simpliciter durante lite con cedatur tamen ad superioris instantiam ad tempus re stringitur.

Sexta decisio.

Licet inferior & subditus episcopo non sit exemptus
1 †ab eo uel eius iurisditione si ipse contra episcopū seu episcopus contra eum litem moueat siue in causa ciuili siue in criminali uel alia cum hoc non reperiatur iure cautum quin potius contrarium ut in.c.nonne.viii. q.iiii.& in.c.olim ubi etiam glo.de accusa.ac Ho.& Abb.
2 notantes ꝙ pendente lite inter subditos † & prælatum su spensa est prælati iurisditio quod eam causam & totum negocium ad superiorem coram quo litigatur delatum super aliis uero potest contra subditos suam exercere iurisditionem alias absoluerentur propterea ab obedientia quod esse non debet & probat tex.in.d.c.olim ibi contra
3 iustitiam spoliauit nihilominus Papa † in signatura solet tales eximere durante lite ne propterea superior seuiat aut iniuriose aliquid agat contra sibi subiectum pro quo tex.d.c.olim in ar.& ratio quod propter ipsam litem odium concepisse superiorem in inferiorem potest præsumi aut timeri hoc est quod Ho. dicit & Abb. sequitur in d.c.ii.in.ix.fallentia de sequestra.poss.& fruct.quod si aliqui conqueruntur de tirannide domini & propterea timetur ne seuiat in eos tunc bonus iudex facit illos assecurari si potest alias pendente lite sequestrari idem si religiosi cō querantur de prælatis suis ar.d.c.olim de accusa.&.c.ex parte eo.ti.accedit dictum Ioan.fab.in.§.sed & hoc tempore insti.de his qui sunt sui uel alie.iur. quod ubi quis

4 †grauatur per suum superiorem durius taliter quod pos
sit ad seuitiam reputari potest eximi ab eius iurisditione
& subiectione ut in.d.§.& aliis iuribus adductis per eum
& quod Host.in sum.de priuileg.dicit.§.qualiter amitta
tur.iii.col.dum infert datum uideri exemptionis priuile
gium neq; ab ordinario opprimatur & si exemptus op
primat ordinarium amittere debet priuilegium ut punia
tur in eo in quo deliquit.c.pastoralis de iure patrona.xi.
q.iii.priuilegium sed ista uel non astringunt uel parum fa
ciunt ex quo fundantur in seuitia uel oppressione cum nõ
dicatur quis seuire aut opprimere agendo ex quo uten
do iure suo uel permissione actione non facit iniuriam
alicui.l.iniuriarum.§.i.ff.de iniur.c.cum ecclesia uulterra
na de elect.quando potius quilibet prælatus iura sue ec
clesie defendere & pro illis agere tenetur pro quibus per
mittitur postulare alias negligendo peccaret.c.fi.de po
stul.c.ea quæ cum glo.de offi.Archi.minus si se defendat
quoniam iudicium redditur in inuitum, & omni iure est
5 †promissa defensio etiam excommunicato.l.inter stipu
lantem.§.i.de uerbo.obliga.l.ut uim.ff.de iusti.& iur.l.i.
C.quan.licet unicuiq; si iudi.se uendi.c.intelleximus cum
ibi.no.de iudi.&.c.dilecte cũ si.de excep.Item si indistin
cte daretur exemptio facile subditi procurarent lites con
tra superiores ut exemptionem mererentur & obtinerẽt
& eas diutius pro uiribus cõfouerent ac protraherent &
præstaretur occasio delinquendi contra.l.ii.de indic.ui
dui.tollen.&.l.meminerint.C.unde vi.& talis stilus nutri
tiuus peccati debet potius refrenari.c.pen.de consue.c.
cum dilectus de hiis quæ vi metusve causa fi.& propterea
in prima supplicatione subditi datur simpliciter exem
6 ptio †durante lite postea ad petitionem superioris ad tẽ
pus prout de annis.1519.&.1520.In una lite inter capitu
lum Burgen.ex una & episcopum ex alia super iurisditio
ne & in duabus aliis litibus inter alios signatura usa est
hoc temperamento quia post primam gratiam quæ exi
mebat durante lite in secunda cõcessit exemptionem ad

tempus sex mensium & non ultra ad hoc ut subditi essent diligentes ad cause expeditionem & nō possent ultra malitiose eam protrahere & secundum qualitatem causarū & conditionem personarum concedetur plus uel minus de tēpore exemptionis arbitrio signature quæ si cognoscat superiorem actorem differre expeditionem medebitur inferiori modo præmisso uel præfigendo terminum superiori infra quem expediat & si distulerit cōcedendo exemptionem lite tali durante.

De uerbo.significatione.

Vnice decis.de uerb.signi.Summarium.

Vtrum familiaritas de qua tantum literatorie constat prosit ad prærogatiuas familiarium & inducat beneficiorum reseruationem uel sic decisiue familiaritas de qua tā tum literatorie constat nullis probatis obsequiis aut aliis consuetis exercitiis uel seruitiis familiarium quæ impendi solent dominis a receptis familiaribus non prodest ad prærogatiuas familiarium nec beneficiorum reseruationem inducit.

Epithome.

1 Familiaris literas tantum absq; aliquo familiaritatis exercitio habens an gaudeat prærogatiuas familiaribus cō cessas.
2 Familiaritatis literas alicui concessas an inducant reseruationem.
3 Beneficia collectorum ante acceptationem & exercitium collectorie reseruata existunt.
4 Collectorie officium in inuitum confertur.

Vnica decisio.

Amiliaritas ad cuius probationē lite re absq aliquo familiaritatis exerci tio producebantur dubitabatur an prodesset quo ad prærogatiuas fa
1 miliaribus † cōcessas & utrum etiam induceret beneficiorum reseruatio nem. Et quo ad primū non dato ob sequio nec seruitio fuit conclusum ꝙ non per.c.fi.de uerb.signi.in.vi.&per id quod dicit Abb. in.c.cum dilectus circa finem de cle.non resi. contra eos qui impetrant literas familiaritatis ut gaudeāt priuilegio familiarium & non sunt uere familiares facit quia requiri tur exercitium sine quo nominatio cum receptione non sufficit ad tradita per Bar.in.l.i.§.familie.ff.de pub.& An cha.consi.cccxcviii.& p alios quos refert & sequitur Fe
2 ly.in.c.per tuas in fi.de ma.& obe. Quo ad secundū † una pars dominoꝝ uolebat esse inductam reseruationem a si
3 mili eius quod dicitur de collectore † ut sit satis quod fue rit creatus etiam si moriatur ante acceptationem uel post ante exercitium ut inquit Rot.xiiii.de præben.in antiq.& xi.in no.& Fely.in.c.in nostra corro.xxi.de rescrip.alia te nebat oppositum ex eo ꝙ esset in potestate Pape. & Car dinalium formando literas familiaritatis sub quacunq da ta reseruatione inducere cum præiudicio tertii.tu aduer te quod quando solum per literas apparet de acceptatio ne domini & nō de mutuo consensu acceptari in familia rem procedit negatiua ex quo ad instar societatis in con trahēda familiaritate reqritur cōsensus utriusq. s.domini & familiaris dicunt Io.an.& Phil.Franch.in.d.c.fi.& An cha.in.d.consi.simile de collectore non ob.cum in eo de
4 cisum sit quia † collectoria in inuitum confertur ut habe tur in.d.decis.xi.& confert quod tradit Bart.in.l.absenti .ff.de dona.non sic familiaritas,ut est doctum & patet ex hiis quæ Ancha.considerat in allegato consilio in princi. & est iste casus frequens dum agitur an aliquis defunctus fuerit familiaris & exhibentur literę familiaritatis duntax

xat in quibus de consensu familiaris uel nihil dicitur uel illum non probant. Si uero detur acceptatio ac mutuus consensus sine exercitio iste passus est dubius propter.d. decis.xiiii.&.xi.in quo nihilominus teneo negatiuã quoniam casus sunt satis diuersi ut est dictum & ita reperio tenere Fely.in allegato corro.xxi.saluo nisi stilus curie haberet quod esset familiares non exercentes eorum personas in familiaritate essent ueri familiares ait & hæc pars habet rationem ut si non tribuit talibus familiaribus prærogatiuas prout est conclusum circa primum quęsitũ nec eorum beneficia afficiat quia aliter ea in manibus ordinariorum cum effectu & tute permutare non possent neq alias ut libera tenere & cedere supposita reseruatione secundum Fede.de se.in tract.de permu.benefi.q.i..

FINIS.

REPERTORIVM SEV TABVLA DEcisionum seu conclusionum R. P. D. Gulielmi cassadori Episcopi Algaren. utriusq; signature referendarii ac palatii apostolici causarum auditoris suo tempore in Rota & signatura habitarum & uentilatarum per ordinē alphabeti & numeri fabricatum incipit.

A

Absentia procuratoris probata proceditur per audiētiam contradictarum deci.6.ut lit.pen.nu.2.fol.91.

Absolutio a iuramento de.stilo signature iustitie nō datur aduersus iuratam obligationem in forma camere etiam ad effectum agendi quia contra instrumenta habētia executionem paratam non admittitur nisi solutionis aut falsitatis exceptio deci.1.de mutu.peti.nu.2.fol.45

Absolutio a iuramento in casu enormi & enormissime lesionis peti potest deci.1.de emp.& uendi.nu.2.4.fol.191

Absolutoria pro reo in beneficialibus ita potest dari cū sola supplicatione in secunda & tertia instantia sicut in prima deci.2.de re iud.nu.1.fol.110

Absurdum detegere satis est ad impugnationē unius actus decis.7.de cau.poss.& propri.nu.9.fol.59

Accessus nullam habet præambulam causam iuris præteriti ut habens regressus quare cauti curiales pro illo qui cedit maxime iure liti & cause reseruante sibi regressus petunt in supplicatione sibi concedi regressum accessum & ingressum ut si non sit locus regressui subintret accessus non supponens ius aliquod præexistens decis.1.de pact.nu.3.fol.33

Accessus non tutus probatur contra unum an afficiat alium uigore clausule omnesq; alios deci.2.de dolo & contu.nu.1.fol.80

Acceptatio beneficii facta per excommunicatum an ualeat

spendit per commissionem tamen de præfixione termi
ni succurritur contra agentem super attentatis seu spolio.
deci.iiii.de dila.nu.3.5.fol.49.
Attentatorum iudicium & recuperande in quibus differant
uide remissiue deci.iii.de restit.spol.nu.3.fol.70.
Auditor in Ro.cu.an possit inhibere extra curiam si in com
missione dicat cum potestate inhibendi deci.iiii.de rescri.
nu.1.fol.11.
Auditor datus in causa appellationis statim potest inhibere
etiam in partibus deci.iiii.de rescrip.in fi.fol.eo.
Auditor Rotæ in procedendo est ordinarius & in multis ha
bet ampliorem iurisditio nunquam dilegatus decisi.v.de
rescript.nu.3.fol.12.

B

Beneficia quæ promoti ad ecclesiarum cathedralium
regimina tempore promotionum suarum obtinebât
non uacante de iure anteq̃ labatur trimestre datũ ad
petendũ munus consecrationis deci.ii.de cõsti.nu.1.fol.2
Beneficia iuris patronatus laycorum ex dotatione & funda
tione etiam si illorum beneficiati decedant apud sedem
apostolicam non tamen sunt reseruata nec sub reseruatio
ne.c.ii.de præben.in.vi.aut extrauaganti execrabilis con
tinentur deci.i.de dila.nu.3.fol.46.
Beneficia omnia ecclesiastica præsumuntur libera nisi ius pa
tronatus siue seruitus illorũ probetur deci.i.de dila.nu.6.
fol.46.& deci.iiii.de proba.nu.7.fol.103.
Beneficia minoris ualoris.cc. ducatorum cardinalibus per
concilium Lateranẽ.nouissime celebratum conferri & cõ
mendari prohibentur deci.ii.de præben.nu.i.fol.131.
Beneficia secularia de iure communi perpetua & non tem
poralia præsumuntur deci.iiii.de præben.nu.2.fol.145.&
deci.xii.eo.ti.nu.3.fol.157.
Beneficia regularia licet naturaliter manualia existant tamen
si curata aut electiua fuerint de iure perpetua reputantur
deci.4.de præben.nu.3.fol.145
Beneficia reseruata per regulas cum in eis inferiorum negli

gentia non detur deuoluta dici non possunt nec impetratio de eis tanquam deuolutis admittitur deci.viii.de praeben.nu.3.8.fol.146.

Beneficia si eorum collatio pertineat ad immediate sedi apostolicae subiectos data eorum negligentia statim deuoluitur ad Papam.deci.viii.de praeben.nu.5.fol.eodem.

Beneficia uacantia per obitum familiaris alicuius Cardinalis non reseruata Cardinali, sed prouisio sine expresfione & eius consensu nulla existit decisi.9.de praeben.nu.6.fol.149.

Beneficia de iure patronatus clericorum occasione ecclesiae non patrimonii existētia ueniunt in expectatiuis quia praesentatio patroni clerici habet uim electionis deci.iiii.de iure patro.nu.2.3.fol.219

Beneficia de iure patronatus laycorum ex consuetudine uel praescriptione existentia comprachenduntur sub expectatiuis secus si ex priuilegio decisi.iiii.de iurepatro.nu.1.4.fol.214.

Beneficia licet pro maiori parte sint libera non tamen sine fundamento daretur existentia ꝙ omnia esset patronata quia non nascuntur sed fiunt deci.vii.de iure patrona.nu.8.fol.126.

Beneficia collectorum ante acceptationem & exercitium collectorie reseruata existunt deci.i.de uer.signi.nu.3.fol.241.

Beneficii manualis impetratio aut unio siue commenda qualitate huiusmodi non expressa est surreptitia decis.iiii.de praeben.nu.1.fol.141.

Beneficii uacatio per obitum illius qui titulū etiam sine possessione habebat non autem illius qui sine titulo posside bat inspicitur deci.v.de usur.nu.5.fol.236.

Beneficium impetrans per cessum uel decessum illius qui triennio saltē pacifice possedit potest illud petere nec cogitur iustificare titulum sui auctoris deci.iii.de cau.pos.& proprie.nu.6.fol.52.

Beneficium pacifice possedere quis non dicitur si super eo

C

Causa si committatur super molestationibus beneficii aut talis rei tam super proprietate q̃ possesfione commissa censetur secus si super molestationibus possesfionis quia tūc sola causa super possesfione commissa uidetur decis.6.de rescrip.nu.1.fol.13.

Causa simpliciter commissa super occupatione & detentione alicuius rei quam impetrās dicit ad se pertinere uel ponatur clausula cum inciden.dependen.emergē.tam super proprietate & possesfione commissa esse censetur ea. deci.nu.7.fol.14.

Causa appellationis non est eadem cū causa principali quantum ad iudicium iudicem & instantiam sed bene est eadē quo ad intentatam actionem quia uētillatur eadem actio deci.8.de rescript.nu.4.fol.17.

Causa si est summaria qui termini sint seruādi & si unus omittatur an sententia sit nulla causa sit profana quæ tela & ordo iuris deci.8.de rescrip.nu.6.7.8.fol.17.

Causa simpliciter super beneficio commissa super petitorio & possessorio commissa cēsetur & in optione actoris est intentare quam malit deci.9.de cau. poss.& propri.nu.6. fol.63.

Causa quādo simpliciter est cōmissa admittitur quādocunq; suspensio petitorii & termini semel tenti seruiunt etiam in possessorio ead.deci.nu.7.fol.eo.

Causa super molestationibus beneficii cōmissa includit etiā causam petitorii ead.deci.nu.9.fol.eo.

Causa appellationis a grauamine cum inciden. dependentibus & connexis commissa includit negotium principale etiam si de eo mentionem non faciat ead.deci.nu.13.fol. 64.

Causa nō est beneficialis ubi agitur de canonizatione unionis perpetue unius beneficii ad aliud secus de unione ad uitam aut ad certum tempus decis.iii. de iud.nu.1.fol.44.

Causa est beneficialis si prouisus de beneficio quod alter perpetuo alteri unitum prætendit agat quia iudicium ab actore metitur ead.deci.nu.3.fol.eo.

non dicatur ꝙ legerit sed tantum ꝙ affixit & publicauit deci.iiii.de dol.& contu.nu.2.fol.82

Clausula ꝙ summarie &c. in commissionibus quæ fiunt in curia si petatur solet regens cācellarie extendere & ꝙ summarie & si omittat huiusmodi uerba illa solet & debet apponere quandocunqȝ etiam post primam uel secundam sententias si petatur deci.vii.de rescrip.nu.2.3.fol.15.

Clausula in medio apposita quando respiciat præcedentia & sequentia & quando qualitas adiecta in aliqua dispositione respiciat omnia uide remissiue deci.viii.eo.ti.nu.2.fol.16

Clausula sine retardatione solutionis pensionis in commissionibns super nullitate & inualiditate seu extinctione pensionis an apponi debeat quando ex facie literarum constat de ipsius nullitare seu extinctione deci.x.de rescrip. in princip.fol.19

Clausula dummodo in ea intrusus non sis in omni surrogatione apponi solet decisi.vi.de cau.poss.& proprie.nu.1.fol.56

Clausula derogatoria iuris patronatus in litigiosis & deuolutis ad cautelam non necessario apponitur deci.iii.ut lit.penden.nu.8.fol.88

Clausula ad præstandū quodlibet licitum & honestum iuramentum sufficiens ad iurandam deci.i.de iureiuran.nu.2.fol.106

Clausula omni alio meliori modo quando subiungitur in aliquā dispositione in qua est expressus ineptus quid operetur deci.vii.de appel.nu.7.fol.123

Clausula in principio alicuius dispositionis apposita quando respiciat omnes casus sequentes deci.x.de appell.nu.2.fol.130

Clausula quæ duxerit acceptanda in mandato de prouidendo est conditionalis & facit gratiam & decretum ac omnia ex conditione pendere & ideo in ea temous existentis conditionis non date inspicitur decisi.iii.de præbend.nu.14.fol.133

beneficii computentur deci.19.de præb.nu.1.fol.167.

Expense quas locator operarum in prestatione fecisset non deducuntur in conuenta mercede si per eum non stetit quominus prestarentur deci.1.de loc. & cond. num.1. fol.192

Expensarum condemnatio fere semper fit in ro.cu.& maxime in rota deci.13.de rescrip.nu.2.fol.24

Expectans ad duas uel plures collationes & totidem beneficia intelligitur distributiue nō collectiue uidelicet de uno beneficio in qualibet collatione deci.1.de concess. præben.nu.1.fol.175

Expectans habens terminum mensis licet ante uacationem acceptare non possit tamen si terminus non est appositus potest acceptare in genere primum ꝙ uacabit deci.3. de concess.præben.2.fol.177

Expectans cum beneficio acceptandi infra certum terminū potest dimittere primum & acceptare secundū uel aliud quodcunque etiam sine causa secus si terminus non est oppositus deci.3.de concess.præben.nu.3.fol.eo.

Expectans non impedit permutare uolentes deci.4.de concess.præben.nu.5.fol.eo.

Expectans habens ueram datam concurrens cum altero expectante habenti fictam prefertur seu saltem gratificationem meretur deci.6.de concess.præben.nu.1.fol.182

Expectans cum beneficio acceptandi uigore reseruationis cum prouisione etiam motu proprio sibi facte non capit beneficium ex causa permutationis in manibus ordinarii resignatum deci.1.de rerum permut.nu.1.fol.203

Expectatiua ad duas uel plures collationes & totidem beneficia quando effectum sortiri possit in una tantum collatione deci.2.de concess.præben.nu.1.fol.176

Expectatiua in forma pauperum an capiat canonicatum & præbendam in collegiata cum prerogatiua regule priuilegiantis pauperes deci.8.de concess.præb.nu.1.fol.183

Expectatiua in communi forma pauperū an sit equalis cum illa quæ conceditur pauperi graduato deci.8.de concess.

G

Gratia an dicatur perfecta supplicatione signata deci. 4.de cau.pos.& propri.nu.2.fol.53.

Gratia an dicatur perfecta & expiret reseruatio ex sola signatura supplicationis uide remissiue deci.8.de resti tu.spoli.nu.11.fol.78

Gratia surrepticia reputatur si in ea non exprimantur omnia quæ principem ad dandum uel negandum mouere possent deci.3.ut lit.pend.nu.3.fol.87

Gratia reseruans beneficia quę duxerit acceptanda cum clausula prouisionis ex nunc prout ex tunc & econtra per sequentem reuocationem irritatur quia dicitur esse in pendenti ante acceptationem deci.3.de præben. nu.1.fol. 136

Gratia in forma pauperum & quælibet alia expectatiua conditionalis & incerta existit deci.3.de præben. num.6.fol. 138

Gratia ad uacatura cum clausula acceptandi est super incerto & dat decretum incertum sed per acceptationem ad certitudinem reducitur deci.3.de pręben.nu.6.fol.eo.

Gratia ad uacatura cum clausula acceptandi quare cum sit incerta pro speciali & non generali reseruatione capiatur deci.3.de præben.nu.10.fol.eo.

Gratia beneficii in qua mentio non habetur de distributionibus quotidianis sine canonico titulo perceptis substineri potest deci.6.de præben.in princip.fol.146

Gratia mandati de prouidendo de ecclesia potest exequi in altero beneficio curato in ecclesia in qua duo tantum curata sine alio principaliori beneficio existũt quãdo discerni nõ possit quod ex eis sit principalis deci.xi.de prębẽ. in princi.fol.154

Gratia unionis in seculari tacita manualitate est surrepticia secus in regulari non curato nec electiuo deci.12.de præben.nu.10.fol.158

Gratia motu proprio concessa uincit omnes alias prærogatiuas deci.14.de præben.nu.3.fol.159

Gratia apostolica licet non possit probari nisi per literas ta

H

Ius

N

reuocari potest uel tacite intelligatur esse reuocatus deci. 2. de appel. nu. 5. 6. fol. 113

Procurator efficitur dominus litis ad domini non sui commodum deci. 2. de appel. nu. 5. fol. eo.

Procurator recte agit etiam in fauorem reuocantis donec certificetur deci. 2. de appel. nu. 13. fol. 115

Procurator constitutus ad presentandum B. ad beneficium nondum uacans an si postea uacauerit possit ipsum præsentare deci. 5. de iure pat. nu. 1. fol. 220

Procuratoris consensus sufficit si causa committatur iudici qui pronuntiauit de consensu partium deci. 3. de rescrip. in princ. fol. 10

Promotio ad ecclesiarum cathedralium regimina nõ uacãt de iure priora beneficia obtenta per promotum donec labatur trimestre datum ad petendum munus cõsecrationis hodie tamen Papa in promotione concistoriali decernit illa uacare eo ipso a die promotionis ubi non datur promoto eorundem retentio deci. 2. de constitu. nu. 1. 3. fol. 2.

Promoti beneficia ad hoc ut censeatur reseruata sufficit quod promotionis tempore illa obtinuerit promotus etiam si de facto sint retenta dummodo ius & uerus illorum titulus non sit penes alium deci. 2. de constitu. nu. 2. fol. eo.

Proprietas uel possessio aut res seu actio etiam in materia beneficiali quando censeatur litigiosa uide remissiue deci. 9. de cau. poss. & propri. nu. 11. fol. 64

Prouisio beneficii nulla de fructibus indebite preceptis quãdo tertio debentur mentione habita ualida reputatur deci. 7. de præben. nu. 1. fol. 149

Prouisio Pape de dignitate maiori post pontificalem aut principali in collegiate uacan. per obitum familiaris Cardinalis an teneat sine cõsensu eiusdem Cardinalis ex quo sunt reseruata Pape per aliam regulam deci. 23. de præben. nu. 9. fol. 274

Prouisio ordinarii infra mensem datum expectanti non ualet nec reuiuiscit lapso mense etiam si expectans non ac